13
4 K
8
H

80 · 6

13.4.G.40

DECISIONES
SAC. ROTAE ROMANAE
CORAM
R. P. D. Bonæ Memoriæ
FAELICE VBAGO, ET RIO
CALAGVRITANO,
Canonico Calciateñ. Inquiſitore Hiſpaleñ. & eiuſdem Eccleſiæ Canonico, & in Romana Curia pro Regno Caſtellæ S. R. Auditore

EX SVIS PROPRIIS ORIGINALIBVS DEPROMPTAE Argumentis, Summarijs, & Indice locupletiſſimo ornatæ.

ROMAE,
Ex Typographia Pauli Monetæ. M. DC. LXXXII.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILL.^MO AC REV.^MO DOMINO

D. MARCELLO SEVEROLO

Vtriuſque Signaturæ S. D. N. Referendario, ac Sacri Conſiſtorij Aduocato.

IOSEPH CORVVS F. P.

PERPETVVM, ac ſolemne ſymbolum eſt Pythagoricis *Sacroſancta Diuini Numinis effigiem in annulo ſculptam geſtare nefas eſſe:* Hieroglìphicæ Parœmię, veluti Sacræ legi à Legislatorum prudentiſſimo ſancitæ obtemperandum, eſſe dignoſco: Quale obſequium Tibi *Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Domine* præſtandum ſit me docuiſſe Philoſophum intelligo, ac meum damnaſſe ſilentium, nullatenus ambigo. Vſurpari frequenter annuli ſymbolum pro ſilentio celebre Alexandri Magni factum indicat, qui annulo Epheſtionis ori indito ſilentium imperaſſe legitur: Hinc aureo iſto effato Pythagoram auribus inclamaſſe meis crediderim ſilentio Dominos, ac Patronos meos colere impium eſſe, ac vſquequaque deteſtandum: At ego Symbolæum cum Illuſtriſſima Tua Gente, illudq; adſtrictiſsimum adeo contraxi, vt nullos niſi Nobiliſſimæ Seuerolæ Familiæ Patronos vnquam exoptauerim; quos ſemper obſequenti clamore, quos ore pleno venerandos iuremerito iam dudum conſtitui. Doctiſſimum Patrem in euulgando præteritis annis Nigro de Laudemijs ſolemni proſequutus obſeruantia, nunc ad Eruditiſſimi Filij conſpectum venerabundus adſiſto; ac ne aſymbolus admittar, Opus hoc Tuo Nomini ſacrandum duxi, quod pro Tuo incredibili in bonas literas, ac literatos omnes amore complectere; meq. pro ſummo illo ſtudio clientes Tuos iuuandi ſerena fronte admitte. Perſpicaciſſimas oculorum Tuorum excurſiones exigunt Tanti Tribunalis Placita, Tibi, ſi cuiquam, perſpecta; clariſſimumque: Patrocinium Tuum merentur hi Typographici labores, qui te beneuolum literatorum Mæcenatem, ac nobilitate non minus, quàm inconcuſſa fulgentem Sapientia venerantur. Decantent alij Seueroli ſanguinis antiquitatem continua per tot clariſſimos viros deductam ſerie ex Lippo Seuerolo, qui Fauentinæ Præturæ Vndecimo ſalutis ſæculo illuſtrauit adminiſtrationem: Arctam pro-

Vid. Epiſt. meã dedicat. ad Tom. 2. Nigri de Laudem.

Cartar. in Syllab. Aduoc. Conſiſt. fol. 208.

Belmont. in Genealog. Famil. Belmon. de Caminat. pag. 79.

pinquitatem clariſſimarum familiarum celebrent alij, qui Tuam cum illa Belmontium de Caminatis è Normandis Regibus orta coniunctam affinitate agnoſcentes (vt tot alias Illuſtriſſimas prætercam) florenti, fœcundoque hymæneo Roſa Liliorum ſerto coniungunt. Roſam certe (inter alias quas ne inſtituti finem excedam ſilere præſtat) præ ſyderibus micantem dixerim Catharinam Ioannis de Barbiano ex Tuſiniani Comitibus filiam, ac Alberici Exercitus in Eccleſiaſtica militia Imperatoris, Magniq; Comeſtabilis in Regno Neapolitano ſororem, nobiliſſimæ Familiæ propaginem, quam Tuos inter Proauos ſtrenuiſſimus Andreas Seuerolus Eques ditiſſimus, poſt functa glorioſè tot munera apud Mediolanenſes Duces ſibi in Matrimonium copulauit: Alij Ciuitatum certamen obſeruent, quæ proſapiam Tuam præclariſſimam in ſuo cenſu conſtitutam volunt è quibus Ferraria præcipuam Tui ſanguinis originem iactat. Hinc ipſam ſcriptores defatigent facundiam numerantes tot proſperæ Fortunæ bona, tot ampliſſimas opes, quæ maximam Tuis Atauis acceſſionem fecerunt, vt nihil dicam de ſpectabiliſſimo S. Nazarij fœudo tot ſæculis in Ariminenſi ſolo maioribus Tuis libere poſſeſſo. Nobilitatem alteram in Te Illuſtriſſ. Domine, qui in omnium oculis fulges virtutum radijs vndique emiſſis conſidero; iſtamque precioſiorem adeo, vt ſi tanto ſplendore à multis retro ſæculis ductam certiſſimis hiſtoriarum monumentis, grauiſſimis Principum teſtimonijs, & publica Famæ confeſſione teſtatam nobilitatem iactant Maiores Tui, qui belli, vel Pacis artibus floruerunt omnes; Tu ſolus omnium laudes imples; ac prorſus non minus claritudinis, & gloriæ Maioribus Tuis refundis, quàm ab ipſis acceperis; vt ſuis quamuis illi eminentiſſimis aliàs deſtituerentur prærogatiuis, adhuc in Tua vnius luce poſſent eſſe conſpicui. Non referam hic ampliſſimi generis Tui Heroes, vel quos immenſi in Apoſtolicæ Sedis obſequium exantlati non laxauerunt labores, Herculem in Sacra Tridentina Synodo Fidei Promotorem conſtitutum, Andream Aduocatum celeberrimum; Affricanum Sanctiſſimi Leonis X. Prodatarium; Cæſarem Prothonotarium Apoſtolicum; Iacobum Abbreuiatorum de Parco (vt vocant) maiori, & vtriuſque Signaturæ Votantem tot Gubernijs functum, Vicelegationi denique recuperatæ, tunc Ferrariæ à Clemente VIII. Præfectum; Maiorem porrò in purpura omnium votis augurata euaſurum, niſi illum Terris Cælum ſuſtuliſſet Antonium Raguſinum, ac inde Nazarenum Antiſtitem; Leonardum Auunculum tuum S.Seueri Epiſcopum, vt nihil dicam de tot Canonicis, tot Archidiaconis Fauentinæ Cathedralis Eccleſiæ, quàm dignitatem Patronatus Iure obtinet ornatiſſima Familia tua: vel deniq; quos bello acerrimos, victoria mitiſſimos, virtute eximios publica deprædicat plauſu militaris gloria: nunquam enim Epiſtolæ modum facerem, ſi vel leuiter quadraginta, & vltra viros recenſe-

rem

Rub. Hiſt. Rauēnat. lib. 6. fol. 529. Gio. Pietro Creſcenzi Hiſt. della Nobiltà d'Italia, part. 2. fol. 375. Belmont. vbi ſup.

Belmont. vbi ſup.

Cartar. vbi ſup. Rot. in Recen. deciſ. 203. p. 14. in princip.

Rub. Hiſt. Rauen. lib. 6. fol. 398. Gregor. Zuccol. in Memorial. Belmont. vbi ſup.

Belmont. vbi ſup.

Luc. Pæt. in Prax. pag. 117. Card. Pallauic. in Hiſtor. Cōc. Trid. Tom. 1. pag. 504. 605. 807. 809. 879. Soccin. Iun. conſ. 23. ſub n. 1. lib. 2. Cartar. vbi ſup. Marcheſan. de cōmiſſ. par. 1. c. 1. in fin. In Iodic. Vocantium illius tēporis fol. 40. Amat. deciſ. Marchiæ 52. ſub. n. 11. Cartar. vbi ſup. Vghell. Ital. ſacr. tom. 7. vbi de Epiſcop. Nazaren. pagin. 1066. & de Epiſc. S. Seueri pagin. 109. Porporin. Baroncin. in Panegiric. in morte di Monſig. Antonio Seueroli. Vghell. in Ital. Sacra, vbi de Eccleſ. Fauentina.

rem æqueſtribus, ac militaribus dignitatibus inſignitos, inter quos ad immortalitatem ſibi viam aperuerunt Camillus, & Sigiſmundus, Petrus Nicolaus, Franciſcus, qui pro religione orthodoxa contra Othomanum militem fortiter pugnantes præ grandi partu, gloria occubuerunt in bello: inſigne poſteris documentum cæleſtem purpuram non alio Murice quàm ſanguine decorari. Nonne militum amores, Principum affectum, ac Imperatorum beneuolentiam occuparunt Hieroſolymitanorum Equitum non poſterior gloria præter Albertum, & Alphonſum, Andreas, Petrus, ac Martius; quorum geſta mundum decorarunt exemplis, fortunam omnem vicerunt, & factis? Ioanni Baptiſtæ Seuerolo Patruo ſuo magno tota Gallia, tota Hiſpania, noſtra deniq; Italia tota trophæum fuit; in illa Enricum IV. in altera Philippum II. in hac Clementem VIII. P.M. qui illum totius Exercitus Equeſtris Locumtenentem generalem præfecit victorijs impleuit, ſeipſumq; tandem clariſſimis cumulauit meritis. Non intermitterem planè Iuſtinianum Seuerolum ſtrenuiſſimum bellorum Atlantem in obſidione Senarum Militum Præfectum, qui quandoq; ſolus aduerſus magnam hoſtium copiam dimicando vallum propugnauit, verè Ducis nomine dignus qui reliquos duceret, & quem pugnaciſſimè primus in hoſtes irruentem reliquus ſequeretur exercitu: in quorum penſatione geſtorum à Marcello II. P.M. ſupremus Anconitanæ Ciuitatis totiuſq; Prouinciæ armorum adminiſtrator, militumq; Tribunus, à Pio IV. armamentarij vniuerſæ ditionis Eccleſiaſticæ Præfectus, Fortalitiorum Strategus electus, ac à Pio V. in Galliam Chiliarca tranſmiſſus totum Chriſtianiſſimi Regis obtinuit amorem, & vbicumq; fortunam in ipſa etiam requie prouocauit armatus; conciliauit togatus.

Campan. in Vita Philippi II. ſub Ann. 1597. Zaratin in Addit. ad Iconolog. R pæ, in Deſcript. Romandiolæ. Cartar. vbi ſupra.

Verum cur longinquos retroſpicio ſplendores, ſi præſentia lumina omnium oculos præſtringunt? In Genitoris Tui ad miraculum ſuperinclyti contéplatione attonitus hæreo, & quid primum, quidue magis demirer ſuſpenſus hæſito: Quos non allicit grauis modeſtia, modeſta grauitas? quos non attrahit candidi ingenij acritas, grauiſſimi Iudicij ponderoſitas, exquiſitæ prudentiæ maturitas, ac ſpectatæ experientiæ dexteritas? Sed de tanti Viri dotibus ſatius eſt ſilere, quàm anguſto, & infra meritum elogio harmoniam illam expendere, quàm in eius pectore congerunt virtutes omnes: Hoc vnum ſperamus Tua coadiuuante diligentia typis aliquando committendas ex tanto cauſarum propugnatarum aceruo commentationes eius ſelectas, ex quibus ad locupletandam Rempublicam literariam abſconditus prodibit Iuriſprudentiæ theſaurus, ac legum omnium perpetuum lumen coruſcabit.

Vid. Epiſtolam in quam ego, & frater meus præfiximus ad Tom. 2. Nigri de Laudemio. Cartar. in Syllab. Aduoc. conſiſ. fol. 279. Vghell. Ital. Sac. Tom. 7. de Epiſc. Nazaren. pag. 1066. Camil. Tutini delli ſette Offic del Regno pag. 109. Capuc. in Prax. par. 2. cap. 1. art. 5. ſub num. 246. Thor. Vot. deciſ. 74. ſub num. 33. tom. 2.

In

Zani nelle Memorie degl'Academici Gelati di Bologna pag. 341. Galleſ. de Reſtit. in Integr cap. 8. num. 433. Murga Comm. in Conſtit. Apoſt. ad fauor. Congr. S. Benedicti Hiſpan. in Annot. ad dec. 4. ſub num. 34. & 38. Manſi Conſulr. 69. num. 10. tom. 1. Dom. Zanlius in Præfat. ad Lector. ad Annotat. Coccini. Turre de Pact. futur. ſucceſſ. lib. 3. ante cap. 14. Rubeus in Argum. ad deciſ ſeu Vot. 535. par. 14. Rec. Rot. in Recen. dec. 203. in princ. par. 14. Et in deciſ. 278. in princ. par. 19. Et in Rom. Penſionis 14. Aprilis 1679. §. 1. in fin. cor. Card. Taia

In Te *Illuſtriſſime Domine* oculos, ac Epiſtolam conuerto, qui maiorum Tuorum prærogatiuas non minus hæreditario Iure, quàm poſſeſſione omnino voluntaria Tuas eſſe voluiſti: Non locupletem ſcientiarum omnium voluminibus refertam Bibliothecam, imo Bibliothecas plures demiror, dum precioſiorem in acerrimo iudicio admirabili memoriæ beneficio Bibliothecam circumfers; Non ſpectabilia perpendo Ordinis Eccleſiaſtici munera, ac dignitates, quibus à Clementibus Nono, & Decimo Glorioſæ memoriæ Summis Pontificibus decoratus in celeberrimo Aduocatorum Conciſtorialium Auditorio digniſſimus ad tanti Genitoris ſuſtinendas vices ſuppetiator adſcriptus; in vtriuſque Signaturę graui Referendariorum conſeſſu, in Sacra Boni Regiminis Congregatione, ac in Aduocatione Populi Romani indulgente Clemente X. & ipſomet Senatu ſuffragante Coadiutor electus; fulges, & ornas, cum ſupra dignitates omnes meritum exeras: Solidam Virtutem in qua humanæ ſpherę limites penè tranſgrederis; eruditionem multiplicem, quà viuentem Encyclopediam iactitas in admirationem raptus ſuſpicio; dum his prædictus ornamentis Tibi gloriæ ſemitam ſternis, Tibi æternitatis aditum aperis. Sed quod aſſequi non poſſum ſequi deſino: Tuarum laudum plena ſatis eſt hæc Vrbium Mater, ac fæcunda literatorum altrix; & Tu, qui ſæpius à laudatis viris (in quo maxima virtutis merces eſt) laudatus, ab ipſo met Vrbis, & Orbis Areopago, Sacræ inquam Rotæ Tribunali, ab Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardinali Albitio, & de Luca, ab Epiſcopo Rubenſi Dominico Galleſio, ab Athanaſio Kirchero, Ioſepho Petruccio; Petro Maria Paſſerino; Ioſepho Pillaia, Petro Maria Kauina; Alexandro Brugioto, Clemente Tonſio, Io:Baptiſta Pacichellio, Paulo Rubeo, Ioanne Turre, Raffaelle Fabretto, Marc'Antonio Sabello, Ioſepho Vrceolo, Iacobo Pignatello, P.Philippo Maria à S.Paulo, & tot alijs eruditiſſimis, meæ imparilis linguæ meritò inualidas reſpuis expreſſiones. Reliquum ergo eſt vt ab innata illa Tua Clementia, qua me, curaſque meas Typographicas liberaliſſima protectione fouere non deſinis, humiliter exorem, vt benignis oculis excipias qualecumque hoc obſequentiſſimi erga Te animi mei monumentum; quo me Tibi æternum deuinctiſſimum obteſtor.

Rot. in Recen. deciſ. 129. ſub n. 1. & 2. par. 17. Et in Roman. Penſionis 14. Aprilis 1679. corā Card. Taia §. 1. in fin. & §. Nec egregiè, & per tot. Card. Albitius in Addit. ad Pāphil. dec. 158. num. 7. Card. de Luca in Theatr. Verit. & Iuſt. lib. 14. de Regular. par. 1. diſcur. 31. num. 18. Galleſ. de Reſtit. in integr. cap. 8. n. 434. & in Vindic. pro Annat. iuſtitia tract. de Eccleſ. in matrimon. poteſt præfix. n. 28. Kircher. in Latij deſcript. lib. 2. par. 1. c. 7. pag. 81. Petrucc. in Epiſt. apud Kircher, in Interpr. Obeliſci Mineru. c. 1. pag. 2. Paſſerin. in c. Quamquam n. 84. de Vſur. in 6. Pilaia in Addit. ad Franc. de Proteſt. in Addit. ad Conſid. 50. num. 14. & in Addit. ad Conſid. 96. num. 5. & ſeqq. Kauina in Differt. de legit. temp. Paſch. pag. 78. Brugiotti in Epitome Iur. Viar. & Flumin. pag. 52. n. 68. Toſi nel Gentileſm. Confut. Vol. 1. pag. 129. Paccichell. de Diſtant. cap. 6. Memb. 4. ſub n. 11. & Memb. 9. den. 17. & poſt deciſ. 54. num. 13. Rub. in Argum. ad deciſ. 535. quod eſt vot. Illuſtr. Dñi par. 14. Recen. Turr. de Pact. futur. ſucceſſ. lib. 3. ante cap. 14. Fabrett. de Aquæd. vet. diſſ. 1. n. 34. Sabell. in Summ. Diuerſ. Tract. §. Arma, ſiue inſignia 39. num. 12. & in §. Baptiſmus 3. ſub num. 1. Vrceol. de Tranſact. quæſt. 55. num. 35. Pignatell. Conſult. Canon. . . . n. . . par. 4. P. Ph. M. à S. Paulo De Sac. Apparition. in carne B. Io. à Cruce cap. 6. pag. 112.

BENE-

BENEVOLO LECTORI
IO. BAPTISTA RICCIVS
In Romana Curia Aduocatus Felicitatem.

ME *multa diuque cogitantem, & enixè volentem ad publicam utilitatem haſce Deciſiones proprio Authoris nomine imprimendas exponere multa retrahebant, multa impellebant. & ſanè quæ occurrunt recentiorum volumina iam in lucem edita monebant, & hortabantur parum prodeſſe Reipublicæ Iuriſconſultorum, mei ingenij conſilium, cùm in anterioribus illis ſua temporis ordine poſteriora hæc Collectanea contineantur, & quam maximè verebar Iuriſprudentiæ Profeſſoribus oneri potiùs quàm lucro futurum: noſtras enim increpabat aures eximij Doctoris Ioſephi Vrceoli ſolemnis querimonia* in Tract. de Tranſact. quæſt. 9. num. 51. in fine *quandoque deciſiones terque, quaterque repetitas augere ad ſtomachum, non ornare volumina, idque prius aduertit diligens I. C. Paulus Franciſcus Perremutus* in Conflictu Doctor. par. 3. tom. 1. in animaduerſ. ad Lectorem, verbo Bibliopolarum deteſtabilis auaritia. *Prævaluere tandem Amicorum ſententiæ, & gloriæ ſtimulis ad opus cœptum proſequendum humaniter, & amabiliter incitarunt, & potiſſimum beneficiorum memoria me vrgebat. Decebat enim me in Adiutorem Studij aſſumptum memoriam tanti Viri à temporis iniurijs vindicare, & immortalitati conſecrare. Curam poſtremò adiecit, quod multoties Collectores Deciſiones à ſuis exemplaribus diſſonas prodidere, adeò vt Eminentiſſ. Taia præingenita integritate in ſequentia eruperit verba* in Elneñ. Obedientiæ 16. Maij 1678. ibi. Ita prodeunt noſtræ Deciſiones mendoſæ, & quandoque non prodeunt, vt allegata in præſtantiſſimo præſenti ſuffragio Mediolanen. Collegiatæ S. Babilæ 25. Maij 1615. §. Nec obſtat clauſula coram Dunozet ſen. in impreſsis omiſſa, vel excepta, & forſan paria faciendo aliæ omittuntur, & aliæ alienæque admittuntur, vel prodeunt immutatæ, quin etiam interuerſæ Credite experto.

Non abſimile teſtimonium præſtat Romana Locationis ſub nomine bo. mem. Vbaghi impreſſa in par. 18. rec. in ordine 632. *Quod quantum erroneum egomet ex Diario illius Anni recognoui, dum Adiutoris vice fungebar, cùm (vt planè recordor) Cauſa illa coram Illuſtriſſimo D. Calataiù ageretur.*

Hactenùs apud me plurimi fuere amicorum iuſſa, qui iniquo animo ferebant tanti Viri famam deliteſcere, quibus eo faciliùs obtemperandum duxi, dum me non ad oſtentationem, ſed ad grati animi laudem, & ad poſterorum emolumentum, atque incitamentum protraherent, atque vt poſteri non ignorarent R. p. d. Falicem de Vbago, & Rio in Ciuitate S. Dominici Calciaten. ortum ex antiquiſſima, æquè ac Nobiliſſima Familia; priùs Dignitatibus Collegialis Maioris S. Bartholomæi Salmaticenſis, & Canonicatus Cathedralis Calciaten. decoratum, poſt munia Fiſcalis Sanctiſsimæ Inquiſitionis Barcinonæ, eiuſdemque Vrbis, ac Hiſpalenſis peractum Inquiſi-

toris

toris officium per virtutum gradus ad Sac. Rotæ Auditorium aſcendiſſe. Aequi boniſque conſules Amice Lector Deciſiones has, quas in Romani Areopagi conſeſſu breui temporis ſpatio ab eo æditas tibi libenter exhibeo qualeſcumque Authoris calamus eruditus effudit. Fateor equidem me potuiſſe multa ſuper materijs pertractatis proprio marte aduotare, ſed alijs curis oppreſſus animus abſtinuit, & commodius duxi natiuum Authoris nitorem meo rudi calamo non inficere, ſed ſeruare incolumem. Habebis in iſtis quid quid ſolidæ doctrinæ guſtare cupis, quam bona ſemper Mente conſtanter cuſtodiuit ſingulari, ac pari prudentia retinendo (quod eſt difficillimum) ſapientiæ modum. Et miraberis Canonicatu Metropolitanæ Hiſpalenſis Eccleſiæ à Sancta Sede Apoſtolica inſignitum nouas ei iniunctas dignitates? Munere Viſitationis generalis totius Regni Siciliæ à Sereniſſimo Hiſpaniarum Rege Carolo II. cum ſuprema poteſtate ſibi demandato arduis temporibus Seditionis Meſſanæ nondum penitus extinctæ nouos adauctos honores? Aduenere hæc virtutis præmio, quæ eò maior effulſit, quo promeriti repulſam habuere. Vnde raro noſtri æui exemplo tantam miratus moderationem ipſe Rex inglorium ducens vinci, Regio Conſilio præcepit cuicumque vacaturo Epiſcopatui FAELICEM VBAGVM praeferendum, qui cum ad maiora deſtinatus foret, ſæuiente in renibus vlcere, eoque in dies incrudeſcente maligna febri perculſus poſt longæuam ægrotationem composito inflexibilique animo toleratam inuido fato ceſſit annum agens quartum ſuprà quinquageſimum. Egregium fuit ſupremis quoque vitæ ſpatijs exercitam ſuperadditamque conſtantiam. Sic exceſſurum decebat, qui exoptandus, vt diutius cauſæ publicæ viueret immortalitatem cogitabat. Nec mirum ſi docilitate ingenij, morumque candore omnium amorem in ſe conuerteret, ſi Excellentiſſ. D. Marchio de Carpio apud Summum Pontificem Orator Catholicus intrà proprios lares ægrotantem exceptum dolens inuiſerit, & inconſolabili mærore fuerit de illius interitu collachrymatus ſi excuſſo animi freno duo Eminentiſſimi Purpurati Vicecomes, & Tana, ac Reuerendiſſ. Emerix, cæterique Collegæ dolori ſuo minimè pepercerint.

Hoc te Lector rogatum velim, vt quid quid in Summarijs, & in Indice erratum inueneris benignius ignoſcas. Homo facillimè diſtrahitur, & vt Adagio aiunt

Pluribus intentus minor eſt ad ſingula ſenſus.

Vale.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſ. P. Mag. Sac. Palatij Apoſtolici.

I. de Angelis Archiepiſc. Vrbin. Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Dominicus Maria Puteobonellus Ordinis Prædic. Sac. Pal. Apoſt. Mag.

INDEX

INDEX

DECISIONVM PER DIAECESES.

A

ANconitana fideicommiſſi de Fatiolis *Ven.* 27. *Nouembris* 1676. *dec.*42.

Eadem *Ven.* 14. *Maij* 1677. *dec.* 53.

Eadem *Ven.*14. *Mar.*1678. *dec.*78.

Anconisana ſeù Piſauren. Releuationis Indemnitatis *Mercur.* 5. *Maij* 1677. *dec.* 51.

Aquilana Gabellæ *Luna* 16. *Martij* 1676. *dec.*22.

Aſculana Bonorum *Mercur.* 19. *Ianuarij* 1678. *dec.*65.

B

BOnonien. Aſsociationis *Ven.*1. *Iulij* 1678. *dec.*93,

Eadem *Sabathi* 26. *Nouemb.*1678. *deciſ.* 95.

Bononien. Bonorum *Vener.* 21. *Iunij* 1675. *dec.*12.

Bononien. Cenſus *Luna* 4. *Iunij* 1677. *deciſ.*55.

Bononien. fideicommiſsi de Linis *Luna* 13. *Iunij* 1678. *dec.*82.

Bononien. fideicommiſſi de Maluetijs *Luna* 28, *Martij* 1678. *dec.*72.

Eadem *Ven.* 13. *Ian.* 1679. *d.*100.

Bononien. Pecuniaria *Luna* 29. *Martij* 1677. *dec* 47.

Eadem *Ven.* 10. *Decemb.* 1677. *deciſ.*64.

Eadem *Lunę* 2. *Maij* 1678. *deciſ.*76.

Eadem *Luna* 5. *Decembr.*1678. *deciſ.*97.

Bononien. Primitiarum *Vener.*27. *April.* 1676. *dec.*25.

Bononien. Primogenituræ de Ghislerijs *Luna* 28. *Iunij* 1677. *dec.* 61.

Eadem *Luna* 24. *Ianuarij* 1678. *dec.* 66.

Eadem *Vener.*22. *April.*1678. *dec.*74.

Bononien. ſucceſſionis de Sighicellis *Vener.* 26. *April.*1675. *dec.*8.

Brunduſina Pecuniaria *Vener.*20. *Martij* 1676. *dec.*23.

C

CAlaguritana Beneficij de Fuenmaior *Mercur.* 4. *Maij* 1678. *deciſ.* 77.

Cæſarauguſtana Penſionis *Luna* 20. *Iunij* 1678. *dec.* 83.

Ceruien. Bonorum *Mercur.* 8. *Iunij* 1678. *dec.* 81.

Eadem *Lun.* 12. *Decembris* 1678. *deciſ.*98.

Ciuitatis Caſtellanæ Cenſus *Vener.* 29. *April.*1678. *dec.*75.

Colonien. Canonicatus *Luna* 27. *Iunij* 1678. *dec.*89.

Eadem ſuper manutentionē eadem die *deciſ.*90.

Corduben. Beneficij *Vener.*13. *Ianuarij* 1679. *dec.* 101.

Cracouien. Cenſus *Luna* 10. *Iunij* 1675. *deciſ.*10.

E

ELnen. Commutationis Legati *Vener.*25. *Iunij* 1676. *dec.*38.

Eadem *Vener.* 19. *Iunij* 1677. *deciſ.* 58.

F

FAnen. fideicommiſſi *Luna* 20. *April.* 1676. *dec.*27.

** Ea-

Eadem *Luna 5. Iulij 1677. d. 62.*
Fauentina Penſionis *Vener. 27. Ianuarij 1679. dec. 103.*
Fauentina ſucceſſionis *Luna 31. Ianuarij 1676. dec. 17.*
Ferentina Cenſus *Luna 28. Martij 1678. deciſ. 73.*
Firmana fideicommiſſi *Mercur. 15. Ian. 1676. deciſ. 18.*
Eadem *Mercur. 1. Iulij 1676. d. 41.*
Foroliuien. Maioratus *Luna 27. Iunij 1678. dec. 94.*

G

GErunden. Canonicatus *Mercur. 23. Martij 1678. dec. 71.*

I

IVuenacen. Præpoſituræ *Vener. 12. Iunij 1676. deciſ. 35.*

L

LEodien. Canonicatus *Luna 14. Ianuarij 1675. dec. 2.*
Eadem *Vener. 22. Martii 1675. d. 6.*
Leodien. Electionis *Vener. 18. Martij 1678. dec. 70.*
Leodien. Parochialis *Vener. 19. Iunii 1676. dec. 37.*
Leodien. Repreſentationis ad Carceres *Mercur. 5. Maii 1677. dec. 50.*
Eadem *Mercur. 16. Iunii 1677. d. 56.*

M

MAceraten. Canonicatus *Luna 13. Martii 1679. dec. 104.*
Mediolanen. Prioratus *Vener. 20. Martii 1676. deciſ. 24.*
Eadem *Mercur. 13. Maii 1676. deciſ. 30.*
Montis Faliſci Cenſus *Luna 2. Decembr. 1675. deciſ. 14.*
Eadem *Luna 20. Iunii 1678. d. 84.*

N

NEapolitana ædificij *Vener. 1. Iulii 1678. deciſ. 92.*

O

ORtonen. Canonicatus *Sabbati 4. Maii 1675. dec. 9.*

P

PAmpilonen. Abbatiæ *Luna 4. Martii 1675. dec. 5.*
Eadem *Luna 4. Maii 1676. dec. 29.*
Peruſina Hæreditatis *Luna 27. Aprilis 1676. deciſ. 28.*
Placentina Parochialis *Mercur 31. Iulii 1675. dec. 13.*
Praten. Parochial. *Lun. 1. Iun. 1676. d. 33.*
Eadem *Vener. 7. Maii 1677. d. 52.*
Eadem *Vener. 3. Iunii 1678. d. 80.*
Eadem *Luna 23. Ian. 1679. d. 102.*

R

RAuennaten. Bonorum *Vener. 25. Iunii 1677. dec. 59.*
Reatina Alimentorum *Vener. 21. Aprilis 1679. dec. 105.*
Romana Aſſecurationis *Luna 12. Decembris 1678. dec. 99.*
Romana Cenſus *Luna 27. Ianuarii 1676. dec. 19.*
Romana Cenſuum *Luna 16. Maii 1678. dec. 79.*
Romana Deuolutionis Domus *Luna 21. Iunij 1677. dec. 57.*
Romana Dotis *Vener. 2. April. 1677. d. 49*
Eadem *Vener. 11. Martij 1678. d. 68*
Romana fructuum Dotis *Mercur. 22. Iunii 1678. dec. 85.*
Romana Hæreditatis de Lanuuijs *Luna 2. Decembris 1675. dec. 15.*
Eadem *Ven. 18. Maii 1676. d. 32.*
Eadem *Ven. 15. Ian. 1677. dec. 45.*
Eadem *Ven. 3. Decemb. 1677. d. 63.*
Romana Officij Curſoratus *Ven. 15. Februarii 1675. dec. 3.*
Romana Pecuniaria *Luna 3. Decembris 1674. dec. 1.*
Eadem *Luna 4. Martii 1675. dec. 4.*
Eadem *Lun. 17. Iunii 1675. dec. 11.*
Romana Saluiani *Lun. 2. Mart. 1676. d. 11.*

Eadem *Merc.* 13. *Matii* 1676. *d.* 31.
Eadem *Lunæ* 11. *Ian.* 1677. *dec.* 44.
Eadem *Lunæ* 29. *Mar.* 1677. *d* 48.
Eadem *Ven.* 1. *Iulii* 1678. *deciſ.* 94.
Romana Tranſactionis *Vener.* 26. *Iunii* 1676. *dec* 39.
Romana Vineæ *Lunæ* 28. *Iun.* 1677. *d* 60.
Eadem *Lunæ* 27. *Iunii* 1678. *d.* 87.
Eadem ſuper manutentione eadem die *deciſ.* 88.

S

SEnogallien. fideicommiſſi *Vener.* 15. *Ianuarii* 1676. *dec.* 16.
Senogallien. Hæreditatis *Ven.* 11 *Martii* 1678. *dec.* 69.
Spoletana fideicommiſſi *Ven.* 29. *Ianuarii* 1677. *dec.* 46.
Suanen. Canonicatus *Mercur.* 1. *Iulii* 1676. *dec.* 40.
Eadem *Lunæ* 14. *Decembr.* 1676. *deciſ.* 43.

T

TArraconen. Sacriſtiæ *Ven.* 12. *Iunii* 1676. *dec.* 34.
Eadem *Ven.* 14. *Maii* 1677. *dec.* 54.
Eadem *Lunæ* 28. *Nouembris* 1678. *deciſ.* 96.
Tiburtina Attentatorum *Lunæ* 27. *Ianuarii* 1676. *deciſ.* 20.
Tiburtina Seruitutum *Lunæ* 14. *Februarii* 1678. *deciſ.* 67.
Triuentina Pecuniaria *Merc.* 27. *Martii* 1675. *deciſ.* 7.

V

VIcen. Beneficij *Lunæ* 16. *Maii* 1676. *deciſ.* 36.
Viterbien. fideicommiſſi *Mercur.* 22. *Iunii* 1678. *deciſ.* 86.

INDEX ARGVMENTORVM

DECISIONVM VNA CVM INDICE

Cauſarum iuxtà ſeriem temporis, prout iacent in præſenti Volumine.

ROMANA PECVNIARIA.
Lunæ 3. Decembris 1674.
ARGVMENTVM I.

Damna, & intereſſe an & quando debeantur pro liberatione a moleſtijs, & quid in ijs veniat. Hæres grauatus an, & quando per confeſſionem fideicommiſſo valeat præiudicare ad declarationem *textus in l. ante reſtitutam* 104. *ff. de ſolution.* confeſſio ſimulata, aut ſuſpecta ex quibus reddatur &c.

LEODIEN. CANONICATVS.
Lunæ 14. Ianuarij 1675.
ARGVMENTVM II.

Impetrans beneficium certo modo ob non publicationem, vel non captam poſſeſſionem infra nouem menſes tenetur omnia concludenter iuſtificare, & tenetur ſeruare etiam ipſe impetrans omnia requiſita Bullæ. Diligentiæ factæ ad effectum obtinendi poſſeſſionem an excuſent, & poſſeſſio qualis debeat eſſe ad illuſtrationem *Bullæ* 85. *ſan. me. Gregor. XIII.* De vi clauſularum *ſi ita eſt, dummodo &c. Amoto &c.* cum alijs de quibus in ſummario.

ROMANA OFFICII.
Vener. 15. Februarij 1675.
ARGVMENTVM III.

Emens officium de proprijs pecunijs ſuper vita, & periculo alterius cum reſeruatione omnimodæ diſpoſitionis ad ſui fauorem an, & quando dicatur illius Dominus, itaut augumentum illius ad eundem ſpectet non ad officialem exercentem, & alia de officijs Romanæ Curiæ. Prælatio in illius venditione an competat Officiali actu exercenti ad ſimilitudinem Coloni, emphiteutæ, & aliorum de quibus in deciſione.

ROMANA PECVNIARIA.
Lunæ 4. Martij 1675.
ARGVMENTVM IV.

Damna, & intereſſe ratione euictionis paſſæ an, & quando debeantur & quando euictio ſequta dicatur &c.

PAMPILONEN. ABBATIAE.
Lunæ 4. Martij 1675.
ARGVMENTVM V.

Vltimus ſtatus præſentationem an ſubſtineat Iuſpatronatus, & pertinentia an per laudum probetur maximè obſeruatum, & in iudicatum tranſactum &c.

LEODIEN. CANONICATVS.
Veneris 22. Martij 1675.
ARGVMENTVM VI.

De effectibus clauſulæ *ſi ita eſt &c. Dummodo &c. Amoto &c.* Prouiſus ob non factam publicationem, & non captam poſſeſſionem an & quando priuetur beneficio, & an diligentiæ, & quæ ſuffragentur pro declaranda *Conſtitutione* 85. *Gregorij XIII.* Officialis & Vicarius an ſint idem. Prouiſus qui reſignauit an ſit legitimus contradictor.

TRIVENTINA PECVNIARIA.
Mercurij 27. Martij 1675.
ARGVMENTVM VII.

Aſſiſtentia de ſtylo Regni Neapolitani quid importet. Adminiſtrator quando teneatur reddere rationem, & quæ redditio ſuffragetur.

BONONIEN. SVCCESSIONIS DE SIGHICELLIS.
Veneris 26. Aprilis 1675.
ARGVMENTVM VIII.

Hæreditas proximioribus æqualiter defertur. Repudiatio ab exactione proprij crediti quando inducatur, & ignorantia an & quæ excuſet. Renunciatio quando futura comprætendat.

ORTONEN. CANONICATVS.
Sabati 4. Maij 1675.
ARGVMENTVM IX.

Attentata ſunt omnia geſta poſt inhibitionem

nem rotalem iuſtam, ſiue iniuſtam, pro quorum purgatione datur manutentio. Executor litterarum apoſtolicarum tenetur poſſeſſorem citare maxime ſi adſint clauſulæ *ſi ita eſt*, *dummodo &c. Amoto &c.* quæ faciunt eius ſententiam appellabilem, itaut poſſeſſio capta infra decem dies ſit attentata. Contradictor legitimus quis dicatur. Triennalis poſſeſſionis virtus qualis ſit.

CRACOVIEN. CENSVS.
Lunæ 10. *Iunij* 1675.
ARGVMENTVM X.

Donatio dubia, & incerta ab ipſo Donante declarari, & alterari an & quando poſſit. Alternatiua in vno rantùm quando verificetur cum alijs, de quibus in ſummario.

ROMANA PECVNIARIA.
Lunæ 17. *Iunij* 1675.
ARGVMENTVM XI.

Hæres cum beneficio *l. & Inuent.* ſe obligans ſoluere debita hæreditaria vltra vires quaudo teneatur. Tutor pupillum quando obliget. Acquiſitio Iurium litigioſorum quando valeat ad declarationem *ſtatuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 118. Hæres grauatus per confeſſionem de recepto remittere creditum, & cenſum extinguere an & quando poſſit pro explanatione textus in *l. ante reſtitutam* 104. *ff. de ſolution.* Trina ſubſcriptio teſtium in quibus apocis requiratur pro limitatione textus in *l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab.* cum alijs, de quibus in ſummario.

BONONIEN. BONORVM.
Veneris 21. *Iunij* 1675.
ARGVMENTVM XII.

Tranſumptum, ſeu copia ſimplex ſcripturæ an, & quando plene probet. Attentata ob connexitatem cauſarum quando committantur.

PLACENTINA PAROCHIALIS.
Mercurij 31. *Iulij* 1675.
ARGVMENTVM XIII.
Non indiget.

MONTIS FALISCI CENSVS.
Lunæ 2. *Decembris* 1675.
ARGVMENTVM XIV.

Cenſus abſq; pecunia numerata conſtitutus ſi ſuperueniat illius ſanatio an reualidetur ac ſi a principio fuiſſet ritè creatus etiam quoad fructus. Exceſſus in ſententia, aut mandato an & quandò vitiet, & an non citatos afficiat. Aſſignatio facta pro cenſu, & reſoluta an cenſus reuiuiſcentiam operetur.

ROMANA HAEREDITATIS DE LANVVIIS.
Lunæ 2. *Decembris* 1675.
ARGVMENTVM XV.
Capias ex Summario.

SENOGALLIEN. FIDEICOMMISSI.
Veneris 10. *Ianuarij* 1676.
ARGVMENTVM XVI.

Clericus fauore ſpurij an, & quando poſſit diſponere ad dilucidationem *Bullæ* 117. *B. Pij. V.* ſententia ſuper ſtatu an, & quando afficiat etiam non citatos, & quando de colluſione ſuſpecta dici valeat, & licet lata in alio Tribunali an, & quando Rota eam ſeruare ſoleat cum alijs, de quibus in ſummario.

FAVENTINA SVCCESSIONIS.
Lunæ 13. *Ianuarij* 1676.
ARGVMENTVM XVII.

Bona Patris libera inter filios æqualiter diuidenda, & quilibet tenetur ea conferre, vel in portionem propriam imputare. Qualitas bonorum hæreditariorum ex quibus probetur. Copia abſque originali an probet. Pacta & obligationes abſentes, & hæredes quando iuuent. Tutor ſibi ſoluere quando poſſit. Retentio quando concedatur cùm alijs, de quibus in ſummario.

FIRMANA FIDEICOMMISSI.
Mercurij 15. *Ianuarij* 1676.
ARGVMENTVM XVIII.

Prohibita alienatione vſque ad certum tempus an, & quando poſt illius lapſum cenſeatur permiſſa. Prohibitio alienationis nùm ſolùm actus inter viuos vel etiam hæredis inſtitutionem compræhendat.

ROMANA CENSVS.
Lunæ 27. *Ianuarij* 1676.
ARGVMENTVM XIX.

Articuli in prophanis data releuantia ſemper admittuntur etiam indubio, & poſt factum ſuper iiſdem examen quando ma-

gis diſtinctè, vel quid noui deducitur. In materia obiectiua quando admittantur.

TIBVRTINA ATTENTATORVM.
Lunæ 27. Ianuarij 1676.

ARGVMENTVM XX.

Attentata ſunt geſta poſt appellationem, & poſt inhibitionem, ideo purganda. Commiſſio cum clauſula *ſine præiudicio* non excuſat ab attentatis actus in ſententia non compræhenſos.

ROMANA SALVIANI.
Lunæ 2. Martij 1676.

ARGVMENTVM XXI.

Alimenta a Creditore non poſſidente non præſtantur. Paupertas ad hunc effectum quomodo probanda.

AQVILANA GABELLAE.
Lunæ 16. Martij 1676.

ARGVMENTVM XXII.

Clerici pro bonis donatis, vel ab eis emptis an, & quando teneantur ad onera laicalia.

BRVNDVSINA PECVNIARIA.
Vener. 20. Martij 1676.

ARGVMENTVM XXIII.

Saluianum concurrentibus requiſitis conceditur. Quarantigia an inducat hypothecam, & paratam executionem habeat. Cambia litteris non tranſmiſſis an debeantur, ſi debitor ſolidando ad illa ſe obligauit. Hypotheca quomodo præſcribatur.

MEDIOLANEN. PRIORATVS.
Veneris 20. Martij 1676.

ARGVMENTVM XXIV.

Iuſpatronatus gentilitium ex quibus eſſe probetur.

BONONIEN. PRIMITIARVM.
Veneris 17. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM XXV.

Primitiæ, licet neque ex diſpoſitione Concilij, neque ex præcepto diuino debeantur, tamen ex conſuetudine inducitur, vt debeantur, & de quibus rebus ſoluendæ ſint.

ARIMINEN. CENSVS.
Lunæ 20. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM XXVI.

Patet ex ipſo ſummario.

FANEN. FIDEICOMMISSI.
Lunæ 20. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM XXVII.

Non indiget.

PERVSINA HAEREDITATIS.
Lunæ 27. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM XXVIII.

Actis non tranſportatis poſt præfixum terminum eſt moderanda inhibitio: A quo ſint tranſportanda, & quando ſint integra. Notarius ad cuſtodiam ſcripturarum an & quando teneatur.

PAMPILONEN. ABBATIAE.
Lunæ 4. Maij 1676.

ARGVMENTVM XXIX.

Aperitio oris an, & quando ſit concedenda aduersùs tranſactionem confirmatione apoſtolica roboratam, & quæ læſio requiratur ad hunc effectum. Reſtitutio in integrum quando, & quibus concurrentibus impartiri debeat cum alijs de quibus in ſummario.

MEDIOLANEN. PRIORATVS.
Mercurij 13. Maij 1676.

ARGVMENTVM XXX.

Apparet ex ſummario.

ROMANA SALVIANI.
Mercurij 13. Maij 1676.

ARGVMENTVM XXXI.

Mulier pro ſua dote in bonis fideicommiſſarijs an, & quibus ſit potior. Datio in ſolutum quomodo facienda, & ex quibus præſumatur.

ROMANA HAEREDITATIS DE LANVVIIS.
Veneris 18. Maij 1676.

ARGVMENTVM XXXII.

Admiſſio ad cauſam in ſtatu, & terminis, an operetur ſuum effectum antequam quis doceat de ſuo intereſſe, & quando poſſit de eo docere.

PRATEN. PAROCHIALIS.
Lunæ 1. Iunij 1676.

ARGVMENTVM XXXIII

Inſtitutio requiſitis concurrentibus denegari

gari non debet , & alia de quibus in ſummario.

TARRACONEN. SACRISTIAE.
Veneris 12. Iunij 1676.
ARGVMENTVM XXXIV.

Gratia tertio præiudicialis an & quando ſit ſubreptitia etiam emanata motu proprio, & talis quando dicatur. Statutum Capituli an liget Epiſcopum, & quando ſeruandum etiam iuratum. In collationibus vltimus ſtatus, & obſeruantia attenditur, & qualiter probetur, aut excludatur, cum alijs, de quibus in ſummario.

IVVENACEN. PRAEPOSITVRAE.
Veneris 12. Iunij 1676.
ARGVMENTVM XXXV.

Clauſula *Parito* iunctis verbis *arbitrio Rotæ* an, & quando retardet executionem. Beneficium debitum certis perſonis an etiam ijs debeatur ſi conſeratur à Papa, cum alijs in ſummario.

VICEN. BENEFICII.
Luna 15. Iunij 1676.
ARGVMENTVM XXXVI.

Præsbiter poteſt verificari etiam in Clerico ac ſecùs quando reſiſtit voluntas Teſtatoris, quæ ex obſeruantia declaratur.

LEODIEN. PAROCHIALIS.
Veneris 19. Iunij 1676.
ARGVMENTVM XXXVII.

Præſentatio per Procuratorem an valeat, & mandatum quomodo fieri poſſit. Poſterior præſentatio priori an & quando præiudicet, & licita ſit Patrono variatio. Apoca an, & quando ſit ſuſpecta de antidata.

ELNEN. COMMVTATION. LEGATI.
Veneris 19. Iunij 1676.
ARGVMENTVM XXXVIII.

Legatum, quod adimpleri non poteſt eo modo, quo Teſtator diſpoſuit an, & quando, & in quem vſum commutandum, & ad quem commutatio ſpectet, & cuius conſenſus, aut citatio requiratur.

ROMANA TRANSACTIONIS.
Veneris 26. Iunij 1676.
ARGVMENTVM XXXIX.

Lucrum dotis ad creditum pecuniarium redactum an faciat fructus ob dilationem ad ſoluendum conceſſam, & varia de vſuris pro credito pecuniario promiſſis. Paraphernum an ſit fructiferum. Lucrum an, & quando acquiratur mulieri prædecedentibus filijs eiuſdem matrimonij iuxtà diſpoſitionem *ſtatuti Vrbis lib. 1. cap. 131.* qualiter debeatur, & quatenus ex dote, & ex eo debeantur fructus iuxta *ſtatutum lib. 1. cap. 137.*

SVANEN. CANONICATVS.
Mercurij 1. Iulij 1676.
ARGVMENTVM XL.

Sententia ſuper inſtitutione lata an & quando ſit appellabilis, itaut cauſet attentata. Fatalia an, & quando currant, itaut deſertio intret, aut euitetur. Attentata an, & quando ſint geſta medio tempore inter appellationem, & commiſſionem cauſæ, cum alijs de materia attentatorum.

FIRMANA FIDEICOMMISSI.
Mercurij 1. Iulij 1676.
ARGVMENTVM XLI.

Ad alimenta præſtanda bonum Ius, & paupertas requiritur. Paupertas quomodo probanda, & qualis requiratur.

ANCONITANA FIDEICOMMISSI DE FATIOLIS.
Veneris 27. Nouembris 1676.
ARGVMENTVM XLII.

Demonſtrat ſummarium.

SVANEN. CANONICATVS.
Luna 14. Decembris 1676.
ARGVMENTVM XLIII.

Patet ex ſummario.

ROMANA SALVIANI.
Lunæ 11. Ianuarij 1677.
ARGVMENTVM XLIV.

Datio in ſolutum an, & quomodo fieri poſſit, & quando cenſeatur interueniſſe, vel potius datio in pignus. Facultas appropriandi pignus ſi tempore determinato non fiat ſolutio an, & quando valeat iuxtà terminos legis commiſſoriæ, & quid importet latè tractatur cum ſuis diſtinctionibus. Mulier vigore *Auth. res quæ C. commun. de legat.* eſt potior cuicumq; Creditori hæredis grauati a die conditi fideicommiſſi, & hoc priuilegium non tranſit in ſingulares ſucceſſores.

RO-

ROMANA HAEREDITATIS DE LANVVIIS.
Veneris 15. Ianuarij 1677.
ARGVMENTVM XLV.
Commiſſio admiſſionis ad cauſam, licet poſt aliquod tempus verificata quoad intereſſe nùm tribuat Iudici Iuriſdictionem aliquam, itaut dicatur vſque à principio lis introducta cum alijs ſimilibus &c.

SPOLETANA FIDEICOMMISSI.
Vener. 29. Ianuarij 1677.
ARGVMENTVM XLVI.
Non eſt neceſſarium.

BONONIEN. PECVNIARIA.
Luna 29. Martij 1677.
ARGVMENTVM XLVII.
Datio inſolutum ſine facto Iudicis, aut partis nùm ſubſtineatur. Ius percipiendi fructus dotales an poſſit cædi. Fructus loco damnorum, & intereſſe an, & quando debeantur, & quando illius taxatio. Valeat.

ROMANA SALVIANI.
Luna 29. Martij 1677.
ARGVMENTVM XLVIII.
Cenſus conſtitutus cum cædula Banchi an, & quando ſit validus maxime in Regno Neapolis, & an ſubſtineatur cenſus ſuper alio cenſu impoſitus. Simulatio ex quibus excludatur. Saluianum quando detur ſuper cenſu, & pecunijs ex eo retractis, & diſcutitur quæſtio quando pretium ſuccedat loco rei, vel e conuerſo.

ROMANA DOTIS.
Veneris 2. Aprilis 1677.
ARGVMENTVM XLIX.
Dos debetur filiæ in omnibus bonis Patris, & qualiter taxari debeat. Aliqua de correſpectiuitate contractuum.

LEODIEN. REPRAESENTATIONIS AD CARCERES.
Mercurij 5. Maij 1677.
ARGVMENTVM L.
Habetur in ſummario.

ANCONITANA, SEV PISAVREN. Releuationis Indemnitatis.
Mercurij 5. Maij 1677.
ARGVMENTVM LI.
Ceſſio crediti accollati quid operetur. Dominium qualiter probetur. Contractus non impugnatus ab Auctore nùm poſſit impugnari ab hærede. Cenſus in vtilitatem pupilli verſus quando ſubſtineatur cùm alijs in ſummario.

PRATEN. PAROCHIALIS.
Veneris 7. Maij 1677.
ARGVMENTVM LII.
Remiſſoria conceditur etiam in beneficialibus attento fumo, & releuantia, & ex quibus hæc requiſita reſultent. Immemorabilis ex quibus cenſeatur ſublata, & an Sac. Concilium Tridet. illam tollat ad materiam *Bullæ 33. B. Pij V. de concurſu in Parochialibus requiſito.*

ANCONITANA FIDEICOMMISSI. De Fatiolis.
Veneris 14. Maij 1677.
ARGVMENTVM LIII.
De Identitatis probatione varia detractiones ex fructibus, & mobilibus, & alijs an, & quando cenſeantur conſumptæ. Trebellianica quando ex fructibus extenuetur cum alijs multis, de quibus in ſummario.

TARRACONEN. SACRISTIAE.
Veneris 14. Maij 1677.
ARGVMENTVM LIV.
Attentata dicuntur omnia geſta lite pendente; quando autem ſaluentur prætextu continuationis, & quando ijs dicatur renunciatum, & quomodo purgentur, nùm ſufficiat depoſitum vnius iulij, aut ſequeſtratio poſſeſſionis, & fructuum. Recurſus ad Iudices laicos quando excuſetur.

BONONIEN. CENSVS.
Lunæ 14. Iunij 1677.
ARGVMENTVM LV.
Rota quando diſputet dubia particularia ſuper emergentibus, & quomodo. Regula ſingula quæ non proſunt coniuncta iuuant, in probationibus quomodo intelligatur. Cauthæla Angeli quando ſuffragetur hæredi. Ratio ſemel reddita quandò ſuffragetur cum alijs in eadem deciſione.

LEODIEN. REPRAESENTATIONIS Ad Carceres.
Mercurij 16. Iunij 1677.
ARGVMENTVM LVI.
Elegans eſt hæc deciſio, an & quando dicens falſum teneatur ad damna ex dicta falſitate prouenientia, & diſcutitur qualitas, & eſſentia mendacij, & quale requiratur adhunc effectum.

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS.
Luna 21. Iunij 1677.
ARGVMENTVM LVII.
Emphiteuſis deuoluta quodnam remedium

Do-

Domino directo competat. Firmata deuolutione nùm Iudex poſſit in conſequentiam concedere aſſociationem. Emphiteuſis eccleſiaſtica *pro hæredibus*, & *ſucceſſoribus* quos compræhendat. Manus mortua an ſit capax illius, vel fructuum. Melioramenta quando deuoluantur cum emphiteuſi, vel reficiantur.

ELNEN. COMMVNITATIS LEGATI.

Veneris 25. Iunij 1677.

ARGVMENTVM LVIII.

Confirmatur alia deciſio xxxviij. circa commutationem legati quando non poteſt pſtari eo modo, quo fuit relictum. Qualis impoſſibilitas ad hunc effectum requiratur, & à quo comnutatio ſit facienda, & qui in ea ſint vocandi.

RAVENNATEN. BONORVM.

Veneris 25. Iunij 1677

ARGVMENTVM LIX.

Annullata tranſactione cum quilibet recuperet quicquid ex ea conſequutus fuit diſcutiuntur non nullæ partitæ hinc inde bonificandæ, nempè alimenta, & veſtiaria in qua ſumma ſint bonificanda, onera cameralia, & communitatiua, cenſuũ extinctiones, & nõ nulla alia de quibus ibi.

ROMANA VINEAE.

Lunæ 28. Iunij 1677.

ARGVMENTVM LX.

De admiſſione poſitionum, & quatenus ſint admittendæ etiamſi probatio poſſit fieri per ſcripturas. Statutum vrbis *lib. 1. cap.* 191. quando intret.

BONONIEN. PRIMOGENITVRAE De Ghiſlerijs.

Lunæ 28. Iunij 1677.

ARGVMENTVM LXI.

Remiſſoria conceditur data releuantia in prophanis etiamſi alias conceſſa, dummodo clarius in ſecunda probetur quod fuit in prima deductum.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. Iulij 1677.

ARGVMENTVM LXII.

Confirmatur præcedens decif. xxvij. & iterum firmatur diuiſionem eſſe adæqualitatem reducendam. Teſtamentũ ex prǽteritione an ſit nullum. Melioramenta quando impediant immiſſionem.

ROMANA HAEREDITATIS De Lanuuijs.

Veneris 3. Decembris 1677.

ARGVMENTVM LXIII.

Articuli pro examine in Curia peragendo facillime ſunt admittendi non inſpecta ſaltem rigoroſa illorum releuantia. Donatio, & renunciatio dubia poteſt à donante, & renunciante declarari. Declaratio perſonæ nobilis pro exoneratione conſcientiæ ſub qua deceſſit plurimum attendi debet.

BONONIEN. PECVNIARIA.

Veneris 10. Decembris 1677.

ARGVMENTVM LXIV.

Tranſactio prima per ſecundam an, & quãdo nouetur. Solutio in quam cauſam cędat. Euictio quomodo debeatur.

ASCVLANA BONORVM.

Mercurij 19. Ianuarij 1678.

ARGVMENTVM LXV.

Sententia lata abſq; citatione vnius ex correis quando ſit nulla in totum, lata contra mortuum an ſubſtineatur, & quando ſcientia mortis, & ex quibus præſumatur. Periti relationi an, & quando ſtandum, & quando præſumatur idoneus; ſuſpectus allegatus an, & quando poſſit procedere, & ex quibus cenſeatur ſuſpicioni renunciatum.

BONONIEN. PRIMOGENITVRAE De Ghiſlerijs.

Lunæ 24. Ianuarij 1678.

ARGVMENTVM LXVI.

Aegidiana quando intret ſubrogatio in locum bonorum fideicommiſſariorum quid operetur, & quando inducatur. Melioramenta quomodo probentur, & augumentum valoris rei nùm illis ſit tribuendum. Teſtis mendax an probet. Oblatio pretij rei melioratæ quando admittatur aduerſus vindicantem rem ipſam.

TIBVRTINA SERVITVTVM.

Lunæ 14. Februarij 1678.

ARGVMENTVM LXVII.

Poſſeſſio ex quibus probetur. Manutentio ad terminos poſſeſſionis datur. Silua ſi pro pluribus ſufficiat poteſt diuidi in præiudicium habentis Ius lignandi.

ROMANA DOTIS.

Veneris 11. Martij 1678.

ARGVMENTVM LXVIII.

Apparet ex ipſo ſummario.

SENOGALLIEN. HAEREDITATIS.

Vener. 11. Martij 1678.

ARGVMENTVM LXIX.

Remiſſoria ad probandam læſionem bonorum in tranſactione dimiſſorum conceditur data releuantia, etiam ſi alias ſuper eiſdem fuerit factum examen, & publicata

cata dicta teſtium, & quomodo id procedat.

LEODIEN. ELECTIONIS.
Veneris 18. *Martij* 1678.
ARGVMENTVM LXX.

Electio ſi fieri debeat infra certum tempus poteſt capitulum vnum ex diebus in dicto tempore exiſtentibus determinare. Contemptus an electionem annullet, & quis de eo poſſit dare, & quando cenſeatur remiſſus. Abſens quando ſit expectandus, aut vocandus. Electio abſque ſpecificatione nominum eligentiũ quando ſit nulla. Inſtrumentum vnum deducens an, & quando aliud plenius, & melius poſſit deducere.

GERVNDEN. CANONICATVS.
Mercurij 23. *Martij* 1678.
ARGVMENTVM LXXI.
Sumas ex ipſo ſummario.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI.
De Maluetijs.
Lunæ 28. *Martij* 1678.
ARGVMENTVM LXXII.

Petito tertio ex officio electo ſtandum maxime ſi ab eius relatione non fuerit reclamatum. Immiſſio nũm valeat ex detractionibus retardari quando immiſſio petitur contra poſſidentes ex Iuribus hęredum grauatorum, & quando ex fructibus detractiones ſint conſumptæ.

FERENTINA CENSVS.
Lunæ 28. *Martij* 1678.
ARGVMENTVM LXXIII.

Cenſus an, & quando dicatur potius retrouenditus, quam cæſſus, maxime ſi id fiat à Procuratore conſtituto, & cenſus erat Pupilli. Attentata an & quando ſint geſta poſt appellationem interpoſitam ex vi conuexitatis cauſarum.

BONONIEN. PRIMOGENITVRAE
De Ghislerijs.
Veneris 22. *Aprilis* 1678.
ARGVMENTVM LXXIV.

Tota deciſio verſatur circa probationem melioramentorum, & in ea diſcutiuntur probationes ſtatus antiqui, medij, & pręſentis ad melioramenta dignoſcenda deductæ, & aliqua circa teſtiũ probationes.

CIVITATIS CASTELLANAE CENSVS
Veneris 29. *Aprilis* 1678.
ARGVMENTVM LXXV.

Dos voluntarie aucta à Tutrice pro Pupillo nũm debeatur. Aditio matris an, & quomodo probetur.

BONONIEN. PECVNIARIA.
Lunæ 2. *Maij* 1678.
ARGVMENTVM LXXVI.

Tranſactio in dubio ſeruanda, & qualiter pro ea reſpondendum. Cæſſio pro minori prætio reportata, an valeat ita vt totum poſſit exigi ad explanationem textus *in l. per diuerſas & l. Ab. Anaſtaſio C. mandati.* Solutio in duriorem cauſam de Iure ceſſiſſe præſumitur, & hæc præſumptio quando procedat, & quomodo excludatur.

CALAGVRITANA BENEFICII
De fuen maior.
Mercurij 4. *Maij* 1678.
ARGVMENTVM LXXVII.

In beneficijs diœceſis Calaguritanæ dignior præferri debet, ideoque diſcutitur quis nam talis dicatur.

ANCONITANA FIDEICOMMISSI.
De Fatiolis.
Veneris 13. *Maij* 1678.
ARGVMENTVM LXXVIII.

Ad immiſſionem obtinendam in remedio *l. final. C. de Edict. diu. Adr. toll.* requiritur poſſeſsio Teſtatoris vſque ad obitum, ideo diſcutitur in pręſenti deciſione quatenus per teſtes talis poſſeſſio probetur quando penes alium ex ipſa aſſertione teſtatoris probatur adeſſe; & varia circa teſtium dicta, & exceptiones deducuntur. Probationes an, & quando coniungantur. Et poſſeſſio Teſtatoris in eodem loco quando faciat pręſumere bona in eodem a filijs poſſeſſa ab ipſo prouenire. Detractiones quando efficiantur illiquidæ ad effectum impediendi immiſſionem fideicommiſſario.

ROMANA CENSVVM.
Lunæ 16. *Maij* 1678.
ARGVMENTVM LXXIX.

Cenſus extinctio an dicatur recte facta ſi citatio ad recipiendum fuerit reproducta lapſo bimeſtri diſdictæ ex impedimento Sedis vacantis, & depoſitum fuerit factum pariter bimeſtri elapſo, & quando quis excuſetur, & an ipſa citatio deſeruire poſſit pro diſdicta.

PRATEN. PAROCHIALIS.
Veneris 3. *Iunij* 1678.
ARGVMENTVM LXXX.

In Parochialium collatione requiritur concurſus ex Bulla *B. Pij V. 33. & ex S. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de Reformat. cap. 18.* ideò eleganter diſcutitur an illius omiſſio pręiu dicet

iudicet Patronis in Parochialibus de Iurepatronatus, & quid ipſi teneantur agere, vt deuolutionem euitent.

CERVIEN. BONORVM.

Mercurij 8. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXI.

Ineſt ſummario.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI.

De Linis.

Lunæ 13. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXII.

Matrimonium contractum corā alio, quam proprio Parocho eſt nullum,& ex eo nec putatiuum inſurgit matrimonium.

CAESARAVGVSTANA PENSIONIS.

Lunæ 20. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXIII.

Non eſt neceſſarium.

MONTIS FALISCI CENSVS.

Lunæ 20. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXIV.

Capias ex ſummario.

ROMANA FRVCTVVM DOTIS.

Mercurij 22. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXV.

Statutum Vrbis *lib. 1. cap.* 137. intrat in dote conſtituta in Vrbe etiamſi contrahentes ſint forenſes, dummodo ibi matrimonium debeat durare, & domicilium ibi habeant, & ad eius formam debentur fructus in reſtitutione dotis. Mater Tutrix filiorum an poſſit petere fructus ſuæ dotis ſi fuerit negligens in ſibi ſoluendo.

VITERBIEN. FIDEICOMMISSI.

Mercurij 22. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXVI.

Capias ex ſummario.

ROMANA VINEAE.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXVII.

Diſcutitur Regula *textus in l. Emptorem 9. C. locati* an ſucceſſor ſingularis teneatur ſtare locationi, & quid in Creditore, qui ſucceſſit per ſubhaſtationem in re ſui debitoris per Iudicem ex officio locata per modum prouiſionis, & quando dicatur tacitè acceptata ipſa locatio per proceſſum ad vlteriora in deliberatione cum clauſulis præſeruatiuis affictus per Iudicem interpoſitis. Aſſignatio ad exigendum an transferat dominium.

ROMANA VINEAE.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXVIII.

Manutentio conceditur conductori durante locatione.

COLONIEN. CANONICATVS.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM LXXXIX.

Canonicatus, qui conferri debet magiſtro, aut Doctori an requirat actualem gradum, an verò ſufficiat ex poſt interuenire, & quid in hoc faciat obſeruantia. Item an requiratur ætas habilis ad ſacerdotium infra annum, ſeu ſacerdotium actuale. Incompatibilium adeptio quando inducat vacationem ita vt debeatur colliticanti ſubrogatio.

COLONIEN. CANONICATVS.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM XC.

Poſſeſſio anterior eſt manutenenda, poſterior an attendatur.

FOROLIVIEN. MAIORATVS.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM XCI.

Fideicommiſſum in vna linea ingreſſum nō debet ab ea egredi, donec linea non ſit perfectè euacuata, & ex quibus verbis perpetuitas fideicōmiſſi inducta cenſeatur cum alijs, de quibus in Summario.

NEAPOLITANA HAEDIFICII.

Veneris 1. Iulij 1678.

ARGVMENTVM XCII.

Regula *l. Altius C. de Seruit. & Aqua* concedens cuique vſque ad cælum ædificare nūm habeat locum ſi luminibus Chori Eccleſiæ officiat ædificium, vel ſufficiat ſpatium pragmaticæ Ciuitatis Neapolitanæ, aut legale intercedere, vel lumen aliunde haberi poſſe.

BONONIEN. ASSOCIATIONIS.

Veneris 1. Iulij 1678.

ARGVMENTVM XCIII.

De ſtatuto Bononiæ faciente rem iudicatam poſt duas ſententias conformes. Retentio pro dote nūm detur nepti in bonis Aui quando non adeſt fideicommiſſum, & de differentia inter vnum, & alium caſum.

ROMANA SALVIANI.

Veneris 1. Iulij 1678.

ARGVMENTVM XCIV.

Euictio nūm debeatur ei, qui euictionem promiſit, quando prætenditur ex Iure ſuperuento.

BONONIEN. ASSOCIATIONIS.

Sabathi 26. Nouembris 1678.

ARGVMENTVM XCV.

Bona Aui non ſunt obligata, & hypothecata pro dotibus neptum quando bona tran-

tranſiuerunt abſq; fideicommiſſo in Patrem,& Creditores eius pręferuntur eius filijs: Secùs tamen eſt, quando adeſt fideicommiſſum,& ratio differentiæ vtriuſque caſus enucleatur.

TARRACONEN. SACRISTIAE.
Lunæ 28. *Nouembris* 1678.
ARGVMENTVM XCVI.
Confeſſio quando probet: In fructuum reſtitutione cuius temporis valor inſpici debeat. Expenſæ an detrahendæ ex valore fructuum, & quæ, & alia de expenſarum iudicialium taxatione cum alijs in ſummario contentis.

BONONIEN. PECVNIARIA.
Lunæ 5. *Decembris* 1678.
ARGVMENTVM XCVII.
Nouatio primi actus ex ſecundo quando inducatur. Denunciatio litis, & moleſtiarum quando ſit neceſſaria. Solutio in quam cauſam cædat, cum alijs in ſummario collectis.

CERVIEN. BONORVM.
Lunæ 12. *Decembris* 1678.

ARGVMENTVM XCVIII.
Inueſtitura ſecunda nùm dicatur alterata, & diuerſa a prima ſi fiat in ea mentio diuerſæ ſummæ canonis, & diuerſorum pactorum, & quid operetur relatio ad antiquas, & an tempus petendarum renouationum ſit de ſubſtantia, itaut illius immutatio vitiet cum alijs quæ videre potes in ſummario.

ROMANA ASSECVRATIONIS.
Lunæ 12. *Decembris* 1678.

ARGVMENTVM XCIX.
Aſſecuratio qualiter fiat ſuper cambio contracto ſuper naui, & an requiratur pecuniarum oneratio, & excedere valorem quando dicatur. De probatione naufragij, & illius caſus. Barattaria ſemper intelligitur excluſa, & qualiter probanda ſit.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI.
De Maluetijs.
Veneris 13. *Ianuarij* 1679.
ARGVMENTVM C.
Immiſſio non retardatur fideicommiſſario a Creditoribus hæredum grauatorum pro indiuiſo, & ſi ſint poſteriores dotibus non poſſunt retinere bona libera illorum, ſed prius ex illis dotes ſunt detrahendæ, & ſufficit fideicommiſſario, vt offerat bona illis tangentia, non creditum.

CORDVBEN. BENEFICII.
Veneris 13. *Ianuarij* 1679.
ARGVMENTVM CI.
Nuncius Hiſpaniarum quomodo procedere debeat in collatione beneficiorum. Narratiua valoris quomodo probanda, & an iuuet narratiua partis.

PRATEN. PAROCHIALIS.
Lunæ 23. *Ianuarij* 1679.
ARGVMENTVM CII.
Omiſſio concurſus in Parochialibus de Iurepatronatus eccleſiaſtico quando Patrono pręiudicet, vel non, & quid Patronus teneatur agere, vt ei omiſſio non præiudicet.

FAVENTINA PENSIONIS.
Veneris 27. *Ianuarij* 1679.
ARGVMENTVM CIII.
Penſio reſeruata cum clauſula *dummodo remaneant centum &c.* quando ſit nulla in totum ob clauſulæ non verificationem, & quãdo releuetur penſionarius ab onere verificationis; vel quando ſit reducẽda.

MACERATEN. CANONICATVS.
Lunæ 13. *Martij* 1679.
ARGVMENTVM CIV.
Conditio quod reſignans habeat aliunde viuere in reſignatione appoſita a quo poſſit opponi, & ex quibus dicatur iuſtificata. Idoneitas reſignatarij ex quibus probetur.

REATINA ALIMENTORVM.
Veneris 21. *Aprilis* 1679.
ARGVMENTVM CV.
Alimenta, & ſumptus litis debentur Pauperi fouenti bonum Ius, ideò de vtriuſque requiſiti probatione agitur in præſenti deciſione.

F I N I S.

DECISIONES
SACRAE ROTAE ROMANAE
C O R A M
R. P. D. FAELICE DE VBAGO
EIVSDEM ROTAE AVDITORE.

ROMANA PECVNIARIA.

Luna 3. Decembris 1674.

A R G V M E N T V M.

DAmna, & Intereſſe an, & quando debeantur pro liberatione à moleſtijs, & quid in ijs veniat. Hæres grauatus an, & quando per confeſſionem Fideicommiſſo valeat præiudicare ad declarationem *textus in leg. ante reſtitutam* 104. *ff. de ſolution.* Confeſſio ſimulata, aut ſuſpecta ex quibus reddatur, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ validitas ex reuolutione proceſſus apparet.*

2 *Venditor, & eius hæredes tenentur liberare Emptorem à moleſtijs alias ad damna.*

3 *Obligatio cameralis continet promiſſionem damnorum, & intereſſe.*

4 *Intereſſe cenſus dicitur ipſa ſors cum fructibus, & liquidatur ex ipſo inſtrumento.*

5 *Denunciatio moleſtiarum ſufficit, vt quis poſſit agere de euictione, & pro damnis.*

6 *Maximè ſi damna proueniant ex Iudicio denunciato.*

7 *Cenſus inter ſtabilia computatur.*

8 *Et id quod loco cenſus ſuccedit.*

9 *Hæres grauatus non poteſt per confeſſiones fideicommiſſum ſubuertere, &* nu. 12. *Amplia ſi adſit ſuſpicio ſimulationis, vt* num. 13.

10 Textus in leg. ante reſtitutam 104. ff. de ſolution. *loquitur de eo, qui exegit, non qui gratis remiſit*, & num. 11.

11 *Confeſſio de recepto eſt gratuita remiſſio, & ſapit donationem.*

14 *Regulariter non probat veram ſolutionem contra tertium.*

15 *Amplia ſi ex circumſtantijs reddatur ſuſpecta.*

16 *Solutiones minutatim factæ de ſumma ingenti arguunt inueriſimilitudinem, & ſimulationem.*

17 *Confeſſio inueriſimilis redditur ſuſpecta.*

18 *Confeſſio eſt ſuſpecta ſi ſolutiones ſint factæ in pluribus vicibus, & nulla adſit quietantia.*

19 *Amplia ſi ſummæ ſint conſiderabiles, & ſoluens ſit ſolitus reportare quietantias de ſummis minoribus.*

20 *Confeſſiones decoctorum ſunt ſuſpectæ, & non probant.*

21 *Confeſſio præſumitur facta recepta parua ſumma, ſi quis ſit ſolitus id facere.*

22 *Suſpicio falſitatis in ciuilibus ſufficit, vt tollatur fides confeſſioni.*
23 *Et ſufficit vnica præſumptio.*
24 *Coniecturæ fortiores præualent.*

DECISIO I.

Hieronymus Mignanellus Domum emptam à R.P.D. Vitelleſco vendidit Benotio cum expreſſa promiſſione euictionis, & liberationis à quacumque moleſtia. Eadem autem Domo poſtea ſubhaſtata, & deliberata Catalono iſte ex prçcio ſoluit ſc. 4000. Creditoribus Benotij, & reſiduum depoſuit ad effectum inueſtiendi pro ſui ſecuritate prout fuit ſubſequenter inueſtitum in cenſu ſimilis ſummæ impoſitum per ipſummet Catalonum fauore Petri Creſcij qui interim Benotio ſucceſſerat.

Verùm idem Catalonus cum poſteà paſſus fuerit in Domo moleſtias, eaſque intimauerit Ioanni prædicti Petri hæredi, & iſte Hieronymo Mignanello, & nemo ipſum liberauerit, obtinuit iudicialiter declarari Cenſum præfatum fuiſſe cum damnis, quæ paſſus erat compenſatum, & ita extinctum.

Hinc Mazzeſcus Donatarius Io: Baptiſtæ Creſcij vltimo loco ad fideicommiſſum per dictum Petrum relictum vocati, & cuius fauore tanquam cauſam habentis à Benotio vigebat præfata promiſſio Hienymi Mignanelli de liberando à quacumque moleſtia ſuper Domo egit contra Mignanellos eiuſdem Hieronymi hæredes pro damnis, & intereſſe, & obtinuit per ſententiam R. P. D. mei Rondinini ipſos condemnari in ſcutis mille pro capitale Cenſus præfati, nec non ad ſolutionem fructuum eiuſdem à die 19. Ianuarij 1637. vſque ad dicti capitalis reſtitutionem.

Appellarunt Mignanelli, & commiſſa mihi cauſa dedi dubium An ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda, & Domini pro confirmatione reſponderunt.

Validitas enim non fuit in dubium teuocata, dum reſultat ex reuolutione Proceſ-
1 ſus, † in quo apparet fuiſſe ſeruata omnia ad illam neceſſaria *iuxta deciſionem Caputaquen. 260. par. 2.*

Iuſtitia verò viſa fuit ex eo reſultare, quod cum Mignanelli tanquam hæredes Venditoris tenerentur liberare Domum à quacumque moleſtia, & licèt interpella-
2 ti, id non fecerint † vtique tenentur ad omnia damna, & intereſſe, tàm ex Iuris diſpoſitione *l. ſi venditione 60. l. euicta re 75. la ſeconda ff. de euict.* cum concordañ relatis per *Rot. in deciſ. 330. num. 1. par. 10. recent.* quàm etiam ex dicto pacto iuncta præſertim obligatione Camerali
3 ipſorum damnorum, & intereſſe † promiſſionem continente. *Rot. poſt Cenc. de Cenſ. deciſ. 97. num. 5. & poſt Zacchiam de Obligatione Camerali deciſ. 216. num. 5. & deciſ. 217. num. 18. & coram Eminentiſſimo Ottobono dec. 269. num. 1.*

Et dùm hæredes Benotij emptoris cauſa dd. moleſtiarum amiſerunt Cenſum meritò fuerunt condemnati Mignanelli reſtitue-
4 re capitale, † & ſoluere fructus, quia hoc eſt intereſſe clarum, & liquidum amittentis Cenſum. *Cenc. de Cenſ. quæſt. 19. num. 45. Adden. ad Gregor. deciſ. 564. num. 5. Rot. deciſ. 77. num. 2. par. 2. rec. & deciſ. 216. num. 6. poſt Zacchiam de Obligatione Camerali.*

Non obſtat, quod eadem damna non fuerint ſpecificè, & præciſè Mignanellis intimata, quia dum eis denunciatæ fuerunt moleſtiæ ſuper Domo iudicialiter illatæ,
5 † hoc ſufficit ad effectum vt agi poſſit de euictione, & pro damnis indè ſequutis. *Mangil. de euiction. quæſt. 3. num. 2.* maximè dum agitur de damnis illatis in eo-
6 dem iudicio denunciato, † quod eos afficit non ſecus, ac ſi ſententiæ latç eſſent ipſis citatis *l. ingenuum 25. ff. de Statu Hominum Dec. conſ. 242. num. 7. Grat. diſcept. 67. num. 24. Rot. rec. deciſ. 390. nu. 8. & 10. par. 5. & deciſ. 293. num. 19. par. 12. coram Seraph. deciſ. 1283. num. 3. & coram Arguell. deciſ. 17. num. 32.*

Nec obſtat, quod Io. Creſcius faſſus fuerit eadem damna recepiſſe à R. P. D. Vitelleſco Mignanellorum Auctore, cumque de illis quietauerit, quia cùm Cenſus eſſet ſuppoſitus fideicommiſſo inducto per Petrum, cuius fauore fuit impoſitus,
7 quamuis ad ſtabilia reſtricto, † quia Cenſus inter ſtabilia computatur. *Gabriel. conſ. 141. num. 18. lib. 2. Burat. deciſ. 580. nu. 8. Celſus deciſ. 299. num. 2. & 3.* eodem modo illi ſuppoſita erant præfata damna,
8 & intereſſe, † cenſus loco ſuccedentia *l. ſi controuerſia 9. & l. cum quæſtio 17. &*

l. cum

l. eum ſucceſſores 23. *C. de euict. Merlin.*
de pignor. lib. 2. *quæſt.* 51. *num.* 41. *Gait.*
de Credit. cap. 4. *numer.* 1410. *&* 1411.
Surd. deciſ. 306. *num.* 7. *& ſeqq.* & pro-
ptereà non potuerunt ita liberè per eum
remitti mediante ſimplici confeſſione de
recepto, & quietantia cum non ſit libe-
9 rum † hæredi grauato per ſimiles actus
fideicommiſſum ſubuertere *l. fin. §. ſed*
quia C. com. de legat.

In nihilo refragante, quod *Textus in l. ante*
reſtitutam 104. *ff. de ſolut.* admittat libe-
rationes factas ab hærede grauato ante
10 hæreditatem reſtitutam, † quia iſte Text.
loquitur de eo, qui exegit, non de eo,
qui gratis remiſit, vt habetur in verbis
ibi: *ſolutiones, & liberationes*, & ad ipſam
legem præcisè docet *Baldus* in principio
cum qua doctrina conſonat in effectu al-
tera *Bartoli* qui ibid. dicit eamdem legem
procedere in alienatione neceſſaria; non
autem inuoluntaria, quam ſequuntur alij
adducti per *Grat. diſcept.* 636. *num.* 8. &
in fortioribus terminis *Ceſar. de Afflict.*
controu. Iur. cap. 2. *num.* 24. *Noguerol.*
alleg. 40. *num.* 18. & ſic prædictus Text.
non applicatur in caſu præſenti vbi Io:
fecit ſimplicem confeſſionem de recepto,
11 † quæ eſt gratuita, & voluntaria remiſ-
ſio, & ſapit naturam donationis *Accolt.*
Aret. conſ. 4. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 2. *verſic. eſt*
enim Ciriac. Controu. 329. *num.* 56. *&* 57.
Surd. deciſ. 229. *num.* 24. *verſic. & mo-*
uentur prædicti Rot. coram Celſo deciſ. 184.
num. 5. & in ſpecie, quod hæres graua-
12 tus non poſſit facere confeſſionem † de
recepto, per quam ſubuertatur fideicom-
miſſum *Pariſ. conſ.* 52. *num.* 41. *lib.* 2. *Pe-*
regrin. de fideicom. art. 42. *num.* 83. *poſt*
principium Fuſar. de ſubſt. quæſtion. 532.
numer. 24.

Quod, & certius procedit vbicumque talis
confeſſio non vacat prorſus omni ſuſpi-
13 cione ſimulationis, † & fraudis iuxta
latè tradita per *Peregrin. de fideicommiſſis*
art. 40. *num.* 50. quem ſequitur *Nogue-*
rol. alleg. 40. *num.* 18. & admittunt etiam
Caſanat. conſ. 9. *num.* 38. *& Giurb. deciſ.*
79. *num.* 44. *verſic. maximè*, qui in con-
14 trarium allegabantur, & eſt regulare, †
vt confeſſio de recepto non probet veram
ſolutionem contra tertium. *Nat. conſ.* 438.
num. 9. *verſic. poteſt & aliter Rot. coram*
Andr. dec. 53. *n.* 4. *&* 5. & eo certius ſi ex
15 conięcturis, & circumſtantijs † reddatur
ſuſpecta *Mantica de tacit. lib.* 11. *tit.* 20.
num. 35. *verſic. de in iudicijs, & ſeq. Bu-*
rat. deciſ. 108. *num.* 6. *verſic. prædicta*
Merlin. deciſ. 419. *num.* 12.

Similes ſuſpiciones ponderarunt Domini in
hoc inſtrumento confeſſionis dùm primo
viſum fuit R. P. D. Vitelleſchum ſoluiſſe
in pluribus vicibus, & ſummam magnam
aſcendentem ad ſc. 1077. minutatim in-
16 uerisimilitudinem quamdam deducere, †
& proinde arguit ſimulationem. *Grat. di-*
cta diſcept. 636. *num.* 11.

Secundo ex eo, quod R. P. D. Vitelleſchus
prætendebat non teneri ſoluere, & ta-
men litem in ſe ſuſcepit hodierno *Sum-*
mario Caroli num. 8. & ſubſtinuit, vndè
prorſus eſt inuerisimile, quod interim
ſpontè ſoluerit, & ex tali inuerisimilitu-
17 dine † redditur valde ſuſpecta confeſſio.
Crauet. conſ. 175. *num.* 5. *Decian. conſ.* 62.
num. 72. *lib.* 3. *Tiraquell. in l. ſi vnquam*
in præfat. num. 40. *Rot. deciſ.* 239. *num.*
12. *part.* 4. *tom.* 2. *rec.*

Tertio, quia confeſſio dicit ſolutionem fuiſ-
ſe factam in pluribus vicibus, & tamen
R. P. D. Vitelleſchus nullam reportauit
18 quietantiam prout veriſimiliter feciſſet, †
ſi verè ſoluiſſet, vnde oritur coniectura
contra veritatem confeſſionis. *Merlin.*
deciſ. 419. *num.* 10. *Rot. deciſ.* 239. *num.*
11. *&* 12. *par.* 4. *tom.* 2. *rec.* fortius dùm
ſummæ erant in quantitate valde conſi-
19 derabili, & conſtat eum conſueuiſſe †
quietantias reportare de ſolutionibus val-
de minoribus. *Anchar. conſ.* 64. *num.* 2.
ad med. verſic. & maxime quia Grat. di-
ſcep. 570. *num.* 31. *Rot. coram Merlino*
deciſ. 195. *num.* 1. *coram Ludouiſio deciſ.*
253. *num.* 1. *coram Celſo deciſ.* 184. *num.*
7. *& poſt Salgad. in laberint. Credit. deciſ.*
22. *num.* 9. *&* 10. *& in recentioribus deciſ.*
239. *num.* 13. *par.* 4. *tom.* 2.

Quarto, quia Io: erat decoctus, vel ſaltem
valde obæratus *Summario Mazzeſchi nu.*
8. *vſque ad* 13. ſimiliumque Hominum
20 † confeſſiones ſemper reputantur ſuſpe-
ctæ, & non probant *Noguerol. alleg.* 7.
num. 24. *Capiciolatr. deciſ.* 133. *num.* 20.
Merlin. dec. 543. *num.* 10.

Quinto, quia idem Ioannes ſolitus erat ſi-
miles ſuos debitores magnæ quantitatis
recepta aliqua parua ſumma quietare, &
liberare *Summario Mazzeſchi num.* 15. *&*
21 16. vndè oritur ſuſpicio, † quod idem
fecerit R. P. D. Vitelleſco. Non autem

verè ſummam confeſſatam receperit ex ratione *text. in leg. non omnes* 10. §. *à barbaris ff. de re militari Rot. deciſ.* 179. *num.* 21. *par.* 4. *tom.* 2. *rec. & Gramat. deciſ.* 76. *num.* 27.

Et hæc omnia non de per ſe, ſed ſimul conſiderata quatenus ſimulationem, & falſitatem confeſſionis apertè non conuincant ſaltem operantur de ea ſuſpicari poſſe, quod ſufficit ex ſupra citatis. Regulare etenim eſt, quod in Ciuilibus ſo-
22 la ſuſpicio falſi tollat fidem confeſſioni,† & idem operetur, ac ipſa falſitas. *Caſtren. in l. iubemus num.* 2. *C. de probat. Anchar. conſ.* 173. *num.* 8. *Rot. coram Merlin. deciſ.* 419. *num.* 12. Immò ſufficere vnicam
23 † præſumptionem probat. *Crauettus.conſ.* 997. *num.* 17. *lib.* 6.

Nec talis ſuſpicio remoueri poteſt ex nobilitate, aliiſque qualitatibus perſonæ R. P. D. Vitelleſchi, quia ipſe non fecit confeſſionem, nec conſtat, quod ſciuerit eam fuiſſe fraudolentam, & inperniciem vocati ad fideicommiſſum factam, & ideò non procurandam: in omnem vero caſum coniecturæ veritatis, quæ ex ſimilibus qualitatibus perſonalibus oriri poſſent
24 prædictæ contrariæ † præualerent, vt alias ſenſit. *Rota in deciſ.* 239. *num.* 20. *verſic. ad quintam part.* 4. *tom.* 2. *rec. & coram Celſo deciſ.* 184. *num.* 13. *& coram Ludouiſio deciſ.* 247. *num.* 3.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

LEODIEN. CANONICATVS.

Lunæ 14. *Ianuarij* 1675.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium certo modo ob non publicationem, vel non captam poſſeſſionem infrà nouem menſes tenetur omnia concludenter iuſtificare, & tenetur ſeruare etiam ipſe Impetrans omnia requiſita Bullæ. Diligentiæ factæ ad effectum obtinendi poſſeſſionem an excuſent, & poſſeſſio qualis debeat eſſe ad illuſtrationem Bullæ 85. ſan. me. Gregorij XIII. De vi clauſularum *ſi ità eſt Dummodo &c. Amoto &c.* cum aliis de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* Arbitrio Rotæ *relaxat rigorem Iuris æquitate ſuadente, alias idem importat, ac clauſula* prout de Iure.

2 *Littera Apoſtolicæ certo modo obtentæ non habent de Iure viam executiuam contrà alium prouiſum Apoſtolicum.*

3 *Clauſula* ſi ità eſt, dummodo &c. amoto &c. *faciunt Executorem mixtum, & illius ſententiam reddunt appellabilem vide* num. 4. & 5.

4 *Per Collationem Canonicatus acceptatam, etiam ante adeptam poſſeſſionem Ius acquiritur.*

5 *Prouiſus Apoſtolicus, ob cuius tituli defectum gratia certo modo impetratur dicitur legitimus contradictor.*

6 *Prouiſus impeditus à Capitulo poſſeſſionem beneficij capere habetur pro poſſeſſore.*

7 *Littera certo modo expedita, vt retardentur ſufficit validitatis, & Iuſtitia aliqua turbiditas.*

8 *Clauſula* ſi ità eſt *requirit verificationem narratorum citata parte.*

9 *Impetrans beneficium ob non factas publicationes, & non adeptam poſſeſſionem infrà nouem menſes, tenetur hanc narratiuam iuſtificare.*
Fundamentum gratiæ eſt iuſtificandum ibidem.

10 Conſtitutio 85. Gregorij XIII. *priuans beneficio non capientes poſſeſſionem infra nouem menſes intelligitur contra negligentes.*

11 *Et pro illius adimplemento ſufficiunt diligentiæ*, & nu. 15.

12 *Debent tamen tunc præſentari litteræ Executori cui ſunt directæ*, & nu. 18.

13 *Vicarius per Epiſcopum citra montes deputatus dicitur Vicarius, vltra vero dicitur Officialis.*

14 *Confeſſio non poſſidendi eſt dubia an intelligatur de actuali, vel ciuili.*

16 *Impetrans certo modo, tenetur ipſe quoque infrà nouem menſes publicare, & poſſeſſionem capere, aut facere diligentias.*

17 *Et ſi non probet hæc adimpleuiſſe non meretur executionem ſuæ prouiſionis.*

18 *Poſſeſſio infra nouem menſes capienda de beneficio ex* Conſtitut. 85. Gregorij XIII. *debet eſſe in vim mandati Iudicis executorialis.*

19 *Et debet capi conuocato Capitulo ad ſonum campanæ iuxta ſtilum loci.*

20 *Moni-*

10 *Monitorium ſuper executione litterarum Apoſtolicarum reſoluitur in ſimplicem citationem, quando quis eſt citandus, nec facit ſtatum legitimæ poſſeſſionis.*

DECISIO II.

Canonicatum Sancti Martini Leodienſ. de quo fuit prouiſus à Sede Apoſtolica Carolus 1. Septemb. 1672. impetrauit certo modo 5. *Kalend. Aug.* 1673. Aegidius, qui litteras expeditas præſentauit Executori, & obtinuit ſententiam pro ipſarum executione. Hinc commiſſa mihi cauſa per Signaturam, cum clauſula parito arbitrio Rotæide more dedi dubium. An intret arbitrium pro retardatione executionis ipſarum litterarum, & affirmatiuè per Dominos reſponſum fuit.

Clauſula enim *arbitrio Rotæ* licet relaxet ti-
1 gorem Iuris, † attamen procedit æquitate ſuadente, alias nil aliud importat, quam clauſula *prout de Iure Loter. de re benef. lib. 3. quæſt. 11. num. 122. Seraph. deciſ. 29. num. 4. & deciſ. 1429. num. 1.* Cum itaque litteræ certo modo obtentæ
2 non habeant de Iure † viam executiuam contra alterum prouiſum Apoſtolicum, ſed Iudicio ordinario ſint dirigendæ. *Seraph. deciſ. 1471. num. 2. Buratt. deciſ. 529. num. 6. Rot. deciſ. 701. num. 2. in fin. par. 2. rec. & in Monaſterien. Canonicat.* 10. *Decemb.* 1669. *cor. Reuerendiſſ. D. meo Ottallora Præſide Granatenſi*, æquitas non ſuadet, quod in præiudicium Caroli admittatur via executiua litteris AEgidij certo modo impetratis. Eoque magis quia ipſæ litterę continent Clauſulas *ſi ita eſt*, &c. *dumodo* &c. *amoto* &c.
3 quæ dum faciunt † executorem mixtum illius ſententiam reddunt appellabilem. *Rot. coram bon. me. Celſo deciſ. 121. num. 4. & 6. & Bichio deciſ. 339. num. 19. ac Peuting. deciſ. 229. num. 1. & 2.*

Non ſubſiſtit concluſionem procedere, quando adeſt legitimus Contradictor, qui actu Canonicatum poſſideat, non è contra; Quoniam cum Ius in re acquiratur per Collationem Canonicatus ac-
4 ceptatam, † etiam antè adeptam poſſeſſionem. *Garz. de benef. par. 4. cap. 2. nu. 1. Rebuf. in prax. ſuper regul. de non tollen. Iur. quæſit. Gloſ. 6. num. 38. Couar. reſol. lib. 3. cap. 16. num. 3. & 5. & Rota coram Merlin. deciſ. 329. num. 3.* Quotieſcumque agitur de exequenda impetratione; certo modo obtenta vti fundata in defectu tituli alterius non poteſt dubitari quin ipſe ob cuius tituli defectum noua gratia impetratur, ſit legitimus Contradictor ad
5 defendendum Iura † propria ſuper validitate ſui tituli, & inualiditate tituli illius, qui certo modo impetrauit *ex text. in c. ſi tibi abſenti 17. de præb. in 6. Emin. Ottob. deciſ. 186. num. 11. & in rec. deciſ. 142. num. 7. part. 5.*

Imo licet Carolus non doceat de actuali poſſeſſione, quæ oritur ex inſtallatione in Choro, & perceptione fructuum, attamen eum fuerit impeditus à Capitulo ratione ſtatuti præcipientis non dari nouis prouiſis poſſeſſionem actualem, niſi poſt annum à die primæ petitionis *Sum. Caroli num.* 2. nihilominus ad impetrandam executionem litterarum Prouiſi certo modo dicitur poſſeſſor poſſeſſione Ciuili, quæ ex ſola ſua petitione dè quà in-
6 ferius dicetur † reſultauit renuente Capitulo in traditione actualis. *Rot. coram Merlin. deciſ. 229. num. 3. & coram Caualer. deciſ. 359. num. 4. in Aurien. Præpoſituræ 18. Aprilis 1608. coram Bonon. & in Leodien. Præpoſituræ Sancti Ioannis 17. Ianuarij 1611. coram Lancellot.* & quod in his terminis poſſeſſio actualis habeatur pro capta. *Leo in theſaur for. Eccleſ. par. 2. cap. 19. num. 19.*

Et tanto magis inclinarunt Domini pro arbitrio, quia pro retardatione executio-
7 nis † litterarum certo modo ſufficit validitatis, & iuſtitiæ aliqua turbiditas. *Rot. deciſ. 132. num. 1. par. 4. tom. 2. & deciſ. 224. num. 7. part. 8. rec.* In præſenti autem caſu patet de nullitate, & Iniuſtitia ſententiæ executoris reſultantibus ex eo quia litterę fuerunt commiſſæ cum Clau-
8 ſula *ſi ita eſt*, † quæ facit conditionem requirentem iuſtificationem narratorum citata parte, de cuius intereſſe agitur. *Marcheſan. de commiſ. par. 1. cap. 1. num. 81. vol. 1. fol. 222. Rot. coram Celſo dicta deciſ. 121. num. 6.* quod ab Aegidio non fuit obſeruatum.

Impetrauit enim Aegidius ſub prætextu non factæ publicationis à Carolo, & ob non captam poſſeſſionem infra nouem menſes requiſitam per conſtitutionem *ſan. mem. Gregorij XIII.* ſed ipſas narratiuas non
9 iuſtificauit, † prout tenetur tanquam fundamentum ſuæ gratiæ. *Rot. dec.* 486.

num.

num. 2. *& deciſ.* 701. *num.* 2. *in fin. par.* 3. *deciſ.* 305. *num.* 1. *part.* 8. *rec. & coram Roias deciſ.* 315. *num.* 14. Imo contrarium apparet dum conſtitutio Gregorij præciſè non requirit infra nouem menſes poſſeſſionem actualem, ſed ſufficientes declarat in caſu legitimi impedimenti dili-
10 gentias pro ipſa poſſeſſione habenda, & † pænam priuationis beneficij ſimpliciter contra ipſos negligentes in curanda poſſeſſione imponit ex verbis ibi: *& ſi propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequiuerint*.

De diligentijs Caroli pro habenda poſſeſſione patet ex mandato de immittendo relaxato per Vicarium Leodien. executorem ſuarum litterarum ipſius *Sum. num.* 3. ex præſentatione ipſius mandati continentis expreſſum præceptum, vt poſſeſſio aſſignaretur facta Capitulo, à quo
11 mandatum præceptum, & petitio † fuerunt habita pro inſinuatis, & proinde reſultat adimplementum conſtitut. Gregorianæ ex deductis per *Merlin. deciſ.* 329. *num.* 14. *&* 15.

Nec dicatur, quod diligentiæ prædictæ non ſint habendæ in conſideratione, eo quia mandatum de immittendo non fuerit relaxatum ab Officiali Leodien. cui litteræ
12 Caroli fuerunt directæ, ſed à Vicario † contra formam dictæ conſtitutionis Gregorij præcipientis, vt in caſu impedimenti, & litis litteræ præſententur executori coram quo inſtādum ſit pro illarum executione; nam obiectum tollitur ex facto, dum Officialis, & Vicarius eandem perſonam conſtituunt, & ſola differentia eſt, quod citra montes appellatur Vicarius, vltra verò montes dicitur Officialis ille,
13 qui in munere † officij Vicariatus per Epiſcopum deputatur. *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi part.* 3. *alleg.* 54. *num.* 25. & magis clare *Ferret. de abuſ. libr.* 3. *cap.* 4. *numer.* 13.

Ex quibus ſequitur non obſtare quod Carolus emiſerit in mandato procurę confeſſionem non poſſidendi; nam quidquid
14 ſit an intellexerit de poſſeſſione † actuali, vel etiam de Ciuili, quæ ex ſupradictis negari non poterat obiectum tollitur, dum conſtitutio Gregorij, vbi proceſſus impeditur poſſeſſionem actualem non re-
15 quirit, ſed ſolum diligentias † pro ipſa conſequenda. *Merlin. dicta deciſ.* 329. *num.* 15. *& Rot. in Zamoren. & alijs relat. per Garz. de benef. part.* 11. *cap.* 3. *nu.* 320. *& ſeq.*

His accedit, quod Conſtitutio non ſolum requirit iuſtificatione narratorum, verum etiam quod impetrans certo modo teneatur infra dictum tempus nouem menſium publicare, & poſſeſſionem legitimè ap-
16 prehendere, ſeu in caſu impedimenti † diligentias facere pro ipſa poſſeſſione capienda penes executorem literarum, vt ex ipſa Conſtitutione §. 5. *verſ. illorum poſt medium* ibi — *ipſe etiam tenetur, &c.* quæ cum adimpleuiſſe non probet prædictus AEgidius, vtique ſuarum litera-
17 rum executionem ab Executore † non merebatur *Bich. deciſ.* 358. *nu.* 25. *& ſeqq. Seraſ. deciſ.* 1064. *n.* 3. *&* 5. *& Rota in Tridentina Parochialis* 5. *Decembris* 1646. *Coram Eminentiſſimo Cerro iam huius Tribunalis Decano*.

Implementum verò argui non poteſt ex capta poſſeſſione tradita *in Summario nu.* 8. quia cum non ſit in vim mandati Iudicis
18 executorialis † prout requiritur ex ipſa Conſtitutione Gregorij *Corrad. in prax. diſpenſ. lib.* 7. *capit.* 4. *num.* 46. *Rot. in nullius ſeu Taurinen. Prioratus* 4. *Iulij* 1668. *Coram Eminentiſſimo Carpineo Prodatario* habetur ac ſi non eſſet, maximè quod poſſeſſio Canonicatus ad hoc, vt dicatur valida, & ſuffragetur capienda eſt capitula-
19 riter † conuocato legitimè capitulo ad ſonum Campanæ, & iuxta ſtilum loci *Lotter. de re benefic. tom. primo lib.* 2. *quæſtione* 21. *num.* 34. *Poſth. obſeru.* 30. *nu.* 3. *&* 4. *Rota in Caſalen. Canonicatus coram Marque-montio apud Marcheſ. de comm. parte* 3. *fol.* 36. *Add. ad Ludouiſ. deciſ.* 364. *numero* 6. *litera B. coram Caualer. deciſion.* 359. *numero* 3. *& in recentior. deciſion.* 523. *numero primo & deciſion.* 701. *numero* 5. *parte ſecunda Burattus deciſion.* 318. *numer.* 11. *& ibi adden. numero* 17. & poſſeſſio Aegidij hac quoque ſolemnitate neceſſaria deſtituta eſt.

Neque in locum mandati executoris deſeruire poteſt monitorium ſuper executione literarum in forma proceſſus fulminati, quia cum Carolus ratione ſui præiudicij eſſet citandus hoc monitorium re-
20 ſoluebatur in ſimplicem citationem, † quæ ſtatum non facit ad effectum tradendi legitimam poſſeſſionem *Garz. de benef. parte vndecima capit.* 3. *num.* 321. *Rota in Caſertana Beneficij* 17. *Iunij* 1605. *coram*

ram Reuerendiſſimo Lugdunen. & coram Caualer. deciſ. 534. *num.* 2. & ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

ROMANA OFFICII CVRSORATVS.

Veneris 15. *Februarij* 1675.

ARGVMENTVM.

Emens Officium de proprijs pecunijs ſuper vita, & periculo alterius cum reſeruatione omnimodæ diſpoſitionis ad ſui fauorem, an & quando dicatur illius Dominus, itàut Augumentum illius ad eundem ſpectet non ad Officialem exercentem, & alia de Officijs Romanæ Curiæ. Prælatio in illius venditione, an competat Officiali actu exercenti ad ſimilitudinem Coloni Emphyteutæ, & aliorum de quibus in deciſione, &c.

SVMMARIVM.

1 *Officium ſpectat ad ementem cum ſuis pecunijs, & reſeruatione decreti, & ad Officialem ſpectat exercitium.*

2 *Et mortuo emente eius dominium tranſit ad hæredes etiam in Officijs conſiſtentibus in labore, & induſtria*, vt num. 4. & 6.

3 *Officium Curſoratus habet certos redditus.*

4 *Verba* A diſpoſitione *ſecum ferunt dominium.*

5 *Dominium eſt poteſtas liberè diſponendi.*

7 *Dominium officij dignoſcitur ex emptione facta ex proprijs pecunijs.*

8 *Item ex facultate percipiendi fructus.*

9 *Item ex obligatione appoſita in ſupplicatione, quod emens teneatur pro fraudibus, & delictis officialis.*

Patronus tenetur pro famulo ibidem.

10 *Officialibus Datariæ deponentibus de intelligentia reſeruationis decreti in officijs plurimum eſt deferendum.*

11 *Dominium officij ſpectare ad eum cuius fauore fuit reſeruatum decretum ſemper tenuit Curia, & Rota.*

12 *Ab obſeruantia non eſt recedendum.*

13 *Dominium eiuſdem rei duo inſolidum habere non poſſunt.*

14 *Pactum, quod quis de re ſua diſponere non poſſit non valet.*

15 *Officia Romanæ Curiæ poſſunt eſſe penes vnum, quoad titulum, & quoad dominium penes alium.*

16 *Et ad dignoſcendum dominium inſpicitur perſona cuius fauore reſeruatur libera diſpoſitio.*

17 *Dominium officij non probatur ex nudo nomine, & titulo dum ex alterius pecunijs apparet emptum.*

18 *Dominium, & titulus officij poteſt in vno reſidere, & in alio vtilitas fructuum.*

19 *Salarium poteſt minui, & augeri habito reſpectu ad laborem.*

20 *Verba* Per li frutti del mio Curſorato *important dominium, & poſſeſſionem ſcribentis.*

21 *Pronomen* mio *denotat dominium.*

22 *Meum dicitur, quod prouenit ex re mea.*

23 *Acceſſorium ſortitur naturam ſui principalis.*

24 *Augumentum rei ſpectat ad Dominum.*

25 *Augumentum, & decrementum ſtant commodo, & incommodo Emptoris.*

26 *Incommodum, qui ſentit debet ſentire etiam commodum.*

27 *Augumentum officij ortum ex induſtria exercentis ſpectat ad dominum ipſius officij.*

28 *Miniſter ſtipendiatus augumentum rei adminiſtratæ acquirit Domino etiam ſi prouueniat ex propria induſtria.*

29 *Factum Principis incpinatum dicitur caſus fortuitus.*

30 *Augumentum proueniens ex caſu fortuito ſpectat ad Dominum bonorum augumentorum.*

31 *Prælatio in emptione officij debetur ex æquitate actu illud exercenti.*

32 *Participans de fructibus rei videtur habere quaſi partem dominij.*

33 *Et poteſt vocari ſocius.*

34 *Socio competit prælatio in diſtractione rei alterius ſocij.*

35 *Colonus dicitur ſocius.*

36 *Et habet prælationem in re ſui Domini.*

37 *Emphyteutæ competit prælatio in alienatione proprietatis.*

DECISIO III.

OFFICIVM Curſoratus vacatum, per obitum Caroli, Sanctiſſimus contulit Alexandro, ita tamen, vt ipſe vendere, aut alias quomodolibet de eo eiuſque fructibus nullo modo diſponere potuiſ-

ſet

ſet, ſed Sebaſtianus Bertarellus, qui proprijs pecunijs illius pretium ſcutorum 1400. perſoluit, de eo eiuſque fructibus poſſet ad ſui libitum, & pro ſuo vſu liberè diſponere non ſolum irrequiſito, ſed etiam contradicente Alexandro.

Secuto obitu Sebaſtiani, Ioannes Baptiſta, & alij ipſius hæredes inſteterunt coram Eminentiſſimo Domino meo Cardinali de Carpineo Prodatario prò admiſſione reſignationis prædicti Officij, ſed cum ſe oppoſuerit Alexander ſub prætextu, quod Officium ad ſe ſpectaret, ac exhibuerit reſtituere ſcuta 1400. ſoluta in emptione per Sebaſtianum, hæredes recuſarunt recipere, eo quia Officium nunc præſupponatur valoris ſcutorum 2000. Quare idem Eminentiſſimus Dominus conſuluit Rotam, & Domini mandarunt diſputari dubium, *An Officium ſpectet ad Bertarellum, eiuſque hæredes, vel ipſi teneantur recipere pretium, & cuius temporis*, coque per me propoſito pro affirmatiua quo ad primam partem orta eſt reſolutio, & quo ad ſecundam Bertarellos teneri recipere pretium currentis temporis.

Fundamentum reſolutionis fuit ſolutio pretij Officij facta per Bertarellum, nec non efficacia decreti in ventre ſupplicationis appoſiti, per quod Dominium Officij acquiſitum fuit Bertarello ſoluenti de proprijs pecunijs, mediante reſeruatione ad ipſius fauorem omnimodæ diſpoſitionis tam ſortis, quàm fructuum, & emolumentorum quorumcumque ordinariorum, & extraordinariorum; ita vt Ale-
1 xandro ſolummodò † remãſerit titulus, & exercitium vnà cum periculo ad effectũ vacationis, & adminiſtratione Officij, vt aliàs pluries tenuit *Rota, & ſignanter in Romana Officij Scriptoriæ coram fel. record. Clem. VIII. relat. per Pacif. de Salu. dec. 151. num. 1. & 2. & in eadem. coram bon. mem. Card. Pamphil. 1. Aprilis 1588. & Card. Seraph. deciſ. 1303. n. 10. & coram Dunoz. Iunior. dec. 986. & dec. 1005. per tot.* ipſumque Dominium per mortem Sebaſtiani transf-
2 fuſum fuiſſe in Ioannem Baptiſtam, † & alios de Bertarellis hæredes, dixit *Menochius præſumpt. 27. numer. 10. & ſequ. lib. 4. Mantic. de coniecturis lib. 7. tit. 7. numer. 13. & 14. ac firmauit Rot. coram Caualer. deciſ. 605. num. 3. & coram Buratt. deciſ. 863. n. 4.*

Non dicatur prædicta procedere in Officijs vacabilibus, quæ habent certam maſſam, & redditum, non autem in Curſoratu, in quo omnium reddituum acquiſitio depẽdet ab exercitio, & à quotidianis laboribus, quoniam obiectum tollitur tam in Facto, quàm in Iure, in Facto ſiquidem, quia ex notula tradita in folio ad partes per Alexandrum intitulato *Informatione dell' entrata, e ſtato dell'Offitio del Curſorato*, pa-
3 tet prędictũ Officium † habere certos redditus, & in ſpecie partẽ panis, & vini aſſignatã à Sacro Palatio Apoſtolico habere certas mercedes pro intimatione functionũ Apoſtolicarum, & donatiua certa, quæ cõſequuntur in ingreſſu Officialium Sedis Apoſtolicæ, & nonnulla incerta, quò ad quantitatem, quę conſequuntur in Feſtiuitate Natiuitatis Sãctiſſimi Domini Noſtri ab Eminentiſſimis Cardinalibus, & Reuerendiſſimis Prælatis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ.

In Iure verò, quia licèt Officium Curſoratus nullos haberet certos redditus adhuc dominium illius ſpectaret ad Bertarellum reſeruatarium ex vi decreti, quę non ſtat in eo, quod Officium, ſuper quo reſeruatur habeat, vel non habeat fructus ſine exercitio, & labore, ſed in eo quod decretum tribuit reſeruatario omnimodã diſpoſitionem in pretio Officij, & fructi-
4 bus, ſi quos habet, cùm verbum † *A diſpoſitione* ſecum ferat Dominium. *Rota in Romana Societatis Lottbi 23. Martij 1672. §. tum quia etiam coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, ex regula, quod nil aliud ſit Do-
5 minium, † quàm poteſtas liberè diſponendi, *l. in re mandata 21. C. mandati, Bart. in l. ſi quis §. differentia, ff. de acquirenda poſſeſſione, Rota coram Buratt. d. deciſ. 863. num. 1. & coram Coccin. deciſ. 1517. num. 10. coram Celſo deciſ. 337. num. 1. & ſeq. & poſt Pacif. de Salu. dec. 149. nu. 3. & 5. & in Romana Officij 7. Maij 1668. §. conſtat enim coram R. p. d. meo Beuilacqua Vrbis Gubernatore*, imò in terminis officij Notariatus in
6 quo requirũtur exercitium, labor, † & induſtria. *Rot. in Rom. Officij Notariatus 22. Iunij 1668. coram R. p. d. meo Bourlemont. & in alia ſimili 9. Maij 1659 §. eum enim Officium coram Leone Verospio. & dec. 206. num. 1. par. 11. rec.*

Pro cuius Dominij confirmatione plura pariter concurrunt adminicula, & coniecturæ, quarum prima eſt ſupra adducta pro fundamẽto principali, Bertarellum emiſ-
7 ſe Officium proprijs † pecunijs, *Sum. hæredum*

num. 2. à quo dignoſci Dominium in his
terminis firmauit *Rot. deciſion.* 151. *num.* 2.
poſt Paciſ. de Saluian. Coccin. deciſ. 1517.
num. 5. *&* *Buratt. dicta deciſ.* 863. *nu.* 5.
& 6. Secundo libera facultas percipiendi
8 fructus †in ſupplicatione contenta ex re-
gula,quod fructus ſequantur Dominium.
Honded. conſ. 39. *num.* 21. *in fin. verſic.*1.
ob poteſtatem percipiendi fructus , *& ſe-
quen. lib.* 2. *Gratian. diſcept.* 50. *num.* 22.
Rota poſt Pacific. de Salu. dicta deciſ. 149.
*nu.*7. Tertio *ex* appoſita obligatione Ber-
tarelli in ſupplicatione , vt teneatur prò
fraudibus , & delictis Alexandri , quod
vinculum denotat dominium in Bertarel-
9 lo , ex quò Dominus , † & Patronus prò
ſuo Officiali , & famulo teneatur *ad text.
in leg.* 1. *§. familia ff. de public. & vecti-
gal. Salicet. in leg. quæ fortuit.* 6. *num.* 7.
C. de pignorat. act. Quarto concurrit at-
teſtatio negotiantium, & Officialium Da-
tariæ , & Cancellariæ *Summario numer.*3.
deponentium in ſimilibus reſeruationibus
decreti dominium officij ſpectare ad Re-
10 ſeruatarium , † quibus deferendum eſſe
in proprijs terminis reſpondit . *Rota in
Romana Officij Iannizer. Coram Coccino
dicta deciſ.* 1517. *num.* 25. Quinto , quia
hunc intellectum decreti ſemper amplexa
11 eſt obſeruãtia Curiæ,† & Rotæ prout te-
ſtatur *Buratt. in prædicta deciſ.*863.*nu.*12.
12 *&* 13. *vbi - quod ab ipſa obſeruantia † non
ſit receden. ex vulgata leg. minime ff. de
legibus* Tandem concurrit ratio nam cum
13 dominium eiuſdem † rei duo in ſolidum
habere non poſſint *leg. ſi vt certo §. ſi duo-
bus vehiculum ff. comod.* dicendum venit ,
quod Officiũ Curſoratus ſpectet ad Ber-
tarellum , cui tanquam ementi proprijs
pecunijs per Sanctiſſimum fuit data facul-
tas diſponendi ; non autem Alexandro ,
cui ipſa facultas ſublata fuit ; alias ſe-
queretur abſurdum, quod Papa permiſiſ-
ſet pactum cõtra regulas Iuris , per quas
14 non valet pactum abſolutum , quod de re
ſua quis diſponere non poſſit . *l. nemo ff.
de pactis Ciminald. conſil.*319:*num.* 25.*lib.*
2: *& Rot: dec.* 262. *n.*1. *part.*1.*diuerſorum.*

Nec releuat , quod officium emptum
ſit ſub nomine Alexandri eiuſdemque pe-
riculo vitæ; quià in Officijs Curiæ non eſt
15 nouum, vt titulus eſſe poſſit pœnes vnũ †
& dominium pœnes alterum . *Gratian.
diſcept.*730.*numer.* 49. *Rota deciſ.*305.*n.* 1.
& 6. *parte* 2. *recent. & poſt. Poſth. de ma-
nutentione deciſ.* 335. *numer.* 15. ad inqui-
rendum nempe dominium non venit in-
ſpicienda perſona illius,ſub cuius nomine
16 Officium emitur , ſed ad cuius fauorem
reſeruata ſit libera diſpoſitio . *Onded. di-
cto Conſil.* 39. *numer.* 23. *lib.* 2. *Rot. deciſ.*
262. *num.* 1. *parte* 1. *diuerſorum* , *& in
Rom. Officij Scriptoriæ* 1. *Aprilis* 1588. *co-
ram Card.Pamphilio;* nam nudum nomen,
& titulus non inferunt dominiũ , maximè
17 † dum clarè patet Officium emptum de
alterius pecunia, *ad tradita per Ancha-
ran. conſ.* 127. *ſub numer.* 1. *verſ. hic verè
animus cum ſequen. Rota deciſ.* 771.*num.*2.
& 5. *parte* 2. *& deciſ.* 434. *num.* 21. *parte*
9. *recentior. & in Romana de Mareſcottis*
23. *Martij* 1635. *et* 28. *Ianuarij* 1636. *co-
ram Buccabella* .

Neque valet argui dominium in Ale-
xandro , ex concordata annua preſtatio-
ne ſcutorum nonaginta trium prò fructi-
bus Officij , quia cum ratione operæ , &
laboris eſſet ipſe ſalariandus , non repu-
gnat , quin Bertarellus Dominus conſen-
ſerit in aſſignationem reſidui fructuum
pro ipſa mercede , imò valet titulus , &
18 dominiũ in vnius † perſona legitimè reſi-
dere licet fructuum vtilitas alteri attribu-
ta fuerit . *Rota in Romana Emphitheuſis*
18. *Iunij* 1640. *coram Hieronymo Veroſpio
§. neque huic declarationi verſ.neque eſt no-
uum* , *et apud Pacific. de Saluian. deciſ.* 151.
*in princ. nec non deciſ.*57. *num.* 1. *et* 3. *par-
te* 14.*recentior.* idque videtur innuere *Bal-
dus in leg. ſi quis Titio* 17. *num.*2.*et* 3.*ff.de
legat.*2.*et Rota coram Ludouiſio deciſ.* 544.
num. 28. præterquam , quod ingenioſè
egit Bertarellus , dum concordauit prò
mercede certi laboris fructum incertum ,
maxime , quod ſalarium de Iure debeba-
19 tur , & ſicut poterat minui , ita poterat †
augeri habitò reſpectù ad laborem *Rom.
Conſ.* 25. *num.* 2. *Surd. Conſ.* 65. *num.* 6.
Becc. Conſ. 27. *num.* 2. *lib.* 1. Cui accedit,
quod Bertarellus in maiori parte recepu-
tarum apparet voluiſſe conſeruare ille-
ſum proprium dominium ex verbis ibi --
per li frutti del mio Corſorato , quæ verba
20 exprimunt intentionem ſcribentis † &
important dominium , ac poſſeſſionem .
*Rebuff. in lege verbum illud pertinere verſ.
ità ſicut, et verſic. et ſic verba ſpectare ff.
de verborum ſignification. Felin. in rubrica
de reſcript. num.* 7. *verſic. hoc autem limi-
tatur* , *et Rota apud Poſth. de manutent.*

deciſ. 265. *num.* 5. Quod autem prono-
21 men *mio* † denotet dominium *Menoch.*
conſ. 106. *num.*182. *& conſ.*115. *num.* 60.
& conſ. 466. *num.*6. *Cald.Pereira de empt.*
& vend. cap. 10. *num.* 2. meum ſiquidem
22 dicitur quod ex † re mea prouenit *Bar-*
boſ. dict. 198. *num.* 8. *Duran. deciſ.* 182.
numer. 4.

Ex quibus ſequitur augumentum valoris
officij, quod ſupponitur a ſcutis 1400.
aſcendiſſe ad ſcuta 2000. cedere fauore
Bertarelli; nam cum ſit acceſſorium ſor-
23 titur † naturam ſui principalis, ad quod
accedit *l. ſi conuenerit* 18. §. *ſi nude ff. de*
pignorat. act. l. etiam in fin. C. de Iure dot.
& l. inter Socerum §. *cum inter ff. de pactis*
dotal. ideo ſicut principale ideſt pro-
prietas officij ſpectat ad Bertarellum, vt
24 ſupra fuit firmatum ita, & pariter ad †
ipſum ſpectare debet augumentum. *Ro-*
man. conſ. 469. *numer.* 5. *Purpurat. conſ.*
766. *num.* 15. *Rot. apud Poſth. de manut.*
deciſ. 119. *num.* 5. *verſ. ſed eadem cum*
incremento. Tanto magis quod augu-
mentum in officijs vacabilibus eſt incer-
tum, & ab euentu dependet, ita vt ſicuti
auxit ita decreſcere potuerat, ideoque
25 tam augumentum, † quam decremen-
tum ſtant comodo, & incomodo empto-
ris officij *l. ſecundum naturam ff. de reg.*
Iuris l. id quod 7. *in fin. ff. de peric. & co-*
mod. rei vendit. Surd. conſ. 128. *num.* 10.
Ciriac. controu. 452. *numer.* 52. *& ſeq.* &
in terminis *Rot. coram Carill. deciſ.* 148.
num. 7. Imo preter decrementum immi-
nebat Bertarello periculum ammiſſionis
officij per mortem Alexandri, quod pa-
riter venit conſiderandum, vt dicatur
26 etiam † commodum ad ipſius fauorem
ſpectare *l. neceſſario in princ. ff. de peric. &*
comod. rei vendit. l. quæ ſortuito C. de pi-
gnorat. act.

Neq; ſubſiſtit prætenſio præſens augu-
mentum ſpectare ad Alexandrum, eo
quia prouenerit ex ipſius induſtria; nam
quatenus iuſtificaretur in facto adhùc in-
duſtria meliorantis, tunc ſuffragatur ad
hoc vt augumentum ex illa proueniens
prætendi poſſit, quando induſtria verſa-
tur circa rem propriam, vel legitimo ti-
tulo Iure dominij poſſeſſam, ſed ſi cadat
in re aliena ſpectat ad dominum rei, non
27 autem ad illum, † ſub cuius induſtria
dicitur acquiſitum. *Lanar. conſ.* 22. *nu-*
mer. 7. *Amicangel. de regal. offic. quæſtion.*
2. *num.* 14. *in fin. & num.* 15. *Rot. deciſ.*
45. *num.* 3. *in fin. verſ. quia Canonici par.*
2. *rec.* præcipue, quia Alexander tan-
quam Miniſter ſtipendiatus tenebatur ad
ea omnia, ad quæ diligens Paterfamilias
in re propria tenetur ita vt augumentum
28 † factum etiam mediante ſua induſtria
acquiritur Domino ſuo *l. ſeruus comunis*
& l. perinde ff. de ſtipul. ſeru. l. ſi duo ff.
per quas perſonas nobis acquir. Natta conſ.
211. *num.* 4. *lib.* 1. *Mantic. de tacit. lib.* 4.
tit. 22. *num.* 21. *Rot. coram Dunozet. Iu-*
nior. deciſ. 966. *num.* 4. *&* 5.

Sed ceſſat obiectum ex facto dum ex par-
tium confeſſione dignoſcitur augumen-
tum prouenitſſe ex auctoritate Principis,
qui mandauit conſtitui maſſam commu-
nem inter omnes Curſores, & proinde
augumentum tanquam proueniens ex ca-
29 ſu fortuito, qualis reputatum factum †
Principis inopinatum *l. Lucius* 11. *in*
princ. ff. de euict. Iaſ. conſ. 26. *num.* 12.
verſ. vnde licet. lib. 3. *Gaſpar Antonius*
Theſaur. quæſt. forenſi 77. *num.* 8. *lib.* 1.
Ciriac. controu. 458. *num.* 26. *& ſeq. Rot.*
coram Dunoz. Iun. deciſ. 305. *num.* 3. *&*
coram Seraph. deciſ. 179. ſpectat ad Do-
30 minum eiuſdem rei, † & bonorum augu-
mentatorum *iuxta text. in l. ſi inter Colo-*
num 21. §. 1. *in fin. ff. de pignor. Gratian.*
diſcept. 520. *num.* 23. *& ſeq. & Rot. coram*
Dunozet. Iun. d. deciſ. 478. *num.* 4.

Firmato dominio officij ex ſupradictis etiam
quò ad augumentum fauore hæredum
Bertarelli, cum iſti inſteterint coram
Eminentiſſimo Domino Prodatario pro
admiſſione reſignationis conſiderarunt
Domini, quod Alexander eſt in actuali
31 exercitio, † ac poſſeſſione officij, vti
Miniſter, & ideo cum in ſimilibus caſi-
bus æquitas ſemper ſuadeat prælationem
Roman. conſ. 484. *Hoc quod vicinus num.*
2. *& per totum Surd. conſ.* 205. *num.* 21. *&*
22. ex ipſa moti eundem Alexandrum,
quatenus velit emere, præferendum eſſe
exiſtimarunt ad quam æquitatem cò ma-
gis ducti fuerunt, quia cum Alexander
exegerit, & participauerit eiuſdem offi-
32 cij fructus † videtur habere quaſi par-
tem dominij, vt de vſufructuario. *Bald.*
in l. 2. *num.* 6. *C. de com. rer. alien.* Ita vt
33 vocari poſſit † ſocius, cui in diſtractio-
34 ne rei alterius ſocij competit † prælatio
ex text. in l. neceſſe, & l. 1. *de priuil. cre-*
35 *ditorum* ſiue Colonus, † qui dicitur ſo-
cius

cius *ex text. l. ſi merces 28. §. vis maior in fin. ff. locat. & conduct.* & habet prælatio-
36 nem in re † ſui Domini. *Gratian. diſcept. 149. num.* 4. quam prælationem inproprietatis alienatione competere pariter
37 † dixerunt Emphiteutæ. *Alex. conſ. 27. num. 6. vol. 6. Franc. Marc. deciſ. 572. par. 1. Boer. deciſ. 107. num. 1. cum alijs citatis per Cancer. var. reſol. lib. 1. cap. 11. num. 51.* Quamobrem ex his rationibus moti quo ad ſecundam partem dubij ſtatuerunt Domini hæredes teneri recipere precium currentis temporis. Vtraque parte informante &c.

ROMANA PECVNIARIA

Lunæ 4. Martij 1675.

ARGVMENTVM.

Damna, & intereſſe ratione euictionis paſſa an, & quando debeantur, & quando euictio ſequta dicatur &c.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum in actibus diuerſis, & diuiduis poteſt ſeparari.*

2 *Præſumptio cædit veritati.*

3 *Obligatio cameralis non retardatur per exceptionem moleſtiarum, ſed requiritur actualis euictio.*

4 *Declaratio nihil noui addit, ſed oſtendit quod iam factum fuerat.*

5 *Actio ad damna oritur ex denunciatione moleſtiarum cum negligentia.*

6 *Denunciatio moleſtiarum non eſt neceſſaria vbi nulla competit defenſio.*

7 *Et illius omiſſio non vitiat, niſi oſtendatur adfuiſſe rationes, quæ poſſent deduci.*

8 *A ſententia iuſta non debet appellari.*

9 *Euictio debetur etiamſi res ſit euicta ſine iudicio, quando verè erat euincenda.*

10 *Euictio ſtatim dicitur contingere quando quis cognouit poſſe ſequi.*

DECISIO IV.

NON controuertebant Mignanelli propriam obligationem liberandi à moleſtijs, & quod interpellati neglexerint liberare, ſed ſolummodo impugnabant damna paſſa per Catalonum non aſcendere ad ſummam expoſitam, & ſic conſtare de exceſſu ſententiæ adiudicationis. Secundo non ſubſiſtere cenſum fuiſſe adiudicatum pro ipſis damnis, & tandem Creſcios Mazzeſchi auctores fuiſſe integrè ſatisfactos deduxerunt. Super quibus iterum hodie propoſita Cauſa Domini ſteterunt in deciſis coram me die 3. Decembris proxime præteriti.

Non enim ſubſiſtit exceſſus adiudicationis deductus ex eo, quia creditum prò quo immiſſi fuerunt Celſi ad poſſeſſionem Domus eſſet expreſſum in ſumma ſcutorum 540. auri, & ideo prò ipſis non potuiſſe adiudicari cenſum in ſorte ſcutorum mille quoniam ſententia immiſſionis late ad fauorem dd. de Celſis non reſtringitur ad ſummam ſupra expreſſam, ſed continet etiam fructus poſt immiſſionem vſque ad integram ipſorum ſatisfactionem *Summario hodierno num. 1. & 2.* Cum itaque Celſi retinuerint domum ſpatio Annorum trium menſis vnius, & dierum 18. exegerunt pariter hoc temporis ſpatio ſcuta mille nonaginta ſex ad rationem annuorum ſcutorum 350. pro quibus Domus fuit locata, *eodem Summario num. 3.* Quam veritatem agnoſcens Vitelleſcus auctor ipſorum de Mignanellis prò rata ſcutorum 1027. Creditum canonizauit in Inſtrumento inhito cum Ioanne Creſcio, quod licet ex parte Mazzeſchi impugnetur, quoad confeſſionem de recepto, attamen poteſt ab eodem Mazzeſco allegari in hac parte ſibi proficua prò fundamento ſuæ intentionis
1 ex regula, † quod Inſtrumētum in actibus per ſe diuerſis, ac diuiduis poſſit ſeparari, vt dixit *Rota in Romana Pecuniaria 8. Iunij 1665. §. quia vltra, & 5. Decembris 1672. §. alteram verò coram Reuerendiſſimo D. meo Albergato Decano, & coram Merlino deciſ. 428. num. 10.*

Minus ſubſiſtit alter exceſſus deductus ex eo, quia ſi Catalonus erat creditor prò damnis paſſis ex euictione domus ab anno 1627. vſque ad annum 1631. erat quoq; debitor pro fructibus Cenſus adiudicati decurſis ante annum 1627. nempè à die creationis ipſius cenſus, cum quibus prædicta damna poterant compenſari. Quoniam obiectum tollitur ex facto dum Catalonus ſemper dicto tempore fructus cenſus ſoluit, vt ex re-

ceputis datis *prædicto Summ. num.5.*

Nec dicatur non eſſe præſumendam ſolutionem dum moleſtiæ inceperunt ab Anno 1613. quia cedit præſumptio veri-
2 tati, † dum ex facto dignoſcitur ſolutionem fructuum ſecutam fuiſſe maximè, quod non ſufficiebant moleſtię prò retardatione ſolutionis annui cenſus debiti in vim obligationis Cameralis, ſed re-
3 quirebatur actualis ſubſequuta euictio † Domus per immiſſionem habitam à moleſtante. *Rota deciſ. 686. part. 2. rec.*

Remouetur pariter ſecundùm obiectum, quod non potuerit prouenire adiudicatio cenſus ex Iudicio moto prò moleſtijs, eo quia moleſtiæ euenerunt anno 1627. & ab ipſis fuit Catalonus liberatus anno 1631. per acta Paſquetti coram Meltio; ſententia verò adiudicationis fauore Cataloni ſit de anno 1639. per acta Palutij coram Argelo; ex his etenim non ſolum nullo modo tollitur, quod Catalonus non eſſet creditor prò damnis paſſis ex cauſa euictionis, verum etiam ex facto iuſtificatur, quod adiudicatio ſecuta fuerit de eo tempore moleſtiarum per decretum Meltij, & per acta Paſquetti *eodem Summario num. 4. §. fidem facio*, & ſolummodo coram Argelo per acta Palutij de anno 1639. fuit dictũ decretum adiudicationis confirmatum per ſententiam,& ideo habet locum concluſio, quod confirmatio, & declaratio
4 nil noui addunt, † ſed oſtendunt quod iam factum fuerat *gloſ. in c. cum quis verbo incurſis de ſent. excom. in 6. l. hæres palam § ſiquidem poſt factum teſtamentum ff. de Teſtamentis Bald. conſ. 374. num.2. lib. 3. Rot. in Romana fideicommiſſi 23. Ianuarij 1668. §. quod verò iuxta finem vbi, quod ad tempus diſpoſitionis retrotrahitur coram R.p.d. meo Bourlemont,& in rec. par. 12. deciſ. 293. num. 19. & deciſ.409. num. 1. par. 9.*

Nil refert, quod in hoc nouo Iudicio Mignanelli non fuerint citati, quia non erat opus cum ſufficiat, vt ſit denunciata lis ſuper moleſtijs, & quod negligatur
5 moleſtias remoueri, † ita vt ſtatim orîatur actio ad damna, & intereſſe abſque noua citatione vt firmauit *d. prima deciſio coram me §. non obſtat*, maximè quod Cenſus iam fuit per alterum primum Iudicium conſumptus, & ideo nulla pote-
6 rat competere defenſio, † & in eo caſu non requiritur noua citatio iuxta *Theoricam Imola in capit. vltimo in fin. de empt. & vend.* quam ſequitur *Alex. conſ.67. volum. 3. num. 24. & Rot. deciſ. 390. num. 1. 2. & 3. par. 5. tom. 1. rec. & deciſ. 118. num. 4. poſt Merlin. de pignor.* eoque magis quia non ſufficit allegare defectum citationis, ſed debet etiam copulatiuè de-
7 duci, † vt ſi fuiſſet citatus deduxiſſet tales rationes, ob quas fuiſſet euitata conſumptio *Mangil. de euict. quæſt. 88. num. 84. Vbert. de citat. cap. 14. num. 99. verſ. ſed euictione Grat. diſcept. 354. numer. 33. Rot. Bononien diuerſorum deciſ. 102. num. 47.* & ex his tollitur alterum obiectum omiſſæ appellationis quia cum ſententia
8 eſſet iuſta non † debebat appellari *Scac. de appellat. quæſt.5. num. 14. verſ. ſub declara primo Mangil. de euict. quæſt.14. nu. 13. & 15. Guſman. eodem tractatu quæſt. 12. num. 14.* vbi etiam ſufficere cauſam eſſe dubiam adhoc, vt appellari non debeat; Iuſtitia verò patet dum Catalonus erat reintegrandus de damnis, & intereſſe paſſis in re ſibi euicta, & ideo ſtante realitate crediti contra, quod nulla competebat exceptio potuiſſent Creſcij ſatiſ-
9 facere, † etiam ſi nullum fuiſſet motum Iudicium itaut adhuc eſſent reintegrandi *l. ſi rem 29. & ibi gloſ. ff. de euict. Alex. in l. non ſolum §. morte numer. 45. ff. de nou. oper. nunciat. Surd. conſ. 36. num. 23. & deciſ. 22. num. 8. & 10.* cum contigiſſe
10 dicatur euictio ſtatim atque † poſſeſſor cognouit rem à ſe euinci poſſe. *Garz. de expen. & meliorat. cap.23. num.17. & 18. Rot. deciſ. 337. num. 2. & 3. part. 5. tom. primo recent.*

Alteri exceptioni per Mignanellos datę ſuper ſatisfactione ipſorum damnorum & intereſſe, quæ ſupponitur facta per R. p. d. Vitelleſcum Ioanni Creſcio, & dicitur conſtare per inſtrumentum confeſſionis de recepto, ſatis fuit reſponſum in altera prædicta deciſione coram me *§. nec obſtat, & §. in nihilo refragante cum ſeqq. nec non coram R.p.d. meo Rondanino in deciſ. ſub die 15. Ianuarij 1674. §. maioris autem, cum tribus ſeqq. & in altera die 7. Maij 1674. §. bis poſitis cum ſeqq.* & proinde ſtandum eſſe in deciſis ſtatuerunt Domini vtraque parte informante.

PAM-

PAMPILONEN. ABBATIAE

Lunæ 4. Martij 1675.

ARGVMENTVM.

Vltimus ſtatus præſẽtationem an ſubſtineat. Iuſpatronatus, & pertinentia, an per laudum probetur maximè obſeruatum, & in iudicatum tranſactum &c.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus ſtatus ſufficit ad ſubſtinendam præſentationem.*

2 *Laudum probat Ius præſentandi eius cuius fauore eſt latum.*

3 *Laudum à maiori parte acceptatum omnes ligat.*

4 *Pertinentia Iuriſpatronatus præſcribitur ex præſentationibus per 40. annos, aduerſus compatronum.*

5 *Sententia per non proſecutionem appellationis tranſit in iudicatum.*

6 *Laudum per præſentationes obſeruatum probat Iuſpatronatus.*

7 *Laudum, & ſententia in iudicatum tranſacta ſunt executioni demandanda donec de contrario conſtet per tres conformes, & diuerſas ſententias.*

DECISIO V.

AB inſtitutione Ordinarij ad Eccleſiam Parochialem Sancti Romani Abbatiam nuncupatam loci Echaren fauore Michaelis præſentati à Thoma Domino Palatij appellauit Ioannes præſentatus ab incolis dicti loci, & cum ipſam inſtitutionem confirmauerit Reuerendiſſimus D. meus Decanus delata mihi cauſa dedi dubium an ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda, quod pro confirmatione reſolutum fuit.

Fundamentum reſolutionis prouenit à validitate, & iuſtitia ſententiæ, prima conſtat ex reuolutione actorum, ſecunda reſultat ex pluribus præſentationibus factis per Dominos Palatij ſuum effectum ſortitis *Summario à num. 12. vſque ad 15.* habetur vltimus ſtatus ad fauorem Michaelis præſentati à Thoma Domino Pa-
1 latij, quod ſufficere ad effectum † ſubſtinendi pręſentationem donec doceatur de contrario anteriori firmant *c. conſultat de Iur. patron. c. quærelam de elect. Mareſcott. var. reſol. lib. 1. cap. 55. numer. 18. Rota coram B chio deciſ. 361. numer. 3. & 26. coram Buratt. deciſ. 776. num. 11.* & *coram Celſo deciſ. 256. nu. 7.*

Cui accedit iuſtus titulus, qui reſultat ex Iure præſentandi, quod habent Domini Palatij in dicta Parochiali in vim
2 laudi prolati à duobus arbitris electis † de partium conſenſu ſuper differentia pertinentiæ huiuſmodi Iuriſpatronatus, per incolas acceptati, & à Sede Apoſtolica confirmati in quo laudo huius Parochialis præſentatio ſolis Dominis Palatij tribuitur reſeruata tantum facultate incolis præſentandi ad Beneficium ſimplex erectum per ordinarium ex fructibus ipſius Parochialis, *vt ex deciſ. 118. coram Caualer.*

Non obſtat quod duo de vniuerſitate contradixerint, quia cum Ius pręſentandi prætenderetur vniuerſitatis, ſufficit
3 fuiſſe laudum acceptatum† à maiori parte, itaut omnes liget, & conſtituat rem iudicatam pactum, & tranſactionem. *Bart. in leg. 1. num. 6. ff. de re iudic. Gratian. d ſcept. 775. num. 8. 9. & 10. & in rec. deciſ. 516. num. 1. & deciſ. 574. num. 2. & 3. part. 3.* & præciſè in hac cauſa *idem Caualer. dicta deciſ. 118. nu. 2. & 3.*

Accedit pariter obſeruantia ex pluribus præſentationibus poſt ipſum laudum factis ſpatio 40. & vltra annorum, ex qua
4 præſcribi pertinentiam † patronalem aduerſus compatronum tradiderunt. *Federic. de Senis conſ. 234. num. 1. & 2. Couar. in regul. poſſ. par. 2. §. 16. ſub num. 3. verſ. verum in ſpecie Lambert. de Iurepatron. lib. 1. part. 2. quæſt. 11. art. 5. nu. 5. ſub verſ. ego autem Rot. deciſ. 229. nu. 1. part. 1. diuerſ. coram Peuting. d. 251. n. 9. & d. 266. n. 14. & in vna Cremonen. Iuriſpatronatus 3. Iulij 1673. coram R p. d. meo Emerix.*

Nec dicta obſeruantia interrupta dici poteſt ob litem motam ab incolis anno 1618. occaſione præſentationis factæ à Domino Palatij in perſonam Paternam, quia in ipſa lite incolæ ſuccubuerunt attenta inſtitutione conceſſa per ordinarium eidem præſentato per Dominum Palatij, à qua licet fuerit appellatum attamen per lapſum fatalium, & non pro-
5 ſecutionem appellationis † ſententia ſuper inſtitutione tranſitum fecit in iudicatum,

tum, vt benè ponderat. *Rota in deciſion. huius cauſæ coram R.D. meo Decano* §. *minus obſtat*. Tantò magis quia obſeruantia laudi remanſit comprobata ex ſubſeeutis vacationibus, & prouiſionibus ab
5 anno 1623. vſque ad præſens ad ſo-
6 lam † præſentationem Domini Palatij incolis non appellantibus. *Rota in Nicien. Canonicatus* 20. *Iunij* 1664. §. 1. & §. *deinde coram R.p.d. meo Taia*.

Exceptio verò læſionis laudi reiecta fuit per Dominos, cum ſpectet adalterum Iudicium intentandum ab incolis, laudum enim, & ſententia maximè quando ſunt in iudicatum tranſacta, ſemper habent in ſe implicitum ſtatum validita-
7 tis, & ſunt† executioni demandanda, donec de contrario conſtet per tres conformes, & diuerſas ſententias. *Rota deciſ. 86. num. 8. & 9. par. 6. & deciſ. 126. nu. 9. & deciſ. 312. num. 10. par. 10. rec. & in hac cauſa coram Reuerendiſſ. D. meo Decano ſub die 13. Iunij 1674.* §. *non obſtat*. Et ita vna parte tantum informante, altera pluries citata reſolutum fuit.

LEODIEN. CANONICATVS

Veneris 22. Martij 1675.

ARGVMENTVM.

De effectibus clauſulæ *ſi ita eſt &c. dummodo &c. amoto &c.* Prouiſus ob non factam publicationem, & non captam poſſeſſionem, an & quando priuetur beneficio, & an diligentiæ, & quæ ſuffragentur pro declaranda *Conſtitutione* 85. ſan. mem. Gregorij XIII. Officialis, & Vicarius an ſint idem. Prouiſus qui reſignauit an ſit legitimus contradictor.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* ſi ità eſt &c. dummodo &c. amota &c. *faciunt mixtum Executorem, impediunt viam executiuam, & reddunt ſententiam appellabilem*.

2 *maximè quando ſunt directa ad excluſionem alterius Prouiſi Apoſtolici*.

3 *Vel ſententia Executoris eſt aliqualiter nulla, vel iniuſta*.

4 *Impetrans beneficium ob non factas publicationes, & non adeptam poſſeſſionem infrà nouem menſes tenetur hanc narratiuam iuſtificare*.

Fundamentum gratiæ eſt iuſtificandum ibidem.

5 *Sententia Executoris eſt iniuſta ſi mandet exequi litteras non iuſtificatas*.

6 *Confeſſio non poſſidendi intelligitur de poſſeſſione actuali, non de ciuili, de qua conſtat*.

7 *Prouiſus ſi faciat diligentias infra nouem menſes habendi poſſeſſionem non priuatur Iure ſuo*.

8 *Prouiſus impeditus à Capitulo poſſeſſionem actualem accipere habetur pro poſſeſſore ciuili*.

Et forſan etiam pro actuali ibidem.

9 *Litteræ prouiſionales habentur pro mandato de immittendo, dum litteræ Apoſtolicæ continent ſolum mandatum de prouidendo*.

10 *Prouiſio incipit ſolum à die, qua Executor relaxauit mandatum de immittendo*.

11 *Verba litterarum Apoſtolicarum non ſunt capienda prout ſonant in partibus, ſed prout in Cancellaria*.

12 *Officialis nomine venit Vicarius*.

13 *Prouiſus ex cuius culpa prætenditur priuatio eſt legitimus contradictor ad oppugnandum, licet reſignauerit*.

14 *Reſignans beneficium ad fauorem certæ perſonæ non priuatur Iure, & poſſeſſione, donec reſignatarius non capiat poſſeſſionem*.

DECISIO VI.

INTRARE arbitrium pro retardatione executionis litterarum Apoſtolicarum Aegidij reſolutum fuit coram me *ſub die* 14. *Ianuarij proximè preteriti*, & hodie Domini agnoſcentes fundamenta reſolutionis ſubſiſtere ſteterunt in deciſis. Non enim controuertitur ipſas litteras continere clauſulas *ſi ita eſt, dummodo &c. &*
1 *amoto &c.* quæ facientes † Executorem mixtum, impediunt viam executiuam, & reddunt ſententiam appellabilem. *Rota coram Peuting. deciſ.* 229. *num.* 1. & 2. & *coram Bich. deciſ.* 339. *num.* 19. ma-
2 ximè quando ſunt directæ † ad excluſionem alterius prouiſi Apoſtolici. *Seraph. deciſ.* 1471. *num.*2. *Buratt. deciſ.* 529. *nu.* 6. & *Celſ. deciſ.* 121. *numer.* 4. & 6. ſeu
3 quando ſententia † Executoris nullitate, vel iniuſtitia illaqueata dignoſcitur. *Abb. in c. quo ad conſultationem de ſent. & re iudic.*

dic. Rota deciſ. 100. num. 17. par. 1. diuerſ. & Marcheſ. de commiſſ. tom. 1. fol. 1255. numer. 4.

In præſenti autem deducitur iniuſtitia, dum impetratio Canonicatus fuit ſub narratiua non factæ publicationis à Carolo, & non captæ poſſeſſionis intra nouem menſes iuxta conſtitutionem ſan.me.
4 Gregorij XIII. & ipſa narratiua non† iuſtificata per Aegidium, vt tenebatur tanquam fundamentum ſuę gratiæ. *Rota deciſ. 486. num. 2. & deciſ. 701. num. 2. in fin. par. 3. ac deciſ. 305. num. 1. part. 8.*
5 *rec.* Executor contra formam Iuris† mandauit exequi litteras Apoſtolicas. *Rota deciſ. 599. num. 4. par. 3. & deciſ. 424. nu. 2. & 3. par. 13. rec. & in Sabinen. ſpolij 21. Aprilis 1660. coram R.p.d. meo Beuilacqua Vrbis Gubernatore S. nulliter.*

Nec iuſtificatio reſultat ex eo quod Carolus in inſtrumento mandati procurę ad conſentiendum reſignationi Canonicatus huiuſmodi ſub *die 16. Nouembris 1673.* faſſus fuerit fuiſſe prouiſum ab anno, & vltra, & nunquàm poſſeſſionem adeptum fuiſſe, quoniam ibi loquitur de
6 poſſeſſione actuali, † ſed non ciuili, de qua non poteſt dubitari ex deductis *in altera deciſ. huius cauſæ coram me S. Imò licet*: Defectus verò actualis poſſeſſionis prouenit ex legitimo impedimento nempe ex particulari Conſtitutione Capituli non admittente nouum Canonicum ad poſſeſſionē Canonicatus obtenti niſi elapſo anno à die exhibitionis litterarum prouiſionis, qui in ipſo Capitulo nuncupatur annus carentiæ *Summ. ſuprad. nu. 2.* Et conſtitutio Gregoriana non pręcipit ſimpliciter actualem poſſeſſionem, ſed etiam admittit ad effugiendam pœnam priuationis diligentias factas pro ipſa
7 poſſeſſione capienda † infra nouem menſes ex verbis ibi: *& ſi propter litem, aut aliud impedimentum nequiuerint &c.* In præſenti autem de diligentijs dubitari nequit, dum infra nouem menſes ab expeditione litterarum Apoſtolicarum fuit expeditum mandatum de immittendo, illudque præſentatum Capitulo, quod ſe habuit pro inſinuato *eodem Summ. num. 3.*
8 Quare ex ipſis inſtantijs, † & petitionibus ortum habuit in Carolo poſſeſſio ciuilis ex *Merlin. deciſ. 329. num. 14. & 15. & Caual. deciſ. 350. num. 4. & alijs deductis in alia præcedenti deciſ. coram me dicto S. Imò licet*; niſi forſan habeatur pro capta etiam actualis ex doctrina *Leon. in theſ. for. Eccl. par. 2. cap. 19. num. 19.*

Ceſſat pariter alterum obiectum, quod Carolus non præſentauerit Capitulo mandatum de immittendo in vim collationis obtentæ à Vicario Executore, ſed ſolummodò litteras Apoſtolicas, quæ ſo-
9 lum continebant mandatum † de prouidendo, quoniam dum litteræ inſinuatę Capitulo fuerunt litteræ prouiſionales, hæc nuncupari non poſſunt litteræ Apoſtolicæ ſolùm continentes mandatum de prouidendo, ſed litteræ exhibitę reputari debent litteræ collationis, ſeu mandatum de Immittendo relaxatum per Vicarium Executorem, quæ ſolummodò continebant prouiſionem, & nuncupari poſſunt prouiſionales, dum prouiſio non in-
10 cipit † niſi à die, qua executor relaxauit mandatum de immittendo. *Garz. de beneſ. part. 11. cap. 3. num. 319. & 326.*

Vanum quoq; viſum fuit alterum obiectum, quod ſcilicet diligentiæ non poſſint ſuffragari Carolo, quia collatio, & prouiſio fuit conceſſa per Vicarium Generalem, non autem ab Officiali Leodien. cui litterę Apoſtolicę erant directę, quoniam exiſtentia Officialis diuerſi à Vicario in Curia Leodien. non tollit Papam ſub nomine Officialis intellexiſſe Vicarium Generalem, non enim intelligi de-
11 bent verba litterarum Apoſtolicarum, † prout ſonant in partibus, ſed prout accipiuntur in Cancellaria Apoſtolica, & iuxta eorum verum, & communem intel-
12 lectum, ſecundum quem ſub nomine † Officialis intelligitur Vicarius, *vt in annot. ad gloſ. in cap. fin. de off. Vic. in 6.* ibi-*quod idem eſt dicere Officialis, quam Vicarius*, & tradit. *Barboſ. de pot. Epiſc. alleg. 54. num. 21. & 24. Corrad. in prax. diſpenſ. lib. 2. cap. 4. num. 45. vſque ad 44. Ferret. de abuſ. lib. 3. cap. 4. num. 13.*

Tandem non repugnat, quod Carolus reſignauerit Canonicatum fauore Gabrielis, & ideò non poſſit contradicere, quia cum impetratio gratię Aegidij proueniat ex ſuppoſita culpa, & defectu Ca-
13 roli remanet iſte legitimus† contradictor ad oppugnandum exaduerſo *Ottob. deciſ. 186. num. 11.* maximè quod lis fuit incæpta per Aegidium contra ipſum Carolum, & ideò habitus fuit pro legitimo contradictorę, præter quamquod donec

Ga-

Gabriel Ceſſionarius non capit poſſeſſionem beneficij ceſſi, illius poſſeſſio, ſiue ius quod habet, quando ceſſio eſt ad fa-
14 uorem ✝ certæ perſonæ non abdicatur, ſed remanet penes cedentem. *Rota cor. Ottob. deciſ. 105. num. 4. & 5. & deciſ. 90. num. 11. & 12. part. 9. rec.*

Ex quibus, & alijs ſublatis in alia dicta deciſione per me extenſa ſtandum eſſe in deciſis reſolutum fuit vtraque parte informante &c.

TRIVENTINA PECVNIARIA.

Mercurij 27. Martij 1675.

ARGVMENTVM.

Aſſiſtentia de ſtylo Regni Neapolis, quid importet. Adminiſtrator quando teneatur reddere rationem, & quæ redditio ſuffragetur.

SVMMARIVM.

1 *Aſſiſtentia de ſtylo Regni Neapolis importat immiſſionem in Salutano, & alijs remedijs poſſeſſorijs.*
2 *Adminiſtrator, vt cogatur reddere rationem debet probari exegiſſe.*
3 *Inuentarium probat non exiſtentiam bonorum.*
4 *Etiamſi non ſit factum cum ſolemnitatibus inuentarij hæreditarij.*
5 *Non poſſidens bona non tenetur reddere rationem de fructibus.*
6 *Libri non ſunt conficiendi ab eo, qui non adminiſtrauit.*
7 *Cauſa ceſſante ceſſat effectus.*
8 *Redditio rationis eſt ſufficiens abſquè libris dùm conſtat de redditibus bonorum.*
9 *Etiam ſi agatur de Adminiſtratore generali.*
10 *Computum eſt nomen genericum applicabile notulæ propriorum creditorum.*

DECISIO VII.

Donatis per Baroniſſam Hippolitam omnibus ſuis bonis Monaſterio erigendo ſub titulo Sanctæ Claræ fuit in Adminiſtratorem deputatus Alexander de Blaſio, qui inuentarium confecit, & fidelem rationem reddere promiſit, prout reddidit vſque ad Annum 1644. exhibitis computis coram Ordinario Triuentino: Orta deindè lite ſuper ipſa redditione rationis ab Anno 1644. vſquè ad 1654 A. C. relaxauit mandatum de grauando contrà Magdalenam hæredem Alexandri, à quo mandato cum cauſa appellationis mihi fuerit commiſſa (relicta in ſuſpenſo de Partium conſenſu diſputatione mobilium) dedi dubium - *An ſit reddenda ratio de redditibus ab Anno 1644. vſque ad Annum 1654. & an ſit danda grauatoria pro exibitione librorum*, & in vtraque parte negatiuè Domini reſponderunt.

Fundamentum reſolutionis quoad primam partem fuit, quia ex ipſa inſpectione inuentarij, & verbis ibi - *Per la fondazione d'vn Monaſtero &c. alle proprie caſe &c.* patet Baroniſſam deſtinaſſe domos donatas pro ædificio Monaſterij, cuius Agentes non negant ædificium factum, & in eo domos compræhenſas, ideò quoad illas dubium non verſari per Dominos fuit exiſtimatum.

Vineæ verò, animalia, & olìueta deſcripta in inuentario non potuerunt poſt Annum 1644. contineri ſub adminiſtratione Alexandri, dùm intaà eundem annum fuit Alexander ipſorum bonorum, & Animalium detentatione priuatus ex decreto Regiæ Curiæ Neapolis fauore Monaſterij Terræ Anglonis Creditoris Baroniſſæ donatis, *Summario Magdalenæ num. 2.*

Obiectum autem, quod Monaſterium Terræ Anglonis procurauerit exequutionem in bonis, ſed non obtinuerit poſſeſſionem, tollitur, dum Regia Curia in
1 piſis bonis conceſſit actualem aſſiſtentiã ✝ quæ de ſtylo Regni Neapolitani importat immiſſionem ex Saluiano interdicto, & alijs remedijs poſſeſſorijs, vt teſtatur *Aſſlict. deciſ. 383. numer. 6. Pluribuſque relatis, Merlin. Pignatt. controuer. 68. nu. 10. à verſic. Ad rem tamen centur. 2.*

Fuerunt pariter euicti cenſus, & eredita, ipſorumque exactio impedita ab eadem met Baroniſſa donante Anno 1639. dùm ad ipſius inſtantiam Regium Conſilium ex motiuo inualidæ donationis mandauit apponi ſequeſtra, & pecunias conſignari Baroniſſæ, *dicto Summar. num. 4.*

Non releuat, quod Alexander deindè obtinuerit ab eadem regia Curia pecu-

nias

nias prædictas prouenientes ex cenſibus, & creditis deponi penes bancum publici Campſoris: Nam indè non ſequitur Alexandrum pecunias exegiſſe, & exactio tanquam quid facti, eſt plenè, ac conclu-
2 dentèr probanda, † vt Adminiſtrator cogi poſſit ad reſtitutionem, ſeù redditionem rationis. *Rota deciſ.* 470. *numer.* 4. *parte* 1. *recentior. & coram Caualer. deciſ.* 98. *num.* 4. Immò conſtat non exegiſſe, dùm in tranſactione inita poſt obitum Alexandri, nempè Anno 1660. inter Ducem Montis Nigri hæredem Baroniſſæ,& Martium nouum Adminiſtratorem deputatum pro Monaſterio erigendo eidem Martio datur libera facultas exigendi pecunias ſequeſtratas, & depoſitatas, *Summario Magdalenæ numer.* 5.

Alia bona præter ſupradicta non docetur extitiſſe: Immò ex inſpectione inuen-
3 tarij deſumitur † ſufficiens probatio non exiſtentiæ, *Rota coram Duran. deciſ.* 212. *num.* 2. & 241. *num.* 1. *coram Peutinger. deciſ.* 186. *num.* 4. *in recent. deciſ.*89.*num.* 5. *parte* 7. 165. *num.* 16. *parte* 11. licet inuentarium factum fuerit abſque ſolem-
4 nitatibus, † quæ requiruntur pro inuentario Hæredis, *Rota coram Dunozetto dec.* 936. *num.* 6. Dùm igitur Alexander bo-
5 na non poſſedit, ſequitur, † quod non tenetur redde re rationem de annuis redditibus, *Rota deciſ.* 380. *numer.* 4. *part.*4. *tom.* 2. *recent. coram Peutinger. deciſ.* 203. *num.* 2. 261. *num.* 3. 485. *num.* 17.

Et ceſſante obligatione reddendi rationem inſurgit fundamentum alterius partis reſolutionis Magdalenam hæredem Alexandri non teneri ad exibitionem librorum, dùm vt ſuprà firmatur, nulla fuit adminiſtratio ab Anno 1644. vſque ad Annum 1654. Indè enim ſequi-
6 tur non debuiſſe Alexandrum, † nec potuiſſe conficere libros adminiſtrationis ceſſante materia, & cauſa eos conficien-
7 di iuxtà vulgatum axioma ceſſante † cauſa, ceſſat effectus, *vt apud Barboſa tractat. var. axiom.* 40. *numer.* 4. *cum ſeq.* Cumque appareat exitus bonorum
8 donatorum, ſuffragatur † Adminiſtratori hæc redditio rationis ſiue libris, *vt dixit Rota coram Gregor. deciſ.* 199. *num.* 5. *& ibi Addition. num.* 8. vbi pluribus Concordantibus relatis firmatur ab iſta opi-
9 nione non recedendum, etiam ſi agatur † de Adminiſtratore generali, *Rota coram Dunozzetto deciſ.* 934. *num.* 10. 955. *nu3. coram Celſo deciſ.* 225. *num.* 12. *& deciſ.* 165. *numer.* 15. *parte* 11. 534. *numer.* 9. *parte* 13. *recentior.*

Et nihil refert, quod Alexander in ſuo teſtamento enunciauerit relinquere computum in ſcrinio appartamenti inferioris: Nàm ex hac enuneiatiua non probatur exiſtentia librorum de datis, & receptis: compntum enim, vt nomen gene-
10 ricum † applicari poteſt ad notulam propriorum creditorum Alexandri iam in actis exhibitam coram Iudice de Partibus de expenſis factis in fabrica Monaſterij poſt annum 1644. *vt in Summar. eiuſdem Monaſterij numero* 4. Immò quod confeſſio fit de computo crediti patet ex verbis eiuſdem teſtamenti — *Eſſo Teſtatore deue conſeguire tremila ducati da detto Monaſtero, come appariſce declaratoria in ſuo beneficio, oltra gl'altri, che li poteſſero ſpettare per il conto, che ſi hauerà da tirare dalla prima declaratoria in quà, il qual conto ſi conſerua nello ſcrittorio ſenza chiaue dell'appartamento di baſſo, Summario Monaſterij numer.*3. ex quibus verbis negari non poteſt, dùm ex eorum ſenſu patet, quod computum ſit ſolius crediti ab anno 1644. citrà; Et ideò denegandum pariter mandatum de grauando, per Dominos reſolutum fuit vtraque Parte informante.

BONONIEN. SVCCESSIONIS DE SIGHICELLIS.

Veneris 26. Aprilis 1675.

ARGVMENTVM.

Hæreditas proximioribus æqualitèr defertur Repudiatio ab exactione proprij crediti quando inducatur, & ignorautia, an & quæ excuſet. Renunciatio quando futura comprælıendat.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas defertur proximiori conſanguineo defuncti tempore mortis.*
2 *Et proximis æqualibus in gradu æqualiter defertur.*
3 *Filij fratrum ſuccedunt inter ſe in capita.*

4 *Renuncians ad Iura renunciata non habet amplius regreſſum.*

5 *Repudiatio Hæreditatis inducitur ab exactione proprij crediti ab ipſa hæreditate.*

6 *Declara dummodo in repudiante adſit certa ſcientia delatæ hæreditatis, vel non habeat cauſam credendi ſe excluſum.*

7 *Cauſa credendi ſe excluſum ceſſat ex deciſionibus rotalibus.*

8 *Statutum Bononiæ ſuper ſucceſſionibus non habet locum in hereditate Clerici.*

9 *Ignorantia Iuris æquiparatur ignorantiæ facti quando eſt talis, vt nec ſapientibus potuerit innoteſcere.*

10 *Ignorantia Iuris non poteſt allegari à I. V. Doctore.*

11 *Bononiæ Ciuitas Doctiſſimis floret Iuris Conſultis.*

12 *Ignorantia Iuris non eſt allegabilis quoties per Conſilium Doctorum poteſt tolli.*

13 *Renunciatio hæreditatum de præterito non trahitur ad hæreditates, & Iura de futuro.*

14 *Renunciatio comprehendit etiam futura ſi in ea adſit clauſula* — ceſſit, dedit, & tranſtulit.

DECISIO VIII.

Per obitum Baldaſſaris inſurrexit controuerſia inter Sebaſtianum de Sighicellis illius defuncti pronepotem ex Alberto fratre, ac Ioſephum cum alijs fratribus de Bolognettis nepotem ex Aurelia ſorore ſuper immiſſione ſcilicet ad poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum Leonardi Sighicelli petita, per dictos fratres quibus tamen per duas ſententias conformes in partibus latas immiſſio prædicta denegata fuit, vnde agnoſcentes ipſi malum Ius fouere ſuper bonis fideicommiſſarijs, liti ceſſerunt, & nouum Iudicium immiſſionis ſuper bonis liberis dicti Baldaſſaris introduxerunt coram R. p. d. meo Ottalora, coram quò ſub die 2. *Martij* 1663. reſcriptum fuit dandam eſſe immiſſionem pro medietate Sebaſtiano Sighicello, non ex perſona propria, & Ceſſionario nomine Doroteæ ex fratre nepti ſupradicti Baldaſſaris,& prò alia medietate Ioſepho Bolognetto tantum excluſis Ioanne, & Leonardo fratribus, ex quorum parte, cum iterum *die* 2. *Maij* 1664. fuerit cauſa tepropoſita Domini ſteterunt in deciſis.

Sed cum non fuerit cauſa expedita redierunt hodie partes ad Rotam, & coram me in locum ipſius R. p. d. Ottaloræ ſuffecto fuit datum dubium. An eſſet ſtandum, vel recedendum, & iterum pro deciſis reſolutum fuit.

Nulla enim cecidit in ſcribentibus difficultas ſuper deducta concluſione, quod per Iuris diſpoſitionem ad hæreditatem defuncti ab inteſtato admittatur illius
1 proximior † conſanguineus, qui tempore mortis reperitur *ex text. in l.* 2. *§. hæc hæreditas & §. legitima ff. de ſuis & legit. hæredibus Rot. deciſ.* 115. *numer.* 1. *part.* 1. *rec. & in Bononien. ſucceſſionis de Barbettis* 17. *Maij* 1651. *§. in reliquis, &* 11. *Martij* 1652. *§. quia vero ad alia bona coram Reuerendiſſ. D. meo Albergato Decano*. Sicuti nec poſitum fuit in controuerſiam Doroteam cuius perſonam repræſentat Sebaſtianus ex ceſſione ſibi facta, nec non Ioſephum eſſe tanquam ambo Nepotes in pari gradù conſanguinitatis Baldaſſari defuncto cum Dorotea deſcendat ex Alberto fratre; Ioſeph verò ex Aurelia ſo-
2 rore, & hinc iudicarunt † Domini, vt omnis ratio ſuadeat in æquali portione fuiſſe admittendos ex *text. in l.* 1. *§. gradatim ff. Vnde Cognat. §. ſi plures inſtit. de legit. Agnat. ſucceſſ. l. conficiuntur ſupra verſ. quoniam creditur ff. de iur. Codicill.*

Non obſtat quod in eodem pari gradu ſint Ioannes, & Leonardus ipſius Ioſephi fratris germani, & ſic non videantur excludendi, ſed potius admittendi ad ſuc-
3 ceſſionem pro equali, † dum filij fratrum ſuccedant inter ſe in capita. *Molin. de Hiſpan. Primogen. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 22. *Caſtill. lib.* 3. *controu. cap.* 19. *num.* 32. *Fuſar. de ſubſtitut. quæſtion.* 442. *num.* 10. *& Rot. deciſ.* 27. *num.* 1. *&* 3. *part.* 1. *recent.* Quamobrem cum ipſi Ioannes, & Leonardus hæreditatem repudiauerint ad illam amplius admitti non poſſunt; re-
4 mittentibus enim † actiones ſuas amplius ad eaſdem non competit regreſſus *l. quæritur §. ſi venditor verſ. remittentibus ff. de edil. edict. Surd. deciſ.* 51. *num.* 12. *& Rot. coram Peuting. deciſ.* 348. *num.* 1.

Repudiatio verò patet ab exactione crediti librarum mille, quod ipſi Leonardus, & Ioannes habebant cum Baldaſſare defuncto: ille etenim, qui poteſt eſſe
5 hæres, † & ab alio hærede petit id quod ſibi à defuncto debetur hæreditatem repudiat

pudiat *ex Mantica de coniectur. vltim.volunt. lib.* 12. *tit.* 14. *num.* 29. *firmant deciſion. R.p.d. mei Ottallora,quæ reuidentur, nempe* 1. *ſub* §. *hæc omnia* , *&* 2. §. *quò verò vna cum DD. ibi alleg.*

Nec dicatur , quod præſens repudiatio tanquam tacitè inducta per legem non præiudicet niſi in repudiante probata ſit ſcientia certa , & indubitata , quod
6 ad eius fauorem eſſet delata † hæreditas, ita vt quęlibet legitima cauſa credendi ſe non fuiſſe ſucceſſurum excuſet à caducitate , & remittat tacitam repudiationem; Nec non quod hęc legitima credulitas ſe non eſſe hæredem potuiſſet induci in Ioanne , & Leonardo , eo quia tanquam deſcendenres ab Aurelia fœmina potuiſſent ſe credere excluſos ab hæreditate per ſtatutum Bononię excluſiuum fœminarum , & deſcendentium ab eis propter maſculos . Quoniam ſcientia mortis Baldaſſaris non controuertitur , & patet ab exactionibus , quas ipſi fratres fecerunt à Sebaſtiano tanquam hærede proximitas in pari gradu fatetur ; legitima
7 vero cauſa credendi ſe excluſos† a ſtatuto tollitur ex tot deciſionibus Sacræ Rotæ in quibus ſemper firmatum fuit prędi-
8 ctum ſtatutum† non habere locum in hæreditate Clerici , *vt in Bononien. ſucceſſionis de Zanis* 9. *Decembris* 1644. *coram Bichio* , *& in Bononien. hæreditatis* 23. *Iunij* 1652. *coram eodem ac* 30. *Maij* 1653. *&* 26. *Ianuarij* 1654. *coram Reuerendiſſimo Papien. & coram Eminentiſſ. Ottob. deciſ.* 149. *num.* 4. *& ſeq.*

Neque dicatur , quod ipſi fratres has reſolutiones Rotales ignorauerint, & hęc ignorantia , licet Iuris ęquipararetur ignorantiæ facti . Quoniam ad hoc vt igno-
9 rantia Iuris † per æquiparationem ad ignorantiam facti remittat. caducitatem debet eſſe talis , vt nec poſſit ſapientibus innoteſcere . *Redenaſch. conſ.*18.*num.*25. *&* 27. *Argel. de acquir. poſſeſ. quæſt.*5. *art.* 4. *num.* 155. *& ſeq.* Talis autem ignoran-
10 tia deduci non poteſt † à Ioanne , dum ipſe erat Iuris vtriuſque Doctor . *Buratt. deciſ.* 44. *num.* 9. *& Rot. in Bononien. bonorum de Graſſis* 26. *Aprilis* 1660. §. *quia præter quod coram dicto Reuerendiſſ.D.meo Decano* : Imo quod non admittatur ignorantia Iuris , maximè in Ciuitate Bono-
11 niæ , † quæ Doctiſſimis floret Iuriſcon-
12 ſultis, per quorum† Conſilium tolli poſſit . *Seraph. deciſ.* 1006. *num.* 7. *& Rota deciſ.* 281. *num.* 4. *par.*4. *recen.*

Non autè videtur augenda portio Ioſephi in præiudicium Sebaſtiani ex cauſa Iurium acquiſitorum ex renunciationibus repoitatis à Theſeo Monacho profeſſo fratre ante profeſſionem, nec non ex Maria Aurelia ſorore Monacha profeſſa , ac eius Monaſterio Sanctæ Mariæ Angelorum , quia renunciatio Theſei cum compræhendat tantummodo hæreditates paternas , & maternas , & alias de præterito , vt *Summ. num.* 7. non extenditur ad
13 † hæreditates , & Iura acquirenda , de futuro , & de nouo ſuperuenientia *ex Bart. in l. qui Romæ* §.*duo fratres num.*24. *quæſt.* 10. *& præſertim in fin. ff. de verb. oblig. Caualer. deciſ.* 340. *num.* 6. *& Rota in recen. par.* 2. *deciſ.* 624. *num.* 2. *& in vna Leodien. fideicom.*12. *Decembris* 1611. *coram Reuerendiſſimo Damaſceno* .

Ceſſio verò Iurium reportata à Monaſterio prædicto ex perſona Mariæ Aurelię nullius eſt momenti , dum non docetur , quod hæreditas fuerit agnita per Monaſterium antè Breue fel.record. Alexandri VII. per quod apertis verbis declaratur Monaſteria nihil prętendere poſſe prò hęreditatibus ante promulgationem ipſius Breuis delatis ex perſonis Monialium , niſi ipſæ hęreditates antea fuerint agnitę, vt in *Summ.* reſponſionis Sebaſtiani *num.* vnico .

Minus refragatur ad proſternenda Iura Sebaſtiani repetitum obiectum , quod renunciatio eidem facta per Dororæam ſit tantum abdicatiua , non autem tranſlatiua, & non comprehendat hæreditates deferendas, quia tollitur ex lectura ipſius renunciationis , vt ex plenè deductis *in deciſionibus prædicti R.p.d. mei Ottalora* §. *in alia verò* , *&* §. *quia ceſſionem* , & præſertim ex illis verbis *ceſſit dedit* , *& tranſtulit* ; nam vbi verba continent tranſlationem , & ceſſionem Iurium ſub renun-
14 ciatione cadunt † etiam hæreditates deferendæ *Giouagnon. conſ.* 91. *num.* 13. *& num.* 19. *lib.*1.*Rot. coram Bichio deciſ.*631. *num.* 6. *cum tribus ſeqq.*

Cæterū cum bona libera dicti Baldaſſaris prætenderentur conſiſtere in detractionibus eidem Baldaſſari debitis ex bonis fideicommiſſarijs , quæ per Sighicellum dicebantur conſumptæ, nec non etiā in nonullis alijs ſtabilibus , quæ per cun-

dem *Sighicellum* ad ſe pertinere tanquam emphiteotica allegabantur, ideo circa prædicta Domini ſtatuerunt dandum eſſe dubium particulare vtraq; parte informante.

ORTONEN. CANONICATVS

Sabathi 4. Maij 1675.

ARGVMENTVM.

Attentata ſunt omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem iuſtam, ſiuè iniuſtam, pro quorum purgatione datur manutentio. Executor litterarum Apoſtolicarum tenetur poſſeſſorem citare maximè ſi adſint clauſulæ *ſi ita eſt dummodo &c. amota &c.* quæ faciunt eius ſententiam appellabilem ità vt poſſeſſio capta infrà decem dies ſit attentata. Contradictor legitimus quis dicatur. Triennalis poſſeſſionis virtus qualis ſit.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda.*

2 *Tam in curia, quàm extra, & de ratione* num. 3.

4 *Etiam ſi conſtet nulliter, & iniuſtè fuiſſe conceſſam.*

5 *Pro purgatione attentatorum datur mandatum de manutenendo.*

6 *Et mandatum pro expenſis.*

7 *Executor litterarum Apoſtolicarum tenetur citare poſſeſſorem beneficij ex cuius defectu impetratur.*

8 *Maximè ſi in mandato de prouidendo adſint clauſulæ* ſi ita eſt &c. dummodo &c. & amota &c.

9 *Dictæ clauſulæ requirunt verificationem narratorum citato illo ex cuius defectu gratia impetratur.*

10 *Et reddunt executorem mixtum.*

11 *Ità vt teneatur aſſumere partes Iudicis, & poſſeſſorem citare.*

12 *Et eius ſententia redditur appellabilis ad vtrumque effectum.*

13 *Executio facta intra decem dies datos ad appellandum eſt attentata.*

14 *Et datur manutentio executionem paſſo non habenti ſe pro ſpoliato, & pro purgatione inſtanti.*

15 *Contradictor legitimus ſemper quis dicitur quoties de inualiditate tituli non conſtet per rem iudicatam.*

16 *Triennalis poſſeſſio ſanat defectum non publicationis.*

17 *Et impetrationes certo modo inanes reddit.*

DECISIO IX.

POSSIDENTE Buragna Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis Ortonen. ad effectum tuendi ſuam poſſeſſionem obtinuit à S. Rota inhibitionem vigore commiſſionis illamque præſentauit Pizzio, qui eundem Canonicatum certo modo, & ſub prætextu non factę publicationis requiſitæ per conſtitutionem ſan. mem. Greg. XIII. à Sede Apoſtolica impetrauit, & ad illius poſſeſſionē ipſa inhibitione non obſtante immiſſus fuit. Quare contigit coram me diſputari dubium an conſtet de attentatis, ita vt Buragnæ ſit danda manutentio, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

De præcedenti etenim poſſeſſione Buragnæ in vim prouiſionis Apoſtolicæ patet ex inſtrumento tradito in *Summ. num.* 2. & ideò fundamentum inhibitionis Rotalis non controuertendum licet non ſit
1 eſſentiale. Quoniam inhibitio Rotalis † ſemper eſt timenda, ſiuè iuſta, ſiuè iniuſta. *Rot. deciſ.* 311. *num.* 1. *&* 2. *par.* 4. *tom.* 2. *recent. & coram Bichio deciſ.* 524.
2 *num.* 5. & tam † in curia quam extra. *Achil. dec.* 24. *de appellat. Ludouiſ. dec.* 435. *numer.* 4. *& ſeqq. Rot. in recent. deciſion.* 519. *num.* 10. *part.* 1. *& deciſ.* 102. *num.* 3. *&* 4. *part.* 5. vbi redditur ratio, quia ſi ſumus in Curia facile eſt adire Signa-
3 turam † pro remedio; ſi verò in partibus, vt hic non eſt aperienda via inferioribus cognoſcendi de viribus inhibitionis Rotalis. *Lancellot. de attentat. poſt inhib. ampliat.* 6. *num.* 2. *Caputaquen. deciſ.* 93. *part.* 2. Imo in ſpecie, quod hoc procedat licet conſtaret inhibitionem Rotalem nul-
4 liter, † & iniuſte fuiſſe conceſſam *adden. ad Gregor. dicta deciſ.* 435. *littera B. & fuit dictum in Senogalien. bonorum* 14. *Aprilis* 1617. *coram Remboldo, & in deciſ.* 117. *num.* 4. *poſt Zach. de oblig. Cameral.* Cum itaque commiſſio, & inhibitio Rotalis præſentatæ fuerint ſub die 16. *Februarij* 1671. *Summ. num.* 5. *& ſub die* 21. *Martij* 1675. fuerit Buragna ſui Canonicatus poſſeſſione ſpoliatus *Summ. nu.* 4. non ſolum exiſtimarunt Domini reintegran-

tegrandum eſſe per viam mandati de ma-
5 nutenendo, quod paſſim datur à Rota † pro purgatione attentatorum, vt notat. Fontanell. de pactis nuptial. clauſ. 7. gloſſ. 3. part. 10. num. 10. & pluries ipſa Rota firmauit, vt in Vicen. Beneficij 10. Decembris 1646. coram Eminentiſſimo Cerro, & coram bon. mem. Cardinali Celſo deciſ. 249. num. 10. & deciſ. 364. nu. 10. cum concordantibus, & alijs paſſim, ſed vlterius contra Pizzium, relaxandum eſſe mandatum
6 pro expenſis † factis ex cauſa huiuſmodi ſpretus inhibitionis Rotalis ex doctrina Lancellot. de attentat. part. 3. cap. 31. nu. 111. & ſeq. de pęnis attentatorum, & ſecundum Ridolf. in prax. part. 1. cap. 13. num. 614. Rot. deciſ. 5. de dol. & cont. in nou. & deciſ. 37. de ſent. & reiud. in antiq.

Ad quæ libentius deuenerunt, quia exequutor litterarum Pizzij nulliter, & iniuſtè proceſſit, & nullitas reſultat ex relaxatione mandati facta non citato Bu-
7 ragna poſſeſſore, † vt neceſſe erat cum ageretur de illius præiudicio ex impetratione Canonicatus facta ob non publicationem ſuæ prouiſionis. Rota coram Eminentiſſimo Ottob. deciſ. 186. num. 11. & 12. & coram Bichio deciſ. 393. numer. 2. & deciſ. 400. numer. 15. & ſequen. & deciſ. 408. numer. 3. & coram Celſo deciſion. 121. numer. 6. Tanto magis quia litteræ Pizzij continebant mandatum de proui-
8 dendo cum clauſulis † ſi ita eſt &c. dummodo &c. & amoto &c. quę requirunt iu-
9 ſtificationem † narratorum citato illo ob cuius tituli defectum fuit gratia certo modo impetrata. Marcheſan. de commiſſ. part. 1. cap. 1. num. 81. volum. 1. fol. 322. Rot. deciſ. 516. num. 3. part. 1. recen. Ottobon. deciſ. 186. num. 11. & Rot. in recen. deciſ. 142. num. 7. part. 5. & in Leodien. Canonicatus 14. Ianuarij, & 22. Martij currentis anni coram me. Attentis præcipuè prędictis clauſulis dummodo &c. amo-
10 to &c. quæ reddunt † executorem mixtum. Abb. in c. de cetero num. 8. de reiud. Buratt. deciſ. 529. num. 5. & Celſ. dicta deciſ. 121. num. 4. ita vt non ſolum executor tenebatur aſſumere partes Iudi-
11 cis, † & poſſeſſorem Buragnam citare c. licet Epiſcopus, & ibi gloſ. verbo tamen vocato de præb. in 6. l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo Rot. deciſ. 56. num. 4. & deciſ. 147. num. 3. part. 2. recen. Verum
12 etiam ipſius ſententia † redditur ad vtrumque effectum appellabilis. Rota deciſ. 701. num. 1. & 2. part. 2. recent. & coram me in prædicta Leodien. Canonicatus Ianuarij proxime præter. §. clauſula enim, & 22. Martij §. 1. & ex appellatione oritur, dum mandatum Executoris fuit executum intra decem dies, qui dantur ad appellandum Summ. num. 4. & 5. alterum
13 Iuris attentatum, † pro cuius pariter purgatione dandum veniret mandatum de manutenendo. Seraph. deciſ. 1471. num. 1. Beltramin. ad Greg. deciſ. 413. ſub num. 4. verſ. vbi inde inſertur & adden. ad Buratt. deciſ. 171. ſub num. 8. verſ. qui plura in fin. Rot. d. deciſ. 701. nu. 1. part. 2. recen. & coram Gregor. deciſ. 91. numer. 4. Quoniam Buragna non ſolum non habuit ſe pro ſpoliato, ſed retinens animo poſſeſſionem ciuilem ſtatim reclamauit appellauit, & pro purgatione attentatorum
14 inſtetit quod ſufficit pro manutentione. Menoch. de retin. remed. 3. num. 20. Rot. deciſ. 516. num. 3. in fine part. 1. recent. Seraph. deciſ. 676. num. 9. et deciſ. 1176. per tot et Rot. coram Dunoz. Iunior. deciſ. 364. num. 10.

Non obſtat quod cum Papa prouiderit Pizzium de Canonicatu cenſeatur priuaſſe Buragnam, ita vt amplius dici non debuiſſet legitimus contradictor, quia ſemper eſt contradictor legitimus ad defendendum Iura propria ſuper validitate
15 ſui tituli donec de contrario conſtet † per rem iudicatam, vt firmauit. Rot. in prædicta Leodien. Canonicatus 14. Ianuarij proximi præter. coram me §. clauſula enim, et §. non ſubſiſtit, & tanto magis in præſenti caſu dum Buragna vti prouiſus Apoſtolicus poſſedit Canonicatum pacificè
16 per triennium, & ideò † prætenſus defectus non publicationis videtur ſanatus ex ipſa triennali per reg. 36. Cancellariæ Gomez. dicta regula quæſt. 58. numer. 4. Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 53. num. 7. Rot. coram Buratt. deciſ. 280. num. 2. coram Bichio deciſ. 171. num. 2. et coram Celſo deciſ. 392. num. 11. ac deciſ. 408. nu. 5. quæ regula impetrationes poſtea certo
17 moto obtentas irritas, † & inanes cenſeri deberi decreuit, ex quibus iniuſtitiam reſultare dixerunt per contradictas Buragna tantum informante &c.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CRA-

CRACOVIEN. CENSVS

Luna 10. Iunij 1675.

ARGVMENTVM.

Donatio dubia, & incerta ab ipſo donante declarari, & alterari, an & quando poſſit. Alternatiua in vno tantum quando verificetur cum alijs de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio debetur probatis extremis.*
2 *Alternatiua efficit diſpoſitionem dubiam, incertam, & æquiuocam.*
3 *Donans poteſt donationem incertam, & dubiam per ſecundam declarare.*
4 *Et in totum variare, & commutare ſi prima donatio non fuit à partibus acceptata.*
5 *Alternatiua dat electionem diſponenti.*
6 *Dictio* nunc *reſpicit tempus præſens. Nec poteſt trahi ad futurum.*
7 *Participium* fundandum, *quod eſt futuri temporis non poteſt intelligi de præſenti.*
9 *Alternatiua non inducit prius, nec poſterius, ſed tribuit actum cuilibet ex alternatis in ſolidum, quando regitur ab vnico verbo, & oratione.*
10 *Epiſcopus confirmans donationem eſt veriſimiliter informatus de mente donantis.*
11 *Inter duos reos credendi ille eſt præferendus cui primo res eſt tradita.*
12 *Idem eſt in duobus Donatarijs.*
13 *Fundatio noui Conuentus requirit conſenſum Ciuitatis approbationem Sedis Apoſtolicæ, & alia de quibus* remiſſiuè.
14 *Eccleſia Parochialis non poteſt grauari abſque conſenſu* Rectoris.
15 *Nec poteſt cogi ad illum præſtandum.*
16 *Declaratio donationis incertę facta à Donante eſt ſeruanda.*
17 *Alternatiua reſtringitur ad vnum quando ad illius tantum fauorem eſt verificabilis.*
18 *Alternatiua facit ſuccedere vnum per vulgarem, quando alter eſt incapax ſucceſſionis.*
19 *De tempore purificatæ conditionis.*
20 *Ius quæſitum alicui non poteſt amplius ab eo auferri.*

DECISIO X.

Remigius pro erectione Collegiatæ Presbiterorum in Eccleſia B. Mariæ Virginis Lauretanæ donauit Rectori eiuſdem Eccleſiæ tunc, & prò tempore exiſtenti Cenſum florenorum 30000. impendendo primò prò fabrica, & deinde prò dote ipſius Collegiatæ, quam donationem Ordinarius Cracouien. confirmauit, executioni demandari præcepit Rectoremque prædictum in poſſeſſionem Cenſus immiſit. Cum autem Prior, & Conuentus Scholarum Piarum prætenderent fuiſſe Censũ ſibi antecedenter donatum, intentarunt Iudicium, & ab A. C. Sententiã immiſſionis obtinuerunt, ideo deuoluta Cauſa ad Rotam contigit diſputari Coram *R. P. D. Otallora* Dubium, ad quẽ Cenſus ſpectaret, & *die 15. Iun. 1668. ſpectare Rectori Collegiatæ prædictæ* reſolutum fuit. Obtenta poſtea per ipſum Priorem, & Conuentum noua audientia, & iterum per me tanquam ſuffectum in locum ipſius R. P. D. Otalloræ Cauſa repropoſita placuit Dominis prò deciſis reſpondere.

Fuit reſolutionis fundamentum inſtrumentum donationis initum à Remigio fauore Rectoris legale, & in forma publica productum *Summ. num. 2.* nec nõ erectio Collegiatæ ſequuta auctoritate Ordinarij Cracouien. & actualis Cenſus poſſeſſio adepta per Rectorem *Summ. nu. 4. & 5.* quæ omnia ſatis plenè viſum fuit demonſtrare bonum Ius Rectoris tan-
1 quam extrẽma neceſſaria † prò iuſtificatione ſuæ Immiſſionis iuxta tradita *per Ridolph. in Prax. par. 2. cap. 6. num. 68. & 69. & pluribus ſequen. & Rot. cor. Seraph. deciſ. 828. num. 4. & 5. & Buratt. deciſ. 822. num. 1. & ſeq.*

Non obſtat, quod Prior, & Conuentus exhibeant alteram diſpoſitionem antecedenter factam per ipſum Remigium *die 1. Februarij 1642.* nam hæc diſpoſitio non eſt ſolum concepta fauore Prioris, & Conuentus erigendi, ſed etiam fauore Rectoris Eccleſiæ pręſentis, cum alternatiua ſcilicet, vel vni, vel alteri, à quà
2 cum feratur † ſemper diſpoſitio dubia, incerta, & equiuoca *iuxta text. in lege ſi quis ſeruum §. inter duos, et lege vbi autem*

autem 75. §. qui illud ff. de verb. oblig. oritur potuiſſe à Remigio donante non ſo-
3 lum primam † diſpoſitionem per ſecundam declarari. *Mier. de Maior. quæſt.* 48. *num.* 78. *& ſeq. Fontanell. de pact. nupt. clauſ.* 4. *gloſ.* 5. *num.* 11. *& ſeqq. & deciſ.* 172. *num.* 9. *Rot. deciſ.* 229. *num.* 17. *& deciſ.* 356. *num.* 9. *part.* 12. *rec.* verum etiam illam in totum variari, & commu-
4 tari, † dum præcipuè prima donatio non fuit per partem acceptata. *Iaſ. in l. qui Romæ* §. *Flauius num.* 22. *ff. de verb. oblig. Couar. in rubr. de teſtam. par.* 3. *num.* 13. *Cancer. var. reſol. cap.* 8. *de donat. par.* 1. *num.* 37. & maximè quando cauſa finalis operis pij ſub quo continetur alternatiua fuit ſalus propriæ animæ donantis, quæ non potius in vno, quam in altero opere pio poterat demonſtrari, & exequi; qua-
5 re efficiebatur variabilis,†& adiudicabilis potius vni, quam alteri ad libitum donantis. *Mtnocb. conſ.* 110. *num.* 3. *Magon. deciſ. Lucen.* 34. *num.* 11. *Rot. deciſ.* 207. *num.* 5. *par.* 5. *tom.* 1. *rec. & coram Merlin. deciſ.* 841. *num.* 7.

Ad tollendam vero alternatiuam non vrget deducta interpretatio, quod Rector, & Prior in Religione ſcholarum piarum idem ſonent, & ſit vnicus Miniſter, dùm in multis locis Prior Conuentuum ipſius Religionis nuncupetur ſub nomine Rectoris, a quo inferri præſumatur dictionem, vel in caſu præſenti eſſe poſitam declaratiuè, vti ſi dixiſſet dono Priori, vel Rectori ſi Rector appelletur, quoniam ex diuerſitate verborum eorumque annexorum primæ diſpoſitionis tollitur pænitùs identitas perſonarum. Aderat enim tempore ipſius primæ diſpoſitionis in Eccleſia Parochiali S. Mariæ Virginis Lauretanæ Parochus, qui nuncupabatur Rector; Conuentus autem Religionis ſcholarum Piarum de eo tempore in Ciuitate Cracouiæ non aderat quamobrem dùm diſpoſitio eſt, vel fauore Rectoris nunc, & pro tempore exiſtentis,
6 quæ dictio *nunc*† reſpicit tempus præſens *l.* 1. *ff. de condit. & demonſtrat. & l.* 1. §. *nunc. tractemus ff. de Tutel. & ration. diſtrahen. Barboſ. dict.* 230. *num.* 1. vel fauore Prioris, & Conuentus fundandi eius futuri, pro tempore exiſtentis patet ad ſenſum diuerſitas prædicta, dum dici non poteſt Rector præſens ille, qui debet eligi in futurum pro Conuentu non dum erecto dictio namque *nunc* tamquam præ-
7 ſentis temporis non†poteſt trahi ad futurum. *Honded. conſ.* 63. *numer.* 6. *lib.* 1. *Add. ad Gregor. deciſ.* 338. *num.* 15. *verſ. & regulariter*; nec è contra participium
8 futuri temporis *fundandi*† intelligi poteſt de tempore præſenti *Greg. dicta dec.* 338. *num.* 4. *& ibi Add. num.* 15. *verſ. ſic etiam.*

Minus vrget quod in alternatiua priorem locum obtinuerit Prior, & Conuentus, a quo induci poſſit prædilectio, itàut videretur præferendus Rectori; Quoniam cum ipſa alternatiua dirigatur ab vnico verbo, & oratione non inducit nec potioritatem, nec poſterioritatem, nec maiorem, vel minorem dilectionem, ſed at-
9 tribuit actum cuilibet † ex vocatis inſolidum *gloſ.* 1. *in c. cum plures de off. & poteſt. Iudic. deleg. in* 6. *Barboſ. dict.* 47. *nu.* 2. Imo cum prædilectio aſſumi debeat ab animo contrahentis hæc potius conſideranda venit fauore Rectoris, non ſolum ex cauſa declarationis factæ in ſecunda donatione, ſed pariter quia hanc prædilectionem Rectoris confirmauit Epiſcopus Cracouien. informatus de vtraque diſpoſitione Remigij, & veriſimiliter
10 etiam de ipſius mente,† dùm ipſi Rectori poſſeſſionem bonorum adiudicauit *ſumm. num.* 4. *&* 5. *Cutell. de donat. tom.* 2. *diſcept.* 1. *ſpecul.* 26. *num.* 12. *Rot. deciſ.* 308. *num.* 7. *&* 10. *par.* 5. *rec.* ita vt intret regula quod inter duos reos credendi ille-
11 ſit præferendus cui primo†res tradita fuit *l. quoties C. de rei vendic.* quæ procedit
12 etiam in duobus† Donatarijs. *Alex. conſ.* 14. *num.* 8. *lib.* 1. *Gabr. de empt. & vendit. concluſ.* 2. *numer.* 8. *Rot. in rec. deciſ.* 273. *num.* 2. *part.* 11. & in terminis vnius rei potius vni Eccleſiæ, quàm alteri traditæ. *Tiraquell. de priuil. piæ cauſæ priuil.* 57. *verſ. quæ id dicit.*

Nec dereliquerunt DD. ponderare ad effectum prælationis Rectoris, quod erectio dicti Conuentus Scholarum Piarum erat magis incerta, quam erectio Collegiatæ, dum licet in vtraque requireretur conſenſus Ordinarij, attamen in noua erectione Conuentus Religioſorum requiritur pariter conſenſus Ciuitatis,
13 approbatio Sedis Apoſtolicæ, † aliaq; de quibus, *in Cæſaraugustana fundationis* 18. *Maij* 1657. *coram R. p. d. meo Beuilacqua Vrbis Gubernatore*, & incertitudo augebatur, dum ex diſpoſitione Donantis Conuentus

uentus erat erigendus in Eccleſia B. Mariæ Virginis Lauretanæ propria, & Parochiali ipſius Rectoris, ſuper qua onus
14 non poterat imponi niſi eius † accedente conſenſu; itaut nec potuiſſet cogi ad il-
15 lum† præſtandum ab ordinario. *Marchet. in prax. vicar. Capitular. part. 2. tit. 26. num. 59. & 64.* & propterea ex his omnibus prima diſpoſitio niſi redderetur inexequibilis ſaltem erat incerta, qua ſtan-
16 te incertitudine declaratio†facta per Donantem videtur ſeruanda. *Gabr. de donat. concluſ. 2. num. 51. Seraph. deciſ. 837. nu. 14. & Rot. deciſ. 238. num. 5. part. 3. rec.*

Tandem ad corroborandam prælationem in Rectore fuit ponderatum, quod anno 1651. quo fuit factus locus executioni diſpoſitionis Remigij Religio Scholarum piarum fuerat iam per S. M. Innocentium X. ſuppreſſa *Summ. num. 7.* & proinde cum alternatiua in hac parte fuerit reddita inexequibilis non poterat
17 verificari,†vel exequi niſi fauore Rectoris alternatim vocati. *Rot. in Ferrarien. fideicommiſſi 10. Maij 1666. §. neque obſtat coram R.p.d. meo Ottallora*, & in terminis vocatorum per alternatiuam dùm vnus
18 ex ipſis eſt incapax†quod alter cenſeatur vocatus etiam per vulgarem. *Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 479. num. 74. cum alijs adductis in 1. deciſ. huius cauſa §. Peregrinus verò.*

Nil releuat quod dicta Religio fuerit deinde in priſtinum reſtituta, quia ſufficit, quod tempore purificatæ donationis Ius illius eſſet incertum, & inexequibile
19 ad hoc,† vt alter vocatus per alternatiuã eſſet præſcribilis. *Rot. deciſ. 116. numer. 3. part. 1. rec.* maximè quod reſtitutio in integrum Religionis non ſoluit Ius iam quæſitum Rectori, ad cuius fauorem ſufficit ſola inſtantanea non exiſtentia ordinis tempore vocationis. Imò nudum
20 factum ſuppreſſionis†vt Ius quæſitum alteri amplius ab eo auferri non poſſit. *Rota deciſ. 54. num. 29. part. 13. & deciſ. 196. num. 9. part. 14. rec.*

Et Ita &c.

ROMANA PECVNIARIA.

Lunæ 17. Iunij 1675.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio l. & Inuent. ſe obligans ſoluere debita hæreditaria vltra vires quando teneatur. Tutor pupillum quando obliget. Acquiſitio Iurium litigioſorum quando valeat ad declarationem *ſtatuti Vrbis lib. 1. cap. 118.* Hæres grauatus per confeſſionem de recepto remittere creditum, & cenſum extinguere an, & quando poſſit pro explanatione *textus in l. ante reſtitutam 104. ff. de ſolut.* Trina ſubſcriptio teſtium in quibus apocis requiratur pro limitatione *text. in l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab.* cum alijs de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio hæredis facta hæreditario nomine non obligat vltra vires hæreditatis.*
2 *Declara dummodo fiat nomine hæreditatis, & reddatur ratio.*
3 *Non autem ſi contineat obligationem propriorum bonorum, & hæredum.*
4 *Inuentarium ſuccurrit hæredi quoad obligationes deſcendentes à defuncto, non autem à deſcendentibus ex facto proprio.*
5 *Hæres contrahens nomine proprio habetur pro noua perſona.*
6 *Hæres ſe obligans de proprio, & exprimens cauſam hæreditatis cenſetur demonſtrare non limitare obligationem.*
7 *Tutrix contrahens pro pupillo eum obligat.*
8 *Tutrix validè contrahit abſque præſentia pupilli Infantis.*
9 *Acquiſitio, ſeu emptio Iurium litigioſorum eſt prohibita* ex ſtatuto Vrbis liber. 1. cap. 118.
10 *Sed non procedit quando eſt commixta cum alijs bonis, & Iura veniunt in conſequentiam.*
11 *Hæres grauatus poteſt remittere creditum pecuniarium per confeſſionem de recepto, declara* vt num. 15. & ſeqq.
12 *Creditum proueniens à cenſu fideicommiſſario ſuccedit loco ipſius cenſus.*
13 *Et efficitur obnoxium fideicommiſſo, vt ipſe cenſus.*

Cen-

14 *Cenſus non poteſt per hæredem grauatum extingui niſi ex cauſa neceſſaria, & per numerationem pecuniæ.*

15 *Hæres grauatus, non poteſt extinguere creditum niſi mediante ſolutione.*

16 *Confeſſio de recepto ſapit donationem.*

17 *Donatio eſt prohibita hæredi grauato in præiudicium fideicommiſſi.*

18 *Confeſſio de recepto proueniens ex actu voluntario dicitur gratuita, & voluntaria remiſſio.*

19 *Maximè concurrente ſuſpicione ſimulationis.*

20 *Solutiones in cauſam fructuum non calculantur in cauſam ſortis.*

21 *Liber familiaris non probat fauore ſcribentis.*

22 *Cenſuarius poteſt inuitus cogi ad compenſandum cenſum cum debito liquido.*

23 *Antidatæ ſuſpicio oritur ex defectu ſubſcriptionis trium teſtium declara*, vt nu. 26.

24 *Ceſſat ſi tempore non ſuſpecto ſcriptura ſit producta, & per partem ac Iudicem admiſſa.*

25 *Simulatio ceſſat ceſſante cauſa ſimulandi.*

26 *Subſcriptio trium teſtium ad formam* l. ſcripturas *requiritur in apocis obligatorijs non verò in quietantijs.*

27 *Cenſu gradatim extincto pro rata extincta fructus non debentur.*

DECISIO XI.

ITERVM hodie viſa cauſa ab omnibus poſt dilatam reſolutionem ſub die 7. currentis ob maturiorem diſcuſſionem ſteterunt Domini in deciſis ſtatuentes Mignanellos hæredes Hieronymi teneri ad reintegrationem fideicommiſſi Petri Creſci, & ſic Mazzeſchi Donatarij Ioannis Baptiſtæ vltimi vocati pro capitale Cenſus ſcutorum mille, ac fructibus decurſis amiſſis, eo quia ipſi Mignanelli non liberarunt Catalonum à denunciatis moleſtijs paſſis in Domo vendita per ipſum Hieronymum Mignanellum ex fundamentis Deciſionum huius Cauſæ coram me aliàs emanat. ſub diebus 3. Decembris 1674. & 4. Martij 1675.

Nec remouit Dominos obiectum nouiter excitatum nempe obligationem contractam per Hieronymum mediante Fuluia Matre, & Tutrice fuiſſe ad effectum ſoluendi debita q. Petri Pauli, cuius prædictus Hieronymus erat hæres cum beneficio legis, & inuentarij, & ideo cum Hieronymus non ſe obligauerit niſi hæreditario nomine prætendatur non teneri pro liberatione à moleſtijs nec in perſo-
1 na, nec in bonis proprijs, † ſed tantum quantum vires hæreditariæ Petri Pauli ſuppetunt, quoniam præmiſſo quod concluſio poſſet procedere facta reddi-
2 tione † rationis, ſi obligatio facta eſſet pro hæreditate. *Rot. deciſ.* 324. *num.* 7. *cum ſeqq. part.* 9. *rec.* in præſenti caſu obiectum tollitur ex facto, dùm Hieronymus non obligauit ſimpliciter bona hæreditaria, ſed ſe ipſum, & bona propria, proprioſque hæredes, & ſucceſſores *Summario reſponſionis Mazzeſchi die* 7. *currentis num.* 1. *§. & inferius*, & proinde
3 beneficio inuentarij gaudere † non poteſt iuxta opinionem. *Angel. conſ.* 31. *numer.* 8. *quam ſeq, Grat. diſcept.* 264. *num.* 9. *&* 19. *& diſcept.* 646. *num.* 26. *& ſeqq. Boer. deciſ.* 53. *num.* 8. *Surd. deciſ.* 183. *num.* 11. *& Rot. in rec.* 545. *num.* 1. *part.* 5. *& deciſ.* 428. *numer.* 6. *part.* 9. nec non poſt *Merlin. de pignor. deciſ.* 125. *numer.* 6. *& in Romana Cenſus* 20. *Februarij* 1669. *§. etenim Monaſterium coram Eminentiſſimo Cerro iam huius Sacr. Tribunalis Decano.* Beneficium enim Innentarij prouidet hæredi circa actiones paſſiuas deſcendentes à defuncto, non autem ſubuenit aduerſus
4 † actiones, quibus ex ſuo facto tenetur. *Rota deciſ.* 392. *num.* 2. *part.* 1. *rec.* quamobrem obligatio proueniens ex cauſa hæreditaria, videtur nunc inouata ex pacto,
5 † & ſtipulatione Inſtrumenti venditionis dùm in eo hæres habetur pro noua perſona. *Surd. conſ.* 191. *num.* 26. *Rot. deciſ.* 135. *num.* 17. *&* 18. *part.* 9. *recent.* quod procedere Domini non dubitarunt, licet in præfatione, & narratiua Inſtrumenti Hieronymus aſſeruerit deueniſſe ad venditionem tanquam hæres beneficiatus, & pro ſoluendis debitis hæreditarijs Petri
6 Pauli. † Quamobrem dicta aſſertiua fuit tantùm deducta ad demonſtrañ legitimam cauſam, pro qua deueniebat ad venditionem, non autem ad effectum limitandi obligationem contractam ex propria perſona, & in qua vti principalem, & de proprio ſe obligauit. *Aym. conſil.* 214. *num.* 1. *Gratian. diſcept.* 264. *num.* 7. *&* 8. *Rota deciſ.* 545. *num.* 10. *& ſeqq. par.* 5. *tom.* 2. *rec.*

Ad tollendam verò obligationem non ſuffragatur, quod Inſtrumentum venditionis

tionis cum obligatione euictionis non fuerit initum à Hieronymo, ſed à Fuluia Matre, & ideò corruat ex defectu conſenſus, quia cum ipſa Fuluia contraxerit vti Tutrix ipſius Hieronymi obligatio
7 contracta dicto nomine obligat, † ac ſi ipſemet Hieronymus contraxiſſet. *Rota deciſ. 296. num. 8. par. 4. tom. 2. & deciſ. 187. num. 16. par. 10. ac deciſ. 322. num. 15. par. 14. recent.* nil releuante, quod Hieronymus in contractu non interuenerit, quoniam cum tunc temporis non excederet tertium ſuæ ætatis annum, nullum contractui poterat aſſenſum præſtare,
8 † & proinde eius præſentia tanquam inanis poterat per Tutricē derelinqui, vt tradit. *Pinell. in l. prima par. 2. num. 66. C. de bon. quæ liber. Mandel. conſ. 205. num. 38. cum ſeqq. & Rot. deciſ. 269. num. 5. & 6. part. 4. tom. 2. recent.*

Cognitum quoque fuit tanquam inane, & in ſubſiſtens alterum nouum obiectum per Mignanellos adductum, quod ſcilicet Mazzeſcho obſtet ſtatutum Vrbis *lib. 1. cap.* 118. prohibens acquiſitionem
9 † ſeù emptionem Iurium litigioſorum, quia Domini reſponderunt, quod Statutum procederet ſi Mazzeſco facta fuiſſet donatio ſolius Cenſus litigioſi, ſed cum illa fuerit vniuerſalis omnium bonorum, & Iurium Ioannis Baptiſtæ donantis, tunc res litigioſa venit in conſequentiam
10 vniuerſalis donationis, † & non compræhenditur ſub ſtatuto. *Cephal. conſ. 64. num. 15. Menoch. conſ.* 513. *num.* 14. cum alijs allegatis per *Rot. deciſ. 679. nu. 19. apud Poſth. de manutentione.*

Repetebant quoque Mignanelli prætenſam ſolutionem inductam ex confeſſione de recepto initam per Ioannem hæredem grauatum, prætendentes quod licet Caralono in ſatiſfactione moleſtiarum paſſarum fuerit adiudicatus Cenſus fideicommiſſarius Petri Creſci adhuc hęreditas eiuſdem Petri non euenerit niſi pura Creditrix pecuniaria pro valore damnorum paſſorum, & purum creditum
11 potuiſſe per hæredem† grauatum remitti etiam per confeſſionem de recepto per *Tex. in l. ante reſtitutam* 104. *ff. de ſolut.* Domini verò cognouerunt reſponſiones alias datas, tàm coram R.p.d. meo Rondinino, quam coram me die 3. Decembris 1674. ſufficienter obiectum ſubſtuliſſe, nam licet creditum eſſet pecuniarium adhuc trahebat originem à Cenſu
12 per fideicommiſſum deperdito, † ita ve fauore fideicommiſſi ſucceſſerit loco ipſius Cenſus. *Merlin. de pignor. libr.* 2. *quæſt.* 51. *num.* 41. *Surd. deciſ. 306. num. 5. & ſeqq. & num.* 11. & deuenit obno-
13 xium fideicommiſſo, † vt erat ipſe Cenſus. *Rot. deciſ. 251. num. 9. & 10. part. 13. rec.* Ideoque non potuit per hęredem grauatum extingui niſi ex cauſa neceſſa-
14 ria per actualem, † nempe reſtitutionem pecuniæ, non autem per ſolam confeſſionem de recepto ex firmatis in hac cauſa coram R.p.d. meo Rondinino 15. Ianuarij 1674. §. *cæterum reſpondebant.*

Et quando etiam fuiſſet purum creditum adhuc hæres grauatus non poterat
15 extinguere niſi mediante ſolutione, † vt in verbis dicit *Textus in dicta l. ante reſtitut. iuncta gloſ. verbo liberationes,* cum ibi notatis per *Alberic. Angel. Bald.* & alios ſcribentes, qui omnes loquuntur in grauato, qui ex cauſa neceſſaria recipit, & exigit, & propterea non poteſt verificari in eo, qui confitetur recepiſſe, cum con-
16 feſſio † de recepto ſapiat donationem,
17 quæ eſt prohibita hæredi † grauato in præiudicium fideicommiſſi, & vocatorum. *Pariſ. conſil.* 52. *num.* 41. *lib.* 2. *Peregrin. de fideicom. art.* 42. *num.* 83. *poſt principium Fuſar. de ſubſt. qu.* 532. *nu.* 24. & cum proueniat ex actu voluntatio, non
18 autem neceſſario dicitur gratuita, † & voluntaria remiſſio. *Accolt. Aret. conſ.* 4. *numer.* 2 & 3. *lib.* 2. *vet. eſt enim Ciriach. controu.* 329. *num.* 56. & 57. *Grat. diſcept.* 636. *num.* 8. & *Rot. coram Celſo deciſ.* 184. *num.* 5. & tanto magis iudicarunt Domini ſequendam doctrinam *Baldi* in pręſenti hypotheſi, in qua concurrunt vehe-
19 mentes† ſuſpiciones ſimulationis de quibus *in prima deciſ. huius Cauſæ coram me 3. Decembris* 1674. §. *ſimiles cum alijs quinq; ſeqq.* ex traditis per *Noguerol. alleg.* 40. *num.* 18. & *Peregrin. de fideicomm. art.* 40. *num.* 50. *cum alijs in ipſa deciſ.* §. *quod & certius.*

Numeratio verò pecuniarum non poteſt induci ex receptis exhibitis per Mignanellos, nec ex partitis libri familiaris Vitelleſchi quoniam ſolutiones probatæ ex receptis cadunt in cauſam fructuum eiuſdem Cenſus ſolutorum ad computum
20 damnorum, & intereſſe, † & ideo nulla de his venit habenda ratio ad verificandam

ſolu-

ſolutionem ſortis principalis, vt alias in hac cauſa reſpondit. *Rota coram R.p.d. meo Rondinino 7. Maij 1674. §. accedit*, & *ſolertia*; Partitæ verò præfati libri familiaris continentes inter cætera plura mu-
21 tua, cum tendant ad fauorem ſcribeñ nil probant *l. exemplo C. de probat. Rot. deciſ. prima part. 6. & deciſ. 226. numer. 41. part. 7. rec. & coram Gregor. deciſ. 79. numer. 5.*

Nullitas quoque adiudicationis deducta, quia Cenſus tanquam de ſui natura perpetuus, & irrepetibilis non poterat compenſari cum damnis paſſis per Catalonum, Remouetur non ſolum ex pacto expreſſo in Inſtrumento Cenſus de compenſando in caſu moleſtiarum, verum etiam de Iure, dum Creditor Cenſus poteſt etiam inuitus auctore prætore cogi
22 ad compenſañ cum debito † liquido, cum Creditum liquidum tunc equiparetur pecuniæ numeratæ. *Rot. deciſ. 354. num. 3. part. 5. rec. & coram Coccin. deciſ. 1011. num. 5. & 1131. num. 1.*

Tollitur pariter iniuſtitia ſententię adiudicationis inducta, ex eo quia ad debitum Cataloni ante adiudicationem ſortis Cenſus erant prius ponendi fructus decurſi, & non ſoluti ante moleſtias, nec non alij decurſi à die moleſtiarum vſque, & per totum Annum 1630. quo fuit conſumpta adiudicatio totius capitalis, quia obiecta ceſſant ex facto, dùm ſolutio fructuum decurſorum ante moleſtias patet ex receputis datis à Mazzeſcho in altera antecedenti propoſitione *Summario eiuſdem num. 5.* initis per Alexandram Creſciam Sororem Ioannis hæredis grauati, & Laurentium Andreolum eius Maritum ceſſionarios præfati Ioannis, vt de ceſſione *dicto Summario præſentis poſitionis nu. 2.*
23 contra quas exceptio antidatæ † exaduerſo deducta ob defectum trini Teſtis ſecundum *l. Scripturas C. qui potior in pignor. habeantur* ceſſat dùm ſub anno 1626. & ſic ante immiſſionem ſequutam fauore illorum de Celſis fuerunt per Catalonum
24 exhibitæ † coram A. C. in actis Palutij contra ipſos Alexandram, & Andreolum Coniuges, ac per Iudicem, & partes admiſſæ, ideò tollitur omnis ſuſpicio etiam
25 prætenſæ ſimulationis ceſſante † tunc cauſa ſimulandi. *Rot. deciſ. 17. num. 10. & ſeqq. penes Merlin. de pignor. & coram Buratt. deciſ. 365. num. 3.* prætcrquam quod quidquid ſit in Apocis obligatorijs in concurſu cum creditore Inſtrumentario, vtique in liberatorijs veluti receputis atque quietantijs, ceſſat diſpoſitio *Text. in d. l. ſcripturas*, nec trium Teſtium ſub-
26 ſcriptio deſideratur, † vt diſtinguendo vtramque ſpeciem tradit. *Modern. Venuſin. in tract. de credit. diſc. 22. num. 9.*

Et fructus decurſi ab anno 1626. vſq; ad conſumptionem capitalis Cenſus fuerunt ſemper gradatim computati pro rata, pro qua Cenſus vigebat, vt ex calculo producto per Catalonum coram A. C. Argelo datum ad partes *litt. A.* renouato, ac dilucidato, & in meliorem, & intelligibiliorem formam redacto per Hieronymum Pallazzeſchum mediante altero folio *litt. B.* ex quibus non ſolum clare patet cenſum fuiſſe totaliter extinctum, & fructus decurreñ vſque ad extinctionem, & adiudicationem cenſus computatos, ſed vlterius, quod Catalonus remanſerit creditor in maiori ſumma, dùm pro rata
27 Cenſus gradatim extincti amplius † pro ipſa rata extincta, fructus Cenſus non debeantur. *Rota in Romana Cenſus 19. Aprilis 1660. §. eoque minus coram bo. me. Priolo.*

Et ita vtraque parte, &c.

BONONIEN. BONORVM

Veneris 21. Iunij 1675.

ARGVMENTVM.

Tranſumptum, ſeu Copia ſimplex ſcripturæ, an & quando plenè probet. Attentata ob connexitatem cauſarum quando committantur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur poſſidenti.*
2 *Statutum Bononiæ continuat poſſeſſionem defuncti in hæredem.*
3 *Pactum Precarij continet poſſeſſionem Conſtitutarij, & hæredum.*
4 *Manutentio conceditur poſſidenti expræcario.*
5 *Copia ſimplex, & tranſumptum non probant.*
6 *Sed ſi ſit tranſumptum publicum probat*

ſemiplene deperdito originali.
7 *Et additis adminiculis, & coniecturis probat plenè.*
8 *Recognitio manus facta per publicum Inſtrumentum eſt adminiculum veritatis ſcripturæ.*
9 *Falſitas, & dolus in Notario publico non præſumitur, & ab allegante eſt probandus.*
10 *Copia regiſtrata in proceſſu Notarij per cuius acta fuit originale productum plenè probat ſi illud ſit deperditum.*
11 *Occultatio præſumitur facta ab Intereſſatis.*
12 *Notarij negligentia in ammiſſione apocæ non præiudicat Creditori.*
13 *Tranſumptum publicum, & copia probat deperdito, vel occultato originali.*
14 *Tranſumptum per Iudicem executum præſumitur habere ſuum originale.*
15 *Teſtis Sacerdos valdè probat.*
16 *Obſeruantia dat fidem ſcripturis informibus.*
17 *Maximè ſi obſeruantia fuerit proxima confectioni ſcripturæ.*
18 *Tranſumptum in Iudicio admiſſum præſumitur à Parte, & à Iudice approbatum.*
19 *Simulatio apocæ ad effectum repellendi Creditores non præſumitur ſi illi de eo tempore non vrgebant.*
20 *Apoca præſumitur vera, ſi habeat relationem ad Inſtrumenta vera.*
21 *Attentatum dicitur Iudicium introductum coram vno Iudice ſuper ſcriptura per alium executa.*
22 *Clauſulę* quam & quas, cum incidentibus, & dependentibus *operantur vt lis dicatur pendere ſuper omnibus connexitatem habentibus.*

DECISIO XII.

POSTQVAM Anna Maria de Riarijs, tanquam hæres Dominici Patris, authore Pretore, fuit immiſſa ad poſſeſſionem quartæ partis bonorum hæreditariorum Laurentij de Riarijs aliorumque bonorum pro indiuiſo poſſeſſorum ab ipſo Dominico vna cum Io: Baptiſta, Rodulpho, & Carolo fratribus, & reſpectiuè filijs, ac hæredibus Laurentij prædicti fuit ex pulſa per mandatum de aſſociando, relaxatum ab Auditore Generali Bonon. fauore Dominicæ vxoris d. Ioannis Baptiſtæ, & creditricis non ſolùm Laurentij Patris, verùm & ipſorum quatuor fratrum per Apocam obligationis, ab ipſis fratribus ſubſcriptam. Ingreſſa deindè ipſa Anna Maria Monaſterium SS. Ludouici, & Alexij poſt obitum d. Dominicæ Creditricis, & Io: Baptiſtæ viri, Monaſterium prędictum contra Laurentium Mariam, & fratres de Riarijs ipſius Dominicę filios, & hæredes coram Vicario Generali iudicium ſuper manutentione in poſſeſſione dd. bonorum introduxit, reportatoque decreto fauorabili, & deuenit ad A. C. Cauallarinum, qui relaxauit mandatum de manutenendo ad fauorem præfati Laurentij Mariæ, & fratrum, illoſque abſoluit per ſententiam diffinitiuam, a quibus dum pendebat appellatio coram R. P. D. Altouito, ſubrogato in locum R.p.d. Corbellij, Monaſterium præfatum adiuit eundem Auditorem Generalem Bonon. per quem Dominicæ Creditrici, in vim apocæ ſubſcriptæ, conceſſa fuerat aſſociatio, eiuſdemque apocæ nullitatis declarationem reportauit; ſed ea non obſtante R. p. d. Altouitus pronunciauit ſententiam A.C. Cauallarini eſſe confirmandam.

In tertia inſtantia, deuoluta cauſa ad Rotam, Laurentius Maria, vnà cum Fratribus, exiſtimans ſententiam Auditoris Generalis prædicti ſuper nullitate apocę fuiſſe attentatam, vti latam in ſprętum litis pendentiæ coram R.p.d. Altouito die 18. Martij proximè pręteriti curauit diſputari dubiū an conſtet de attentatis, Dominis tamen viſum fuit differre reſolutionem, & mandare, vt videretur de bono iure etiam ad effectum attentatorum; Quare hodie propoſui dubium, an, & de cuius bono iure conſtet, etiam ad effectum pręfatum, & fauore Laurentij Marię, ac fratrum reſolutum fuit.

Moti fuerunt Domini; quia Laurentius Maria, & fratres poſſident bona iuſto titulo, dum ad illa anno 1664. aſſociata fuit Dominica Mater prò creditis in vim Apocæ, obligatione Camerali munitæ, & ſic iuſtè, ac validè fuit per A.C. Cauallerinum relaxatum mandatum de manutenendo ex regula quòd poſſi-
1 denti non ſit manutentio † deneganda, vt ſemper tenuit Rota, & præcipuè *poſt Poſth. de manut. deciſ.* 116. *num.* 11. *& in rec. deciſ.* 188. *num.* 10. *par.* 7. *& deciſ.* 17. *num.* 10. *par.* 14.

Nec

Nec ſubſiſtit obiectum, quòd, licèt
poſſeſſio bonorum fuerit pœnes Domini-
cam creditricem, attamen non doceatur,
prædictos filios Dominicæ illam adeptos
fuiſſe; nam preterquam quod ſtatutum
2 Bonon. præſtat continuationem † poſſeſ-
bonis defuncti in heredem, animaduer-
ſum fuit, quod Apoca, in vim cuius fuit
aſſociata Dominica, continet pactum
præcarij, cuius natura eſt, nō ſolùm inclu-
dere poſſeſſionem pro conſtitutario, verũ
3 † etiam pro ipſius hæredibus *iux. tex. in
l. cum præcario quis rogat* 21. *& l. quæſitum
eſt* 8. §. 1. *ff. de præcario ſurd. conſ.* 567. *nu.*
7. *Cyriac. contr.* 78. *num.* 30. ideò ſicuti ex
precario poſſidebat Dominica Mater ita
& etiam Laurentius Maria, & alij filij
4 hæredes: & poſſidenti ex præcario †
competere manutentionem dixit *Poſth. de
manut. obſeruat.* 20. *num.* 18.

Iuſtus autem titulus poſſeſsionis con-
trouerti minimè poteſt per exceptionem
quòd non conſtet de credito, neq; præca-
rio; quia apoca in vim cuius actũ fuit, non
5 ſit in forma probanti, ſed ſimplex copia, †
& tranſumptum, quæ per ſe non probant
*iux. tex. in auth. ſi quis in aliquo C. de
eden. & ibi DD. & præcipuè Dec. ac in
l. Sancimus C. de diuerſ. reſcript. & in
l. Procurator C. de eden.* Nam Domini
conſiderarunt adeſſe tranſumptum publi-
cum, quod per ſe ipſum facit ſemiple-
6 nam probationem † deperdito origina-
li, *ex Bart. in l. ſicut iniquum in prima le-
ctura num.* 1. *verſ. quandoque probatur
C. de inſtrum. Rot. deciſ.* 418. *numer.* 1.
par. 2. *rec.* & additis adminiculis, ac co-
niecturis, veritatem ſuadentibus ſuffi-
7 cienter † probat, vt firmat *idem Bart. in
d. auth. ſiquis in aliquo num.* 6. *Mohedan.
deciſ.* 1. *de fide inſtrum. & Rot. poſt Fen-
zon. ad ſtatut. vrbis deciſ.* 18. *per tot. &
deciſ.* 434. *num.* 4. *&* 9. *coram Pænia. &
deciſ.* 292. *num.* 1. *& ſequenti coram
Vbaldo.*

Coniecturæ verò, quæ in præſenti hy-
potheſi realitatem apocæ, & exiſtentiam
crediti ſuadent, plures enumerantur
8 quarum prima eſt recognitio manuum †,
obligatorum, facta per Notarium publi-
cum *ſummario Laurentij Mariæ num.* 1. *in
fin.* non enim per rogitum Notarij ma-
nus, ſeu caracter obligatorum recogno-
ſci potuiſſet; niſi fuiſſet exhibita apoca
originalis; nam dolus ſeù falſitas in No-
9 tario publico † non preſumitur, & per
allegantem ſunt plenè proban. *cap.* 3. *de
probat. Rot. deciſ.* 463. *num.* 2. *verſ. ideoque
tali par.* 2. *rec.*

Secunda eſt, quod patet originale
apocæ fuiſſe productum ſimul cum copia
in actis Pillę Notarij publici per Domi-
nicam Creditricem in principio ſui Iudi-
cij aſſociationis, *eodem ſum. num.* 2. *&* 7.
quæ eſt adeò vrgens, vt de ſe reputetur
ſufficiens; nam regula, quod ſimplex
copia, non exhibito originali, nihil pro-
bet, limitatur quando patet, originale
fuiſſe confectum, ac productum, & de-
indè deperditum tunc n. etiam copiæ re-
10 giſtratæ † in proceſſu Notarij per cu-
ius acta fuit originale productum ſtan-
dum eſſe dixit *Rot. deciſ.* 101. *n.* 6. *cor. Du-
nozett. Senior.* Ratio eſt, quia vel intrat
11 præſumptio occultationis † factæ per
intereſſatos, vt reſoluit *Rot. deciſ.* 48. *nu.*
5. *verſ. & Domini par.* 2. *rec. per doctrinam
Bartoli ibi annotatam*, vel negligentia
Notarij in amiſſione, quorum neutrum
12 debet præiudicare † creditoribus, ita vt
non poſſint conſequi ſuum creditum
*Fęlin. in cap. fin. in ſecunda fallentia de fide
inſtrum. Bellamer. deciſ.* 139. Et ideò
13 tranſumptum publicum in his terminis †
admittitur pro conſecutione crediti ac
etiam copiæ fides adhibetur, vt preter
d. deciſ. 101. *num.* 6. *coram Dunozett. ſenior.
aliàs tenuit Rot. deciſ.* 543. *par.* 4. *diu. &
Merlin. deciſ.* 53. *numer.* 18. *& coram
Andrea deciſ.* 14. *per totam.*

Tertia eſt quod fuit deuentum ad
obligationẽ, de qua in apoca ad effectum
remouendi ſequeſtra, iam facta in bo-
nis, & ipſi remotioni Dominica non con-
ſenſiſſet, prout conſenſit *d. ſum. num.* 1.
neque Iudex conſenſum ipſum admiſiſſet
in præiudicium mulieris, niſi fuiſſet aſ-
ſecurata mediante apoca. Hæc autem
cauſa præambula conficiendi apocam in-
duxit in Dominos vehementem præ-
ſumptionem, quòd tranſumptum habuiſ-
14 ſet ſuum originale, † tantò magis
quia per Iudicem paulò poſt exequutum
fuit *Caualer. deciſ.* 122. *num.* 5. *Seraph. de-
ciſ.* 1192. *num.* 2. *Arguell. deciſion.* 96. *nu-
mer.* 11.

Coniectura quarta reſultat ex duobus
teſtibus deponentibus ſe vidiſſe origina-
le, & interueniſſe confectioni ipſius
apocæ *eodem ſum. num.* 11. Quorum te-
ſtium

ſtium alteri, cum ſit Sacerdos Profeſſus in Religione, & Frater germanus Annæ Mariæ, ſub cuius nomine agit Monaſte-
15 rium, † valde deferendum eſſe Domini exiſtimarunt, ex alias firmatis per *Rotam d. deciſ.* 418. *num.* 2. *par.* 2. *rec.*

Quinta tandem deſumitur ex obſer-
16 uantia, † per quam dari ſolet fides etiam ſcripturis informibus. *Crauett. conſ.* 158. *numer.* 1. *Merlin. d. deciſ.* 53. *numer.* 11.
17 Tantò magis, dùm obſeruantia † fuit proxima tempori confectionis apocæ, vt in præſenti; quia apoca de qua agitur, executionem habuit in iudicio aſſociationis in quo vna cum copia fuit productum originale. *Aym. conſ.* 101. *Surd. dec.* 199. *num.* 8. *Caualer. d. deciſ.* 122. *nu.* 5. Immò ſubſequenter continuata fuit obſeruantia, dum fuerunt data diuerſis temporibus diuerſa tranſumpta, & coram diuerſis Iudicibus in diuerſis cauſis producta, pro & contra diuerſos Creditores ipſorum quatuor fratrum obligatorum, vt *d. Summ. nu.* 2. 6. *&* 9. Qui creditores, ſi apoca verè non adfuiſſet profectò oppoſuiſſent; ſed cum tranſumpta fuerint in
18 iudicio admiſſa, præſumuntur † à partibus, & à Iudice approbata. *Put. deciſ.* 116. *lib.* 2. *in nou. Dunozett. ſen. dicta deciſ.* 101. *num.* 5.

Obiectum verò, quod apoca ſit ſimulata, & confecta ad effectum repellendi creditores obligatorum, non ſubſiſtit, non ſolum quia nulla exhibetur iuſtifica-
19 tio † exiſtentiæ creditorum, qui vrgerent tempore contractæ apocæ, vt requiritur ad inducen̄ ſimulationem. *Rot. dec.* 245. *num.* 6. *verſ. namquod part.* 2. *rec.* Verùm etiam ex ſequeſtris, antea factis ad iſtantiam Dominicæ conſtat de cauſa præambula, & ex ipſo tenore apocæ paret illius iuſtificatio, dum credita rela-
20 tionem habent † ad diuerſa inſtrumenta, ex quibus illius veritas magis elucceſcit, *Arguelles deciſ.* 44. *num.* 14.

Conſtito itaque ex prædictis de bono iure Laurentij Mariæ, & fratrum de Riarijs, non dubitarunt Domini ſententiam Auditoris Generalis Bononiæ ſuper nullitate apocæ fuiſſe attentatam, quia dum pendebat in Curia Iudicium, in quo Monaſterio fuit denegata manutentio ex iuribus apocæ prędictę, & in vim illius eadem manutentio conceſſa Riarijs per A. C. Caualleriuum qui vlterius eoſdem Riarios per ſententiam diffinitiuam abſoluit, & ab his omnibus reperiebatur introducta appellatio coram R. p. d. Corbellio,
21 vtique non poterat Monaſterium † ſuper nouo Iudicio inualiditatis apocę per A. C. exequutæ, adire Iudicem de partibus ſine labe attentatorum. *Clement.* 2. *vbi gloſſ. verbo innouaſſe, vt lite penden. Lancellot. de attent. in præfat. numer.* 296. *& part.* 2. *cap.* 4. *limit.* 2. *numer.* 59. *& ſeq. Caualler. deciſ.* 509. *num.* 1. *Rot. deciſ.* 393. *per tot. part.* 2. *deciſ.* 91. *num.* 20. *part.* 6. *deciſ.* 177. *numer.* 1. *part.* 8. *& deciſ.* 20. *num.* 2. *part.* 10. *rec.* Maximè quia cauſa comiſſa erat cum clauſulis, *quam, & quas*
22 *cum inciden. & dependen.* quæ † operantur, vt lis pendere dicatur ſuper omnibus cauſis motis, & mouendis in articulo controuerſo connexitatem habentibus. *Rot. deciſ.* 226. *num.* 6. *coram Buratt. & deciſ.* 31. *&* 24. *& deciſ.* 39. *num.* 13. *&* 19. *coram Arguell. & in recent. deciſ.* 178. *num.* 18. *part.* 10.

Et ita, vtraque parte informante, reſolutum fuit.

PLACENTINA PAROCHIALIS

Mercurij 31. Iulij 1675.

ARGVMENTO.

Non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus an tranſeat pro rata legitimæ in filium, vel potius in totum ad hæredem vniuerſalem remiſſiue habetur.*

2 *Vltimus ſtatus in Iurepatronatus attenditur.*

DECISIO XIII.

CVM hodie vice Reuerendiſſimi Domini mei Matthei Archiepiſcopi Damaſceni, & Sacri Palatij Apoſtolici Præfecti relationem facerem ſuper expeditione huius cauſæ, & inter Dominos orta fuiſſet contentio an Iuſpatronatus, quod olim totum pænes Comitem Aurelianum reſederat pro rata legitimæ acquiſitum fuiſſet Lucretiæ eius filiæ ab eodem in

legi.

legitimæ tantum inſtitutæ prout videntur velle. *Federic. de ſenis conſ.* 225. & *Mar. Antonin. reſolut.* 7. vel potius to-
1 tum tranſiuiſſet † in venerabile Collegium PP. Bernabitarum eiuſdem Comitis Aurelij hæredem vniuerſale prout videntur velle. *Couarr. Lambertin. Viuian. & alij in deciſ. huius Cauſæ allegati*, Domini prudenter conſiderantes quod agitur de lite ſuper Eccleſia Parocchiali, quæ celerem requirit expeditionem quodque Patres Bernabitę alias vti ſoli Patroni obtinuerint mandatum de manutenen̄, & etiam vti tales fuerint, & ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, ideoque pro Patronatu Eccleſiaſtico concurrere vltimum ſtatum qui in hac materia ſemper attenditur iuxta, *vulgar. Tex. in cap. conſultationibus de Iurepatronatus*, quotidie à Ro-
2 ta approbatum. † Mihi demandarunt vt relicto in ſuſpenſo ſupradicto articulo, ad cauſæ expeditionem procederem ex motiuo vltimi ſtatus, quod dum ſolum ſufficit in propoſito, *vt præter. allegatos S. penultimo firmat in his terminis. Rota deciſ.* 423. *num.* 1. 2. & 3. & *numer.* 14. & 17. *part.* 14. *recent.* noluerunt per vlteriorem deciſionem qualitatis Iuriſpatronatus in futurum præiudicium generari Patronis. Et ita &c.

MONTIS FALISCI CENSVS

Lunæ 2. Decembris 1675.

ARGVMENTVM.

Cenſus abſque pecunia numerata conſtitutus ſi ſuperueniat illius ſanatio an reualidetur, ac ſi à principio fuiſſet ritè creatus, etiam quoad fructus. Exceſſus in ſententia, aut mandato, an & quando vitiet, & an non citatos afficiat. Aſſignatio facta pro cenſu, & reſoluta, an cenſus reuiuiſcentiam operetur &c.

SVMMARIVM.

1 *Hæres in actione perſonali tenetur ſolummodo pro virili.*

2 *Sanatio cenſus efficit, ac ſi ab initio validè fuiſſet impoſitus.*

3 *Et retrotrahitur ad diem impoſitionis, etiam quoad fructus.*

4 *Iuri quæſito Papa non ſolet derogare, niſi exprimatur.*

5 *Mandatum exceſſiuum quoad vnam partem eſt nullum intotum.*

6 *Sed quando non eſt executum ſubſtinetur pro ſumma debita.*

7 *Sententia continens relaxationem mandati abſq; quantitate, intelligitur pro ſumma debita.*

8 *Exceſſus vt nullitatem inducat debet eſſe expreſſus in decreto.*

9 *Sententia contrà plures ſubſtinetur quoad citatos, &* num. 11.

10 *Exceptio de Iure tertij non poteſt opponi.*

12 *Actorum tranſportatio probatur ex fide notarij.*

13 *Cenſus extinctus per aſſignationem bonorum, reuiuiſcit, ſi annulletur aſſignatio.*

14 *Poſſeſſor bonæ fidei nullitate aſſignationis non declarata facit fructus ſuos.*

15 *Stabilia non præſumuntur reddere vltrà quinque pro centenario.*

16 *Exceptio turbida non poteſt executionem obligationis cameralis impedire.*

DECISIO XIV.

CENSVS in ſorte ſcutorum 4. mil. fauore Felicis de Aptis impoſitus ab eodem fuit ceſſus pro rata ſcut. 500. Camillæ Pennonæ, & pro alia rata ſcut. 500. Iuliæ Pennonæ, ac pro reſiduo ſcutor. 3. mil. Marco Stephanuccio qui cum inſteterit coram A. C. inſimul cum d. Iulia pro ſolutione fructuum, ac præſtatione noui fideiuſſoris iuxta formam Inſtrumenti contra Catherinam, & Margheritam duas ex quinque filiabus, ac heredibus q. Romei Pennoni eiuſdem cenſus debitoris, & Impoſitoris iſtæ oppoſuerunt de nullitate ſub prætextu quod cenſus non fuerit creatus cum interuentu pecuniæ numeratæ Iuxta formam Conſtitutionis B. Pij V.

Adiuit Stephanuccius Sanctiſſimum, & obtenta commiſſione ſanatoria eidem A. C. directa per ſententiam diffinitiuam declaratum fuit cenſum ſanandum, & conualidandum fore, & eſſe Inſtrumentum q. ipſius eſſe exequendum, & ſic mandatum exequutiuum pro fructibus decurſis, & non ſolutis, & ad factum reſpectiuè pro præſtatione fideiuſſoris relaxandum prout relaxatum fuit.

Ab

Ab hac ſententia commiſſa mihi cauſa appellationis cum clauſula de præfixione termini propoſui dubium, an mandatum A. C. eſſet exequendum, & Domini affirmatiuè reſoluerunt pro duabus tantum ex quinque partibus.

Ratio reſolutionis fuit, quia Iuſtitia mandati reſultat ex Inſtrumento creationis cenſus factæ à Romeo Patre, & Auctore dd. Sororum, in quo non ſolum adeſt obligatio ſolutionis fructuum, verum etiam præſtationis fideiuſſorum *Summ. num.* 1. & legitimatio perſonarum habetur ex inſtrumento ceſſionis Ratæ d. cenſus vſque ad quantitatem ſcut. 3. mil. factæ per felicem de Aptis Creditorem fauore d. Stephanucci, & fauore d. Iuliæ, & Camillæ pro rata ſcut. 500. pro qualibet *Summ. num.* 2. & quod dd. ſorores ſint hæredes Romei Patris ex Inſtrumento diuiſionis bonorum hæreditariorum *Summ. num.* 7.

Secunda verò pars executionis mandati contra Catharinæ hæredes lite pendente defunctæ, & Margheritam pro duabus ex quinque partibus tantum fundata fuit in eo quod ſint quinque ſorores ſimul cohæredes Romei debitoris nempè Camilla, Catherina, Iulia, & Eliſabetta, & ſic vnaqueque hæres pro virili, & pro rata ſuæ portionis hæreditatis in
1 actione † perſonali ſolummodò teneatur. *Tex. in l. 1. in fin. C. ſi vnus ex pluribus, & gloſ. in l. 1. verſ. In omnibus C. commun. de leg. Coccin. deciſ.* 1374. *num.* 47.

Nec ad impediendam reſolutionem ſufficiens viſa fuit exceptio non Interuentus numeratæ pecuniæ in creatione cenſus neceſſariæ ad formam præſcriptam per conſtitutionem B. Pij V. Nam hodie cenſus habetur, ac ſi ab initio fuiſſet legitimè creatus ex viribus Sanatoriæ impetratæ à ſanctiſſimo in qua præcipitur A. C. vt ad vlteriora procedat eadem aſſerta nullitate non attenta, ac ſi pecunia numerata in ipſo actu ſtipulationis interueniſſet, cenſus prædictus ad formam Bullæ B. Pij V. de creandis cenſibus initus,
2 ac creatus fuiſſet, ideò illius † inſtrumentum meretur exequutionem, ac ſi hæc aſſerta nullitas nunquam adfuiſſet, vt in ſpecie reſpondit. *Rota in Beneuentana cenſus.* 19. *Maij* 1595. *coram Pamphilio apud Marcheſ. de Commiſſ. part.* 1. *fol.* 849. *num.* 5. *in recen. deciſ.* 195. *num.* *numer.* 2. *part.* 6. *apud Cenc. deciſ.* 397. *num.* 5. *& deciſ.* 556. *num.* 1. *verſ. non obſtat.*

Non obſtat oppoſitio, quod fructus percepti ſaltem tempore, quo cenſus erat nullus nempè ante ſanationem tamquam indebiti ſint imputandi in extinctionem ſortis principalis, & Capitalis eiuſdem cenſus, quoniam cum Sanctiſſimus mandauerit, quod Inſtrumentum haberetur pro valido, ac ſi pecunia numerata in ipſo actu ſtipulationis interueniſſet, ſanatio nullitatis hodie decreta retrotrahitur ad diem ſtipulationis Inſtru-
3 menti. Itaut cenſus vſque † ab initio cenſeatur validè conſtitutus etiam reſpectu fructuum, *vt alias Rota firmauit dec.* 111. *num.* 3. *part.* 12. *rec. & in Interamnen. Cenſus* 27. *Ianuarij* 1638. *coram Buccabella* §. *fin. verſ. quia placuit, & coram Merlin. deciſ.* 577. *num.* 3. *&* 4. *& apud Cenc. de Cenſ. deciſ.* 557. *num.* 6. *&* 7.

Obiectum verò quod gratia ſanationis prædictæ ſit obreptitia eò quia Papæ non fuerit narratum fuiſſe in actis acceptatam nullitatem, & oppoſitum de compenſatione fructuum perceptorum in extinctionem, & diminutionem ſortis principalis, ex quibus prætendatur Ius ſibi
4 quæſitum cui non ſoleat Papa derogare,† niſi de eo expreſſa fiat mentio. *Rota dec.* 259. *num.* 2. *part.* 2. *rec. & coram Buratt. deciſ.* 421. *num.* 2. tollitur ex facto, dum non ſolum prædicta acceptatio nullitatis, & oppoſitio compenſationis non iuſtificatur verum etiam in commiſſione ſanatoria Stephanuccius illas ſpecificè expreſſit ibi — *prædictus Marcus egit coram A. C. &c. & Margherita oppoſuit de nullitate, ex quo in actu ſtipulationis Inſtrumenti cenſus pecunia numerata non fuit Summ. dd. ſoror. num.* 4.

Nec releuat aſſerta nullitas deducta ex quo dùm mandatum relaxatum eſt pro tota ſumma contra hæredes Catherinæ, & Margheritam, quæ non tenentur niſi pro duabus ex quinque partibus euidens
5 ſit exceſſus à quo reſultat nullitas in totum. *Rot. in Romana Spolij* 21. *Februarij* 1600. *coram Iuſto impreſſa penes Saluſt. Tiber. in praxi lib.* 3. *poſt cap.* 17. *fol.* 361. *Beltram. ad Greg. deciſ.* 198. *littera A.* Quoniam cum mandatum adhuc non ſit exequutum licet in relaxatione eſſet exceſſiuum, veniret reformandum, & ſubſtinen-

ſtinendum pro ſumma debita ad euitan-
6 dos circuitus, † & expenſas litigantium iuxtà praxim deductam à *Ridolphino part. 1. cap. 6. num. 22. & 23. Saluſt. Tib. lib. 1. cap. 37. num. 4. alias per Rot. approbatam coram Durano deciſ. 388. num. 4. & coram Buratt. deciſ. 91. num. 6.* Sed cum ſententia, quæ continet relaxationem mandati non exprimat quantitatem exequendam contra ipſas duas ſorores citatas, ſed tantummodo decernat mandatum pro fructibus cenſus decurſis, & non
7 ſolutis indefinitè intelligitur † pro ſumma debita ad ſubſtinendum actum ex re-
8 gula quod exceſſus vt † nullitatem inducat debet eſſe expreſſus in decreto *Saluſt. Tiber. in praxi lib. 3. poſt cap. 17. fol. 361. Gregor. deciſ. 198. num. 1. & deciſ. 485. num. 4. Duran. deciſ. 36. num. 4. & d. dec. 388. num. 3.*

Minus releuat altera deducta Nullitas ſententiæ A. C. quia non fuerunt citatæ aliæ tres ſorores ſcilicet Iulia, Camilla, & Eliſabetta, de quarum pariter intereſſe agitur vti Cohæredes debitoris, nam Dominis viſum fuit adhuc ſentẽtiam ſubſtineri contra ipſas duas conuentas, eo moti quia ſufficit fuiſſe ipſaſmet citatas, cum reſpectu aliarum ſi quæ nullitas ad-
9 eſſet, poſſit † tantùm ab illis opponi, his
10 enim non intereſt, & ſic non competit † exceptio de Iure tertij. *Rot. deciſ. 402. num. 11. part. 14. rec. & coram Zarat.*
11 *deciſ. 35. num. 30.* ſufficit enim quod † conſtet de citatione quoad reas conuentas ad hoc vt quoad eas Iudicium ſubſtineatur. *Ridolfin. in praxi part. 1. cap. 15. numer. 152. Adden. ad Buratt. deciſ. 371. littera C.* & in magis pręciſis terminis fuit alias firmatum *per Rotam in Romana Donationis 3. Decembris 1674. §. neque obſtat & §. quia placuit coram Reuerendiſſimo D. meo Albergato Decano.*

Tertia exceptio nullitatis ex defectu Iuriſdictionis ob non tranſportationem Actorum tollitur pariter ex facto, dum Notarius cauſæ fidem facit extractum
12 productum † eſſe omnium, & ſingulorum Actorum, cui de ſtylo ſemper ſtatur donec de contrario doceatur. *Scacc. de appellatione quæſt. 20. art. 1. num. 15. & 16. & Rot. in Salamantina Canonicatus 24. Maij 1625. coram Blanchetto impreſſ. apud ſeſſe in tract. de inhibit. cap. 8. §. 3. ſub num. 174.*

Neque dici poteſt extinctus cenſus per aſſignationem duorum corporum bonorum in illius ſatisfactionem, quoniam aſſignatio non fuit facta Stefanuccio creditori, ſed Eliſabettæ Vxori, & cohæredi dd. ſororum cum obligatione extinguendi cenſum, & vlterius dum ad inſtantiam Catherinæ, & Margharitæ fuit reſoluta aſſignatio, eiuſdemq; nullitas per Iudicem declarata, & ipſa Catherina, & Margherita ad poſſeſſionem ipſorum bonorum aſſignatorum pro earum rata
13 reintegratæ reuiuixit † pariter cenſus, cum contractus indiuiduus in vna parte reſolutus, dicitur in totum reſolutus. *Rota deciſ. 709. num. 3. part. 1. diuerſ. & penes Cenc. de Cenſ. deciſ. 293. numer. 1. & 10.*

Et inſubſiſtens viſa fuit prętenſio, quod ſaltem fructus bonorum aſſignatorum perceptorum antequam Catherina, & Margherita fuiſſent à Iudice reintegratæ attenta nullitate aſſignationis eſſent imputandi in extinctionem capitalis Cenſus quia quandò etiam aſſignatio facta fuiſſet non vxori cohæredi, ſed ipſi Stephanuccio Creditori, adhuc ceſſaret prætenſa imputatio, ex quo ipſe fructus decurſos, antè motam litem Iuridicè percepiſſet,
14 ſuoſque † rectè feciſſet, tamquam poſſeſſor bonæ fidei; Nam tunc contractus habuit implicitum ſtatum validitatis. *Rota deciſ. 206. num. 7. & deciſ. 193. numer. 1. poſt Cenc. de cenſ.* Decurſi verò poſt motam litem, cum reuiuiſceret cenſus eſſent computandi cum fructibus eiuſdem cenſus, qui cum ſint ad rationem ſex pro centenario excedunt in fructu redditum
15 ſolitum præſtari à ſtabilibus, † qui non præſumitur excedere vltrà quinque, vt ſemper *ex gloſ. in Auth. perpetua C. de Sac. Ecc. tenuit Rot.* maximè quod non iuſtificatur præciſus valor ipſorum bonorum, prout eſſet omninò neceſſarium ad arguendum ex eis potuiſſe percipi fructus maiores, quàm eſſent debiti pro cenſu. Et in omnem caſum exceptio redditur tam turbida, vt non poſſit illiquiditatem alterius crediti obligatione camerali mu-
16 niti cauſare, † illiuſque exequutionem impedire, vt ad propoſitum conſideratum fuit *in vna Romana Succeſſionis 15. Febr. 1675. coram R. p. d. meo Emerix §. fin.*

Et Ita &c.

ROMANA HAEREDITATIS DE LANVVIIS.

Lunæ 2. Decembris 1675.

ARGVMENTVM.

Capias ex ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe pro admiſſione ad cauſam ſufficit à parte non controuerti.*

2 *Probatur ex deciſione Rotali æquale Ius firmante.*

3 *Admiſſio ad cauſam facta cum clauſula* docto de intereſſe *retrotrahitur facta iuſtificatione ad diem decreti.*

4 *Lis dicitur pendere quoad petentem admitti ad cauſam ab ipſa die petitionis.*

5 *Tranſactio inducit rem iudicatam inter tranſigentes non inter in ea non comprahenſos.*

6 *Maximè ſi ad excluſionem tranſigentium tertius deduxerit Ius ſuum in iudicio.*

7 *Sententia non præiudicat non citato.*

8 *Admiſſo ad cauſam non eſt præfixum tempus ad docendum de intereſſe.*

9 *Signaturæ iurſdictio circa commiſſionem cauſarum à Rota non ſolet controuerti.*

DECISIO XV.

DECESSIT R. p. d. Lanuuius ſuperſtitibus duabus ſuis ſororibus Placida, & Scholaſtica Monialibus in Monaſterio S. Annæ Vrbis, à quibus vti hæredibus ab inteſtato poſſeſſio bonorum hæreditariorum capta fuit, ſed Bernardus coniunctus ipſi defuncto in quinto cognationis gradu, prætendens ipſius Moniales, & Monaſterium excluſas à ſucceſſione ob ampliſſimam renunciationem tamquam proximior petijt immitti ad poſſeſſionem eorumdem bonorum, & in prima inſtantia extra Rotam fauorabilem ſententiam reportauit, & deuoluta cauſa appellationis ex parte dd. Monialium ad Rotam coram R. p. d. meo Taya inſtetit ad eam pariter admitti Theodonarius vti proximus, & coniunctus defuncto in eodem gradu, & poſt hæc Bernardus, & Moniales S. Annæ ſimul concordarunt deuidentes inter ſe hæreditatem æqualiter cum pacto contribuendi dicto Theodonario ſi poſtmodum vinceret, prout euenit, dum à dicto R. p. d. meo Taya ſententiam ſuper immiſſione pro dimidia contra ipſas Moniales, & Bernardum obtinuit à qua ambo appellarunt, & cauſa fuit commiſſa Reuerendiſſimo D. meo Mattheio, & in hoc ſtatu partes denuo concordarunt diuidentes hæreditatem in tres partes cum eodem pacto contribuendi ſi alius concurreret.

Interim pendente cauſa coram R. p. d. meo Taya poſt admiſſionem Theodonarij eamdem prætenſionem proximitatis in eodem gradu retinens quoque Donna Prudentia Monialis in Monaſterio S. Scholaſticæ Reatis in ſeculo Octauia de Sanctis Monialis dicti Monaſterij, ex illius perſona commiſſionem pariter pro earum admiſſione ad cauſam impetrauit cum ſolita clauſula docto de intereſſe ſuper qua partibus citatis ad dicendum contra, & iuxta illius formam videndum mandari procedi ſub die 26. Ian. 1665. emanauit decretum admitti vt petitur. *Summario Monialium S. Scholaſticæ numer.* 2.

Nuper verò exhibitis pro parte ipſarum Monialium S. Scholaſticę iuſtificationibus ęqualis proximitatis dictę Donnæ Prudentiæ, cæperunt inſtare coram R. p. d. meo Mattheio ad quem cauſa, vt ſupra deuoluta fuit proearum admiſſione ad cauſam, quo circa contingit dubitari coram me in illius locum ad munus Præfecti Palatij Apoſtolici aſſumpti ſubrogato, an conſtet de intereſſe, itaut Monaſterium ſit admittendum ad cauſam, & DD. reſoluerunt pro affirmatiua declarantes admiſſionem in ſtatu, & terminis in quibus reperiebatur tempore dicti decreti.

Quo enim ad intereſſe vltra qnod non fuit à parte controuerſum, quod ſuffice-
1 re † poſſet ad *text. in c. fin. in fine vt lite pendente in ſexto* viſum eſt clarum cum Donna Prudentia ſit Neptis Octauiæ Lanuuiæ Vxoris Alexandri ſenioris de Sanctis ex Fabio filio, vti habetur ex depoſitione teſtium fide Baptiſmatis, nec non ex inſtrumentis dotis, & alimentorum ab Alexandro Iuniore de Sanctis fratre germano præſtitorum. *Summario num.* 4. *vſque ad* 10.

Quod autem Nepotes ex filijs Octauię præ-

prædictæ poſſint habere Ius, ac intereſſe in lite ſuper prædicta hæreditate ſatis patet † ex deciſione R. p. d. mei Taiæ *3. Iulij 1662.* In qua firmatur, quod Theodonarius erat ad hanc cauſã pendentem inter Moniales Sanctæ Annæ, & Bernardum prędictum tamquàm Nepos eiuſdem Octauiæ ex Camilla filia, & ſic in pari gradu, in quo adeſt Donna Prudentia,

Stante igitur intereſſe in reliquis quod Monaſterium admitti debeat ad cauſam, inſtatu, & terminis, in quibus cauſa reperiebatur tempore decreti, inde reſultat quia cum iam in eodem decreto admiſſio facta fuerit iuxta formam commiſſionis eum clauſula docto de intereſſe quandocumque de ipſo doceatur purifi-
3 catur conditio, & ipſa † admiſſio ad diem decreti retrotrahitur *l. ſi quis poſtea ff. de Iud. Roman. conſ. 413. num. 4. Marcheſan. de commiſſ. part. 2. ſol. 26. num. 65. Rota deciſ. 78. num. 3. lib. 2. part. 3. diuerſ.* lis enim iàm ab eo tempore fuit per Monaſterium Sanctę Scholaſticę incepta,
4 † & Iuriſdictio radicata, & perpetuata, itaut ab ea die pendeat. *Rota in Romana attentatorum coram Sacrato penes dictum Marcheſan. part. 2. fol. 179. part. 1. fol. 1247. num. 50.*

Non obſtat obiectum, quod res amplius non ſit integra, imo quod de præſenti nulla adſit lis, dum omnes terminatę fuerunt per tranſactionem, & ſic prætendatur non eſſe locum admiſſioni niſi in ſtatu iam terminato, eo quia tranſactio habeat vim rei Iudicatæ, quoniam tranſactio inducit rem iudicatam inter ipſoſmet tranſigentes, ſeu habentes cauſam
5 † ab eis non autem inter illos, non comprænhenſos in tranſactione *l. de re filiorum ff. de tranſact. Menoch. de arbitr. lib. 2. Cent. 9. cap. 209. in fine Seraph. deciſ. 230. num. 4.* & non poteſt præiudicare tertio, & maximè illi qui iam prætenſionem ſuam coram Iudice Cauſæ deduxit ante ipſam tranſactionem partibus citatis ad
6 excluſionem † collitigantium, præuia commiſſione admiſſionis ad cauſam. *Gaill. obſeru. 70. num. 9. lib. 1. Carleual. de Iud. tom. 2. lib. 1. tit. 5. diſput. 3. num. 1. & 2. Rota deciſ. 10. num. 1. vt lite pendente innouis.*

Nec releuat, quod antequam Monaſterium S. Scholaſticæ Iura ſua produxerit non ſolum interceſſerit tranſactio, ſed etiam ſententia in iudicatum tranſacta, quia cum ipſum Monaſterium non fuerit
7 † ad ipſam citatum, nec potuit ab ea vllum ſentire præiudicium *l. de vnoquoque ff. de re Iud. l. nam. ità Diuus ff. de adopt. Grauat. ad veſtr. lib. 3. cap. 33. num. 7. Caualer. deciſ. 13. numer. 1. & 2. Gregor. deciſ. 416. nu. 1. & 2. Rota deciſ. 3. nu. 1. par. 4. to. 2.* Tanto magis cum nullum ſibi neque à Iure, neque à Iudice præfi-
8 xum reperiatur † tempus infra quod debeat de ſuo intereſſe docere. *Menoch. de arbitrar. lib. 2. caſu 18. numer. 17. & ſeq. & num. 23. Ridolphin. in praxi par. 3. cap. 3. num. 91.*

Præterea viſum fuit tolli pariter difficultatem ex eo quod prętendentibus partibus, quæ tranſegerunt impedire proſequutionem cauſæ ex parte Monialium S. Scholaſticæ in Rota, habito recurſu ad Signaturam ab iſta cauſa ter remiſſa fuit ad eamdem Rotam non per nouam commiſſionem, ſed in vim prædictæ, *vt in ſummario additionali dato in calce reſponſionis*, vnde non poteſt prætendi, quod iuriſdictio attributa per dictam ſententiam, aut per d. tranſactionem expirauerit, & quod non ſit locus vlteriori cauſæ cognitioni, nam hoc eſſet contro-
9 uertere poteſtatem Signaturæ, † quod Rota nunquam facit, vt ex *deciſ. 36. nu. 8. part. 4. diuerſ. Seraph. deciſ. 857. num. 52. Duran. deciſ. 132. num. 8.*

Et ità vtraque &c.

SENOGALLIEN. FIDEICOMMISSI

Veneris 10. Ianuarij 1676.

ARGVMENTVM.

Clericus fauore ſpurij, an & quando poſſit diſponere ad dilucidationem *Bulla 117. B. Pij V.* ſententia ſuper ſtatu, an, & quando afficiat etiam non citatos, & quando de colluſione ſuſpecta dici valeat, & licet lata in alio Tribunali, an & quando Rota eam ſeruare ſoleat cum alijs de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones turbidæ non poſſunt retar-*

dare executionem fideicommiſſo claro.

2 *Acquirens bona confiſcata mediante ſolutione illa efficit proprium patrimonium.*

3 *Et ſuper illis poteſt conſtituere fideicommiſſum.*

4 *Teſtamentum continens legata fauore ſpurij corruit in totum.*

5 *Et hæreditas ſic diſponentis applicatur Cameræ.*

6 *Colluſionis ſuſpicio ceſſat ſtante Iuſtitia ſententiæ.*

7 *Sententia lata ſuper nullitate teſtamenti citato hærede grauato afficit cæteros hæredes fideicommiſſarios.*

8 *Fideicommiſſum inſtitutum pro primogenitis ex linea maſculina fœminas cenſetur excludere.*

9 *Rota non attendit ſententias aliorum Tribunalium niſi cognito de validitate, & Iuſtitia.*

10 *Declara hoc procedere ad effectum illam exequendi, ſecus ad effectum repellendi partem per viam exceptionis.*

Amplia vt num. ſeqq.

11 *Sententia in iudicatum tranſacta facit ſtatum, & de ea cognoſci non poteſt, niſi præuia reſtitutione in integrum.*

12 *Et interim habet præſumptionem pro ſe, & ſtatum validitatis.*

13 *Sententia in Iudicio criminali per alia Tribunalia lata non poſſunt à Rota cognoſci.*

14 *Clericus fauore ſpurij diſponere non poteſt nec etiam de patrimonialibus.*

15 *Fallit ſi leges pro alimentis.*

16 *Dummodo ſint moderata alias teſtamentum corruit.*

17 *Alimenta de Iure ciuili non debentur.*

18 *Sunt tamen permiſſa de Iure Canonico, ſed ad meram neceſſitatem, itaut propria induſtria eidem imputetur.*

19 *Spoliatus bonis non tenetur proprijs ſumptibus appellare ſi ſententia eſt iuſta.*

20 *Et ſufficit quod ſit dubia, vt non teneatur quis appellare.*

21 *Fideicommiſſum non ſufficit extare, ſed debet agnoſci.*

22 *Obſeruantia etiam ex non facto reſultat.*

23 *Acceptans vnum fideicommiſſum non poteſt bona vigore alterius prætendere.*

24 *Quilibet diſponere poteſt de bonis ſui hæredis.*

25 *Hæres non poteſt venire contra factum defuncti.*

26 *Inuentarium tutelare non ſupplet hæreditarium.*

27 *Inuentarium teſtamentarium defectuoſum habetur, ac ſi non eſſet factum.*

28 *Detractiones ex fideicommiſſo particulari non poſſunt fieri niſi prius diſcuſſis bonis liberis.*

29 *Et ex eo non ſiunt niſi in ſubſidium.*

30 *Hæreditatis aditio inducitur per poſſeſſionem bonorum.*

31 *Item per illorum alienationem.*

32 *Hæreditas alienantis tenetur conſeruare fideicommiſſum particulare.*

DECISIO XVI.

AD impediendam immiſſionem Franciſco Antonio in bonis fideicommiſſarijs Liuij Marchioniſſa Eleonora ex duplici capite retentionem oppoſuit, nempè ex Iure alterius fideicommiſſi anterioris q. R. p. d. Franciſci Mariæ Senioris, nec non ex cauſa multarum detractionum, ſed his non obſtantibus dic. 29. Martij proxime præteriti pro immiſſione reſolutum fuit coram Reuerendiſſ. Dño meo Mattheio in locum cuius dubium propoſui, An ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis, cui DD. pro deciſis reſpondere viſum fuit ſtante ipſarum exceptionum turbiditate, quæ non eſt capax
1 retardare executionem fideicomiſſo † claro, & litterali, ſed data immiſſione reijcitur ad petitorium, vt alias firmatum fuit per. *Rot. coram Bich. deciſ. 297. numer. 13. & in Bononien. fideicomiſſi de Naſcentorijs 27. Februarij 1640. §. fin. cor. Ghiſlerio, & in Firmana fideicommiſſi 14. Iunij 1669. §. eo autem, & 13. Iunij 1662. §. fin. coram Reuerendiſſimo Domino meo Albergato Dec.*

Inducitur enim turbiditas fideicommiſſi Franciſci Mariæ Senioris ex eo quia bona, de quibus agitur, eo defuncto fuerunt per Reu. Cameram Apoſtolicam confiſcata, & per ſententiam D. Theſaurarij Generalis etiam in Iudicatum tranſactam fuerunt Cam. applicata, vndè exierunt de illius hæreditate, & remanſerunt libera à vinculo fideicommiſſi per eundem inducti, & cum Liuius ſubſequenter eadem bona acquiſiuerit in vim Breuis Vrbani VIII. titulo oneroſo, neu-
2 pe mediante ſolutione ſcut. 4500. † tanquam effecta propria per Principis munificentiam. *Grat. diſcept. 586. numer. 18. Rot. deciſ. 555. numer. 16. part. 9. recent.*

potuit

potuit ea proprio fideicommiſſo ſubijce-
3 re, dum vnuſquiſque rei † ſuæ ſit liber
dominator, & arbiter *l. in remandata* 21.
C. mandati Rot. deciſ. 387. *num.* 43. *part.*
9. *rec.*

Nec mouit Dominos appoſitio ſimu-
lationis prædictæ confiſcationis, & collu-
ſionis, cum Reu. Cam. quia ſententia
D. Theſaurarij fundamentum ſuum reti-
net in duabus Conſtitutionibus Apoſto-
ſtolicis altera la 117. B. Pij V. prohiben-
te diſpoſitiones fauore Spuriorum, ac
eorundem ſucceſſionem parentum, &
4 conſanguineorum etiam per viam † le-
gati, ita vt non ſolum corruat ipſum le-
gatum, ſed totum Teſtamentum conti-
nens ſimilia legata etiam, quo ad alios
capaces, & hæredis inſtitutionem vt pa-
tet ex illis verbis, *quod ſi prædictorum*
quiſquam fuerit præſentium violator, Te-
ſtamentum, donatio, legatum, & diſpoſi-
tio omninò non teneat, nec etiam quo ad alios
capaces, & res alias valeat, & in ſpecie
vltra doctores in *p. deciſ. allegatos probant*
Nauar. de Spol. Cler. §. 19. *num.* 6. *verſ.*
7. *noto ſcortia in epit.* 112. *add. Conſtit. B.*
Pij V. theor. 305. *Bonacin. de contract. diſp.*
3. *quæſt. vlt. par.* 5. *num.* 12. *Altera vero*
la 100. *Sixti V.* concedente Domino The-
ſaurario ius applicandi Cameræ tam-
quam ſpolia hæreditates diſponentium
5 contra formam † prædictæ Conſtitutionis
B. Pij V. & proindè dum Teſtamentum
d. R.p. d. Franciſci Mariæ contineat duo
legata alterum fauore Caroli Spurij, &
6 alterum Eliſabettæ Matris ſtante iuſtitia †
ceſſat omnis ſuſpicio colluſionis. *Rota*
coram Seraph. deciſ. 444. *num.* 4. *& deciſ.*
191. *num.* 10. *poſt Poſth. de ſubhaſt. eoque*
magis in Miniſtris Principis ſupremi, vt
alias dixit Rot. in Foroſempronien. Enphiteu-
ſis 24. *Aprilis* 1671. *§. Et propterea coram*
R.p.d. meo Emerix.

Neque dici poteſt, quod ipſa ſenten-
tia non poſſit afficere D. Marchioniſſam,
eo quia ad eam non reperiatur citata
quia cum lata fuerit ſuper inualiditate
Teſtamenti facti contra formam Conſti-
tutionum Apoſtolicarum ſufficit fuiſſe
citatum Liuium hær. tunc viuentem, &
grauatum, ac bonorum poſſeſſorem, ità
7 vt poſſit dici † prolata cum legitimo con-
tradictore, & afficiat cæteros hæredes fi-
deicommiſſarios poſt ipſum Liuium vo-
catos. *Hynded. conſ.* 18. *num.* 24. *lib.* 1.
Peregr. de fideicom. art. vlt. num. 56. *cum*
alijs relatis per Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 622.
nu. 1. *& ſeq. Gratian. diſcept.* 456. *nu.* 91.
Rot. coram Bichio deciſ. 112. *numer.* 6. *&*
deciſ. 616. *num.* 2. præter quod Marchio-
niſſa vti fœmina non reputabatur ad ip-
ſum fideicommiſſum vocata cum eſſet in-
ſtitutum pro Liuij primogenito, & dein-
de pro alijs primogenitis ex linea maſcu-
8 lina, † vnde cenſeantur fœminæ excluſę,
vt comprobat *altera deciſio cauſa Reu. D.*
mei Matthei §. accedit in fine.

Sicuti parum releuat obiectum, quod
Rota non ſoleat attendere Sententias
aliorum Tribunalium niſi exhibitis actis,
9 † & cognito de validitate, & Iuſtitia.

Hic enim ſtylus procedit quando
Sententia producitur ad effectum illam
exequendi, non autem quando deduci-
10 tur per modum exceptionis † ad effectum
repellendi partem à Iudicio, eo quia ob-
ſtat exceptio litis finitæ per rem Iudica-
tam, quia tunc Sententia equè ſine actis
à Rota admittitur, *vt fuit firmatum coram*
Coccino deciſ. 1827. *num.* 5. *& deciſ.* 2343.
num. 1. *cum duobus ſeqq. & coram Puteo*
deciſ. 198. *num.* 1. *&* 2. *& deciſ.* 391. *nu.*
1. *lib.* 1. *Mantic. deciſ.* 352. *num.* 9. *& in*
rec. deciſ. 296. *num.* 4. *part.* 5. *& deciſ.* 78.
num. 13. *par.* 14. maximè dum agitur de
Sententia, quæ tranſitum fecit in iudica-
tum, & executioni fuit demandata, ac
diù obſeruata, & ſic faciat ſtatum, & de
11 ea cognoſci non poſſit, † niſi præuia re-
ſtitutione in integrum. *Ridolph. in prax.*
part. 1. *cap.* 13. *numer.* 413. *cum alijs ſeq.*
Scacc. de appell. quæſt. 19. *remed.* 2. *num.*
16. *Oddus de reſtit. in integr. part.* 1. *art.*
4. *num.* 132. *& art.* 15. *nu.* *Caualer.*
deciſ. 180. *numer.* 3. dum interim habet
12 præſumptionem † pro ſe, & ſtatum va-
liditatis, *Menoch. præſumpt.* 62. *lib.* 6. *nu.*
9. & vlterius conſideratum fuit, quod
Sententia fuit prolata à D. Theſaurario
in Iudicio Criminali, Iſtæ enim Senten-
tiæ non ſolent, neque valent iudicari,
13 nec de earum iuſtitia, † ac iniuſtitia co-
gnoſci per Tribunal Rotę *Spad. conſ.* 70.
numer. 5. *lib.* 3. & alias fuit dictum *in Si-*
guntina, ſeù Conchen. Beneficij 22. *Maij*
1657. *coram Priolo, & in Montis Alti Be-*
nefici 7. *Maij* 1668. *§. reſponderunt coram*
Reuerendiſſimo Domino meo Albergato De-
cano.

Non refragante obiecto, quod ſub

Con-

Conſtitutione B.Pij V. cũpræhendantur,
ſolummodo Iura diſponendi de acquiſi-
14 tis ex bonis Eccleſiæ quamobrem † tol-
litur per extenſionem ad patrimonialia,
vt patet in additione ad prædictam Con-
ſtitutionem 117. *ſub* §. 4. *ibi Nos huiuſ-
modi dubium elucidare, & voluntatem no-
ſtram patefacere volentes motu proprio, &
ex certa noſtra Scientia, & de Apoſtolicæ
poteſtatis plenitudine ten. præſentium de-
claramus dd. litteras noſtras loqui, ac in-
telligi etiam de quibuſcumq; bonis patrimo-
nialibus, tam mobilibus, quàm immobilibus,
& ſemouentibus Iuribus, & actionibus qui-
buſcumque ſic etiam ab initio intentionis, &
incommutabilis mentis noſtra fuiſſe, & eſſe
atteſtamur*, vt in ſpecie tradunt *Menoch.
conſ.* 511. *num.* 7. *Ciriac. contr.* 472. *num.*
6. *Ciarlin. contr.* 172. *num.* 53. *& ſeq. Ro-
ta deciſ.* 487. *num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 214. *n.*
1. *&* 2. *part.* 2. *diuerſ.*

Alteri exceptioni deductæ, quod Con-
ſtitutiones prædicti B. Pij V. nullo modo
annullent diſpoſitionem factam in vim
Iuris comunis, ſed illam in vim indulti,
& Iurium ſpecialium, & ideò cum ſit
præſumendum legatum fauore Caroli
Spurij fuiſſe pro alimentis debitis à Te-
ſtatore iuxta *cap. cum haberet* 5. *de eo, qui
dux in matrim. poll. per ad vlt.* & ſic ſe-
cundum Iuris comunis diſpoſitionem ab
15 his reſultet Teſtamentũ, & † etiam lega-
ta ſubſtineri ex deductis *coram Penia dec.*
364. *num.* 1. *&* 10. *& coram Merlin. de-
ciſ.* 671. per Dominos reſponſum fuit ad-
huc non euitari turbiditatem, quia lega-
tum apparet tam pingue, nempe locorum
16. Montium, vſus fructus magni præ-
dij, & vnius vineæ ex qua pinguedine
habeatur exceſſus in alimentis, etiam
16 oriatur præſumptio, quod legatum ſit †
in fraudem Conſtitutionum Apoſtolica-
rum, pro qua Teſtamentum corruat,
Spad. conſ. 222. *lib.* 3. præſertim, quod
17 alimenta debita Spurio † tanquam pro-
hibita de Iure Ciuili *ad Text. in auth. ex
complex. C. de incertis nuptijs*, licet per ius
Canonicum permiſſa ſunt omnimodo in-
telligenda ad meram vitæ neceſſitatem,
ita vt ad ipſam excludendam ſpurio etiam
18 propriaminduſtriam † imputari poſſe di-
xerunt. *Bart. in l. ſi quis à liberis* §. *ſed ſi
filius numer.* 11. *ff. de lib. agnoſc. Crauett.
conſ.* 199. *à num.* 1. *vſque ad* 10. *Guttier.
practic. qu. lib.* 5. *quæſt.* 93. *num.* 2. *&* 8.
Couar. var. tit. de matrim. cap. 8. §. 6. *nu.*
9. *Surd. de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 78. *num.*
32. *& tit.* 7. *quæſt.* 42. *num.* 6. *Rot. deciſ.*
202. *num.* 7. *part.* 1. *diuerſ.* præterquam
quod nullitas Teſtamenti euitari non po-
teſt ex altero defectu legati fauore Eliſa-
bettæ matris d. Caroli, cuius fauore non
militat ratio alimentorum.

Tandem neque vlla fraus induci poteſt
in Liuio ex eo deducta quod à Sententia
D. Theſaurarij neglexerit appellare, &
appellationem proſequi, quoniam cum
fuerit à R. C. ſpoliatus de omnibus bonis
hæreditarijs Franciſci Mariæ Senioris non
19 tenebatur proprijs † ſumptibus, maxi-
mè dum ex prædictis patet de Iuſtitia
Sententiæ. *Scacc. de appell. quæſt.* 5. *nu.*
14. *verſ. ſub declara Mangill. de euict. qu.*
14. *num.* 15. Immo quod ſufficiat cauſam
20 eſſe dubiam † ad hoc, vt hæres grauatus
non teneatur appellare firmatum fuit per
Rot. in Rom. Pecuniaria 4. *Martij* 1675.
§. *Nil. refer. verſ. & ex his coram me.*

Vlterius ad excluſionem D. Marchio-
niſſæ animaduerterunt Domini, quod
Franciſcus Maria Iunior fuit hær. Liuij &
ita per aditionem hæreditatis onus fidei-
commiſſi ab ipſo Liuio in bonis, de qui-
bus agitur ſpecialiter, & expreſsè impo-
ſitum acceptauit, & hanc acceptationem
ſpatio annorum 40. & vltra, quibus ſu-
peruixit obſeruauit ne dum quia in In-
uentario tutelari fuerunt deſcripta bona
vti hæreditaria Liuij Patris, ſed etiam
quia nunquam agnouit prætenſum fidei-
21 commiſſum D. Franciſci † Mariæ Prælati
prout fuiſſet neceſſe *Peregr. de fid. art.* 41.
num. 10. *Rota deciſ.* 278. *num.* 7. *coram
22 Biebio*, & obſeruãtia † etiam ex non facto
reſultat, *Rota deciſ.* 56. *n.* 7. *part.* 6. *rec. &
deciſ.* 660. *num.* 17. *coram eodem Biebio*,
vnde non poterat amplius illud impu-
23 gnare, † & bona vig. fideicommiſſi ante-
rioris prætendere, quamuis ad illud ex
propria perſona eſſet vocatus. *Rota in
Bononien. fideicommiſſi de Lucio* 9. *Decem-
bris* 1619. *coram Sacrato* §. *quo ad primam
impreſſ. apud Giouagn. conſ.* 100. *num.* 33.
lib. 2. *& in deciſ.* 240. *num.* 27. *&* 29. *par.*
9. *rec.* dum permittitur cuilibet diſponere
24 † de bonis ſui hæredis *ex Tex. in l. vnum
ex familia* §. *ſi rem tuam*, *&* §. *ſed & ſi
fundum*, *vbi Gloſ. verb. tantundem ff. de
leg.* 2. *Iaſ. in l. ſi ſeruus* 73. *num.* 13. *ff. de
leg.* 1. *Grat. conſ.* 273. *numer.* 3. *Menoch.*

conſ.

conſ. 89. *num.* 49. & in terminis de bonis hæredi ex fideicommiſſo reſtituendis, *Socc. Iun. conſ.* 68. *num.* 12. *lib.* 4. *Boer. deciſ.* 117. *num.* 7. *Vrgellen. deciſ.* 10. *num.* 2. *& deciſ.* 93. *num.* 1 *&* 2. Quam acceptationem, & obſeruantiam Franciſci Mariæ Iun. impugnare non poteſt D. Marchioniſſa prout facit allegando Franciſcum Mariam non potuiſſe grauari in ipſis bonis tamquam ſibi debitis vigore prędicti fideicommiſſi antiqui, itaut dum Franciſcus Maria fuerit vltimus in illo vocatus eadem bona libera in hæreditate reliquerit, & ad ipſam D. Marchioniſſam tamquam ſuam hær. ab inteſtato perue-
25 nerint, quia hæres non poteſt † venire contra factum defuncti, vt præcipit *Tex. in l. cum à Matre* 14. *C. de rei vendic.*

Nec ſubſiſtit quod Fràciſcus Maria eſſet hęres beneficiatus Liuij, & ſic reddita ratione de bonis hęreditarijs neq. ſibi, neq. ſucceſſoribus ſuis potuit præiudicare, quia de hac aditione hęreditatis cum beneficio legis, & inuentarij non docetur, nec iuuari poteſt Marchioniſſa beneficio inuent. tutelaris, cum tutelare non ſup-
26 pleat † inuentarium hæreditarium. *Rota deciſ.* 88. *num.* 24. *& deciſ.* 126. *num.* 34. *par.* 7. *rec. & deciſ.* 5. *nu.* 3. *&* 4. *poſt Merlin. de pignor.* Maximè, quia hoc inuentarium Tutelare in pluribus apparet defectuoſum, dum fuerunt deſcripta ſolum bona exiſtentia in Ciuitate Senogallienſi & ex illis non omnia deficientibus aliquibus domibus, de quibus *in ſum. Franciſci Antonij num.* 7. & derelicta fuerunt bona exiſtentia in Ciuitate Anconæ. Inuentarium enim Teſtamentarium defe-
27 ctuoſum habetur, † ac ſi nunquam factum fuiſſet ratione timoris occultationis bonorum *l. fin. §. ſi verò poſteaquam Iulia C. de Iur. delib. §. ſi verò non fuerit in auth. de hæred. falc. Natt. conſ.* 574. *num* 6. *& ſeq. lib.* 3. *Menoch. conſ.* 471. *num.* 19. *Ridolph. in prax. part.* 1. *cap.* 9. *num.* 29. *& Rota coram Gregor. deciſ.* 496. *num.* 2. *& ibi Beltram. littera A.*

Prætenſæ retentioni pariter ex cauſa detractionum ſatis viſum fuit Dominis reſponſum ex latè deductis in prædicta deciſione huius cauſæ coram Reuerendiſſimo Domino meo Mattheio, & præcipuè ex eo, quia verſamur in fideicommiſſo particulari, ità vt quamuis etiam detractiones petitæ competerent adhuc
28 ex ipſo detrahi non poſſent, † niſi prius diſcuſſis bonis liberis, in quibus ſemper eſt prius facienda detractio. *Rota in Bononien. fideicommiſſi* 23. *Iunij* 1671. *§. nec alienatio coram R. p. d. meo Calataiù* fidei-
29 commiſſum enim particulare † non ſubijcitur detractionibus niſi in ſubſidium. *Rota deciſ.* 399. *num.* 21. *&* 22. *par.* 9. *rec.* imò cum Franciſcus Maria Pater, & auctor Dominæ Marchioniſſæ fuerit hæres qu. Liuij abſque Inuentario etiam ex actibus geſtis in maiori ętate ne dum poſ-
30 ſidendo † bona hæreditaria. *Rota deciſ.* 7. *num.* 5. *& deciſ.* 98. *num.* 1. *coram S.*
31 *M. Greg. XV.* ſed etiam aliqua † bona alienando *deciſ.* 66. *num.* 1. *& deciſ.* 278. *num.* 22. *coram Bichio* illius hæreditas te-
32 netur integrum † conſeruare fideicommiſſum particulare *l. fin. §. ſi verò prædictam C. de Iur. delib. Caſtr. in l. ità tamen* 27. *§. ſi ex Trebelliano numer.* 2. *verſ. ſed quod ſi hæres ff. ad Trebellian. Ciriac. contr.* 5. *num.* 97. *& ſub num.* 101. *verſ. quorum opinionem cum alijs alleg. per Rot. coram Bichio deciſ.* 278. *num.* 16.

Et ità vtraque, &c.

FAVENTINA SVCCESSIONIS

Lunæ 13. *Ianuarij* 1676.

ARGVMENTVM.

Bona Patris libera inter filios æqualiter diuidenda, & quilibet tenetur ea conferre, vel in portionem propriam imputare. Qualitas bonorum hæreditariorum ex quibus probetur. Copia abſque originali an probet. Pacta, & obligationes abſentes, & hęredes quando inuent. Tutor ſibi ſoluere quando poſſit. Retentio quando concedatur cum alijs de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Bona libera Patris ad filios cohæredes æqualiter ſpectant.*

2 *Fratres germani æquales defuncto in gradu, illi æqualiter ſuccedunt.*

3 *Hæres retinens bona defuncti repellitur ab alijs cohæredibus per exceptionem fruſtra petis quod intùs habes.*

4 Bona

4 *Bona probantur hæreditaria ex inſtrumento emptionis defuncti.*

5 *Hæres non poteſt de mendacio redarguere defunctum.*

6 *Dominium bonorum probatur ex ſolutione pretij.*

7 *Item ex perceptione fructuum.*

8 *Inuentarium habet præſumptionem pro ſe quod omnia bona in eo deſcripta ad hæreditatem pertineant.*

9 *Ratificatio inducitur ex obſeruantia.*

10 *Vtens inuentario illud acceptaſſe cenſetur.*

11 *Socius poteſt in re comuni gerere Iura Dominij, & eam locare.*

12 *Amplia in fratribus qui Iure familiaritatis inſimul vtuntur.*

13 *Et Iura Dominij cenſentur gerere in rata propria, vti Domini, & in rata fratris vti Procurator, & condominus.*

14 *Fundameutum intentionis plenè eſt probandum.*

15 *Filius tenetur conferre bona Patris, vt æqualiter diuidantur.*

16 *Tertius non poteſt proprio facto alterius bona immutare.*

17 *Obligatus tenetur de proprio non de alieno ſatisfacere.*

18 *Copia non probat abſque originali.*

19 *Etiamſi ſit inſerta in inſtrumento publico abſque Iudicis authoritate.*

20 *Pacta non egrediuntur perſonas paciſcentium.*

21 *Pacta inter alios acta tertio non proſunt.*

22 *Obligatio Cameralis includit clauſulam quorum intereſt.*

23 *Ius abſenti non queritur, quando deeſt ſtipulatio Notarij.*

24 *Contrahentes poſſunt contractum declarare.*

25 *Succeſſor tenetur ſtare declarationi ſui Authoris.*

26 *Nemo plus petere poteſt, quam is quem repræſentat.*

27 *Obligatio faciendi cum perſona extinguitur.*

28 *Pacta perſonalia à perſona paciſcentis dependent.*

29 *Et non tranſeunt ad hæredes.*

30 *Diſcretiua locutio diuerſitatem pactionum inducit.*

31 *In diſtractione bonorum pupilli requiruntur ſolemnitates Iuris, & Conſtitutionis Marchiæ.*

32 *Tutor non poteſt authorizare Pupillum in actu in quo habet intereſſe.*

33 *Tutor Creditor Pupilli poteſt ſibi ſatisfacere abſque ſolemnitatibus.*

34 *Declara id procedere in ſatisfactione facienda in pecunia ſecùs in bonis.*

35 *Retentio Creditori in bonis debitoris non datur niſi debitor prius ſit condemnatus.*

36 *Non competit pro credito turbido, & illiquido.*

37 *Creditum pro retentione debet eſſe clarum per confeſſionem partis, rem iudicatam, aut inſtrumentum publicum.*

DECISIO XVII.

MARCHIO Gregorius detinet poſſeſſionem Caſtrorum Sancti Ioannis in Squarzarolo,& Montis Epiſcopi, necnon nonnullorum Bonorum per partes nuncupatorũ Ludouiſiani ſub prętextu, quod ea fuerint ſibi aſsignata in titulũ Primogeniture per D. Cardinalem Bernardinum Spadam occaſione matrimonij inter ipſum Marchionem, & D. Camillam Fantucciam, contracti, & cum præter ipſa bona prætenderet à Sigiſmundo, & alijs ſuis frattibus octauam partem cæterorum bonorum hæreditariorum Patris, & verſa vice fratres prætenderent Marchionem teneri ad collationem ipſorum bonorum, ſeu ſaltem ad imputationem in eius partem hæreditariam communis Patris; Orta lite fuit in Rota diſputatum dubium, an, & quæ bona eſſent conferenda, ſeu imputanda, & variè coram Reuerendiſſimo D. meo Ottalora reſolutum, vt ex deciſionibus 5. *Aprilis* 1666. & 27. *Aprilis* 1667. Tandem à Reuerendiſſimo Caſtrillo præuia altera deciſione ſeatentiatum fuit Marchioni Gregorio vltrà bona data, & aſſignata in Cauſam Primogenituræ debitam fuiſſe, & deberi octauam partem bonorum hæreditariorum Iacobi Philippi Patris per eum tempore obitus relictorum, & in inuentario confecto *die* 19. *Nouembris* 1636. deſcriptorum.

Deuoluta cauſa in gradu appellationis coram Reuerendiſſimo Mattheio, primo pro confirmatione Sententiæ Rotalis reſponſum fuit 13. *Iunij* 1674. ſed coram eodem repropoſita 15. *Martij* 1675. Domini receſſerunt à deciſis, interim aſſumpto Reuerendiſſimo Mattheio ad munus Sacri Palatij Apoſtolici Præfecti peruenit

cauſa

cauſa coram me, & dubium dedi, An eſſet
ſtand. in primo vel in ſecūdo loco deciſis;
Pro ſecundo deciſis reſolutum ſub funda-
mento reg. generalis traditæ per Text. in
toto tit. ff. & C. de collat, quod omnia bona,
quæ ab hæreditate Patris ab inteſtato de-
functi proueniunt, ac libera, nulliq; vincu-
1 lo obnoxia reperiũtur ſimul † inter om-
nes filios cohęredes communicanda ſint,
& poſtea æqualiter diuidenda, quam Ro-
ta pariter admiſit in dec. cauſa coram d. Re-
uerendiſſ. Ottalora 5. April. 1666. §. Apparet
enim ſub verſ. Sed ea ſolum. Et ratio ſua-
det, quia ſicut germani fratres in æquali
2 gradu proximo defuncto reperiuntur † ita
& in portione æquali ſuccedere debent,
l. 1. §. gradatim, ff. vnde cognati §. ſi plures
de legit. agnat. ſucceſſ. l. conficiuntur ſupra
verſ. quoniā credit. ff. de Iur. Codicill. & præ-
ciſè Bald. in Authētica de Teſtam. C. de Col-
lat. Rot. in Bononien. Succeſſionis de Sighi-
cellis 26. Aprilis proximè præteriti §. nullo
enim coram me.

Cùm itaque Caſtra prædicta, & bona
Ludouiſiana ſint hæreditaria pro medie-
tate pręfati Iacobi Philippi communis
Patris, & Marchio Gregorius ipſa bona
poſſideat repellitur ab immiſſione, ſeù
reintegratione petita ad octauam par-
tem aliorum bonorum hæreditariorum
3 per exceptionem, quod pænès ſe † re-
tinet id, quod petit, & fruſtrà petit,
quod intus habet ad Text. in l. bona fide
57. de reg. Iur. Corn. conſ. 64. numer. 10.
verſ. ſi autem lib. 2. Rota coram Merlin.
deciſ. 586. num. 1.

Qualitas verò hæreditaria ipſorum
Caſtrorum, & bonorum Ludouiſiano-
rum concludenter iuſtificatur; Caſtra
enim apparent hæreditaria Iacobi Philip-
4 pi ex † Inſtrumento emptionis ſumma-
rio fratrum de Spadis num. 1. ibi: Mon-
ſignor Illuſtriſſimo Veſcouo ſudetto vende
&c. al ſudetto Signor Giacomo Filippo Spa-
da preſente, & accettante, & ſtipulante
per ſe, ſuoi figli nepoti e deſcendenti ma-
ſchi.

Bona verò Ludouiſiana ſpectare ad d.
hæreditatē Iacobi Philippi dignoſcuntur,
nam pręter Inſtrumentum emptionis fa-
ctæ per Cardinalem, in quo reſeruatur
facultas recedendi à contractu ſi eidem
Iacobo Philippo non placuiſſet, & em-
ptionem non approbaſſet quod indicare
Dominis viſum eſt emptionem factam
fuiſſe ſaltèm pro aliqua quantitate fauo-
re ipſius Iacobi Philippi idem Iacobus
Philippus illud inſtrumentum ratifica-
uit, & in inſtrumento ratificationis ſe à
Cardinali nominatum aſſeruit ſum. nu-
mer. 4. quæ aſſertio Iacobi Philippi ple-
nè probat contrà Marchionem, quia
5 dum ſe facit eius hæredem, † non poteſt
illum de mendacio redarguere l. cum à
matre C. de rei vindicat. Surd. conſ. 572.
num. 32. & conſ. 577. nu. 33. Buratt. deciſ.
925. num. 4.

Comprobatur pariter, quod eadem bo-
na ſint hæreditaria Iacobi Philippi per
ſolutionem pretij pro medietate ab eo-
dem facta d. ſummar. fratrum numer. 3.
6 ſolutio enim pretij rei emptæ † indicat
Dominium in ſoluente, vt alias dixit
Rota deciſ. 151. numer. 2. poſt Pacif. de Sal-
uiano & coram Coccin. deciſ. 1517. nu. 5. &
coram Buratt. deciſ. 863. num. 5. & 6. & in
Romana Officij Curſoratus 15. Februarij
1675. §. Proeuius Dominij coram me, ma-
ximè dùm ſolutioni prædictæ ſucceſſit
participatio ratæ fructuum facta ab ipſo
Iacobo Philippo ſum. num. 8. de iure
7 enim ſolus dominus bonorum fructus †
percipit, & fructuum perceptio domi-
nium in percipiente, oſtendit Bart. in
l. non ab re Columna ſecunda verſ. viſo
qualiter C. vnde vi Curt. Iun. conſ. 41. nu-
mer. 8. menoch. præſumpt. 65. lib. 6. nu-
mer. 13.

Habetur quoque qualitas hæreditá-
ria, tùm ex quo Cardinalis, ad quem
ſpectabat illam controuertere nunquàm
impugnauit, imò ex infradicendis ap-
probauit, tum etiam ex quo tanquam
bona ad ipſam hæreditatem ſpectantia
fuerunt in inuentario hæreditatis Iaco-
bi Philippi deſcripta eodem ſum. fra-
trum numer. 9. & Inuentarium retinet
8 præſumptionem pro ſe, † vt omnia bo-
na in eo deſcripta ad ipſam hereditatem
pertineant l. fin. C. arbitr. tut. & l. fin. C.
de iur. deliber. Bald. conſ. 407. num. 6. lib.
1. Peregr. de fideicomm. art. 44. num. 2. &
alij relati per Gratian. diſcept. 765. numer.
59. Rota coram Gregor. deciſ. 575. num. 3.
& deciſ. 325. num. 1. par. 11. recent. & li-
cèt impugnetur tanquam factum à R. p. d.
Virgilio non autem à Cardinali tutore,
attamen cum Virgilius ad inuentarium
deuenerit de ordine, & mandato Car-
dinalis habetur, ac ſi factum eſſet ab ip-

ſo Cardinali, qui illud nuuquam impu-
gnauit, ſed imò tacitè ratificaſſe cenſetur
dum ſub illo tutelam ſuam continuauit, &
alterū non confecit; Ex obſeruantia enim
9 ratificatio † inducitur *Rot.dec.660.n.17.cor.
Bich.& dec.56.n.7.p.6. recent.* Et vlterius
omnis exceptio eliditur, dum ipſe Mar-
chio Gregorius inuentarium accepta-
uit, & iuxtà illius tenorem ſibi tradi
octauam partem bonorum hæreditario-
rum inſtetit, vt ex ipſa ſententia Reue-
rendiſſimi Caſttilli eodem *ſum.fratrum
num.* 10. vndè non poteſt illud impu-
10 gnare, quia vtendo acceptaſſe † cenſe-
tur *Buratt. deciſ.* 118. *num.*4.

Nec tolluntur qualitas hęreditaria, &
deducta acquiſitio bonorum pro Iacobo
Philippo ex eo, quod D.Cardinalis vi-
uente Iacobo Philippo & poſt illius obi-
tū bona ſupradicta ſemper poſſederit fru-
ctus perceperit, locauerit, aliaque iura
dominij geſſerit, vt ex pluribus inſtru-
mentis per Marchionemdatis in d. Li-
berculo, nàm cum omnia bona non ſpe-
ctarent ad Iacobum Philippum, ſed
Cardiualis in communi & pro indiuiſo
emiſſet pro ſe ipſo, pro dictis Virgilio,
ac Iacobo Philippo tanquam ſocius in
11 re communi poterat † iura dominij ge-
rere, & rem comnunem locare *Bart. in
l.& hac diſtinct. 38. §.vlt.par.2. ff. locat.
Ruin.conſ.143. numer.19. & 20. lib.5. Ai-
mon. conſ. 629. num.10. Surd. conſ.43.nu.
8. & ſeq. & Rota coram Bich. deciſ.452.
num.* 23. eò magis, cum ſocij eſſent Ger-
mani fratres, inter quos præſumitur poſ-
12 ſeſſio † iure familiaritatis *l.qui Iure fami-
liaritatis de acquirenda poſſeſſione Soccin.
conſ.* 13. *lib.* 4. *numer.* 7. & iura do-
minij cenſentur geſta nomine proprio
13 † in rata propria, & vti Condominus
ac Procurator in altera rata fratris *Rota
deciſ.* 358. *num.* 5. *poſt Poſth. de manut.* &
quod talis fuerit animus Cardinalis patet,
ex quo bona prædicta vti hæreditaria Ia-
cobi Philippi recognouit, dum in libris
Tutelaribus quantitatem fructuū perce-
ptorum ex bonis pro medietate hęredita-
tem creditricem conſtituit *ſum. prædicto
nu.*8. & in Innentario vt ſupra deſcripſit.

Præterea comprobatur etiam dicta
qualitas hæreditaria Iacobi Philippi,
quia nonnulla ex bonis emptis tanquàm
emphiteotica Archiepiſcopatus Bonon.
fuerunt inueſtita pro medietate ad fa-
uorem eiuſdem pro ſe, ſuiſque filijs, ac
deſcendentibus in genere, & ipſi inue-
ſtituræ conſenſit Cardinalis emptor, dum
Procuratorem Comitem Aſtorgium con-
ſtituit ad illam petendam pro ſe ipſo pro
Virgilio, & pro Iacobo Philippo, & cu-
iuſlibet eorum hæredibus deſcendenti-
bus, & ſucceſſoribus, quibuſcumq; *ſum.
fratrum numer.*5. *& ſeqq.* ex quibus dicti
Iacobi Philippi nominationem, & ac-
quiſitionem ad eius fauorem domini ar-
guerunt tanquam fundatam ſuperiot,
diuerſiſque iuribus, itaut ſaltem Mar-
chio, qui illam impugnare pertendit
teneatur cum certis probationibus fun-
14 damentum ſuę intentionis † plenè & cō-
cludenter probare *iuxtà Textum in l.a-
ctor, & in l.prima ff. de except. & in l.in
except. ff. de prob. Couar. var. lib.2. cap.6.
num.4. verſ.hoc tamen.*

Cum fundamento itaque quod Caſtra,
& bona Ludouiſiana ſint hæreditaria Ia-
cobi Philippi vtiq; effecta fuerunt com-
munia, & libera omnibus eius filijs &
cohæredibus itaut propterea Marchio
Gregorius teneatur illa imputare in por-
tionem ſuam, vel quatenus nolit impu-
tare, tenetur illa conferre, vt poſſit fieri
15 vnus aceruas, & deindè diuidi æquis
portionibus inter ipſum & eius fratres,
vt egregiè firmauit *Rota in Auximana
donationis 18. Iunÿ 1668. §.his tamen &
per totam coram Reuerendiſſimo D. meo Be-
uilaqua, & deciſ. 399. num.2. par. 12. re-
cent. Gregor. deciſ.568. num.2. Merl.deciſ.
586. num.3. & ſeq.*

Neque valuit retrahere DD. à reſolu-
tione obiectum, quod Cardinalis ſe o-
bligauit conſtituere Primogenituram
Marchioni, & eius deſcendentibus quod-
que poſtmodum bona præfata omnia in
executionem d.obligationis illi aſſigna-
uit, & proindè ab eodem Marchione,
non tanquam hæreditaria Iacobi Philip-
pi, ſed titulo huius primogenituræ reti-
neantur.

Etenim quoad obligationem Cardina-
lis viſum fuit DD. valdè dubitabile an
ſubſiſtat præcipuè cum apoca matrimo-
nialis, ex qua ea deducitur per verba
non facile ad ipſum Cardinalem referen-
da, vt fuit conſideratum *in vltima deciſ.
Reuerendiſſimi Matthei, quę reuidetur §.
eoque minus.*

Et quatenus dicta obligatio ſubſiſteret
ad-

adhuc non propterea ceſſaret, ſeù rema-
neret excluſa præfata qualitas hęredita-
ria, quæ ineſt bonis; nam Cardinalis, non
16 valuit per actum proprium illam † quali-
tatem à bonis adimere: debebat enim de
17 proprio obligationi ſuæ † ſatisfacere
non de alieno.

Imò, nec conſtat, quod actualiter aſ-
ſignauerit, nam Cardinalis non conſi-
gnauit bona Marchioni, ſed tantum illa
ſuppoſuit Primogenituræ eiuſque legi-
bus, & regulis abſque actuali traditio-
ne, vt obiecto pariter reſpondet *dicta
vltima deciſio* §. *& ex his omnibus*.

Nihil obſtante, quod prætendatur Ia-
cobum Philippum fuiſſe obligatum rele-
uare Cardinalem pro medietate Primo-
genituræ, quia Apoca inter Cardinalem,
& fratres, à quà oritur prouiſio obli-
gationis impugnatur tanquam non ex-
18 hibita in forma originali, † & copiæ nul-
la ſit præſtanda fides *ad Text. in l. Sanci-
mus C. de diuerſ. ſcript. Buratt. deciſ.* 543.
num. 1. etiamſi ſit inſerta in Inſtrumento
publico, quia dum talis inſertio facta eſt
19 ſine Iudicis auctoritate † inſertum non
facit fidem, *vt ex gloſ. in cap. Abbate San-
cti Siluani verb. fiat fides, & ibi etiam Ab-
bas, & Butr. de verb. ſignif. Afflict. deciſ.*
273. *num.* 4. *in fine, & firmauit Rota co-
ram Buratt. deciſ.* 108. *nu.* 1. *vbi Add. alios
refert.* & quando etiam exhiberetur apo-
ca legalis, & in forma probanti adhuc
aduerterunt Domini, quod ea operatur
20 inter ipſos † fratres paciſcentes dumta-
xat ipſoſque non egreditur *iuxta Text. in
l. quod Iulianus* §. 1. *ff. ad ſen. conſ. Ma-
ced.* Cumque in ſe non contineat vllam
aſſignationem dd. bonorum fauore Mar-
chionis Gregorij nullum in ea conſtitui
poteſt fundamentum iuxtà Iuris regulam
21 quod pacta inter alios † acta tertio non
proſunt, *l. ſi vnus in princ. ff. de pact.
Surd. deciſ.* 266. *nu.* 11. *& firmat. vltima
Deciſio Reuerendiſſimi D. mei Matthei in*
§. *vltra quod*; Quæ faciliùs applicantur
cum apoca careat iuramento ſtipulatione
notarij Teſtibus, & obligatione Camera-
li, cuius priuilegium eſt includendi im-
22 plicitam clauſulam quorum † intereſt
ex ſtipulatione Notarij vbi adeſt *Buratt.
deciſ.* 135. *num.* 9. vnde ex ea nullum po-
23 tuit acquiri Ius † fauore Marchionis ab-
ſentis. *Gratian. diſc. cap.* 723. *numer.* 5.
Rot. deciſ. 33. *num.* 3. *&* 4. *poſt de Cenſ. de
Cenſ.*

Tantò magis, quia Cardinalis apocam
iſtam nunquam executioni demandauit,
imò aſſertum creditum ex ea reſul-
tans contra hæreditatem Iacobi Philippi
nunquam exegit, nec petijt, nec vnquam
voluit eſſe eo modo, quo prætenſum fuit
& prætenditur a Marchione Gregorio,
ſed potius in contrarium nempe pro eius
portione hæreditaria, vt expreſsè patet
ex Epiſtolis ex partitis librorum tute-
larium, de quibus in *dicto Summ. numer.*
13. ex Commiſſione Rotali *Summ. num.*
14. ex defenſione fratrum Marchionis,
& eius excluſione à participatione in re-
liquis bonis hæreditarijs Patris, & tan-
dem ex atteſtatione Patris Virgilij faſci-
culo Iurium fratrum *fol.* 18. *littera M.
ſub* §. *in tanto eſſendo, &* §. *le diſeſe*, quæ
omnia multum operantur contra Mar-
chionem qui prętendit cauſam habere à
Cardinali ad effectum habendi declara-
tionem dictæ aſſertæ apocæ, quam ſem-
per contrahentes, quales fuerunt Cardi-
24 nalis, & Pater Virgilius declarare † po-
tuerunt & itaut illi ſtare teneatur Mar-
25 chio, qui † vti vult Iuribus Cardinalis.
Surd. conſ. 52. *à numer.* 40. *vſque ad* 44.
Gratian. diſc. 717. *num.* 17. *& diſc.* 769.
num. 25. *Merlin. de legitim. lib.* 2. *tit.* 2.
quæſt. 25. *num.* 6. maximè quia erant viri
Præſtantiſſimi & non curarunt proprijs
bonis expoliari, vt benè facerent Mar-
chioni, vel ſaltem deſeruiunt fratribus
de Spadis, contra D. Cardinalem ex
26 cuius perſona † Marchio Gregorius non
poteſt plus petere, quam ipſe poſſet per
regulam *Text. in l. nemo plus Iuris* 55. *ff.
de reg. Iur.*

Præterea tantò minus fieri poteſt fun-
damētum in prætenſa aſſignatione bono-
rum facta à Cardinali quia attento etiam
tenore præfatæ copiæ Iacobus Philippus
non dedit, imò abſtulit facultatem Car-
dinali quidquam agendi ſine ipſo, dùm
expreſsè ſibi reſeruauit facultatem effor-
mandi regulas Primogenituræ, & alia
faciendi, quæ (licet ſuperuixerit per quin-
quennium,) non fecit, ſed vt dictum
eſt deceſſit ab inteſtato.

27 Itaut per eius obitum quælibet † obli-
gatio ſi ad fuiſſet tanquam reſoluta expi-
rauit. *Ruin. conſ.* 131. *numer.* 7. *lib.* 1.
maximè quia exceptis circumſtantijs cæ-
tera pacta erant perſonalia, & ſic pende-
28 bant ab expreſsione propriæ † voluntatis

per ipſummet Iacobum Philippum facienda ad formam *Text. in l. ſi tibi decem §. ſi*
29 *quis paciſcatur ff. de pact.* nec poſſunt † extendi ad hæredes *l. quid quid aſtringenda ff. de verb. oblig.* Aduertendo ſignanter quod ea, quæ contrahentes voluerunt quod tranſirent ad hæredes expreſſerunt ibi — *E quanto all'altre circoſtanze ſi formino à ſodisfattione di tutti li Signori ſudetti, o loro heredi* — Signum euidens, quod vbi pacta reſtringebantur ad perſonam, & hæredes non nominabantur, noluerunt ad eos tranſire diſcretiua enim
30 † locutio diuerſam indicat Paciſcentium voluntatem *Corn. conſ. 9. numer. 6. lib. 3. Rot. deciſ. 667. numer. 5. part. 2. & deciſ. 28. num. 24. part. 8. recent.*

Et ſaltem Cardinalis ſolus poſt obitum Iacobi Philippi non potuiſſet aſſignationem facere, ſed debuiſſet vocare illius filios, & hæredes ad concurrendum ad confectionem regularum, & appoſitionem circumſtantiarum, atque cum ageretur de diſtractione bonorum ſpectantium ad Pupillos, & minores ſeptennio tamen maiores fuiſſent omninò ſer-
31 uandæ ſolemnitates requiſitæ † à Iure, & conſtitutione Marchię aliàs aſſignatio non poſſet ſaluari à vitio nullitatis. *l. poteſt. 5. C. de Iur. deliberandi Carill. deciſ. 191. num. 8. confirmata coram Royas dec. 178. num. 6. & in recent. deciſ. 56. num. 16. par. 14. & in Tiburtina redditionis rationis 20. Maij 1669. & 22. Iun. 1671. §. ad ſecundum coram R. p. d. meo Taya cum alijs citatis in dicta vltima deciſ. §. vltra quod;* maximè cum Cardinalis non poſſet in actu in quo habebat intereſſe
32 proprium † authorizare ad terminos. *Text. in l. 1. ff. de auctor. Tutor. modern. Gonzal. in cap. fin. de inſtit. numer. 2. circa finem Oleade ceſſ. Iur. tit. 5. quæſt. 10. num. 10. & Rota deciſ. 492. num. 9. part. 1. & deciſ. 25. num. 23. part. 5. recent.*

Nec refragari viſa fuit replicatio quod Cardinalis Tutor, & creditor hæredita-
33 tis Iacobi Philippi potuerit ſibi † ſatisfacere propria auctoritate etiam ſine ſolemnitatibus *l. quoties 10. §. ſicut de adminiſtr. & peric. Tutor. & l. Creditorem 8. C. qui Tut. dari* quoniam aſſumptum ceſſat, & in facto, & in Iure. In facto quidem dum Cardinalis, nihil vti Tutor, & Creditor egit in aſſerta Primogenitura, imò nec in ea, nec alibi declarauit ſibi ſatisfacere de aliquo eius prętenſo credito, & quod magis eſt, nec vnquam habuit prætenſionem, quam habet D. Marchio Gregorius, cui onus probandi allegatam ſatisfactionem propria auctoritate, eiuſque modum, & circumſtantias incumbit; In Iure verò, quia pręcitatæ leges forſan procedere poſſent ſi ageretur de ſatisfactione in pecunia exiſtenti, ſecus autem
34 ſi in bonis, quia tunc requiruntur † ſolemnitates, vt illas declarando, & limitando firmauit. *Rota deciſ. 25. num. 18. par. 5. recent.* & hæc concluſio certius procedit in præſenti, quia etiam retento Themate dicta aſſerta apocæ Iacobus Philippus potuiſſet concurrere cum alijs bonis diuerſis ab illis, quæ prætenditur Cardinalem in ſui ſatisfactionem propria auctoritate recepiſſe, & facere regulas, necnon apponere circumſtantias ſibi beneuiſas in declarationem propriæ voluntatis.

Ex quibus ceſſat altera prętenſio Marchionis Gregorij retinendi dicta bona, eo quia vti poſſit Iuribus Cardinalis ſui debitoris contra Iacobum Philippum, eiuſque hæreditatem eiuſdem Cardinalis debitorem ex cauſa reſeruationis prædictæ quoniam ad huiuſmodi effectum re-
35 quiritur, quod principalis † debitor ſit prius condemnatus *l. 2. C. quando fiſcus, vel priuatus Surd. conſ. 4. numer. 1. & 2. Rot. deciſ. 759. numer. 2. part. 2. recent.* Marchio autem non ſolum deficit in iuſtificando præcedentem condemnationem Cardinalis quinimò creditum eiuſdem Cardinalis, ſi non eſt totaliter inſubſiſtens ex iam deductis ſaltem valdè
36 turbidum, & illiquidum redditur, † qua ſtante illiquiditate crediti nulla competit retentio *l. vnica C. de compenſ. Surd. deciſ. 46. in fine Rota deciſ. 71. num. 13. & dec. 455. num. 8. & 9. part. 13. recent. & coram Eminentiſſ. Otteb. deciſ. 178. num. 10.* eoque magis dùm non ſolum apparet illiquidum creditum Marchionis contrà Cardinalem, verum etiam, quia inſubſiſtens pariter videtur creditum dicti Cardinalis contra hæreditatem Iacobi Philippi, & ad effectum retentionis, liqui-
37 ditas creditorum requiritur, † vt ſit, vel per confeſſionem partis, vel per rem Iudicatam, vel per inſtrumentum adeò clarum, vt illud controuerti non poſſit. *Rota coram Caualer. dec. 539. n. 6. & dec. 443. num.*

num. 3. part. 2. recent. & in Romana de Mareſcottis 24. Maij 1624. coram Rembeldo, & deciſ. 130. num. 8. poſt Zaccb. de oblig. Camer. & coram Buratt. deciſ. 160. nu. 20. & ibi add. num. 21.

Et ità vtraque, &c.

FIRMANA FIDEICOMMISSI

Mercurij 15. Ianuarij 1676.

ARGVMENTVM.

Prohibita alienatione vſq; ad certum tempus, an & quando poſt illius lapſum cenſeatur permiſſa. Prohibitio alienationis num ſolum actus inter viuos, vel etiam hæredis inſtitutionem compræhendat.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitum ad tempus poſt illud cenſetur permiſſum.*

2. *Prohibitio alienandi ad tempus inducit fideicommiſſum ſub conditione ſi poſt tempus permiſſum non alienauerit.*

3 *Fideicommiſſum non repugnat facultati alienandi, quia remanet in re non alienata.*

4 *Quiſque eſt rei ſuæ moderator, & arbiter.*

5. *Fideicommiſſum poteſt limitari, vt habeat locum ſolum quatenus alienatio non ſequatur.*

6 *Prohibita alienatione vſque ad certum tempus non cenſetur poſt illud permiſſa, ſed remanet prohibitio ex ipſo fideicommiſſo.*

Declara id procedere in prohibitione ſimplici ad tempus, ſecus ſi per viam denegatæ potentiæ vt num. 7.

8 *Diuerſitas voluntatis ex diuerſo modo diſponendi arguitur.*

9 *Exceptio differt à regula, & in cæteris eam confirmat.*

10 *Verbum* vendere *comprehendit ſolùm alienationem inter viuos.*

Limita quando eſt coniunctum cum verbo vel alienare, *vt num.* 11.

12 *Prohibitio alienandi comprehendit etiam hæredis inſtitutionem, quando eadem ſubeſt ratio.*

Maximè quando eſt facta cum clauſula nullo modo, *vt num.* 13.

DECISIO XVIII.

TVLLIVS in vltimis tabulis Iacobo Nepoti hæredi ſcripto expreſsè prohibuit alienationem non nullarum Domorum, ita vt ſi alienarentur potuiſſent vindicari per filios prædicti Iacobi, & alios Succeſſores vocatos, in alijs verò bonis prohibitionem alienationis reſtrinxit mandans, quod nullo modo vendere, vel alienare poſſet vſquequò non peruenisset ad ætatem annorum quatraginta, quam diſpoſitionem in omnibus eius partibus idem Tullius pariter comprobauit etiam in ſuis Codicillis datis *in Summario num. 2.*

Anno 1672. ætatis ſuę ſexageſimo. Idem Iacobus vendidit Ioanni Franciſco Sanſonio prędium hereditarium vna cum duabus alijs petijs terrarum, & per teſtamentum diſpoſuit fauore Ioannę Vxoris de altero prædio hæreditario vna eum alijs duabus petijs terrarum, & fauore Franciſci Lampini de altera petia terræ.

Sequuto obitu dicti Iacobi Raphaella filia Stephani Sanſonij prætendente ſe vocatam ad fideicommiſſum Tullij, & eius vigore ad præfata bona alienata per Iacobum ſibi immiſſionem competere; Orta fuit lis per partes tamen compromiſſa in Doctorem Rufum, qui pro Raphaella, & ſic pro immiſſione laudum protulit; à quo deuoluta eauſa per appellationem coram me dedi dubium an Raphaellæ competant Ius, & Immiſſio ſuper bonis a Iacobo alienatis, & per Dominos negatiuè reſolutum fuit.

Fundamentum reſolutionis nititur in facultate alienandi tradita per Teſtatorem Iacobo poſt quatrageſimum ſuę ętatis annum, quæ apertè reſultare viſa eſt ex prohibitione limitata ad ipſum tempus per regulam, quod prohibitum ad
1 certum tempus † cenſetur poſt illud permiſſum *l. imperator de poſtulat. Surd. conſ. 468. num. 4.* qua facultate alienandi ſtante nullum competit Raphaellæ, admiſſa etiam eius vocatione, Ius, aut immiſſio ſuper bonis alienatis, quia fideicommiſ-
2 ſum non eenſetur iniunctum † niſi ſub conditione ſi hæres poſt dictum tempus non alienauerit. *Bellon. Iun. conſ. 1. nu. 19. & 41. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 720. numer. 31. verſ. quartus Rot. deciſ. 555. num.*

num. 20. *&* 186. *num.*4. *tom.*2. *par.*4.*rec.*
non enim repugnat quod quis ſit graua-
tus fideicommiſſo, & facultatem habeat
alienandi, quia tunc fideicommiſſum re-
3 manet ſolum † in re non alienata. *Alciat.*
conſ. 66. *numer.* 11. *lib.* 9. *Surd. conſ.* 96.
num. 26. *Peregr. de fideicommiſſi art.* 40.
num. 43. & ratio ſuadet, quia cum vnuſ-
4 quiſque ſit rei ſuæ liber dominator, † &
arbiter *l. in re mandata* 21. *C. mandati*
Rot. deciſ. 377. *num.* 43. *par.* 9. *recent.* ſi-
cut Teſtator potuit non fideicommittere,
ita & etiam potuit fideicommiſſum limi-
5 tare mediante hac permiſſione † liberæ
facultatis alienandi, ita vt fideicommiſ-
ſum habeat locum quatenus alienatio
non ſequatur. *Gabr. conſ.* 123. *num.* 41.
lib. 1. *Menoch. conſ.*151. *num.*27. *& conſ.*
602. *per tot. Mantic. de coniect. vltim. vol.*
lib. 3. *tit.* 17. *num.* 10. *Merlin. deciſ.*459.
num. 3. 4. *&* 5. *Celſus deciſ.* 111. *num.* 1.
& Rota in Romana locorum Montium 16.
Iunij 1659. *confirmata* 5. *Martij* 1660.
coram Priolo impreſſ. penes modern. Lucen.
immediatè poſt contr. 48.

Obiectum verò quod Tullius prohi-
bens ſolummodo vſque ad annum ætatis
quatrageſimum à contrario ſenſu non in-
ferat, quod poſt dictũ tempus permiſerit
alienationem, dum ſuper bonis ſuis fi-
deicommiſſum inſtituit, eo quia ſi ceſſa-
6 uit prohibitio teſtatoris remanſit † altera
legis, quæ oritur ex ipſo fideicommiſſo,
vt per Caſtren. conſ. 263. *lib.* 2. *Pariſ. conſ.*
31. *num.* 3. *lib.* 2. *Oſaſc. deciſ.* 85. *numer.*
14. *& alios relat. per Seraphin. dec.* 1244.
num. 6. Quidquid ſit de ſimplici prohi-
bitione alienationis vſq; ad certum tem-
pus facta; in præſenti animaduerterunt
DD. quod Teſtator proceſſit per viam
denegatæ potentię, vt patet ex verbis,
nullo modo poſſit &c. quo caſu quia inter
poſſe, & non poſſe non datur medium,
7 ſequitur, † vt terminato per lapſum tem-
poris non poſſe ſubintret poſſe, & ſic non
verſamur in ſimplici ceſſatione prohibi-
tionis alienationis, ſed potius in mani-
feſta permiſſione facultatis alienandi, quę
nedum prohibitionem expreſſam, ſed
etiam tacitam ceſſare prorſus facit, vt
optimè ratiocinatur. *Ruin. conſ.* 76. *nu-*
mer. 6. *conſ.* 112. *num.* 4. *& conſ.* 132. *lib.*
2. *Mantic. de coniect. vltim. vol. lib.* 3. *cap.*
17. *numer.* 11. *verſ. neq; officit circa fin. &*
verſ. illud etiam per tot, cum alijs citatis
per Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 720. *num.* 20.
& in terminis præciſis Rota dec. 288. *per*
tot. & præciſe num. 7. *&* 8. *par.* 14. *rec.*

Eoq; facilius deſcenſum fuit per DD.
in præſentem reſolutionem quia Teſtator
in non nullis alijs bonis indefinitam alie-
nationem Iacobo hæredi interdixit ita vt
nullo tempore, nullo modo, nullaque
occaſione ipſa vendi, & alienari potuiſ-
ſent, & ſi alienatio ſequuta fuiſſet, vti
nulla hæredibus fideicommiſſarijs libera
repetitio competiſſet. Imò eamdem ex-
preſſam prohibitionem iterum renouauit
in ipſis bonis poſt quam diſpoſuit ſuper
facultate limitata ad tempus, vt ex ver-
bis ibi -- *Item reliquit dicto Iacobo omnia*
bona mobilia, & ſtabilia &c. pacto, & con-
uentione, quod nullo modo vendere, vel
alienare de dictis bonis poſſit vſquequo præ-
dictus Iacobus non peruenerit ad ætatem
quatraginta annorum præter domos ſupra-
dictas, quas nullo modo vendere, vel alie-
nare poſſit, vt ſupra. Ex hoc enim enixo,
ac diſtincto modo diſponendi de vno cor-
pore ad aliud dignoſcitur pariter diuer-
8 ſa, & diſtincta † voluntas, & ab indefi-
nita, & abſoluta denegatione facultatis
in aliquibus corporibus, oritur permiſſio
9 aperta in alijs, vt exceptio † differat à re-
gula, & in cæteris eam confirmet *ad text.*
in l. nam quod liquide §. *fin. de pet. legat.*
Ruin. dicto conſ. 132. *num.* 5. *poſt med. lib.*
3. *Decian. conſ.* 10. *num.* 21. *in princ. lib.*
4. *Medic. deciſ.* 83. *num.* 31. *Rot. coram*
Merlin. deciſ. 829. *num.* 5.

Neque tollitur ſubſiſtentia alienatio-
num factarum à Iacobo in Ioannam vxo-
rem, & Franciſcum Lampinum in teſta-
mento ex eo quia verbum vendere pro-
latum à Teſtatore non comprehendat
10 alienationem per viam † vltime volun-
tatis, ſed ſolum per actus inter viuos *ad*
text. in l. pater filium 38. §. *fundum de le-*
gat. 3. quoniam per DD. animaduerſum
fuit, quod verbum *vendere* non ſtat de
per ſe, & ſimpliciter, ſed iunctum præ-
cedit ſubſequenti alteri, *vel alienare*,
11 quod tanquam † generale comprehendit
quamcumque alienationem etiam per vl-
timam voluntatem, *vt diſtinguendo firmat*
Fuſar. de ſubſtit. q. 712. *n.* 7. *Odd. de prohibit.*
alien. quæſt. 17. *num.* 74. *& quæſt.* 24. *nu.* 33.
tanto magis quando eadem militat ratio
in diſpoſitione per contractum, ac in di-
ſpoſitione per vltimam voluntatem, tunc

enim

12 enim in prohibitione † alienãdi venit etiã hęredis inſtitutio *Pariſ. conſ.7. numer. 53. & ſeq. lib. 1. Peregr. conſ.36.n.5 lib.5 Rot. deciſ.211. num.20.par. 6. rec. & in Bononien. fideicommiſſi de Gozzadinis 27. Aprilis 1674. §. quinto quod donator*, & *26. Aprilis 1675. §. multo magis coram R.p.d. meo Calataiu* pręterquam quod in pręſenti teſtamento Tullius dum prohibendo dixit, quod *nullo modo poſſet hæres, vendere, vel alienare*, manifeſtè voluit compræhendere, mediante illa dictione generali *nullo*
13 *modo* † omnes modos alienandi non autem ſolos illos inter viuos, vt in ſpecie tradunt *Couar. in c.Rainaldus numer. 11. de teſtam. Grat. conſ.68. num.6. lib.2. Gabr. de fideic. concluſ. 10. num.6. Rot. deciſ. 11. num. 1. verſ. ſecus in caſu par. 1. recen.* Et ita altera tantum parte informante, & Raphaella non comparente, per contradictas reſolutum fuit.

ROMANA CENSVS

Luna 27. Ianuarij 1676.

ARGVMENTVM.

Articuli in prophanis data releuantia ſemper admittuntur etiam in dubio, & poſt factum ſuper iiſdem examen quando magis diſtinctè vel quid noui deducitur. In materia obiectiua quando admittantur.

SVMMARIVM.

1 *Articuli in prophanis ſunt admittendi dummodo releuantes.*
2 *Inſtrumentum ſimulatum non meretur executionem.*
3 *Simulatio remouet conſenſum ab actu.*
4 *Articuli admittuntur etiamſi dubitetur an probationes fuerint releuantes.*
5 *Non eſt præcludenda via probationibus adiuctoriam cauſæ facientibus.*
6 *Articuli ſuper materijs ſuper quibus iam fuit examinatum non ſolent admitti.*
7 *Limita ſi materia ſit magis diſtincta.*
8 *Item ſit contineant aliquid noui.*
9 *Et iſto caſu conceditur examen etiam poſt dicicita teſtificata.*
10 *Articuli obiectiui quando principaliter concernunt ius dantis admittuntur & numer. 11.*

DECISIO XIX.

DEDVCTA per ſartum ſimulatione cenſus creati fauore Ioſephi, caquè, vt prætenditur, non ſufficienter probata A.C. mandatum relaxauit prò fructibus, & per ſententiam ipſum Ioſephum à ſimulatione abſoluit, à quibus commiſſa mihi cauſa antè diſputationem dubij principalis, ſartus dedit nouos articulos ſuper eadem ſimulatione, nouoſque teſtes induxit, & controuerſa admiſſione per Ioſephum, propoſui dubium in Rota an eſſent admittendi, pro affirmatiua reſolutum ex ſolito ſtylo tribunalis, quod in profanis non ſoleat denegari,
1 admiſſio articulorum † dummodò conſtet de releuantia, vt aliàs reſolutum fuit coram *Cæſare de Graſſ. deciſ.1. num.10. dilat. & coram Gregor. deciſ.191. numer.1. & 2. Arguell. deciſ.38. numer.1. Bich. deciſ.332. num.3. & 4. & coram Celſo deciſ.12. num.1.*

Materia autem præſens releuans viſa fuit, quia cum actio dirigatur pro exequutione inſtrumenti cenſus, eo ipſo
2 quod iuſtificatur † ſimulatus, amplius executionem non meretur *Rot. poſt Cenc. de cenſ. deciſ.128. numer.1.* vbi quod tunc inſtrumentum redditur inexequibile, quia
3 ſimulatio remouet † conſenſum ab actu *ex Bald. in l.1. numer. 9. verſ. interea producuntur ad remotionem C. plus valer. quod agitur*, & ad effectum admittendi articulos ſufficit probationes faciendas per nouum examen eſſe dubias an releuent,
4 vel nè, vt firmauit *Rot. deciſ. 424. num.3. par. 10. & deciſ. 453. num. 5. par.14. recent.* ibique adducitur ratio, ne aliàs præ-
5 cludatur via faciendi probationes † ad victoriam cauſæ conducentes *ex deciſ. 25. de teſtib. in antiq. & coram Penting. deciſ. 27. numer. 3.*

Non refragante, quod articuli modò exhibiti contineant eaſdem materias, ſuper quibus iam alias fuerunt examinati
6 primi teſtes, ideoque ſuper eiſdem † non ſoleant admitti *ad tradit in cap. fraternitatis 17. de teſtib. & per ſ. m. Gregor. deciſ. 497. numer.5.* Quia cum materia ſit magis ſpecificè, ac diſtinctè exarata, hoc tan-
7 tum ſufficit † pro conceſſione noui examinis, vt diſtinguendo duxit *Abb. in d.c.*
fra-

fraternitatis numer. 8. verſ. fin. & firmat. Rot. coram eodem Gregor. deciſ.191. num.3. & in deciſ. 266. numer. 13. par.6. ac deciſ. 252. num. 6. par.9. rec. & coram Arguell. deciſ.38. numer.10.

Eoquè magis, quia animaduerterunt Domini, quod materia deducta præter aliàs articulatam, continet aliquid nouum, & diſtinctum à prima nempè confeſſionem ipſius ſimulationis factam à
8 prędicto Ioſepho poſt prædictum examen. Ad hoc enim, vt articuli admitti poſſint, ſufficit quod vnus ſit nouus, & diuerſus, vt firmauit *Rota in recent. deciſ. 183. à n.1. par.4. & dec.303. num.6. par.9. coram Buratt. deciſ. 392. num.5. & coram Peuting. deciſ. 25. num. 10.* Imò quod veniant admittendi etiamſi depoſitiones primorus teſtium fuerint publicatæ, ac
9 didicita † teſtificata, eaque diſcuſſa *Felin. in c. fraternitatis 17. num.8. & ſeq. de teſtib. Rot. coram Gregor. deciſ. 497. num.2. & coram Peuting. dec. 323. num.6. & in recen. 427. num.2. par.12.*

Neque admiſſio euitari poteſt per exceptionem, quod articuli contineant materiam obiectiuam ex eo inductam, quia articulatur quod cenſus fuerit ſuppoſitus ad hoc, vt potuiſſet Ioſepho inſeruire loco patrimonij requiſiti in ordinandis ad Sacros ordines per *Sac. Conc. Trid. ſeſſ.21. de reform. cap. 2.* Quia dum principaliter
10 concernit ius articulantis † examen non denegatur, & non dicitur propriè materia obiectiua *Rot. deciſ.661. num.2. par.2. recent.* nàm tunc recipitur non vti obiectum, ſed vti ius partis, & ideò articuli
11 etiam criminoſi, quando ſunt de Iurandis admittuntur, vt firmat eadem *Rot. deciſ.309. numer.2. inter impreſſ. penès Farinac. poſt ſecundum librum Conſiliorum, & coram Bich. deciſ.227. numer.3. coram Puteo deciſ.21. numer.5. lib.1. coram Coccin. deciſ.216. num.9. coram Dunozett. iun. dec. 691. num.8. & 9. & Addeu. ad Gregor. deciſ. 253. numer.17. littera C.*

Et Ità &c.

TIBVRTINA ATTENTATORVM

Luna 27. Ianuarij 1676.

ARGVMENTVM.

Attentata ſunt geſta poſt appellationem, & poſt inhibitionem ideò purganda Commiſſio cum clauſula *ſine praiudicio* non excuſat ab attentatis actus in ſententia non compræhenſos &c.

SVMMARIVM.

1 *Attentata ſunt omnia geſta poſt appellationem.*
2 *Clauſula* ſine præiudicio *praſeruat Iudici à quo facultatem exequendi contenta in ſua ſententia tantùm.*
3 *Attentata dicuntur geſta poſt appellationem etiam commiſſa cum clauſula* ſine pręiudicio *quando non ſunt comprahenſa in ſententia.*
4 *Et ſunt reuocanda & inpriſtinum reſtituenda.*
5 *Arborum* cæſatio & inciſio *in quibus differant.*
6 *Iudex tollens vnum ius non cenſetur in alio velle praiudicare.*
7 *Seruitus ſemper eſt habenda cum minori damno poſſibili Proprietarij.*
8 *Inhibitio rotalis ſiuè iuſta ſiuè iniuſta eſt timenda.*
9 *Et omnia poſt eam geſta ſunt attentata.*
10 *Et debent ex officio per Iudicem reuocari.*
11 *Etiam ſi pars non inſtet.*
12 *Et purgantur remouendo impedimenta & reficiendo damna & expenſas.*

DECISIO XX.

NON fuit per dominos dubitatum de attentatis, quia D. Dux Vicouari poſtquam Rotæ cauſa appellationis à decreto, ſeù ſententia R. p. d. Thomati commiſſa fuit, necnon eidem D. Duci præſentata inhibitio Rotalis, non ſolum inciſit Siluam Montis Podij pro rata rubrorum decem, verum etiam illam cæſauit, & terram ad culturam reduxit in præiudicium Communitatis, & hominum Sancti Poli, qui in ipſa Silua retinent ius lignandi, paſcendi, & glandandi, & ex ſen-

ſententia ad eorum fauorem lata de anno 1577. *ſum. ipſarum numer.* 1. aliaquè
1 † innouauit, vt infra, quæ omnia vti facta in ſpretum ipſius appellationis, non eſt dubium, quod ſint attentata *c. Romana 3. §. ſi autem poſt ſententiam de appell. in 6. Gregor. deciſ.* 435. *num.* 1. *Caualer. deciſ.* 223. *numer.* 3. *& deciſ.* 87. *numer.* 1. *poſt Zacch. de oblig. Camer.*

Nil refert, quod à ſententia d. R. p. d. Thomati fuerit cauſa commiſſa *cum clauſula ſine præiudicio* per Signaturam Iuſtitiæ, quia ipſa clauſula ſolùm præſeruat iuriſdictionem exequendi diſpoſita in ſenten-
2 tia † Iudicis à quo, non autem extenditur ad alia in ipſa ſententia non comprehenſa *Mareſcott. Var. reſol. lib.* 1. *cap.* 22. *numer.* 23. *Rota deciſ.* 310. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſor. & in Romana, ſeu Ianuenſis hæreditatis* 15. *Martij* 1660. §. 2. *quia coram Eminentiſſimo Cerro*, cum itaque ipſa ſententia R. p. d. Thomati, nullam aliam facultatem contineat, niſi incidendi rubra decem Siluæ, cætera omnia nempè Cæſatio, & reductio terreni ad culturam, de quibus deponunt teſtes *Sum. numer.* 5. necnon impedimentum præſtitum, ne homines Communitatis potuerint animalia ducere ad paſcua in ipſa Silua controuerſa, ac etiam pignora ablata contra illos, qui actu animalia
3 duxerunt, vt † *ex Sum. additionali numer. vnico*, ſicut in ipſa ſententia non continentur, ita etiam vti innouata poſt commiſſionem cauſæ, & præſentationem inhibitionis, ac litis pendentiam à vitio attentatorum excuſari, aut defendi minimè poſſunt *Rot. d. deciſ.* 310. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ. Buratt. deciſ.* 181. *num.* 1. *& in recent.* 452. *num.* 5. *par.* 14. & indè ſunt
4 reuocanda tanquam † actus nulli & in priſtinum reſtituenda *Scaccia de appell. quæſt.* 19. *remer.* 1. *concluſ.* 3. *numer.* 13. §. *contrariam opinionem verſ. dicens, quod Caualer. deciſ.* 69. *num.* 5. *in fine, & Eminentiſſimus Ottbobon. deciſ.* 108. *num.* 1. *Ferentill. ad Buratt. deciſ.* 902. *num.* 7.

Nec valuit D. Duci ad effectum ſe eximendi ab attentatis deductum equiuocum factum in executione, eo quia incíſio arborum, & cæſatio poterat recipi pro Sinonimis, nam præter diuerſitatem patentem ipſorum verborum, dum cæſatio Siluæ, eſt euellere ex ipſa terra radices arborum, iuxtà pariter illarum Regionum intellectum, de quo depo-
5 nunt teſtes † *d. Sum. num.* 5. Inciſio verò nil aliud importet, quàm recidere ab arbore ramos, vel incidere eandem arborem, ſed ſaluis radicibus *iux. text. explicationem in l. ex Silua* 11. *ff. de vſufruct.* quidquid ſit de iſtis, adhuc reductio terræ ad culturam, & impedimentum traditum paſcuis ſub ipſo equiuoco
6 non comprehenduntur, † quæ ſemper ſaluanda erant fauore committentis habentis deducta plura Iura, quorum licet Iudex ſubſtulit vnum, in alijs non cenſetur voluiſſe præiudicare *ex regul. text. in l. ſi domus* 20. *ff. de ſeruitut. Vrban. præd.*

Minùs releuat, quod cæſatio ſit in ſola quantitate rubrorum duorum circitèr, itaut in Silua rubrorum 192. non ſit habenda in conſideratione tàm modica quantitas, non ſolum ex cauſa paruitatis materiæ, verùm etiam quia remanſit reſiduum totius Siluæ, quæ non ſolum ſufficiens ſupponitur, immò quod excedat neceſſitatem communitatis tàm in Iure lignandi, & glandandi, quàm in Iure paſcendi iuxtà relationem Peritorum D. Ducis *Sum. num.* 1. *&* 2. & ſer-
7 uitus ſemper † habenda ſit cum minori damno poſſibili in præiudicium D. Proprietarij, *vt per text. in l. ſi cui* 9. *ff. de ſeruit. ſenſit Nouar. de grauam. Vaſſallorum. tom.* 1. *cap.* 176.

Reſponſum etenim fuit, quidquid ſit de modicitate valoris damnorum; quod reſpicit liquidationem faciendam, & non tollit, quod ſaltem Communitas, & homines maiori pinguedine fruiti eſſent, ſi inhibitio Rotalis fuiſſet exiſtimata, prout
8 debet exiſtimari, & timeri, † ſiue iuſta, ſiue iniuſta, *Coccin. deciſ.* 252. *numer.* 2. *& in recentior.* 432. *numer.* 1. *&* 2. *part.* 14. *ac in alijs paſſim*. Euitari tamen non poteſt ſpretum Iuriſdictionis Tribunalis inductum quoad ea, quæ tendunt ad Ius particulare, ſcilicet ex eo, quia lite pendente Communitas, & homines
9 fuerunt impediti † in paſcuis, ac etiam multi pignorati per miniſtros D. Ducis, tanquam aſſiſtentes, & conductores animalium ad paſcendum, *cap. non ſolum* 7. *de appellat. in* 6. *Milliſ. in Repert. in verbo attentata lit. pendente, Alex. conſ.* 99. *viſis proceſſibus n.* 9. *lib.* 5. *Rot. dec.* 2. *in fine de reſt. ſpol. in nou.* & ideo Iudex, cuius læſa

Maieſtas fuit in ſimilibus caſibus ex offi-
10 cio † debet curare attẽtatorũ purgationẽ ad propriam ipſius Iuriſdictionem cõſeruan. *Lancell. de attentat. par. 2. c. 4. limit. 15. n. 27. Rot. deciſ. 4. nu. 1. & deciſ. 10. ad fin.*
11 *vt lite pendente in nou.* † etiãſi per partem offenſam, & turbatam in ſua poſſeſſione nulla fiat inſtantia, *Caualer. deciſ. 175. n. 3. Merlin. deciſ. 320. num. 8.* Quibus ſtantibus dixerunt Domini teneri D. Ducem remouere impedimenta, vt Communitas pacificè continuet poſſeſſionem Iurium
12 ſuorum in Silua, † de qua agitur, necnon ad refectionem omnium damnorum, & expenſarum paſſorum per Communitatem S. Poli iuxta aliàs in ſimilibus deciſa per *Rotam in Moguntina reædificationis Chori 23. Martij 1672. §. fin. coram R. p. d. meo Emerix.* Vtraque parte informante &c.

ROMANA SALVIANI.

Lunæ 2. Martij 1676.

ARGVMENTVM.

Alimenta à Concreditore non poſſidente non præſtantur. Paupertas ad hunc effectum quomodo probanda &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditor non tenetur Concreditori alimẽta, & ſumptus litis ſubminiſtrare.*
2 *Alimenta, & ſumptus litis ex fructibus non ex capitali detrahi debent.*
3 *Non ſunt præſtanda ab eo, qui non poſſidet.*
4 *Quando ex officio Iudicis ſunt præſtanda requiritur bonum Ius, & Paupertas plenè probata.*
5 *Sententia excedens metam deciſionum poteſt redargui.*
6 *Paupertas ad effectum alimentorum eſt probanda per teſtes formiter examinatos, vel per publica documenta.*
7 *Et debet probari, quod illa petens non habeat tot bona ſufficientia ad ſubſtentandum ſe & litem.*
8 *Coarctando negatiuam, quod aliunde habere non poſſit.*
9 *Alimenta, vt denegentur, ſufficit habilitas in propria induſtria.*
10 *Etiam in fœminis.*

DECISIO XXI.

CONCVRRVNT ſimul ad immiſſionem poſſeſſionis domus poſſeſſæ per Dominos de Roccis ex Iudicio Saluiani. Anna Maria, & Hortenſia, vti Conereditrices q. Ioannis Baptiſtæ, & Franciſci de Criuellis, & *Rota 3. Iulij præteriti*, Annam Mariam præferens ipſi immiſſionem conceſſit, ſed cùm fuerit deinde per Signaturam Iuſtitiæ ſuſpenſa, & Cauſa mihi commiſſa, eadem Anna Maria prætendens ab Hortenſia eſſe ſibi ſubminiſtranda alimenta, & ſumptus litis, & ſuper his propoſito dubio negatiua prodijt reſolutio ſub principali fundamento, quod actio Annæ Mariæ non ſit directa contra poſſeſſorem rei petitæ, ſed diſputetur inter Conereditores ſimul concurrentes ad acquiſitionem bonorum communis De-
1 bitoris quo caſu, quod † alter Creditor non teneatur alteri ſuo Cõcreditori Aduerſario alimenta, & ſumptus litis ſubminiſtrare reſolutum fuit *coram Dunoz. Iun. deciſ. 275. num. 4.* Tanto magis, quod cùm ſemper habenda ſit ratio ob conſtitutionem alimẽtorum ad ſolos fructus rei quæ eſt in lite, & poſſidetur à Collitigante, eorumque quantitatem, nõ autem ad valorem Capitalis, quod ſemper innoxium
2 liberum, & intactum remanere debet † *ad terminos text. in l. final. §. nou ſi talis C. de ord. cognit. vbi Bald. num. 4. & Salicet. num. 2. verſ. nota bene, Curt. de ſequeſtr. par. 1. num. 10. cum alijs adductis in annot. ad deciſ. 707. num. 11. coram Buratt.* Dum Hortenſia non poſſidet, nec fructus percipit ad ipſam prꝑſtationem alimentorũ, †
3 & ſumptũ litis cogi minimè poteſt, *Aret. in cap. ſi quis teſtium num. 15. de teſtib.* ibi *3. concluſio, Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 120. num. 14. Coccin. deciſ. 2074. num. 4. & Rot. deciſ. 470. num. 6. par. 2. rec. ac coram Dunoz. Iun. d. deciſ. 275. num. 7.*

His accedit, quod ad effectum, vt ſit locus alimẽtis prouiſionalibus officio Iudicis præſtandis duo copulatiuè requiruntur, bonum Ius, & paupertas plenè iuſtificata. quorum altero deficiente, deficit pariter actio ad ipſa alimenta petenda, *Rota deciſ. 148. ſub numer. 1. & deciſ. 170. num. 1. par. 4. recent. & coram Seraph. deciſ.*

deciſ.426.num.1.& deciſ.41.per tot. & coram Caualer. deciſ. 467. numer.1.ac deciſ. 554.num.11.

In præſenti autem quidquid ſit de bono Iure, cum Sententia Rotalis in qua fundatur ab informantibus redarguatur,
5 quod † excedat formam, & metam præſcriptam in deciſionibus, certum eſt paupertatem non probari, dum ad ipſam inducendam non admittuntur fides, ac atteſtatio Parochi, & aliorum extraiudicia-
6 les, ſed per † teſtes cõteſtes formiter examinatos parte citata, ſeu per alia documenta publica venit plenè iuſtificanda, *Carill. deciſ. 295. num.3. Buratt. dec.208. n.8.& ſpecificè Rota firmauit in Auenionen. Alimentorum 8. Iunij 1674. §. 1. verſ.& certum eſt coram Reuerendiſſ. D.meo Mattheio*. Imò viſum fuit, quod non ſolum teſtes debeant deponere alimenta peten-
7 tem non habere tot bona ſibi † ſufficientia ad ſubſtentationem propriæ perſonæ, & litis, *iuxta text. in l.paupertas, §.ſed & propter paupertatem*, & ibi *Gloſſ. in verb. Imparem, ff. de excuſat. Tutor. Carill. d. deciſ.295.num.5.& Greg.deciſ.289,num.7. verſ. paupertas*, verùm etiam coarctare negatiuam, quod nempè ab eodem acto-
8 re illa aliunde † haberi non poſſunt, *Roman. conſ.245. num.9.Couarr.var. reſolut. lib.2. cap.6. num.8. verſ. Ceterum*; Quoniam ad ipſius oneris excluſionem ſufficit habilitas in petente ad ſibi alimenta
9 quærenda mediante † propria induſtria, & ſi adſit poſſibilitas, & aptitudo in proprijs laboribus, vt præter *Scannarol. de Viſit. Carcer.lib.2.cap.7.num.7.cum varijs, & multis ibi allegat.* in præciſis terminis
10 fœminarum commorantiũ † in Ciuitate, vbi propria induſtria, & laboribus quæri ſibi poſſunt alimenta deciſum fuit in ipſa *Auenionen. Alimentorum 8. Iunij 1674. §. præterquamquod, & verſ.verùm etiam coram d.Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno*, vbi quoque redditur ratio, quia prius oportet, vt quilibet in ſudore vultus ſui veſcatur pane.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum &c.

AQVILANA GABELLAE.

Lunæ 16. Martij 1676.

ARGVMENTVM.

Clerici pro bonis donatis, vel ab eis emptis an, & quando teneantur ad onera laicalia.

SVMMARIVM.

1 *Bona Clericorum ſunt obnoxia ab oneribus laicis.*
2 *Limita, ſi imponantur authoritate Apoſtolica.*
3 *Tranſactio comprehendit omnia in litem deducta, & connexa, etiam non expreſſa.*
4 *Præſumitur in ea cogitatum de omnibus in controuerſiam deductis.*
5 *Relatio operatur expreſſionem omnium contentorum in relato.*
6 *Tranſactionis virtus eſt lites dirimere.*
7 *Exemptione à gabellis in vno caſu ſtipulata in alijs cenſetur denegata.*
8 *Exceptio vnius caſus in alijs non exceptis firmat contrariam regulam.*
9 *Argumentum à contrario ſenſu etiam in contractibus valet.*
10 *Bona empta à Clericis, vel eis donata, sũt ſubiecta gabellis in Regno Neapolitano.*
11 *Tranſigentes, præſumitur ſe conformaſſe cum vniuerſali Regionis conſuetudine.*
12 *Bona empta, & donata Clericis tenentur ad onera fixa, & inuariabilia.*
13 *Tranſactio legitimè facta eſt ſeruanda.*

DECISIO XXII.

VERTENTIBVS inter Clerum, & Communitatem Aquilæ varijs litibus ſuper ſolutione datiorum, & gabellarum, & habito recurſu ad Sac. Congregationem Immunitatis Eccleſiaſticæ, deuentũ fuit ad tranſactionem, in qua concorditer partes ſtabiliuerunt exemptionem Cleri in certa quota farinæ, & aliorum ad vſum victus, necnon in bonis patrimonialibus, beneficialibus, & prouenientibus ex legitima ſucceſſione tantùm. Et cum in eadem tranſactione nulla fiat mentio de bonis acquiſitis titulo emptionis, & donationis, prætendentes Eccleſiaſtici ipſa bona non fuiſſe comprehenſa, & reman-

ſiſſe ſub diſpoſitione Iuris, imò obnoxia
1 à dd. † oneribus ex diſpoſitione *Concilij Lateranenſis in cap. non minùs, & ex decretali Bonifacij VIII. in cap. clericis de Immunitate*. Introducta lite coram A. C. fuit lata ſententia contra exemptionem, & deuoluta Cauſa per appellationem ad Rotam coram me contigit hodie diſputare dubium. *An immunitati, & exemptioni reſiſtat tranſactio inita inter Clerum, & electos gabellarios Communitatis* pro affirmatiua reſolutum, quia ex tranſactione munita confirmatione Apoſtolica Cleri-
2 cus † validè obligatur ad ſolutionem gabellarum, *iuxta doctrinam Nattæ cōſ.203. num.5, Caſtren. conſ.423. numer. 2. lib.2. per Rotam approbata coram Merlino deciſ. 902. num.70. & 77.*

Et licèt obijciatur prędicta non procedere, niſi intra limites contentorum, & expreſſorum in obligatione, & ideo non applicari, cùm in concordia inter Clerũ, & Communitatem Aquilæ non legatur expreſſa obligatio pro bonis donatis, & emptis, attamen Domini reſpicientes mentem tranſigentium, qualitatem litium antecedenter pendētium ſuper quibus cecidit tranſactio, & tenorem concordiæ conſiderarunt, ſi non expreſsè ſaltem virtualiter bona donata, & empta ſub tranſactione comprehendi, & id arguebant, quia lis, quæ dedit cauſam concordiæ fuit ſuper franchitijs, & Datijs, ac gabellis, & in ſpecie pro ipſis bonis donatis, & emptis, vt colligitur ex tenore memorialis porrecti ex parte Communitatis Sac. Congregationi ſuper Immunitate Eccleſiaſtica, *Sum.num.5.* ibi. *Che li Preti, e Chierici per li beni comprati, e donati ſiano obligati à pagare la bona tenenza, mentre ſono ſoggetti alli debiti contratti*, & inferiùs ibi. *Che dall'Ordinario ſi riconoſchino, e remedijno le fraudi, che ſi committono nell' emancipationi della portione virile, perche per via di emancipatione ſi aſſegnano alli Chierici molti beni, e li Padri, e Madri conuiuono con eſſi loro, e per queſta via ſi godono le Franchitie.* Vnde cùm de commiſſione d. Sac. Congregationis fuerit deinde ſuper omnibus litibus, & prætenſionibus deductis demandata concordia; Imò in ipſo inſtrumento tranſactionis ad omns lites, vt ſupra deductas, necnon ad ipſum præceptum Sac. Congregationis per partes habita

fuerit relatio perneceſſe oritur; quòd non ſolùm comprehēdantur ſub illa om-
3 nia expreſſa, † necnon alia antecedenter deducta, & connexa, *l. ſi de certa C. de tranſact. Surd. conſ.418. numer.11. & 21. Caualer. deciſ. 124. num. 1. & Rot. deciſ. 549. n.3. par.1. & deciſ.100. nu.2. par.2. & deciſ.232. num.5. par.14. rec.* Præſumitur enim partes cogitaſſe de omnibus in cōtrouerſiam deductis, ne aliqua litis ma-
4 teria ſupereſſet, & ne quid indeciſum relinqueretur, *Fab. in C. lib.2. tit. 4. de tranſact. defin.6. Caſtill. controu. Iur. lib.4. cap. 42. num. 48. Valleron. de tranſact. tit. 2. quæſt.1. num.20.* aliàs deſtrueretur regula
5 proueniens ex natura relationis, † quæ operatur indiuiduā, & propriā expreſſionem omnium contentorum in termino relato, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. Bart. in l.1. S. vltimo circa fin. ff. famil. erciſc und. Aymon. conſ.45. num.4. Dec. conſ.47. num.1. & Rot. deciſ.162. nu.10. in fin. part.11. rec.* Et non eſſet litibus finem imponere, ſed
6 lites litibus addere † contra finalem cauſam, & virtutem tranſactionis illas penitùs dirimentis, & auferentis, *Rot. dec.13, num.14. & deciſ.531. numer. 14. part.14. recent.*

Cùm itaque in tranſactione præſenti prædicta omnia partes conſiderauerint, & ea omnia tantummodò quæ voluerunt de controuerſis, & in litem deductis ab oneribus gabellarum fuiſſe exempta, ſpecificauerint per ſolam expreſſionem exemptionis illorum, nulla mentione facta de cæteris, ſequitur, quod cætera non expreſſa, & ſic bona empta, & donata de
7 quibus agitur † ab ipſis gabellis exempta non dicantur, nec habeantur, ſed ſub tranſactione comprehendi cum vinculo obligationis ad onera gabellarum, *Caſtr. conſ.455. in fin. verſ. præterea cum libro primo, Ciriac. controuer.103. num.83. Molin. de rit. nupt. lib. 3. quæſt. 51. num.8. Surd. deciſ. 202. nu. 12.* quia tranſigentes, dum lis erat ſuper diuerſis generibus fructuũ,
8 & bonorum excipientes, † & eximentes nominatos, & ſpecificatos in ipſa tranſactione decreuiſſe præſumitur in omnibus alijs non nominatis, nec ſpecificatis regulam in contrarium, *Poſth. reſolut. 136. num 33. cum plur. ſeqq. Rot. dec.40. nu.11. coram Celſo.* Poteſt enim bene argui, fuit data exemptio in certa quantitate fructuum, & in certa ſpecie bonorum, ergo in

in alijs cenſetur denegata cùm argum entum à contrario ſenſu in contractibus e-
9 tiam ſtricti † Iuris valeat, & operetur, *l. inter ſocerum 26. §. eum inter, ff. de pact. dotal. Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 14. per tot. & ſignanter num. 8. & lib. 14. tit. 10. num. 35. Molin. de tit. nupt. d. quaeſt. 51. num. 10. & 13. cum ſeq. Surd. d. deciſ. 202. num. 11.*

Et eo magis arguebant Domini bona empta, & donata fuiſſe comprehenſa in tranſactione inter non exempta ab onere datiorum, & gabellarum, quia antecedens prætenſio Communitatis, quod ipſa bona, vt ſupra acquiſita ab Eccleſiaſticis tranſirent cum onere gabellarum, & datiorum, ſicut pariter lis ſuper eadem prætenſione per Communitatem mota, non dignoſcuntur calumnioſæ, ſed retinent iuridicum fundamentum in obſeruantia totius Regni Neapolitani, in quo ipſa bona empta, & donata remanent ſubiecta
10 gabellis, & oneribus † ad quæ ante emptionem, & donationem tenebantur, & tranſeunt cum onere ſuo ex Pragmatica eiuſdem Regni de qua *in Summ. numer. 7.* & ex conſtitutione Papę Honorij, *Summ. num. 8.* & ſeruari teſtatur *Auctor poſt ſecundum volum. reſolut. Donati Antonij de Marin. alleg. 76. num. 27. & ſeqq.* itaut tanquam lex vniuerſalis faceret ſtatum inter ipſos Clerum, & Communitatem Aquilę particulares, & proinde in tranſactione magna vrget præſumptio, quòd partes voluiſſent ſe coformare cum vni-
11 uerſali Regni † conſuetudine, *Ancaran. conſ. 125. num. 6. Afflict. deciſ. 226. num. 2. & ſeq.*

Non obſtat decretum, ſeu reſolutio S. Congregat. Immunitatis ſub data 29. *Iulij* 1665. vbi ſtatuitur, quod bona per Eccleſiaſticos acquiſita titulo emptionis, & donationis ſint exempta à gabellis, & oneribus laicalibus, quia reſolutio fuit generica, & in abſtracto, & prout de Iure communi procedit, nullo habito reſpectu ad caſum præſentem in quo concurrunt, præter tranſactionem Pragmatica, & conſuetudo vniuerſalis Regni, necnon Conſtitutio Honorij Papæ, & dignoſcitur, quia in ſecunda parte dubij quærebatur, an dictæ exemptioni obſtaret tranſactio. Reſpondit Sac. Congregatio, quod partes adirent Iudices ſuos.

Neque dicatur, quod Eccleſiaſtici in bonis emptis, & donatis non poſſint grauari ad onera laicalia, niſi ipſa iuſtificentur realia perpetua, & inuariabilia, & ſub hac conditione intelligendas eſſe Conſtitutiones Apoſtolicas, vt alias in terminis ſimilis Cõſtitutionis *Pij IV. reſolutum fuit ab eadem Sac. Congregatione Immunitatis in vna Senogallien. 2. Aprilis 1669. & in altera Piſauren. 29. Ianuarij 1636. & 26. Iulij* 1627. & quod onera, quæ per Communitatem, & Gabellarios Aquilæ petuntur non iuſtificentur talia, quoniam quidquid ſit an iuſtificatio, quod ſint realia habeatur, eo ipſo quod ſunt impoſita rebus, & non perſonis, & quod ſint fixa, & inuariabilia, dum quolibet anno ab immemorabili in Regno Neapolitano, & pro eadem annua quantitate ſoluuntur Regiæ Cameræ, *Summ. num.* 8. **Obiectum** tolli Dominis viſum fuit dum non verſamur amplius in diſpoſitione Iuris communis, ſed in tranſactione à Sede Apoſtolica approbata, & demandata de ordine dictæ Sacræ Congregationis, & ideo in reiudicata, & in noua lege conſtituta per ipſaſmet partes à qua amplius recedi non poteſt, *l. non minorem 2. C. de tranſact. Valenz. conſ. 88. num. 6. & conſ. 175. num. 39. & 40. Grat. diſcept. 400. num. 27. Valleron. de tranſact. tit. 2. quaeſt. 1. num. 3. & Rota coram Mantica deciſ. 241. num. 14.*

Et ita vtraque parte &c.

BRVNDVSINA PECVNIARIA.

Vener. 20. Martij 1676.

ARGVMENTVM.

Saluianum concurrentibus requiſitis conceditur. Quarantigia an inducat hypothecam, & paratam executionem habeat Cambia litteris non tranſmiſſis an debeantur, ſi debitor ſolidando ad illa ſe obligauit. Hypotheca quomodo præſcribatur &c.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum conceditur concurrente credito cum hypotheca antiqua debitoris, & moderna rei conuenti poſſeſſione.*

2 *Obligatio in forma Quarantigiæ hypothecam continet.*

3 *Fru-*

3 *Fructus in cambijs non debentur ſpaeijs non tranſmiſſis.*
4 *Deciſio* Bichij 74. *expenditur*, & nu.10.
5 *Obligans ſe ad ſolutionem cenſetur omnia neceſſaria inſpexiſſe.*
6 *Ita vt impugnanti incumbat onus probandi contrarium.*
7 *Etiamſi conſiſtat in negatiua.*
8 *Inſtrumentum quarantigiatum non retardatur per exceptiones non probatas.*
9 *Excipiens contra propriam confeſſionem tenetur exceptionem plenè probare.*
10 *Solidatio cambiorum facta in ſumma minori ipſa ſorte non poteſt dici increuiſſe ex fructibus.*
11 *Inſtrumentum quarantigiatum exequi debet, quãdo eſt dubium, an cambia debeantur, vel non.*
12 *Quarantigia importat clauſulas, & pacta executiua.*
13 *Creditor ex obligatione in forma Cameræ poteſt plura Iudicia eodem tempore inſtituere.*
14 *Hypotheca, vt præſcribatur per decenniũ, requiritur ſcientia alienationis in creditore, & illius præſentia,* & num.15.
16 *Precarium, & Pactum capiendi poſſeſſionem præſcribuntur 30. annis.*

DECISIO XXIII.

A DECISIONE coram Reuerendiſſimo D. meo Mattheio 1. *Decembris 1673.* Immiſſionem denegante, fuit coram eodem receſſum 13. *Maij* 1675. & Cauſa hodie à me repropoſita pro ſecundo loco deciſis, prodijt reſolutio ſub fundamento, quod concurrant tria neceſſaria requiſita ad immiſſionem in Salniano, nempè creditum cum hypotheca poſſeſſio debitoris tempore contracti debiti, & rei conuenti tempore motæ litis, quibus ſtã-
1 tibus non poſſe † Immiſſionem denegari fuit ſæpiſſimè reſolutum, *vt coram Seraphin. deciſ.685.num.5.& deciſ.828.num.3. coram Buratt.deciſ.822.num.1. coram Gregorio deciſ.491.num.6.coram Durano deciſ. 401. num.1. & in recent. deciſ.347. nu.1. & deciſ.318. num.2.par.6.*

Poſſeſſiones ſiquidem debitoris, & rei conuenti non fuerunt per partes poſitę in controuerſiam. Creditum verò cum hypotheca deducitur ex Inſtrumento publico aliàs dato *Die 13. Maij præteriti, Sum. num.1.* in quo Panara ſe conſtituit debitorem in ducatis 5448. & pro illorum ſolutione obligauit in forma quarantigię
2 ſe & omnia † bona ſua, & ex iſta obligatione hypothecam in bonis indueì *dixit Rot.deciſ.26. num.5.poſt Pacif. de Salu. & Surd. d.32.num.10.*

Nec creditum dici poteſt illiquidum, & inſubſiſtens eo quia prædictum Inſtrumentum ex quo deducitur contineat ſolidationem computorum in qua comprehenſi dicantur fructus cambiorum, & recambiorum, qui non debebantur, tanquã
3 illiciti, & vſurarij, dum non conſtat † de tranſmiſſione litterarum ad nũdinas, *iuxta deciſ.Bichij 74.num.14.*

Quoniam, licèt ſatis viſum fuerit Dominis reſponſum *ex præcedenti dec. coram Reuerendiſſ. D. meo Mattheio §. Et ex his patet eum duobus ſeqq.* attamen addebant,
4 quod *deciſio Bichij* 74. non habet † locum in præſenti hypotheſi, in qua non verſamur in ſola, & mera ſolutione fructuum Cambij, ſed in confeſſione debiti factæ per debitorem, ac in Inſtrumento emiſſæ in certa ſumma computatis omnibus prętenſionibus: qua ſtante ſolidatione computorũ intrat præſumptio, vel quod fructus Cambiorũ non ſint ſoluti, vel quod non ſint computati; ſiue quatenùs computati, ſpaccia, ſeu litteræ ſint tranſmiſſæ ad nundinas, & computatio fructuum ſubſiſtat: Nam veriſimile non eſt, quod Panara ſe debitorem feciſſet ſine præcedenti inſpectione, & diſcuſſione, an litteræ fuiſſent tranſmiſſæ, nec quod ſolidaſ-
5 ſet, niſi ſibi omnia pro iuſtitia † contractus neceſſaria præcediſſe conſtitiſſet, *Abbas conſ.523.numer.6. Rot.Ianuen. dec.26. ſub num. 4. verſ. quibus omnibus, & Rota Rom.deciſ.130.num.17.par.5. ac deciſ.89.*
6 *num.19.par.10. rec.* Itaut † ſaltem transfundatur onus impugnati contractum contrarium probandi, *Gratian. diſceptat. 920. num.14. Gregor.deciſ.269.num. 8. & in Rom. pecuniaria, ſeu Iuſtificationis creditorum 31. Martij 1674.coram Cardinali*
7 *Veroſpio*. Quamuis probatio † conſiſtat in negatiua, *Gratian.diſceptat.569.n.27. & 28. Coccin.deciſ.331.num.1. & in recen. deciſ.502.num.6.& 7. par.1. & dec.27.nu. 23.par.5.* aliàs eiuſdem contractus exequutio impediri non debet, maximè, cum
8 ſit vallatus † Iuramento, & teneat obligatione in forma quarantigię iuxta ritum Magnæ Curiæ Neapolis, *vt conſiderauit*

Rota

Rota deciſ. 540. numer. 10. par. 2. & deciſ. 166. nu. 10. par. 10. recent. Excipiens enim contra iuratum Inſtrumentum, † & contra
9 propriam debiti confeſſionem, † eum fiat actor in exceptione fundamentum exceptionis ſuę plenè probare tenetur, *Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 6. n. 4. & 5.*

Tantò magis, quod ſumma reſidualis contenta in Inſtrumento ſolidationis pro qua petitur Immiſſio non eſt maior, ſed valde minor quàm prima ſors principalis data ad Cambium, adeout dubitari non
10 poteſt *ad terminos d. deciſionis 74. Biebÿ* † recepiſſe incrementum à fructibus, vel Cambijs decurſis, nā prima ſors eſt ducatorum 8639. & ſumma reſidualis ſolidata, & confeſſata eſt ducatorum 5448. & proinde actio dirigitur ad Immiſſionem pro reſiduo ſortis principalis iam ab initio datæ, & ad illius conceſsionem ſufficit eſſe dubium, an Cambia ſint ſoluta; necne? Quin imò vbi etiam conſtaret de ſolutione, ſufficeret eſſe dubium, an ſint
11 debita, † vel indebita, itaut retardanda non veniat exequutio Inſtrumenti quarantagiati, *Rot. deciſ. 74. num. 29. par. decima recent.*

Neque tollitur creditum ex compenſatione per Marchioniſſam in alio iudicio penes dictam Magnā Curiā Neapolis oppoſita, quia non conſtat, quod fuerit per Iudices admiſſa, imò adhuc pendet lis indeciſa, vt ex fide Notarij ipſius Magnæ Curiæ, *Sum. Principis num. vnic.* non enim ex eo, quod creditor vnum Iudicium intentat, quando habet pacta, & clauſulas
12 exequutiuas, vt importat † obligatio in forma quarantigiæ prohibetur alia iudicia intentare, donec obtineat ſatisfactionem effectiuam ſui crediti, prout de obli-
13 gatione † in formē Cameræ ſenſit *Rota deciſ. 163. numer. 3. & deciſ. 197. numer. 4. poſt Zacch. de Oblig. Cam.*

Subſiſtente igitur credito ſubſiſtit pariter hypotheca ad quam tollendam non releuat obiectum pręſcriptionis ſublatum in facto *ex præcedenti dec. coram Reuerendiſſ. D. meo Mattheio §. quo verò*, cum ad perfectionem decennij deficiant decem menſes, & vltra: præterquamquod animaduerterunt Domini hanc exceptionē decennalis præſcriptionis non potuiſſe afficere Marchioniſſam, dum vt ipſam afficeret duo copulatiuè requirebantur, ſcientia ſcilicet alienationis bonorum in
14 reum conuentum tanquam † prinipale requiſitum ad præſcriptionem inducen. *Rot. deciſ. 108. num. 6. & 7. par. 14. recent. & in Peruſina Saluiani 28. Iunÿ 1675. §. pro cenſu, & §. non prima coram R. p. d. meo Rondinino;* Necnon præſentia ipſius Mar-
15 chioniſſæ † creditricis *ad formā tex. & l. fin. C. de long. temp. Merlin. deciſ. 811. n. 4. & 5. & ſeq. & deciſ. 108. numer. 7. par. 14. recent.* Quorum neutrum iuſtificatum apparet. Imò conſideratū etiam fuit, quod Inſtrumentum ſolidationis prædictæ continet clauſulam conſtituti præcarij, & pactum de capienda poſſeſſione, & ideo ad illius actionem præſcribendam non ſuffi-
16 cere decennualem lapſum, † ſed trigenarium requiri, *vt ſentit Pacif. de Salu. Inſpect. 3. cap. 2. num. 1029. & Rot. deciſ. 187. n. 9. par. 10. recent.*

Et ita vtraque &c.

MEDIOLANEN. PRIORATVS.

Veneris 20. Martÿ 1676.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus Gentilitium ex quibus eſſe probetur.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus, ſuppoſita illius exiſtentia, qualitas leuibus probationibus contentatur.*
2 *Verba* De Agnatione *important qualitatem gentilitiam.*
3 *Verba enunciatiua in antiquis probant.*
4 *Iuſpatronatus reſeruatum* Poſteris, & Succeſſoribus per lineam maſculinam deſcendentibus *eſt familiare, & Agnatitium.*
5 *Item reſeruatum pro certa familia dicitur gentilitium.*
6 *Agnati retinent nomen familiæ, non verò filÿ, & deſcendentes fœminarum.*
7 *Inſcriptiones ad probandum Iuſpatronatus valde attenduntur.*
8 *Hiſtorÿs deferendum eſt.*
9 *Iuſpatronatus qualitas ex hiſtorÿs probatur.*
10 *Maximè quando initÿ memoria non extat.*
11 *Obſeruantia attendi debet ad probandam Iuriſ-*

Iuriſpatronatus qualitatem .

12 *Et dicitur concludentiſſima probatio .*

13 *Et ad hunc effectum de ſe ſola ſufficit .*

14 *Iuſpatronatus eſſe gentilitium non probatur ex quo ſoli maſculi ſemper præſentauerint , niſi probetur extitiſſe fæminas , aut alios hæredes extraneos , qui fuerint reiecti .*

15 *Limita, ſi id fuerit ſeruatum per tempus diuturnum in numeroſa familia,& Iurepatronatus conſpicuo .*

16 *Declaratio , quod Iuſpatronatus ſpectat ad certos de familia non excludit totam familiam , quando non adeſt taxatiua, & declaratione* ibidem .

17 *Verba* Poſteri , & Succeſſores *comprehendunt etiam deſcendentes fæminarum .*

18 *Limita , quando ſubiecta materia id non patitur , nam tunc reſtringuntur ad ſolos deſcendentes maſculos .*

19 *In Iurepatronatu gentilitio verbum* Hæredes, *reſtringitur ad hæredes ſanguis .*

20 *Verbum* Non nulli, *&* Aliqui *accipiuntur, quandoque in ſenſu vniuerſali, & omnes ſignificant .*

21 *Verba* Nonnulli,*&* Ipſi *non reſtringunt, quando ex alijs ac omnium comprehenſione apparet .*

22 *Iuſpatronatus gentilitium ſpectat tantum ad eos, qui ſunt de familia .*

23 *Pertinentia Iuriſpatronatus probatur ex probatione deſcendentiæ à fundatore .*

DECISIO XXIV.

VACANTE Prioratu Eccleſiæ S. Mariæ de Campo Mortuo , Secretarius Angelus , & Petrus fratres , ac alij plerique de nobili familia Mantegatia , Canonicum Ioannem Baptiſtam Mantegatiam , alij verò aſſerentes ſe de eadem familia, vel per fœminas ab ea deſcendere Abbatem Conſtantium Galleratum præſentarunt. Orta propterea controuerſia cui deberetur inſtitutio , Io. Baptiſta primo ab Ordinario , & deinde à Rota ſententiam fauorabilem reportauit, à qua, cùm mihi commiſſa fuerit cauſa appellationis dubitaui , an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda , & Domini confirmandam eſſe cenſuerunt .

Etenim validitas non fuit controuerſa, & iuſtitia viſa eſt ſatis clara , quia , quod Prioratus ſit de Iurepatronatus , non fuit dubitatum, nec dubitari potuit , non ſolum,quia ab vtraque Parte aſſerbatur,ſed etiam,quia fuit aliàs in hoc Sacro Tribunali pleniſsimè firmatum *in Mediolanen. Prioratus 14. Martij 1646. coram bo. me. Card. Corrado*, ac etiam ex infra dicendis ſufficienter dignoſcitur .

Quo autem ad qualitatem ipſius Pa-
1 tronatus, † quę ſuppoſita eius ſubſtantia, leuioribus probationibus ſolet eſſe contenta, *deciſ. 675. numer.3. propè fin. par.1. rec.* Viſum eſt eum dignoſci familiarem , itaut ad ſolos de nobili familia Mantegatia exiſtentes pertineat ex pluribus . Et primò ex præſentatione de anno 1490. effectum ſortita in qua expreſsè habetur Prioratum eſſe de Iurepatronatus illorũ de agnatione de Mãtegatijs ibi, *qui Prioratus de Iurepatronatus infraſcriptorum de agnatione de Mantegatijs exiſtit, Sum. nu-*
2 *mer.29.*quę verba qualitatem gentilitiã † apertè præteferunt , *Rocc.de iurepatr. in ver. competens num.10.in fin. verſ.hanc tamen concluſionem Rot.dec.395. num.2. par. 1. rec.* Et propter magnam antiquitatem,
3 etiamſi enunciatiuè † tantùm ſint prolata attenduntur , & probant *Dec. conſ.42. nu. 11.verſ. hinc eſt, Peregr. conſ.33. num.19. lib.1.*& in hoc propoſito *Rot. dec.482.n.3. par.1.recent.*

Secundò . Ex Bulla ſan. mem. Innocentij Octauide anno 1492. in qua idem Summus Pontifex ait,quòd cum ſibi plenè informato , non ſolùm per inſtrumentum antiquæ ſententiæ, ſed etiam voce , & fama , & quam pluribus alijs liquidè conſtiterit illos de Domo, & Familia de Mantegatijs fuiſſe, & eſſe fundatores , & dotatores , & veros Patronos dicti Prioratus , ſicut Sixtus Quartus ſuus Prædeceſſor decreuerat , & declarauerat, illud pertinere ad certos quoſdam de eadem familia exiſtentes , ipſe quoque motu proprio declarat eodem modo pertinere etiam ad quoſdam alios de eadem familia exiſtentes , & expreſsè addit , *& eorum , ipſorumque cuiuſlibet eorum poſteris , & ſucceſſoribus per lineam maſculinam deſcendentibus, Summ.num.* 30. quæ pariter
4 verba apertè important Iuſpatronatus † eſſe familiare , & agnatitium, *Lambertin. de Iurepatr. lib.1.par.2. quæſt.3.art.8. n.1. & ſeq. Lotter.de Beneſ.lib.2.quæſt.11.nu.3. verſ. gentilitius , Rota coram Bichio deciſ. 206. num.3.*

Tertiò . Ex Bulla ſa.me. Pij Quarti in

qua

qua habetur Iuſpatronatus eſſe Laicorũ
nobilium familiæ de Mantegatijs, *Summ.*
5 *nu.1. in princ.* quod † pariter probat iuſ-
patronatus eſſe gentilitium, vt per *Lotter.*
d.quæſt.11. num.3.Rot.deciſ.374. num.11.
part.11. recent. & coram Vbaldo dec. 127.
num.4. tom.3.

Quartò. Ex inſcriptionibus antiquis,
quarum vna in Eccleſia exiſtens, dicit,
Mantegatia Domus Templum hoc ſtruxit
agro pingui, multoque redditu Patronatus
titulo donauit, alia verò exiſtens in Cam-
panili. *Patronatus de Mantegatijs*, quæ
præſertim vltima qualitatem agnatitiam
6 apertè conuincit, cum agnati ſint † illi,
qui retinent nomen familiæ, & de Man-
tegatijs vocantur, non autem filij, & de-
ſcendentes fœminarum, *l. familiæ 196.ff.*
de verb.ſignif.Bald.in l.1. numer.7.& 8.C.
quan.non peten.part. Et non eſt dubium ſi-
7 miles inſcriptiones multum † attenden-
das eſſe, *Gloſ. in cap. cum cauſam ver. per*
libros antiquos verſ. item ſi reperiatur de
probat. Ripa in cap. cum Eccleſia Sutrina
num.97. verſ. ſimiliter litteræ de cauſ.poſſ.
& propriet. Bald.conſ.310. verſ.in contra-
rium lib.5. Roec.de iurepatr. in verb. hono-
rificum num. 83. in fin.verſ.an autem Iuſ-
patronatus, Rot. deciſ. 482.nu.4. vbi quod
ſæpiùs fuit firmatum in Rot.*part.1.& dec.*
374.num.7. verſ.quibus accedit par.2. rec.
Et præciſè de inſcriptionibus præfatis
aliàs firmauit, *Rot. in d. Mediolanen.Prio-*
ratus 14.Martij 1646.§. Huiuſmodi enim,
vbi aliæ plures Deciſiones, & auctorita-
tes cumulantur *coram Card.Corrado*.

Quintò. Ex hiſtorijs antiquis, Pennot-
ti, & Bugati in quibus eodem modo re-
fertur Iuſpatronatus Eccleſiæ prædictæ
fundatum fuiſſe à nobili familia Mante-
gatia, & ad eam pertinere, quibus hi-
ſtorijs pariter deferendum eſſe aliàs cen-
8 ſuit † *Rota in hoc propoſito coram Dunozet-*
to Iun. dec.502.num.2. Et præciſè ad pro-
9 bandum † Iuſpatronatus eſſe gentilitium
in rec.dec.237. numer.9. par.13. vbi quod
hoc maximè procedit, quando prout hic,
10 agitur de Iurepatronatu, cuius † initij
memoria non extat, & valde honorifico.

Sextò. Denique ex continuata obſer-
uantia admittẽdi omnes de eadem fami-
lia nobili Mantegatia, eoſque ſolos, cui
11 obſeruãtię multum ſemper detulit † Ro-
ta in hac materia probandi qualitatem
iurispatronatus, vt *coram Merlino deciſ.*
798.n.13. & in rec.dec.237.nu.11.par.13.
12 adeout eam dixerit † concludentiſſi-
mam probationem *in deciſ. 220. num.13.*
13 *par. 11.rec.* Et de ſe ſolam † ſufficientem
ad iſtum effectum *in deciſ.482.num.6.par.*
1. recent. & deciſ.446.num.7.coram Reue-
rendiſſ. Royas.

Neque obſtare viſum eſt, quod oppo-
nebatur contra hanc probationẽ ab ob-
ſeruantia deductam non fuiſſe oſtenſum
14 aliquando extitiſſe † deſcẽdentes fœmi-
narum, ſeu alios hæredes extraneos vo-
lentes præſentare, & fuiſſe reiectos, quia
maxima veriſimilitudo, quod in diutur-
niſſimo tempore plurium ſæculorum, &
familia numeroſiſſima ſimiles hæredes
extiterint, ac propter conſpicuam quali-
tatem Iuriſpatronatus illud non neglexe-
rint, & ſpreuerint, operatur, vt abſque
15 alia probatione † eorum exiſtentiæ, ac
petitionis obſeruantia vim faciat, prout
aliàs conſiderauit *Rota in deciſ.41. nu.20.*
verſ.5. quia poſt Viuian. de iurepatron.

Nec releuat, quod ſan.mem. Sixtus IV.
per ſuas litteras declarauerit Iuſpatrona-
tus ſpectare ad quinque Viros de eadem
16 familia, non autem ad totam familiam,
quia dum nullam addidit taxatiuam, viſa
eſt magis conſideranda ratio declaratio-
nis, quam ipſa declaratio iuxta tradita
per Mantic. de tacit.lib.5.tit.15.nu.5. Rota
coram Merlin.deciſ.471. num.12.& in rec.
deciſ.159. nu.1.par.10. & deciſ.538. n.90.
par.13. Quæ ratio non alia fuit, quàm,
quia Iuſpatronatus eſſet fundatũ ab ipſa
familia, & ad eam pertineret, vt deprehẽ-
ditur ex lectura litterarum, & apertè de-
clarauit Innocentius Octauus in ſua Bul-
la ſupraelata, dũ propterea dixit, quod
ſicut ipſe Sixtus IV. decreuerat ſpectare
ad illos quinque, ita non immeritò etiam
decernere potuiſſet, ſeu forſan etiam de-
buiſſet, ad alios quoſdam, prout decer-
nit ipſe Innocentius, ex quo ſibi inno-
tuerat eos quoque de ipſa familia exiſte-
re *d.Sum.nu.30.*

Prout neque releuat aliud obiectum,
quod deducebatur ex eiſdem litteris Six-
ti Quarti, dum dicunt, Iuſpatronatus ſpe-
ctare ad illos quinque, eorumque poſte-
ros, & ſucceſſores. Nam licèt hæc ver-
17 ba, *Poſteri, & Succeſſores*, † apta ſint cõ-
prehendere etiam deſcendentes fœmi-
narum, alioſque de familia non exiſten-
tes, tamen ſecus vbi ſubiecta materia hoc

H non

non patitur, quia tunc ab ea reſtringūtur
18 ad ſolos † deſcendentes maſculos, vt fir-
matur per *Buratt.deciſ.206.num.9.* Et hic
eſt caſus noſter, dum Sixtus loquebatur
de Iurepatronatu familiari, & ſui natura
ad ſolos deſcendentes per lineam maſcu-
linam tranſitorio, vt expreſsè declarauit
Innocentius Octauus in præfata ſua Bul-
la. Et in terminis, imò in fortioribus de
nomine hæredum, quod reſtringatur ad
19 hæredes ſanguinis, † & non comprehen-
dat deſcendentes fœminarum ſi aliunde
dignoſcitur Iuſpatronatus eſſe gentilitiū,
*Rota coram Vbaldo deciſ.127.num.8. verſ.
non obſtat tom.3.& coram Card.Celſo deciſ.
deciſ.106. nu.11. & in rec.deciſ.103. n.11.
& dec.237.num.16.par.13.*

Nec pariter releuat, quod tam in lit-
teris Sixti Quarti, quàm etiam in litteris
Innocentij Octaui non dicatur Iuſpatro-
natus fuiſſe fundatum ab omnibus de fa-
milia, ſed à nonnullis. Quia illud ver-
bum *Nonnulli* appoſitum eſt reſpectiuè
ad verbum Ciues Mediolani, dicunt enim
Bullæ, *Dudum nonnulli Ciues Mediolani
de Domo, & familia de Mantegatijs fun-
dauerunt &c.* Et ſic non excludit fuiſſe
omnes de eadem familia fundatores,
maximè cùm non ſit nouum ſimile ver-
20 bum, *nonnulli*, ſiue † *aliqui* accipi in
ſenſu vniuerſali, & omnes ſignificare, vt
per *Gemin.conſ.29.n.2. Crauett.conſil.294.
num.4. & conſ.563.numer.3.Cephal.conſil.
347.num.14.Menoch.conſ.609.n.18. Surd.
conſ.33.num.20. & ſeq.*

Et ſic nihil facit, quod in eiſdem litteris
ſubiungatur Iuſpatronatus fuiſſe reſerua-
tum ipſis fundatoribus, eorumque poſte-
ris, quia non propterea conuincitur re-
ſtricta reſeruatio ad aliquos de familia
tantùm per dictionem illam relatiuam, &
reſtrictiuam, *ipſis*, dum verba ad quæ re-
fertur intelligi poſſunt de ōnibus, & quod
de omnibus intelligi debeāt aliundè pro-
batur, nempè ex inſcriptionibus in Ec-
cleſia, & Campanili exiſtentibus, ex Hi-
ſtorijs, alijſque ſupra conſideratis Iuſpa-
21 tronatus toti familiæ nobili † Montega-
tiæ pertinere demonſtrantibus, quæ de
ſe apta eſſent elidere vim reſtrictiuæ de-
duci ſolitæ ex præfatis dictionibus, *non-
nullis*, & *ipſis* iuxta tradita per *Menoch.
conſ.349.num.19. Roland.conſil.55. nu.54.
& ſeq. lib.3. Becc.conſil.88. num.38.& 39.
Rota coram Coccino dec.507.num.5.*

Firmata autem qualitate iuriſpatrona-
tus gentilitia, ſequitur iuſtè fuiſſe pro-
nunciatum inſtitutionem deberi Ioanni
Baptiſtæ ab illis de nobili familia Mante-
gatia præſentato, non autem Conſtantio,
qui à prætēdentibus ſe deſcendere ab ea
per fœminas, alioſque ſeſe de illa eſſe nō
22 probantibus præſentationes † reportauit,
cum ad eos de dicta familia nobili tan-
tùm ius præſentandi ex patronatu genti-
litio pertineat, *Pariſ.conſ.48.numer.8. &
ſeq.lib.4. Rocc. de iurepatr.in verſ. ipſe, vel
is num.73. Rota dec.254.num.18. & deciſ.
374. num.9.par.11.rec.*

Quod autem qui præſentarunt Io. Ba-
ptiſtam ſint de illis ad quos pertinet Iuſ-
patronatus, ſatis conſtare viſum eſt *ex
tradit. in eius Summ.à num.5. ad 23.* dum
probant eos deſcendere ab illis, qui aliàs
præſentarunt, vel præſentationibus, alijſ-
que prouiſionibus de Prioratu factis con-
ſenſerunt, quod ſufficit, abſque eo quod
23 probent deſcendentiā ab illis, † qui Iuſ-
patronatus fundarunt, vel aliàs ſe Patro-
nos declarari obtinuerunt, præcipuè ad
hunc effectum, vt præſentatus ab eis de-
beat inſtitui, *Gregor. deciſ.349.num.6. Ar-
guell.dec.58. num.20. in rec.dec.224. nu.9.
in fine part.1. deciſ.446. numer.15. part.9.
recent.*

Et ita &c. vtraque &c.

BONONIEN. PRIMITIARVM.

Veneris 17. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM.

Primitiæ, licèt neque ex diſpoſitione Con-
cilij, neque ex Præcepto Diuino debean-
tur, tamen ex conſuetudine inducitur, vt
debeantur, & de quibus rebus ſoluendæ
ſint.

SVMMARIVM.

1 *Primitiæ ſunt primi fructus terræ oblati
Deo in recognitionem.*

2 *A ſui origine ſunt voluntariæ non ne-
ceſſariæ.*

3 *Sed in bonis & locis vbi adeſt conſuetudo
ſoluendi efficiuntur neceſſariæ, &* num.4.

5 *Et ſecundum eam ſolui debent, & præter
ipſam non poſſunt alterari.*

6 *Sunt*

6 *Sunt debitum perſonale, & non debentur in bonis, in quibus nullus habitat.*
7 *Confeſſio contra confitentem plenè probat*
8 *Teſtes de facto proprio deponentes meliùs probant.*
9 *Duplex decima de Iure ſolui prohibetur.*
10 *Parochus habet Iuris aſſiſtentiam pro decimis in bonis intra limites ſuæ Parochiæ exiſtentibus.*
11 *Limita exiſtente alio in poſſeſſione Iuris decimandi.*
12 *Item ſi Parochus non indiget, & aliunde habet redditus.*
13 *Notarius atteſtans de re extra eius officium, probat ſolùm vti teſtis.*
14 *Dictio* Seù *cadit inter diuerſa.*
15 *Et ſecum fert alternatiuam.*
16 *Alternatiua ſufficit verificari in vno ex alternatis.*
17 *Primitiæ non debentur ex Concilio, neque ex præcepto Diuino.*
18 *Relatio reſtringitur ad ea, in quibus verificari poteſt.*
19 *Primitia ſolui debet de omnibus rebus de quibus à Deo repleti ſumus.*
20 Faſcinæ, & Arundines *veniunt appellatione fructuum ex Silua cadua.*
21 *Ex ipſis ſolui debet primitia.*
22 *Conſuetudo eſt lex quoad quantitatem primitiæ.*

DECISIO XXV.

SENTENTIAM Rotalem declarantem Communitatem, & Homines S. Ioannis in Perſiceto teneri, & obligatos eſſe ſoluere Rectori Sancti Matthæi ſolummodò Primitias quoad bona communalia habentia Domos, ſeu, vt dicitur Caſonos, ac de rebus infraſcriptis, & iuxta modum, & quantitatem, de qua infra, videlicet ad rationem octo quartirolorũ frumenti, duarum corbium vuæ, & centum faſcinarum, quoad laborantes vnam poſſeſſionem. Quouerò ad Laborantes plures partes ex ipſis bonis, nempè quinque, aut ſex, ſeu plures, dummodò non conſtituatur vna poſſeſſio integra ad rationem quartirolorum ſex frumenti, & vnius corbiæ cum dimidia vuæ, ac faſcinarum 60. ſicuti etiam quoad Laborantes tres, vel quatuor ex ipſis partibus ad rationem quatuor quartirolorum frumẽti, & vnius corbiæ vuæ, faſcinarumque 50. Et tandem quoad Laborantes vnam, vel duas partes ad rationem quartirolorum duorum frumenti, ac dimidiæ corbiæ vuæ, decemque faſcinarum. In reliquis abſoluentem prædictos homines, & Communitatẽ à pręſtatione maioris quãtitatis, præter expreſſam quoad ipſa bona habentia Domos & Caſonos, necnon etiam à pręſtatione cuiuſcumque quãtitatis, & qualitatis fructuum ex ipſa cauſa Primitiarum quoad bona carentia Domibus, ſeu Caſonis, hodie coram me in gradu appellationis DD. dixerunt eſſe confirmandam, attenta illius validitate, & iuſtitia, quarum prima patet, dum cõcurrunt omnia requiſita, *Caputaquen. in dec. 362. par. 2.*

Iuſtitia verò reſultat ex eo, quod non agitur de Decimis, ſed de Primitijs, quæ sũt primi fructus terræ oblati Deo Crea-
1 tori in recognitionem † Diuini beneficij, quo eius ineffabili bonitate, & prouidentia illis fruimur. *Deuteron. c. 26. Moneta de decim. verſ. Primitiæ autem, Rota in Hiſpalen. Primitiarum 16. Nouembr. 1671. coram R. p. d. meo Bourlemont.*, & licèt ex ſua origine ſint voluntariæ, non neceſſa-
2 riæ, itaut Deus illas nollet, † niſi ſponte oblatas, *vt legitur in lib. Exod. cap. 25. ac habetur ex D. Thoma ſecunda ſecundæ q. 86. art. vlt.* Attamen vbi adeſt conſuetudo, illas præſtandi, tunc in eo loco, & pro illis bonis, de quibus ſolent dari pri-
3 mitiæ conſuetudo † prædicta facit legẽ, & origo voluntaria commutatur in præceptum, itaut bona ſtatim deueniant ſubiecta oneri primitiarum, ac ſemper in futurum eidem oneri obnoxia remaneãt, *Suar. de relig. tom. 2. lib. 1. cap. 8. numer. 16. Palao tract. 10. diſput. vnic. par. 17. num. 2. Villalob. in Summ. tom. 2. tract. 33. dub. 5. n. 2. & firmauit Rota coram Achil. de Graſſ. dec. 307. aliàs dec. 2. de Decim.*

Cùm itaque illa Communitas, & Homines S. Ioannis in Perſiceto ſemper ſoluerint vſque nunc ipſas Primitias ab immemorabili ad formã ſupra expreſſam, & in ſententia rotali deſcriptam pro bonis habentibus Domos, ſeu Caſonos, vt deponunt teſtes, *Summ. eiuſdem Communit. num. 1. & 2.* ideo dixerunt DD. teneri, & obligatos eſſe in futurum pro eiſdem bonis eodem modo, ac forma ſupra expreſſis ad præſtationes ipſarum primitiarum, quia ſpontanea ſolutio fa-
4 cta eſt debitum † de præcepto, *iuxta præfatos*

ſatòs DD. & vltra eos Macadò en ſu per-
fecto Confeſſor lib. 2.. par.4. tract. 10. do-
cum.5. n.4. Hieron. Curat. in opuſc. de Iu-
rib. Paroch. tit.4. cap.3. Guttier. canon. quæ-
ſtion. lib.2. c.21. n.11.

E contra autem, cùm præter quantita-
tem ſupra expreſſam, & pro bonis ca-
rentibus habitatione, & Caſonis, nun-
quam homines prædicti ſoluerint ipſas
Primitias, hinc eſt, quod reſponderunt
pariter DD. ad vlteriorem quantitatem
non teneri, neque pro ipſis bonis ad ſo-
lutionem aſtringi poſſe, quia primitiæ
ſumere debent interpretationem à con-
5 ſuetudine, † & præter ipſam alterari ne-
queunt *Bero conſ.19. num.8. & trib. ſeqq.*
lib.1. cum alijs adductis in dec. Cauſæ coram
Reuerendiſſ. D. meo Albergato Decano 23.
Ianuarij 1672. S. *non teſtes*, eoque magis
quia Primitiæ ſunt debitum perſonale,
6 ideoq. non debentur ex bonis, † in qui-
bus nullus habitat, vt *ex Fabro in eius C.*
lib.1. tit.2. definit.45. num.26. Borel. in Sum.
dec. tom.1. tit.19. de Primit. num.18. dixit
Rota in deciſ. huius Cauſæ 1. Aprilis 1669.
coram Reuerendiſſ. D. meo Albergato De-
cano S. quatenùs vero in fine.

Quod autem agatur de Primitijs, non
autem de Decimis ex pluribus DD. ar-
guerunt, & primò ex confeſſione eiuſdem
met Rectoris S. Matthæi emiſſa in libello
producto coram Ordinario Bononien.
Summ. Commun. num.7. in quo ab eodem
Rectore enunciatur prætenſio conſiſtere
in Primitijs, ibi. *Perciò ſi cerca, ſe le Pri-*
mitie del formento &c. hanno da eſſer pa-
gate, quæ confeſſio fuit per Iudicem ad-
miſſa, & approbata, dum pro ipſis Primi-
tijs mandatum relaxauit, *eodem numer.7.*
Habetur quoque ex altera confeſſione
ipſius Rectoris emiſſa in articulis ab eo-
dem productis, in quibus deducitur Re-
ctorem fuiſſe in quaſi poſſeſſione exigen.
di Primitias; Quas confeſſiones tanquam
7 proprias contra ipſum confitentem† ple-
nè probare firmarunt *Ciarlin. controu. for.*
lib.2. cap. 131. num.35. Eminentiſſ. Ottbo-
bonus dec.117. n.6. & 7.

Prout etiam habetur per atteſtatio-
nem Campanariorum, qui fuerunt adhi-
biti ad exigendas ipſas Primitias, & ad
quos portio earumdem Primitiarum ſpe-
ctat, *Sum. eodem n.5.* quibus valde annuē-
dum eſſe exiſtimatum fuit, cùm deponant
8 de facto† proprio, *Farinace. de Teſtib. quæ-*
ſtion.63. num.121. Rot. dec.252. num.1. co-
ram Celſo.

Et tandem conſtat ex diſpoſitione plu-
rium teſtium formiter in Cauſa examina-
torum, & bene diſtinguentium Decimas
à Primitijs cum exacta redditione ratio-
nis propriarum depoſitionum, & præci-
puè ex eo, quod Decimæ ſoluuntur Ar-
chiepiſcopo, *Summ. eod. numer. 6. & 8.*
& ex his argui poteſt, ſolas Primitias exi-
gi per Rectorem, vt euitetur abſurdum,
9 nè duæ Decimæ † dicantur ſolui contra
expreſſam iuris prohibitionem *cap. 2. vbi*
Abb. num.1. & cæteri DD. de Decimis, gloſſ.
in cap. Paſtoralis, verb. deducen. in fin. &
ibi *Butr. num.19. eod. tit. Rot. deciſ.48. num.*
25. coram Bichio, & deciſ.38. num.1. coram
Coccino, necnon deciſ.575. nu.1. coram Bu-
ratt. quoniam, licèt Rector tanquam Pa-
rochus habeat pro Decimis in bonis exi-
ſtentibus infra limites ſuæ Parochiæ ius
10 vniuerſale † decimandi, & aſſiſtentiam
Iuris *ex cap. cum contingat, & cap. cum*
tua de Decim. attamen hoc Ius vniuerſale,
& aſſiſtentia Iuris ceſſat altero exiſtente
11 in quaſi poſſeſſione Iuris † decimandi,
ad tradita per *Poſt. de manut. obſeruat.73.*
numer.112. & ſequen. & firmauit *Rota co-*
ram Gregor. deciſ.449. num.2. coram Sera-
phin. deciſ.18. num.3. & deciſ. 561. num.1.
& coram Duran. deciſ.215. numer.5. prout
etiam ceſſat, dum Parochus non indiget,
12 & aliunde † habet redditus, *Moneta de*
decim. cap.7. quæſt.2. num.40. Barboſ. de of-
fic. Paroch. par.3. cap.28. num.11.

Neque ad proſternendam depoſi-
tionem ipſorum teſtium ſubſiſtit obie-
ctum, quod illæ, quæ ſoluuntur Ar-
chiepiſcopo non ſint veræ Decimæ, ſed
portio conuentionalis, ſeu Canon bono-
rum proueniens ex conceſſionibus in em-
phiteuſim eorumdem bonorum conceſſo-
rum varijs hominibus d. loci ab Archie-
piſcopo, quoniam obiectum non ſubſi-
ſtit in facto, ſed tollitur ex ipſiſmet in-
ſtrumentis inueſtiturarum, de quibus in
Summ. Rectoris num.16. & Summ. Reſpon-
ſionum Communit. num.1. vbi legitur Ar-
chiepiſcopum conueniſſe pro affictu, ſeu
canone ſingulis annis ſolidos 40. & re-
ſpectiuè ſolid.9. & den.2. de argento in
feſto SS. Petri, & Pauli, quo verò ad Ius
decimandi proceſſiſſe per viam reſerua-
tionis, vt patet ex verbis ibi. *Et reſerua-*
to Iure, ac facultate decimandi, percipiendi
exi-

exigendi, & habendi ex dictis bonis decimas fructuum recolligendorum, quibus accedit inuerisimilitudo, quia illæ, quæ ſoluuntur Rectori, conſiſtunt in certa quantitate, non correſpondente ipſis Decimis, qua attenta in correſpectiuitate, & quod nuncupentur Primitiæ, ita etiam ſecundùm illam Primitiarum naturam regulandas eſſe per DD. exiſtimatum fuit.

Nec deduci poteſt, quod debeantur Decimæ, & non Primitiæ ex fide Notarij Cancellariæ Archiepiſcopalis, & ex decretis Synodalibus Archiepiſcoporum; nam Notario, dum non teſtatur de reſpectante ad eius Officium, & de Rogitu
13 à ſe facto; non creditur, & reputatur vti teſtis ſimplex, cui extraiudicialiter atteſtanti nulla præſtatur fides, ſed debet examinari parte citata, ac ſeruatis ſeruandis, *Seraphin.deciſ.383.num. 5. Vbald.de deciſ.36.num.6. Rot.deciſ.129.num.6.part. 7. rec.* Decreta verò Archiepiſcoporum loquuntur de Decimis, ſeu Primitijs, & ideo dubitatiuè de re ignota ipſiſmet Archiepiſcopis, neſcientibus an deberentur Primitiæ, vel Decimæ, & intelligenda ſunt ac ſi Archiepiſcopus mandaſſet, vt ſolueretur Decima, ſi Decima deberetur, vel Primitia, ſi eſſet Primitia, quia propria natura illius dictionis, ſeu eſt non
14 ſolùm † cadere inter diuerſa, *Gonzal. ad reg.8.Canc.gloſſ.47.numer.17.Barboſ.dict. 363. num. 1. & 2.* Verum etiam ſecum
15 ferre † alternatiuam, *l.1. §.ſublata, ff. ad Trebell.Natt. conſ.650.num.9. Alex. conſ. 79. nu. 5. volum.5.* Alternatiua verò ſuf-
16 ficit verificari † in vno ex alternatis, *vt ad formam text. in l. is qui ducenta 13. §. vtrum, ff. de re dub. l. ſi quis ita ſtipulatus 129. in fine, ff.de verbor. obligat. dixit Rota deciſ.119.num.6.par.13.& deciſ.283. num.2. part.15. rec.*

Nil releuat, quod ipſi præcepto ſolutionis Decimæ, ſeu Primitiæ addita ſit clauſula, ſecundùm *Concil. Trid.* Ex hac enim clauſula argui non poteſt, quod Archiepiſcopus mandauerit ſoluere Decimas, tanquam debitas Rectori, itaut Decimæ, & Primitiæ pro ſynonimis accipiendæ ſint, quoniam; cùm Primitiæ ſecundum diſpoſitionem *Concilij* non repe-
17 riantur deberi † imò neque de Iure, & præcepto diuino, *iuxta d.conſ. 19. Bero.n. 8. & ſeqq.* & Archiepiſcopus loquutus fuerit mediante alternatiua, *ſeu*, DD. reſponerunt, clauſulam illam, ſecundùm diſpoſitionem *Concilij* tantum referri ad decimas, quatenus Decimę debeātur, quia relatio reſtringitur ad ea in quibus veri-
18 ficari poteſt † non autem ad alia, quibus non adaptatur, *Surd.conſ.379. num.5. Buratt. deciſ.792.num.12. & Rot.in deciſ.huius Cauſæ ſuper remiſſoria 8. Aprilis 1669. §.non obſtat, coram d. Reuerendiſſ. D. meo Albergato Decano.*

Minùs deduci poteſt qualitas Decimæ ex eo, quia ſolutio fiat de faſcinis, quæ inter commeſtibilia nō numerantur, quaſi quod Primitiæ ſoluendæ non ſint, niſi de fructibus commeſtibilibus; fallit enim ſuppoſitum, nam in materiæ Primitiarum attenditur conſuetudo, imò dicandi ſunt Deo Omnipotenti quicumque primi fructus Terræ cuiuſlibet generis, & ſpeciei, quibus indigemus ad vitæ humanæ ſuſtentationem, & quibus ab immenſa Di-
19 uina Prouidentia † non ſolùm prouiſi, ſed abundanter repleti ſumus, vt teſtantur *Sylu. in Summ.verb.Decima num. 1. in fin. Azor.Inſtit. moral.par.1. lib.7. cap.27. quæſt.11. Machado en ſu perfecto Confeſſor, y cura de almas lib.2.par.4.trac.10.document. 5. num.1.* Quamobrem, cùm appellatione fructuum Terræ veniant faſcinæ, & arun-
20 dines † ex ſylua cædua, *l. qui fundum, §. cum fundum, ff. de contrah. empt. Abbas in cap. ſalubriter in fin. de Vſur. Barboſ. de Appellat.verb. Iur. ſignif. Appell. 503.n.4.* & ab ipſa ſylua cædua præſtetur materia pro elemento ignis tam neceſſario ad ſuſtentationem humanæ vitæ, inde conſen-
21 tanee, † & iuſtè inductum fuiſſe, DD. exiſtimarunt, quod etiam de ipſis faſcinis, tanquam de Primitijs ſylux cæduæ Eccleſiæ vna portio dedicaretur, itaut ex ipſa conſuetudine maximæ præſcripta
22 lex inducta ſit etiam † ſuper faſcinis, *Rota deciſ. 273. num.18. par.15. recent. Zarat.deciſ.53. num.9. & deciſ. 67. numer.3. & 4.*

Et ita vtraque parte &c.

ARI-

ARIMINEN. CENSVS.

Luna 20. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM.

Patet ex ipſo Summario.

SVMMARIVM.

1 *Executio ritè cœpta eſt terminanda.*
2 *Quidquid acquirit Monachus, acquirit Monaſterium.*
3 *Mors in longinquis partibus probatur per famam illarum partium.*
4 *Filij ſunt neceſſarij hæredes ſuorum Parentum.*
5 *Filiatio per defunctum approbata non poteſt per hæredem impugnari.*
6 *Dictiones* Olim, *&* Quondam *oſtendunt obitum eius cui apponuntur.*
7 *Aditio hæreditatis probatur ex confeſſione.*
8 *Hæres nõ poteſt vti beneficio* l. & Inuent. *ſi præfixo termino rationem non reddat.*
9 *Sed tenetur ad ſolutionem debitorum etiam ex bonis proprijs.*

DECISIO XXVI.

MANDATVM contra bona hæreditaria Cæſaris, & exequatur cõtra bona propria Eleonoræ, aliorumque ipſius Eleonoræ authorum, ac hæredum dicti q. Cæſaris pro fructibus Cenſus ab A. C. relaxatũ Rota præuijs duabus Deciſionibus coram R.p.d. meo Taya mandauit exequi, & ab his deuoluta mihi Cauſa in gradu appellationis, cum clauſula *ſine præiudicio, quoad bona hæreditaria, & qui ad legitimam vlteriorem executionem procedat, quoad bona propria Eleonoræ*; & ad formam Commiſſionis dato Dubio, an ſit procedẽdum ad vlteriorem legitimam executionem affirmatiuè fuit reſolutum, quia executio cœpta, quando ritè, & rectè demandata fuit præuio
1 ad vlteriora proceſſu † terminari debet ad hoc, vt debitus finis litibus imponatur, *ad forma text. in l. quidem exiſtimarunt 2. ff. de rebus credit. Rota decis. 40. n. 1. par. 11. rec.*

In præſenti verò, quod ritè, & rectè dicta executio demandata fuerit ſatis cõſiderarunt DD. patere *ex Deciſionibus præteritis R.p.d. mei Taya 6. Martij 1671. & 5. Decembris 1672.* maximè, quod creditum non fuit deductum in controuerſiam, & patet ex inſtrumento publico Cenſus, *Summ. Poſitionis 6. Martij 1671. num. 1.* Et ſola difficultas viſa fuit reſtringi ad legitimationem perſonarũ ex parte Actoris, & rei conuenti, quæ exceptio tolli pariter exiſtimarunt DD. dum Conuentus Actor habet cauſam à Galangiono Creditore Cenſus ex Perſona Patris Seraphini Religioſi in Conuẽtu Sancti Euangeliſtę Ordinis S. Auguſtini Profeſſi, vt ex fide Profeſſionis *Sum. numer. 6.* & ideo, vti repræſentans ipſum P. Sera-
2 phinum per † generalem regulam, quodquid acquirit Monachus acquirit Monaſterio, *Bich. decis. 81. num. 1. Celſus decis. 292. numer. 5.* Iura Patris Seraphini retinet, ad Patrem verò Seraphinum Cenſus peruenit ex hæreditate Antonij Patris, ad quem ſpectabat vigore dationis in ſolutum ipſi Antonio factę per Angelinum, *Summ. num. 4.* Prout pariter Angelinus acquiſiuiſſe oſtenditur à Raynerio de Nigris, *Sum. numm. 3.* cui fuit venditus à Galleonibus creditoribus, *Summ. num. 2.*

Obiectum autem deductum, quod nõ iuſtificatur d. P. Seraphinum ſucceſſiſſe Antonio Patri; imò quod nec Antonius obierit tollitur ex depoſitionibus teſtiũ, *Summ. num. 10.* qui de obitu Antonij pręcedenti ad illum Patris Seraphini teſtantur, & licèt non deponant de vera ſcientia, nempè de viſu, vel ſimili, ſed ſolùm ex fama, attamen cùm depoſitio tendat ad oſtendendam mortem in Partibus lõginquis, & remotis Regionibus. vt ſunt Partes S. Iacobi ad Galitiam, ad quas teſtes deponunt ſe vertiſſe Antonium vſq. ab Anno 1610. circiter, & ibi obijſſe, *eod. Summ. num. 10.* Sufficit, quòd per famam illius loci in quo dicitur eſſe mortuus
3 mors † illa probetur, *Menoch. de adipiſc. remed. 4. num. 672. cum alijs adductis ex decis. dicti R.p.d. mei Taya. 6. Martij 1671. S. ſed DD. viſus eſt.* Data igitur morte d. Antonij præcedente ad illam Patris Seraphini non eſt dubitandum, quod iſte remanſerit hæres, quia filij ſunt Paren-
4 tum ſuorum † neceſſarij hæredes, *l. in ſuis 11. ff. de hæred. & Poſth.* & ibi DD.

imò

imò teſte Paulo Apoſtolo *filius ergo hæres*: filiatio verò iuſtificata remanet ex fide Baptiſmatis cum depoſitione teſtium, de quibus *in Summ.nu.8.9. & 10.* & animaduerterunt DD. quod fuit in filium Antonij recognitus, & habitus à Laura Gambona mediante ſolutione fructuum Cenſus, vt conteſtantur prædicti examinati Teſtes, *Summ.n.11.* quæ approbatio
5 filiationis facta † per Lauram impugnari non poteſt ab Eleonora hærede, *vulgata l. cum à Matre C.de rei vendit.* Et vlteriùs P. Seraphinus ſe immiſcuit in hæreditate paterna, dum non ſolùm ex prędictis fructus Cenſus exegit, ſed illos aſſignauit Franciſco Bondino Creditori in ſcomputum ſui debiti, *Sum. num. 7.* & in Inſtrumento aſſignationis Antonium Patrem
6 tanquam mortuum expreſſit, vt demonſtrant dictiones *Olim, & Quondam* poſitę ante nomen d.Antonij, *Barboſa var. dict. 331.num.3. Grat.diſcept.895.num.75.*

Altera verò legitimatio perſonæ ex parte rei elarioribus demonſtrationibus patere DD. cognouerunt, dum Cæſari Debitori ſucceſſiſſe Lauram oſtenditur ex
7 ipſiuſmet Lauræ † confeſsione emiſſa in mandato procuræ per ipſam facto, *Summ. numer. 14.* vbi conſtituit tanquam hæres Cæſaris Procuratorem ad agendum, Lauræ verò hæreditatem fuiſſe acquiſitam à Ioanne Baptiſta Salodio hic idem Io. Baptiſta declarat in quadam declaratione Iudiciali, *Summ. num.13.* Eleonora tandem quod fuerit hęres Ioannis Baptiſtæ Salodij Patris conſtat ex Inſtrumento additionis, *Sum.num.12.*

Nil releuat, quod prędictæ omnes hæreditates prætenditæ fuerint adeptæ cum beneficio *leg. & Inuent.* quia, cùm fuerit præfixus terminus ad reddendam rationem, illaque non reddita fuerit, hæredes
8 vti non poſſunt ipſo † beneficio, ſaltem donec rationem non reddant, *Ridolph. in Prax.par.1.cap.9.num.2. Rot.dec.147. nu. 26.par.11. rec.* & tanquam repræſentantes
9 tes perſonam defuncti tenentur † ad ſolutionem debitorum illius etiam ex proprijs bonis, *l.vlt.maxime §. Etſi prædicta, C.de iur. deliber.* & ibi *Bald.§. Etſi præfatum num.3.§. hæres quod Inſtit.de obligat. quæ ex quaſi contract.*

Quibus omnibus præmiſſis eo magis inclinarunt DD. pro vlteriori proceſſu, quia executio oſtenditur facta in bonis hæreditarijs Cæſaris principalis Debitoris, vt ex *Summ. nouo dato num.vnico*, & ita vnica Parte informante, altera pluries citata, & renuente reſolutum fuit.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Luna 20. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM.

Non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Portiones in diuiſione ſunt reducendæ ad æqualitatem.*

2 *Fructus rei fideicommiſſariæ debentur vocato.*

3 *Immiſſio debetur æqualiter ſuccedenti.*

4 *Teſtamentum, in quo filius eſt præteritus eſt nullum.*

5 *Et clauſula codicillaris nihil facit ſi præteritio, eſt facta ignoranter.*

6 *Res donata antecedenter non cadit ſub teſtamento.*

7 *Donatio reſtricta ad bona paterna non comprehendit materna.*

DECISIO XXVII.

Ex quatuor articulis ſub die 12. *Iunij 1673. coram bonæ memoriæ Priolo* propoſitis duo fuerunt deciſi, & duo reſeruati: Quoad priores dictum fuit concedendam eſſe Franciſco quondam Camilli reintegrationem pro medietate *ſcut.583.* Ex quo conſtabat duas domos fideicommiſſarias fuiſſe à Vincentio alienatas, ac conſequenter fideicommiſſum per malè alienantem, eiuſque hæredes eſſe reintegrandum, Negatum autem fuit eidem Franciſco ſupplementum *ſcutor. 315.* pro adæquatione partium, Ex quo calculus tunc exhibitus ad oſtendendam talem Inæqualitatem viſus fuerat exrraiudicialis, & informis: Quò verò ad poſteriores concernentes penſiones Domus Sancti Marci, & Immiſſionem in medietate Prædij *della Serrata*, Ideò reſeruata fuit reſolutio, quia reſpectu Domus ſufficienter non probabatur Identiras, & reſpectu Prędij expectabant Domini, vt in Articu-

lo

lo Facti, & Iuris perplexitatem haben-
te altera Pars informaret.
Verum ob illius non dum comparentis con-
tumaciam hodie per me tam ſuper deci-
ſis, quàm ſuper reſeruatis dubio reaſ-
ſumpto, Domini in omnibus ad Infor-
mantis fauorem reſpondentes, quoad re-
integrationem in medietate *ſcut.583.* ſte-
terunt in deciſis ex iiſdem rationibus in
dicta *deciſ. bonæ memoriæ Prioli deductis* §.
Affirmatiuè tamen.
Quo verò ad petitum ſupplementum in
ſumma *ſcut. 315.* quia in hodierna pro-
poſitione oſtenſum fuit dictum calculum
ritè, & rectè per Peritos iudicialiter ele-
ctos factum fuiſſe *Summ. informantis n. 1.*
Ex facto melius delucidato receſſum fuit
à deciſis, ac reſponſum dictum ſupple-
1 mentum deberi, † ac portiones reducen-
das eſſe ad æqualitatem ad tradita per *Cy-
riac. Controu.* 514.
Ac pari Iure quo ad penſiones Domus San-
cti Marci, quia ex *eodem Summ. à num. 2.
ad 7.* hodiè concludentèr probata fuit
2 Identitas † Domus fideicommiſſariæ,
concluſum fuit illas deberi iuxtà *text.
vulgares in lege prima ff. quorum bonor.
& in l. qui bona fide ff. de acquir. rer. dom.*
Quo verò ad Prædium *della Serrata*, licet
illud conſignatum fuerit in caſu Reſti-
tutionis Dotis Iuniperæ, ac proindè
exierit de fideicommiſſo, tamen cum
inteſtata ſucceſſio dictæ Iuniperæ æquali-
ter ſpectet ad Collitigantes, æqualiter
3 vtrique † debita eſt Immiſſio *§. ſi igitur 2.
de hæred. ab inteſt. Ven. & Auth. Ceſſante
C. de legit. hæred.*
In Nihilo releuante, quod Iunipera ſolum
Vincentium vnum ex filijs hæredem ſcri-
4 pſerit, Nam cum ignoraſſet † exiſtentiam
Franciſci ex Camillo altero filio prædè-
functo Nepotis, & tunc in Cretenſi In-
ſula degentis, dictum Teſtamentum pro-
pter illius præteritionem remanet nul-
5 lum, & ſtante † defectu ſcientiæ ſubſtine-
ri non poteſt ex Clauſula Codicillaris,
*Mantica de Coniect. Vltim. Volunt. lib. 1.
tit. 10. num. 3. Facchin. controu. Iur. lib. 4.
cap. 12. Fuſar. de Subſt. quæſt. 569. nu. 16.*
Vltrà quod cum Iunipera præcedenter do-
naſſet dictum prædium, tam Camillo,
quam Vincentio *dicto Summ. num. 8.* Il-
6 lud ſub † Teſtamento non caderet, ſed
ex antecedenti contractu ſpectaret ad
Donatarios, eorumque ſucceſſores.

Nec habita fuit in conſideratione Donatio
per Camillum facta Vincentio, quia eſt
7 reſtricta † ad bona paterna, nec compræ-
hendit materna, *Rota poſt Merlin. de Le-
git. deciſ. 48. numer. 6. & in Recentior. de-
ciſione 144. numer. 15. & 16. parte 9.*
Et ita vnica tantum &c. Altera pluries
intimata.

PERVSINA HAEREDITATIS.

Lunæ 27. Aprilis 1676.

ARGVMENTVM.

Actis non traſportatis poſt præfixum terminum moderanda eſt inhibitio, A quo ſint tranſportanda, & quando ſint integra. Notarius ad Cuſtodiam Scripturarum, an & quando teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio eſt moderanda præfixo termino ad tranſportandum acta ijs non tranſportatis*, & numero 5.

2 *Acta tranſportari debent ab eo, qui vult cauſam proſequi limita, vt* num. 3. & 4.

3 *Deſertio Cauſæ oritur ex non tranſportatione Actorum.*

4 *Reus qui Rem iudicatam vult effugere, tenetur acta tranſportare.*

6 *Iuriſdictio Iudicis per tranſportationem actorum conſolidatur.*

7 *Acta debent eſſe integra.*

8 *Et debent tranſportari ea, quæ detegunt Iuſtitiam, vel Iniuſtitiam Sententiæ.*

9 *Notario teſtanti de integritate actorum creditur.*

10 *Limita ſi ex ipſo extractu, vel aliunde de defectu conſtet.*

11 *Productio cum clauſula* Tenoris, &c. *indicat actualem Iurium conſignationem.*

12 *Notarius tenetur ſcripturas productas cuſtodire aliàs ad Intereſſe.*

13 *Et poteſt grauari, vt de ijs reddat rationem, vel ſubminiſtret expenſas pro noua extractione.*

14 *Et condemnantur ſucceſſores.*

DECISIO XXVIII.

NON conſtare de integra tranſporta-
tione actorum, & ità moderandam
eſſe

eſſe Inhibitionem vigore appellationis
hodie coram me reſolutum fuit, quia
Lelij appellati obtinuerunt a Sanctiſſimo
Commiſſionem moderationis Inhibitio-
nis præuia termini præfixione ad tran-
ſportandum acta, itaque termino præfi-
1 xo, & actis † non tranſportatis eſt locus
moderationi, vt aliàs per *Rotam firma-
tum fuit in Ildeſimen. exequutionis 5. Iu-
nij 1602. coram Lancellotto impreſſ. penès
Marcheſ. de Commiſſ. part. 2. fol. 587.*

Non obſtat, quod Gramaccius nullam in-
ſtantiam faciat, ſed Lelij, & ideò iſti de-
beant acta tranſportare, quia tranſporta-
2 tatio actorum † facienda eſt ab illo, qui
vult in Cauſa procedere, *Scacc. de appell.
lib. 3. cap. 2. quæſt. 20. num. 9. & 10. Coc-
cin. dec. 424. num. 1. & 4. Thomat. dec. 9.
num. 1. & Rot. in Rec. deciſ. 511. num. 3.
par. 3.* nam concluſio haberet locum ſi
Lelij, qui Sententiam fauorabilem obti-
nuerunt in prima Inſtantia peterent illius
3 confirmationem † ſed cum ipſi ſolum-
modò querant inducere rem iudicatam,
& deſertionem Cauſæ, quæ oritur ex non
tranſportatione actorum, *Marcheſ. de
Commiſſ. ſuper deſert. part. 2. §. 1. num.
16. folio 70. Ridolph. in praxi parte 1.
capit. 13. num. 640.* Gramaccius, qui ap-
pellauit, ſi ipſam rem iudicatam ſeù Cau-
ſæ deſertionem intendit euitare, & Sen-
4 tentiam Iudicis † à quo redarguere, tene-
tur omnia acta facta coram Iudice ante-
cedentis Inſtantiæ tranſportare, *Pen. dec.
644. num. 3. & 4. Buratt. deciſ. 313. nu.
2. & 3. Caualer. deciſ. 43. num. 2. Rot. in
rec. dec. 33. num. 5. parte 11.* aliàs cum
elapſum biennium ſit, & fuerit ſignata
Commiſſio præfixo termino actis non
tranſportatis conſideratum fuit per Do-
5 minos nõ † poſſe iuxtà ſtylum Curiæ de-
negari moderationem Inhibitionis *Poſth.
de manut. obſer. 69. num. 31. in fine Ri-
dolph. in praxi par. 3. cap. 5. num. 51. &
52. & par. 1. cap. 13. num. 642. cum plu-
ribus ſeqq.* nam tunc ceſſat Iuriſdictio Iu-
dicis ad quem, quæ ſolùm per actorum
6 & proceſſus † tranſportationem conſoli-
datur *Veſtr. in prax. lib. 8. cap. 2. numer. 1.
Grat. diſcept. 121. per tot. & diſcept. 691. nu.
28. Caualer. deciſ. 77. num. 1. Buratt. deciſ.
405. num. 10. & 17.*

Nec dicatur, quod acta ſunt iam tranſ-
portata, quia dum deficiunt quamplura
eſſentialia, & ſignanter Teſtamentum Do-
ralicis cuius vigore agitur, & immiſſio ad
poſſeſſionem bonorum hæreditariorum
eiuſdem petitur, apertè patet quod ex-
tractus non ſit integer, ſed defectuoſus,
7 & ideo habetur, † ac ſi non eſſet tranſpor-
tatus; Acta enim debent eſſe integra, vt
teſtatur *Ridolph. in prax. d. cap. 13. par. 1. n.
641. in fine, Rot. dec. 70. num. 6. part. 10. rec.*
& tanto magis tranſportanda ſunt illa
acta, quæ tendunt ad detegendam Iuſti-
8 tiam, † vel iniuſtitiam ſententiæ à qua fuit
inducta appellatio, *Gregor. deciſ. 320. n. 1.
& deciſ. 241. la 2. num. 8. & 9. poſt Poſth.
de manut. & Rot. in rec. dec. 561. num. 12.
part. 1.*

Neque releuat atteſtatio Notarij in
ipſo extractu facta ibi *Extractus omnium,
& ſingulorum actorum*, cui ſemper cre-
9 dendum eſt tanquam † teſtanti de re ad
ipſius officium ſpectante, vt firmauit *Rot.
penès Farinacc. poſt 2. lib. conſ. deciſ. 144. n. 5.*
& fuit dictum *in vna Bracaren. Parochia-
lis 29. Ianuarij 1610. coram Sacrato*, quia
10 fallit, quando † contrarium ex ipſo ex-
tractu apparet, vel aliunde iuſtificatur,
*Grat. diſcept. 121. nu. 29. Rot. deciſ. 43. n. 3.
part. 2. diuerſ. & coram Coccin. deciſ. 115.
num. 3. & in recent. deciſ. 58. in fine & de-
ciſ. 658. in fin. par. 4.* prout eſt in præſenti
caſu in quo ex eodemmet extractu ha-
bentur reales productiones dd. Iurium,
11 quæ deficiunt, cum † clauſula *tenoris &c.*
quæ Iurium actualem conſignationem
penès Notarium inducit *Coccin. dec. 1197.
num. 9. Gregor. deciſ. 59. numer. 13. Buratt.
deciſ. 780. numer. 3. & in Terracinen. bo-
norum 9. Maij 1594. coram Blanchetto*,
& tamen in extractu non leguntur regi-
ſtrata.

Tandem non obſtat, quod Notarius
A.C. fidem faciat ipſa Iura in Officio non
reperiri, nam hoc DD. dixerunt non ſuf-
ficere ad releuandum Gramaccium ap-
pellantem ab onere tranſportandi, cum
tenebatur facere omnes poſſibiles diligē-
tias etiam mediante extractione nouarum
copiarum in forma publica, maximè dum
originalia non iuſtificantur deperdita, &
circa expenſas requiſitas pro ipſa noua
12 extractione habet in † releuatorem No-
tarium A.C. cui fuerant Iura conſignata,
& qui tenebatur cuſtodire aliàs de inte-
reſſe, *Buratt. dec. 692. num. 4.* agendo pro
vlteriori grauamine contra ipſum, vel ad
effectum, vt reddat rationem ipſorum Iu-

13 rium, vel ad effectum, vt † ſubminiſtret expenſas pro noua illorum extractione, & aſportatione ad Vrbem, *Bart. in l. ſi quis ex argentarÿs* §. *hared. num. 4. ff. de eden.* & ibi *Bald. in* §. *Prator* ait, *& Caſtren. num. 5. & Angel. num. 7.* prout etiam pluries firmauit *Rota* tam contta Nota-
14 rios, quàm ſucceſſores in Officio, & ſignanter *in Romana depoſiti 9. Iunÿ 1595. & 5. Iunÿ 1596. coram Card. Pamphil. & coram Buratt. d. deci. 692. num. 4.*

Et ita vtraque &c.

PAMPILONEN. ABBATIAE.

Luna 4. Maÿ 1676.

ARGVMENTVM.

Aperitio oris an, & quando ſit concedenda aduerſus tranſactionem confirmatione Apoſtolica roboratam, & quæ læſio requiratur ad hunc effectum. Reſtitutio in integrum, quando, & quibus concurrentibus impartiri debet cum alÿs de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Oris Aperitio non debet concedi, niſi iuſta cauſa.*
Gratia Principis non debet in dubium reuocari ſine iuſta, & magna cauſa. ibid.
2 *Lites, & Iurgia finiri intereſt Reipublica.*
3 *Oris aperitio eſt deneganda in gratia conceſſa pro extinguendis litibus, qua habuit ſuum effectum.*
4 *Supplicans cenſetur approbare omnia in ſupplicatione contenta.*
5 *Sciens, & tacens conſenſiſſe praſumitur.*
6 *Mandatum ſpeciale requiritur ad appellandum.*
7 *Renunciatio litis tacita reſultat ex taciturnitate decennali.*
8 *Iurіſpatronatus pertinctia inter Compatrinos quadraginta annis praſcribitur.*
9 *Princeps nunquam intelligitur voluiſſe aliquem ladere. & Ius tertÿ tollere.*
10 *Diuiſio, & permutatio beneficiorum inaqualis cum ſcientia Papa ſubſtinetur.*
11 *Læſio debet eſſe maior, quàm in alÿs materÿs ad infringendam tranſactionem à Papa approbatam.*
12 *Et debet eſſe enormiſſima.*
13 *Ad Parochialem praſentari debet Sacerdos actu, vel habitu annorum 25. cum alÿs requiſitis de quibus* ibi remiſſiuè.
14 *In tranſlatione, vt laſio euitetur requiri debet litis dubius euentus.*
15 *Narratiua cauſam finalem demonſtrat.*
16 *Ad laſionem in tranſactione euitandam ſufficit quid modicum datum, ac remiſſum.*
17 *Receſſus à lite laſionem excludit.*
18 *Lis ad petitionem vnius extrinſeca non debet ab eodem peti ſuſcitari.*
19 *Niſi conſtaret de euidenti illius victoria.*
20 *Reſtitutio in integrum ſine laſione non datur.*
21 *Et in beneficialibus requiritur laſio doloſa.*
22 *Dolus excluditur in tranſactione cui præceſſit laudum, & 23.*
Laudum babet pro ſe Iuris aſſiſtentiam, & in eo non poteſt conſiderari dolus ibid.
24 *Et non datur reſtitutio poſt lapſum quatriennÿ.*
25 *Oris aperitio commiſſa cum clauſula* Arbitrio *concedi ſolet.*
26 *Declara, dummodò adſit iuſta cauſa, & conſtet de laſione, aliter ſecus* & num. 27.
28 *Gratia Principis debet perpetuari.*

DECISIO XXIX.

ADVERSVS Breue Apoſtolicum fel. mem. Pauli V. munitum clauſula ſublata, & decreto irritanti, per quod præuia omnium litium auocatione, illarumque extinctione, ac ſuppreſſione cōfirmatur tranſactio inita inter Dominum Palatij, & incolas loci Echarem ſuper emologatione, ſeu acceptatione Laudi determinantis, vt præſentatio ad Parochialem Eccleſiam Sancti Romani d. loci Echarem, aliàs ſpectans pro medietate ad ipſum Dominum Palatij, & pro altera medietate ad Incolas prædictos futuris temporibus ſpectaret ad ſolum Dominum Palatij, & præſentatio ad ſimplex beneficium ſeruitorium ex fructibus eiuſdem Parochialis erectum pariter ſpectans ad eoſdem pro medietate, vt ſupra, futuris temporibus ad ſolos Incolas pariter ſpectaret: ijdem Incolæ à Sanctiſſimo Domino noſtro Papa Clemente X. in Signatura Gratiæ obtinuerunt oris aperitionem arbitrio Rotæ, & propoſito dubio, An

An intret arbitrium Domini, negatiuè
1 reſponderunt, cum oris † aperitio non
debeat concedi ſine iuſta cauſa, ne illud,
quod Princeps ſemel conceſsit, ſit ſine
ipſa iuſta, & magna cauſa in dubium re-
uocandum, *cap. decet de regul. Iur. & cap.
ſi nulla de præben. in 6. Bart. in l. conficiun-
tur §. Codicill. ff. de Iur. codicill. Dec. conſil.
496. num. 26. Verall. dec. 128. num. 3. par. 1.
Coccin. deciſ. 2148. num. 3.* maximè vbi agi-
tur de ſuſcitandis nouis litibus, quas in-
2 tereſt reipublicæ † quàm citiùs finiri, ne
familiæ conſumantur in expenſis, & iur-
gijs, *l. cum ratio §. penult. ff. de bon. damnat.
l. 2. C. de Indict. vid. tollen. l. 2. in fin. Com-
mun. de manumiſſ. l. aut facta in fin. ff. de
pœn.* Et eo minùs concedendam eſſe con-
ſideratum fuit in præſenti, dum expreſſa,
& finalis conſideratio habita à Papa in
confirmatione tranſactionis fuit extinctio
litis pendentis ſpatio triginta annorum,
& vltra, ex qua grauia, nedum damna,
& diſpendia, ſed etiam inter partes odia,
& inimicitias reſultaſſe expertum fuit, vt
habetur ex lectura Breuis, *Summ. numer. 1.*
Ideò, cùm lis iam ſit extincta à Papa, qui
3 voluit, & potuit † omnia ſupplere, non
videtur conceſſa amplius diſcutienda, vel
in dubium refricanda, *l. omnia vbi DD. C.
de teſtam. Card. in Clement. 2. num. 8. de
re iud. Valenz. conſil. 85. num. 19. Marcheſ.
de commiſſ. part. 2. §. vnico, fol. 417. nu. 65.*
Tanto magis, quia confirmatio fuit im-
petrata ad inſtantiam vtriuſq. partis col-
litigantium, nempè Domini Palatij, &
Incolarum cum ſpecifica expreſſione om-
nium contentorum in tranſactione, itaut
nullum vitium ſubreptionis, aut obre-
ptionis de facili dubitari contingat; ſup-
plicans enim cenſetur approbaſſe tanquã
4 vera, & fide digna † ea omnia, quæ in
ſua ſupplicatione continentur, *iuxta text.
in l. cum precum 9. C. de liberal. cauſ. Rota
deciſ. 489. num. 2. par. 3. rec.*

Accedit, quod Breue habuit ſtatim
exequutionem ſuam ab Ordinario exe-
quutore per ſententiam publicatam an-
no 1613. inter Miſſarum ſolemnia nemi-
ne ex Incolis reclamante, imò neque re-
clamantibus, licèt præſentibus, & audien-
tibus Ioanne de Aznariz, & Ioanne de
Elizalde, qui ſolùm antecedenter ante
cõfirmationem Apoſtolicam à Laudo ac-
ceptato per tranſactionem ab vniuerſita-
te loci, tanquam particulares cauſam ap-
pellationis interpoſuerũt in Rota coram
Cauallerio, *vt ex deciſ. 118.* cui deciſioni
5 acquieuerunt, † *Summ. numer. 4.* Scientes
enim, & tacentes conſenſiſſe, & ratificaſ-
ſe præſumuntur, *l. ſi ſeruus communis, ff.
de donat. inter vir. & vxor. §. ſi ſeruus au-
then. de Sanctiſſ. Epiſc. cap. ſeruus ſciente
diſtinct. 20. Menoch. præſumpt. 99. lib. 6.
num. 15. cum tribus ſeqq.*

Et hæc tacita ratificatio, ſeu acceptatio
Breuis, & Sententiæ tolli non poteſt ex
proteſtatione facta *ſub die x. Octob. 1613.*
per Michaelem de Ollo in qua perſiſtens,
& in prioribus appellationibus iterum ab
omnibus præiudicialibus appellauit, quo-
niam d. Michael deuenit ad hunc actum
procuratorio nomine dd. Ioannis Azna-
riz, & Ioannis Elizalde, ſed abſque ſpe-
6 ciali mandato procuræ, vt † requireba-
tur; Imò dignoſcitur, quod non fuerit
proteſtatio facta de conſenſu, & manda-
to, dum poſtea ipſimet Principales *die
1. Nouembris* ſubſequentis præfatæ pu-
blicationi acquieuerunt, & non reclama-
runt, neque proteſtarunt de nullitate,
ſeu inualiditate publicationis, & ſentẽtiæ,
ſicuti pariter dum per ſpatium tanti tem-
poris, nempè annorum quinquaginta ni-
hil fuit innouatum, nec proſequuta ap-
pellatio, & tamen ex taciturnitate per
7 ſpatiũ † decennij reſultat tacita litis re-
nunciatio *Caſſador. deciſ. 5. vt lite penden.
Adden. ad Burattus deciſion. 307. numer.
10.*

Vlteriùs ratificatio tranſactionis, & ac-
ceptatio Breuis inductæ fuerunt ex ob-
ſeruantia tanti temporis, nempè quin-
quaginta annorum, & vltra, dum ab an-
no *1613.* vſque ad præſentem, non ſolum
Dominus Palatij pluries ſolus præſenta-
uit ad ipſam Parochialem S. Romani ſuæ-
que præſentationes fuerunt effectum ſor-
titæ *Sum. nu. 5. vſq. ad* 12. Imò vltimo lo-
co præſẽtatus ab ipſo Domino Palatij in-
ſtitutionem obtinuit à Rota præuijs dua-
bus Deciſionibus *Coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano, & ſecunda coram me*; Sed
etiam verſa vice Incolæ ſemper ſoli præ-
ſentarunt ad Beneficium ſimplex ipſis in
laudo per arbitratores aſſignatum, & eo-
rum præſentati ſemper ab Ordinario in-
ſtituti fuerunt *Summ. à nu. 13. vſq. ad* 16.
qua ſtante obſeruantia, tam longi tem-
poris inducta pariter eſt præſcriptio Iuris
8 dum inter compatronos † pertinentia ſo-
lo ſpatio quadraginta annorum præſcri-
bitur, vt firmauit *Rota in hac eadem cauſa*

ſuper dicta inſtitutione præſentati à D. Palatij 13. Iunij 1674. §. ſecundo ex obſeruantia coram Reuerendiſſimo D. meo Albergato Decano, & 4. Martij 1675. §. accedit coram me.

Nec dicatur, quod Communitati loci Echarem competat reſtitutio in integrum attenta euidenti leſione, quæ reſultare prætenditur ex inæquali diuiſione facta per arbitratores dum vtraque pars nempè tam D. Palatij, quàm Incolæ antecedenter Iure præſentandi pro medietate in vtroque beneficio fruebãtur, & in laudo aſſignatur ſoli Domino Palatij Ius præſentandi ad Parochialem, quæ tam reſpectu valoris, quàm reſpectu qualitatis honorificę maior eſt ſimplici beneficio aſſignato Incolis, itaut cadat in hac diſpari aſſignatione enormis læſio, & ex leſione reſultet etiam nullitas Breuis per per defectum intẽtionis Papæ nam ſi Papa ſciuiſſet hanc inęqualitatem, & læſionem non confirmaſſet tranſactionem ex
9 regula, quod Princeps nunquam intelligitur voluiſſe aliquem lædere, & Ius tertij tollere *l.2.§. merito, & §.ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publ. cum alijs deductis in dec.* 2148. *num.* 4. *coram Coccino.*

Pro reſponſione etenim plura in Facto, & in Iure animaduertenda eſſe exiſtimarunt Domini, & primo ceſſat ex facto defectus intentionis Papæ deductus ex eo, quod non ſciuerit inæqualitatem deneficiorum in redditu, & quoad gradum honorificum nam ex ipſa lectura Breuis contrarium apparet, & præcipuè ex verbis ibi *Rectoris Abbatis nuncupati Parochialis Eccleſiæ Abbatiæ nuncupatæ S. Romani loci de Echarem*, & inferiùs ibi *Exiſtat vnum perpetuum ſimplex beneficium Eccleſiaſticum pro vno Clerico, ſeu Presbytero ſæculari &c. Erexerat &c. & pro ſua dote &c. 4. partem omnium, & ſingulorum fructuum d.Abbatiæ &c. applicauerat.* Ex quibus clariſſimo ſermone patet Papam non ſolùm ſciuiſſe diſtinctionem inter beneficium Parochiale curatum cum titulo Abbatiæ, & beneficium ſimplex ſeruitorium, ſed etiam fructus Abbatiæ, & Parochialis excedere in duplo fructus beneficij ſimplicis, quare de intentione Papæ, & ſcientia qualitatum dubitari nõ poteſt. Et proinde ex his oritur, quod diuiſio Iuris præſentandi in beneficijs, licèt inęqualia ſint adhuc ſubſtinetur, quã-
10 do Papæ inæqualitas innoteſcit, nec poteſt ex ipſa inæqualitate læſio deduci, vt firmarunt in terminis permutationis beneficiorum, *Franc. in cap.1. num. 12. in fin. de rer. permut. Dec. conſil.141.num.3. & conſ. 210.num.5. Pariſ.de reſignat.lib.6. quæſt.2. num.18. Lotter.de re benefic.q.31. num.25. & ſeq. & Rota coram Merlin.dec. 329. num.11. §. nec ipſorum.*

Secundò ponderatum fuit, quòd licèt exiſtimabiliùs eſſet, & magis honorificum Ius præſentandi ad Eccleſiam Parochialem tum ratione ipſius honorificentiæ, tum maioris pinguedinis in fructu, quàm ad beneficium ſimplex; attamen in hoc cadere non poteſt læſio ſufficiens ad
11 proſternendam † tranſactionem à Sede Apoſtolica confirmatam ad quod requiritur maior læſio, quàm in alijs materijs *Dec.conſ.551. num 6. Corn.conſ.116. nu.5. lib,1.Crauett. conſ.151. num.26. Grammat. deciſ.66. num.* 47. & quod requiratur læ-
12 ſio enormiſsima † fuit reſolutum *coram Vbaldo deciſ.* 320. *num.* 6. Tanto magis, quod ipſis qualitatibus honorificentioribus cõtrapoſita eſt limitata facultas præſentandi, dum ad ipſam Parochialem, non ſolùm præſentari minimè poteſt, niſi
13 Sacerdos actu, † vel habitu annorum tamen 25. ſed etiam Sacerdos, qui ſit idoneus ſcientia, itaut curam exercere valeat, & poſsit reſidere, necnon alia requiſita teneat, de quibus *in cap. cum in cunctis, & cap. licet Canon. de elect. in 6. vt explicat Barboſ.de offic. & Poteſtate Parochi part.1.cap.2. à num.1.vſque ad 7.* Incolis autem ad beneficium ſimplex remanſit libera facultas præſentandi quoſcumque Clericos Sacerdotes, vel non Sacerdotes, idoneos, vel non, quæ libertas in præſentando ita pretioſior, & exiſtimabilior per Dominos iudicata fuit; vt tollat quamcumq. læſionem ob ipſas inæqualitates ratione gradus, & valoris, præcipuè, quod in tranſactionibus non
14 ſolùm reſpiciendum eſt quid datum, & quid receptum, ſed etiam dubius litis euentus, qui pariter læſionem tollit, *Bartol.in l.Lucius §. fin. numer.3.ff.ad Trebell. Seraph. deciſ.* 638. *num.* 9. *Vbald. d.deciſ.* 320. *num.*8.

Tertiò ad tollendam læſionem, & oris aperitionem conſideranda venit cauſa finalis ex qua motus fuit Pontifex ad confirmandum Laudum, & tranſactionem, &

vt

vt cognoſcitur ex narratiua Brenis à qua
15 ſemper recipitur † finalis cauſa conceſ-
ſionis, *l.fin.* & ibi *DD. ff. de hæred. inſtit.*
*Coccin.deciſ.*1680.*nu.* 37. Principale mo-
tiuum confirmationis fuit eximere Com-
munitatem, & Incolas à lite, & inimici-
tijs in quibus ſtetit eum magnis expenſis
16 ſpatio annorum 30. & cùm ad euitandã
læſionem ſufficiat † quid modicum da-
tum, & quid remiſſum, *Merlin.d c.*163.
num. 14. Sola vtilitas recepta ex receſſu
17 à lite læſionem excludit, †dum valde lu-
crari dicatur quoties partes à lite rece-
dunt, *Eminentiſſ. Ottobon. deciſ.*25.*nu.*32.
*& in rec.dec.*86. *nu.*20.*&* 21.*par.*6. Ma-
ximè, quod Papa in ſuo Breui lites ex-
tinxit, & ſuppreſſit ad petitionem ipſius
Communitatis, & ideo intrat regula,
18 quod ille, qui † petijt litem ſuam extin-
gui, non poſſit deinde læſionem deduce-
re, vt conſiderat *Gomez de Iur.quæſit. non*
*tollen. quæſt.*7. *§. tamen prædictis, litt. D.*
& §. ſed pro prima, litt. E. Ita vt ſaltem
ad effectum etiam inducendi læſionem.
19 In hoc quoque ſuo † proprio facto ne-
ceſse ſit, vt clarè pateret, quod ſi litem
fuiſſent Incolæ proſequuti vtique victo-
riam habuiſſent, *Abbas conſ.*64. *numer.*3.
*part.*1. *Crauett.conſ.* 151. *num.* 27. *Vbald.*
*d.deciſ.*320. *num.*8. *&* 9. nam ſic tollere-
tur dubius litis euentus.

His ſtantibus ceſſat obiectum reſtitu-
tionis in integrum, tum quia non conſtat
20 de læſione, ſine qua † non datur, *l.vlt.*
*C. ſi aduerſ. rem iud.c.*1. *de in integr.reſtit.*
*Caualer.deciſ.*194. *num.* 3. & maximè in
21 beneficialibus in quibus † præter læſio-
nem requiritur, quod ſit doloſa, *Pariſ.de*
*reſign,lib.*3. *num.*14. *&* 25. *§. his non ob-*
ſtan. Et dolus in præſenti excluditur, dũ
22 tranſactioni præceſſit Laudum, † quod
habet iuris aſſiſtentiam pro ſe, *Vbald.de-*
*ciſ.*229. *num.*5. *Eminentiſſ.Otthobon. deciſ.*
242.*num.*33. itaut in eo dolus † conſide-
23 rari non poſſit, *Put.deciſ.*59.*num.*5.*& ſeq.*
lib. 1. Tum pariter, quia in beneficialibus
reſtitutio in integrum ex cauſa læſionis
non admittitur poſt lapſum quatriennij,
24 *Pariſ.de reſign.lib.*3. † *quæſt.*7.*nu.*83.*cum*
*plur.ſeqq. Put. deciſ.*370.*lib.*2.

Nil releuat, quod aperitio oris com-
miſſa ſit eum clauſula *Arbitrio*, quæ iuris
rigorem temperat, & facit, vt attendatur
æquitas, & non denegetur partibus, aliàs
25 impeditis, facultas † deducendi iura ſua,
vt firmauit *Rota coram Celſo deciſ.* 270. *n.*
2. *&* 3. quoniam eademmet deciſio *ſub*
*numer.*4. ſecum fert reſponſionem, quod
26 ſcilicet procedat, † quando adeſt iuſta
cauſa, & ſufficienter ſit probata læſio,
cum itaque ex præfatis ſupra deductis,
nec læſio probetur, nec de iuſta cauſa
27 conſtet, † clauſula *Arbitrio* parum opera-
tur pro oris aperitione, vt in terminis
terminantibus deciſum fuit *à Rota coram*
*Coccino deciſ.*1434. *à num.*7. *vſque ad* 14.
& in recen. deciſ. 461. *num.* 5. *part.* 1. Ex
28 fundamento, † ne gratia Principis debeat
eſſe inanis, ſed potiùs debeat perpetua-
ri. *cap. ſi uulla de præben.in* 6.*Coccin.deciſ.*
2148. *num.*3.

Et itaque vtraque parte informante
fuit reſolutum.

MEDIOLANEN. PRIORATVS.

Mercurij 13. *Maij* 1676.

ARGVMENTVM.

Apparet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Verba de familia loquentia de tota fa-*
milia intelligi debent.
Loquutio indefinita æquipollet vniuerſali
ibidem.
2 *Ratio declarandi magis eſt attendenda,*
quàm ipſa declaratio.
3 *Præſentatus ab exiſtentibus in quaſi poſ-*
ſeſſione præſentandi, vel deſcentibus ab eis
inſtitui debet.
4 *Deſcendentia à veris Patronis in quaſi*
poſſeſſione præſentandi arguitur.
5 *Quaſi poſſeſſio præſentandi ex vnico a-*
ctu acquiritur.
6 *Et ſufficit conſenſus reſignationi præ-*
ſtitus.
7 *Decretum habet præſumptionem pro ſe,*
quod omnia fuerint adimpleta.
8 *Conſenſus Compatronorum in reſignatio-*
ne præſumitur ex taciturnitate longi tem-
poris in Iurepatronatu pingui, & conſpi-
cuo.
9 *Obtinens beneficium per obitum benefi-*
ciati non poteſt illius titulum impugnare.
10 *Deſcendentes ex fœminis in Iurepatro-*
natu

natu familiari non ſuccedunt.
11 *Præſentatus à pluribus eſt inſtituendus.*

DECISIO XXX.

PROPOSITA hac Cauſa ſub die 20. *Martij proximi præteriti* fuit reſolutum confirmandam eſſe Sententiam Rotalem, in qua fuit pronunciatum IoannemBaptiſtam Mantegatiam vti præſentatum ab illis de familia nobili Mantegatia debere inſtitui, & eadem hodie repropoſita DD. ſtandum eſſe in Deciſis reſponderunt.

Etenim Iuſpatronatus eſſe familiare fuit plenè firmatum in deciſione dicta die ædita,cuius fundaměta etiam hodie DD. placuerunt, Et licèt Informantes pro Conſtantio Gallarato prætenderent illud eſſe familiare reſpectu familiæ effectiuæ certatum perſonarum tantum, nempè nominatorum in Bullis Sixti IV. & Innocentij VIII. Summorum Pontificum, non autem totius familiæ nobilis de Mantegatijs, tamen omiſſo, quod nec conſtat eos, qui Conſtantium præſentarunt ab illis deſcendere, cum adducta pro eo ſatis confuſa, & eliſa remaneant ex datis *in Summ.addit.præteritæ poſitionis pro Ioanne Baptiſta numer.* 1. *&* 2. *&* 3. *ac* 4. *ac Summ. addit. præſenti numer.* 1. Viſum eſt probationes ponderatas in præfata deciſione commodè non pati præfatam reſtrictionē, & ſignanter verba Bullæ Innocentij ibi — *liquido conſtiterit, & conſtet illos de Familia, & Domo de Mantegatijs fuiſſe, & eſſe fundatores, & dotatores, ac veros Patronos dicti Patronatus*, quæ tanquam indefinitè, de illis de Familia loquentia, non poſſunt ad aliquos
1 de ea tantum reſtringi, † ſed de omnibus intelligi debent, quia indefinita loquutio æquipollet vniuerſali, *Menoch. conſ.*4.*num.*28.*Decian.conſ.*17.*nu.*20.*lib.*1. *Surd. deciſ.*210.*nu.*8.*Bich.deciſ.*370. *n.*20. *& deciſ.*378.*nu.*10. & tanquam rationem declarandi Iuriſpatronatus pertinentiam continentia magis attendi debeat, quàm
2 ipſa declaratio † ad fauorem certarum perſonarum tātùm facta, *Bald.in l.ſi quis ſeruo num.* 10. *C. de furt. Mantic.de tacit. lib.*5. *tit.*15. *num.*5. *Merlin. deciſ.*471. *nu.* 12. *Rota in recen.dec.*154.*nu.*1.*part.*10.

Et nihilominùs dato etiam, quòd prędicti à Sixto,& Innocentio nominati tantùm eſſent veri Patroni, & Iuſpatronatus ad eorum deſcendentes ſolos pertineret, adhuc dum docetur illos qui pręſentarũt
3 Ioannem Baptiſtam eſſe † in quaſi poſſeſſione præſentandi, vel deſcendere ab eis, qui in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtebant, hoc ſufficit ad effectum, vt ipſe iuſtitui debeat, *Lotter. de re benefic. lib.*2. *quæſt.*11. *num.*118. *&* 119. *Add.ad Greg. dec.*417.*num.*18. *verſ. nihilominus Vbald. deciſ.*27.*num.*2. *Arguell. deciſ.*58.*num.*20.
4 ex ipſa etenim ſola † quaſi poſſeſſione ſufficienter arguitur deſcendentia à veris Patronis, *Gonzalez ad regul.*8. *gloſſ.*118. *nu.*110. *verſ. prout etiam.*

Iſta autem deſcendentia ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione probata fuit tā ſumendo, quaſi poſſeſſionem à præſentatione facta de anno 1587. quam habuiſſe effectum fuit aliàs agnitum in hoc Sacro Tribunali in alia Cauſa, *Mediolanen. Prioratus* 14. *Martij* 1646.*coram Cardin. Corrado S. præſentationes*, vt ex arbore data per Ioannem Baptiſtam, & plenè iuſtificata in eius *Summ.impreſſo à num.*9. *vſque ad* 24. quam & magis ſumendo eam à conſenſu pręſtito reſignationi anni 1650.quia tres ex pręſentantibus ipſimet illum præſtiterunt, & cæteri ſunt filij aliorũ, qui pariter illum præſtiterũt,quod
5 ſufficit, quia ad † acquiren. quaſi poſſeſſionem vnicus actus ſatis eſt, *Ripa in cap. cum Eccleſia Sutrina num.* 91. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Rota coram Celſo dec.* 199. *num.*1. & in puncto, quod ſufficiat dediſ-
6 ſe conſenſum reſignationi, † *Rota coram Comit. dec.* 146.*numer.*2. *& in d.*16. *la* 2. *poſt Viuian. de Iurepatr. num.*5. Vbi quod de hoc amplius dubitari non poteſt,qnia fuit reſolutum in pluribus deciſionibus, quæ ibi referuntur.

Nec ſubſiſtere viſum fuit obiectum, quod præfata reſignatio, & conſenſus ei præſtitus non poſſit ſuffragari in præſenti, ex quo Litt. Apoſtolicæ fauore Reſignatarij emanatæ legitimæ exequutioni demandatæ non fuerint, & proinde conſenſus prædictus alijs prætenſis veris Patronis non innotuerit, & ſic clandeſtinus reputari debeat, ac ad acquir. quaſi poſſeſſionem non aptus: Etenim contrarium ſatis iuſtificatum apparuit *ex Sum.* Ioannis Baptiſtę *num.*2. dum in eo datum fuit Decretum Vicarij Papien. in exequutionem Litterarum Apoſtolicarum emanatum, in quo habetur verificatum fuiſſe

coram

coram eo Iuſp. Prioratus, & quod accedebat renunciationi aſſenſus medietatis Patronorum ad formam earumdem Lit-
7 terarum, quod Decretum † habet præſumptionem pro ſe, *Seraphin.deciſ.1415. num.5. Buratt. deciſ.538. nu.3. & in rec. deciſ.641. num.1.verſ. maxime par.1.*

Vltrà quod ponderatum etiam fuit agi de Iurepatronatus Prioratus valde pinguis, & conſpicui, & reſignationem illam habuiſſe effectum, ac Reſignatarium diuturno tempore poſſediſſe, ac proinde reddi adeò inueriſimile, quod Patroni, ſi adſunt eam non reſciuerint, vt hoc ſuffi-
8 ciat ad arguendum † ex eorum taciturnitate conſenſum, vt in puncto habetur *in deciſ.213. num.3.4. & 9.par.6. rec.*

Accedente etiam, quod Conſtantius veniens ex vacatione per obitum illius Reſignatarij non facilè admitti poteſt ad impugnandam ipſam reſignationem, quia hoc eſſet redarguere eius titulum, quem
9 veniendo ex vacatione per eius † obitum approbaſſe cenſetur, *Rota coram Bich. deciſ.312.num.20.verſ.& quia agitur, & deciſ.351.num.25.*

E contra verò illi, à quibus præſentationem reportauit Conſtantius, nec habent quaſi poſſeſſionem præſentandi, nec ſunt de Familia Nobili Mantegatia, & quatenùs aliqui per fœminas ab illa deſcendant, adhuc in hoc Iurepatronatu
10 familiari † non ſuccedunt, *Rota coram Royas deciſ.446. num. 6. coram Celſo deciſ. 106.num.6. & coram Eminentiſſ. Ottbobono deciſ.230. num.22.*

Et licèt adſit inter eos Magdalena Mantegatia, præterquam quod controuertebatur eius deſcendentia ab aliquo ex veris Patronis, & vltra deſcendentiam, controuertebatur etiam eius capacitas ad ſuccedendum in Iurepatronatu, in omnem caſum, dato etiam, quod ei competeret Ius præſentandi, nihil releuaret, quia adhuc non ipſe, ſed Ioannes Ba-
11 ptiſta, † tanquam præſentatus à pluribus eſſet inſtituendus, *Rota coram Merlino deciſ.443. num.22. & in recent. deciſ.416. num.9.part.9. & deciſ. 188.num.1. par.5.*

Et ita vtraque parte &c.

ROMANA SALVIANI.

Mercurij 13. Maij 1676.

ARGVMENTVM.

Mulier pro ſua dote in bonis fideicommiſſarijs, an, & quibus ſit potior. Datio in ſolutum quomodo facienda, & ex quibus præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana non intrat, quando in cauſa adſunt Clerici, & bona Eccleſiaſtica.*
2 *Item quando adeſt iniuſtitia.*
3 *Mulier pro ſua dote in bonis fideicommiſſarijs habet anterioritatem à die mortis fideicommittentis.*
4 *Et præfertur cuicumque intermedio Creditori.*
5 *Etiam vltimi grauati.*
6 *Datio in ſolutum debet fieri à parte, vel à Iudice.*
7 *Alias cenſetur acceptio facta in pignus. Amplia etiam, ſi aliqua bona vendiderit, & dixerit Iure proprio poſſidere, vt* num. ſeqq.
8 *Creditor poſſidens pignus debitoris poteſt vtiliter illud periturum vendere.*
9 *Enunciatiua Iuris proprij referri poteſt ad hypothecam.*
10 *Datio in ſolutum non poteſt induci ex actibus æquiuocis.*
11 *Actus antecedens ex ſubſequentibus declaratur.*
12 *Solutio prius cadit in fructus, deinde in ſortem.*
13 *Mater ſoluens dotem communi filiæ debet à Marito releuari, & poteſt reſtitutionem dotis pro releuatione accipere.*

DECISIO XXXI.

EX duplici capite reſolutum fuit, non intrare Aegidianam primò, quia ad-
1 ſunt in cauſa bona pia, † & perſonæ Eccleſiaſticæ, quo caſu, quoad omnes illa non intrat, *Eminentiſſimus Ottbobonus deciſ.155. num.9.* Secundò, quia concurrit
2 iniuſtitia, † quę eandem pariter excludit, *Rot.dec.276.num.10.part.9.*

Iniu-

Iniuſtitia reſultat, quia Hortentia declaratur creditrix in ſolis ſcut. 606. cùm tamen eius creditum dotale aſcendat ad longè maiorem ſummam, nam in tribus illud conſiſtit. Primò in rata ſcut. 5000. ſortis principalis. Secundò in ſcut. 2250. lucri dotalis, ac Tertiò in interuſurijs vtriuſque ſummę, decurſis à die interpellationis, quę hodie non ſolùm ſemel ſed etiam reiteratè oſtenditur facta: Quò circa cùm agatur de domo fideicommiſſaria, mulier in vim *Authent. res quæ* ſuã
3 anterioritatem † demetitur à die obitus fideicommiſſarij, *Rot. deciſ. 199. num. 1.*
4 *& ſeqq. par. 8. rec.* & præfertur † cuicumque intermedio Creditori. *Rota coram Seraph. deciſ. 693. num. 1. & 2. & in recent. deciſ. 312. num. 16. & ſequen. par. 6. & dec. 40. num. 11. part. 9. & poſt Zacch. de oblig. Camer. deciſ. 189. num. 7.* etiam vltimi grauati, quia licèt quoad illum ceſſet vinculum fideicommiſsi, ac proinde bona inci-
5 piant eſſe obnoxia † eius Creditoribus, tamen non per hoc reſoluitur hypotheca dotalis, quæ pendente fideicommiſsi caſu fauore mulieris orta fuit, vt firmatum fuit *in antecedenti deciſ. coram R. p. d. meo T·ala edita ſub die 10. Maij 1675. §. quo ad primam partem.*

Viceuerſa ipſa in ſui crediti ſatisfactionem non recepit niſi mobilia, ac quaſdam alias pecunias, vt in calculo pro eius parte dato, quæ cum ad implendam in dicta quantitate ſatisfactionem non ſufficiant, negari non poteſt eius Creditum in longè maiori ſumma remanere.

Nec ſolutio interuſuriorum dotalium euitari poterit, ex eo, quod ſtatim poſt obitum Viri diuiſa mobilia retinuerit, nã cùm retentio non prouenerit à Iudice, vel
6 Parte, vt eſt neceſſe † pro datione in ſolutum, *Contr. diſcept. 91. nu. 15. Rot. coram Durano deciſ. 26. num. 23. & coram Royas deciſ. 362. num. 15. & in rec. dec. 182. nũ. 18. & ſeqq. part. 10.* Sed fuerint occupata ab ipſa muliere, quæ poterat quidem pro
7 maiori ſecuritate ſui crediti † pignori incumbere, ſed non eius dominium ſibi appropriare, retentio non fuit in ſolutum, ſed in pignus, *iuxta doctrinam Cumani in l. res obligata 60. num. 5. ante finem verſ. & hæc procedunt ff. de leg. 1.* & ſtante defectu poteſtatis capiẽdi bona in ſolutum, parum releuat, quod ipſa quædam ex dd. mobilibus alienauerit, vel quod in allegatione Cautelę Angeli enunciauerit illa ad ſe *iure proprio* ſpectare, quia vltra quod vtraque coniecturã eſt valde remota, & æquiuoca, cùm vtilis venditio re-
8 rum periturarũ † Creditori pignus poſſidenti non denegetur *iuxta Text. in l. ſi conuenerit 4. ff. de pignor. Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 95. num. 1.* & enunciatio referibilis ſit ad ſimplicem hypothecam, quæ
9 etiam dicitur † ius proprium, non autem ad verum, & proprium dominium, *Rotæ deciſ. 182. nu. 11. & 12. par. 10. & deciſ. 330. num. 13. & 14. par. 11. recen.* In omnem
10 caſum † nunquam ex dictis actibus ſuppleri poterit defectus poteſtatis, *Rot. deciſ. 182. num. 18. & ſeqq. par. 10.*

Et conſonat etiam ſubſequens obſeruantia, nam dicta mobilia fuerunt poſtmodum de anno 1672. effectiuè in ſolutum tradita mulieri, ſignum, quod antea non aderat alia retentio, niſi in pignus,
11 cùm ex ſubſequutis declaretur quid † actum fuerit ab initio Vulg. Iur.

Ex hoc autem, quod retentio fuerit in pignus, & non in ſolutum duo ſequuntur. Primò, quod valor dd. mobilium, non eſt calculandus iuxta tempus effectiuæ traditionis, & ſic non in ſcutis 5035. ſed in ſcutis 415. quibus tamen addenda ſunt duo Cambia in totum ſcut. 350. per mulierem exacta, & ſi quid aliud per eãdem docebitur alienatum, & non bonificatum. Secundò, quod interuſuria dotalia vſque ad d. diem integraliter decurrerunt, & deinde poſtea pro inſtanti quã-
12 titate crediti non ſatisfacti, cùm † dicta receptio prius cedere debeat in cauſam fructuum, & deinde ſortis principalis. *Eminentiſſimus Octobonus deciſ. 142. n. 28. & in recen. deciſ. 229. num. 2. et 5. par. 9.*

Quod verò Hortentia exegit à Bonadies pro reſtitutione dotis Portiæ filiæ, dixerunt Domini non eſſe ponendum in calculo, nam cùm ipſa pro viro de proprio dotem ſoluerit, vt conſtat ex aſſertione ipſius Bonadies, ac ex atteſtatione R. p. d. Buratti, ac aliorum, *Summ. Hortentiæ numer. 7. et 8.* & quoad ſcuta 892. ex partita Montis Pietatis, *dicto Summ. num. 9.* eidem per Virum, eiuſque hæredes debita erat releuatio, & in hanc cauſam poterat d. dotis reſtitutionem recipere, *Maſtrill. dec. 186. n. 8. & 9. Caſtill. dec. 203. n. 2. & 4. Anton. de Amat. reſol. 23. n. 12. Rota coram Dunozet. Iun. dec. 637. n. 23.*

Aſſer-

Aſſertum anteriùs creditum dotale Portiæ de Maximis, cuius vigore prætendebatur poſſe Hortentia excludi, non fuit habitum in conſideratione, tum quia non eſt in actis, tum quia in maiori parte loquitur per confeſſionem de recepto, & patitur alias exceptiones conſumptionis, & ſatiſfactionis de quibus per informantes.

Et ita &c. vtraque &c.

ROMANA HAEREDITATIS DE LANVVIIS.

Veneris 18. Maij 1676.

ARGVMENTVM.

Admiſſio ad cauſam in ſtatu, & terminis an operetur ſuum effectum antequam quis doceat de ſuo Intereſſe, & quando poſſit de eo docere.

SVMMARIVM.

1. *Admiſſus ad cauſam poteſt quandocumque docere de Intereſſe.*
2. *Et facit acta ſua vſque ad tempus admiſſionis, etiamſi poſtea interceſſerit tranſactio inter alios collitigantes.*
3. *Admiſſio ad cauſam tranſactione ſopitam non datur.*
4. *Admiſſio ad cauſam non dicitur facta, niſi poſt probatum Intereſſe.*
5. *Ante admiſſionem non poteſt quis gaudere effectu litis.*
6. *Verba* Conſtito de Intereſſe amittat, *ſunt conditionalia, & important admiſſionem futuram.*
7. *Conditio poteſtatiua non retrotrahitur.*

DECISIO XXXII.

MONIALES S. Scholaſticæ Reatis vſque de anno 1665. impetrata Commiſſione admiſſionis ad Cauſam, quæ tūc agebatur ſuper hæreditate q. R.p.d. Lanuuij inter Moniales S. Annæ de Vrbe, ac Euangeliſtam, & Theodonarium cum ſolita clauſula, conſtito de earum intereſſe, atque in Rota præſentata, ac citatis præfatis Collitigantibus, decretum procedi iuxta formam Commiſſionis reportarunt, ac poſtea omninò quieuerunt.

Anno autem præterito 1675. productis quibuſdam probationibus, ex quibus de earum Intereſſe conſtare prætendunt, pro d. admiſſione ad Cauſam inſteterunt.

Verùm, quia Cauſa inter præfatos collitigantes fuerat interim, mediantibus duabus tranſactionibus, terminata, dubitaui; An & quomodo eſſent admittendæ, & ſub die 2. *Decembris proximi præteriti* fuit deciſum eas eſſe admittendas, in ſtatu, & terminis, in quibus Cauſa reperiebatur de tempore ſupradicti Decreti. Hodie verò cùm quęrerem, An eſſet ſtandū, vel recedendum à deciſis. DD. reformandam eſſe præfatam Deciſionem modo infraſcripto reſponderunt.

Fuit enim conſideratum, quod duo poſſunt eſſe effectus præſentis diſputationis, Vnus an admiſſio ad Cauſam, quam petunt hodie Moniales S. Scholaſticæ, debeat, & poſſit fieri in ſtatu, & terminis, in quibus Cauſa de tempore illo Commiſſionis reperiebatur, itaut acta vſque tunc facta eas actiuè, & paſsiuè afficiāt. Alius, an eadem admiſſio operari debeat ſuos effectus, & ſignanter malam fidem in pręfatis Collitigantibus à tempore præfato, perinde ac ſi de illo Iura fuiſſent producta, & purificata eſſet conditio probationis earum intereſſe in Commiſſione, quam impetrarunt exiſtens.

Et reſpectu primi DD. conſiderarunt Deciſionem ſubſiſtere, & applicari eius motiua, quia cùm Moniales S. Scholaſticæ veniant ad Cauſam, non aſsiſtendo alteri ex Collitigantibus, ſed excludendo, ſeu æqualiter concurrendo ad ſucceſſionem in præfata hæreditate, non habent
1 præfixum tempus ad docendum † de intereſſe, ſed poſſunt illud probare quandocumque, vt tradit *Marcheſ. de Commiſ. part. 2. fol. 261. numer. 65. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 18. num. 17. & ſeqq.*

Nec obſtare poſſunt Tranſactiones interim factæ per præfatos Collitigantes, quia, licèt eis mediantibus lis remanſerit extincta quoad ipſos Tranſigentes, tamē præiudicium non valuerunt inferre Monialibus non tranſigentibus, quo minùs docendo poſtea de ſuo intereſſe admittantur in ſtatu, & terminis, in quibus lis repericbatur de tempore decreti, & fa-
2 ciāt acta ſua vſque tunc, † non tamen deinde facta, ac ſi Tranſactiones factæ non fuiſſent *l. à Sententia 5. §. idem reſcripſit ff. de*

ff. de appellat.& ibid. Bart.num.2. Bald.in
auth. hodie nu.6.verſ. & nota quod omnis,
C.de appell. Abb.in cap. cum ſuper num. 27.
de re iud.& ibid. Felin. num.11.poſt princ.
verſ.ampliat hoc Bald.Gaill.pract.obſer.lib.
1.obſer.70. num.9. Idque optima ratione,
quia non debet eſſe in poteſtate litigan-
tium data opera, tranſigendo tollere Ius
tertij per Commiſſionem admiſſionis ad
Cauſam in actis præſentatam, & ſubſe-
quutum Decretum procedi iuxta eius
formam quæſitum docendi quandocum-
que de intereſſe, & litem proſequendi;
quicquid ſit ante Tranſactionem Com-
miſſio non fuiſſet iam prẹſentata, nec ob-
tentum Decretum procedi iuxta eius for-
mam, in quibus terminis procedere po-
teſt, quòd Tranſactio extinguat litem,
3 & † reſpectu tertij, itaut poſt eam non
poſſit velle ad litem admitti, quẹ amplius
non extat, vt ſenſit *Rota coram Gregorio*
dec..354.n.7.& 8.& in rec. dec.204.n.5.
& 6.par.6.

Reſpectu autem ſecundi effectus ſupra
conſiderati viſum eſt militare diuerſam
rationem, & propterea in hoc reformandam
eſſe Deciſionem, quia Moniales S.
Scholaſticæ, licèt ad Cauſam ſint admit-
tendæ, vt ſupra, tamen clarum eſt, quod
vſque adhuc non fuerunt admiſſæ, cum
4 Commiſſio contineat conditionẽ docto †
de intereſſe, quæ non fuit purificata, vt
bene in terminis probant, *Pariſ. conſ.94.*
num.5.& ſeq.lib.4. Gratian.diſcept.869.n.
25.& 26. Rota dec.48.numer.6.part.7.&
deciſ.425.num.6.& ſeq.part.12.recent.

Et proinde dum vſque adhuc admiſſio
verè non adfuit, conſequens clarum eſt,
quod nec poſſit operari ſuos effectus, &
inducere malam fidem in præfatis Colli-
tigantibus, cùm non entis nullẹ ſint qua-
litates, nullique effectus. Et in ſpecie
quod non poſſit quis gaudere effectibus
5 litis pendentiæ, † antequam fuerit ad eã
admiſſus, vltra præcitatas auctoritates,
Rota coram Caualer.dec.305.num.4.

Videturque præfatam diſtinctionem
elici etiam ex verbis ipſius Commiſſio-
nis, & eſſe eius ſenſui omninò conformẽ,
vult enim, Moniales admitti ad Cauſam
in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur,
& ſic admiſsionem fieri in ſtatu, & termi-
nis illis, in quibus Cauſa tunc erat, vt
patet ex verbo illo præſentis temporis
reperitur, & tamen non vult admiſsionẽ
fieri tunc, ſed in futurum poſtquam con-
ſtiterit de intereſſe petentium, vt patet
ex verbis tam in corpore, quàm in Si-
gnatura exiſtentibus, *conſtito de intereſſe*
admittat, quæ cùm contineant conditio-
6 nem poteſtatiuam, † ſi petentes de eorũ
intereſſe docuerint, important admiſsio-
nem faciendam eſſe in futurum, cum
conditio adimpleta fuerit, & ex tunc ope-
7 rari debere non antea † cùm conditio po-
teſtatiua non retrotrahatur, *Alexand. con-*
ſil.25. num.5. lib.3. Pariſ.conſil.11.numer.
69.& ſeq. lib.1. Gomeſ.var.tom.2.cap.11.
num.30. in 3.effectu, verſ. limita tamen,
Coccin. deciſ.1652.num.3.

Et ita vtraque parte &c.

PRATEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 1. Iunij 1676.

ARGVMENTVM

Inſtitutio, requiſitis concurrentibus, dene-
gari non debet, & alia de quibus in Sum-
mario.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio concedi debet præſentato idoneo à veris Patronis.*

2 *Vacatio probatur ex confeſſione Collitigantis.*

3 *Mandatum ad præſentandum dari poteſt vacatione ſequuta.*

4 *Idoneitas præſentati probatur ex ſententia Ordinarij pro Inſtitutione prolata.*
Ordinarius præſumitur informatus de idoneitate diæceſanorum ibidem.

5 *Sententia in iudicatum tranſacta pro veritate habetur.*

6 *Verba*, Vt hactenùs obſeruatum eſt, *ſtant conditionaliter.*

7 *Impugnans aliquam diſpoſitionem debet contra illam concludentem probationem afferre.*

8 *Fundans ſe in Statuto debet probari in ſuo caſu verba verificari.*

9 *Obſeruantia eſt optima interpres cuiuſcumque diſpoſitionis.*

10 *Præſentatio dicitur effectum ſortita, ſi per obitum præſentati beneficium vacet.*

11 *Status vltimus ad effectum præſentationis attenditur.*

DE

DECISIO XXXIII.

VACANTE Parochiali Eccleſia S. Iacobi Ciuiatis Pratenſis, Dignitates, & Canonici Cathedralis Pratenſis præſentarunt Laurentium Cicogninum, & nonnulli,ex Cappellanis eiuſdem Cathedralis præſentarũt Ioſephum Orlandum. Orta propterea inter iſtos cõpreſentatos lite, Cicogninus ſententiam primùm ab Ordinario, & deinde à Metropolitano reportauit, quibus non acquieſcente Orlando,& Cauſa mihi in tertia inſtantia commiſſa, dubitaui, An, & quis eſſet inſtituendus,& DD. inſtituendum eſſe Cicogninum informantem reſponderunt, quia ſatis eum docuiſſe viſum eſt de vacatione Parochialis,quod ipſe fuerit præſentatus, & idoneus repertus, ac etiam, quod illi à quibus præſentationem re-
1 portauit,ſint veri Patroni, † quibus concurrentibus, inſtitutio denegari non poteſt, vt pluries fuit dictum, & ſignanter *deciſ.337. nnm.1.part.2.dec.87.nu.1.part. 7.& dec.240.num.1 par. 10. rec.& coram Bichio deciſ.444. n.1.*

De vacatione enim non fuit dubitatũ, quia vtraque pars eam fatetur, & ex ea
2 venit, quod † ſatis reputatur pro eius iuſtificatione ad hunc effectum, *Seraphin. dec.1296. num.6.Buratt.dec.255.num.10. Bich.deciſ.444. num.2.*

Præſentatio probata remanſit ex publicis documentis actualis præſentationis factæ à Procuratore, ac Mandati Procuræ ſpecialiter dati ad præſentandum,
3 prout dari valet † vacatione iam ſecuta, *Lambertin.de Iurepatr.lib.2.par.1.quæſt.4. art.1. num.2.*

Quo ad idoneitatem Dominis viſum eſt deferri poſſe indicio Ordinarij, qui dum illum inſtituendum eſſe pronunciauit, idoneum etiam eſſe cenſuit. Præſumitur enim Ordinarius inſtructus de vi-
4 ta,& moribus, † & alijs vltra doctrinam requiſitis ſuorum Diocæſanorum, *Innoc. in cap.innotuit in princ. de eo, qui furtim ord.ſuſc. Gonzal.ad reg.8.gloſ.4.num.117. & 125.Rot. coram Buratt.dec.22.num.30. & ibi adden.*vnde ſatis eſt,quod ipſe eum inſtituendum cenſuerit, *Rota coram Dunoz. iun.dec.897. num.5. verſ. Clericatus, & idoneitas, & in rec.dec.162.nu.3.par.7. & deciſ.31.n.3.par.11.*

Iuſpatronatus verò pertinere ad Dignitates, & Canonicos, excluſis Cappellanis iuſtificatũ remanſit ex antiqua ſententia anni 1585.in qua Vicarius Florentinus tanquam Iudex deputatus à clar. mem. Card. Ferdinando Mediceo, tunc Prati Præpoſito, pronunciauit Cappellanos præſentationibus Beneficiorum exceptis quibuſdam inter quæ controuerſum non adeſt, intereſſe non debere,quæ ſententia tãquam in iudicatum tranſacta,
5 bene probat, † cum pro veritate res iudicata habeatur, *l.res iudicata.207.ff. de regul.iur.dec.210.nu.1.par.5.rec.*

In nihilo refragantibus Conſtitutionibus Capitularibus anno 1532. conditis *in Rub. 2. & 5.* quamuis faciant Cappellanos de Capitulo, & eos vocari ad præſentationes in ſpecie mandent. Etenim ſub *Rubrica* 2. non mandant id abſolutè, ſed cum clauſula ibi, *vt hactenùs obſeruatum eſt*, quæ ſtat conditionaliter, ſcilicet quatenùs obſeruatum eſt,non autem cau-
6 ſatiuè, † ſcilicet, quia ſeruatum eſt *dec. 243.num.8. ante med.par.2.rec.* vnde non poteſt conuinci iniuſtitia ſententiæ, quæ magis apertè declarat ad quas præſentationes vocari debeant, cùm poſſit eſſe conformis antiquæ obſeruantiæ ad quam ſe referunt ibi Conſtitutiones, prout in ſpecie conſideraſſe videtur, *Rota in Praten. Iuris conferendi 7. Maij 1674. §. non erant coram bo.mem. Priolo.*

Et ſub *Rubrica* 5. pariter apertè ſupponunt adeſſe negocia ad Dignitates, & Canonicos ſolùm pertinentia, *Sum.nu.5. ad fin.* vnde bene potuit inter illa eſſe præſentatio ad hâc Parochialem, & dum quod ita eſſet deducitur ex prædicta ſen-
7 tentia, † ſi Orlandus hoc impugnat, magis concludentem probationem afferre debet, *Mantic.dec.111.num.7. Seraph.dec. 404.num.7. deciſ.346.num.4.poſt.Poſth.de manut.* Et in ſpecie, quod ei qui ſe fundat in Statuto incumbat onus probandi,
8 quod in caſu ſuo verificẽtur † verba Statuti, *Corn.conſ.138.nu.1. prope fin. verſic. nam Statutum lib.1.*

Quod & faciliùs admittendum eſt ex quo adeſt obſeruantia ſubſecuta, eaque diuturna vltra centum annos explendi diuerſos actus, & præcipuè plures præſentationes ad Beneficia per ſolos Canonicos, & Dignitates, vt dictum fuit *in d. Praten. Iuriſconferendi* eodem §. non erant,

erant, inde enim ſumitur optima declatio Conſtitutionum, vt non ſint ad eos conferendæ, ſed reſtringendæ ad alios, quos ab eiſdem Canonicis, & Dignitatibus vnà cum Beneficiatis fieri ſeruatum
9 eſt, cum obſeruantia † ſit optima cuiuſcumque diſpoſitionis Interpres, *Cuman. conſ.162. num.3. verſ. præterea terminus*, *Grauett.conſ.101. num.3. Buratt. deciſ.85. num.4.& dec.379.num.3.& 9.*

Verùm viſa eſt tolli omnis difficultas, ex quo data fuit præſentatio facta de anno 1621 per clar. mem. Card. Carolum Mediceum, tanquam procuratorem Dignitatum, & Canonicorum, *Summ.nu.7. litt. C. & D.* Et dum ad præſens Beneficium vacat per mortem eiuſdem, vt vtraque Pars fatetur, non ſolum patet eam fuiſſe vltimam præſentationem, ſed etiam
10 effectum fuiſſe ſortitam, † ſatis iuſtificatum remanet *iuxta conſil.Oldrad.229. ſæpiſſime à Rot.canonizatum teſte Gregor.deciſ.215.num.1.* Et ſic adeſt quaſi poſſeſſio ipſarum Dignitatum, & Canonicorum præſentandi, etiam per Procuratorem,
11 ac vltimus ſtatus, qui attenditur, † & ſufficit in hoc propoſito *ad vulgatum text. in cap. conſultationibus de iurepatr. Adden. ad Buratt.deciſ.776. num.11. Rot.coram Bich.deciſ.361.num.26.*

Et ita &c.

TARRACONEN. SACRISTIAE.

Vener. 12. Iunij 1676.

ARGVMENTVM.

Gratia tertio præiudicialis, an & quandò ſit ſubreptitia etiam emanata motuproprio, & talis quandò dicatur. Statutum Capituli an liget Epiſcopum, & quandò ſeruandum etiam Iuratum. In collationibus vltimus ſtatus, & obſeruantia attenditur, & qualiter probetur, aut excludatur cùm alijs, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio habetur pro capta in odium Capituli requiſiti, & abſque cauſa illam tradere recuſantis.*

2 *Collatio ſub conditione facta deficit ſi deficiat conditio.*

3 *Poſſeſſio abſque mandato capta eſt nulla.*

4 *Gratia ſub falſo ſuppoſito extorta eſt nulla ex defectu intentionis.*
Papa nunquam cenſetur Tertio præiudicare ibidem.

5 *Gratia eſt nulla ſi Papa non innotuerit concordia per eum cui concedit facta.*

6 *Gratia Sede Epiſcopali vacante obtenta habet præſumptionem, quod Papa per eam noluerit Eccleſiæ præiudicare.*

7 *Sede Epiſcopali vacante nihil eſt innouandum.*

8 *A deciſionibus antiquis in cauſa æditis non eſt incidenter recedendum.*

9 *Gratia non cenſetur conceſſa motu proprio niſi exprimatur in litteris.*

10 *Gratia motu proprio poteſt redargui de ſubreptione quando eſt Tertio præiudicialis ob defectum intentionis.*

11 *Collatio dicitur libera Epiſcopi licet teneatur vni ex Canonicis conferre.*

12 *Collatio remanet libera Epiſcopo ſi Capitulum cuicumque Iuri renunctet.*

13 *Gratia corruit ſi non fuit narrata concordia ſuper re inita.*

14 *Gratia in minimo præiudicialis tertio eſt ſubreptitia.*

15 *Etiam ſi taceat ſolum Ius præſentandi actiuum.*

16 *Gratia eo magis dicitur ſubreptitia ſi præiudicet Iuri ex contractu oneroſo prouenienti.*

17 *Gratia de ſui natura præiudicialis ſubſtinetur etiam ſi non deroget regulæ de Iur. quæſ. non toll.*

18 *Declara dummodo Papæ Ius tertio competens innotuerit.*

19 *Gratia exemptionis decimarum eſt nulla ſi non fuit narrata conuentio ſuper illarum ſolutione.*

20 *Sæcularizatio præter regularitatem nihil innouat.*

21 *Nec mutat Ius conferendi.*

22 *Statutum à Capitulo conditum non ligat Epiſcopum etiam ſi in eo condendo interuenerit eius Vicarius.*

23 *Gratia debet interpretari, vt in nihilo ſit præiudicialis.*

24 *Statutum inobſeruatum, & vſu non receptum non attenditur.*

25 *Iuramentum de Statutis obſeruandis intelligitur de validis, & vſu receptis.*

25 Vlti-

26 *Vltimus ſtatus, & obſeruantia ſufficiunt ad prouiſionem ſubſtinendam.*

27 *Maximè inter Prouiſum ab Epiſcopo, & à Capitulo.*

28 *Ad vltimum ſtatum, & quaſi poſſeſſionem excluden. neceſſe eſt, vt conſtet de Iure alterius elam per rem iudicatam, aut confeſſionem.*

29 *Nec ſufficiunt Inſtrumenta publica ſi contra ea aliquid coloratum opponatur.*

30 *Obſeruantia probatur ex actibus in litem deductis.*

31 *Obſeruantia quoad vnum ſuffragatur, quoad alia ex eodem fonte prouenientia.*

32 *Obſeruantia fortius probatur ex actibus ab ipſa parte admiſſis.*

33 *Capitulum non poteſt allegare obſeruantiam, aut ſtatum pro ſe dum contrarium facto proprio approbauit.*

34 *Collatio, quæ non poteſt habere effectum ob reſeruationem non inducit ſtatum, aut obſeruantiam.*

35 *Illatio à diuerſis fieri non valet.*

36 *Optio eſt facultatiua non magis, quàm collatio.*

37 *Vltimus ſtatus in collationibus attenditur.*

DECISIO XXXIV.

VACANTE, per obitum Ioſephi Soler, Sacriſtia Cathedralis Tarraconen. Archiepiſcopus eam contulit Canonico Ioanni Martino Perello. E contra verò Capitulum admiſit ad optionem eiuſdem Canonicum Ioſephum Bono, eidemque poſſeſſionem tradidit, ac Procuratorem Perelli eamdem poſſeſſionem ab eo petentem, per duas vices reiecit, & totidem ipſe de ſe modo, quo potuit eam cepit, *Sum.eiuſdem prima Poſitionis nummer. 3. & 7.*

Orta propterea deſuper lite inter præfatos Perellum, & Bono, & cauſa mihi commiſſa, dedi Dubium, *An conſtet de Bono Iure Perelli, etiam ad effectum manutentionis*, & DD. eo per tres vices maturè diſcuſſo, tandem cauſa ab omnibus viſa, affirmatiuè reſponderunt.

Ratio autem reſolutionis fuit, quia conſtitit ex publico Inſtrumento Tranſactionis inter Archiepiſcopum, & Capitulum vſque de Anno 1292. initæ, collationem huius Sacriſtiæ, ac duarum ſimilium Dignitatum, Præcentoriæ ſcilicet, & Prioratus Archiepiſcopo liberè tributam fuiſſe, dummodò vni ex Canonicis conferret. vnde viſum eſt conſtare de bono iure Perelli, qui eſt Canonicus, & collationem ab ipſo Archiepiſcopo habet, ac quo ad effectum manutentionis ſuffragari ei præfatas poſſeſſionis adeptiones, quia dum Capitulum ſine legitima cauſa recu-
1 ſauit eam tradere, † habetur pro legitimè capta ſine eo *Adden. ad Buratt. deciſ. 318.n.17.verſ.limita principaliter Gregor. dec.364.num.2.& ibi Adden. litt. B.verſ.& primo non babet, Caualer.dec.201.nu.4. in Rec.dec.97.num.23.part.5.*

Nulla habita conſideratione poſeſſionis Boni, quia fuit capta, per Procuratorem habentem mandatum ad capiendam poſſeſſionem Dignitatum ad prouiſionem Capituli pertinentium, *Summ.Perelli primæ Poſitionis nu. 9.* & Capitulum eum admiſit ad optionem, eique Sacriſtiam contulit, ſub expreſſa conditione, quatenus optabilis ſit, & non alias, *dicto Summ.num.10.* Vnde dum ex dicta Tranſactione conſtat cõditionem deficere, de-
2 ficit † etiam collatio, *Angel.conſ.373.n.1. ad fin. Alex. conſ.158.num.10.lib.3.Surd. conſ.294.nu.8.Rot.cor. Mantic.dec.27.n.3.*
3 Et nulla remanet † ex defectu mandati poſſeſſionis adeptio *Gratian. diſc.365.n.9. Rot.dec.627.in princ.parte.4.diu. & plene Poſth.de manut.obſer.55.nu.120.& ſeq.*

Nec releuare viſum eſt Indultum optãdi omnes Dignitates, per Capitulum à Sede Apoſtolica Anno 1530. & ſic longè poſt tranſactionem reportatum, quia cum non conſtet Papam concedentem de iure Archiepiſcopo, per præfatam tranſactionem tributo conferendi tres Dignitates prædictas notitiam habuiſſe, imò quod ei fuit expræſsè narratum ſingularum Dignitatum collationem, & prouiſionem ad Archiepiſcopum, & Capitulum cõmunitèr pertinere *Summ. Boni primæ poſitionis num.3.* inde ſequitur, vt quo ad ipſas tres Dignitates conceſſio tanquam præiudi-
4 cialis Archiepiſcopo, fuerit nulla † ex defectu intentionis Papæ, qui nunquam cenſetur velle, per ſuam gratiam tertio præiudiciũ inferre iuxta tradita *per Natt. conſ. 268.nu.8.Roland.conſ.66.nu.56.lib.2. Menoecb. conſ.156. nu.46.& 47. Gratian. diſcept.458.num.27.Rot.coram.Dunoz.iun. dec.131.n.2.cum duob.ſeqq.& cor. Peutinger.deciſ.103.n.22.& in Rec.dec.217.n.25. part.9.*

par.9. Et in puncto, quod gratia ſit nulla ex quo Papæ concedenti non innotuerit
5 concordia, † per eum cui concedit facta *eſt text. in cap. ex multiplici 3. de decim. & latè firmauit Rot. coram Coccin. dec. 1613. num. 31. & ſeqq.*

Certius, quia eadem nullitas Indulti reſpectu dictarum trium Dignitatum fuit aliàs pluries agnita, & firmata in hoc Sacro Tribunali, & ſignanter in tribus deciſionibus ſuper hac ipſa Sacriſtia coram bon. memor. Iuſto æditis, quarum vna eſt *in part.4. diuer. dec. 359. n.4.* vbi etiam fuit ponderatum, quod Indultum emanauit Sede Archiepiſcopali vacante, & me-
6 ritò quia indè vrgeat † magis præſumptio, quod Papa noluerit eo mediante præiudicare Eccleſiæ viduatæ, & defen-
7 ſore carenti, iuxta Edictum † ne Sede vacante aliquid innouetur, de quo *Rot. cor. Andrea dec. 104. n.3. verſ. & ratio eſt* Alia eſt impreſs. *per Garz. de Benef. par.7. c.15. num.8.* & alia data fuit manuſcripta; nec non in alia coram Reuerendiſs. Beuilacqua ſuper Præcentoria, quæ eſt *dec. 257. n.19. & 20. par. 12. rec.* à quibus propterea Deciſionibus, maximè cum præfatæ coram Iuſto emanauerint exiſtentibus in cauſa ipſis Archiepiſcopo, & Capitulo quorum intereſſe punctus iſte principaliter tangit, non eſt hic incidenter eis in
8 auditis recedendum, † iuxta laudabilem ſtylum huius Tribunalis, de quo *Buratt. deciſ. 857. num.4.*

Præter quam, quod ea, quæ adducebantur pro receſſu non viſa ſunt releuare, nam ad id, quod dicebatur, Papæ fuiſſe ſupplicatum ſolum pro ſæcularizzatione Eccleſiæ, ac proinde, licet ipſe ad tales preces ſæcularizzauerit, & Indultum conceſſerit, iſtam Indulti conceſſionem non petitam debere reputari motu proprio conceſſam, & per conſequens de vitio ſubreptionis redargui non valere, fuit reſponſum, quod quatenus defectus ſupplicationis ſubſiſtat, adhuc non inde ſufficientèr conuinceitur conceſſionem eſſe motu proprio, cum requiratur hoc ex-
9 preſſe † haberi in litteris, aliàs ſemper cenſetur gratiam emanaſſe ad preces, vt eſt textus clarus *in c. ſi motu proprio 23. §. motu quoque de prabend. in 6. vbi gloſ. in verſ. expreſsè.* dicit non poſſe probari contrarium, *Sanch. de matrim. libr. 8. diſput. 1. num.6.*

Et vlterius gratia, quæ emanauit motu proprio non poteſt redargui, quod ſit ſubreptitia ex falſa partis narratiua, dum Princeps non fuit ex ea motus, ſed adhuc, vbi eſt præiudicialis tertio, dicitur ſubreptitia re ipſa propter defectum
10 intentionis † alteri præiudicandi, & iſta ſubreptio opponitur etiam gratiæ motu proprio conceſſæ *Bellamer. dec. 392. Mart. clauſ. 73. n.5 part. 1. Rice. collect. dec. 959. in fin. par.4. Seraph. dec. 398. num.5. & 6.* vbi quod Doctores paſſim hoc dicunt, *Rota dec. 72. n.4. & ſeq. poſt Cenc. de cenſibus, & dec. 4. n.2. & 3. par. 8. rec.*

Et hinc quoque nihil releuat, quod, dum Archiepiſcopus etiam poſt tranſactionem collationem liberam dictarum trium Dignitatum non haberet, ſed adhuc collatio, quæ dicitur paſſiua ad Capitulum pertineret, ex quo ipſe Archiepiſcopus teneretur conferre vni ex Canonicis, excuſari poſſit à falſitate narratiuæ, quod pertinerent ad collationem Archiepiſcopi, & Capituli communiter.

Etenim per obligationem conferendi vni ex Canonicis, non tollitur collatio-
11 nem dici † liberam penes Epiſcopum, *Rot. cor. Cordub. relata per Gonzal. ad reg. 8. gl. ſ.45. in princ. n.13. & plurib. adduct. in Rec. dec. 233. n.18 par. 10. & in Meleuitana Canonicatus 1. Decembris 1662. S. alia verò coram Eminentiſſimo Cerro.* Certius in præſenti, nam quid quid eſſet ante concordiam ex quo Archiepiſcopus in collatione tenebatur requirere conſilium Capituli, & ſic iuxta illud tempus ſubſiſtere poteſt Capitulum habuiſſe aliquod ius, vt ſenſiſſe videtur dicta *dec. 299. n.19.* poſt concordiam nullum prorſus ius in collatione actiua ei remanſit, vt patet ex ipſius concordiæ verbis ibi, *renunciantes expreſſe omni iuri nobis, & ſucceſſoribus noſtris competenti, vel competere debenti in collationibus Præcentoriæ Sacriſtiæ &c, Summ. Perelli primæ Poſitionis num.1.* Vnde patet, quod Archiepiſcopus ſolus abſque vllo conſortio habet ius confer-
12 di has Dignitates, † prout etiam aliàs firmauit *Rota in d. deciſ. 257. num.19. par. 12. rec.*

Præterea quando etiam dicta narratiua ſaluari aliquo modo poſſet, nihil releuaret, quia ſufficit dicere, non fuiſſe narratam concordiam, ad hoc, vt gratia non
13 poſſit ſubſiſtere, vt eſt *text. expreſſus in*

cap.

cap. ex multiplici 3. de decim. & plenè firmauit *Rota coram Coccin. dec.163.nu.31. & ſeq.* vbi etiam ſufficere taciturnitatem ſolius iuramenti in concordia appoſiti. Præcipuè, quia id clarum, & præcipuum viſum eſt, quod ius illud per concordiam Archiepiſcopo tributum conferendi tres Dignitates, licèt per dictam obligationē conferendi vni ex Canonicis moderatum remanſerit, adhuc ſit valde conſiderabile, ac ideo ſemper intret prædicta ſubreptio re ipſa, & defectus intentionis Papæ, dum Indultum tale ius euidenter tollit. Papa enim gratiá vni faciēdo nō cenſetur velle præiudicare alteri, nec etiam in minimo, & dummodo gratia ſit in minimo
14 præiudicialis tertio, † ſubiacet dicto vitio ſubreptionis *Ruin.conſ.95.num.15.lib.4.Rimin.Iun.conſil.6. num.60. Larrea dec. 98.num.8. Adden. ad deciſ.217.numer.37. part.9.rec.* & in ſpecie, quod ſola taciturnitas iuris præſentandi actiui, tantùm in-
15 ducat † ſubreptionem firmauit *Rota coram Bich.dec.302.num.14.*

Quod & faciliùs etiam dicendum eſt attento, quod dictum ius prouenit Archiepiſcopo ex contractu, & titulo oneroſo ex quo ipſe è contra in eadem tranſactione dedit tres Parochiales, illaſque ipſis Dignitatibus vniuit, & ſic amiſit ius illas conferendi, & Canonici quibus Dignitates conferendæ ſunt, adhuc gaudent
16 illarum Parochialiū fructibus, † vnde tanto minus credendum Papam ius tali modo quæſitum tollere voluiſſe, vt tradunt *Natt.conſil.268.n.8. Roland.conſ.66. n.56. lib.2. Menoch.conſ.156.nu.46. & 47. Gratian.diſc.458.n.27.*

Et ex hac conſideratione ſublatum remanſit, quod dicebatur conceſſionem optionis eſſe ſui natura præiudicialem, vti, quæ tollit ſemper ius conferendi alicui, & gratiam ſui natura præiudicialem ſubſtineri abſque eo, quod in eius
17 conceſſione † Papa derogauerit regulæ *De iure quæſito non tollendo.* Quia motiuum procedere poſſet, ſi appareret Papam de d. iure, quod adimebat tertio, habere potuiſſet notitiam, vel ex quo in cōceſſione feciſſet mentionem de tranſactione, à qua illud proueniebat, vel ſaltem præſumptiuè ex quo ius competeret ex
18 diſpoſitione iuris communis, † at ſecùs vbi agitur de iure ſpecialiter competente, & præcipuè ex contractu oneroſo, & non apparet de eo habita aliqua notitia, & Papa potuit credere gratiam eſſe minùs præiudicialem tertio, quàm fuerit, *Curt.Iun.conſ.170. num.31.Seraphin.deciſ. 1445. num.6.verſ.neque obſtat*, *Rota in Toletana annatarum coram Orano impreſſ. per Marcheſ.par.1.fol.443.n.2.verſ. neque obſtat*, & in terminis, quod gratia exemptionis à decimis euidēter ſui natura præiudicialis, non debeat ſeruari, ſi non fuit narrata conuentio ſuper earum ſolutione
19 facta, propter defectum † intentionis Papæ non derogandi conuentioni ſibi nō narratæ eſt *text.clarus in cap. ex multiplici 3. de decim.*

Sic neque prætenſio, quod Ius conferendi competens Archiepiſcopo non fuerit ſublatum per Indultum optionis, ſed per gratiam ſæcularizationis Capituli, viſa eſt ſubſiſtere, quia ſola ſæcularizatio
20 præter † illam qualitatem regularitatis nihil innouat *Rot.dec.323.num.7.* vbi in
21 ſpecie quod non innouat † circa ius cōferendi *par. 2. & deciſ. 233. numer.2. par. 8.rec.* Et in puncto dictæ ſæcularizationis, quod non innouauerit aliquid circa collationem huius Sacriſtiæ aliàs conſiderauit *Rota in d. Tarraconen. Sacriſtiæ coram Iuſto relata per Garz. de Benefic. part. 7. cap.15.nu.9. ante §. vnde etiam, verſ. neque prædicta.*

Neque viſum eſt releuare Statutum mandans optionem fieri ad formam Indulti, quia tanquam conditum à Capitulo præfatas tres Dignitates ad collationem Archiepiſcopi pertinentes comprehendere non valuit, ex defectu poteſta-
22 tis † ius Archiepiſcopo tollendi, etiamſi, quando conditum fuit, Vicarius Generalis Archiepiſcopi interuenerit, vt præcisè firmatum fuit *coram Coccino deciſ. 283. & dec.307.per tot.* In nihilo refragante facultate ſtatuendi in eodem Indulto per Papam Capitulo conceſſa, quia dum Papam ipſum noluiſſe præfatum ius Archiepiſcopi lædere ſupra firmatum eſt, vtique prorsùs inuerisimile eſt facultatem concedere voluiſſe Capitulo illud lædendi, nec
23 aliter interpretari poteſt † ipſa facultas, *iuxta tradita in dec.27.numer.16.& deciſ. 386.num.14.par.13. rec.*

Præterquamquod, quando etiam Capitulum ſtatuere valuiſſet, præfatas Dignitates optari debere, adhuc quia Statutum, licèt antiquiſſimum, quoad eas

nun-

24 nunquam fuit vſu receptum, † ſed ſemper ſeruata fuit præcedens Tranſactio, iſta præualeret, & ſeruanda eſſet etiam in futurum iuxta doctrinam *Baldi in Authen, omnes peregrini num. 7. verſ. pone caſum, C. com. de ſucceſſ. Ancar. in cap. canonum Statuta num. 240. de conſtit. Alex. conſ. 39. nu. 1. verſ. item notat lib. 3. Gozadin. conſil. 23. numer. 9. verſ. & Bald. Surd. conſil. 58. num 9. verſ. & dicit*.

Vnde nihil releuat Archiepiſcopos ſolitos eſſe in adeptione poſſeſſionis Archiepiſcopatus præſtare iuramentum de ſeruãdis Statutis Eccleſiæ, & ipſo Indulto præfato, quia in formula verborum Iuramenti adeſt expreſſa moderatio, ibi, *dum tamen ſint in vſu, & licita &c.* Et eſt etiam de iure, vt ſimile iuramentum in-

25 telligatur de Statutis validis, † & vſu receptis tantùm, *Crauett. conſ. 894. num. 14. ad fin. Rol. conſil. 99. num. 7. lib. 2. Sanch. ad Decal. lib. 3. cap. 14. nu. 8. Gutier. de iuram. par. 1. cap. 38. num. 4. Azor. Inſtit. Moral, lib. 10. cap. 8. quæſt. 8.*

Et ex dicta obſeruãria viſum eſt etiam tolli omnem difficultatem, quia dum hic agitur ſolùm, an ſubſiſtat prouiſio facta

26 per Archiepiſcopum † ſola obſeruantia, & vltimus ſtatus ſufficit, *Cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & eſt concluſio paſſim à Rota recepta, vt teſtatur Mareſcott. variar. reſolut. cap. 55. n. 1. lib. 1.* & in his terminis, quod vbi agitur in-

27 ter prouiſum ab Epiſcopo, † & prouiſum à Capitulo, ſola quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus attendi debeat, *Caualer. deciſ. 238. num. 3. ad med. Rota in rec. dec. 39. num. 1. par. 3.*

Itaut quamuis etiam ſupradicta paterentur aliquam difficultatem, & dubitari aliquo modo poſſet intrare indultum, adhuc nil releuaret, cùm ad hoc, vt quaſi poſſeſsio, & vltimus ſtatus attendi non

28 debeat, neceſſe ſit conſtare † de iure alterius claro, & indubitato, nempè per rem iudicatam, aut confeſsionem Partis, vel aliam probationem iſtis omninò ſimilem, *Seraphin. dec. 555. num. 9. & dec. 575. num. 6. Rota in rec. dec. 735. num. 9. par. 3. & dec. 416. num. 3. par. 8.* Nec ſufficiant publica documenta, quamuis in forma au-

29 thentica producta, † dum aduerſus ea aliquid coloratum opponitur, *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 34. num. 31.*

De obſeruantia autem conferendi per Archiepiſcopum ad formam tranſa-

30 ctionis etiam poſt † Indultum non poteſt dubitari, quia pluries fuit in hoc Sacro Tribunali iuſtificata, nẽpè de anno 1600. *coram Iuſto*, quoad hanc ipſam Sacriſtiã, vt habetur *in d. dec. 359. num. 2. verſ. conſtat etiam, & num. 4.* vbi quod datæ fuerunt collationes, & effectum ſortitæ *par. 4. diuerſ.* Et de anno 1657. *coram Reuerẽdiſſ. Beuilaqua*, vt habetur *in deciſ. 257. nu. 19.* vbi quod examinati fuerunt quatuor teſtes *par. 12. rec.* quæ licèt non loquatur de Sacriſtia, ſed de Præcentoria, tamen cum Præcentoria ſit alia ex tribus Dignitatibus, quorum collatio fuit in Tranſactione Archiepiſcopo conceſſa, &

31 cauſa eas conferendi procedat † ab eodem Inſtrumento tranſactionis prædictæ quaſi poſſeſſio, & obſeruantia reſpectu vnius, prodeſt etiam quoad aliam, *Rot. dec. 615. num. 3. verſ. confirmatur etiam par. 4. diuerſ. & deciſ. 39. num. 9. par. 3. rec.* Et in indiuiduo de iſtiſmet Dignitatibus conſideratum etiam fuit *in d. dec. 359. num. 3. ad fin. verſ. & obſeruantiæ par. 4. diuerſ.*

Et fuit etiam eadem obſeruantia comprobata coram me per alias Collationes ab Archiepiſcopo factas, & relatas *in Summ. Addit. dato cum Reſponſione Perelli in prima Propoſitione Cauſæ numer. 1. & 2.* quæ Collationes eo etiam magis attendendæ ſunt, quod fuerunt ab ipſomet

32 Capitulo admiſſæ, † vt patet *in d. Summ.* & fuit etiam de Collationibus antiquis conſideratum *in d. deciſ. 359. num. 2. verſ. conſtat etiam par. 4. diuer.* Tum enim Capitulum ne dum ſciuit, & paſſus eſt ſeruari Tranſactionem, non autem Indultum, ſed etiam facto proprio obſeruantiam

33 approbauit, † meritò nullã amplius prętẽdere poteſt quaſi poſſeſsionem, aut ſtatum pro ſe, vt præcisè fuit dictum *in dec. 39. n. 6. par. 3. rec.*

Nec prædictam obſeruantiam, & vltimum ſtatum turbare aliquo modo potuerunt plures Optiones datæ pro parte Boni, quia fuit obſeruatum reſpectu dictarum trium Dignitatum ad collationẽ Archiepiſcopi pertinentium, adeſſe ſolam factam de Præcentoria 29. *Martij* 1652. in vacatione ſecuta per obitum Michaelis Berenguer, quam conſtat non potuiſſe habere effectum ex quo Collatio liberè pertineret ad Archiepiſcopum, & per cõſequens caderet ſub reſeruatione *reg. 4.*

vt

vt plenè fuit firmatum *in dicta deciſ.* 257. *par.* 12. *rec.* Cæteras verò omnes eſſe de alijs Dignitatibus à quibus non valet inferri ad Sacriſtiam de qua agitur propter
34 rationis diuerſitatem † à ſupradicta Tranſactione reſultantem, *l. vlt. in fin.* & ibi *Bartol. ff. de calumniat. cum alijs cumulatis per Barboſ. axiom.* 114.

Minuſque eiuſdem obſeruantiæ, & vltimi ſtatus vim minuere valuit, quod dicebatur optionem eſſe facultatiuam, & ideo neceſſarium eſſe docere, quod Canonici optare voluerint, & non potuerint, nõ enim magis facultatiua eſt optio,
35 quàm collatio, † cum etiam ab iſta habens ius conferendi poſsit abſtinere, & relinquere, vt deuoluatur ad ſuperiorem, & tamen in ea nulli dubium attendi vlti-
36 mum ſtatum † ex ſupracitatis, & in puncto huius Sacriſtiæ *Rot. dec* 359. *n.* 4. *verſ. quin etiam par.* 4. *diu.* Et vlteriùs conſtat etiam, quod optare voluerunt Præcentoriam ex ſupra relato actu anni 1652. quãdo vacauit per obitum dicti Berenguer, quodque non valuerunt *ex d. deciſ.* 257. *par.* 12. *rec.*

Et ita &c. vtraque &c.

IVVENACEN. PRAEPOSITVRAE.

Veneris 12. *Iunij* 1676.

ARGVMENTVM.

Clauſula *Parito* iunctis verbis *Arbitrio Rotæ* an, & quando retardet executionem. Beneficium debitum certis perſonis, an etiam ijs debeatur ſi conferatur à Papa cum alijs in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* Parito *dat Iuriſdictionem conditionalem poſt quam appellans paruerit.*
2 *Sed vbi addita ſunt verba* Arbitrio Rotæ *modificatur eius rigor.*
3 *Et poteſt Iudex ex ſolo fumo nullitatis gratiæ executionem retardare.*
4 *Saltem donec fiant meliores probationes, aut procedatur in petitorio.*
5 *Beneficium debitum habentibus certas qualitates ijſdem debetur, etiam ſi ſit reſeruatum.*
6 *Beneficium debitum certis perſonis non poteſt impetrari à Papa tacita hac qualitate.*
7 *Renunciari poteſt clauſulis audientiam denegantibus.*
8 *Idque etiam tacitè.*
9 *Auditores Rotæ non admittunt renunciationem Iuris in beneficialibus ſed bene renunciationem litis, & cauſæ.*

DECISIO XXXV.

MORTVO Ferrante Saxo Præpoſito Collegiatæ Eccleſiæ S. Spiritus Iuuenacen. Capitulum eiuſdem, vigore Indulti à Bonifacio IX. ſibi conceſſi, ac à Clemente Septimo confirmati elegit ad Præpoſituram Carolum de Cicco, eumq. Archiepiſcopo Barenſi præſentauit, & inſtitui obtinuit. Verùm quia Michael Angelus de Angelis ſupponens eamdem Præpoſituram, tamquam Primam Dignitatem in Collegiata, cadere ſub reſeruatione *reg.* 3. hodie 4. *Cancell.* eam à Sede Apoſtolica impetrauit, orta fuit deſuper lis, & commiſſa R. p. d. meo Calataiũ, qua pendente deceſſit Carolus, vnde Capitulum deuenit ad nouam electionem fauore Hyeronymi Saraceni, quem pariter Archiepiſcopo præfato præſentauit, & inſtitui obtinuit. Et è contra Michael Angelus ſubrogationem in iuribus defũcti impetrauit, ac ſententiam Rotalem ſuper executione literarum Apoſtolicarũ ſuæ ſubrogationis præuia Deciſione *ſub die* 28. *Iun.* 1673. *coram eodem R. p. d. meo Calataiũ* emanata, reportauit.

Commiſſa autem mihi cauſa appellationis à ſententia præfata cum clauſula *Parito* literis arbitrio Rotæ propoſui dubium. An intraret arbitrium, ita vt ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda, & DD. ad primam partem pro Informante Arbitrium intrare reſponderunt.

Etenim, licèt clauſula *Parito* det iuriſ-
1 dictionem conditionalem, † ita vt Iudex non poſſit audire, & cognoſcere Cauſam, niſi poſtquam appellans docuerit ſe paruiſſe *Gregor. dec.* 34. *nu.* 1. tamen vbicum-
2 que addita † in eaſit verba illa, *Arbitrio Rotæ*, modificatus remanet eius rigor, *Seraphin. dec.* 1305. *n.* 5. ita vt poſſit Iudex, etiam non docto de Paritione, Partem audire, & non ſolùm vbi plenè doceat de

nullitate gratiæ, ſed etiam dato ſolum de
3 eadem nullitate fumo † executionem retardare, vt fuit firmatum *coram Andr. deciſ. 96. num. 4. & in deciſ. 53. numer. 7. & 8. poſt Viuian. de iurepatr. & coram Royas deciſ. 111. num.* 14. Saltem donec fiant me-
4 liores probationes, † vel, vt procedatur in petitorio, *deciſ. 202. num. 17. poſt. Viuian. de iurep. Coccin. deciſ. 1559. num.* 20.

In præſenti autem, quia Præpoſitura ex Præfato Indulto debetur vni de Capitulo, qualis non eſt Michael Angelus, inde viſum eſt, dari fumum nullitatis gratiæ, per eum tali qualitate tacita impetratæ, cum Beneficium etiam Papæ re-
5 ſeruatum, debeatur habenti † qualitates ad illud requiſitas, *Rota coram Seraphino dec. 1420. n. 3.* Et quod taciturnitas, quod
6 Beneficium ſit deſtinatum † certis perſonis, quæ exiſtant, vitiet eius impetrationem, ex quo Papa, ſi ſciuiſſet ſaltem difficiliùs alijs conceſſiſſet, *Put. dec. 252. in fin. lib. 3. Bich. deciſ. 189. num. 16. & 17.*

Concurrente præſertim, quod Michael Angelus, qui gratiam obtinuit, & literas expediuit, non ſolum nō inſtat pro earum executione, ſed liti expreſsè ceſſit, & am-
7 pliſsimè renunciauit, † quod viſum eſt conſiderabile ad hoc, vt poſsit executio retardari, & pars audiri, cùm bene ad hunc effectum ſimilibus clauſulis partem audiri impedientibus valeat renunciari, *Io. Andr. in cap ſtatutum numer. 1. ad med. verſ. quare, ſi renunciat de præben. in 6.* id-
8 que etiam tacitè † *Rota deciſ. 209. num. 4. & 5. par. 4. diuerſ. & in Pampilonen. Archidiaconatus cor. Pamphilio impreſſ. per Marcheſ. de commiſſ. part. 2. fol. 424. num. 2.*

In nihilo refragante, quod ſimus in materia Beneficiali, quia licèt Auditores Rotæ non admittant renunciationem iuris in Beneficialibus, tamen renuncia-
9 tionem litis, † & cauſæ bene admittunt, *Rota deciſ. 3. num. 3. poſt med. verſ. ſed quidquid ſit de renunciat. in nou.*

An autem ex prædictis, alijſue dici poſſit dicta ſententia præcedentis inſtantiæ iniuſta, ita vt reuocari debeat, quæ erat ſecunda pars dubij, cenſuerunt Domini eſſe particulariter videndum.

Et ita &c.

VICEN. BENEFICII.

Lunæ 15. Iunij 1676.

ARGVMENTVM.

Presbyter poteſt verificari etiam in Clerico, at ſecùs, quando reſiſtit voluntas Teſtatoris, quæ ex obſeruantia declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Nomen Presbyteri non eſt incongruum verificari in ſimplici Clerico.*
2 *Sed quando nominatur diſcretiuè cum Clerico, tunc de vero Presbytero verificatur.*
3 *Et eodem modo cenſetur prolatum in alio caſu ſubſequenti.*
4 *Obſeruantia declarat, an de Clericis, vel Presbyteris ſenſerit fundator.*
5 *Præſentatus non habens qualitates in fundatione requiſitas perindè eſt, ac ſi non exiſteret.*
6 *Et poteſt Beneficium conferri alteri illas habenti.*

DECISIO XXXVI.

Licèt ex lege fundationis Beneficium, de quo agitur, debitum ſit illis de genere fundatoris, & Ioſeph ſufficienter probauerit ſe eſſe talem, nihilominùs *Rota* recedendo à deciſis *ſub die 23. Ianarij 1675. coram R. p. d. meo Mattheyo* cenſuit ei non eſſe adiudicandum, quia deeſt illi altera qualitas actualis Presbyterij copulatiuè per fundatorem requiſita.

Fundator enim poſtquam per viam generalis diſpoſitionis declarauit ſe conſtituere perpetuum Presbyterale ſtabilimētum, ſeu Beneficium deueniendo ad ſpecificationem Perſonarum, quibus illud erat conferendum, conſiderauit duos caſus, in quorum primo iuſſit, vt præſentaretur Presbyter deſcendens ex Bernardo, Guglielmo, ſeu Conſtantia eius filijs, ſi exiſteret, ſin minus Clericus ex eiſdem filijs deſcendens, qui tamen infra quinquennium valeat ad Sacerdotium promoueri: Quod ſi (& eſt ſecundus caſus) ex prædictis Bernardo, Guglielmo,

ſeu

ſeu Conſtantia non inueniretur, manda-
uit vt alter Presbyter de ſuo genere præ-
ſentaretur, & eo non exiſtente etiam ex-
traneus.

Vnde quamuis aliquoties incongruum
non ſit nomen Presbyteri poſſe etiam in
1 ſimplici Clerico † verificari, *iuxta text. in
cap. veſtra de cohab. Cleric. & càp. Cleros, S.
Presbyter. 21. diſt. Rota deciſ. 14. num. 1. & 2.
par. 7.* Tamen, quia fundator in primo
caſu diſcretiuè de Presbytero, & Clerico
loquutus eſt, vt ibi *Præſentetur Presbyter,
ſi exiſtat, ſin minus Clericus &c.* perneceſ-
ſe dicẽdum videtur, quod nomẽ Presby-
teri non acceperit latè, & impropriè, pro-
2 vt etiam de ſimplicibus † Clericis con-
uenit, ſed ſtrictè, & propriè prout illos
excludit, & de ſolis Presbyteris actu ve-
rificatur, *Bichius deciſ. 355. numer. 11.*
ac conſequenter, dum in ſecundo caſu
idem nomen ſimpliciter fuit repetitum,
intelligendum venit in eodem ſtricto, ac
proprio ſignificatu in quo immediatè an-
tea prolatum fuit, & ſic de Presbyteris,
3 & non ſola aptitudine, † quia vna pars
Inſtrumenti, aliã, nec declarat, vna, & ea-
dem diſpoſitio debet diuerſo iure cenſe-
ri, vt omiſsis generalibus in his terminis
dictum fuit *in alia Vicen. Beneficij 28. Fe-
bruarij 1675. coram R. p. d. meo Emerix.*

Nec reſiſtit, imò potiùs aſsiſtit obſer-
uantia, nam omnes prouiſiones vſque ad-
huc allatæ ſunt de Presbyteris actu, *Sum.
4 reſponſionis Iſidori num. 1. & 2.* cui † ob-
ſeruantiæ plurimum tribui ſolet, *Buratt.
deciſ. 680. num. 6. & in recent. dec. 216. n. 3.
verſ. tum etiam quia par. 2.*

Ac propterea cum Ioſeph, qui ſolum-
modò vocationem ſuam deſumit à ſecun-
do caſu deſtitutus ſit, ea qualitate actua-
lis Presbyterij, perinde eſt, ac ſi non exi-
5 ſteret, † *Rota dec. 157. num. 12. par. 7. rec.
& in Romana Cappellauia 11. Octob. 1658.
coram bo. mem. Veroſpio.* Et tam attento
6 Iure communi, † quàm mente fundatoris
potuit Iſidoro Beneficium conferri, *Pæna
deciſ. 750. num. 9.*

Et ita vtraq. &c.

LEODIEN. PAROCHIALIS.

Veneris 19. Iunij 1676.

ARGVMENTVM.

Præſentatio per Procuratorem, an valeat, & mandatum quomodo fieri poſsit. Poſterior præſentatio priori, an & quando præiudicet, & licita ſit Patrono variatio. Apoca, an & quando ſit ſuſpecta de antidata.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ad præſentandum poteſt conſtitui etiam per literas, & præſentatio valet.*

2 *Præſentatio, vt habeat locum ſufficit, quod voluntas Patroni innoteſcat quoque modo Ordinario.*

3 *Ratificatio æquiparatur mandato.*

4 *Præſentatus, & Inſtitutus ab Ordinario cum adeptione poſſeſſionis Beneficij dicitur ſuper eo habere bonum Ius.*

5 *Et in ſua poſſeſſione eſt manutenendus.*

6 *Inſtitutio Poſterior non præiudicat habẽti Ius quæſitum per anteriorem inſtitutionem.*

7 *Poſſeſſio poſterior capta non citato Poſſeſſore, dicitur ſpoliatiua, & non manutenibilis.*

8 *Inſtitutio facta vigore præſentationis facta à non habente facultatem eſt nulla.*

9 *Apoca priuata non probat anterioritatem.*

10 *Maximè concurrente inueriſimilitudine, & coniecturis, de quibus* ibidem.

11 *Ad antidatam inducendam ſufficiunt coniecturæ, & ſimplices præſumptiones.*

12 *Præſentatio, ſi non eſt facta Superiori inſtituere debenti nullum Ius tribuit.*

13 *Præſentatio in ſcriptura, ante quam fiat Superiori eſt ſimplex nominatio nullum Ius conſiderabile tribuens.*

14 *Et iſto caſu licita eſt Patrono nedum variatio, ſed etiam pœnitentia.*

15 *Præſentatio ſecunda, & Inſtitutio facta re integra tollunt Ius primo nominato.*

16 *Patronus laicus non poteſt variare recedendo à priori præſentatione.*

17 *Dummodò tamen ſit legitima.*

18 *Et quando præſentatio prior fuit exhibita Superiori inſtituere debenti aliàs ſecùs.*

DECISIO XXXVII.

VACANTE Parochiali Eccleſia de Chocquier de Iurepatronatus Comitis Berloz, fuit prima Februarij 1675. præſentatus ad eam Guillelmus, qui obtenta Inſtitutione ab Archidiacono Brabantiæ 5. Februarij, eius poſſeſsionem ſub die 7. pacificè aſſecutus fuit. Prætendens pariter Hubertus ſe ad eandem Parochialem pręſentatum ab eodem Comite de Berloz ſub data anteriori, nempè ſub *die prima Ianuarij* 1675. ipſo Guillelmo non citato, nec audito ſub *die 9. Februarij* eiuſdem anni ab eodem Archidiacono pariter obtinuit Inſtitutionem, poſſeſsionemque adeptus eſt ſub *die 11. eiuſdem menſis*, à quibus reclamante ipſo Guillelmo ad Officialẽ Archidiaconi inſtituentis; Iſte præuia reuocatione mandati de immittendo in vim dictę ſecundę inſtitutionis Huberto conceſſæ, pronunciauit Guillelmum eſſe manutenendum in ſüa poſſeſsione Parochialis, & cum hac ſententia fuerit quoq. confirmata ab Officiali Leodien. deuoluta cauſa ad Rotã, coram me contigit diſputari, An, & de cuius bono iure conſtet, etiam ad effectum manutentionis, & DD. reſponderũt conſtare de bono iure Guillelmi, etiam ad effectum prædictum.

Docet enim Guillelmus de ſua præſentatione, quæ licèt facta ſit non ab ipſo Comite de Berloz Patrono, ſed ab eius fratre germano Comite de Horemont, & Vvalshero Hẽnea procuratorio nomine, cùm illi haberent facultatem nominandi, & præſentandi per epiſtolas particulares, *Summ. Guillelmi num.9.* & bene conſtitui poſſit Procurator ad pręſentandum, etiam
1 per literas, præſentatio ſubſtinetur, *Viuian. de Iurepatr. lib.5. cap.1. num.24. & Rota in Regien. Beneficij 6. Februarij 1668. §. minus facit coram Illuſtriſſimo D. Ottalora, confirmata 23. Iunij 1670. §. nec refert, coram R.p.d. meo Emerix*, vbi quod in hac materia non eſt pręſcripta certa forma, ſed ſufficit quod voluntas Patroni
2 circa præſentationem vacãtis Eccleſię † Ordinario quoquomodo innoteſcat, & eo magis dum pręſentatio fuit deinde ab ipſo Comite de Berloz Patrono ratificata, *Summ. Huberti num. 4.* Ratificatio enim
3 æquiparatur mandato: † *cap. ratihabitionem di reg. iur. in 6.*

Vlteriùs præter præſentationem legitimam, docet quoque de illius admiſſione ab Archidiacono Brabantię, penès quem reſidet hoc ius inſtituendi, ſicuti de ſubſecuta inſtitutione, & in vim illa-
4 rum de legitima † anteriori poſſeſsione adepta, ex quibus ſatis patere dixerunt Domini de eius bono Iure iuxta aliàs firmata *per Rotam deciſ.779. num.2. coram Coccin. & deciſ.279. num.1. coram Celſo*, & ipſum Guillelmum eſſe in ſua poſſeſsione
5 manutenendum ad formã, † *Textus in §. Retinen. Inſtit. de Interdict. & in l. Iuſtè poſſidet, vbi Bartolus, & alij, ff. de acquir. poſſeſſ. Rota coram Bichio deciſ.254. nu.17. & 19. coram Gregor. deciſ.9. num.9. & dec. 10. num.8. coram Dunoz. iun.*

Non obſtat inſtitutio obtenta àb Huberto, & poſſeſsio in vim eiuſdem inſtitutionis capta, quia cùm fuerit poſterior
6 illa Guillelmi, † cui iam erat Ius quæſitũ per antecedentem ſuam alteram inſtitutionem, non potuit illi præiudicare, *Rota in nullius, ſeu Taurinen. Prioratus 2. Iunij 1670. §. & quamuis coram Reuerendiſſimo D. Beuilaqua*, maximè, dum hæc ſecunda, ac eius ſubſequuta poſſeſsio extortæ fuerant ipſo Guillelmo non citato, ideo tanquam ſpoliatiua, turbatiua, &
7 clandeſtina nõ eſt manutenibilis, † ſed potius reuocanda, *cap. licet cauſam de probat. Bart. in l. ſi duo num. 4. ff. vt poſſid. cum alijs deductis per Rotam coram Celſo deciſ. 409. num. 2.*

Accedente præſertim ipſius Vberti malo iure reſultante ex eo, quod ſua inſtitutio reperitur fundata in præſentatione contenta in quadam apoca, quæ vt colligitur ex tenore Epiſtolarum dicti Comitis de Berlò Patroni directarum alterius Comiti de Hozmont fratri alterius vero Prælocutori Haling: *Summ. Guillelmi dicto nu. 9.* fuit tranſmiſſa eidem Prolocutori cum ſpatio in albo ad effectum apponendi nomen, & cognomen Clerici præſentandi iuxta nominationem, & electionem faciendam, per dictum Comitem de Hozmont, & VValtherum Hennea; Cum itaque nõ iuſtificetur, quod nomen Huberti fuerit appoſitum in prædicto albo apocæ de ordine, & conſenſu ipſorum de Hozmont, & Hennea Procuratorum conſtitutorum ad eligendum, & præſen-
8 tandum remanet † inſtitutio nulla, tanquam ſine fundamento præſentationis legitimæ *ad Text. in cap. Bertoldus 110.* & ibi

ibi *Batr.n.3.de Sent.& re iudic.Lambert.de Iurep.lib.2.par.1.quæſt.3.art.1.ſub num.4. verſ.Ex his, & n.6.Gratian.diſcept.368.n. 13. & 14.Rota coram Celſo dec.342.n.2.*

Et non ſolum in prædictis ceſſat alterum fundamentum, quod præſentatio Guillelmi, & eius inſtitutio non poterat concedi in præiudicium Huberti, cui iàm quæſitum Ius prætendebatur per ipſam anteriorem præſentationē, verùm etiam, quia animaduerſum fuit, quod anterioritas præſentationis deduci prætenditur ex apoca priuata, quæ tanquam ſuſpecta de
9 antidata nullum probationis gradum anterioritatis conſtituit, vt aduertit *Caſtren. conſ.134.n.2.verſ.Nam iſta ſcriptura, licet contineat tempus lib. 1. Surd.conſ.82.nu.2. Ciriac.contr.10.n.14. & 17. Bich.dec.403. nu.16.& 17. & Rota dec. 305. n.10.p.15. rec.* præcipuè quando accedit inueriſimilitudo, quo in præſenti ex Tribus deducta fuit; Primo quia Michael Haling fuit
10 ſub die 23. Ianuarij requiſitus à Berloz Patrono, vt reponeret apocam in manibus ſui Fratris Comitis de Hozmont, ex quo arguitur vſque tunc Hubertum non fuiſſe præſentatum per Procuratores conſtitutos, qui apocam non habebant, ſecundo quia Hozmont, & Hennea Procuratores conſtituti ad nominandum, & præſentandum, deuenerunt ad aliam prēſētationem in perſonam Guillelmi, etiam nulla facta mentione apocæ, & alicuius perſonæ in ea nominatæ, & præſertim ipſius Huberti, & Tertio, quia licet Hubertus ſe præſentatum faciat à die prima Ianuarij, adhuc tacuit per tam longum tempus vſque ad 9. Februarij, poſtquam iam facta fuit inſtitutio in perſona Guillelmi, quod re vera non permiſiſſet, ſi ſe nominatum in apoca reperiſſet per tātum tempus ante præſentationem Guillelmi ab illis Procuratoribus conſtitutis per Comitem de Berloz patronum, & ſic de ipſa anterioritate valdè dubitatum fuit, cum ad inducendam antidatam, ſufficiant
11 coniecturæ, & ſimplices † præſumptiones; ad tradita *per Franc. March. deciſ. parlament. delphin. queſt.69.n.2.*

Admiſſa quoque hac temporis anterioritate, ponderarunt Domini, quod hac præſentatio facta per apocam, non fuit ſuperiori habenti inſtituere præſentata ante Inſtitutionem Guillelmi, &
12 Ideò nullum † Ius ſibi quæſitum dici poterat *ex deductis in Taurinen. Prioratus 5. Decembris 1667. §.neque hanc, & §.Preterea coram Eminentiſſimo D. meo Carpineo*, Donec enim Patronus, vel Procurator ad præſentandum non ſubiecerint præſentationem effectiuam, vel perſonam nominatam oculis Superioris habentis inſtituere, ſola præſentatio in ſcriptura habetur pro ſimplici nominatione, quæ
13 nullum tribuit † Ius conſiderabile, aut præſeruabile, *Abb.in cap.fin.n.2.de Iurep. Lotter.de Re benef. lib.2.quæſt.2.n.36.Rota coram Creſcent. dec.6.alias 178. n.9.de Iurep.* ita vt eo caſu ſimiles præſentationes dicantur actus imperfecti, & ſtare in ſuſpenſo, & interim Patrono beneficij licita eſt non ſolum variatio, ſed etiam pœ-
14 nitentia, † & reuocatio prædictarum ſimilium nominationum, vt in præciſis terminis *firmauit Rota in dicta Nullius, ſeu Taurinen. Prioratus 4. Iulij 1668. §. præidem obiectum coram eodem Eminentiſſimo D. Carpineo*. Et vlteriùs ſecunda præſentatio legitimè in actis Superioris facta, ac inſtitutio deinde ſubſequuta fauore dicti ſecūdi præſentati, dicitur re integra facta, ac executioni demandata, ita vt
15 tollatur quodcumque ius † dicto primo nominato, ſeu præſentato, non ſolùm in Re, ſed etiam ad Rem, *Lotter. de re Benefic. lib. 2. quæſt.6. numer. 36. §. quod eſt, verſ. ſed potius, Lambert. lib.2. part. 2. quæſt.7. artic.2. num.2. & 5. verſ. dies enim, & art.3. per tot.*

16 Nec dicatur, quod † Patrono laico non ſit licitum variare, recedendo à priori præſentatione, nam præterquamquod
17 ſemper intelligendum eſt † à legitima præſentatione facta, ſcilicet ſeruatis ſeruandis, Concluſio intelligitur, quando prior præſentatio fuit exhibita coram Superiore inſtituere debente, aliàs ſecùs, *Lotter. de re Benefic. lib. 2. quæſt. 6. numer. 36. cum ſeqq. & Garz. de Beneſ. par. 7.cap.1. num.36.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

ELNEN. COMMVTATIONIS LEGATI.

Veneris 19. Iunij 1676.

ARGVMENTVM.

Legatum, quod adimpleri non poteſt eo modo quo Teſtator diſpoſuit, an & quando, & in quem vſum commutandum, & ad quem commutatio ſpectet, & cuius conſenſus, aut citatio requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum, ſi non poſſet adimpleri iuxta modum a Teſtatore præſcriptum in alium vſum conuerti debet.*
2 *Et eligi debet vſus magis expediens, & rationabilis.*
3 *Et hoc arbitrium remittitur conſcientiæ Ordinarij.*
4 *Et non eſt ab eius iudicio recedendum.*
5 *Adminiſtratores fabricæ non verſantur circa gubernium Eccleſiæ.*
6 *Citatio requiritur vel ob diſpoſitionem Iuris, vel ob particulare intereſſe.*
7 *Vniuerſitas Clericorum non admittitur ad tractatus, qui expediuntur vnà cum Capitulo.*
8 *Commutationes legatorum ſolus Epiſcopus expedit vnà cum hæredibus, ſeu Executoribus teſtamentarijs.*
9 *Etiamſi hæredes, aut Executores irrationabiliter diſſentiant.*
Diſſentiens irrationabiliter habetur pro conſentiente ibid.
10 *Intereſſe ad hoc, vt quis ſit citandus, debet concernere ſingulariter eius perſonam.*
11 *Legatum concernens cauſam piam, & non perſonam faciliùs commutatur.*
12 *In commutatione legati non eſt facienda mentio qualitatis non immutatæ.*
13 *Nec eius, quæ faciliùs Papam induceret ad concedendum.*

DECISIO XXXVIII.

RELIQVIT Benedictus iure Legati fabricæ Cathedralis Elnen. in perfectionem Presbyterij dupplas tercentum, necnon redditus duarum domuncularum ad ſummam triginta ſcurorum annuarim aſcenden. cum hoc tamen, quod eo perfecto dd. redditus in celebrationem Miſſarum erogarentur.

Verùm, quia ſumma legata ad operis abſolutionem non ſolùm non ſufficiebat, ſed vlteriùs huiuſmodi impenſa repurabatur imprudens, ex quo ob bellorum motus ſæpè in illis partibus reſurgentes eidem Eccleſiæ probabile demolitionis periculum timetur; Ideo Capitulum, & Canonici dictæ Cathedralis, quorum reſidentia Apoſtolica authoritate tranſlata eſt ad Collegiatam Eccleſiam S. Ioannis Oppidi Perpiniani: iuſteterunt coram Sanctiſsimo pro commutatione d. Legati, & quia in prædicto Oppido nullum aderat Altare in honorem S. Eulaliæ, & Iulittæ Protectricũ Capituli, ac totius Diœceſis, petijt ab eodem, vt pecuniæ in illius conſtructionem conuerterentur. Qui Sanctiſſimus precibus annuens commiſit Vicario Generali Elneu. vt veris exiſtentibus narratis, & accedente conſenſu intereſſe habentium iuxta petita, commutationem faceret: Quocircà cum dictus Vicarius receptis prius teſtibus ſuper inſufficientia, ac habito conſenſu Exequutorum Teſtamentariorum ad exequutionem Breuis procederet, appellauit ad hoc S. Tribunal Vniuerſitas Clericorum Ciuitatis Elnen. Vnde dubitaui, an commutatio ſubſtineretur, & affirmatiuè reſponſum fuit.

Eo enim Ipſo, quo Legatum iuxta modum à Teſtatore præſcriptum adimpleri non poteſt, de neceſsitate in alium vſum
1 eſt conuertendum, † *cap. nos quidem 3. de Teſt. Perez Lara de Anniuerſ. lib. 1. cap. 14. numer. 9. Garz. de Benefic. par. 7. cap. 1. numer.* 108.

In caſu autem noſtro impoſſibilitas adimptementi eſt patens, quia ad Presbyterij abſolutionem vix ſat eſſet impenſa dupplarum trium, vel quatuor millium, vt deponunt teſtes *in Summ. numer. 5.* ac proinde ſumma legata dupplarum tercentum nullo modo poteſt eſſe ſufficiens; & licèt vlteriùs aſſignatus fuerit annuus redditus ſcutorum triginta, tamen iſte nullius eſt momenti, quia ſic ad operis abſolutionem expectandum fuiſſet per annos 200.

Poſiro autem, quod pecuniæ ſint alibi erogandæ, quia ceſſante peculiari Teſtatoris diſpoſitione eligendus eſt vſus ma-
2 gis expediens, † & rationabilis, *Mart. de Iuriſ-*

Iuriſdict. part. 4. centur. 1. caſ. 74. numer. 11. Ricc. d. 1. collect. d. c. par. 4. dec. 1270. Grat. diſcept. 458. num. 30.

Huiuſmodi arbitrium de iure remiſſum
eſt conſcientiæ Epiſcopi, cui notę ſunt
3 Diœceſis † indigentiæ, *Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi cap. 61. ſub n. 2. §. quare.*

Ac propterea cum ipſe vnà cum Capitulo elegerit conſtructionem d. Altaris,
non ſolùm rationabilem, ſed quodammo-
4 dò neceſſariam, † & Papa approbauerit,
non erit temerè in materia arbitraria, &
à temporum, & locorum circumſtantijs pendente ab eorum iudicio recedendum. Potiſſimùm, quia quælibet impenſa, quæ facta fuiſſet in Eccleſia Elnen. reputari poſſet inutilis, cùm Muri Ciuitatis fuerint diruti, & illa in dies ſubiaceat nouis erumnis, vt deponunt ijdem Teſtes, *Sum. num. 5.*

Non obſtat, quod non fuerint in commutatione citati Adminiſtratores fabricę, nec Vniuerſitas Clericorum, quodque Papæ expoſitum non fuerit poſt Presbyterij terminationem dd. annua Scuta triginta eroganda eſſe in celebrationem tot Miſſarum.

Quia quantum ad Adminiſtratores nō
5 erant citandi, cùm eorum officium † verſetur tantum circa materialia, & laboreria fabricæ.

Quo verò ad Vniuerſitatem Clerico-
6 rum vel citatio prętenditur † ex diſpoſitione iuris, vel ob aliquod eorum ſpeciale intereſſe. Non primum, quia de iure
7 Vniuerſitas Clericorum non admittitur †
ad tractatus, qui expediuntur per Epiſcopum vnà cum Capitulo, *Gloſſ. in cap. penult. verb. aſſiſios de Cler. non reſid. Cæſar de Graſſis dec. 4. de his quæ fiunt à maiori par. cap. per tot. Caual. dec. 57. nu. 1. ad 4.*

Quimò Legatorum commutationes ſolus Epiſcopus expedit vnà cum hæredi-
8 bus, † ſeu Teſtamentarijs Executoribus,
Carpio de execut. lib. 3. cap. 4. num. 22. 23. & 25. & num. 30. ad 33. Mart. de Iuriſdict. par. 4. centur. 1. caſu 74. num. 11. Selua de Benefic. part. 1. quæſt. 6. verſ. quinto facit, Graſſius deciſ. part. 1. lib. 2. capit. 53. num. 11. qui in caſu noſtro fuerunt vocati, & quorum alter conſenſit, & alter non conſenſit, nec diſſenſit, ſed iuxta ius fieri voluit, & quatenùs etiā ambo diſſēſiſſent
9 nihil releuaret, † quia ſtante impoſſibilitate perficiendi Presbyterium tenebantur
conſentire, & irrationabiliter diſſentiens habetur pro conſentiente, *Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi par. 3. allegat. 83. num. 6. Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 28. num. 10. Gonſal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 47. num. 37. & 38.*

Non ſecundùm, quia ad hoc, vt quis ratione ſpecialis intereſſe debeat citari, intereſſe debet eſſe tale, vt etiam ſingula-
10 riter eius perſonam † concernat, *Cæſar de Graſſis d. dec. 4. num. 13.* & in his terminis loquuntur *Duran. dec. 78. alijque pro*
11 *Vniuerſitate allegati*. Et alioquin † illud
non dicitur reſpicere perſonam, ſed reducitur ad piam cauſam, *De Leon. in theſaur. fori Eccleſiaſt par. 2, cap. 11. num. 52.*

Quod verò non fuerit narratum Pontifici cū dictis annuis ſcutis triginta poſt terminatum presbyterium eſſe celebran-
12 das tot Miſſas † nihil facit ad caſum, quia
in hac parte legatum non immutabatur, imò apertè præſeruabatur, vt ibi *Firmo in reliquis remanente dict. Benedicti voluntate*; Ac inſuper accelerabatur cum longè minori tempore, & impenſa ſtabit conſtructio Altaris quo abſoluto ſtatim Miſſarum celebratio inchoari poterit. Ac conſequenter tanquam qualitas non neceſſaria, & quæ potiùs Pontificem indu-
13 xiſſet ad faciliùs concedēdum † non erat
exprimenda, *Moneta de commut. vltim. volunt. cap. 6. num. 143. & ſeqq. & numer. 153. & ſeqq. Merlin. deciſ. 35. num. 12.*
Et ita vtraque &c.

ROMANA TRANSACTIONIS.

Veneris 26. Iunij 1676.

ARGVMENTVM.

Lucrum dotis ad creditum pecuniarium redactum an faciat fructus ob dilationem ad ſoluendum conceſſam, & varia de vſuris pro credito pecuniario promiſſis. Paraphernum an ſit fructiferū. Lucrum, an & quādo acquiratur mulieri prædecedētibus filijs eiuſdem Matrimonij iuxta diſpoſitionem *Statuti Vrbis lib. 1. cap. 131.* & qualiter debeatur, & quatenùs ex dote. & ex eo debeantur fructus iuxta *Statutum lib. 1. cap. 137.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Lucrum dotis redactum ad creditum pecuniarum non eſt fructiferum.*
2 *Creditum pecuniarium non poteſt ex dilatione fieri fructiferum, & num.23.*
3 *Fructus ſoluti ob ſimplicem dilationem imputantur in ſortem, & de ratione* num.4.
5 *Mercator non poteſt ex ſuo credito pecuniario ob dilationem petere fructus.*
6 *Vſuræ nunquam pariuntur per pactum illicitum.*
7 *Vſuræ etiam ſponte, & bona fide ſolutæ ſunt reſtituendæ, & in ſortem imputandæ.*
8 *Dilatio conceſſa ſub vſuris reſoluitur eo ipſo, quod non debentur vſuræ illi correſpectiuæ.*
9 *Mulier circa reſtitutionem vſurarum non excuſatur.*
10 *Dubitatur tamen in Pupillo.*
11 *Fructus debiti vigore* Statuti Vrbis lib. 1. capit. 137. *pro dote ita debentur pro quarto.*
12 *Dotis fructus debentur, quatenùs debitor ſit conſtitutus in mora.*
13 *Serùs, ſi per viam tranſactionis ſit ei conceſſa dilatio, cùm ceſſet mora,*
14 *Hæres non poteſt factum defuncti impugnare.*
15 *Mulier non tenetur ſeruare ſolemnitates in contractu ſibi vtili.*
16 *Parapbernum eſt quid diſtinctum non gaudens priuilegio dotis.*
17 *Et vti purum creditum non facit fructus*, & num.18.
18 *Dotis pars reſeruata, vt dicitur* per le ſpille, *& pro expenſis* di ſuo guſto *habetur pro parapherno, & eſt infructiferum.*
19 *Verbum* liberum *tollit omnem obligationem, & grauamen.*
20 *Lucrum dotis vigore Statuti* Vrbis libr. 1. cap. 131. *an acquiratur plenè matri ſi filij prædecedant.*
21 *Lucrum dotis in quantitate debetur in quantitate.*
22 *Lucrum dotale ad formam Statuti Vrbis eſt quarta portio dotis tradẽda ad æſtimationem bonorum tempore obitus.*
23 *fructus non poſſunt peti ex ſola dilatione temporis.*
24 *Vſurarum exactio licita fieri non poteſt ex partium conuentione.*
25 *Vſuræ percipi poſſunt à Debitore conſtituto in mora cum requiſitis.* Caſtrenſis in lib. 3. §. fin. ff. de eo quod certo loco.
26 *Secus ex ſpontanea dilatione conceſſa.*

DECISIO XXXIX.

CONVENTVM fuit in tranſactione, quod claræ memoriæ Cardinalis Angelus Celſus teneretur ſoluere ſcut.1500 ex bonis fideicommiſſarijs Domus Celſiæ olim poſſeſſis per quondam Marium Celſum grauatum, ac etiam ex bonis liberis ipſius D. Cardinalis eiuſque Fratrum D. Angelæ Gabriellæ pro reſiduo ſortis principalis ſui Quarti dotalis ſuperlucrati, per obitum dicti Marij primi Viri intra quatriennium nẽpè per totum Annum 1635. & interim fructus illorum ad rationem ſcut. 7. pro centenario. In vim cuius pacti non ſolum fructus prædicti fuerunt ſoluti durante quatriennio, ſed etiam per plures annos ferè vſque ad obitum eiuſdem Eminentiſſimi Celſi, poſt quem DD. Mignanelli ipſius Angelæ hæredes pro ſolutione, tam capitalis dictorum ſcutorum 1500. quam reſidui fructuum non ſolutorum inſteterunt coram A.C. & lata fuit ſententia declarans fructus non deberi, & ſolutos in ſortem imputandos eſſe.

Deuoluta per appellationem cauſa ad Rotam coram Reuerendiſſimo D. meo Albergato Decano pronunciatum fuit fructus non deberi, niſi pro quatuor Annis, reliquatum ceſſiſſe in extinctionem ipſorum ſcutorum 1500. & DD. Mignanellos teneri, & obligatos eſſe reſtituere totum id, quod vltra ipſam ſortem in cauſam fructuum ſibi per DD. Celſos fuerit ſolutum.

In tertia Inſtantia hodie coram me contigit diſputari, An Sententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda, & per DD. reſolutum fuit — Pro confirmatione in ea parte, in qua dictum eſt, fructus non deberi, ſed ceſſiſſe in extinctionem capitalis, & ſi quid vltra ſortem fuiſſet ſolutum eſſet reſtituendum, — Pro infirmatione verò, ſeu reformatione, quo ad alteram partem, in qua dicitur fructus intra quatriennium deberi.

Fundamenta reſolutionis fuerunt validitas non controuerſa, & Iuſtitia primæ partis; Iniuſtitia verò ſecundæ reſultat ex eo, quod quartum dotale tamquam redactum ad purũ creditum pecuniarium

non

1 non † erat fructiferum *l.Vſur.pecuniæ* 121
ff.de verb.ſignif.l.Placuit ff.de Vſur.l.ſi non
ſortem ff.de condit. indebit. c. Plerique, &
c.Vſura 14. quæſt.3. Roman.conſ.238.n.4.
Rota dec.72.n.1.& 5.par.2.rec. Nec tale
effici poterat per conuentionem partium
2 mediante ſimplici † dilatione ad ſoluen-
dum cum in vſurariam redoleat prauita-
tem *l.Indebitos C. de Vſur.Rota dec.330.n.*
1.parte 13. rec. & fructus ex ſola dilatio-
ne prouenientes non ſolum tamquam
vſurarij non debentur, ſed etiam ſoluti
3 cedunt † in extinctionem ſortis *Abb.in c.*
conſuluit 20.n.7.de vſur.vbi Addent.litt.D.
4 aſſignant ration͞e,quia † fit venditio tem-
poris, quod à iure non permittitur *Alex.*
conſ.80.n.6.& ſeqq.lib.3.Fælic.de Cenſ.lib.
1. cap.5.nu.6.Rot.deciſ.94.n,12.poſt Mer-
5 *lin.de pignor.* Sicuti quod etiam † proce-
dat in credito mercatoris, qui non ſolet
retinere pecunias ocioſas, ſed illas con-
tinuò in mercatura implicare, *Rot.d.526.*
n.2.& 3.cum ſeqq.parte 14. rec. & latè in
Suanen.Pecuniaria 13..Martij 1669.& 17.
Aprilis 1671.coram R.P.D.meo Vicecomite.
Numquam enim per pactum illicitum, &
6 & à iure †non permiſſum patiũtur vſuræ,
Barboſ.de matrimon.par.1. l.2. in princ. ff.
ſolut.matrim. nu.43.Cioff.conſ.97.ſub nu.9.
verſ.in quocumq; enim lib.1.Bero.conſ.168.
nu.12.lib.1. Menoch. conſ. 109.num.28.&
Rot.coram Merlin.dec.161.nu.4.

Nihil refert, quod iſti fructus ſint con-
uenti, ac ſponte, & bona fide exacti, ſi-
cut reſpectiuè ſoluti, nam nihilominus
cenſuerunt DD. eſſe reſtituen. & in ſor-
tem crediti impuian., tum ratione pec-
cati, quod non dimittitur, niſi facta reſti-
tutione vſurarum indebitè perceptarum,
tùm quià ſemper in ſoluente vſuras ſuſpi-
7 catur lex † coactam voluntatem extortã
ſub timore ne cogatur ad reſtitutionem
capitalis, *Riminal Iun.conſ.399.n.7.Surd.*
conſ.327.nu.51.Alex.conſ.80.n.10.& ſeqq.
lib.1.Rot.dec.4.n.7.poſt Zacch.de Societ.Of-
fic. & coram Bich.dec.16.num.21.

Minus refert, quod durante quatrien-
nio in Tranſactione conuento Angela
non potuerit ſuum creditum petere, &
ideò fructus non cenſeantur conuenti ra-
tione moræ in ſoluendo, ſed per viam
contractus innominati *facio, vt des;* quo-
niam cum contractus ex diſpoſitione Iu-
ris eſſet ſtatim reſolutus reſpectu vſura-
rum ratione correſpectiuitatis ad vſuras
8 erat pariter reſoluta dilatio, † ita vt non
impediebatur Angela ſuum creditum pe-
tere, & pro ipſo debitores ſuos conueni-
re *iuxta alias firmata per Rot.in vna Pa-*
pien. pecuniaria 14. Aprilis 1673. §.ſane
iniuſtitia verſ.etiam ſi huiuſmodi coram
bon.Mem.Priolo, tanto magis dum ijdem
Mignanelli impugnant vti nullum con-
tractum tranſactionis ex defectu ſolemni-
tatum in muliere,circa quam animaduer-
terunt DD.quod licet adeſſet nihil obſta-
9 ret. Mulier enim in materia † vſurarum
non excuſatur ab imputatione in ſortem
nec à reſtitutione exceſſus propter omiſ-
ſas ſolemnitates *Lambert. de contract. in*
fin.n.221.Borgnin.Caual.dec.13.n.21.verſ.
& quod, & n.22.part.2. Sperell.dec.91.n.
83.& ſeqq. Baron.de effect.minor.ætat. ef-
fect. 100.n.17. Quicquid ſit de pupillo in
10 quibus terminis loquuntur, *Vgolin. de*
Vſur. cap. 16. §.2.ſub n.2.Leotard.de vſur.
eodem tract. quæſt.20.nu.27.alleg.pro DD.
de Mignanellis.

Non dicatur præſens creditum fuiſſe
tempore tranſactionis fructiferum, dum
Quartum dotale eodem iure reguletur,
11 quo ipſa † dos, & ideò quemadmodum
fructus dotis poſt requiſitionem deben-
tur ex diſpoſitione *Statuti Vrbis cap. 137.*
ita, & pariter fructus debentur pro ipſo
Quarto quoniam duæ reſponſiones ad o-
biectum per DD. deductæ fuerunt. Al-
tera, quod Dos tunc dicitur fructifera
12 quando debitor fuit in mora cõſtitutus †
ad illam ſoluendam, ſeù reſtituendam,
ſed quando eſt dilata ſolutio, ſeù reſtitu-
13 tio ex conuentione partium, † vt in præ-
ſenti hypotheſi per viam tranſactionis
ad dirimendas lites cum tunc ceſſet mo-
ra, ceſſant,etiam ipſius Dotis fructus *leg.*
lecta §.ſed cum ſortis ff. de reb.credit.gloſ.
in l. quod te in princ. ff.eod.tit.Bart.in leg.
ſtipulationes non diuiduntur num. 30. ff. de
verb.oblig.cum alijs adduct.in d. dec. 94.n.
6.poſt Merlin.de pignor. Nil releuante de-
ducta nullitate Tranſactionis ex defectu
ſolemnitatum Statuti in Angela contra-
hente, quia cum ad ipſius contractus ob-
ſeruationem ſe obligauerit Al[illegible]r
Mignanellus non poſſunt hodie DD.Ca-
rolus, & alij eius filij, & hæredes contra
14 ipſam † obligationem ve[illegible]
proprij Defuncti impugn[illegible] ex-
preſſo, *text. in vulg. leg.* [illegible] *a Matre C.*
de rei vindicat. præter quam quod [illegible]

M fuiſſet

ſuiſſet contractus eidem Mulieri euidenter proficuus, dum fuit eidem aſſecuratum Quartum dotale iam ſub Iudice, tamquam contentioſum deductum non fue-
15 runt † neceſſariæ ſolemnitates Statuti, vt pluries firmauit Rota, & præcipuè *in Romana Saluiani 12. Iunij 1651. §. Immiſſionis Sententiam verſ. Quæ ſane coram bonæ memor. Veroſpio*.

Altera reſponſio eſt, quod Angela in ſecundis nuptijs poſt conſignationem factam Mignanello ſecundo Viro condecentis dotis ſibi ipſi Quartum prædictum reſeruauit tamquam paraphernale, per quam reſeruationem amiſit iura Dotis, & Quartum vti effectum paraphernum
16 tanquam diſtinctum, † ac ſeparatum à iure dotis nullo dotis priuilegio gaudet, *ad text. in l. ſi ego §. dotis, & ibi gloſ. in verbo ſed conditi ff. de iure dot. Innoc. in cap. ex*
17 *litteris n. 1. de pignor.* ſed remanens † purum creditum nullos fructus facit *Alex. conſ. 57. n. 11. lib. 5. Soccin. Iun. conſ. 87. n. 7. lib. 3. & 83. n. 7. lib. 7. Dec. conſ. 521. nu. 3. & in ſpecie fuit firmatum coram Gregor. dicta dec. 80. num. 5. & 6. & poſt Merlin. de pignor. dicta dec. 94. num. 8. & 9.*

Neque ſubſiſtit Quartum dotale fuiſſe computatum in dotem ſecundo Viro eo quia reſeruatum fuit mulieri pro expenſis minutis, nempè, vt materno ſermone dicitur *per le ſpille* quia fuit per DD. conſideratum, quod in Inſtrumento dotali omnibus indigentijs ipſius Angelæ fuit prouiſum cum obligatione Caroli Gabriellij de ſubminiſtrandis omnibus expenſis, ad quas ipſe Maritus teneretur, prout important verba Inſtrumenti ibi *Douendo rimanere al Signor Carlo Gabrielli l'obligo di tutti li peſi di queſto matrimonio come di ſopra etiam di mantenere, & addobbare la ſpoſa di gioie, Vezzi, Carozze, ſeruitù, & alimenti, & ogn'altra coſa neceſſaria alla Spoſa Summ. addit. nu. 1.* imò reſeruatio quarti dotalis expreſsè
18 fuit pro † expenſis *di ſuo guſto*, & idcò habitum pro mero paraphernο de ſui natura infructifero, vt in terminis verborum *ſuo arbitratu* reſolutum fuit *coram S. mem. Gregor. eadem dec. 80. n. 6. verſ. in quo ita, &* eui lentius apparet reſeruationem pro paraferno ex Inſtrumento dotali cum dicto Secundo Viro vbi deducitur expreſsè quod Quartum Dotale exigendum ab hæredibus primi Viri vna cum fructibus ſit liberum ipſius Angelæ *Summar. nu. 4.*
19 verbum enim *liberum* tollit † quamcumque obligationem, & grauamen *leg. non dubito §. liber autem populus ff. de capt. & poſt limin. reuerſ. leg. liberari C. de ſolut. Pariſ. conſ. 45. numer. 14. libr. 4. Vbald. deciſ. 256. num. 10.*

Viſum pariter fuit tolli alterum obiectum, quod tempore tranſactionis Angela tamquam Mater, & ſic vti hæres Virginiæ filiæ prætenderet lucrum dotale etiam quo ad proprietatem ſibi aſſignandum in tot bonis ſtabilibus, vel liberis hæreditarijs Marij primi Viri, vel fideicommiſſarijs Domus Celſiæ vigore *authentica res, quæ C. Commun. de leg.* quibus cum renunciauerit benè poterat conuenire ſolutionem fructuum tamquam recompenſatiuorum ipſorum, quos illa potuiſſet percipere in illis Bonis ſtabilibus aſſignandis. Quoniam quicquid ſit an Angela potuiſſet quartum ſuperlucrari quoad proprietatem, dum in Inſtrumẽto matrimoniali cũ Mario Celſo fuit conuentum ad formam Statut. Vrbis *cap. 131.* & Statutum quando ſuperſunt filij tantũmodò deferr lucrum Vxori relictæ, quo ad vſumfructum, etiam ſi filij eidem Vxori prædecedant, remanente proprietate
20 penès hæreditatẽ † Viri prædefuncti, vel in fideicommiſſo, quatenus bona fideicõmiſſaria aſſignata reperiantur, vt explicãdo Statutum docet *Fenzon. ad ipſum cap. 131. nu. 35. cum ſeqq.* & firmat *Rota coram Coccin. dec. 981. num. 1. & per tot. & coram Gregor. deciſ. 398. numer. 8.* & ibi *Addent. litt. B.*

Ceſſare ſuppoſitum, quod Angelæ fuiſſet aſſignandum quartum dotale in bonis ſtabilibus, & ita quod ipſa renunciauerat fundo fructifero DD. exiſtimarunt. Nam cum dos data Mario primo Viro eſſet in quantitate, non eſſet in quota Bo-
21 norum. Lucrum pariter † debebatur in quantitate, non autem in ſtabilibus, & quando etiam dos fuiſſet aſſignata in fundis certis dotalibus non reperitur in iure firmatum, quod hæredes primi Viri teneantur tradere quartum dotale potiùs in alijs ſtabilibus, quàm in quantitate, dum quartum dotale ad formam Statuti Vrbis
22 nil aliud ſit, quàm quarta portio † dotis tradendæ ad æſtimationem bonorum tempore obitus, *Fenzon. ad ipſum Stat. eodem cap. 131. num. 28.*

Ex

Ex prædictis itaque, ſi non debentur fructus in quatriennio, in quo fuerunt conuenti, & ideò in hac parte ſententiam eſſe infirmandam reſolutum fuerit, tantò magis prædicta procedere per DD. deciſum fuit; quo ad fructus decurſos poſt lapſum quatriennij, quo tempore non cadit controuerſia, quod eſſet in libera facultate Angelæ, & ſucceſſorum ad ſui libitum creditum petendi, & ad capitalis ſolutionem DD. Celſos debitores adſtringendi, quæ cum ex auiditate vſurarum ipſa Angela, & ſucceſſores ſui facere
23 re neglexerint, † & protrahere ſortis exactionem non curauerint, indè oritur, hanc ipſorum negligentiam, & ſpontaneam dilationem non debere eiſdem eſſe proficuam, ita vt contra legis diſpoſitionem creditum ex mero pecuniario infructifero reddatur fructiferum non enim pendet à poteſtate Partium ſibi appropriare, & li-
24 citam reddere † vſuram alias illicitam, & indebitam; ſed ſolum petitam ex mera, & ſpontanea dilatione temporis in exigendo *Bald. in leg. rogaſti §. ſi tibi nu. 7. ff. de rebus cred. Cagnol. in leg. curabit n. 57. Rota dec. 775. n. 2. part. 4. diuerſ. & dec. 559. nu. 2. part. 2. recent.* Quicquid ſecùs eſſet ſi Angela, & eius hæredes poſt lapſum qua-
25 triennij conſtituiſſent † in mora debitores, & requiſita *Caſtrenſis ad leg. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* obſeruaſſent, vt diſtinguendo inter Debitorem conſtitutum
26 in mora, & alterum cui conceſſa † fuit ſpontanea dilatio ad ſoluendum, & neglecta exactio conſuluerunt, *Roland. conſ. 35. n. 26. & ſeqq. lib. 1. Bero. conſ. 178. n. 24. & ſeq. lib. 1.*

Et ita vtraque parte acerrimè informante reſolutum fuit &c.

SVANEN. CANONICATVS.

Mercurij 1. Iulij 1676.

ARGVMENTVM.

Sententia ſuper Inſtitutione lata, an & quādo ſit appellabilis ità vt cauſet attentata. Fatalia, an & quando currant ita vt deſertio incret, aut euitetur. Attentata, an & quando ſint geſta medio tempore inter appellationem, & commiſſionem cauſæ cum alijs de materia attentatorum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia inſtitutionis lata cum legitimo contradictore, & cognitione cauſæ vti grauans eſt appellabilis.*
2 *Et poſſeſſio capta eius vigore poſt appellationem interpoſitam eſt attentata.*
3 *Etiamſi inſtitutio proceſſerit, per decretum interlocutorium.*
4 *Eo magis ſi Sententia ſit nulla ex defectu Iuriſdictionis.*
5 *Iudex vxoratus eſt incapax actuum eccleſiaſticorum, & inſtituendi clericos ad beneficia.*
6 *Fatalia in Sententia de partibus incipiunt currere à die, qua veriſimiliter potuit cauſa appellationis committi.*
7 *Ad committēdam cauſam extrà Curiam ſex menſes permittuntur.*
8 *Sententia nulla numquam tranſit in iudicatum.*
9 *Appellans non tenetur docere de commiſſione cauſæ coram Iudice, à quo non habente Iuriſdictionem.*
10 *Deſertio euitatur ſi in termino dato ad appellandum arripiatur iter ad Curiam.*
11 *Eo magis ſi fuerint infra illud facta diligentia.*
12 *Poſſeſſio capta poſt interpoſitam appellationem eſt attentata ſi appellatio ſimpliciter poſtea admittatur.*
Appellatio ſimpliciter admiſſa retrotrahitur ad diem interpoſitionis, & cauſat attentata geſta medio tempore ibidem.
13 *Etiam ſi appellatio ſit commiſſa* ſotto banca, *quia donec reformetur commiſſio eandem habet vim.*
14 *Appellatione interpoſita ſunt attentata omnia geſta ante, vel poſt ſignatam commiſſionem.*
Declara, vt infra num. 22.
15 *Iudex non poteſt deuenire ad decretum de exequendo mandatum nullum parte non citata.*
16 *Iudex inferior non poteſt pendente appellatione exequi mandata Superiorum.*
17 *Manutentio debetur etiam latroni pendente lite ſuper vſurpatione.*
18 *Attentata purgantur, per mandatum de manutenendo.*
19 *Et per refectionem damnorum, & expenſarum.*

20 *Refectio damnorum, & expenſarum ex commiſſione Papæ ſolent reſeruari in fine litis.*

21 *Attentata ſunt geſta tempore intermedio commiſſionis ſimpliciter ſignatæ.*

22 *Declara dummodo ſit appellatum infrà decem dies, ſecus ſi commiſſio venerit abſque appellatione, & executio fuerit facta poſt decem dies abſque vlla inhibitione.*

DECISIO XL.

CONSTARE de attentatis commiſſis ab Antonio hodie per DD. reſponſum
1 fuit, quia † Sententia ſuper inſtitutione ad Canonicatum lata fuit iudicialiter cóparente Stephano ad eundem Canonicatum compreſentato, & proindè legitimo Contradictore, nec non iudiciali formato proceſſu, & cum cauſæ cognitione, & ſic tamquam definitiua, & grauans competitorem reddebatur ipſo Iure appellabilis *Ceuall. quæſt.693. n.31. Lotter.de re beneſ. quæſt.13.nu.80.& quæſt. 42.nu.14. Rot. dec.6. n.2 part.2.dec.227.ex n.4.lib.2. part.3.diuerſ.& dec.197.nu.1.& 2.part.5. rec.* ſicut etiam, quia fuit ab ea appellatum infra decendium, *Summ.Stephani n.2.*
2 poſteaq. cauſa appellationis commiſſa. † Et cum his nó obſtantibus Antonius deuenerit ad executionem mandati de immittendo, poſſeſſionemque Canonicatus cœperit, & ſic appellatione pendente innouauerit de attentatis, quæ veniant reuocanda, DD. non dubitarunt ex textu expreſſo *in cap.non ſolum de appell.in 6. & gloſſ.in cap.de dilect. 55.verb.exequetur de appell.cum alijs allegat.in Cracouien. Com-*
3 *mendæ 30.Ianuarij 1645.coram Veroſpio* † Imò quod exequutio facta poſt interpoſitam appellationem, & commiſſam cauſam appellationis à vitio attentatorum excuſari non poſſit, licèt inſtitutio conceſſa fuerit per decretum interlocutoriũ, *Roman. conſ. 501. num.2. Rota deciſ. 197. num.5 par.5.rec.*
4 Et eo magis † ad ipſam purgationem attentatorum per reuocationem executionis, ac poſſeſſionis captę deueniendum eſſe viſum fuit, quia ſententia, ſeu decretum diffinitiuum ſuper Inſtitutione Antonij ad Canonicatum ſunt euidéter nulla ex defectu inſanabili Iuriſdictionis, dũ pronunciauit Iudex vxoratus, vt de eiuſdem Iudicis matrimonio, & ſuperuiuentia vxoris tempore decreti patet ex datis
5 *in Summ.num.5. & 6.* † Iudex enim vxoratus eſt incapax exercendi munus, & actus Eccleſiaſticos, & inſtituendi eumdem Clericum ad beneficia, eaque conferendi reſiſtente iure *in cap. ſi quis deinceps, & cap.per laicos, & cap.laicis 16.q.7. Garz.de beneſic.part 1.cap.2.nu.35. & ſeq. Seraphin.dec.1382.n.1.*

Non obſtat, quod poſſeſſio capta ſit poſt decem dies ad appellandum, & poſtquam cauſa remanſerit deſerta ob lapſum fatalium ad committendum cauſam appella-
6 tionis † quia cũm verſemur in ſententia Iudicis de partibus, & in appellatione directa ad Curiam fatalia non incipiunt currere à die appellationis interpoſitæ, ſed à die qua veriſimiliter potuit cauſa appellationis committi, *Lancell.de attent. appell.pend.c.12.in præf. n.48.& 49. Marcheſ. de commiſſ.prorog.fatal.par.3.§.1.nu. 70.& ſeq.fol.403.Scacc.de appell.quæſt.15. num.75. Put.dec.11. de appell. & dec.147. & dec.150. lib.2.* Et quod in cauſa extra
7 Curiam permittantur † etiam ſex menſes ad committendum, *Ridolphin.in prax. par. 1.cap.13. num,687. & ſeq.*

Neque obſtat, quod per Iudicem à quo fuerit Stephano præfixus terminus ad docendum de commiſſione cauſæ, eoq. elapſo, & non docto de ipſa commiſſione cauſa fuerit declarata deſerta, & proinde legitimè exequi potuerit mandatum de immittendo, quoniam ex triplici reſponſione obiectum ſublatum fuit.

Primò, quòd ſententia tamquam notoriè nulla nunquam potuit tranſire in iudicatum, & effici deſerta ex tritis regulis illud, quod nullum eſt, nullum producit effectum, & quod condemnatum illum
8 dicere debemus, qui iuſtè † condemnatus eſt, & ſi ſententia valeat ad formam *Text. expreſſ.in l.4. §. Condemnatum, & l. nulla, ff.de re iudic.Roſa dec.382.numer.5. verſ. & vtique part.4.tom.1.rec.* Imò cum Iudex à quo careret Iuriſdictione Ste-
9 phanus non tenebatur coram illo † comparere, nec proſecutionem appellationis, & cauſę commiſſionem docere, *Capit. ſi à Iudice de appell.in 6. Abb.in cap.perſonas n. 11. verſ.dubitari tamen videtur de appell. Rota coram Buratto dec.170.num.20.*

10 Secunda reſponſio eſt, quod quando per Iudicem à quo præfigitur appellanti ad Curiam terminus ad proſequendum, ſuffi-

ſufficit in ipſo termino arreptio itineris, vt euitetur cauſæ diſertio, *Scacc.de appellat. quæſt.*14. *num.*48. *&* 49.*Ridolphin. in prax.d.par.*1.*cap.*13. *num.*555. In præſenti autem non ſolum fuit arreptum iter ad
10 Curiam, ſed factæ fuerunt † diligentiæ, & commiſſa cauſa appellationis intra menſem R.p.d. Muto.

Tertia reſponſio eſt, quod ante captam poſſeſſionem Canonicatus ab Antonio cauſa reperiebatur commiſſa cum clauſula de appellatione ſimpliciter, per quã redduntur attentata omnia, & ſingula
12 poſt interpoſitam † appellationem geſta, cum commiſſio retrotrahatur ad ipſum diem appellationis, *l.vnica, ff.nihil.nouar. appell.interpoſ.Duran dec.*96.*nu.*4.*Puting. deciſ.*48.*num.*15. *ac deciſ.*223.*num.*6.*ac deciſ.*342.*num.*1. *&* 2. *Eminentiſſimus Ottbobon. dec.*266. *num.*2. Nil releuante, quod commiſſio expedita ſit, vt dicitur *ſotto la*
13 *banca*, quia eaſdem vires retinet † prout ſi eſſet ſignata per plenam Signaturam, ſi ab ipſa non reformetur, & interim omnia innouata vel poſt, vel ante ſignatam cõ-
14 miſſionem ſunt in priſtinum reducenda, † & tanquam attenta purganda, *Zarate deciſ.* 44. *num.* 14. *cum duobus ſeqq. Eminentiſſimus Otthob. decis.* 189. *num.* 16. *& ſeq.*

Minùs releuat, quod exequutio ſententiæ non fuerit demandata per Iudicẽ, qui ſentẽtiam protulit, ſed à Vicario Generali Suanen. quia cum hic proceſſerit per viam executionis iudicati mandans exequi mandatum relaxatum ab altero Iudice propter iniuſtitiam, & nullitatem, dum mandat exequi mandatum nullum,
15 & deuenit ad decretum † de exequendo parte non citata, vt fuit reſolutum coram me in vna *Ortonen. Canonic.*4.*Maij* 1675. §. *Ad quæ*, incidit pariter idem Vicarius in attentata, quia pendente appellatione, & recurſu ad Iudices Superiores non po-
16 terat per Iudicem inferiorem † demandari executio ex deductis per *Rotam in Bononien. Bonorum* 21.*Iunij* 1675. §. *Conſtito itaque pariter coram me*.

Fuit ſimiliter tamquam inſubſiſtens relectum alterum obiectum, quod poſſeſſio Antonij fuerit deinde per Iudicem ad quem confirmata mediante mandato de manutenendo aliàs ad eiuſdem Antonij fauorem relaxato, & per Signaturam Iuſtitiæ approbato cum reſcripto *ſine præiudicio*, quia mandatum de manutenendo non fuit per Iudicem appellationis relaxatum in confirmationem mandati de immittendo relaxati in ſententia ſuper Inſtitutione, nec poſſeſſionis in vim illius captæ, ſed in cauſam alterius Iudicij ſuper attentatis commiſſis à Stephano, qui ex nouo titulo prouiſionis Apoſtolicæ in ſpretum litis pendentiæ Antonio non citato ad poſſeſſionem Canonicatus ſe intruſit, cum itaque hæc intruſio eſſet attentata, mandatum de manutenendo cecidit in cauſam purgationis iſtorum attẽ-
17 tatorum, † cùm etiam latro ſit manutenẽdus, donec pendet lis ſuper illius vſurpatione, *Poſth. de manut:obſeru.*42. *n.*113. *Rota deciſ.*64. *num.*2.*par.*2.*diuerſ.& deciſ.* 115.*num.*4.*par.*1. *rec.*

E contra verò reſolutum fuit non conſtare de attentatis, quæ nunc veniant purganda per Stephanum, nam ſi iſta deducantur ex prædicta poſſeſſione capta in ſpretum dictæ litis pendentiæ ſub colore
18 prouiſionis Apoſtolicæ, † hoc attentatum iam fuit purgatum per executionem ipſius mandati de manutenendo, & licèt non ſit deuentum ad refectionem expenſarum, ac damnorum, & intereſſe quæ ſe-
19 cum fert attentatorum purgatio † hoc euenit ex gratia Sũmi Pontificis, qui per
20 commiſſionem ſpecialem † illorum refectionem reſeruauit in fine litis.

Neq. deduci poſſunt attentata ab executione ſequeſtri relaxati per R.p.d.Bentiuolum ſubrogatum in locum R.p.d.Muti, à quo pendet in Rota cauſa appellationis coram me cum prætextu, quod commiſſio ſit ſignata cum clauſula *de appellatione* ſimpliciter, quæ ex ſupra deductis retrotrahitur, & cauſat attentata omnia
21 interim geſta † quoniam conclusio applicaretur, ſi Antonius infra decem dies à grauamine, nempè à relaxatione ſequeſtri appellauiſſet, quia tunc ad ipſam diem appellationis retrotraheretur commiſſio, ſed cùm non fuerit appellatum, ſed ſolum
22 adita Signatura poſt † multum tempus, & interim fuerit ſequeſtrum exequutum nulla pendente Inhibitione attentaſſe non poteſt dici Stephanum, dum commiſſio deficiente appellatione ſolùm afficit, à die quo fuit ſignata, & præſentata, vt inter vnum, & alterum caſum diſtinguendo firmat *Rota in prædictis deciſ. coram Eminentiſſ. Otthob. deciſ.* 189. *num.* 16. *& ſeq.*

& co-

& coram Zarate dec.44. numer.15. & 16. & in Maceraten. hæreditatis 24. Ianuarij 1674. §. Nec ſubſiſtit coram R. p. d. meo Calataiù.

Et ita vtraque &c.

FIRMANA FIDEICOMMISSI.

Mercurij 1. Iulij 1676.

ARGVMENTVM.

Ad alimenta præſtanda bonum Ius, & Paupertas requiritur. Paupertas quomodo probanda, & qualis requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta debentur conſtito de bono Iure, & Paupertate, & vna ex his qualitatibus deficiente non debentur.*

2 *Bonum Ius videtur excludi ex deciſione contraria.*

3 *Paupertas ad effectum alimentorum eſt probanda plenè, quod ſit adeò Pauper, vt non poſſit nec ſe, nec litem ſubſtentare.*

4 *Et eſt probanda per teſtes formiter examinatos, & per publica documenta.*

5 *Alimenta non debentur aliunde habenti.*

6 *Non debentur habenti filios maſculos habiles ad Matrem ſubſtentandam.*

7 *Requiritur, quod alimenta aliunde haberi non poſſint.*

8 *Alimenta non debentur habili ad laborandum proprijs manibus.*

9 *Etiam ſi ſint Fœminæ.*

Et de ratione num. 10.

DECISIO XLI.

ALIMENTA, & ſumptus litis per Raffaellam petita, Domini deneganda eſſe reſponderunt. Non conſtat ſiquidem
de vtroq. requiſito ad id neceſſario, pau-
1 pertate nempè, ac bono Iure, † quorum
altero deficiente, deficit pariter actio ad alimenta petenda, *Ad text.in l.ſi Inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam. Rota coram Caualer. deciſ. 467. num. 1. & 554. num.11. & coram Eminentiſſ. Otthobon.deciſ.152. num.1. & ſeqq. cum alijs in Romana Saluiani 2. Martij proximi præteriti, §. his accedit coram me.*

Quoad bonum Ius quidquid ſit an Raffaellæ aſſiſtat, cùm potiùs videatur eſſe in
2 contrarium † *ex deciſ. edita in hac cauſa coram me ſub die 15. Ianuarij proximi præteriti ad tradita per Rotam coram ſan. me. Gregorio dec.524. num.4.* certum eſt, quod Paupertas, quæ eſt alterum requiſitum pro obtinendis alimentis non probatur in ſpecie, vt ad hũc effectum eſt neceſſe pro-
3 bando, quod ſit adeò Pauper, † vt non
poſſit nec ſe, nec litem ſubſtentare, *iuxta textum in l.Paupertas, §.ſed & propter paupertatem*, & ibi *Gloſſ. in verbo Imparem, ff. de Excuſat. Tutor. Add.ad Gregor.deciſ. 189.ſub num.7. verſ. Paupertas, Rota coram Carillo deciſ.295.num.5.*

Nec ſunt ſufficientes probationes pro parte Raffaellæ exhibitæ, quia ſunt fides ſimplices, & extraiudiciales, quæ iſto caſu non ſufficiunt, ſed Paupertas eſt pro-
4 banda per teſtes † conteſtes formiter exa-
minatos, parte citata, aut per alia publica documenta, *Rota coram Carillo deciſ.295. num.3. & coram Buratt.dec.208.num.8. & in Auenionen. Alimentorum 8. Iunij 1674. §.1. verſ. & eſt certum, coram Reuerendiſſ. D. meo Matthelo, & in d. Romana Saluian. 2.Martij proximi præteriti coram me, §. In præſenti autem.*

Imò potiùs pro parte Ioannæ Baptiſtæ fuit probatum contrarium nempè, quòd Raffaella poſſideat Prædia, cenſus, & ſimilia, *vt in Summ. num.2. & 3.* vnde non
5 debet decerni iſta præſtatio † alimentorũ
aliunde habenti, *Rota coram Eminentiſſ. Otthob. deciſ.152.num.2. & in rec. deciſ.54. num.3. & 4. par. 15.* Et vlteriùs apparet Raffaellam habere plures filios maſculos,
6 *Summ.nu.1.* habiles ad matrem † ſubſten-
tandam iuxta naturale eorum debitum, ex quo ceſſat negatiua, quòd alimẽta aliũ-
7 de habere non poſſit, † vt requiritur *Ro-
man. conſ.245. num.7. Couarr.var.reſolut. lib.2.cap.6.num.8.verſ.cæterum, & in dicta Romana Saluiani coram me. in loco mox citato.*

Sufficit inſuper, quod Raffaella eſſet habilis ad quærenda ſibi alimenta, mediãte propria induſtria, cum ad excludẽdum onus alendi ſufficiat in petente poſſibilitas, & aptitudo in proprijs laboribus ma-
8 ximè in perſonis † quibus hoc non eſt in-
decorum, vt generaliter conſiderat *Add. ad Gregor.d.deciſ.189. num.7.verſ.Paupertas ad finem, Rot. in recen.dec.470. num.5. par.2.*

par. 2. cum alijs apud Scannarol. de viſit. carcer. lib. 2. cap. 7. num. 7. & in termi-
9 nis † fœminarum *deciſum fuit in citata Auenionen. Alimentorum 8. Iunij 1674. §. Præterquam quod verſ. verum etiam coram Reuerendiſſ. D. meo Matthæio, & in d. Romana Saluiani 2. Martij proximi præteriti ad finem coram me*; ea addita ratio-
10 ne, quia prius oportet, vt quilibet † in ſudore vultus ſui veſcatur pane.

Et ita vtraque parte Informante reſolutum fuit &c.

ANCONITANA FIDEICOMMISSI.

DE FATIOLIS.

Veneris 27. Nouembris 1676.

ARGVMENTVM.

Demonſtrat Summarium.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio fideicommittentis, & grauatorum ex quibus probetur.*
2 *Bona poſſeſſa per grauatos in loco vbi poſſidebat fideicommittens præſumuntur illius eſſe dum non docetur de intermedijs acquiſitionibus.*
3 *Inueſtimentum ſibi iniunctum negligens tenetur ad illius fructus.*
4 *Trebellianica cenſetur conſumpta ex fructibus perceptis.*
5 *Aſſignatio ſeù donatio onerosa effectuata non indiget inſinuatione à Conſtitutione Marchiæ requiſita.*
6 *Donatio inter Patrem, & filium morte confirmatur.*

DECISIO XXXXII.

QVamuis fideicommiſſum à Peregrino Seniore ordinatum per obitum Antonij abſque filijs pro tertia parte purificatum fuerit ad fauorem Peregrini iunioris, noluit tamen Rota ſub die 13. *Iunij 1672. coram bo. me. Priolo* immiſſionem eidem vocato concedere, quia tunc ſufficienter non conſtabat de identitate bonorum, ac variæ per hæredes grauati opponebantur detractiones. Hodiè verò, recedendo ex nouiter deductis a dicta deciſione dictum fuit quoad prædia *la Coſtarella, ſeu Pietra della Croce, ſappanici, & Galignani*, nec non ſtabilia *Pulverigij* dandam eſſe immiſſionem, quia teſtes vltimo loco examinati generaliter, ac reſpectu omnium identitatem probant, quod ſcilicet poſſeſſa fuerint de tempore obitus per fideicommittentem, & modò retineantur per hæredem grauati *Sum. Nappiorum num. 2. 3. 6. & 9.* Ac vlterius quoad prædium *la Coſtarella, ſeu Pietra della Croce*, ac ſtabilia *Pulverigij*, identitas comprobatur ex aſſignatione per fideicommittentem eidem grauato in vita facta *Summ. num. 7.* ac confirmata in teſtamento *Sum. num. 1.* nec non ex Cataſtro Communitatis *Sum. num. 5.* ac confeſſione per hæredem grauatum emiſſa in inhibitione A. C. *Sum. num. 4.* ex quibus vtraque poſſeſſio, hoc eſt olim fideicommittentis, & modo grauatorum
1 remanent iuſtificatæ, & quoad bona Sappanici, & Galignani pariter concurrit alia ſpecialis probatio, dum illa tradita apparent pro reintegratione fideicommiſſi *Sum. num. 8.* Quibus accedit, quod dum non docetur Antonium grauatum in dictis locis alia bona acquiſiuiſſe in-
2 tret præſumptio omnia eſſe fideicommiſſaria *iuxta conſ. fulgoſ. 145. num. 2. de quo Mareſcott. var. lib. 1. cap. 12. num. 49. Celſ. dec. 173. num. 7.*

Nec detractiones legitimæ Trebellianicæ, ac dotis Diamantis vxoris fideicommittentis viſæ ſunt tales, vt potuerint immiſſionem impedire, nam reſpectu legitimæ detractio redditur turbida ob debitum ſcutorum 180. quæ grauatus de mandato fideicommittentis recepit ſub onere inueſtiendi in cenſibus, vel ſtabilibus, & ob intereſſe ad quod ab anno 1629. ob neglectum inueſtimentum te-
3 netur. *l. ſi mandauero 22. §. Iulianus ff. mandat. Honded. conſ. 39. num. 3. & ſeq. lib. 2. Gratian. diſcept. 240. num. 34. Rot. coram Dunoz. Iun. deciſ. 628. num. 3. & coram Bich. deciſ. 303. numer. 2. & deciſ. 618. num. 9. & 10. & in rec. deciſ. 167. num. 2. par. 12.*

4 Trebellianica cenſetur conſumpta ex fructibus perceptis *iuxta text. in l. iubemus C. ad Trebell.*

Dos verò Diamantis fuit per fideicommittentem in vita filijs reſtituta mediante-

diante quadam bonorum aſſignatione, de qua *d. Sum. num.* 7. quæ tamquam non gratuita, ſed oneroſa non indige-
5 bat inſinuatione requiſita per Conſtitutionem Marchiæ *lib.* 5. *cap.* 25. *vt firmant Coccin. deciſ.* 240. *num.* 2. *& per tot.* Et quæ eò magis modò eſt ſubſtinenda, quia vſque ab initio habuit ſuum effectum *d. Sum. num.* 7. *&* 10. & fuit in morte ab eodem fideicommittente confirmata *dicto*
6 *Sum. num.* 1. quo caſu etiam donationes inter Patrem, & filium reualidantur *l.* 2. *C. ſi quis alteri vel ſibi. Roman. conſ.* 277. *num.* 1. *Clar. in* §. *donatio quaſt.* 8. *nu.* 8.

Et ita vnica tantum &c. altera pluries intimata, & expectata.

SVANEN. CANONICATVS.

Lunæ 14. *Decembris* 1676.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentia probatur ex fidibus matrimoniorum, Baptiſmatum, & teſtibus.*
2 *Iuſpatronatus reſeruatum pro poſteris, & deſcendentibus maſculos, & fœminas comprahendit.*
3 *Præſentatio fœminarum, admiſſa firmat ſtatum, & quaſi poſſeſſionem earum fauore.*
4 *Inſtitutio facta à Laico vxorato non ſubſtinetur.*
5 *Idoneitas præſentati probatur ex litteris presbyteratus.*

DECISIO XXXXIII.

AD controuerſum Canonicatum nuper vacantem, cuius præſentatio ab Aleo Gulielmino fundatore reſeruata fuit pro Poſteris, & deſcendentibus. Sex Patroni deſcendentes partim per fœminas, & partim per maſculos à Ioannetto vno fundatoris filio præſentarunt Muram, e conuerſo, ſex alij Patroni omnes deſcendentes per fœminas à Teramo altero fundatoris filio præſentarunt Sierram, ac proinde orta inter eos lite, illaque de mandato Vicarij Capitularis nulliter, & illegitimè commiſſa Layco vxorato, prodijt ſententia fauore Muræ: Verum cum interim poſt interpoſitam appellationem Sierra obtinuiſſet à Santiſſimo gratificationem cum derogatione alterius medietatis vocum, dubitaui, *an litteræ Apoſtolicæ eſſent exequendæ*, & affirmatiuè concluſum.

Quod enim controuerſus Canonicatus ſit de Iurepatronatus, vt ſupra quodque illi, qui præſentarunt Muram deſcendant à Ioannetto, & illi, qui præſentarunt Sierram deſcendant à Teramo, & ſic vterque præſentatus ſit in paritate vocum, non reuocatur in dubium, & conſtat ex Arbore, ab eodem Mura in actis exhibita, & data *in Summ. Sierræ num.* 4. necnon ex fidibus matrimoniorum, & Baptiſmatum, Teſtibus, alijſq; Iuribus de quibus in *d. Summ. num.* 6. 7. 8. *&* 9. quæ optimè deſcendentiam pro-
1 bant *cap. licet ex quadam de Teſtamentis Rot. deciſ.* 84. *num.* 2. *par.* 5. *ac deciſ.* 10. *num.* 1. *par.* 7. *& coram Caual. deciſ.* 46. *num.* 4.

Opponebat ſolum Mura, quod cum aliqui ex ijs à quibus ipſe præſentationem habet deſcendant per maſculos, illi verò, qui præſentarunt Sierram deſcendant omnes per fœminas ſola maſculorum vox, non autem fœminarum ſit computanda. Sed nullius ponderis viſa fuit exceptio, nam cum fundator ad hoc Ius-
2 patronatus Poſteros, & deſcendentes vocauerit *d. Sum. num.* 3. æquè ueniunt maſculi, & fœminæ. *Pariſ. conſ.* 88. *nu.* 13. *&* 14. *tom.* 2. *ac conſ.* 26. *num.* 34. *tom.* 3. *Rot. deciſ.* 217. *num.* 3. *par.* 6. *ac deciſ.* 370. *num.* 7. *part.* 13. *& coram Penia deciſ.* 329. *num.* 9.

Accedit huic titulo etiam quaſi poſſeſſio, nam de anno 1648. Magdalena Terami filia (præſente Franciſco Antonio, vnico tunc alterius lineæ maſculo) præſentauit, eiuſque præſentatio admiſſa fuit *d. Summ. num.* 10. *ad* 12. ex qua præſentatione fauore fœminarum acqui-
3 ſita fuit quaſi poſſeſſio, ac firmatus ſtatus *iuxta vulg. cap. Conſultationibus de Iurepatronatus Merlin. deciſ.* 798. *num.* 1. *& in Piſcien. Beneficij* 20. *Febr.* 1669. §. *rurſus coram R. p. d. bo. me. Priolo.*

Non obſtat, quod ante obtentas litteras Apoſtolicas, Mura fuerat in partibus

bus inſtitutus, nam quidquid ſit, an talis inſtitutio potuerit habere vim gratificationis, ceſſat in caſu noſtro difficultas
4 ex quo illa proceſſit à Layco vxorato, qui poteſtatem non habet inſtituendi, ſeu conferendi *Garz. de Benef. part. 1. cap. 2. num. 35. cum duobb. ſeqq.*

Idoneitas verò Sierræ ſatis reſultat ex litteris Præsbyteratus. *Rot. deciſ.* 152.
5 *num. 24. part. 5. & coram Bichio dec. 106. num. 16. & ſeqq.* Et valor narratus per non exceſſum in 24. ducatis de Camera, iuſtificatur ex traditis *d. Summ. num.* 15. Et ita vnica tantum &c.

ROMANA SALVIANI.

Lunæ 11. Ianuarij 1667.

ARGVMENTVM.

Datio in ſolutum an, & quomodo fieri poſſit, & quandò cenſeatur interueniſſe, vel potius datio in pignus. Facultas appropriandi pignus ſi tempore determinato non fiat ſolutio an, & quando valeat iuxtà terminos legis commiſſoriæ, & quid importet latè tractatur cum ſuis diſtinctionibus. Mulier vigore *Auth. reſ. quæ C. comun. de legat.* eſt potior cuicumque Creditori hæredis grauati a die conditi fideicommiſſi, & hoc priuilegium non tranſit in ſingulares ſucceſſores.

SVMMARIVM.

1 *Datio in ſolutum non poteſt per ipſam partem fieri.*
2 *Etiam ſi conſtet de eius voluntate.*
3 *Creditor pignori incumbens poteſt vendere res inutiles, & perituras ſui debitoris.*
4 *Cauthela Angeli allegata ad defendendum Ius proprium verificatur in ſimplici hypotheca.*
5 *Mulieres ea paſſim ad hunc effectum vtuntur.*
6 *Facultas capiendi propria authoritate cenſetur renunciata per aditionem Iudicis.*
7 *Datio in ſolutum cenſetur facta ſi per verba translationem dominij importantia fuerit conuentum, vt non facta certo tempore ſolutione pignus cedat in illius cauſa.*
Declara, & diſtingue vt num. ſeqq.
8 *Declara non procedere ſi datio in ſolutum ſit facta pro quantitate crediti.*
Secus ſi pro iuſto valore pignorum vt numer. 12.
9 *Pactum legis commiſſoria eſt reprobatum in pignore.*
10 *Siuè ſit conceptum iuxta illius formam, vel aliam illi ſimilem.*
11 *Etiam ſi ſit in dote.*
12 *Pactum legis commiſſoriæ non transfert dominium pignoris in creditorem.*
13 *Datio in ſolutum pignoris pro iuſto pretio in caſum non ſolutionis certo tempore valet.*
14 *Declara quod determinatio pretij non poteſt pendere ab arbitrio creditoris.*
15 *Et donec determinatio pretij non ſequatur contractus non eſt perfectus, & dominium non cenſetur translatum.*
16 *Pactum legis commiſſoria non transfert dominium quando eſt data facultas vendendi pignus quia eſt facultatiuum.*
17 *Et donec perfectè deueniatur ad alienationem remanet hypotheca.*
18 *Dationem in ſolutum non interceſſiſſe probatur ex ſubſequenti effectiua datione.*
19 *Actum quid fuerit ab initio ex ſubſequentibus declaratur.*
20 *Solutio prius cadit in extinctionem fructuum de in ſortis.*
21 *Fides plurum adminiculatæ probant.*
22 *Mater habet releuationem in bonis viri pro dote ab ea ſoluta pro comuni filia.*
23 *Mulier pro dote vigore* Auth. rès quæ *eſt anterior à die conditi fideicommiſſi & præfertur intermedijs creditoribus.*
24 *Tam in conſtitutione, quàm in reſtitutione dotis.*
25 *Priuilegium* Auth. res quæ *non tranſit in ſingularem ſucceſſorem.*

DECISIO XXXXIV.

Contra creditum Hortentię quod conſiſtit in ſcutis 5000. reſidui dotis ſcutis 2250. lucri dotalis, ac interuſurijs vtriuſque ſummæ decurſis a die interpellationis, duo per Ven. Archiconfraternitatem Confalonis iterum opponebantur. Primo, quod ipſa erat de dicto ſuo credito

dito pro maiori ſui parte ſatisfacta, nam
ſtatim poſt obitum Franciſci viri receperat
rat mobilia valoris ſcutorum 5035. quæ
illico pro intranti quantitate aſſeruntur
ceſſiſſe in extinctione ſortis principalis, ac
reſpectiue extenuaſſe debitum vſurarum,
& quo ad reliquam ſummam prætenditur
potius faciendam eſſe excomputationem
ſcut. 350. quæ eadem mulier retraxerat
ex duobus Cambijs hæreditarijs extinctis,
nec non ſcutorum 716. quæ receperat à
Bonadies in cauſam reſtitutionis dotis fi-
liæ. Secundo quod in omnem caſum
creditum Hortentiæ tamquàm incipiens
ab anno 1611. poſterius eſſet credito. Ar-
chicōfraternitatis quod contractum fue-
rat de anno 1632. & quatenùs illa vellet
deſumere anterioritatem à die fideicom-
miſſi quod nihilominus remaneret ex-
cluſa ex eredito dotali anteriori Portiæ
matris Franciſci cuius iuribus vti poterat
Archiconfraternitas: Verum his non ob-
ſtantibus Domini ſteterunt in deciſis.

Nam quantum ad mobilia cum rece-
ptio non fuerit per aditionem Iudicis,
vel per traditionem partis, ſed per ſim-
plex factum, ſeu inſiſtentiam mulieris
non potuit eſſe inſolutum, ſed in pignus,
cum nemo valeat rerum alienarum do-
1 minium propria auctoritate ſibi appro-
priare *Cuman. in l. res obligata 60. n. 5. ante
fin. verſ. & hæc procedunt ff. de leg. 1. cum
alijs in priori deciſione coram me adita ad-
ductis*, ac conſequenter nec creditum
extinxit nec fructuum dotalium curſum
impediuit.

Sublata autem poteſtate inanis eſt
quæſtio voluntatis, cum Hortentia etiam
2 ſi voluiſſet mobilia capere in ſolutum
hoc ita agere non potuiſſet. *Rota deciſ.
182. num. 18. & ſeqq. par. 10. & coram
Duran. deciſ. 266. num. 23. & coram
Roias deciſ. 362. num. 16.* & nihilominus
nec de tali voluntate conſtat, nam alie-
nationes quorundam ex dd. mobilibus
illam non concludunt, cum diſtractio re-
rum inutilium, ac periturarum etiam
3 Creditori pignori incumbenti † permit-
tantur *iuxta text. in l. ſi conuenerit ff. de
pignor.* & allegatio Cautelæ Angeli ad
defendendum eius proprium verificabi-
4 lis ſit † in ſimplici hipotheca *Rot. deciſ.
182. num. 11. & 12. part. 10. & deciſ.
330. num. 13. & 14. par. 11. recen.* & ad
5 iſtum effectum paſſim opponitur † per
mulieres *Rota coram Dunozett. Iun. dec.
481. num. 2.*

Nec talis poteſtas deſumi poteſt ex pa-
cto in inſtrumento dotali appoſito, quod
in caſum reſtitutionis dotis poſſet Hor-
tentia capere poſſeſsionem bonorum
mobilium, ac immobilium mariti propria
auctoritate, & ſine decreto Iudicis, &
vitio ſpolij, & attentatorum, & vlterius
illa vendere, & de illis diſponere ſicut
poſſunt veri Domini de rebus ſuis &c.
omiſſo enim quod ipſa vſa non fuit tali
6 poteſtate ſed immo per recurſum ad Iu-
dicem cenſetur illi renunciaſſe *Menoch.
de adipiſc. remed. 5. num. 157. Gregor.
deciſ. 105. num. 13. Bich. deciſ. 262. nu.
5. & in recen. deciſ. 439. num. 8. & 9.
par. 9. & in firmana Dotis 20. Iunij 1664.
§. præſertim & 19. Iunij 1665. §. Tum
quia coram bo. me. Emerix ſen.*

Obiectum alicuius eſſet ponderis ſi
per verba ſonantia in tranſlationem do-
minij dictum eſſet, vt non facta intra ſta-
tutum tempus dotis reſtitutione illico
7 mobilia, vel talia, aut talia pignora ce-
derent in cauſam illius, & in his etiam
terminis res non procederet de plano,
ſed opus eſſet diſtinctione, etenim, aut
datio iſta in ſolutum facta ſupponitur
pro quantitate crediti, aut pro iuſto pi-
gnorum valore. Si primum, & conuen-
tio non ſubſiſteret, nam cum regulariter
pignorum valor credita excedit præbe-
retur anſa creditoribus aucupandi exceſ-
ſum, & faciendi lucrum iniquum, &
propter hoc periculum talia pacta gene-
raliter improbantur à Iure etiam ſi quan-
doque dari poſſit caſus, quod talis ini-
8 quitas non concurrat quia leges ferun-
tur in vniuerſum, & circa ea quæ fre-
quentius accidunt, nec caſus particula-
res reſpiciunt. *Merlin. de pignor. lib. 4.
tit. 4. quæſt. 123. nu. 7. & 8.* Et eſſet ca-
ſus legis commiſſoriæ vtroque iure in
9 pignoribus damnatus, *vt per text. in cap.
ſignificante 7. de pignor. & in l. fin. C. de
pact. Pignor.* ſiue fuerit conceptum ſe-
10 cundum formam *l. Commiſſoriæ*, ſiue
ſecundum aliam illi ſimilem, quando eſt
eiuſdem rationis. *Rot. in rec. deciſ. 336.
num. 4. & 5. par. 11. & deciſ. 129. num.
63. par. 12.* nec etiam in dote ſubſtineri
11 poteſt † *per text. in l. quamuis 45. ff. de
ſolut. Alex. conſ. 178. num. 9. in fin. lib.
7. Merlin. alios cumulans de pignor. lib. 4.*

dicta

dicta quæſt. 123. *num.* 11. *&* 43. *Surd.*
deciſ. 248. *num.* 13. *& Rot. in recen. dec.*
330. *num.* 18. *par.* 11. & propterea nul-
12 lum dominium in creditorem transfer-
rent, ſed reſoluerenrur inpignus, vt ad-
uertir *Merlin. vbi proximè num.* 4.
13 Si ſecundum, & quamuis pactum teneat
eique ſtandum ſit *Socem. Iun. conſ.* 41. *per
tot. lib.* 3. *Fontanell. deciſ.* 130. *num.* 5.
Afflict. deciſ. 397. *Theſ. deciſ.* 147. *Surd.*
14 *deciſ.* 113. Tamen quia determinatio
pretij pendere non poteſt ab arbitrio cre-
ditoris *l. hac venditio & l. quod ſepe* §. 1.
ff. de contrab. empt. & contingere poteſt
caſus, quod vel ab initio facta non fue-
rit, vel per longum temporis decurſum
præſumi poſſit variatio ſubintrat alia
quæſtio, & donec & quo vſque illa ſe-
quatur contractus habendus ſit pro per-
fecto, ac dominium cenſeretur transla-
15 tum ſuper qua non eſt conſtans Docto-
rum opinio, & pronegatiua ſtant *Couar.
var. lib.* 3. *cap.* 3. *ſub num.* 8. *verſ.* 2. *in-
ſertur mantic. de tacit lib.* 11. *tit.* 10. *nu.*
30. *&*. 31. *Menoch. de acquir. remed.* 5.
num. 46. *Gabr. conſ.* 64. *num.* 8. *lib.* 1.
Afflit. deciſ. 348. *ſub num.* 2. *verſ. & hoc
ſi ſequutum eſt*, & alij paſſim.
Sed hic non eſt caſus noſter quia pa-
ctum prædictum non loquitur per aliqua
verba obligaroria, aur translatiua domi-
nij, nec ſonat inſolutum, ſed in pignus
& licet tribuat eidem facultatem ven-
16 dendi, tamen hoc nihil alterat quia de
natura pignoris eſt vt vendi poſſit, & eſt
in facultate Creditoris, vti & non vti.
Merlin. de pignor. d. quæſt. 123. *num.* 86.
*& ſeqq. Mantic. de tacit. & ambig. conuent.
lib.* 11. *tit.* 10. *num.* 17. & donec poreſtas
legitimè non applicetur ad actum, & ſer.
ſer. deueniatur ad effectiuam alienatio-
17 nem res ſemper remanet in ſimplicibus
terminis pignoris, & hipothecæ *Cremen.
ſingul.* 2. *Tepat. var. tit. de pignor. & hi-
pot. fol. mihi* 234. *a tergo Merlin. de pignor.
lib.* 4. *quæſt.* 119. *num.* 3. *& confert Rot.
deciſ.* 17. *num.* 22. *&* 23. *par.* 5. *recen.*
Et quod Hortentia per dictam primam
receptionem nunquam animum habue-
rit appropriandi ſibi dominium ſed ſo-
lummodo inſiſtendi inpignore clarè pa-
tet ex eo quia poſt modum interpellauit
18 hęredes viri ad reſtitutionem Dotis non
pro reſiduo, vt Archiconfraternitas dicit,
ſed generaliter, & indefinitè, ac de inde
de anno 1672. ſoluit precarium, & in
ſolutum accepit. Ex ſubſequenribus au-
19 tem, optimè declaratur quid actum fue-
rit ab initio *Mantic. deciſ.* 15. *num.* 3. *&*
4. *& in alijs vulgatis Iur.* Ac pro inde
vſque ad hanc. diem effectiuæ receptio-
nis inſolutum fructus integraliter decur-
rerunt, & ab hoc ſolum tempore mobi-
lia iuxtà valorem tunc æſtimatum ſcutor.
4115. ceſſerunt in extinctionem crediti
20 hoc eſt primo fructuum decurſorum, ac
deinde ſortis principalis *Eminentiſſ. Octo-
bon. deciſ.* 242. *num.* 28. *& in recen. deciſ.*
229. *num.* 2. *&* 5. *par.* 9. *Rota coram Du-
nozet. Iun. deciſ.* 681. *num.* 1. *& in alijs
vulgatis*.
Scuta 350. retracta ex extinctione
duorum Cambiorum hæreditariorum
Hortentia non controuertit, & prompta
eſt bonificare vltra d. ſummam ſcutorum
4115.
Non ſic de alijs ſcutorum 2500. rece-
ptis a Bonadies in reſtiturionem dotis fi-
liæ, nam cum de proprio illa ſoluerit pro
Viro, vt conſtat ex partitis Sacri Montis
Pietatis, & ex atteſtationibus R. p. d.
Burratti, & aliorum, quæ tamquam plu-
21 rium inuicem adminiculantur, & ſuffi-
cienter probant *Rot. deciſ.* 175. *ſub num.*
2. *par.* 3. *& deciſ.* 148. *num.* 23. *part.* 10.
rec. & coram Buratto deciſ. 306. *num.* 6.
eidem debita erat releuatio, & in hanc
22 cauſam poterat illa recipere *Antonin. de
Amat. reſol.* 23. *num.* 12. *Maſtrill. deciſ.*
186. *num.* 8. *&* 9. *Rot. coram Dunozet. Iun.
deciſ.* 637. *num.* 23.
Quo vero ad ſecundum habuerunt DD.
Hortentiam pro anteriori, quia agitur
de domo fideicommiſſaria ſuper quã mu-
lier in vim *auth. res quæ* ſuam anterio-
ritatem de metitur a die obitus fidei-
committentis, & præfertur cuicum-
que intermedio Creditori etiam vltimi
23 grauati, vt probatum fuir *in d. priori de-
ciſione edita coram me ſub die* 15. *Maij pro-
ximi preteriti* §. *Iniuſtitia*, quæ concluſio
non ſolum quo ad hipothecam, ſed etiam
quoad anterioritatem procedit, ſiue aga-
tur de conſtitutione, ſiue de reſtitutione
24 dotis cum vtriuſque eadem ſit ratio *Fu-
ſar. de ſubſtit. quæſt.* 531. *&* 532. *Rota
deciſ.* 48. *num.* 5. *par.* 2. *recen.*
Nec ex credito dotali Portię Archicon-
fraternitas euadere poteſt anterior, tum
quia priuilegiũ *Auth. res quæ* non tranſit in

25 ſingularem ſucceſſorem *Rot. poſt Zacch. de oblig. Camer. deciſ.* 189. *num.* 39. *&* 40. Tum quia dictum creditum fuit conſumptum per plures alienationis a Franciſco factas *præſenti Summario num.* 1. Et ita vtraque &c.

ROMANA HAEREDITATIS DE LANVVIIS.

Veneris 15. *Ianuarij* 1677.

ARGVMENTVM.

Commiſſio admiſſionis ad cauſam licet poſt aliquod tempus verificata quoad intereſſe num tribuat Iudici Iuriſdictionem aliquam, ità vt dicatur vſque à principio lis introducta cum alijs ſimilibus &c.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſio admiſſionis ad cauſam, & citatio reproducta cum decreto cauſant litem.*

2 *Commiſſio admiſſionis ad cauſam cum clauſula* conſtito de intereſſe *non tribuit iuriſdictionem vſque quo probatio facta non fuerit.*

3 *Declara dummodo intereſſe à principio non adeſſet, ſed ſi aderat, & ſolum erat probandum ſuſpendit Iuriſdictionem quoad executionem non quoad ſubſtantiam.*

4 *Mandatum confirmandi alienationem rei Eccleſiæ cum clauſula* ſi in euidentem *ſuſpendit executionem donec vtilitas probetur.*

5 *Probatio intereſſe in admiſſione ad cauſam eſt facienda cum citatione.*

6 *Clauſula* conſtito *in ſui verificatione requirit partis citationem.*

7 *Commiſſio admiſſionis ad cauſam tribuit aliquam Iuriſdictionem Iudici, dum tenetur partem citare pro intereſſe cognoſcendo.*

8 *Decretum admiſſionis ad cauſam retrotrahitur ad principium commiſſionis.*

9 *Sententia regulariter retrotrahuntur ad diem petitionis.*

10 *Probatio intereſſe non debet fieri tempore limitato.*

11 *Et ſufficit quod non interceſſerit præſcriptio.*

12 *Tranſactio non præiudicat non vocatis.*

13 *Poſſeſſor non poteſt condemnari ad reſtitutionem fructuum antè condemnationem in negocio principali.*

14 *Cognitio præuentiua, quæ poteſt eſſe inanis non eſt aſſumenda.*

DECISIO XLV.

Propoſito per me dubio, an & quomodo Moniales S. Scholaſticæ eſſent ad cauſam admittendæ ſub *die* 2. *Decembris* 1675. fuit reſolutum eas eſſe admittendas in ſtatu, & terminis in quibus cauſa reperiebatur *de anno* 1675. quando ipſæ impetrarunt commiſſionem, & obtinuerunt decretum procedi iuxta illius formam. Deinde cum dubitarem an eſſet ſtandum, vel recedendum à deciſis, ſub *die* 18. *Maij anni præteriti* fuit conſideratum talem admiſſionem ad cauſam, poſſe parere duos effectus vnum quod admiſſæ facerent acta cauſæ ſua, alium quod cauſaret malam fidem in alijs collitigantibus, & quo ad primum fuit dictum ſtandum eſſe in deciſis admiſſionem faciendam in ſtatu, & in terminis prædictis, ſecus vero quo ad ſecundum. Hodie vero reducta ad trutinam hac vltima deciſione DD. ea bene perpenſa, quo ad primam partem cenſuerunt non eſſe ab ea recedendum, quia de anno præfato 1665. non ſolum fuit præſentata commiſſio admiſſionis ad cauſam, ſed etiam facta citatio, eaque reproducta, & obtentum
1 decretum, procedi iuxta formam commiſſionis, vnde ex tunc fuit lis introducta *deciſ.* 110. *num.* 2. *par.* 3. *lib.* 2. *diu. Gregor. deciſ.* 94. *num.*2. *Duran. deciſ.*38. *num.* 7.

Nec obſtat quod commiſſio contineret ſolitam clauſulam, conſtito de intereſſe, & ideò fuerit conditionalis, & iuriſdictionem non tribuerit vſque quo fa-
2 cta fuerit probatio intereſſe, vt in puncto tradit *Gratian. diſcept.* 869. *num.* 25. *&* 26. *& Rota deciſ.* 48. *num.* 6. *part.* 7. *rec.* Quia obiectum releuaret ſi de illo tempore intereſſe non adfuiſſet, ſed dum de illo tempore aderat, & ſolum erat probandum Iudici, conditio probationem
3 faciendi ſuſpendit tantùm iuriſdictionem quo ad executionem commiſſionis, non autem

autem quo ad ſui ſubſtantiam, vt in ſimili de commiſſione, ſeu mandato de confirmando alienationem rei Eccleſiæ, eum
4 conditione illa ſolita. *Si in euidentem*, dixit *Rot. in Nullius Emphiteuſis de Guaſtalla cor. Lancellotto impreſſa per Marcheſ. de commiſſ. par. 1. fol. 100. num. 2. & cor. Duran. deciſ. 365. num. 9.*

Et comprobatur, quia non eſt dubium
5 probationem intereſſe faciendam eſſe cum partis citatione ſtante dicta clauſula
6 *conſtito, Paris conſ. 45. nu. 9. lib. 4. Mart. qui plene alios congerit de clauſ. part. 1. clauſ. 19. num. 1. Duran. deciſ. 78. nu. 6.* Vnde non eſt abſolutè verum, quod commiſſio iuriſdictionem Iudici non tribuat niſi poſtquam ſibi de intereſſe conſtite-
7 rit, dum debet ante partem citare, & ſic partes Iudicis aſſumere *Rot. in Vrgellen. Canonicatus cor. Blanchetto penes Marcheſ. de commiſſ. part. 1. fol. 277. num. 4.* Vnde, & firmo remanente iudicium ſuper admiſſione ad cauſam fuiſſe cæptum de dicto anno 1665. ſequitur vt decretum, *admitti*, debeat ad illud tempus retro-
8 trahi, & ſic admiſſio fieri in ſtatu, & terminis in quibus cauſa tunc reperiebatur, prout eſt regulare in ſententijs, vt retro-
9 trahantur ad diem petitionis *Bald. conſ. 374. num. 2. lib. 3. Coſt. de retrotract. cap. 8. caſ. 7. num. 4. & per tot. Rot. in Romana Domus ad Turrim ſanguineam 23. Aprilis 1617. §. ſecundo principaliter coram Sacrato.*

Neque obſtat quod Moniales dictam probationem facere diſtulerint, quia
10 non reperitur eis præfixus terminus intra quem, illam facere teneantur, & ideò ſemper facere poſſunt ex auctoritatibus in deciſione, quæ reuidetur adductis, &
11 ſatis eſt, quod non fuerit inducta præſcriptio, vt habetur *in d. Nullius Emphiteuſis de Guaſtalla coram Lancellotto penes Marcheſ. par. 1. fol. 100. num. 2. verſ. nec releuat lapſus tanti temporis.*

Et licet hoc interim, quo Moniales diſtulerint probationem facere, colliti-
12 gantes tranſegerint, & ſic litem quoad ipſos terminauerint, tamen adhuc placuit reſponſio, quod hæc tranſactio, vti eis non vocatis facta, illis præiudicium inferre non valuit, *vt firmatur in deciſione, quæ reuidetur §. Nec obſtare.*

Quo autem ad ſecundam partem d. deciſionis circa cauſandam malam fidem in collitigantibus, fuit conſideratum, quod hæc inſpectio tendit ad dignoſcendum à quo tempore condemnari debeant poſſeſſores reſtituere fructus, quæ quidem
13 cognitio eſt intempeſtiua, & cum euenire poſſit, quod Moniales non obtineant, & ſic nullo modo condemnari debeant poſſeſſores ad fructus reſtituendos,
14 non eſt aſſumenda *ad text. cum ibi notat in l. non quemadmodum 35. ff. de Iudic.* Vnde voluerunt DD. eam ſuo congruo tempore, videlicet poſt quam pronunciatum fuerit in meritis reſeruare.

Et ita vtraque &c.

SPOLETANA FIDEICOMMISSI.

Veneris 29. Ianuarij 1677.

ARGVMENTVM.

Non eſt neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Hæres fiduciarius eſt ſolum Adminiſtrator & Cuſtos.*

2 *Sententia a qua non eſt appellatum nec appellatio proſecuta tranſit in iudicatum.*

3 *Sententia in iudicatum tranſacta pro veritate habetur.*

4 *Et probat bonum Ius illius ad cuius fauorem fuit lata.*

5 *In dubio præſumitur valida, & iuſta.*

6 *Maximè ſtante lapſu 30. vel 40. annorum.*

7 *Sententia ſine actis non poteſt dici iuſta vel iniuſta.*

8 *Acta ſunt tranſportanda ab eo qui dicit ſententiam eſſe nullam, & iniuſtam.*

DECISIO XLVI.

Conceſſa per A. C. immiſſione Portiæ, & Magdalenæ Cæciliæ de Delphinis ſuper Tenimentum poſitum in Territorio Spoletano in vocabulo *Il Colle* vti ſubiectum fideicommiſſo Ioannis Aui Paterni ad earum fauorem purificati Appellauit Polus modernus controuerſi prędij Poſſeſſor contendens conceſſam immiſſionem ex eo quod Benedictus Pater dictarum ſororum agentium prædium alienauerat de anno 1638. vti ſibi obue-

niens

niens ex hæreditate Liuiæ Brancaleonæ
Matris, quę licet in eius teſtamento con-
dito de anno 1617. hæredem inſtituiſſet
Ioannem Patrem, & reſpectiuè mari-
tum relictis tantum ſcutis 25. eidem Be-
nedicto vnico filio; tamen dicta hæredis
inſtitutio fuerat confidentialis, & facta
ad commodum Benedicti filij, vt poſtmo-
dum mediante Iudicio poſt obitum Ioan-
nis Patris per Benedictum filium intro-
ducto Ordinarius Spoletanus de anno
1630. per diffinitiuam ſententiam in iu-
dicatum tranſactam declarauerat, *vt in
Summario Poli num.* 4. cauſaque ad Ro-
tam deuoluta fuit coram me dubitatum
ſub die 15. Iunij 1676. an dictis ſororibus
eſſet danda immiſſio, & cum allegaretur
prædicta ſententia Ordinarij Spoletani,
in qua potiſſima defenſio Poli conſiſte-
bat fuit dilata reſolutio, & dictum quod
tranſportentur acta; & cauſa hodie re-
propoſita, & actis minimè tranſportatis
denegandam eſſe immiſſionem Domini
reſponderunt.

Moti ſunt ex eo, quod Polus poſſidet
iuſto titulo venditionis factæ à Benedi-
cto, qui fuit declaratus verus hæres Li-
uiæ Matris ex ſententia Ordinarij, vndè
Ioannes Pater ſuper bonis ſub fiducia
relictis non potuit inſtituere fideicom-
miſſum, cum non poſſideat ad ſui com-
modum, ſed hæredis veri, & ſit tantum
1 adminiſtrator, & cuſtos *iuxtà textum in
l. Saius Saturninus ff. ad S.C. Trebell. cum
alijs apud modernum Lucenſem de pact. fu-
tur. ſucceſſ. lib. 3. cap. 6. num. 2. & ſeqq.
Rota coram Caualer. deciſ. 284. num. 3. &
deciſ. 381. num. 1. & in rec. dec. ſeu voto
536. num. 61. par. 14.*

Quæ ſententia ſatis iuſtificat fiduciam,
quia cum ab ea fuerit appellatum, & ap-
2 pellatio nunquam proſecuta ob lapſum
fatalium tranſiuit in iudicatum *iuxta tex-
tum in Auth. ei qui C. de tempor. Appell. cap.
cum ſit Romana 5. & cap. Conſtitutus 45.
de appellat. Rota coram Bich. deciſ. 345.
num. 1. & in rec. dec. 15. num. 1. par. 14.
& deciſ. 331. num. 1. par. 15. & in Roma-
na Pecuniaria 12. Iunij 1671. §. Ratio re-
ſolutionis coram R. p. d. meo Rondinino, &
in Romana Domus 16. Ianuarij 1673. §.
certius quia coram b. m. Priolo*; Ideoque
3 pro † veritate eſt habenda *Rot. in rec. dec.
321. num. 7. par. 10. & deciſ. 479. num.
4. par. 14. & deciſ. 31. num. 6. & 132.
num. 22. & 266. num. 10. & 313. num. 5.
par. 15. & in citata Romana Domus coram
Priolo §. certius*, & alibi paſſim; & pro-
4 bat bonum Ius Poli ex Iuribus vendito-
rum poſſidentis, vt proſequitur *eadem
Romana Domus coram Priolo §. præfata
enim ad finem*.

Nec fuit attenta exceptio adducta per
Sorores de Delphinis aduerſus dictam
ſententiam Ordinarij Spoletani, quod
5 nempè fuerit nulla, & iniuſta, quia vl-
tra quod in dubio ſententia præſumitur
valida, & iuſta *Rota coram Duran. deciſ.
7. num. 19. & coram Peutinger. deciſ. 406.
num. 4. & in rec. deciſ. 338. num. 34. par.
15. & in d. Romana Domus coram Priolo
§. Præfata enim*; maximè ſtante lapſu 30.
& etiam 40. annorum, quo caſu eo ma-
6 gis pro † validitate, & iuſtitia ſententiæ
præſumitur. *Rota coram Peutinger. deciſ.
24. num. 8. & coram Buratt. deciſ. 376.
num. 3. & ſeqq. ibiq. Add. litt. A. coram
Mantica deciſ. 296. num. 6. & 7.*

In præſenti caſu viſa eſt penitus remo-
ueri; nam cum acta ſententiæ non fuerint
tranſportata, non poteſt conſtare de il-
7 lius Iuſtitia, vel iniuſtitia, cum ea per
Iudicem ſint inſpicienda, vt ex illis vali-
ditas, aut nullitas, iuſtitia, vel iniuſtitia
appareat *Rota coram Duran. deciſ. 7. nu.
18. & coram Bich. deciſ. 250. num. 35. &
in rec. deciſ. 45. num. 7. par. 9. & deciſ.
270. num. 14. par. 14. & deciſ. 201. num.
10. par. 15. & in dicta Romana Domus 16.
Ianuarij 1673. §. etiam coram bon. mem.
Priolo*.

Hanc autem tranſportationem dixe-
runt Domini eſſe faciendam à Sororibus
de Delphinis, quæ ſunt Actrices, cum
Polus vti reus conuentus excipiat, & af-
firmet ſe poſſidere ex iuſto titulo, & eſſe
tutum vigore dictæ ſententiæ, quam So-
rores impugnant illam aſſerentes nullam
& iniuſtam, ideoque tamquam in ſua
replicatione actrices tenentur ſuam in-
8 tentionem fundare, & acta producere,
& tranſportare, vt diſtinguendo *firmat
Rota coram Duran. deciſ. 7. num. 22. &
23. & coram Caualer. deciſ. 43. per totam
& in rec. deciſ. 201. num. 10. par. 15. cum
alijs in citata Romana Domus coram Priolo
ad finem*, quod cum Sorores non adim-
pleuerint ſententia præſumitur valida, &
iuſta ex ſuperius allegatis.

Et ita vtraque &c.

BONONIEN. PECVNIARIA.

Lunæ 29. Martij 1677.

ARGVMENTVM.

Datio inſolutum ſine facto Iudicis, aut partis nùm ſubſtineatur. Ius percipiendi fructus dotales an poſſit cædi. Fructus loco damnorum, & intereſſe an,& quando debeantur, & quando illius taxatio valeat.

SVMMARIVM.

1 *Hæres ceſſionarij poteſt venire ex eius Iuribus.*
2 *Datio in ſolutum vt inducatur neceſſarium eſt factum Iudicis, aut partis.*
3 *Et eo deficiente poſſeſſio, & fructuum perceptio refertur ad pignus.*
4 *Compenſationem opponens debitum fatetur.*
5 *Fructus compenſantur cum fructibus.*
6 *Confeſſio partis teſtibus præfertur:*
7 *Fructus crediti dati in dotem debentur eo ipſo quo Maritus ſubſtinet onera matrimonij.*
8 *Etiamſi ſit datum abſque ſcientia debitoris.*
9 *Ius percipiendi fructus dotales num poſſit cædi vide remiſſiuè, & duobus* num. ſeqq.
12 *Confeſſionis propriæ impugnatio non admittitur.*
13 *Fructus debentur loco damnorum, & intereſſe concurrentibus mora debitoris, & occaſione inueſtiendi cum notitia debitoris.*
14 *Mora regulariter inducitur ex interpellatione.*
15 *Fructus debentur loco damnorum, & intereſſe quando ſunt conuenti etiamſi deſit mora.*
16 *Liquidatio intereſſe non eſt neceſſaria quando fuit conuentum per inſtrumentum.*
17 *Taxatio intereſſe veriſimilis, & abſque fraude etiam a principio ſuſtinetur.*
18 *Et taxatio præſumitur rationabilis, & iuſta.*
19 *Et contrarium prætendens tenetur probare.*

DECISIO XLVII.

Legatum librarum 4000. relictum per Horatium Canalem Thereſiæ, & Iuſtinæ de Zanis ſoluendum à Carolo Pellino hęrede poſt annũ à die contracti matrimonij Dominicus Calderinus acquiſiuit tàm vti Maritus Iuſtinæ, quàm vti cæſſionarius Thereſię, quę matrimonium de anno 1638. contraxerant; Poſtmodum de anno 1639. requiſito Carolo debitore ad ſoluendum dictas libras 4000. ex quo promptas habebat inueſtituras iſtas cum non haberet commoditatem ſoluendi obtinuit à Dominico Creditore dilationem ad quinquennium, quo durante ſoluere promiſit affictus, quos ex bonis emendis habere potuiſſet loco damni emergentis ad rationem ſex pro quolibet centenario, *vt in Sum. Caroli nu. 1.*

Poſtmodum de anno 1644. cum Calderinus, & Iuſtina Coniuges Prædium à Iacobo de Mitis cum aſſignatione dicti crediti loco pretij emiſſent Carolus debitor nouam ad triennium dilationem impetrauit cum eadem promiſſione ſoluendi libras ſex pro quolibet centenario *Summ. Caroli num. 2.* quo elapſo termino, nec ſolutione ſecuta coacti ſunt Coniuges præfati ex retroceſſione crediti, vt ſupra aſſignati à Iacobo venditore facta eidem tradere cenſus, & alia credita. Deinde de anno 1656. idem Calderinus vna cum Cæſare filio defuncta interim Iuſtina de anno 1656. emerunt à Ioanne Baptiſta, & Antonio de Magnanis aliud Prædium mediante datione inſolutum eiuſdem crediti, *vt in Sum. Caroli nu. 4.* ſuper cuius ſolutione orta lite inter eundem Carolum, & Corneliam hæredem venditorum, poſt varias hinc inde ſententias cauſa ad Rotam deuoluta coram *Reuerendiſſ. D. meo Albergato Dec.* præuia deciſione 27. *Iunij* 1674. prodijt ſententia fauorabilis Corneliæ, pro cuius confirmatione, vel infirmatione dato per me dubio cenſuerunt Domini confirmandam.

Non impugnabatur validitas, & ſolum ad illius Iuſtitiam ſe reſtringebant informantes, quæ viſa eſt aſſiſtere. Creditum enim librarum 4000. ex legato ſuperius enunciato apparet, & de ceſſione ipſius facta à Cæſare filio, & hærede Iu-

Iuſtinæ auctoribus Corneliæ actricis con-
ſtat *ex Summ. Pellini num.* 4. & proindè
omnia Iura, & actiones pro illo cædenti
competentes translatæ fuerunt in cæſſio-
1 narios, ex quorum commodo Cornelia
hæres vti poteſt *Coccin. deciſ.* 1529. *num.*
1. *cum alijs vulgatis*.

Non aduerſante aſſerta datione in ſo-
lutum tornaturarum 47. & tabularum
46. terreni pro credito ſupradicto per
Carolum ad fauorem Dominici Calderi-
ni facta, ex qua creditum prætenditur
extinctum. Siquidem non probatur hanc
dationē in ſolutum interueniſſe, ad quam
2 inducendam neceſſarium eſt factum Iu-
dicis, aut partis *Contr. diſcept.* 91. *nu.*15.
Rota coram Duran. deciſ. 26. *num.* 23. *&*
in rec. deciſ. 182. *num.* 18. *& ſeqq. part.*
10. *& in Romana ſaluiani* 13. *May* 1676.
§. *nec ſolutio, &* 11. *Ianuarij* 1677. §. *nam*
quantum ad mobilia coram me; Adeo vt
non ſuffragentur menſuratio terreni, &
teſtes deponentes de collectione fructuū,
aut de alijs actibus poſſeſſorijs, quia ex
his actibus datio in ſolutum argui non
poteſt, ſed potius in pignus, cum non
3 præcedente facto partis, aut Iudicis ne-
mo valeat rerum alienarum dominium
ſibi appropriare *iuxta doctrinam Cuman.*
in l. res obligata 60. *num.* 5. *antè finem*
verſ. & hæc procedunt ff. de legat. 1. quam
ad excludendam dationem inſolutum in
credito fructifero ponderauit *Rota in*
Romana Saluiani de annis 1676. *&* 1677.
coram me in locis mox allegatis.

Præſertim accedentibus confeſſioni-
bus Caroli debitoris emiſſis tàm in ac-
ceptatione ſententiæ eum condemnantis
ad ſolutionem capitalis facta in illo fru-
ctuum imputatione, quàm in commiſſio-
ne appellationis de qua *Sum. reſponſionis*
Corneliæ num. 1. in quibus dùm petijt im-
putationem fructuum per neceſſarium
4 antecedens faſſus fuit capitale ab ipſo
deberi, qui enim compenſationem op-
ponit debitum fatetur *Surd. deciſ.* 24. *ſub*
num. 6. *&* 7. *Rota coram Bich. deciſ.* 166.
num. 2. *& in rec. deciſ.* 33. *num.* 2. *par.* 5.
& deciſ. 79. *num.* 17. *&* 18. *par.* 13. Et
licet teſtes probent aliquos fructus per
Auctores Corneliæ fuiſſe perceptos, vt
admittunt ſcribentes pro eadem; tamen
illi non valent ſortem extenuare, ſed
5 compenſantur cum fructibus ipſius cre-
diti *Rota coram Coccin. deciſ.* 562. *num.* 2.
neque hinc valet deduci aſſerta datio in
ſolutum, cum ex contraria partis confeſ-
ſione excludatur, quæ quibuſcumque
6 teſtibus præfertur *Gabr. de Teſtibus con-*
cluſ. 4. *num.* 75. *Vermigliol. conſ.* 408.
num. 17. *Rota coram Duran. deciſ.* 337.
num. 41. *& coram Buratto deciſ.* 317. *nu.*
8. *& coram Dunoz. Iun. deciſ.* 399. *num.*
8. *& deciſ.* 994. *num.* 4.

Quo verò ad fructus ſequendo diſtin-
ctionem relatam in deciſione huius cauſæ
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano duo
conſiderarunt Domini tempora, vnum
à die 22. *Februarij* 1639. quo prima vice
Carolus ad illorum ſolutionem ſe obli-
gauit; Alterum a die 3. *Nouembris* 1643.
quo aliam ſimilem obligationem contra-
xit ad fauorem Iacobi de Mitis ab indè
citrà.

Quoad primum cenſuerunt Domini
fructus rectè conuentos, & deberi tam-
quam dotales, dum creditum fuerat Do-
minico Calderino in dotem aſſignatum,
& vti tale recognitum ab ipſo Carolo de-
bitore, qui ſe obligauit ſoluere libras ſex
7 pro quolibet centenario, & proinde dum
Dominicus ſubſtinebat onera matrimo-
nij, ei debebantur vſuræ *iuxtà textum*
in cap. ſalubriter de vſur. & l. vſuras ff.
de Iur. dot. etiam ſi hoc nomen debitoris
8 eſſet cæſſum abſque conſenſu, & ſcien-
tia ipſius debitoris, *vt firmat Leotard.*
de vſur. quæſt. 29. *a num.* 4. *vſque ad* 12.
& Rota poſt ſtatil. de Saluian. Interd. dec.
vltima num. 7. *& ſeqq. & in deciſione præ-*
cedentis inſtantiæ §. *quoad primum*.

Et licet ſcribentes pro Carolo impu-
gnarent hanc concluſionem ex eo, quod
tantum libræ 1000. eſſent dotales Iuſti-
næ, reliquæ verò ſpectarent ad There-
ſiam, quæ non potuit cædere hoc Ius
9 percipiendi fructus dotales tamquam ius
perſonale *ex olea de caſſ. Iur. tit.* 6. *quæſt.*
2. *num.* 27. *& pluribus ſeqq.* quia quid-
10 quid ſit de veritate huius concluſionis,
quam impugnat *Buſſ. de dote cap.* 20. *nu.*
66. quam tamen quæſtionem Domini non
intendebant determinare ſcribentes pro
Cornelia dicebant non poſſe quidem cæ-
di hoc ius percipiendi fructus dotales ita
11 vt cæſſionarius habeat ex Iure proprio,
& directo, ſed ſolum ad effectum, vt
tanquam repræſentans cædentem vigore
actionum vtilium, quæ in cæſſionarium
tranſeunt ad vitam cædentis exigere poſ-
ſit,

ſit, vt declarat *Merlin. de Pignor. lib. 3. quæſt. 8. num. 16. cum alijs apud eundem.*

His tamen omnibus poſthabitis ex facto viſa eſt cæſſare difficultas, dum vtraque ſumma fuit data in dotem Dominico, & de vtraque Iuſtina, & Dominicus Coniuges tamquam dotali ſemper diſpoſuerunt, & pro tali à Carolo debitore fuit habita, & recognita in pluribus iuratis Inſtrumentis, vt in *Summar. reſponſionis Corneliæ numer.* 1. 2. & 3. contra quæ non eſt audienda Caroli impugnatio ex vulgatis.

12 trà quæ non eſt audienda Caroli impugnatio ex vulgatis.

Quo verò ad ſecundum tempus cum Carolus requiſitus ad ſoluendum capitale, cuius Calderinus nedum habebat promptum inueſtimentum, ſed illud realiter inueſtiuit in Prædio empto à Iacobo de Mitis, illius ſolutionem diſtulerit, ità vt ex eius mora Calderinus fuerit coactus de anno 1650. acceptare retroceſſionem crediti eidem Iacobo aſſignati, eique conſignare alios fructiferos effectus fructus debebantur loco damnorum, & intereſſe, ſinè ratione lucri ceſſantis atten-
13 tis requiſitis *Pauli de Caſtro in l. 3. ff. de eo quod certo loco*, nempè mora debitoris, & occaſione inueſtiendi ipſi debitori notificata ex Inſtrumento dato *Sum. Caroli num.* 4. quibus concurrentibus fructus loco damnorum, & intereſſe deberi firmant relati in deciſione *Reuerendiſſimi D. mei Decani §. quo verò ad ſecundum tempus*. Siuè ratione damni emergentis ex retardata ſolutione paſſi à Calderino, in quibus etiam ſi deeſſet iudicialis inter-
14 pellatio, † ex qua regulariter ſolet induci mora, tamen in præſenti, ex quo agitur de intereſſe certo iam conuento, & conſequenter adſit notitia debitoris,
15 & ſtipulatio ex his illa ſuppletur *ex deductis per Rot. coram Zarate deciſ. 36. nu. 7. & in rec. deciſ. 301. num. 4. & 5. part. 15. & benè in deciſione Reuerendiſſimi D. mei Decani §. penultimo, & vltimo.*

Minoris ponderis eſt altera obiectio, quod non conſtet quid, & quantum interfuerit Dominico ſtipulanti ratione lucri cæſſantis, & damni emergentis, & quod taxatio certi Intereſſe à principio non valeat; nam vltra quod liquidatio
16 non eſt neceſsè cùm in Inſtrumento ſit conuentum de certa quantitate *Rota cor. Coccin. deciſ. 1951. num. 26.* Taxatio inter partes facta de certo lucro quando eſt veriſimilis, & ſit abſque fraude, vt in præ-
17 ſenti ſubſtinetur *iuxtà doctrinã Hoſtienſ. in cap. ſalubriter de vſur. cum alijs pleno calamo congeſtis per Grattan. diſcept. 387. num. 1. & ſeqq. Cancer. var. reſol. par. 3. cap. 7. num. 73. & 74. & per Rot. coram Zarate deciſ. 36. num. 5.* Rationabilis, & iuſta præſumitur, cum videatur potius quædam tranſactio inſpecto futuro euen-
18 tu, & qualitate rei, vt tollatur difficultas probationis *Rota coram Merlin. deciſ. 401. num. 6. & coram Bich. deciſ. 552. n. 9. & ſeqq. & coram Eminentiſſimo Ottobon. deciſ. 2. num. 11.* & hoc caſu onus probandi taxationem non fuiſſe propor-
19 tionabilem, & iuſtam ſpectaret ad excipientem *Rota coram Merlin. d. deciſ. 401. num. 6. & coram Bich. d. deciſ. 552. num. 15.* & vtramque concluſionem *firmauit in Romana Vinea 22. Iunij 1672. §. Poſita autem conuentione coram R. p. d. meo Rondinino.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA SALVIANI.

Lunæ 29. Martij 1677.

ARGVMENTVM.

Cenſus conſtitutus cum cædula Banchi an, & quando ſit validus maximè in Regno Neapolis, & an ſubſtineatur Cenſus ſuper alio cenſu impoſitus. Simulatio ex quibus excludatur. Saluianum quando detur ſuper cenſu, & pecunijs ex eo retractis, & diſcutitur quæſtio quando pretium ſuccedat loco rei, vel è conuerſo.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum conceditur concurrente hypotheca, & poſſeſſione antiqua debitoris, & moderna rei conuenti.*
2 *Inſtrumentum publicum facit. probationem probatam.*
3 *Cenſus in Regno Neapolis poteſt conſtitui cum cædula Banchi.*
4 *Maximè ſi pecunia ſit depoſita ad effectum inueſtiendi.*
5 *Et ſit relicta in Banco ad effectum ſoluendi Creditoribus imponentis.*
6 *Cenſus cum cædula Banchi conſtitutus, vt*

 infrin-

infringatur debet probari per diligentias in Banco non numeratio, & non exiſtentia pecuniæ.

7 *Simulatio requirit cauſam.*

8 *Excluditur ex veritate actus.*

9 *Mediantibus maxime inſtrumentis publicis.*

10 *Et ex ſolutione pretij mediante Banco.*
Amplia etiam ſi interueniat aliquod pactum inſolitum vt num 12.

11 *Præſumptio cedit veritati.*

13 *Impoſitio cenſus ſuper alio cenſu dicitur venditio Iuris ad annuum redditum.*

14 *Et tenetur ſoluere fructus vti obligatus in ſolidum eum primo cadente.*

15 *Cenſus imponi poteſt ſuper alio cenſu.*

16 *Et ſuper Iure exigendi in perpetuum.*
Cum habeatur loco ſtabilium ibidem.

17 *Cenſus vere conſtitutus in dubio præſumitur iuſtus, & validus.*

18 *Et contrarium aſſerens tenetur probare aliter quam per viſionem inſtrumenti.*

19 *Saluianum non retardatur per exceptiones requirentes probationem extrinſecam, & altiorem indaginem.*

20 *Obligatio generalis omnium bonorum comprehendit cenſum.*

21 *C· jum p ſſidens dicitur illius Dominus, & poſſeſſor, & qualiter.*

22 *Cenſus poſſeſſio probatur ex illius aſſignatione, & ceſſione.*

23 *Pecuniæ donec extant veniunt ſub generali obligatione loco rei.*

24 *Saluianum datur ſuper pecunijs, mobilibus gemmis, & nominibus debitorum.*

25 *Pretium in particularibus non ſuccedit loco rei.*

26 *Limita quando res non extat, & eſt conſumpta, vel debitor non eſt ſoluendo.*

27 *Amplia ſiue agatur ex cauſa lucratiua, ſiue onerosa quando pretium extat in ſpecie.*

28 *Pecunia depoſita in faciem alicuius tranſit in eius dominium.*

29 *Limita in depoſito conditionato.*

30 *Res in particularibus non ſuccedit loco pretij.*

31 *Saluianum conceditur in rebus ex pecunia debitoris comparatis.*

32 *Attentata ſunt omnia geſta poſt inhibitionem Iudicis.*

33 *Auocatio pecuniæ datur ſi mala fide fuerit exacta.*

DECISIO XLVIII.

OBtinuit in Tribunali Eminentiſſimi Vicarij Iulia Gonzaga creditrix Benedicti Spinulæ eius Viri occaſione venditionis duorum cenſuum ſententiam fauorabilem immiſſionis in Saluiano ſuper depoſito ſcutorum 650. proueniente ex rata cenſus cum Congregatione Lateranenſi alias per Benedictum debitorem poſſeſſi, & poſtea Petro Ferretto ceſſi, quam ſententiam præuia deciſione *ſub die 4. Februarij* 1675. Reuerendiſſimus D. meus Decanus confirmauit, a qua denuo interpoſita appellatione, mihique cauſa commiſſa dedi dubium an ſententia rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, & pro confirmatione placuit Dominis reſpondere.

Sententiæ enim validitas non fuit controuerſa, & Iuſtitia conſtat, cum concurrant omnia requiſita in Iudicio Saluiani neceſſaria, debitum nempè Benedicti cum hypotheca, reique poſſeſſio de tempore obligationis, ac moderna Ferretti rei conuenti, quibus concurrenti-
1 bus Saluianum denegari non poteſt *l. 1. ff. & C. de Salu. Interd. Rota coram Coccin. deciſ. 1989. num. 1. & coram ſan. me. Gregorio deciſ. 491. num. 6. & in rec. deciſ. 11. num. 1. & 2. par. 12.*

Duplex eſt creditum Iuliæ alterum ducatorum 650. vigore cenſus, ſeu annui redditus ducatorum 45÷ venditi per Benedictum *die 20. Auguſti* 1639. ſuper quadam maſſaria ad fauorem Iuliæ Vxoris *Summ. Petri num.* 3. alterum ducatorum 850. occaſione venditionis alterius cenſus, ſeu annuorum reddituum ducatorum 76÷ quos Benedictus poſſidebat, de quo *Summ. eiuſdem Petri num.* 4. quæ
2 vti publica Inſtrumenta faciunt probationem probatam *Rota poſt Zach. de oblig. camer. deciſ. 59. num. 1. & deciſ. 159. pariter num. 1. & in alijs paſſim.*

Contrà hos cenſus Domini non curarunt ea, quæ obiciebant ſcribentes pro Ferretto; nam principalis exceptio non numeratæ pecuniæ in actu illorum impoſitionis à Piana Bulla requiſita tolli viſa fuit ex lectura Inſtrumentorum, maximè cum ſint celebrata in Regno Neapolis, in quo partita, & cædula Banchi habet vim veræ ſolutionis, & ea mediante re-

ſtè

3 ∂è imponi poteſt cenſus ad differentiam ſimplicis ordinis, vt declarauit idem B. Pius V. in eius *Conſtitutione* §. 10. & firmant *Cenc. de cenſ. quæſt.* 50. *num.* 13. *& ſeqq. & Rota poſt eum dec.* 92. *num.* 6. *& in rec. deciſ.* 11. *num.* 5. *par.* 12. *& deciſ.* 495. *num.* 13. *& ſeqq. par.* 14. *& in Neapolitana Pecuniaria* 11. *Martij* 1669. *Signali coram Illuſtriſſ. Ottalora Conſilij ſupremi Caſtellæ Senatore* confirmata *die* 23. *Ianuarij* 1671. *coram R. p. d. meo Burlemont*.

Eoque magis cum pretium primi cenſus prouenirct ex venditione ſtabilium facta per Iuliam Hyeronimo Berarducci, qui pretium depoſuerat in Banco S. Eligij ad effectum inueſtiendi pro euictione bonorum venditorum, addita conuentione, quod in caſum extinctionis dicti cenſus iterum in alijs inueſtiretur, *vt in Summ. reſponſionis Iuliæ num.* 1. ex his
4 enim tollitur omnis ſuſpicio fraudis, & cenſus validitas fortior reſultat ex firmatis *in Farſen. Cenſus* 4. *Maij* 1672. *&* 10. *Martij* 1673. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*; dictaque pecunia fuit per Benedictum relicta in eodem Banco S. Eligij ad effectum illam ſoluendi proprijs Creditoribus, *vt in d. Summ. num.* 1. quod
5 eo magis numerationem arguit, & probat *Cenc. de cenſ. quæſt.* 51. *num.* 25. *& Rota poſt eum deciſ.* 133. *num.* 12. Secundus verò cenſus fuit impoſitus pariter mediante ſolutione facta per Bancum Montis Pietatis, vt legitur in eodem Inſtrumento, ideoque ambo cenſus ſunt validi, vt ſupra fuit dictum.

Accedente, quod non conſtat ex diligentijs in Banco faciendis, quod pecunia non adeſſet, & non fuerit numerata,
6 vt eſſe neceſſarium ad infringendum cenſum voluit *Afflict. controu.* 21. *num.* 14. *&* 15. *& Antonin. de Amato reſol.* 42. *per totam*.

Minoris viſa eſt ponderis exceptio ſimulationis contractuum, nam pro illa
7 præſumenda cauſa non adeſt, vt requiritur. *Rota coram Gregor. deciſ.* 157. *&* 401. *nu.* 1. *& poſt Cenc. de cenſ. deciſ.* 436. *nu.* 7.
8 Imò conſtat de veritate actus, † quæ ſimulationem excludit. *Rot. in rec. dec.* 106. *num.* 7. *part.* 2. *& deciſ.* 334. *num.* 12. *par.* 5. *& deciſ.* 519. *num.* 10. *par.* 5. *tom.* 2. *& coram Gregor. deciſ.* 157. *num.* 19. *& coram Penia deciſ.* 742. *num.* 10. ma-
9 ximè mediantibus publicis Inſtrumentis *Rota in rec. d. deciſ.* 100. *num.* 7. *par.* 2. *& coram Gregor. d. deciſ.* 157. *num.* 20. & quod magis eſt apparet de ſolutione pre-
10 tij mediante Banco, ex quo omnis ſimulationis præſumptio excluditur *Rota in rec. deciſ.* 555. *num.* 4. *par.* 5. *tom.* 2. *& coram Gregor. dec.* 195. *num.* 3. quibus ſtantibus tollitur omnis ſuſpicio, quæ poſſet oriri ex aliquo pacto inſolito ap-
11 poſitò in his contractibus, cum præſumptio ſemper cædat veritati *ad text. in l. fin. ff. de probat. cum alijs apud Valenz. conſ.* 90. *num.* 168. & hæc ſola ex alijs
12 ſupradictis penitus elidatur *ex Rota in rec. dec.* 201. *num.* 41. *&* 42. *par.* 7.

Altera obiectio, quod ſecundus cenſus fuerit impoſitus ſuper re incerta viſa eſt Dominis duplici reſponſione poſſe tolli. Primo quod iſta poteſt dici venditio certi annui redditus, ſeu cenſus iam antecedenter conſtituti, in quo non procedit rigor contractus cenſualis, ſed vendens ſtante eius obligatione tenetur
13 preſtare annuum conuentum intereſſe, ex quo ſit venditum Ius ad talem redditum, non ad fructus rei, vt diſtinguit *Ioſeph de Roſa conſult.* 7. *ſub num.* 74. *verſ. igitur aduerto cum ſeq.* & videtur concordare *Iulius Capon. diſcept.* 153. *num.* 14. *lib.* 3. vel teneretur ſoluere tamquam
14 obligatus inſolidum cum primo cedente annuorum redditaum, quod non repugnat *Poſth. reſol. ciuil.* 75. *num.* 34.
15 Secundo, quod non prohibetur imponi cenſus ſuper alio cenſu *Donat. Anton. de Marin. lib.* 1. *reſol.* 11. *num.* 14. *Cenc. de cenſ. quæſt.* 31. *num.* 1. *& ſeqq. R. p. d. de Luca diſc.* 17. *num.* 3. *& ſeqq. de cenſ. Duard. eodem tract.* §. 1. *quæſt.* 31. *num.* 5. *Pilaia deciſ. Pontific. tom.* 2. *deciſ.* 10. *de cenſ. petit.* 5. *num.* 37. nec minus eſt prohibitum imponi cenſum ſuper Iu-
16 re exigendi quid annuum in perpetuum, cum iſta pro immobilibus ad hunc effectum habeantur, vt docet *Anendan. de cenſ. cap.* 56. *nu.* 18. *Duard. eodem tract.* §. 1. *quæſt.* 32. *num.* 5. *& Pilaia vbi ſupra num.* 42.

Neque viſa eſt vrgere replicatio, quod non conſtet a quo debeantur dicti annui ducati, & in quo conſiſtant, nam in Inſtrumento fuit habita relatio ad cauthelas, ſeu Inſtrumenta, ex quibus de facili poteſt de his conſtare; ideoque data

veritate actus, de qua in præſenti non
poteſt dubitari, intrat generalis præſum-
17 ptio pro illius Iuſtitia, & validitate, pro
qua in dubio reſpondendum *Conciol. al-
leg. 21. num. 16. & alleg. 22. num. 4. Rot.
poſt Cenc. de cenſ. deciſ. 96. num. 2. & ſeqq.
& deciſ. 554. num. 9.* & onus probandi
negatiuam exiſtentiæ dictorum ducato-
rum annuorum ſpectat ad Ferrettum ne-
gantem, & quidem concludenter, adeò
vt non ſufficiat inſpectio Inſtrumenti,
18 cum ſit res, quæ aliter, quam per ipſam
ſcripturam probari poſſit ex deductis in
terminis fortioribus *per Rotam poſt Cenc.
de cenſ. d. deciſ. 96. num. 5. & 6. & num.
8. cum quatuor ſeqq.* & Saluianum non
poſſet retardari per hanc exceptionem
19 requirentem probationem extrinſecam,
& altio rem indaginem. *Rota apud Cenc.
de Cenſ. deciſ. 95. num. 5. & 353. num. 8.
& 22. & in alijs paſſim.*

Hypotheca, & poſſeſſio Benedicti de-
bitoris reſpectu cenſus, de cuius pretio
agitur, reſultat ex obligatione generali
20 omnium eius bonorum, ſub qua non
fuit dubitatum comprehendi cenſum
*Merlin. de pignorib. lib. 2. quæſt. 24. numer.
1. cum ſeqq. Rota poſt Cencium de Cenſib.
deciſ. 353. num. 3. & deciſ. 403. nu. 1.* quem
cenſum fuiſſe poſſeſsũ à Benedicto (quid-
quid ſubtiliter nimis dixerint ſcribentes
pro Ferretto) Dominis viſum eſt conclu-
denter probatum; nam licet emens cen-
ſum non dicatur creditor ſortis ad effe-
ctum illam liberè exigendi, tamen dici-
tur illius verus Dominus, & poſſeſſor,
21 dum ex illo percipit fructus, qui poſſeſ-
ſionem, & dominium ſequuntur, *vt bene
Rota coram Buratto deciſ. 580. numer. 1.*
ideoque à Rota fuit ſemper ad miſſa poſ-
ſeſſio cẽſus reſultaus ex illius aſſignatio-
ne, & ceſſione, vt in caſu noſtro, in quo
Benedictus illum ceſſit Ferretto, vt præ-
22 ciſè ad effectum concedendi Saluianum
ſuper cenſu *firmauit Rota coram Merlino
deciſ. 22. num. 2. verſ. quod verè cenſus fue-
rit poſſeſſus.*

Hinc cum pecuniæ extantes in Sacro
Monte Pietatis prouenirẽt ex pretio di-
cti cenſus rectè potuit Iulia contra illas
agere, cum iſtæ veniãt ſub generali obli-
gatione loco rei quouſque extant, & non
23 ſint conſumptæ, vt diſtinguendo *firmat
Rota poſt Cencium de cenſ. deciſ. 187. num.
1. & ſeqq. & deciſ. 510. num. 2. & Ciriac.
contr. 338. num. 17. & duobus ſeqq. &
egregie num. 14. cum alijs apud Pacific. de
Saluian. Interd. inſpect. 3. cap. 2. nu. 266.
& ſeqq. iuncto num. 195.* ideoque ſuper
illis poſſe exerceri Saluianum nõ eſt qui
24 ambigat, cum illud detur ſuper pecu-
nijs, mobilibus, nominibus debitorum,
& ſimilibus, *vt bene Pacific. vbi proximè,
& Rota apud Cenc. de cenſ. 69. num. 3.* &
de Iocalibus, & mobilibus *coram Coccin.
deciſ. 1123. num. 1. 4. & ſeqq. & in alijs
ab his citatis, & latè hæc omnia compro-
bantur in deciſione Reuerendiſſimi D. mei
Decani.*

Ex quibus ceſſat quæſtio per DD. agi-
25 tari ſolita an pretium in particularibus
ſuccedat loco rei *ad textum in l. vendi-
tor 21. ff. de hæred. vel act. vend.* Nam
regula textus limitatur quoties res non
extat, vel eſt conſumpta, & debitor non
26 eſt ſoluendo†, cum tunc etiam in parti-
cularibus pretium ſuccedat loco rei *iux-
ta doctrinam Bald. in l. vltima ff. de ne-
goc. geſt. Afflict. deciſ. 369. num. 4. verſ.
tamen dicit Bald. cum alijs cumulatis per
Rot. in rec. deciſ. 51. num. 5. par. 10. &
deciſ. 351. num. 14. par. 11. & in deciſione
Reuerendiſſ. Decani §. Et vlterius:* Non
attenta diſtinctione inter accipientem ex
cauſa oneroſa, & ex cauſa lucratiua, nam
procedit quando pretium eſt conſum-
27 ptum†, non autem quando extat in ſpe-
cie, quo caſu idem de pretio iudicari,
ac de ipſa re, ſi alienata non fuiſſet iudi-
caretur tradunt *omnes DD. in l. pecunia,
C. de priuil. fiſci l. vltima §. Ad hæc C. de
Iure deliber. Flores de Mena lib. 1. variar.
quæſt. 6. numer. 18.* ibi, *vel pecunia extat
recenter ſoluta, aut depoſita, & Rota in
recent. d. deciſ. 351. num. 13. & duobus ſeqq.
par. 11.*

Neque Ferrettus valet effugere hanc
immiſsionem, ex quo fuerit in eius fa-
ciem depoſita pecunia, ex quo depoſito
28 in eius dominium pecunia† ipſa tranſie-
rit; ſiquidem cum depoſitum non fuerit
liberum ad eius fauorem, ſed cum con-
ditione retrouendendi cenſum, & alijs in
ipſo appoſitis dominium numquam exijt
à deponente, & donec non fuerunt pu-
rificatæ conditiones illius in eius domi-
29 nium non tranſijt, † nec habuit vim ve-
ræ, & effectiuæ ſolutionis, *l. depoſiti 39.
ff. de pecul. Rot. in rec. deciſ. 35. numer. 8. 10.
11. & deciſ. 91. num. 4. & ſeqq. part. 13.*

cum

cum alijs in deciſione Reuerendiſſ. D. mei Decani §. *praterea omnis queſtio*; nec ſucceſsiua conſignatio cum ſequto inueſtimento in locis montium poteſt auertere hanc immiſsionem ex regula, quod res
30 in particularibus non † ſuccedat loco pretij *ex merlin. deciſ.* 78. *num.* 2. & 3. quia vltra quod cum pecunia fuerit in eius dominio hoc ſatis eſſet ad conce-
31 dendum Saluianum in rebus † ex ea comparatis *ad tradita coram Penia deciſ.* 961. *num.* 6. omnia in caſu preſenti tolluntur ex facto, cum Iulia fuerit admiſſa ad cauſam tempore quo extabant pecuniæ, & Iudex inhibuerat, ne aliquid innouaretur, ex quo ſequitur quod omnia, quæ poſtea fuerunt geſta, vel vti attenta-
32 ta, & nulla non † valent Iuliæ præiudicare *cap. non ſolum de Appellat. in* 6. vel ſemper remanſit Iuliæ actio hypotecaria pro auocatione pecuniæ mala fide exactę
33 etiam ſi fuerit commixta, † vel conſumpta *Pacific. de Saluian. Interd. inſpect.* 3. *cap.* 2. *num.* 258. *&* 259. *Surd. conſ.* 4. *ſub num.* 43. *Rota in rec. deciſ.* 273. *num.* 14. *&* 15. *part.* 12. *& latè hac omnia diluuntur in deciſione Reuerendiſſ. D. mei Decani à* §. *Praterea vſque ad finem*, cum quibus Domini tranſierunt.

Et ita vtraque &c.

ROMANA DOTIS.

Veneris 2. Aprilis 1677.

ARGVMENTVM.

Dos debetur filiæ in omnibus bonis Patris, & qualiter taxari debeat. Aliqua de correſpectiuitate contractuum.

SVMMARIVM.

1 *Hares tenetur obligatione defuncti.*
2 *Conditio purificata habetur pro pura.*
3 *Dictio*, vel *eſt alternatiua.*
4 *In alternatiuis ſufficit vnum ex alternatis verificari.*
5 *Filia ſuccedunt Patri ſaltem in legitima.*
6 *Hares grauatus vltimus eſt Dominus omnium bonorum*,
7 *Dos debetur filijs ex omnibus bonis Patris.*
8 *Dos ſtante promiſſione in genere taxatur arbitrio Iudicis.*
9 *Et hoc arbitrium regulatur ex circumſtantijs loci, temporis, & alijs ibi conſideratis.*
10 *Iudex in taxatione dotis praſumitur bona propria imputaſſe quando aliàs dos pinguior deberetur.*
11 *Tranſactio ex defectu ſolemnitatum, & ex enormiſſima laſione eſt nulla.*
12 *Ratificatio vt valeat debet conſtare de ſcientia nullitatis facti, & Iuris in ratificante.*
13 *Et ſpecificè, & clare non ſub inuolucro verborum.*
14 *Contractus correſpectiui pro vno habentur.*
15 *Et ſtante correſpectiuitate omnes inſimul ſunt conſiderandi, vt vnum ſubſtantiale non vero ſola qualitates.*
16 *Ratio vbi eadem viget eadem debet eſſe Iuris diſpoſitio.*

DECISIO XLIX.

DEciſum fuerat 16. *Iunij 1673. coram bo. me. Priolo* procedendum eſſe ad vlteriorem executionem mandati executiui pro dote ſcutorum 3500. ad fauorem Portiæ Sabellæ per A. C. Panoiaticum relaxati contrà modernum Principem Iulium Sabellum Succeſſorem clar. me. Principis Pauli, idemque hodie ad fauorem Lauiniæ Sororis Domini reſponderunt.

Mandatum ſiquidem eſt validum, & iuſtum, vtpotè relaxatum vigore claræ obligationis Principis Pauli dotandi neptes, vnde ſtante obligatione Camerali habente executionem paratam iuſtè con-
1 tra Principem Iulium † hęredem fuit relaxatum mandatum, *Zacch. de oblig. Cameral. quaſt. 4. nu. 5. & ſeqq. & Rota poſt eum deciſ. 93. num. 23. & deciſ. 253. num. 2. & in alijs paſſim.*

Non obſtante, quod obligatio ſit conditionalis, quia cum, vt infra dicetur,
2 conditio fuerit purificata pro pura habetur, *l. neceſſario* 8. *verſ. conſtat, ſi extiterit conditio, ff. de pericul. & commod. rei vend. l. potior* 11. *ff. qui pot. in pign. hab. l. ſeruum* 48. §. *Titius verſ. ſed ſi extiterit conditio, ff. de vulg. & pupill. & l. ſi pupillus in fine ff. de condit. Inſtit. Rot. in rec. deciſ.* 619. *num.* 12. *par.* 4. *tom.* 3. *& deciſ.* 208. *num.* 1. *&* 2. *par.* 14.

Quod

Quod autem conditio ſit purificata Dominis videbatur clarum ex Inſtrumento donationis factę per Marcum Antonium Sabellum ſub die 18. *Septembris* 1613. ad fauorem Principis Pauli, Federici, Catharinæ, & Virginiæ de Sabellis, in qua poſt promiſſam annuam prętationem ſcutorum ſexcentum ad fauorem totius lineæ maſculinæ Marci Antonij donantis fuit in caſum illius deficientiæ prouiſum fœminis ſuperſtitibus per hæc verba: *Et quatenus eo caſu extinctionis lineæ maſculinæ dicti Marci Antonij extarent aliquæ fœminæ ex eius linea legitimæ, & naturales, quæ in eiſdem bonis, & Iuribus ipſius Marci Antonij ſi non extaret fideicommiſſum huiuſmodi ſuccederent, vel ex eiſdem bonis, & Iuribus dotandæ venirent, idem Excellentiſſ. D. Paulus dictis nominibus condecenter iuxta vires dictorum bonorum, & Iurium ipſius Marci Antonij dotare promiſit &c.* vt legitur in Inſtrumento dato *in Summ. Lauiniæ num.* 4. *litt. I. & K.* ex quibus verbis licet ſub duplici conditione appareat promiſſa
3 dotatio; tamen cum † illas inrermediet dictio *vel* tamquam alternatiua ſufficit,
4 quod vna ex illis verificetur † *cap. in cætera de reſcript. cap. in alternatiuis de reg. Iur. in 6. l. ſi quis ita ſtipulatus verſ. at ſi ſic ff. de verb. oblig. l. ſi hæredi plures ibiq; gloſſ. in fine de condit. Inſtit. cum alijs apud Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 445. *num.* 16. *Rot. coram Coccin. deciſ.* 139. *num.* 1. *& in rec. deciſ.* 260. *num.* 3. *par.* 4. *tom.* 2. *& dec.* 727. *num.* 3. *eadem par.* 4. *tom.* 3. *& dec.* 283. *num.* 2. *par.* 15.

Quare cum deficientia lineæ maſculinæ per obitum Honorij ſine maſculis nō controuertatur inter partes: Aut fideicommiſſa alias per Rotam canonizata *in dec.* 51. *part.* 1. *diuerſ. & in dec.* 101. *apud Fenzon. ad ſtat. Vrb.* de tempore celebrati contractus non exiſtebant, ſeu expirabant in Marco Antonio, & ecce verificata prima conditio, quia bona, & Iura per eum cæſſa circumſcripta cæſſione tranſiuiſſent in Honorium eius filium,
5 cui ſucceſſiſſent ſaltem pro legitima eius filiæ *l. Parentibus* 8. *& l. ſcimus* 36. *C. de inoffic. teſtam.* Aut verò Marcus Antonius adue erat grauatus reſtituere eius deſcēdentibus maſculis, & ecce verificata ſecunda conditio, cum iſto caſu ſecluſa cæſſione Honorius eius filius prole maſculina deſtiturus per purificationem fi-
6 deicommiſſi † effectus fuiſſet abſolutus Dominus omnium bonorum, & Iurium. *Fuſar de ſubſtit. quæſt.* 551. *num.* 1. *& ſeqq. & Rota in rec. dec.* 363. *num.* 1. *par.* 5. *& in Britinorien. Maioratus* 7. *Iunij* 1675. *coram R. p. d. meo Calatatu* §. *pro excluſione in fine;* & ſic non minus in iſtis, quam in alijs bonis cadebat dotatio ad fauorem Lauiniæ eius filiæ iuxta natura-
7 le Parentum debitum, † de quo *in l. qui liberos* 19. *ff. de ritu nupt. l. dotem* 6. *ff. de collat. bon. l. vltima* §. *neque enim C. de Dotis promiſſ. Mantica de Tacit. lib.* 12. *tit.* 16. *num.* 4. *&* 5. *Rot. in rec. deciſ.* 93. *num.* 1. *& dec.* 94. *num.* 5. *&* 8. *par.* 14.

Quantitas dotis, quę ſtante promiſſio-
8 ne dotandi in genere † arbitrio Iudicis debet taxari *Surd. conſ.* 94. *num.* 31. *Menoch. de Arbitrar. lib.* 2. *caſ.* 149. *num.* 36. *Rota coram Coccin. dec.* 430. *num.* 2. apparet moderata potius, quam exceſſiua in ſcutis 3500. ponderatis qualitate inſignis familiæ, quantitate bonorum, ex quibus dos extrahi debet, temporis, lo-
9 cique vſu, † alijſque facti circumſtantijs a quibus in his caſibus legale Iudicantis arbitrium regulatur *ad textum in l. quæro* 61. *& l. cum poſt* 20. §. *Gener. &* §. *nuptis ff. de Iur. Dot. Menoch. de Arbitrar. lib.* 2. *caſ.* 149. *num.* 36. *Rot. coram Royas dec.* 193. *num.* 3. *& ſeqq. & coram Zarate dec.* 83. *num.* 15. *& ſeqq. & coram Coccin. d. dec.* 430. *num.* 2. *&* 499. *num.* 7. *&* 8. *& apud Torre de pact. futur. ſucceſſ. deciſ.* 135. *num.* 6. *& in rec. dec.* 20. *num.* 2. *& dec.* 28. *num.* 1. 6. *&* 7. *part.* 13.

Aduertendo inſuper, quod promiſſio dotandi fuit facta poſt extinctam lineam maſculinam, ad cuius fauorem erat decreta annua præſtatio ſcutorum ſexcentum, & ſic videtur, quod contrahentes voluerint dotem ſuccedere loco dictæ præſtationis ex veriſimili eorum mente, quo attento eo minus videtur exceſſiua taxatio dotis in ſcutis 3500. cum capitale dictæ annuæ præſtationis longe maiorem ſummam conſtitueret, vt deducebant informantes.

Hinc non videbatur habenda in conſideratione obiectio pro parte D. Principis excitata, quod Lauinia debeat dimittere, ſeù imputare in dotem medietatem multiplici Baroniæ Colliſalti per ipſam poſſeſſam, quam Marcus Antonius ante-

tece-

tecedenter Principi Paulo donauerat; ſiquidem vltra quod non conſtat de hac compræhenſione in donationibus; imò apparet, quod Honorius Pater Lauiniæ iſta Iura expropria perſona tranſtulit in Eminentiſſimum D. Cardinalem Barberinum, non autem vti compræhenſa in fideicommiſſis, a quo proindè benignè habuit pecunias multiplicandas, de quibus eſt ſermo, vt *in Summ. poſitionis cor. bo. me. Priolo D. Principis num.* 7. 8. *& 9.* & conſequenter non eſt locus tali imputationi, ſeu reſtitutioni. In præſenti præſumitur, quod A. C. calculauerit etiam
10 iſta bona, & illis attentis hanc † tenuem ſummam ſcutorum 3500. decreuerit, cum alias longè maiorem debuiſſet concedere, tam attenta annua præſtatione ſcutorum 600. quæ tunc ceſſabat, quam toto patrimonio per Marcum Antonium dimiſſo.

Nec obſtat, quod dotatio vti promiſſa correſpectiuè ad bona, & Iura donata *ſub die* 18. *Septembris* 1613. ad menſuram eorundem tantum debeat regulari, non autem habito reſpectu ad bona, & Iura dimiſſa in tranſactione anni 1607. quam præcisè idem Marcus Antonius factus maior ratificauerat *ſub die* 2. *Septembris* 1613. & proinde eum ex ratificatione omnis defectus ceſſauiſſet, non debeat ad iſta bona haberi conſideratio in alia donatione ſub d. *die* 18. *Septembris* eiuſdem anni 1613. quia cum tranſactio anni 1607. tum ex defectu ſolemnitatum, & cauſæ, tum ex capite enormiſſimæ læſio-
11 nis non parum claudicaret, † & probabiliter eſſet nulla, vt aduertit deciſio *coram bo. me. Priolo* §. *nec ſubſiſtit*. Subſecuta ratificatio ſub *die* 2. *Septembris* 1613. nullius fuit momenti, cum non conſtet de ſcientia certa, & ſpecifica ratificantis
12 nullitatis facti, & Iuris cum † omnibus qualitatibus actus ratificati *Rota in rec. deciſ.* 80. *num.* 2. *par.* 10. *& deciſ.* 50. *nu.* 20. *& dec.* 39. *num.* 14. *par.* 13. *&* 230. *num.* 9. *par.* 14. parum obſtante generalitate ibi expreſſa ſcilicet: *etiam quod in dicto Inſtrumento interuenerit defectus &c.* quia ad hunc effectum ſcientia debet eſſe
13 clara, & ſpecifica; non autem generica, & ſub inuolucro verborum *Ruin. conſ.* 63. *numer.* 24. *lib.* 1. *coſta de fact. ſcient. inſp.* 63. *num.* 20. *Rot. in rec. deciſ.* 262. *num.* 13. *& ſeqq. par.* 9. *& deciſ.* 230. *num.* 9. *par.* 14.

Quare dum poſtea Princeps Paulus agnoſcens tranſactionis, & ratificationis probabiles difficultates curauit rem ponere in tuto mediante noua donatione *ſub die* 18. *Septembris* 1613. cum relatione ad præcedentes contractus *Summ. Lauiniæ num.* 4. *litt. AA. & FF.* iſti omnes contractus ſtante correſpectiuitate ad inuicem cenſeri debent, ac ſi eſſent
14 vnicus, & indiuiduus, contractus *Rota in rec. deciſ.* 131. *num.* 17. *par.* 15. *& coram Coccin. deciſ.* 2131. *num.* 34. & hinc ſequitur quod dotatio ſit promiſſa reſpectu ratificationis, & ſic habito reſpectu ad omnia bona per tranſactionem ratificatam dimiſſa non autem quoad ſola bona contenta in vltima donatione, ſeu ratificatione, cum non debeat attendi ſola ſubſtantia, ſed etiam ſuæ qualitates eam
15 informantes, quas ſubiectum † qualificatum ſemper ſecum defert ex regula *textus in l. ſi conuenerit la* 2. §. *ſi fundus ff. de pignor. action. l. ſi debitor C. de diſtract. pign. l. ſi prædium C. de euict.* quam in proximis terminis conſiderat *Rota cor. Coccin. d. dec.* 2131. *num.* 33.

In cæteris placuerunt fundamenta deciſionis *bo. me. Prioli* æditæ ad fauorem Portiæ Sororis Lauiniæ nunc. Actricis,
16 pro qua cum vigeat † eadem ratio, eadem debet eſſe Iuris diſpoſitio *iuxta textum in l. illud ff. ad l. Aquiliam*, & proinde cum illis Domini tranſierunt.

Et ita vtraque &c.

LEODIEN. REPRAESENTATIONIS AD CARCERES.

Mercurij 5. Maij 1677.

ARGVMENTVM.

Habetur in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Attentata ſunt geſta poſt pendentiam litis in Rota.*
2 *Attentata ſunt ante omnia reuocanda.*
3 *Recurrens ad Iudices Laicos excommunicari poteſt.*

DE-

DECISIO L.

COnſtare de attentatis per Franciſcum de Lelijs, & Michaelem de Liuerloz commiſſis Domini reſponderunt; Cum enim *coram R.p.d. meo Taya* præuijs duabus deciſionibus 23. *Iunij* 1673. & 15. *Maij* 1675. prodierit ſententia declarans Ioannem Thomam non teneri repræſentare in carceribus Albertum aſſertum homicidam q. Canonici Liuerloz a qua appellantes mihi cauſam committi curarunt, & deinde habuerint recurſum ad Cameram Imperialem Spirenſem, a qua extorſerint mandatum pœnale, ac inſimul caſſatorium (vt vocant) aduerſus ſententiam R. p. d. Tayæ, ac proceſſum
1 deſuper fabricatum attentata † ſunt incontrouertibilia in ſpretum litis in Rota pendentis *cap. Romana §. ſi obieiatur de Appellat. in 6. Cocein. deciſ.* 1563. *num.* 10. *Card. Celſ. deciſ.* 362. *per totam Eminentiſs. Otthobon. dec.* 233. *num.* 1. & 2. & *in rec. deciſ.* 75. *num.* 2. *par.* 13. ideoque ſunt in
2 primis, & ante omnia † reuocanda *cap. non ſolum dicto tit. de Appellat. in 6. Merlin. deciſ.* 752. *num.* 1. *cum pluribus ſeqq. Bich. deciſ.* 439. *num.* 3. & *in rec. par.* 15. *deciſ.* 308. *numer.* 1. & 5. & *in alijs vulgatis*.

Quin imò cum fuerit habitus recurſus ad Iudices Laicos, propter hos recurſus prohibitos poſſet contra recurrentes ad cenſuras procedi, cum inciderint in ex-
3 communicationem † comminatam in *Bulla Cenæ Domini* §. 13. & 14. & *firmat Rot. in rec. deciſ.* 75. *num.* 3. *par.* 13. & *coram Buratto deciſ.* 23. *num.* 9. *cum alijs qua poſſent cumulari*.

Et ita vnica tantum parte informante, altera tamen expectata diù, & ſæpius monita reſolutum fuit &c.

ANCONITANA, SEV PISAVREN.

RELEVATIONIS INDEMNITATIS.

Mercurij 5. *Maij* 1677.

ARGVMENTVM.

Cæſſio crediti accollati quid operetur. Dominium qualiter probetur. Contractus non impugnatus ab Auctore nùm poſſit impugnari ab hærede. Cenſus in vtilitatem Pupilli verſus quando ſubſtineatur cum alijs in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Epiſtolæ probant contra ſcribentem*.
2 *Accollans cenſum euadit illius debitor, ac ſi a principio impoſuiſſet*.
3 *Ceſſio in debito proprio reſoluitur in liberationem*.
4 *Dominium inter contrahentes probatur ex venditione*.
5 *Genitiuum* ipſius *denotat dominium*, & *poſſeſſionem rei, cui apponitur*.
6 *Hæres non poteſt impugnare confeſſionem ſui Authoris*.
7 *Dominium probatur ex confeſſione inter confitentes*.
8 *Producens Inſtrumentum cenſetur omnia in eo contenta approbare*.
9 *Et non poteſt illud impugnare*.
10 *Contractus nullus non impugnatus ab Auctore non poteſt nec impugnari ab hærede*.
11 *Cenſus impoſitus pro diſſoluendo ære alieno pupilli cum ſubſecuta verſione ſubſtinetur etiam ſine ſolemnitatibus*.
12 *Solutio actionem*, & *obligationem tollit*.
13 *Hæres petens creditum Authori ſuo ſolutum repelli poteſt exceptione dolo petis*.
14 *Clauſula* ſine præiudicio *præſeruat Iura*.
15 *Solutio præſumitur ſecuta ex aſſignatione facta cum taciturnitate longi temporis*.
16 *Exactio iterata crediti non permittitur*.

DECISIO LI.

ALexander Roncalia, cui extitit hæres Ven. Confraternitas Sanctiſſimi Sacramenti Piſauri poſſidebat Prædium ſitum in contrada, vt vocant, Monte Meluccio ei obuentum ex hæreditate Bernardini Patris, qui illud venditum cum pacto redimendi ad ſexennium Tullio fratri, a Paulo Tullij filio, & hærede recuperauit *Summ. Confraternitatis num.* 8. illudque ſic recuperatum Alexander denuò oppignorauit pro ſcutis 700. & tandem redemit mediante impoſitione cenſus ſimilis ſummæ ſuper eodem Prædio, cum fideiuſſione Pauli Roncaliæ eius Patruelis, quem indemnem conſeruare promiſit,

miſit, vt conſtat *ex Summ. Confraternita-*
tis num.3.& 4. Hoc Prædium ſic, vt præ-
miſſum eſt grauatum donauit idem Ale-
xander Franciſco de Carolis Aduocato
Anconitano, qui illud cum onere ſupra-
dicti cenſus acceptans, vt faſſus fuit *in*
Summ. Confraternitatis num. 5. & 6. fru-
ctus eiuſdem cenſus continuo perſoluit.

Verum cum obierit Alexander Dona-
tor, & inſtituerit ſibi hæredem Confra-
ternitatem Sanctiſſimi Sacramenti Piſau-
ri Franciſcus Donatarius, & alij de Ca-
rolis hæredes Pauli, cui fuerat promiſſa
releuatio indemnitatis in Inſtrumento
cenſus ſcutorum 700. in ſorte ſuper Præ-
dio Montis Meluccij impoſiti egerunt
pro illa conſequenda, & pro reſtitutio-
ne ſcutorum centum ad mutuum accep-
torum ab eodem Paulo pro ſeruitio dicti
Alexandri, & in vtraque prætenſione
ſententiam contrariam ab A. C. Caual-
lerino reportarunt, a qua DD. de Caro-
lis appellãtes cauſam mihi committi cu-
rarunt, & dubium ſubſcriptum, an de-
beretur releuatio pro ſorte, & fructibus
cenſus, & reſtitutio ſcutorum centum
diſputantes negatiuam in omnibus illius
reſolutionem ſubierunt.

Quoad primam partem dubij, quæ reſ-
picit releuationem pro ſorte, & fructi-
bus cenſus ſcutorum 700. ratio reſolu-
tionis fuit, quia dum Franciſcus de Ca-
rolis acceptauerat donationem Prædij
Montis Meluccij cum onere ſupradicti
cenſus, vt fãſſus fuit in epiſtolis, de qui-
bus *Summ. Confraternitatis num. 5. & 6.*
1 quæ vti recognitæ contra ipſum † ſcri-
bentem plenè probant *ad textum in l. pu-
blia §. fin. ff. depoſiti l. eum tabernam §.
idem quæſiuit ad finem ff. de Pignor. §. ſi
quis igitur vbi gloſſ. in verbo facimus Auth.
de Inſtrum. cauthel. & fide cum alijs rela-
tis per Couar. pract. quæſt. cap. 22. num. 7.
& Rot. in rec. deciſ. 182. num. 4. & 282.
num. 1. vbi Add. num. 14. & 15. par. 9.
& deciſ. 345. num. 14. par. 10. & deciſ.
308. num. 9. par. 11. & deciſ. 8. num. 42.
par. 12.* nulla eidem debebatur releuatio,
cum per accollationem ſupradicti cenſus
euaſiſſet debitor principalis, ac ſi à prin-
2 cipio ſe obligaſſet ad † ſolutionem eiuſ-
dem cenſus *Cenc. de cenſ. quæſt. 73. num.
16. & Rota poſt eum deciſ. 547. num. 1. &
2. & poſt Merlin. de pignor. deciſ. 116. nu.
8. & coram Bich. deciſ. 85. numer. 13. &
deciſ. 340. num. 6. & coram bon. mem.
Card. Celſo deciſ. 64. num. 9. & in rec. dec.
213. num. 3. par. 10.*

Hinc non poteſt eidem ſuffragari re-
portata ceſſio à principali Creditore,
quia cum, vt dictum eſt, per accollatio-
nem cenſus fuiſſet effectum proprium
debitum, talis ceſſio non poteſt operari
aliquam translationem, ſed reſoluitur in
3 ſimplicem liberationem, † & quietatio-
nem *Rota poſt Cenc. de cenſib. d. deciſ. 547.
num. 3. & ſeqq. cum alijs in Narnien. Pe-
cuniaria 19. Ianuarij 1674. §. ſimiliter
coram bo. me. Priolo confirmata 11. Martij
1676. §. nam primo coram R. p. d. meo
Paulutio.*

Nec viſum eſt ſubſiſtere obiectum,
quod Prædium Montis Meluccij eſſet
proprium Pauli, cuius ſunt hæredes Ca-
roli, non autem fuiſſe Alexandri, qui il-
lud donauit, contrarium enim apertè pa-
tet ex tota ſerie facti ſupra in princi-
pio recenſiti, nam licet iſtud Prædium
alias fuerit penes Tullium cum pacto re-
dimendi, tamen Paulus eius filius illud
retrouendidit pro eodemmet pretio Ber-
nardino Authori Alexandri, ex qua ven-
4 ditione, † retrouenditione dominium in-
ter contrahentes benè probatur *Rota co-
ram Coccin. deciſ. 1916. num. 6. cum duo-
bus ſeqq.* & vlterius de anno 1648. in im-
poſitione cenſus, de quo eſt quæſtio Pau-
lus in eo ſe obligauit ad effectum recu-
perandi vnam poſſeſſionem ipſius Ale-
xandri, vt ſunt verba Inſtrumenti, qui
5 genitiuus *ipſius* denotat illius dominium,
& poſſeſſionem ex cumulatis *per Rotam
in Romana, ſeu Verulana fideicommiſſi 15.
Iunij 1676. §. quoad Palatium cor. R. p. d.
meo Calataiu*; & expreſsè inferius hoc
faſſus fuit idem Paulus, cuius proinde
confeſſionem Caroli ipſius hæredes im-
6 pugnare non valent, nec ſuum Autho-
rem de mendacio redarguere *Noguerol.
alleg. 25. num. 85. Cyriac. contr. 256. nu.
1. & ſeqq. Rot. in rec. 318. nu. 12. par. 10.*
7 ex qua quidem confeſſione † dominium
inter confitentes probatur *Crauett. conſ.
29. num. 1. & conſ. 157. num. 2. Rota co-
ram Coccin. d. dec. 1916. num. 6.*

Idq; agnouit idem Franciſcus de Ca-
rolis Actor, qui pluries id faſſus fuit ro-
gando Alexandrum pro ceſſione Iuris re-
dimendi huius Prædij illud donatum ac-
ceptando cum onere cenſus, cuius fru-

ctus perſoluit, producendo inſtrumentum cenſus, in quo habetur Prædium eſſe Alexandri; per hanc enim productionem
8 cenſetur approbaſſe omnia † in eodem inſtrumento contenta *Add. ad Gregor. dec. 238. num. 15. Rot. in rec. deciſ. 186. nu. 8. & dec. 413. num. 95. par. 9. & coram Buratt. deciſ. 934. num. 4. & coram Bich. deciſ. 585. num. 2. & coram Duran. deciſ. 433. num. 6.* ità vt non poſſit amplius
9 hanc veritatem † impugnare *Rota coram bon. me. Card. Celſo deciſ. 313. num. 5. & coram Eminentiſſ. Ottbobon. deciſ. 127. nu. 1. & 2. & deciſ. 134. num. 8. & dec. 178. num. 2. & 3. & in rec. deciſ. 24. num. 38. par. 10.*

Ex quibus Domini reputarunt omnino alienum à præſenti diſputatione cognoſcere de validitate retrouenditionis factæ per Paulum de Prædio controuerſo, & de ſubſiſtentia cenſus impoſiti per Bernardinum vti Tutorem Pauli Pupilli; nam quidquid ſit an retrouenditio vti tractata, & concluſa inter Tullium Patrem Pauli, & Bernardinum Fratrem, & deinde à Paulo filio effectuata, & approbata per ſucceſſiuam obligationem factam in impoſitione cenſus ſuper eodem Prædio poſſit amplius vti nulla impugna-
10 ri ab alio, † dum ab ipſo Paulo non fuit impugnata, quod non poſſe voluit *Rota in rec. deciſ. 224. num. 9. par. 14. & deciſ. 179. nu. 3. par. 15.* & an impoſitio cenſus vti facta pro diſſoluendo ęre alieno, nempè dote Matris ad ſecundas nuptias conuolantis, cum ſubſequta verſione in vti-
11 litatem Pupilli † ſuſtineatur abſque ſolemnitatibus, quod videtur affirmare. *Rota poſt Cenc. de cenſ. deciſ. 443. num. 5. & in rec. deciſ. 60. num. 2. & per totam, & deciſ. 443. num. 9. par. 13.*

In præſenti dum conſtat de vera pertinentia Prędij ad Alexandrum ex tot probationibus ſuperius recenſitis iſtę obiectiones, quæ excitantur non ſunt viſæ præſentis inſpectionis, in qua agitur de releuatione indemnitatis, ſed poterunt proponi in alio Iudicio ſeparato, nec interim debet vnum cum alio confundi.

Altera pars dubij continens reſtitutionem ſcutor. centum ſolutorum pro Alexandro de facili viſa eſt Dominis negatiuè reſoluenda; ſiquidem eum inter Paulum Authorem illorum de Carolis, & Alexandrum ſequta fuiſſet ſolidatio omnium hinc inde expenſorum, & ad mutuum acceptorum, tam per apocas, quam per Inſtrumenta, cum effectiua aſſignatione creditorum, & bonorum in ſatisfactionem, & ſolidationem computorum, *vt in Summ. Confraternitatis nu. 9.* fuit per ſolutionem omnis actio, &
12 obligatio † ſublata *ad textum in S. 1. inſtit. quibus mod. toll. oblig.* qua propter Caroli eiuſdem Pauli hæredes inuanum petunt ſatisfactionem ab hæredibus Alexandri, qui poſſent contra eoſdem vti hęredes Pauli agere, & ſic repellere exce-
13 ptione dolo † petis quod intus habes, de qua *in l. dolo facis ff. de dol. except. Rot. in terminis in rec. deciſ. 256. num. 18. par. 9.*

Non refragante agnitione debiti facta de anno 1651. per Alexandrum, quia cum in illa Alexander expreſsè præſeruauerit ſibi Iura competentia contra hæreditatem Pauli, ex iſta proteſtatione
14 præſeruatum fuit † omne eius Ius, & agnitio non valuit eidem præiudicare *Capic. Galeott. controu. 61. num. 25. lib. 1. Rot. in rec. deciſ. 218. num. 1. & 3. & deciſ. 521. num. 5. par. 5.* & vlterius dum in illa fuerunt aſſignata bona, & credita in recompenſam huius ſolutionis, ſtante taciturnitate, & lapſu tam longi tempo-
15 ris præſumitur, quod † ſequta ſit exactio, & omnimoda ſatisfactio *Rota coram Bich. deciſ. 63. nu. 18. & 19. & poſt Merlin. de pignor. deciſ. 106. num. 15.* vndè iterum petere ſatisfactionē crediti prius
16 ſoluti Paulo, † deinde Carolis eſſet pro tertia vice velle exigere, quod bona fides non patitur *iuxta textum in l. bona fides ff. de regul. Iur.*

Et ità omiſſis alijs multis ad cauſam non neceſſarijs Domini reſponderunt vtraque &c.

PRATEN. PAROCHIALIS.

Veneris 7. Maij 1677.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria conceditur etiam in beneficialibus attento fumo, & releuantia, & ex quibus hæc requiſita reſultent. Immemorabilis ex quibus cenſeatur ſublata, & an

& an Sacrum Concilium Tridentinum illam tollat ad materiam *Bullæ 33. B. Pij V. de concurſu in Parochialibus requiſito.*

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria concurrentibus fumo, & releuantia conceditur etiam in beneficialibus.*
2 *Immemorabilis tribuit meliorem titulum de Mundo.*
3 *Releuantia materiæ probatur ex eo quod ex probatione reſultaret victoria cauſæ.*
4 *Concilium Tridentinum in quibus caſibus tollat immemorabilem* remiſſiuè.
5 *Concilij Tridentini decreta omnia continent decretum irritans.*
6 *Decretum irritans non inficit conſuetudinem centenariam, & immemorabilem.*
7 *Conſuetudo immemorabilis non abrogatur niſi ſpecificè de ea fiat mentio.*
8 *Remiſſoria non conceditur ad probandum id cuius contrarium apparet per ſcripturas.*
9 *Immemorabilis per quemcumque actum contrarium interrumpitur.*
10 *Suſpicio falſitatis in ciuilibus ſufficit, vt adimatur fides ſcripturis.*
11 *Scripturæ contrariæ non ſunt attendendæ.*
12 *Facultas probandi, & remiſſoria in dubio concedenda.*
13 *Et non ſunt examinanda merita antè factas probationes.*
14 *Fumus veritatis reſultat ex fidibus recognitis.*

DECISIO LII.

AD controuerſam Parochialem Sancti Iacobi aſpirant Laurentius Cicogninus Præſentatus à Canonicis Cathedralis Eccleſiæ Pratenſis vti Patronis, & Ioſeph Orlandus, qui illam vti vacantem ob non ſeruatum concurſum in Parochialibus requiſitum à Sacro Concilio Tridentino, & Bulla *B. Pij V. la 33.* à Sanctiſſimo Domino noſtro impetrauit. Hinc orta inter eos controuerſia prætendens Cicogninus hanc Parochialem ab immemorabili fuiſſe collatam abſque concurſu ad id probandum tùm ex teſtibus, tum ex perquiſitione Archiuiorum pro negatiua concurſus coarctanda petijt ſibi concedendam remiſſoriam, & ſubdelegationem Iudicis in partibus iuxtà cuius petitionis tenorem propoſito de more per me dubio fuit per Dominos affirmatiuè reſolutum.

Concurrunt etenim releuantia, & fumus materiæ articulatæ, quibus concurrentibus numquam denegatur facultas
1 probandi etiam in beneficialibus, † & remiſſoria conceditur iuxta ſtylum relatum *per Mand. ſ. in prax. commiſſ. form. 25. verbo remiſſoriam verſ. non autem Rota coram Coccin. deciſ. 165. nu. 1. & 6. & coram Merlino deciſ. 15. & 87. vtrobiq. num. 1. & coram Gregor. deciſ. 562. num. 4. & in rec. deciſ. 305. num. 15. part. 12. & deciſ. 299. num. 1. par. 14. & deciſ. 259. pariter nu. 1. part. 15. cum alijs in Hiſpalen. Beneficij 15. Iunij 1668. ſub principio coram bon. mem. Priolo, & fuit dictum in Comen. Iuriſpatronatus 17. Martij proximè preteriti coram R.p.d. meo Calataiu.*

Releuantia viſa eſt Dominis adeſſe, quia ſi Cicogninus probabit numquam fuiſſe ſeruatum in hac Parochiali concurſum, vtiq; nec ſeruari debuit in præſen-
2 ti collatione ex † virtute immemorabilis tribuentis meliorem titulum de mundo *cap. quibuſdam §. preterea ibique gloſ. verbo memoria de verb. ſignif. l. hoc Iure §. ductus aquæ vbi gloſ. ff. de aqua q. cotid. & æſtiua Alex. conſ. 6. num. 1. lib. 1. Rota cor. Caputaq. deciſ. 56. num. 2. par. 3. & in rec. deciſ. 22. num. 4. par. 8. & deciſ. 101. num. 30. & 31. par. 10. & in alijs paſſim*; vndè dum ex hac probatione victoria cauſæ re-
3 ſultaret ex ea releuantia materiæ † remanet comprobata: *Rota coram Bich. deciſ. 668. num. 4. & in rec. deciſ. 254. num. 3. par. 15. & in Bononien. Succeſſionis 1. Iulij 1675. §. Et quidem in fine coram R.p.d. meo Bourlemont.*

Parum releuante, quod Sacrum Concilium Tridentinum, & Bulla B. Pij V. enixè requirant concurſum in Parochialibus, nam Domini aduerterunt non per
4 hoc eſſe ſublatam conſuetudinem † immemorabilem ex ſequentibus. Duplex eſt capitulum Concilij, primum *ſeſſ. 7. cap. 13. de reformat.* quod licet litteraliter tollat immemorabilem, tamen cum loquatur de ſimplici examine faciendo ab Epiſcopo Domini dixerunt non eſſe ad caſum, in quo agitur de concurſu. Alterum eſt *cap. 18. ſeſſ. 24.* pariter *de reformat.* quod loquitur de concurſu, & licet non fuerit dubitatum inuoluere decretum irritans, cum omnia Concilij de-

ereta illud contineant per confirmatio-
5 nem Pij IV. vt † aduertunt Parſ. de reſi-
gnat. lib. 4. quæſt. 9. num. 18. & alij cu-
mulati per Barboſ. in collectan. ad Concil.
in ſeſſ.1 num.5. idemque pariter diſponat
Bulla 33. B. Pij V. ſub decreto irritanti
concepta. Tamen non ex hoc infici cre-
diderunt Domini conſuetudinem cente-
6 nariam,† & immemorabilem quidquid ſit
quoad alias minores iuxta egregiam gloſ.
in S. de cætero in fine verbo præſcriptione
Auth. vt de cætero commutat. Eccleſiaſt.re-
rum &c. Gabr. concl.3. num.39. iuncto nu.
42. de clauſul. & in terminis Concilij Tri-
dentini Gonzal. ad reg. 8. gloſ.33. num.5.
& ſeqq. Gratian. diſcept.492. num.6 San-
chez ad præcept. decalog. lib.7. cap. 29. nu.
191. & ita ſæpius fuiſſe declaratum à Sa-
cra Congregatione refert, & firmat Bar-
boſ. in collectan. ad Concil. ſeſſ. 24. cap.20.
de reformat. ſub num. 85. & Rota coram
Buratt. deciſ. 278. antè num. 1. & in rec.
deciſ. 248. ſub num. 1. & 610. pariter ſub
num.1 par.2. & in terminis alterius con-
ſtitutionis B. Pij V. Rot. in rec. deciſ.197.
num. 5. part. 9.

Tanta enim eſt vis immemorabilis, vt
illa niſi ſpecificè abrogetur verbis quan-
tumuis generalibus, & effrenatis num-
7 quam ſublata cenſeatur Fælin. in rubr. de
præſcript. num.18. Dec. conſ. 496. num. 9.
verſ. & maximè, & num.10. Decian. conſ.
24. num.114. lib.1. Veg. conſ.33. num. 15.
verſ. ſed realius & num. 16. Rota coram
Vbald. deciſ. 257. num. 5. & coram Card.
Celſo deciſ.32. nu. 4. & coram Eminentiſſ.
Ottbobon. dec.53. num.13. & in rec. deciſ.
301. num.29. par.10.

Et licet Orlandus ad excludendam pe-
titionem Cicognini produxiſſet fidem
concurſus habiti de hac controuerſa pa-
rochiali de anno 1600. dicens non eſſe
8 concedendam † remiſſoriam ad proban-
dum per teſtes id, cuius contrarium con-
ſtat ex ſcripturis Rota coram Buratt. dec.
351. num. 1. & deciſ. 597. nu. 8. & 964.
num. 1. & coram Coccin. deciſ.1278. nu.9.
cum ſeq. & deciſ. 1811. num. 12. maximè
cum illico conſtet de excluſione imme-
9 morabilis, quam quilibet † actus contra-
rius interrumpit ad latè firmata per Rot.
in rec. deciſ.115. num.9. part. 14.

Attamen cum contra fidem prætenſi
concurſus fuerit allata alias fides reco-
gnita Cancellarij atteſtantis in filza, &
pagina ex qua aſſeritur deprompta fides
concurſus memoriam huius concurſus,
non extare cenſuerunt Domini ad hunc
effectum non eſſe habendam in conſide-
ratione vti de falſo ſuſpectam, cum in
10 ciuilibus ſufficiat † ſola falſitatis ſuſpi-
cio, vt adimatur fides ſcripturis. Archi-
diac. in cap. memoriam diſt. 19. Crauett.
conſ.134. num. 26. Rota in rec. deciſ. 272.
num. 19. part. 11. & deciſ. 206. num. 5.
part.15.

Hinc cum appareat de contrarietate
11 ſcripturarum, ità vt ex hoc neutra eſſet
attendenda ad tradita per Rot. coram bon.
mem. Cardinali Celſo deciſ.280. ſub num.5.
non fuit habita pro releuanti ad hunc ef-
fectum dicta fides concurſus, & viſum
eſt pluſquam neceſſarium ſubdelegare
Iudicem in partibus, vt vtriuſque ſcrip-
turæ veritatem, & Inſtrumenta, ac Iura
ad cauſam facientia recognoſcat; cum
12 etiam ſi res ſit dubia non ſit † denegan-
da facultas probandi Rota deciſ. 25. de
teſtibus in antiquis, & coram Coccin. deciſ.
20. num. 4. & coram Buratt. deciſ. 656.
num. 5. & coram Card. Celſo deciſ.32. nu.
10. & 11. & in Hiſpalen. Beneficij 8. Fe-
bruarij 1669. S. qua tamen coram bon. me.
Priolo; nè peruertatur ordo Iudiciorum
13 examinandi funditus merita ante† factas
& viſas probationes. Rota in rec. deciſ.
720. num. 2. part. 2. & coram Eminentiſ-
ſimo Ottbobon. deciſ. 83. num. 12. & duo-
bus ſeqq. & deciſ. 119. num. 9. & duobus
ſeqq.

Fumus denique veritatis ſufficienter
reſultat ex atteſtationibus recognitis da-
14 tis † in Summario Cicognini num. 1. & 3.
Rota coram Gregor. deciſ. 163. num. 1. &
coram Eminentiſſimo Ottbobon. deciſ. 14.
& in Leodien. Tranſactionis 3. Iulij 1673.
ſub princip. verſ. quia ex atteſtationibus co-
ram bon. mem. Priolo, & prius in Romana
Pecuniaria 4. Iulij 1670. S. fumus coram
Reuerendiſſimo D. meo Albergato Decano,
& in Bononien. Succeſſionis 1. Iulij 1675.
S. tanto facilius coram R. p. d. meo Bour-
lemont.

Et ita vtraque &c.

ANCONITANA FIDEICOMMISSI.

DE FATIOLIS.

Veneris 14. Maij 1677.

ARGVMENTVM.

De Identitatis probatione varia. Detractiones ex fructibus, & mobilibus, & alijs an & quando cenſeantur conſumptæ. Trebellianica quando, & fructibus extenuetur cum alijs multis de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Identitas probatur ex teſtibus.*

2 *Teſtes ad perpetuam rei memoriam examinati, & mortui faciunt magnum adminiculum.*

3 *Identitas contra habentes cauſam ab hæredibus grauatis facilius probatur.*

4 *Identitas non parum probatur ex bonorum deſcriptione facta in teſtamento.*

5 *Item ex deſcriptione in Cataſto.*

6 *Et ex Inhibitione ſuper bonis vti fideicommiſſarijs obtenta.*

7 *Et ex confeſſione grauatorum.*

8 *Succeſſor non poteſt ſui Authoris confeſſionem impugnare.*

9 *Bona poſſeſſa per deſcendentes in loco vbi poſſidebat Teſtator cenſentur ab eo prouenire niſi doceatur de aquiſitionibus.*

10 *Fideicommiſſarius tenetur oſtendere qualia ſint bona fideicommiſſaria alias denegatur immiſſio.*

11 *Confuſio bonorum non impedit immiſſionem quando bona ſunt diuerſa.*

12 *Identitas adminiculatur ex Inſtrumentis acquiſitionum vbi bona prætenſa vocantur pro confine.*

13 *Teſtis deponens de rebus ab eo viſis tempore pubertati proximo cadentibus ſub ſenſu corporeo probat.*

14 *Teſtis deponens de poſſeſſione alicuius poteſt intelligi de ſola detentatione quæ ſenſu percipitur.*

Poſſeſſio eſt nomen Iuris quæ verificatur etiam de ſimplici detentatione ibid.

15 *Teſtium dicta ſunt coadiuuanda non cauillanda.*

16 *Immiſſio in vim* l. finalis *datur pro rebus etiam naturaliter, & ciuiliter tantùm, & alias quomodolibet à Teſtatore detentis.*

Et datur etiam hæredi hæredis ibid.

17 *Inueſtimentum negligens ad quod tenetur tenetur ad fructus illius.*

18 *Detractiones ex fructibus, pecunijs, & mobilibus redduntur illiquida, & non retardant immiſſionem*, & nu. 23.

19 *Trebellianica ex fructibus cenſetur conſumpta.*

20 *Limita in filio primi gradus.*

21 *An habeat locum in Nepote ſubintrante in locum Patris.*

22 *Vel ſuccedente vti hærede Patris.*

23 *Detractiones extenuantur ex fructibus lite pendente perceptis, mobilibus, & alijs ex hæreditate habitis.*

24 *Aſſignatio bonorum facta per Patrem in vita filijs obſeruata, & teſtamento confirmata valet.*

25 *Inſinuatio ex lapſu* 40. *annorum cum obſeruantia præſumitur.*

26 *Obſeruantia contractus probatur ex poſſeſſione vigore eius facta.*

DECISIO LIII.

Per obitum ſine filijs Antonij Fatioli vnius ex tribus hæredibus grauatis à Peregrino Fatiolo Seniore purificatum fuit fideicommiſſum in tertia parte bonorum d. Peregrini Senioris fauore trium nepotum, Peregrini Iunioris ſcilicet, Marci Antonij, & Caroli, ex quibus Marcus Antonius vita functus hæredem inſtituit Mariam Felicem coniugem; & Carolo reliquit legatum cum prohibitione plus non petendi, vt fecit renunciando omne ſuum Ius fauore Mariæ Felicis; Peregrinus Iunior verò petijt immiſſionem *coram bo. me. Priolo 13. Iunij* 1672. denegatam, quam tamen coram me in eius locum ſubrogato Nappis eius Donatarijs conceſſerunt DD. *ſub die* 27. *Nouembris* 1676. & iterum hodie in deciſis perſiſtentes concedendam eſſe reſponderunt.

Exiſtentia, & purificatio fideicommiſſi, & quod immiſſio eſſet concedenda in tertia, tertię partis bonorum Peregrini Senioris non controuertebatur, ſed hinc inde informantes in hoc conueniebant. Solum difficultas iterum reſtringebatur ad

ad identitatem bonorum , & ad detra-
ctiones, vt fuerat etiam dubitatum in de-
ciſione , quæ reuidetur , ſed in omnibus
ſubſiſtere videbantur fundamenta deci-
ſionis.

Quo enim ad identitatem illa viſa eſt
DD. ſufficienter probata ex teſtibus for-
miter examinatis , qui omnes ſunt ſenes,
1 & annoſi rem benè dilucidantes *Rot. in*
*rec. deciſ.*80. *num.*6. *par.*15. adminiculati
ex alijs Teſtibus annoſis , & decrepitis ,
qui licet ad perpetuam rei memoriam
2 examinati ; tamen cum fuerint † morte
præuenti , & repeti non potuerint ma-
gnum veritatis præbent adminiculum .
Rot. coram Coccin. deciſ. 2117. *num.* 6. fa-
cilius cum agatur contra habentes cau-
ſam ab hæredibus grauatis , quo caſu
3 identitas leuioribus† probationibus con-
tentatur iuxta diſtinctionem *Peregr. de*
fideicom. art. 44. *relatam per Rot. in rec.*
*deciſ.*80. *num.* 8. *par.*15. pro quibus om-
nibus corroborandis concurrit aſſignatio
facta à Patre fideicommittente cum de-
4 ſcriptione eorumdem † bonorum in eius
teſtamento , quæ identitatem non parùm
probat *Rot. coram Celſ. deciſ.* 173. *num.* 4.
& in rec. dec. 304. *num.*4. *par.*13. *& deciſ.*
452. *num.*2. *par.* 14. *cum alijs in Romana*
primogenituræ de Bubalo 27. *Iunij* 1672. *§.*
3. *progrediendo eorum R.p. d. meo Emerix*
5 iuncta deſcriptione † in Cataſto *Rot. in*
rec. deciſ. 452. *num.* 3. *par.* 14. ac inhibi-
6 tione per Marcum † Antonium ſuper his
bonis obtenta cum alijs conſideratis *in*
deciſione , quæ reuidetur .

His generalibus præmiſſis deueniendo
ad ſingula corpora quo ad bona *della Co-*
ſtarella, illorum identitas probatur *ex* 2.
& 3. *teſte in Summ. dato in die deciſionis ,*
quæ confirmatur pro parte Nappiorum nu.
2. & ex depoſitione teſtium ad perpe-
tuam *eodem Summ. num.* 3. & ex inhibi-
tione per Marcum Antonium ab A. C.
obtenta *d. Summ. numer.* 4. *litt. B.* & ex
partitis Cataſti *num.* 5. *litt. C.* in quo ha-
betur mentio bonorum *della Coſtarella*
ſub titulo *in Contrada della pietra della*
Croce , quod eſſe idem deponunt teſtes .

Bonorum Sappanici , & Galignani
identitas non eſt controuertibilis , dùm
vltrà Teſtes , de quibus *Sum. Nappij præ-*
terito num. 9. concurrit confeſſio Antonij
7 & Leonardi hæredum † grauatorum , de
qua *in d. Summ. nu.* 8. à quibus cum cau-
8 ſam habeat Maria Felix non poteſt illo-
rum aſſertionem impugnare *Rota in rec.*
*deciſ.*399. *num.*6. *par.*15. *cum alijs in Ro-*
mana primogenituræ de Bubalo 6. *Februa-*
rij 1673. *§. quia denuò coram R.p.d. Vice-*
comite , quæ omnia fulciuntur præſump-
tione iuris , quod dum deſcendentes à
Peregrino Seniore poſſederunt bona in
locis , in quibus Teſtator eorum Author
poſſedit , cenſeantur eademmet à Teſta-
9 tore prouenientia, † dum de intermedijs
acquiſitionibus non docetur iuxta recep-
tum *Fulgoſ. conſ.* 145. *nu.*2. *millies à Rot.*
canonizatum , *vt cæteris omiſſis fuit deci-*
ſum in Anconitana Domus 27. *Iunij* 1674.
& in Montis Faliſci Cambij 21. *Iun.*1673.
coram R.p.d. meo Emerix , *& firmatur in*
deciſione, quæ confirmatur .

Quo ad bona ſita in Caſtro Pulueriſij ,
licet ex Inſtrumentis acquiſitionum pro
Felice Maria datis *in præſenti Sum.nu.*14.
appareat Antonium eius Authorem plu-
ra bona acquiſiuiſſe in territorio d. Ca-
ſtri , ex quibus videbatur oriri quædam
confuſio,ex qua denegari ſolet fideicom-
10 miſſario immiſſio, † cum ad eum ſpectet
probare per præciſas demonſtrationes
quanta, & qualia fuerint bona fideicom-
miſſaria iuxta plene deducta in his termi-
nis *in Bononien. fideicommiſſi de Bargelli-*
nis 11. *Ianuarij* 1675. *§. minus* , *& ſeqq.*
cor. R.p.d. meo Emerix .

Nihilominus quia Teſtes dati in cita-
to *Sum. Nappiorum nu.*6. expreſsè de illis
deponunt , & præciſe de domo ſita in
contrada di Capo di Monti , & de alia
è conſpectu eiuſdem,& de alijs bonis ad-
miniculatis ex ipſa aſſignatione paterna
num. 7. *litt. B.* & confines expreſſi in In-
ſtrumentis nouiter datis ſint diuerſi di-
xerunt DD. hoc non impedire, quin de-
beatur immiſſio in bonis Teſtatoris, quæ
ſpecificantur à teſtibus , & alijs ſuperius
11 relatis , dum bona † ſunt omninò diuer-
ſa , vt aduertit *Rota in rec. deciſ.* 399. *nu.*
5. *verſ. neque obſtat par.* 15. imò cum in
inſtrumentis vocentur pro cõfinibus bo-
na pariter de Fatiolis crediderunt ea ijs
12 potius adminiculari † quàm deſumi pro-
bationem identitatis .

Exceptiones contra Teſtes propoſitæ
Dominis non apparuerunt releuantes ;
nam illa,quæ deducitur ex ætate Teſtium
tollitur ex facto, cum omnes Teſtes (ex-
cepto primo, cuius depoſitio nec fuit da-
ta ,

ta, nec vllo modo allata per ſcribentes, pro Nappis) ſint ſeptuagenarij, & vlterioris ætatis, & Peregrinus Senior obierit de anno 1620. vnde benè potuerunt deponere cognouiſſe Peregrinum Senio-
13 rem, & vidiſſe illum † poſſidere, cum deponant de actibus tempore proximo pubertati factis, dùm ſunt tales, qui cadunt ſub eorum ſenſu, & intellectu ex cumulatis *per Farinacc. de teſtibus quaſt. 58. num. 53. & ſeq.*

Altera exceptio, quod depoſuerint Peregrinum Seniorem vſque ad obitum poſſediſſe bona, quæ tamen prius aſſignauerat filijs, & faſſus fuit in teſtamento à filijs pacificè poſſideri, pariter nihil facit; nam cum Teſtes deponant de ſimplici poſſeſſione, quod eſt nomen Iuris, poteſt intelligi de ſimplici detentatione,
14 quæ eſt res, quæ facto, & ſenſu percipitur, non autem de vera, & propria poſſeſſione facti, & Iuris, vt tradit *Poſth. de manut. obſeru. 26. num. 6. & ſeqq.* vnde
15 benè ſaluantur † dicta teſtium, quæ non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda *Rot. coram Coccin. deciſ. 1823. num. 7.* quæ detentio eſt ſufficiẽs ad hoc remedium immiſſionis *ex l. finali* impetrandum, quod non ſolum datur pro rebus naturaliter, & ciuiliter à Teſtatore poſſeſsis, ſed na-
16 turaliter, & ciuiliter † tantum, & alias quomodolibet detentis, & cõpetit etiam hæredi hæredis. *Menoch. de adipiſc. remed. 4. num. 250. & 364. & ſeqq. cum alijs per Ridolph. in prax. par. 2. cap. 7. nu. 43. & duobus ſeqq.*

Quoad detractiones, quæ prætenduntur per Fælicem Mariam non videntur aptæ retardare immiſſionem, nam legitima, & Trebellianica, vel eſt conſumpta ex debito Antonij eius Authoris ſcutorum 180. & fructuum, ad quos vſque
17 ab anno 1629. ob neglectum † inueſtimentum ipſi iniunctũ tenetur *iuxta text. in l. ſi mandauero 22. §. Iulianus ff. mandati cum alijs in deciſione, quæ reuidetur* S. *nec detractiones*; vel redduntur turbidæ, & illiquidæ ex dicto inueſtimento neglecto, & ex fructibus à die motæ litis perceptis, & ex mobilibus, & pecunijs abſque inuentario habitis, *vt in Summ. præterito Nappij num. 7. litt. F. & num. 10. & 11.* ex quibus omnibus dictæ detra-
18 ctiones legitimæ, & Trebellianicæ ſunt effectæ turbidæ immiſſionem petitam retardare non valentes *Rota coram Peutinger. deciſ. 352. num. 12. & ſeqq. & deciſ. 370. num. 5. & coram Arguell. deciſ. 36. num. 5. & ſeq. & deciſ. 48. num. 9. & 10. & deciſ. 80. num. 12. & in rec. deciſ. 96. num. 24. cum ſeqq. par. 12. & deciſ. 395. num. 6. par. 14. & deciſ. 352. num. 7. & 8. part. 15.*

Et licet quo ad Trebellianicam fuerit reuocata in dubium in præſẽti hypotheſi
19 conclusio ſicco pede † in deciſione, quæ reuidetur pertacta, quod Trebellianica cenſeatur conſumpta ex fructibus *iuxta text. in l. iubemus C. ad Trebell.* cuius tex-
20 tus diſpoſitio, † licet contineat fauorem tantùm filiorum primi gradus, qui fructus in Trebellianicam imputare non tenentur, & in caſu noſtro Marcus Antonius ex cuius iuribus prætenditur detractio ſit nepos Teſtatoris, quo caſu videtur controuerſa apud Doctores quæſtio, an Nepos ſuccedens vti grauatus etiam ſubintrans in locum Patris, & primi gra-
21 dus locum obtinens hàbeat † hoc priuilegium non imputandi, de qua latè *Mangil. de imput. quaſt. 125. num. 16. & ſeqq.* vel quatenus detractio prætendatur à Marco Antonio vti hærede Antonij filij primi gradus, non autem ex propria perſona vti grauatus, an ſcilicet iſto caſu hoc
22 priuilegium *l. iubemus* cõſequatur, quam quęſtionem videtur attingere *Io. Carualh. de vna, & altera quarta part. 4. cap. 3. à num. 113. & ſignanter ſub num. 114. ſol. mihi 300.*

In caſu præſenti hac quęſtione vti non neceſſaria poſt habita certum eſt, quod ex mobilibus, ex neglecto inueſtimento, & fructibus lite pendente perceptis dedetractiones legitimæ, & Trebellianicæ remanſerunt, vel conſumptæ, vel illiquidæ, vt fuit in antecedenti §. probatum, cùm non reuocetur in dubium, quod fructus lite pendente percepti mobilia, &
23 alia ex hęreditate † habita imputentur in detractiones, *vt firmat Rota coram Peutinger. deciſ. 352. num. 12. & ſeqq. & 370. num. 5. cum alijs ſupra allegatis.*

Dos Diamantis Vxoris Peregrini Senioris, & reſpectiuè Matris Antonij fuit præuentiuè reſtituta Antonio, & filijs mediante aſſignatione bonorum hoc pacto iiſdem per Peregrinum Patrem facta, quæ vti oneroſa aliqua ſolemnitate non indigebat, & vti obſeruata, ac effectum

ſot-

ſortita, *vt in Summ. prædicto num. 7. & 10.* & per ipſum Patrem in teſtamento
24 confirmata, & approbata de eius validitate nequit dubitari, vt firmatur *in deciſione, quæ reuidetur §. finali*. Et quatenus
25 inſinuatio deſideraretur illa per lapſum 40. annorum cùm obſeruantia præſumitur *Rot. coram Seraph. deciſ. 742. num. 4. & coram Caualer. deciſ. 575. num. 1. & in rec. deciſ. 682. num. 18. & 19. par. 4. tom. 3.* de cuius obſeruantia non poteſt hæſi-
26 tari, dum filij † eius vigore poſſederunt bona aſſignata *Caualer. d. deciſ. 575. num. 12.*

Et ita vtraque &c.

TARRACONEN. SACRISTIAE.

Veneris 14. Maij 1677.

ARGVMENTVM.

Attentata dicuntur omnia geſta lite pendente; quando autem ſaluentur prætextu continuationis, & quando ijs dicatur renunciatum, & quomodo purgentur num ſufficiat depoſitum vnius Iulij, aut ſequeſtratio poſſeſſionis, & fructuum. Recurſus ad Iudices Laicos quando excuſetur.

SVMMARIVM.

1 *Attentata ſunt omnia lite pendente innouata.*
2 *Attentata probantur ex confeſſione partis.* *Confeſſione partis nulla melior probatio* ibidem.
3 *Continuans non attentat.*
4 *Declara dummodo continuet vt prius.*
5 *Secus ſi diuerſo modo adeundo Iudicem.*
6 *Vel ſi ſuper ipſa continuatione emanauerit Inhibitio.*
7 *Attentata ſunt etiam actus conſecutiui, quando præceſſit Inhibitio.*
8 *Attentata ſunt purganda à Iudice læſo.*
9 *Actus conſecutiui ſuper quibus non eſt inhibitum non ſunt attentata.*
10 *Ea quæ ſunt in fauorem introducta non debent in odium retorqueri.*
11 *Monitorium intra annum non reproductum non cauſat attentata.*
12 *Attentata vnius non nocent tertio.*
13 *Procurator non poteſt ſine ſpeciali mandato cauſare attentata ſuo principali.*
14 *Recurſus ad Iudices Laicos vti ad priuatos non eſt prohibitus.*
15 *Monitio extraiudicialis poteſt fieri etiam coram Iudice Laico.*
16 *Et non cauſat attentata.*
17 *Attentata remouentur ex non vſu.*
18 *Attentata dicuntur ſufficienter purgata per caſſionem quando non conſiſtunt in aliquo facto.*
19 *Attentatis dicitur renunciatum patiendo diſcuti negocium principale.*
20 *Attentata vltima ſunt in primis purganda.*
21 *Et cum omnimoda omnium in priſtinum repoſitione, & effectiua ſolutione, & non ſufficit depoſitum vnius iulij &c.*
22 *Depoſitum vnius iulij intrat obtenta commiſſione præfixionis termini ad liquidandum, & parte negligente.*
23 *Attentata aliquando purgantur per ſolam ſequeſtrationem poſſeſſionis, & fructuum.*
24 *Declara id procedere quando ſunt turbida, ſed quando ſunt clara purgantur vſque ad obulum.*

DECISIO LIV.

VAcantem in Eccleſia Metropolitana Tarraconeñ Sacriſtiam optauit Canonicus Ioſeph Bono in Curia exiſtens per medium eius Procuratoris, cuius poſſeſſionem capitulariter adeptus fuit; eandemque poſtea Archiepiſcopus Tarraconen. contulit Ioanni Martino Perello, qui requirens Capitulum, vt ei traderet poſſeſſionem Sacriſtię illam denegauit ex eo quod iam eſſet plena; quarè capta eo modo quo potuit fuit inter hos prouiſos incohata lis, qua mihi commiſſa dedi dubium *An conſtaret de bono Iure Perelli etiã ad effectum manutentionis*, quo fauorabiliter *die 12. Iunij 1676. reſoluto* extorſit idem Perellus fidem, ſeù atteſtationem à Notario cauſę ſubſcriptam de reſcripto fauorabili à tergo poſitionis rotalis adnotato, cuius vigore cum in partibus ſupponens habere ſententiam rotalem domum Sacriſtiæ occupaſſet, fructus percepiſſet, & vendidiſſet increpans Canonicus Bono hic in Curia hunc temerarium auſum petebat attentatorum purgationem, & omnium in priſtinum repoſitionem, quæ attentata licet a Perello agnoſcerentur, & illis captioſè renunciaret; tamen

tamen quia prætendebat, & Bonum at-
tentaſſe memorialibus hinc inde porre-
ctis fuit per Rotam iniunctum, vt diſpu-
taretur dubium. *An conſtet de attentatis*
hinc inde, quod hodie fuit ad fauorem
Canonici Bono reſolutum.

Conſtat enim de attentatis commiſſis
à Perello; ſiquidem ipſe non poterat pen-
dente adhuc lite in Rota præuia ſola re-
ſolutione non expectato mandato Iudicis
aut ſententia poſſeſſionem domus aggre-
di, & fructus in ea exiſtentes accipere,
vt iuſtificatur *ex Sum. Boni nu.5. & ſeqq.*
cum ſit nota, & ab omnibus receptiſſima
Iuris regula, quod lite pendente nihil eſt
1 innouandum, & ſi quid † innouetur at-
tentatorum vitio ſubiacet *iuxta textum*
in cap. 1. & 2. vt lite pend. Rot. in rec. de-
ciſ. 82. num. 8. part. 15. & coram Coccin.
deciſ. 103. nu. 2. & deciſ. 196. & 265. nu.
1. & 1380. pariter num. 1. cum alijs vul-
gatis.

Clara autem redduntur iſta attentata
ex probationibus datis per Bonum in
eius *Sum. nu. 5. & ſeqq.* & clariora ex
confeſſionibus ipſius Perelli attentantis,
qui illis renunciando, licet captioſè, vt
in eius *Sum. nu. 8.9.10. & 11.* faſſus fuit
attentata commiſiſſe, & eſſe promptum
fructus reſtituere quatenus ità Rota de-
claraſſet, & cui Sacra Rota mandaſſet ex
confeſſionibus enim partis attentata pro-
bari non eſt qui ambigat, cum nulla me-
2 lior probatio, quam † propria oris con-
feſſio *l. cum te la 2. C. de tranſact. & l. ge-*
neraliter C. de non numer. pecun. Rota in
rec. deciſ. 55. num. 5. par. 7. & coram bo.
me. Card. Celſo deciſ. 160. num. 2.

Ex hac indubitata probatione attenta-
torum inanis redditur prætextus Perelli
3 continuationis † ſuæ aſſertæ poſſeſſionis;
nam ad hoc, vt actus continuatiui poſſint
ſaluari à vitio attentatorum, neceſſe eſt,
4 vt quis continuet vt † prius per actus vni-
formes, & conſimiles *Rot. in rec. dec. 110.*
num. 1. et ſeqq. par. 1. et deciſ. 174. num.
4. et 5. par. 14. et coram Coccin. deciſ. 252.
num. 3. et coram Caualer. deciſ. 615. ſub
num. 3. et coram Merlin. deciſ. 315. num.
2. et coram Vbaldo deciſ. 231. num. 7. et
in Comen. Iuriſpatronatus 9. Iunij 1655. §.
Patres excuſari poterant coram bon. mem.
Priolo; non autem procedit quando quis
continuat diuerſo modo, & multo minus
ſi non per viam priuatæ facultatis, ſed
adeundo Iudicem, vt fuit factum à Pe-
rello, qui adiuit Conſulem Prætorem
exercentem Iuriſdictionem ordinariam,
5 cuius ope, & miniſterio † omnia peregit,
vt *in d. Sum. Boni nu. 5. et ſeqq.* iſto enim
caſu actus omnes geſti ſub prætextu con-
tinuationis à vitio attentatorum neque-
unt ſaluari *Rota coram Bich. deciſ. 381. nu.*
40. et coram bo. me. Card. Celſo deciſ. 207.
num. 5. et coram Eminentiſſ. Otthobon. dec.
189. num. 4. et in rec. deciſ. 298. num. 26.
par. 10. et deciſ. 432. num. 6. cum duobus
ſeqq. part. 14. et in dicta Comen. Iuriſpa-
tronatus coram Priolo in loco mox allegato,
et in Roſſanen. Iuriſpatronatus 10. Februa-
rij 1653. coram Eminentiſſ. D. Cardinali
Cerro, & in Bononien. Bonorum 7. Februa-
rij 1656. §. huiuſmodi autem continuatio
coram eodem.

Et prorſus inane diffugium eſt iſtud
continuationis dum Perellus mediante
commiſſione mihi directa, & Inhibitio-
ne deſuper expedita ſuper moleſtationi-
bus, & perturbationibus quietæ, & pa-
cificæ poſſeſſionis Sacriſtiæ Canonici Bo-
ni fuerat inhibitus ſuper ipſa ſubſtantia
6 continuationis, quo caſu † ceſſat omnis
prætextus continuationis, & omnes actus
ſunt attentati *Rota coram Bich. deciſ. 381.*
num. 41. & coram Peutinger. deciſ. 407.
num. 2. & in rec. deciſ. 432. num. 9. par.
14. & in Cæſaraugustana diſtributionum,
ſeu attentatorum 17. Februarij 1645. §.
hoc non procedit coram Eminentiſſ. D. Card.
Cerro, & in Bononien. Attentatorum 18.
Iunij 1646. in fine coram eodem, & in ci-
tata Roſſanen. Iuriſpatronatus 10. Februa-
rij 1653. §. nec ſubſiſtit in fine coram eo-
dem D. Card. Cerro; tunc enim non intrat
regula, quod actus conſecutiui non ſunt
attentati, quia procedit quoad attentata
pendente lite; ſecus ſi adfuit inhibitio,
vt in præſenti, quia omnia geſta poſt il-
7 lam ſunt attentata etiamſi † prætendan-
tur actus conſecutiui *Rot. in rec. deciſ. 174.*
num. 6. & deciſ. 432. num. 3. part. 14.

Quoad attentata, quæ prætenduntur
commiſſa à Canonico Bono in duplici
ſpecie ea proponebant Informantes pro
Perello. Primum quod cum Capitulum
antecedenter expediuiſſet monitorium
cum inhibitione ab A. C. ſuper Iure op-
tandi, illoque Archiepiſcopo præſentato
non poſſet poſtea ad optionem, & poſſeſ-
ſionem tradendam Bono deuenire. Se-

cundum , quod Canonicus Bonus poſt
adeptam poſſeſſionem Sacriſtiæ ad Iudi-
cem Laicum recurrés ab eo litteras, quas
manutenentiæ vocant impetrauerit, illaſ-
que præſentari fecerit Perello. Sed neu-
trum ex his viſum eſt Dominis ſubſiſtere.

Non primum ; nam quidquid ſit an
quatenus adeſſet attentatum ſit à Rota
8 purgandum , cuius maieſtas † non vide-
tur læſa dùm monitorium eſt A.C. atten-
tatum excluditur , vel quia omnia geſta
ſunt actus conſecuriui ad propriam poſ-
ſeſsionem Capituli ſuper qua licet poſſet
forſan dici introducta lis, non tamen erat
inhibitum , quo caſu non perditur facul-
9 tas exercendi proprium Ius iuxta† diſtin-
ctionem allatam ſupra in §. & prorſus
inane ad finem , cum iſta monitoria paſ-
ſim expediantur pro confirmatione pro-
prij Iuris , nec debent cauſare attentata ,
quæ ſecluſo monitorio non orirentur, nè
id quod in eius fauorem eſt introductum
10 in odium retorqueatur† contra regulam
textus *in l. nulla Iuris ratio 24. ff. de legi-
bus l. quod fauore C. eodem tit. cap. quod
ob gratiam 61. de regul. Iur. in 6.*

Vel quia iſtud monitorium tamquam
non reproductum intra annum, aut conſi-
mile tempus non valuit litem quoad at-
11 tẽtata introducere† quidquid ſit ad alios
effectus *Ridolphin. in prax. par. 2. cap. 4.
nu. 38. Rota in rec. deciſ. 226. nu. 4. & 5.
par. 10.*

Et in omnem caſum etiamſi litem va-
luiſſet introducere hæc eſſet tantum in-
ter Capitulum , & Archiepiſcopum , ex
qua non poſſet inferri ad attentata Ca-
nonici Bono , qui non eſt in monitorio
12 nominatus , cum tertius non debeat re-
portare pænam facti alieni , & eius culpa
grauari *Abb. in cap. quoniam frequenter §.
in alijs num. 25. & 26. vt lite non conteſt.
Rota coram Coccin. deciſ. 130. num. 8. &
ſeqq.*

Non ſecundum fundatum in litteris
per Canonicum Bonum obtentis à Regia
Audientia Cathaloniæ, quas manutenen-
tiæ vocant ; nam præmiſſo quod iſtæ lit-
teræ fuerunt impetratæ ab eius Procura-
13 tore , qui non † poteſt abſque ſpeciali
mandato in ſuo principali cauſare atten-
tata *Rota coram Buratt. deciſ. 63. num. 7.
& in rec. deciſ. 575. num. 15. part. 13.*
Animaduerſum fuit quod litteræ de qui-
bus agitur continent quandam aſſiſten-
tiam poſſeſſionis Canonici Boni , donec
à Iudice Eccleſiaſtico prouideatur, nè in-
terim vis fiat poſſidenti , & nè oriantur
ſcandala ; iſto enim caſu non dicuntur
actus prohibiti, & recurſus damnati cum
Iudex Laicus potius coadiuuet Iuriſdi-
ctionem Eccleſiaſticam , illique brachio
eius aſſiſtat , & id faciat defendendo poſ-
14 ſidentem , prout ipſe † met poſſet ſuam
poſſeſſionem defendere, vt aduertit *Poſt-
hum. de manut. obſeru. 6. num. 26. & ſeq.
vbi num.* 28. loquitur in ſpecie harum lit-
terarum , & bene etiam *Afflict. deciſ. 24.
ſub num. 9. verſ. vndè quando proceditur.*

Et licet dictæ litteræ aſſerantur parti
intimatæ tamen cum hęc ſit quędam mo-
nitio per viam potius extraiudicialis pro-
15 teſtationis non dicitur † prohibita fieri
à Iudice Laico , cum non importet ali-
quam ſuperioritatem *Afflict. d. deciſ. 24.
16 num.* 8. & conſequenter non cauſat † at-
tentata *Rota in rec. deciſ. 197. num. 1.
par. 13.*

Pręſertim cum Canonicus Bono repe-
riretur iam in pacifica poſſeſſione , & his
litteris non indigeret , & tamquam ob-
tentę a Procuratore in hoc non legitimo,
17 nec effectum habuerint, † nec eis Cano-
nicus ſit vſus non poſſunt prętendi atten-
tata , quæ ex non vſu remouentur *Rot. in
rec. deciſ. 197. num. 2. par. 13.*

Et cùm ex eiſdem Canonicus Bono ni-
hil ſit conſequutus , nullumque commo-
dum reportauerit , non eſt cur inſiſtatur
ſuper purgatione attentatorum , dum ni-
hil adeſt purgandum , quo caſu per ſim-
18 plicem cæſſionem † eſſet illis ſufficienter
ſatisfactum *Rota coram Peutinger. dec. 58.
num. 2. & coram Coccin. deciſ. 2315. nu. 5.*

Et ſemper obſtaret Perello, quod dum
paſſus fuit diſcuti negocium principale
19 attentatis ſi quæ adeſſent† cenſeretur re-
nunciaſſe *Rot. in rec. deciſ. 206. num. 7. par.
8. & coram Penia deciſ. 1412. num. 4. &
coram Dunoz. Iun. deciſ. 569. num. 7. &
580. num. 2. & 618. num. 3. & in alijs ,*
vel attentata per eum commiſſa vti vlti-
20 ma , & poſteriora † ſunt in primis pur-
ganda *Rota coram Dunoz. Iun. deciſ. 580.
num. 12. & coram Coccin. deciſ. 1188. nu.
2. & in rec. deciſ. 52. num. 21. par. 11.*

Quæ quidem purgatio eſt facienda in-
tegrè , & plenè per reſtitutionem fru-
ctuum , & ſolutionem expenſarum effe-
ctiuam vſque ad obulum , ac omnimo-

dam

dam repoſitionem in priſtinum, ità vt
21 non ſufficiat depoſitum† vnius iulij cum obligatione ſoluendi reſiduum *Rota cor. Buratt. deciſ.* 556. *num.*4. *& ſeqq. & cor. Card. Celſo deciſ.* 80. *num.* 6. *&* 133. *nu.* 5. *&* 160. *num.*1. *et ſeq.* & depoſitum intrat ſolùm quando impetrata commiſſione præfixionis termini ad liquidandum
22 pars fuerit † negligens illa probare *Add. ad Gregor. deciſ.* 503. *num.* 6. *et Rota cor. Celſo d. deciſ.* 247. *num.*17. *et in rec. deciſ.* 715. *num.*2. *par.* 1.

Demum ſequeſtratio poſſeſſionis, & fructuum per Perellum petita viſa eſt Dominis non concedenda; nam licet aliquando Rota pro purgatione attentatorum contentetur ſolo ſequeſtro; attamen hoc procedit ſolum attenta materiæ tur-
23 biditate, & ex officio;† ſecus quādo ſunt clara, vt in præſenti, quia tunc debent purgari vſque ad minimum quadrantem *Rota coram Coccino deciſ.*1271.*num.*8.*et* 9.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

BONONIEN. CENSVS.

Lunæ 14. *Iunij* 1677.

ARGVMENTVM.

Rota quando diſputet dubia particularia ſuper Emergentibus, & quomodo. Regula ſingula, quæ non proſunt coniuncta iuuant inprobationibus quomodò intelligatur. Cauthela Angeli quando ſuffragetur Hæredi. Ratio ſemel reddita quando ſuffragetur cum alijs in eadem deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata oritur ex tribus ſententijs conformibus.*
2 *Sententia valida, et iuſta eſt confirmanda.*
3 *Sententia rotalis eſt nulla ſi præceſſit abſque diſcuſſione particularis dubij in aliquo ex meritis.*
4 *Declara id non procedere quando præceſſit diſputatio dubij generalis omnia merita complectentis.*
Rota non arctatur diſputare dubia ſuperflua, ſed ſufficit quod ſuper emergenti conſulat DD. in relatione cauſarum ibidem.
5 *Cauſa in contractibus minorum quando non eſt in ſcriptis redigenda præſumitur ex interuentu Iudicis.*
6 *Minor de Iure comuni in obligatione perſonali ineunda non debet habere cauſam.*
7 *Locatio de Iure præſumitur in hæredes continuata.*
8 *Et ex ſtatuto Bononiæ.*
9 *Conductor debitor penſionis repellitur regula fruſtra petis etc. ſi petat creditum, quod habet cum locatore.*
10 *Locatio quæ culpa locatoris non fuit effectuata non attenditur.*
11 *Teſtium dicta ſunt ad concordiam reducenda etiam per ſuppletionem, et interpretationem.*
12 *Coniecturæ, quæ non proſunt vti ſingulæ coniunctæ valent.*
13 *Quando autem ſunt imperfectæ, & non concludentes non coniungnntur.*
14 *Adminicula, & coniecturæ, vt non ungantur requirunt aliquam ſundamentalem ſubſiſtentiam.*
15 *Et quando ſunt imperfectæ non plus faciunt vnitæ quam ſeparatæ.*
16 *Hæredes non reddentes rationem bonorum defuncti ad eius debita tenentur.*
17 *Et illis non ſuffragatur cauthela Angeli.*
18 *Cauthela Angeli vt impediat executionem mandati debet iuſtificari per claras probationes.*
19 *Fideicommiſſum non ſubſiſtit in bonis alteri donatis, vel debitis.*
20 *Fideicommiſſum turbidum non impedit executionem obligationis Cameralis.*
21 *Hæres poſſidens bona debitis obnoxia debet illa ſoluere.*
22 *Ratio ſemel reddita non docto de errore non poteſt impugnari.*
23 *Ratio ſemel reddita cum legitimo Contradictore facit Ius quoad omnes*, & num. ſeqq.
24 *Res acta cum legitimo Contradictore facit Ius, & ſtatum.*
25 Text. in l. Ingenuum ff. de ſtatu Homin. *habet locum etiam ſuper ſtatu rei.*

DECISIO LV.

Hæredes Dominici Gherardi qui fideiuſſerat in cenſu librarum 8000.

impoſito per Innocentium, & Cornelium de Maluaſia egerunt pro releuatione Indemnitatis ratione fructuum per eos longo tempore ſolutorum, & mandatum contra Senatorem, & Co: Ioſephum Michaelem, & Cæſarem hæredes reportarunt, contra quod allegata per eoſdem Cauthela Angeli fuit primò per Auditorem Generalem, & ſucceſſiuè per Prolegatum Bononiæ pronunciatum eſſe exequendum ea non obſtante quod & Reuerendiſſimus D. meus Decanus cui cauſa demùm fuit deuoluta præuijs duabus deciſionibus pariter pronunciauit; A qua denuò Senator, & Comes præfati appellantes per ſignaturam cauſam mihi committi obtinuerunt cum clauſula *conſtito de re iudicata*, ad cuius tenorem propoſito per me dubio *An conſtet de re iudicata, & ſententia Rotalis ſit confirmanda* fuit per Dominos affirmatiuè reſponſum.

1 Conſtat ſiquidem de re iudicata dum adſunt non ſolum tres, ſed quatuor ſententiæ conformes *l. vnica C. ne liceat tert. prouocare Clement. vt calumnijs de ſent. & re iudicata Rota coram Coccin. deciſ. 620. num. 1. & coram Vbaldo deciſ. 648. num. 1. & in alijs vulgatis*

2 Sententia paritèr cum † ſit valida, & iuſta eſt omninò confirmanda *Rota coram Coccin. deciſ. 429. num. 1. & coram Vbaldo deciſ. 844. num. 1. & deciſ. 113. paritèr num. 1.* non ſolum in ea parte in qua confirmat antecedentes, ſed etiam in ea in qua condemnat Reos conuentos ad releuationem vti hæredes mediatos Lucretię dę Ceſijs cùm etiam in ea parte ſit valida, & iuſta vt infra patebit.

Non obſtante obiecta nullitate ex quo ſententia Rotalis ſimpliciter confirmet ſententias de Partibus, in quibus vnica verborum ſtructura reijcitur Cauthela Angeli à Comitibus de Maluaſia intimata abſque, eo quod præceſſerit particu-

3 laris diſcuſsio in Rota ſuper ipſa Cauthela, vt pars proteſtata fuerat, & mandat Conſtitutio *ſan. me. Pij IV. in Bullar. to. 2. la 44.* §. 4. & reformatio *ſan. me. Pauli V. tit. de Auditor. Rotæ verſ. Auditor*, ſicuti relatis pluribus deciſionibus firmatum fuit *in Romana Domus 28. Maij 1669 §. quia nunquam coram R. p. d. meo Bourlemont*.

Reſponſum ſiquidem fuit quod cum iàm in partibus de Cauthela Angeli fuiſſet cognitum, & ab iſtis ſentētijs Pars appellauerit, & fuerit in Rota diſputatū dubium cōprehendens omnia ſibi imputare debet ſi de Cauthela Angeli in Rota non oppoſuit, nec ideò valuit arctare Dominos ad diſputandum ſuper hoc dubium particulare, quod erat omninò ſuperfluum, dum ſub primo comprehendebatur, ex hoc enim benè ſaluatur ſententia à nullitate, cùm præcitatę Conſtitutiones determinent quidem Dominos non poſſe aliquid facere, niſi alijs Conſultis, ſed

4 illos non arctant ad † diſputationem dubiorum ſuperfluorum, & ſatis eſt quod ſuper obiectione emergenti in relationibus cauſarum eos conſulant, & eorum votum accipiant, vt declaratum fuit *in Anconitana Bonorum coram Manzanedo inter eius impreſſas deciſ. 48. num. 5.* quam refert, & ſequitur *bo. mem. Coccin. in eius annot. 90. & in vna Gerunden. Augumenti 30. Ianuarij 1607. coram Lancellotto relata per Coccin. vbi mox, & per extenſum per Ioannem Tenagl. de Auditor. Rotæ cap. 1. num. 74. & ſeqq. & in rec. deciſ. 159. num. 8. & ſeqq. par. 11.*

Iuſtitia ſententiæ in parte confirmante antecedentes viſa eſt Dominis liquere ex deciſionibus in cauſa emanatis, contrà quam non apparuerunt ſubſiſtentes tres obiectiones prima ſcilicet nullitatis Cenſus, ſecunda pręſumptę ſatisfactionis quę in deciſionibus fuerunt plenè ſublatæ, & tertia prætenſæ Cauthelæ Angeli quæ de nouo, & neruosè fuit excitata.

Nullitas quidem impoſitionis Cenſus deducta ex quo Cornelius, & Innocentius tunc minores 25. annorum, & maiores 23. & 24. ſe obligauerint abſque ſolemnitatibus ſtatuti Bononienſis, & abſque cauſa iterum Dominis non placuit, quantum enim ad ſolemnitates ex lectura Inſtrumenti mandati Procure dati ad ſuſcipien. pecunias ad cenſum apparet interueniſſe Curatorem deputatum, ſuamque authoritatem interpoſuiſſe Stephanum de Ballis Doctorem de Collegio, quo verò ad Cauſam in ſtatuto non

5 requiſitam, vel ſaltem † in ſcriptis non redigendā ex pręſentia ſupradicti Doctoris interueniſſe præſumitur, eoque magis cum ageretur de impoſitione Cenſus ſuper fundo alieno ad hoc accomodato à

Co: Sigiſmundo, & ſic de ſola obligatio-
6 ne perſonali quo † caſu nec minùs de Iu-
re communi cauſam requiri *per textum in
l. puberes ff. de verb. oblig. l. 3. C. de in integ.
reſt.* egregiè vnum caſum ab alio diſtin-
guẽdo firmatur in prima deciſione huius
cauſæ *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano 3.
Martij 1673. §. Nec ſubſiſtit, & ſeqq. &
§. minus releuat* in quo euacuatur obie-
ctio non probatæ verſionis, cuius deci-
ſionis fundamenta in præſenti Domini
approbauerunt.

Præſumpta ſatisfactio in qua conſiſte-
bat ſecunda oppoſitio fratrum de Malua-
ſia non eſt alicuius momenti; nam ea quæ
deducitur ex quo Dominicus Gherardus
fideiuſſor cenſus pro quo petitur releua-
tio habuerit ſtatim poſt eius obligationẽ
ad locationem Prædium *della Boſchetta*
pro annuo affictu librarum 1460. cum pa-
cto quod ex huiuſmodi penſionibus ſpa-
cio octo annorum ad ſe eximendum à fi-
7 deiuſſione † ſolueret fructus, & ſortem
principalem cenſus extingueret quæ lo-
catio cum præſumatur in Sororibus de
Gherardis eius hæredibus continuata
tam de Iure communi *ex Rot. in rec. deciſ.
8 399. num. 2. part.* 1. quàm ex Statuto †
Bononię fruſtrà petant quod intùs habent
9 iuxta regulam † de qua *in l. dolo facis ff.
de dol. except. quam in præciſis terminis fir-
mat Rota in Anconitana, ſeu Piſauren. Re-
leuationis Indemnitatis 5. Maij proximè
præteriti* §. *Altera pars ad finem coram me*,
non ſubſiſtit; Nam Fratres de Maluaſia
poſt biennium à die locationis quod eue-
nit ſtatim ſequuto obitu Dominici ha-
buerunt regreſſum ad Prædium locatum,
in eoque ſemper continuarunt, vt depo-
nunt Teſtes optimè de hoc negocio in-
formati, cum quibus concordat Epiſtola
ſcripta à Rainaldo Agente eorumdem de
10 Maluaſia; vnde fruſtra allegatur † loca-
tio quæ culpa locatoris toto tempore
conuento effectum ſortiri non valuit *l. ſi
quis domus ff. locati cum alijs in* 1. *deciſione
Reuerendiſſ. D. mei Decani §. penultimo*.

Et quamuis informantes pro Maluaſia
iterum inſiſterent in exceptionibus con-
tra Teſtes, & alias probationes ſuper in-
terruptione locationis propoſitas tamen
Domini cenſuerunt illas eſſe ſufficienter
ſublatas ex reſponſionibus ſingillatim
vnicuique datis *in ſecunda Deciſione Reue-
rendiſſ. D. mei Decani 29. Martij 1675. à
principio vſque ad §. cum igitur*: addendo
non ità mordicus eſſe inſiſtendum ſuper
11 contrarietatibus Teſtium quorum dicta
ſunt ſemper quantum fieri poteſt ad con-
cordiam reducenda, coadiuuanda non
cauillanda etiam per ſuppletionem, & in-
terprætationem *ad notabilem textum in
cap. cum Tu 16. de teſtib. cum alijs per Va-
lenzuel. conſ.* 108. *num.* 14. *&* 15. *& per
Rot. coram Buratt. deciſ.* 932. *num.* 9. *&*
10. *& in Toletana, ſeu Granaten. Penſionis
19. Iunij 1676. §. Neque verum eſt coram
R. p. d. meo Rondinino*.

Altera pręſumptio ſatisfactionis dedu-
cta ex coniecturis per Informantes pro
Maluaſia cumulatis Dominis non placuit
quia illæ ſunt debiles, imperfectæ, & in
genere ſuo non concludentes, & vrgere
viſæ ſunt reſponſiones quæ vnicuique
dantur *in ſecunda deciſione Reuerendiſſ. Al-
bergati à §. Præterquam vſque ad finem*:
ex quibus ſaltem ſimul iunctis nec minus
erui ſufficientem probationem credide-
12 runt iuxta regulam † ſingula quæ non
proſunt, quia cum omnes ſint debiles,
imperfectæ, reiectæ, & in genere ſuo non
13 concludẽtes non poſſunt coniugi † ad ef-
fectum faciendi plena probationem *iuxta
doctrinam Dec. in cap. cum cauſam num.* 10.
de probat. Gabr. de probat. concl. 1. *nu.* 33.
Rot. in rec. deciſ. 201. *num.* 33. *par.* 4. *tom.*
2. *& deciſ.* 388. *num.* 15. *par.* 13. ea ra-
tione quia adminicula, & coniecturæ ad
14 hunc effectum requirunt † ſubſiſtentiam
alicuius fundamentalis probationis, vt
firmat *Rot. poſt* 2. *vol. conſ. Farinac. deciſ.*
274. *nu.* 14. ideoq; cum ſint debiles, &
imperfectæ non ſunt aptæ ad probatio-
nem aliquam conſtituendam cum nihil
15 amplius concludant quàm ſi ſeparatim
conſiderentur *Bald. in rubr. C. de probat.
quem refert, & ſequitur Rot. in rec. deciſ.*
383. *num.* 34. *par.* 15.

Tertia tandem exceptio in Cauthela
Angeli fundata nec iuſtificatà, nec rele-
uans viſa eſt Dominis, cum enim Fratres
de Maluaſia ſint hæredes Cornelij, & In-
nocentij debitorum *Sum. Gherardi num.*
10. *&* 11. *litt. E*, & de bonis inuentaria-
16 tis rationem non reddant † vt de Iure te-
nentur *Rota coram Royas deciſ.* 440. *num.*
5. *&* 484. *num.* 1. *cum alijs in Foroliuien.
Dotis* 16. *Febr.* 1671. §. *Sed acritèr, & ſeq.
cor. R. p. d. meo Bourlemont* illis Cauthela
17 Angeli ſuffragari † non valet *Rot. in Aue-
nionen.*

nionen. Donationis 1. *Iulij* 1676. *S. Fran-
ciſca coram R.p. d. meo Taya* .

Nec apparuit ſufficienter iuſtificata
cum ex tribus fideicommiſſis quæ propo-
nebantur alterum Ioannis Baptiſtę quon-
dam Neapulionis, alterum Cornelij Se-
nioris, & Tertium Reuerendiſſ. Innocen-
tij Camerę Apoſtolicę Decani, duo prio-
ra continẽt eadem Bona, de quibus Cor-
nelius Iunior vnus ex debitoribus cuius
rei conuenti ſunt hæredes reddidit ratio-
nem citatis ipſis Comitibus de Maluaſia,
vt in *Summ. Gherardi num.* 11. & reinte-
grato ſideicommiſſo, ac deductis aliena-
tionibus declaratum fuit Bona libera re-
manere valoris librarum 348907. *d.Sum.
num.*11. *litt.* R. quæ Comites in inuenta-
rio Cornelij Iunioris tamquam libera de-
ſcripſerunt *eodem Summ. nu.* 10. Tertium
denique Reuerendiſſ. Innocentij non ap-
paret habuiſſe effectum, tùm ex quo eius
hæreditas fuit ab inteſtato delata ad Her-
culem, & Iulium eius Fratres *Summ. Ad-
ditionali Gherardi num.* 2. Tùm quia non
apparet eoſdem Comites Reos poſſidere
vigore huius fideicommiſſi, quod man-
dat finita linea Cornelij imbuſſolari, &
extrahi vnum ex deſcendentibus Antonij
Galeatij & Conſtantij de Maluaſia, & ta-
men non docetur fuiſſe ſequutam hanc
extractionem, & Reos excipientes de hoc
fideicommiſſo fuiſſe extractos, cum alias
vigore fideicommiſſi non potuiſſent poſſi-
dere dum ex arbore data apparet adeſſe
deſcendentes ex Conſtantio, vndè ex his
Dñs non apparuit apta iſta Cauthela An-
geli ad impediendã executionem manda-
ti, cum illa ad hoc vt afficiat de beat incõ-
18 tinenti iuſtificari per claras, & indubita-
tas probationes *Rot. in rec. dec.*174. *nu.*14.
& ſeqq. par. 9. *cum alijs in Bononien. Pradij*
26. *Aprilis* 1674. §.1 *coram bo. me. Priolo.*

Aduertebant vlterius Domini quod
etiamſi adeſſet fideicommiſſum Reueren-
diſſ. Innocentij, iſtud non poſſet cadere
ſuper medietate eius bonorum patrimo-
nialium antecedenter contemplatione
certi, & determinati matrimonij donato-
rum Herculi eius Fratri, nec non ex alia
medietate eſſet detrahendum creditum
dotis Lucretiæ de Cæſijs Matris Cornelij
aſcendentis ad ſcuta 25. mil. vt infrà; fi-
deicommiſſum enim non poteſt ſubſiſtere
19 in bonis alteri † per Teſtatorem donatis,
vel per eum alteri debitis *iuxta latè tra-
dita per Peregrin. de fideicom. art.*6. *nu.*12.
vel ſaltem iſta omnia reddunt hoc fidei-
20 commiſſum adeò † turbidum, & illiqui-
dum vt nequeant impedire executionem
obligationis Cameralis *Rot. in rec. deciſ.*
464. *num.* 12. *par.* 13.

Hinc eluceſcit Iuſtitia ſententiæ Rota-
lis in ea parte in qua condemnat Reos
Conuentos ad ſolutionem præfatam etiã
vti hæredes mediatos Lucretiæ de Cęſijs
Matris Cornelij Iunioris: Apparet ſiqui-
dem ipſam fuiſſe Creditricem Reueren-
diſſ. Innocentij in ſcutis 25. mil. pro qui-
bus obtinuerat mandata contra eiuſdem
bona hæreditaria *vt ex Sum. Additionali
Gherardi num.* 4. vnde cum Rei conuenti
21 ſint hæredes mediati† dictæ Lucretiæ, &
poſſideant Bona Reuerendiſſ. Innocentij
huic Doti obnoxia, non apparet aliquis
prætextus hanc ſolutionem euitandi.

Parum releuante quod ipſa Lucretia
alienauerit nonnulla Bona ex quibus prę-
ſumi debet ſatisfacta quia reſponſum fuit
alienationes factas ex cauſa Dotis non
excedere ſcuta 13. mil. quæ detracta ex
ſcutis 25. mil. adhuc eius creditum re-
manet in ſcutis 12. mil. ſufficiens ad *ſolu-
tionem Gherardi* aliæ verò *alienationes*
fuerunt per eam factæ vti Procuratricem
Cornelij filij qui vt fuit dictum de omni-
bus rationem reddidit, & reintegrauit fi-
deicommiſſa.

Nec poteſt impugnari redditio ratio-
nis, & ſeparatio Bonorum facta per Iu-
dicem ad fauorem Cornelij Iunioris in
libris 348907. quia dum illa emanauit
nedùm citato legitimo Contradictore, ſed
etiam citatis ipſiſmet Comitibus de Mal-
uaſia nũc Reis cum electione Periti, eiuſ-
que iudiciali relatione non poteſt de ea
22 nullatenus dubitari † niſi concludentiſſi-
mè docto de errore tùm ex ratione quod
ratio ſemel reddita amplius reddi non
23 debet, tum ex quo † tamquam res acta
cum legitimo Contradictore facit Ius, &
ſtatum *iuxta textum in l. ingenuum ff. de
ſtat. homin.* qui locum habet non ſolùm
24 ſuper ſtatu hominis, ſed etiam ſuper ſta-
tu rei *Rot. in rec. deciſ.* 352. *num.* 3. *par.*
3. & in terminis Peritiæ, & Calculi *Rot.
cor. Peutinger. dec.*114. *n.*14. *& poſt Zacch. de
oblig. Cam. dec.*178. *n.*8. *& in Romana Trã-
ſact.* 11. *Martij* 1671. *S. Non obſtante ad
finem coram R.p.d. meo Beurlemont* .

Et ita vtraque &c.

LEO-

LEODIEN. REPRAESENTATIONIS AD CARCERES.

Mercurij 16. Iunij 1677.

ARGVMENTVM.

Elegans eſt hæc deciſio, an & quando dicens falſum teneatur ad damna ex dicta falſitate prouenientia, & diſcutitur qualitas, & eſſentia mendacij, & quale requiratur ad hunc effectum.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas ex reuolutione actorum probatur.*
2 *Fideiuſſor poſt mortem non poteſt præſentari.*
3 *Damna, aut intereſſe debentur ex promiſſo, ex commiſſo, aut ex diſpoſitione legali.*
4 *Et requiritur culpa ad caſum ordinata, & quod ſi præordinatio non fuiſſet caſus non eueniſſet.*
5 *Mendacium ille dicit qui aſſerit id quod mente, & animo credit, ſed ſi dicit falſum putans dicere verum fallitur non mentitur.*
6 *Pena falſi, vt quis teneatur requiritur mendacium cum dolo, & animo fallendi ad mixtum.*
7 *Tria copulatiuè requiruntur mutatio veritatis, cum dolo, & iactura.*
8 *Dicens falſum abſque iuramento abſque conſideratione propriè non mentitur.*
9 *Dolus non præſumitur.*
10 *Dolus debet probari plene, & concludenter, vel indicijs perſpicuis, & indubitatis.*
11 *Dolus ex ignorantia facti excluditur.*
12 *Et ex qualibet cauſa etiam iniuſta.*
13 *Mendacium committitur etiam quando id quod eſt dubium pro vero aſſeritur.*
14 *Dicens falſum credens dicere verum non punitur.*
15 *Maximè ſi per ignorantiam, & ſine dolo.*
16 *Dictio* quandoquidem *idem eſt, ac* quoniam.
17 *Dictio* quoniam *arguit rationem meuentem.*
18 *Mendacium etiam doloſum non ſufficit, vt quis teneatur ad damna, niſi probetur ex eo ſpecifice damna interueniſſe.*
19 *Teſti abſque iuramento, & extra iudicium teſtanti non creditur.*
20 *Teſti deponenti ad excuſandum proprium factum non creditur.*

DECISIO LVI.

SEntentias de partibus condemnantes Bourmans ad repræſentandum q. Limbourgh aſſertum Homicidam q. Canonici de Liuerloz, alias ad damna, & intereſſe in gradu appellationis Sacra Rota reuocauit prævijs duabus deciſionibus altera 23. *Iunij 1673. & altera 25. Martij 1675. coram R. p. d. meo Taya* emanatis, a qua ſententia cum fuiſſet interpoſita appellatio, mihique commiſſa cauſa dedi dubium, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, quod attenta validitate, & Iuſtitia fuit affirmatiuè reſolutum.

1 Validitas non fuit† controuerſa, dum ex actorum reuolutione conſtat de requiſitis vulgatæ *deciſionis 260. par. 2. Caputaquen.* & Iuſtitia pariter viſa eſt non controuertenda. Quo enim ad repræſentationem cum Limbourgh repræſentandus iam obierit redditur impoſſibilis
2 illius in carcerem † reductio, & quicumque fideiuſſor ex eius obitu liberatur *iuxta text. in l. ſi eum §. qui iniuriarum ff. ſi quis caution. &c. l. ſi mandata 59. §. penult. ff. mandati late Valentin. Franc. de fideiuſſ. cap. 6. num. 160. & ſeqq. Anton. Hering. eodem tract. cap. 20. §. 10. num. 1. & 2. Farinac. quæſt. 34. nu. 34.*

Nec teneri ad aliqua damna, aut intereſſe reſponderunt, cum Bourmans, neque ex promiſſo, neque ex commiſſo, vel ex diſpoſitione legali ad illa tenea-
3 tur, quibus ceſſantibus actio ad damna, & intereſſe dari non poteſt *iuxta doctrinam Bald. conſ. 341. num. 1. vol. 3. & conſ. 440. pariter num. 1. vol. 5. cum alijs per Rot. in rec. deciſ. 304. num. 1. part. 9. quæ eſt Bichij inter eius impreſſas 185. eodem num. 1.*

De aliqua promiſſione non conſtat, nec aliquid commiſit, ex quo mereatur hanc pœnam reportare. Et licet prætendatur eum teneri, ex quo ad aſſertionem eiuſdem Bourmans Marchio de Trellon motus fuerit ad relaxandum Limburgum

gum aſſertum homicidam Canonici Li-
uerloz, tamen nullatenus teneri cenſue-
runt Domini; regulare ſiquidem eſt,
quod vt quis ad damna, & intereſſe te-
neatur ſit neceſſaria culpa ad caſum prin-
4 cipaliter ordinata, & † quod ſi illa præ-
ordinatio non adfuiſſet alter non feciſſet,
vt ratiocinatur *Rot. in rec. citata dec. 304.
num. 10. & 15. verſ. 2. vltra culpam
part. 9.*

In præſenti caſu neutrum ex his con-
currere videbatur: ſiquidem animaduer-
ſa facti ſpecie in prima huius cauſæ deci-
ſione coram R.p.d.meo Taya adamuſſim
explanata Bourmans ad teſtimonium
prolatum per Diſſium virum probum, &
conſanguineum occiſi, quod ille, qui
detinebatur vti reus innoxius eſſet, ſo-
lum adiunxit ſe quoq; credere eum eſſe
Innocentem: ex cuius teſtimonij corro-
boratione per eum facta mendax, aut fal-
ſus dici nequaquam debet, cum ille di-
catur dicere mendacium, qui dicit quod
5 eſt contra † id quod mente, & animo
credit intentione, & dolo alios fallendi,
& circumueniendi, alias ſi quis falſum
dicit putans dicere verum non mentitur,
ſed fallitur, *vt ſunt optimi textus in can.
is autem mentitur, & can. Beatus Paulus
22. quæſt. 2.* & eſt comunis Canoniſta-
rum, & Theologorum ſententia, quam
*ex Diuo Auguſtino lib. de mendacio cap. 3.
& 4.* vltrà adductos in 2. deciſione huius
cauſæ *latè firmat Azor. inſtit. moral. par.
3. lib. 13. cap. 1. de mendacio Bonacin.
oper. moral. tom. 2. diſp. 10. quæſt. 1. pun.
1. Bordon. reſol. moral. 44. numer. 4. &
egregiè P. del Bene de Iuram. cap. 4. de
mendac. dubit. 1. num. 2. & 3. ac ſeqq.*

Vt autem quis teneatur pæna falſi, &
pro mendacio non quodcumque menda-
cium ſufficit, ſed tale requiritur, vt cum
6 dolo, & animo fallendi ſit † admixtum
*iuxta egregiam gloſ. in l. quid ſit falſum
verbo mentitur ff. ad l. Cornel. de falſ. Bald.
in l. de ætate 12. §. ſi cum eſſet num. 3. ff.
de interrog. action. Soccin. Iun. conſ. 123.
num. 23. vol. 2. Bero. conſ. 189. num. 1.
vol. 3. Bertazol. conſ. crimin. 272. num. 6.
Cotta in memor. verbo mendax ante finem
verſ. 2. ſingulariter Theſaur. deciſ. 50. nu.
6. cum alijs apud Farinac. quæſt. crimin.
52. numer. 35.* cum ad incurrendam pæ-
6 nam falſi tria † copulatiuè requirantur,
mutatio veritatis cum dolo, & iactura,
*Bordon. reſol. moral. 52. num. 99. tom. 2.
Add. ad Clar. in §. falſum num. 7.* Alias ſi
quis ſimpliciter non iurando, ſine debi-
ta conſideratione falſum dicit, vel falſi
dicendi periculo ſe exponit, peccat qui-
dem contra veritatis virtutem, ſed pro-
8 priè non mentitur, cum non adſit † in-
tentio alterum fallendi, quæ formalem
dolum requirit, in quo tota ſubſtantia
falſitatis, & mendacij conſiſtit, vt egre-
gie ratiocinatur *P. del Bene in tract. de
Iuram. cap. 5. de Periur. dubit. 1. num. 21.
& ſeqq.*

9 His præſuppoſitis dolus, † pro cuius
excluſione ſemper ſtat præſumptio, ne-
quaquam probatur plenè, & concluden-
10 ter, vel indicijs perſpicuis, & indubita-
tis *l. quoties 18. verſ. qui doli ff. de probat.
l. dolum 6. C. de dolo, & ibi ſcribentes Gre-
gor. deciſ. 169. num. 1. & 2. Rota poſt 2.
volum. conſ. farinac. deciſ. 9. num. 1. ad
medium*. Imò potius abeſſe videtur, dum
adfuit præcedens atteſtatio Diſſij certo
teſtantis detentum eſſe Innocentem, &
rumor, ac fama pariter erat in contra-
rium, quibus concurrentibus, vel iſta
credulitas Bourmans erat fundata ſuper
11 ignorantia † facti, quæ ſemper dolum
excludit *l. nemo videtur, & l. qui in Ius
§. nemo ff. de reg. Iur. Lancellott. de Attent.
par. 2. cap. 4. limit. 27. num. 5. & cap. 20.
limit. 34. num. 25. Coccin. deciſ. 1021. nu.*
30. vel fundabatur ſuper fama, & atte-
ſtatione Diſſij, & dolus pariter excludi-
tur, cum ad eum excludendum ne dùm
12 iuſta, ſed quælibet iniuſta † cauſa ſuffi-
ciat *l. igitur §. qui poteſt ff. de liber. cauſa
Honded. conſ. 42. num. 45. lib. 2. Rota
coram Coccin. deciſ. 1820. num. 9. & cor.
Buratt. deciſ. 182. num. 25. & in rec. dec.
231. num. 5. par. 11.*

13 Et licet mendacium † committi etiam
velint multi DD. quando id quod eſt du-
bium pro vero aſſeritur; tamen in caſu
præſenti eſt aduertendum, quod Bour-
mans dubitatiuè dixit ſe credere eum
eſſe Innocentem, & ſic non affirmauit
pro certo id, quod erat dubium, & quan-
14 do etiam affirmaſſet, non poſſet ex hoc
puniri, tùm quia credidit dicere verum
*Marſil. in l. 1. §. præterea num. 13. verſ.
& ideò dico ff. de ſicar. Vermigliol. conſ. 250.
num. 7.* tum etiam quia vt ſæpius dictum
eſt non dolo, ſed per ignorantiam falſum
fuiſſet atteſtatus *Bertazol. conſ. crimin. 8.
num.*

num. 15. *& ſeqq. lib.* 1. *Vermigliol. d. conſ.* 250. *numer.* 8. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 50. *num.* 11. *&* 12.

Secluſo igitur dolo excluditur etiam alterum requiſitum, quod Marchio motus fuerit ad remittendum reum ex atteſtatione Bourmans, cum potius appareat motum fuiſſe ex atteſtatione Diſſij conſanguinei, dum dixit quandoquidem ſis propinquus non credo eum iniuria excuſare velle, & poſtea iuſsit detentum
16 excarcerari; ex illa † enim dictione *quandoquidem*, quæ idem eſt, ac *quoniam* vt ex Cicer. & alijs † probat *Barboſ. dict.*
17 332. *num.* 3. arguitur ratio † mouens ad actum ita peragendum *ex text. in l. Herennius & l. mulieris* S. *res abeſſe ff. de verb. ſignif. vbi Rebuff. verſ. quoniam cum alijs apud Barboſ. d. dict.* 332. *num.* 2. *& Rota in rec. deciſ.* 193. *num.* 9. *par.* 1.

Ex quibus cum appareat Marchionem motum fuiſſe ad reum dimittendum ex atteſtatione Diſſij ad condemnandum Bourmans non eſt ſufficiens mendacium etiam doloſum (quod tamen non adeſt) ſed copulatiuè requiritur, quod Iudex
18 ductus dicto mendacio † relaxationem mandauerit iuxtà textum expreſſum *in cap. cum I. & A.* 22. *ad med. verſ. mandamus & ibi gloſ. verbo ſequti de ſentent. & re Iudic. & altera gloſ. in cap. licet cauſam* 9. *verbo opponit ad finem verſ. à contrario videtur & ibi* Dec. *num.* 155. *Ancharan. conſ.* 24. *num.* 7. *in fine*.

Nec ad probandum Marchionem fuiſſe motum ex atteſtatione vtriuſq; ad relaxandum carceratum fuit viſa ſufficiens declaratio ipſiuſmet Marchionis poſt primam deciſionem procurata, quia cum Marchio peritior miles, quam Iudex teſtimonio extra Iudicium, & abſque Iu-
19 ramento, & forma † examinis deponentis facillimè videatur credidiſſe, quod facere non debebat, *vt in* 1. *deciſ. huius cauſa* S. *ex quibus non male erga finem*: eius ſubſidiaria declaratio etiamſi formiter eſſet facta non ſuffragatur vti tendens ad propriam incuriam tegendam, & ſub-
20 ſtinendum proprium † factum, ex quo laus, vel contraria fama ei poteſt obuenire, quia dicitur ad proprium commodum, & in cauſa propria deponere *Alex. conſ.* 141. *num.* 9. *lib.* 1. *& conſ.* 86. *nu.* 9. *lib.* 2. *Cephal. conſ.* 65. *numer.* 24. *lib.* 1. *Oſaſch. deciſ. Pedemont.* 79. *numer.* 4. *& conſ.* 64. *num.* 48. *& conſ.* 65. *numer.* 27. *Roderic. Suarez. allegat.* 1. *num.* 15. *in fine Farinac. de teſtib. quaſt.* 60. *num.* 21. *& alij adducti per add. Buratt. deciſ.* 169. *num.* 15. vltra alias reſponſiones *in vltima deciſ. R. p. d. mei Taja* S. *nec ſatisfecit allatas*.

Et ita hæredibus Bormans tantum informantibus, & illis de Liuerloz continuis intimationibus laceſsitis, & informare recuſantibus reſponſum fuit.

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS

Luna 21. Iunij 1677.

A R G V M E N T V M.

Emphyteuſi deuoluta quod nam remedium Domino directo competat. Firmata deuolutione num Iudex poſsit in conſequentiam concedere aſſociationem. Emphyteuſis Eccleſiaſtica *pro hæredibus, & Succeſſoribus* quos comprehendat. Manus mortua, an ſit capax illius, vel fructuum. Melioramenta, quando deuoluantur cum emphyteuſi, vel reficiantur.

S V M M A R I V M.

1 *Emphyteuſi deuoluta competit Domino directo aſſociatio.*
2 *Vel manutentio.*
3 *Rota non diſputat dubia in abſtracto, ſed in concreto, & ad effectum.*
4 *Deuolutione emphyteuſis firmata eſt ius illius eſt dare aſſociationem, vel manutentionem Domino directo, & dicitur data in conſequentiam.*
5 *Emphyteuſis deuoluitur ad Eccleſiam finita linea inueſtiti.*
6 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica* pro ſe hæredibus, & Succeſſoribus *comprehendit ſolum deſcendentes ab inueſtitis non tranſuerſales.*
7 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica non poteſt deuenire ad manus mortuas.*
8 *Emphyteuſis hæreditaria non pertinet ad eum qui non eſt hæres habitu, vel actu.*
9 *Emphyteuſis hæreditaria comprehenditur, ſub generali inſtitutione.*
10 *Manus mortua non eſt capax emphyteuſis*

quando vltra prohibitionem legis concurrit illa hominis.

11 *Nec minus fructuum, & quomodo id procedat.*

12 *Melioramenta deuoluuntur cum emphyteuſi quando euenit caſus, & adeſt pactum.*

13 *Melioramenta reficiuntur quando emphyteuſis deuoluitur abſque culpa.*

14 *Limita quando adeſt pactum.*

15 *Item quando pactum eſt conceptum in quocumque caſu deuolutionis.*
Verba in tutti, e ſingoli caſi ſopradetti *comprahendunt omnia pacta ſuperius expreſſa* ibid.

16 *Melioramenta quæ deuoluuntur cum emphyteuſi intelliguntur quæ fiunt gratia rei conſeruandæ non magna, & adificia.*

17 *Melioramentorum appellatione veniunt, etiam adificia de nouo ædificata.*

18 *Melioramenta etiam magna deuoluuntur cum emphyteuſi quando adeſt pactum.*

19 *Pactum clarum non recipit interpretationem.*

20 *Melioramenta magna non deuoluuntur in emphyteuſi data ad meliorandum abſque pacto deuolutionis.*

21 *Deciſiones* Bononien. Domuncularum 22. Iunij 1670. coram Reuerendiſſimo Decano, & 8. Februarij 1672. coram R.p.d. Bourlemont *ità declarantur*.

DECISIO LVII.

CORAM Illuſtriſſimo D. meo Beuilacqua Patriarca Alexandrino *ſub die 26. Ianuarij* 1671. deciſum fuit Domum eſſe deuolutam ad fauorem Monaſterij Santiſſimæ Purificationis Proprietarij quod, & fuit iterum dictum 11. *Decembris* 1673. *coram bon. mem. Priolo* in locum d. Beuilacquæ interim ad Vrbis Gubernium delati ſubrogato, in quarum reſolutionum ſequelam expedito, & executo mandato de aſſociando ad domum controuerſam fuit per Signaturam Iuſtitiæ commiſſa mihi cauſa in deuolutiuo cum clauſula *ſine præiudicio* in cuius executionem DD. conſultis dedi dubium, *An mandatum Rotale ſit confirmandum, vel infirmandum*, & pro confirmatione prodijt reſolutio.

Iuſtè ſiquidem fuit conceſſa Monaſterio aſſociatio, cum illud habeat dominium directum iſtius domus, quę ad eius fauorem fuit deuoluta tam ex capite lineæ finitæ, quam ex capite incapacitatis Confraternitatis hæredis ſubſtitutę, vt probat vtraque deciſio huius cauſæ, & inferius oſtendetur vtique pro conſolidatione vtilis dominij cum directo poſſeſſio ciuilis trahit ad ſe naturalem, vel

1 per viam aſſociationis iudicialiter † decretæ *per ea quæ tradit. Grauett. conſ. 18. num. 7. & plenè Honded. conſ. 21. nu. 18. & pluribus ſeqq. lib. 2. cum alijs in Albanen. deuolutionis 3. Martij 1673. §. Indubitatum eſt coram bon. mem. Priolo confirmata 9. Iunij eiuſdem coram eodem*, vel

2 ſaltem certiori, & † fauorabiliori remedio, manutentionis *iuxta theoricam Bartol. in l. 1. §. quod ait Prætor num. 17. ff. vti poſſid. cum alijs copioſe relatis per Dunozett. Iun. dec. 741. & deciſ. 939. vtrobique num. 1. & in d. Albanen. Deuolutionis in loco vbi proximè.*

Quapropter non fuit vllo modo exceſſum in decernenda aſſociatione poſt diſcuſſionem puncti deuolutionis, quia Rota non ſolet diſputare dubia in abſtracto, ſed in concreto, & ad effectum de

3 quo agitur, vnde † ſi diſputauit dubium an eſſet locus deuolutioni, & firmato quod eſſet locus deuolutioni, illius effectus erat dare aſſociationem, quæ de iure competit iſto caſu ex ſupra firmatis, & ſic nullus poteſt conſiderari exceſſus, dum aſſociatio fuit decreta

4 in † conſequentiam, & concomitantiam reſolutionis Rotalis: *iuxta doctrinam Felin. in cap. licet Eli. 31. numer. 20. de Symon. cum alijs in Romana ſublocationis, ſeù ſub emphyteuſis §. nec minus 2. coram R. p. d. meo Emerix* in qua ſimilis obiectio mirabiliter confutatur.

Deuolutio tam ex capite lineæ finitæ, quàm incapacitatis ſocietatis hæredis ſubſtitutæ conſtitit Dominis, quo enim ad primum caput dum obijt Franciſcus Antonius vltimus de linea inueſtiti abſque

5 deſcendentibus † vtique factus eſt locus pacto ſuper deuolutione ſtipulato §. *emphyteuta Auth. non alien. aut permut. reb. Eccleſ. cum alijs in 1. deciſ. coram Illuſtriſſimo Beuilacqua in principio.*

Nec terminationem lineę excludit exiſtentia cuiuſdam Chriſtophori in gradu ſucceſſibili ipſi Franciſco emphyteutæ, quia dum ſumus in emphyteuſi Eccleſiaſtica concepta *pro ſe, hæredibus, & Succeſſoribus* receptior eſt opinio ſub nomine

lineæ,

lineæ, & hæredum venire tantùm hære-
6 des de ſanguine, & † ſic deſcendentes
ab ipſis inueſtitis in quibus iſte Chriſto-
phorus tranſuerſalis contineri non poteſt
*Ciriac. contr. 128. num. 4. latè Rota cor.
Zarat. deciſ. 95. num. 18. & in rec. deciſ.
245. num. 1. par. 15. cum alijs cumulatis
in deciſione huius cauſæ coram Illuſtriſſimo
Beuilacqua in fine principij, & in deciſione
bon. mem. Prioli §. reſpectu enim.*

Quoad ſecundum caput deuolutionis
ex ſubſtitutione huius domus ad fauo-
rem ſocietatis incapacis illam acquiren-
di pactum in emphyteuſi adiectũ eſt lit-
terale, ne poſſit in Eccleſias, loca pia,
aut vniuerſitates transferri hanc domum
per viam legati, teſtamenti, aut dona-
tionis cauſa mortis, cui cum fuerit con-
trauentum intrat deuolutio in vim pacti
Iuri communi omninò conformis bona
7 Eccleſiæ ad manus † mortuas deuenire
prohibentis *iuxta cumulata in deciſ. 78.
num. 32. & 79. num. 11. poſt Salgad. in
labÿr. cred. cum alijs in 1. deciſ. huius cau-
ſa coram Illuſtriſſimo Beuilacqua §. alte-
rum verò, & in 2. coram bon. mem. Priolo
§. clarius, & 1. deciſ. allegata fuit firma-
tum in d. Albanen. deuolutionis 3. Martij
1673. §. fin. coram bon. mem. Priolo.*

Nec aliquam vim facit quod emphy-
teuta non diſpoſuerit expreſsè de hac
domo, nam aut compræhenditur ſub ge-
nerali ſubſtitutione ad fauorem ſocieta-
tis, & deuolutio eſt inexcuſabilis ob di-
ſpoſitionem teſtamentariam fauore ma-
nus mortuæ de Iure, & ex pacto omninò
incapacis. Aut non comprehenditur, &
Confraternitas nullum habet Ius illam
retinendi, nec illi ſuffragantur Iura Chri-
ſtophori, quia ipſe vti tranſuerſalis non
includitur in inueſtitura, hæres non eſt
8 neque habitu, neque actu † vt præcisè
requiritur in his caſibus iuxtà commu-
niorem ſententiam de qua *Tondut. reſol.
ciuil. 86. numer. 10. & 11. lib. 2.* & dato
etiam quod vti hæres illam prætenderet
tunc emphyteuſis eſſet hæreditaria, que
ſub generali diſpoſitione ad fauorem
Confraternitatis comprehenderetur, &
ſic eſſet locus deuolutioni ob teſtamen-
9 tariam † diſpoſitionem, & ſic vbicumq;
ſe voluat Confraternitas hanc deuolu-
tionem effugere non valet, vt benè per-
pendit ſecunda deciſio huius cauſę *coram
bon. mem. Priolo §. ſi verò, & ſeq. & §.
non obſtante, quod Franciſcus.*

Neque Confraternitas poteſt eſſe ca-
pax ad effectum vendendi, & retrahendi
pretium, quia cum in præſenti concurrat
ne dum prohibitio legis, ſed etiam ex-
plicita Domini directi, non transferen-
di in manus mortuas iſta duo vincula
fortius ligant, & reſiſtunt ipſi principio
10 acquiſitionis, itaut nec † ad effectum
vendendi, & æſtimationem conſequendi
perſona alias incapax effici poſſit capax
*iuxta diſtinctionem ſpeculat. tit. de locat. §.
nam aliqua nu. 143. cum alijs in Caietana
Bonorum coram Eminentiſſimo Card. Cerro
impreſſa in rec. par. 9. deciſ. 427. num. 29.
& ſeqq. replicata poſt Salgad. in labyr. cre-
dit. deciſ. 78. num. 25. & 26. & in illius
confirmatoria apud eundem Salgad. deciſ.
79. num. 11. & ſeq. cum alijs in 1. deciſio-
ne cauſa §. nec ſubſiſtit, & in 2. §. ſecundò
autem.*

Nec vlla poteſt conſiderari capacitas
Confraternitatis ad effectum gaudendi
fructibus ipſius domus, nam vltra quod
Teſtator nihil de hoc dixit, iſti termini
in præſenti hypotheſi ſunt inapplicabiles
procedunt etenim quoties durante linea
inueſtiti grauatur comprehenſus in inue-
ſtitura ad tradendum fructus rei emphy-
teoticæ, nam iſto caſu cum titulus reſi-
11 deat in perſona capaci † poteſt fieri iſta
translatio fructuum, cum non adſit mu-
tatio emphyteutæ, & nullum præiudiciũ
Domini directi, at ſecus eſt quando nul-
lus adeſt compræhenſus, vt in caſu præ-
ſenti, & titulus non reſidet in perſona
capaci, nam tunc intrat deuolutio iuxtà
pacta inueſtituræ, vt egregiè hanc mate-
riam diſtinguit: *Rota apud Torre de pact.
futur. ſucceſſ. deciſ.* 184. & 188. quarum
prima in ordine habetur *repetita in rec.
par. 14. dec. 57.*

Demum non eſt locus repetitioni me-
lioramentorum quia cum adſit pactum
clarum in emphyteuti ſtipulatum, quod
in caſum deuolutionis cuiuſcumque me-
lioramenta deuoluantur abſque vlla ſpe
illa detrahendi, vel excomputandi, cum
12 deuenerit caſus † deuolutionis ex ſupe-
rius firmatis, vtique eſt locus dicto pacto
*Rot. in rec. deciſ. 369. num. 6. & 7. part.
13. cum alijs in poſteriori deciſione cauſa §.
minus reſiſtit.*

Parum releuante quod melioramenta
13 facta in emphyteuſi, † quę abſque culpa

emphyteutę deuoluitur veniant reficien-
da *iuxta doctrinam ſpeculat. in tit. de em-
phyt. §. nunc aliqua verſ.* 131. *num.* 157.
Rot. coram Manzaned. deciſ. 103. *num.* 1.
cum alijs allegatis per Informantes pro
Confraternitate, quia quidquid ſit an
deuolutio eueniat ex culpa, vel abſque
culpa emphyteutæ iſta concluſio non ha-
bet locum quotieſcumque adeſt pactum,
quod domus deuoluatur ad Dominum
directum cum melioramentis abſque ſpe
14 detractionis, aut † compenſationis, vt in
caſu noſtro tunc enim cum iſtud pactum
dicatur pars prætij, nullatenus ſunt refi-
cienda, ſed veniunt commodo, & vtili-
tati Domini directi, *vt limitando, & di-
ſtinguendo contraria firmat Ciroc. diſcept.*
57. *num.* 13. *&* 59. *num.* 52. *Rota diuerſ.
deciſ.* 208. *par.* 1. *cum alijs apud Manza-
ned. d. deciſ.* 103. *num.* 2. *& ſeq. & coram
Coccin. dec.* 2123. *num.* 13.

Nec eſt adaptabilis duplex interpræ-
tatio pacto nimis claro ſuper deuolutione
melioramentorum data per ſcribentes
pro Confraternitate. Non prima quod
prohibitio detractionis melioramentorũ
ſit reſtricta ad caſum ſolius culpæ deuo-
lutionis; nam vltra quod in præſenti adeſt
deuolutio, tam ex capite lineæ finitæ, quã
alienationis in perſonas expreſsè ex pa-
cto prohibitas ceſſat omnis amaritudo ex
ampliſſimis, & affrenatis verbis pacti in
quo poſt conuentiones deuolutionis in
caſum alienationis in loca pia, & in ca-
ſum lineæ finitæ expreſſe cauetur, quod
in omni, & quocumque ex dictis caſibus
emphyteuta cadat à commodo meliora-
mentorum abſque ſpe compenſationis,
aut reſtitutionis animaduertendo ad illas
dictiones: *in tutti, e ſingoli caſi ſopradetti*,
quæ certè ſunt præciſæ, & nihil, vel mi-
nimum relinquunt intactum, & idem eſt,
ac ſi de omnibus pactis ſuperius expreſ-
15 ſis eſſet facta † indiuidua, & expreſſa
mentio *iuxta doctrinam gloſ. in cap. vt cir-
ca verbo omnia, & ſingula de elect. in* 6.
cum alijs per Rotam coram Bich. deciſ. 52.
num. 41. *& coram bon. mem. Card. Celſo
deciſ.* 183. *num.* 8. *&* 271. *nu.* 4. *&* 373.
num. 3. vndè certè eſt locus pacto dum
non ſolum vnus, ſed duo ex caſibus ſu-
pra contemplatis euenerunt, vt ſupra fuit
dictum.

Non ſecunda quod ea quæ dicuntur
de Melioramentis deuoluendis cum re
meliorata habeant locum ſolummodo in
melioramentis modicis, quę fiunt in gra-
16 tiam rei conſeruandæ, & vſufructuandæ
non autem in magnis, & in ædificijs ma-
gno ſumptu conſtructis; quæ æquitas
non patitur ad Dominum directum de-
17 uolui; nam vltra † quod appellatione
melioramentorum intelliguntur etiam
ædificia de nouo fabricata *Garz. de ex-
penſ. cap.* 1. *num.* 8. *in fine Barboſ. appel-
lat.* 145. *verſ. vnde ſit Rot. in rec. deciſ.*
270. *num.* 7. *par.* 15. lectura pacti ſupra-
dicti remouet hanc difficultatem, dum
in eo expreſsè ſubijciũtur caducitati me-
lioramenta, & ædificia cuiuſcumque ſint
18 valoris, & æſtimationis, vt *in Summ. re-
ſponſionis Monaſterij num.* 2. nam iſto ca-
ſu omnia ſub dicto pacto cadunt. *Ciroc. in
puncto d. diſcept.* 57. *num.* 21. & dum pa-
ctum eſt clarum non eſt cur immoremur
19 in interpræetationibus † contra regulam
textus in l. ille ff. de leg. 3.

Contraria verò procedunt in locatio-
ne, & emphyteuſi data ad meliorandum
abſque vllo pacto deuolutionis meliora-
20 mentorum, † nam iſto caſu intrat diſtin-
ctio melioramentorum magni, & parui
ſumptus, vt benè exemplificat *Ciroc. d.
diſc.* 57. *num.* 21. *& diſcept.* 59. *ſub nu.* 52.
21 & ita procedunt † deciſiones in cauſa
Bononien Domuncularum 22. *Iunij* 1670.
coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, &
8. *Febr.* 1672. *coram R. p. d. meo Bourle-
mont.* vt præciſè ſe explicat *eadem* 1. *de-
ciſio ſub* §. *ratio reſolutionis, &* 2. §. *nec
Iuſtitia obumbrabatur*; quod ſecus eſt in
præſenti In quo adeſt pactum expreſſum
ex ſupra firmatis.

In reliquis comprobarunt Domini fun-
damenta deciſionum præcedentis inſtan-
tiæ cum quibus tranſierunt vtraque &c.

ELNEN. COMMVTATIONIS LEGATI.

Veneris 25. *Ianij* 1677.

ARGVMENTVM.

Confirmatur alia deciſio xxxviij. circa com-
mutationem legati, quando non poteſt
præſtari eo modo quo fuit relictum. Qua-

lis

lis impoſſibilitas ad hunc effectum requiratur, & a quo commutatio ſit facienda, & qui in ea ſint vocandi.

SVMMARIVM.

1 *Legatum ſi non poteſt exequi, vt Teſtator ordinauit eſt commutandum.*

2 *Archite*ct*us probat etrea ſuam materiam.*

3 *Commutatio legati eſt facienda, quando adeſt moralis impoſſibilitas illum exequendi.*

4 *Commutatio multum pendet ab arbitrio Epiſcopi.*

5 *Adminiſtratores fabricæ non verſantur circà gubernium Eccleſiæ.*

6 *Clerici Ciuitatis non habent partem in tra*ct*atibus Capituli.*

7 *Commutatio fit ab Epiſcopo cum conſenſu hæredum.*

8 *In commutatione legati non citantur Clerici, qui non habent intereſſe.*

DECISIO LVIII.

LEgatum duplarum 300. & redditus duarum domuncularum ad annua ſcuta 30. aſcendentis in perfectionem Preſbyterij in Cathedrali Elnen. & eo completo in celebrationem Miſſarum erogandum à Benedicto relictum ob inſufficientiam,& ob timorem demolitionis dictæ Cathedralis ob Bella, quæ continuò in dicta Ciuitate Elnen. graſſantur commutauit Sanctiſſimus ad inſtantiam Capituli in conſtructionem Altaris in honorem SS. Eulaliæ, & Iulittæ in Eccleſia Sancti Ioannis Oppidi Perpiniani, in qua reſidentia Canonicorum Cathedrali Elneñ auctoritate Apoſtolica translata fuit. Huic commutationi ſe oppoſuit vniuerſitas Clericorũ Ciuitatis Elneñ, ad quorum inſtantiam diſputato per me dubio, An commutatio ſubſtineretur *ſub die 19. Iunij 1676.* affirmatiuè fuit reſolutum, de cuius deciſionis viribus cum hodie dubitaretur fuit pro confirmatione reſponſum.

Moti ſunt ex eo quod legatum prædictum eſt omninò inſufficiens ad conficiendum Presbyterium à Teſtatore ordinatum, Ideoque dum eſt impoſſibilis ob-
1 ſeruantia, & executio † legati, de Iure in alium vſum debet fieri commutatio *iuxta text. in cap. nos quidem 3. de teſtam. cum alijs per Capon. diſcept. forenſ. 103. num. 18. tom. 2. vltra alios in deciſione quæ reuidetur §. eo enim ipſo.*

Adimplementum legati eſſe impoſſibile patet ex depoſitionibus Architecti aliorumque Peritorum in teſtes examinatorum, qui vti tales ex eorum peritia,
2 & ex optima † cauſa ſcientia in hac materia bene probant: *Rota coram Seraphino deciſ. 636. num. 1. & in rec. deciſ. 223. num. 5. par. 10.* Iſti autem deponunt, quod ad perficiendum Presbyterium requirantur tres, aut quatuor mille duplæ & per conſequens palpatur manibus impoſſibilitas id peragendi cum modico legato duplarum 300. & annuorum ſcutorum 30. cum eſſet expectandus curſus duorum ſæculorum, vt ex duplis, & ex redditu ſcutor. 30. valeret perfici opus: vnde optime fuit facta commutatio, dum adeſt ferè impoſſibilitas phyſica, cum ta-
3 men ad hunc effectum † ſufficiat moralis, & quę habeat faciem probabilis difficultatis per ea quæ tradunt *poſt Petr. de Peruſ. in tract. de poteſt. Epiſc. & alios add. ad Abb. in cap. nos quidem de teſtam. in 2. additione litt. B. Genuen. practicab. Eccleſ. 214. ſub num. 5. circa fin. Barboſ. de off. & pot. Epiſc. alleg. 83. ſub num. 3. cum alijs apud Capon. d. diſcept. 103. ſub n. 19.*

Obiectio verò, quod commutatio iſto caſu eſſet facienda in opus magis accomodatum, non applicatur, quia hoc fuit adimpletum, dum Epiſcopus ex rationabili cauſa periculorum Belli, & ruinæ Eccleſiæ mandauit conſtrui Altare in alia Eccleſia vbi reſidet Capitulum, rationabilitas, autem cauſæ pendet multum ab arbitrio Epiſcopi, cui ſunt notæ indigen-
4 tiæ Diœceſis, & poteſt ex cauſa † quæ ſibi iuſta videatur, has commutationes facere, vt omiſſis alijs allegatis *in deciſione quæ reuidetur §. huiuſmodi arbitrium* firmat ex mente Concilij *Tondut. quæſt. beneſ. 68. num. 11. lib. 1.*

Neque erat neceſſaria citatio, aut conſenſus adminiſtratorum fabricæ, & vni-
5 uerſitatis Clericorum, ſiquidem Adminiſtratores fabricæ non erant vocandi, nec citandi, cum eorum miniſterium ſit tantum circa materialia, *vt in deciſione §. Quia quantum.*

Vniuerſitas Clericorum pariter non erat citanda, nec vocanda, quia vltra
6 quod Clerici † non habent partem in tracta-

tractatibus Capituli, vt vltra *Merlin.dec.*
697. num. 1. & ſeqq. firmant relati in de-
ciſione §. *Quo verò ad vniuerſitatem*, de
Iure quando adeſt impoſſibilitas adim-
7 plendi voluntates † defunctorum, ad ſo-
lum Epiſcopum cum conſenſu hæredum
ſpectat iſta commutatio; vt diſtinguit:
Tondut. quæſt. beneſ. 25. *num.* 8. *lib.* 1.
& in deciſione quæ reuidetur §. *Quinimò*,
in quorum locum ſucceſſit executorum
conſenſus qui interuenit, vt in deciſione
in loco proximè allegato.

Nec minus erant citandi, aut vocan-
di Clerici vigore clauſulæ appoſitæ in
breui ſuper hac commutatione Epiſcopi
Elneñ directo: *Accedente conſenſu intereſ-*
ſe habentium, quia dum Clerici non ha-
8 bebant aliquod intereſſe † tangens ſin-
gulariter eorum perſonas, non erant vllo
modo citandi, *vt firmatur in deciſione*
quæ reuidetur §. *Non* 2.

In reliquis placuerunt DD. confirmatæ deciſ. fundamenta cum quibus tranſierunt vnica &c.

RAVENNATEN. BONORVM.

Veneris 25. Iunij 1677.

ARGVMENTVM.

Annullata tranſactione cum quilibet recuperet quidquid ex ea conſequtus fuit diſcutiuntur non nullæ partitæ hinc indè bonificandæ nempè alimenta, & veſtiaria in qua ſumma ſint bonificanda, onera Cameralia, & communitatiua cenſuum extinctiones, & non nulla alia de quibus infrà.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas reſultat ex reuolutione actorum.*
2 *Iuſtitia ex deciſionibus.*
3 *Tranſactione reſciſſa vnuſquiſque recuperat quidquid ex ea habuit.*
4 *Alimenta taxantur arbitrio Iudicis.*
5 *Alimenta taxari debent ſecundum conſuetudinem locorum.*
6 *Veſtiarium taxauit Rota in ſcutis duodecim annuis, & alias plus.*
7 *Onera Cameralia, & communitatiua ſolui debent ab eo, qui percipit fructus bonorum.*
8 *Extinguens cenſum ad alium pertinentem repetit ſolutum actione negociorum geſtorum.*
9 *Nec non fructus qui decurriſſent ſi extinctio non fuiſſet ſequta.*
10 *Aquirens cenſum tranſlatiue petere poteſt eius fructus.*
11 *Dos promiſſa per grauatum detrahitur ex bonis fideicommiſſi, in quibus ei competunt detractiones.*
12 *Bona fideicommiſſaria apud vltimum grauatum remanent libera, & eius debitis obnoxia.*
13 *Fructus dotis ex ſtatuto Rauennæ taxantur ad ſeptem pro centenario.*
14 *Euictione ſequuta rei pro dote data inſolutum reuiuiſcunt Iura dotis.*
15 *Melioramenta liquida, & neceſſaria ſunt in totum bonificanda.*
16 *Melioramenta vtilia, quando in genere ſunt probata Rota taxare ſolet in aliqua ſumma donec melius liquidentur.*
17 *Pro dote legata ab aliquo præferri debet proximior in gradu ipſi leganti.*
18 *Cenſus impoſitus pro redimendis bonis à fiſco debetur vti pretium bonorum redemptorum.*
19 *Cenſus impoſitus ab hærede grauato ſubſtinetur ſuper detractionibus ipſi competentibus.*

DECISIO LIX.

DOmini reſponderunt, ſententiam Ro-
talem latam per Reuerendiſſimum D.
meum Decanum, qua declaratum fuit,
quid, & quantum ſit Io: Baptiſtæ, & Ia-
cobæ Coniugibus de Gambis bonifican-
dum, & reſpectiuè refundendum per
Franciſcam Aldobrandinam, & è contra
eſſe confirmandam vti validam, & iu-
ſtam; validitas enim reſultat ex actorum
reuolutione ex quibus apparent ſeruata
1 omnia de Iure † ſeruanda iuxta vulga-
tam *deciſ. Caputaquen. 260. par. 2.* Iuſti-
2 tia vero ex † deductis in deciſionibus
æditis 4. *Maij* 1675. *&* 12. *Iunij* 1676.
coram eodem Reuerendiſſimo Decano.

Annullata ſiquidem tranſactione ad inſtantiam ipſius Franciſcæ, ſicuti eidem reſtituta fuerunt bona in eadem tranſactione dimiſſa vna cum ſuis fructibus, de quibus eidem redditur ratio, & bonificantur

cantur à die ; quo inita fuit, cum ab eo
titulus reducatur ad non titulum, ità
quoque ipſa tenetur reſtituere dd. Iuga-
libus omnia ex cauſa dictæ tranſactionis
ſiuè immediatè, ſiuè mediante perſona
3 eius creditorum † ab eo tempore rece-
pta, vt Iuſtitia, quæ vnicuique ſuum
tribuit ſeruetur, & nequis cum aliena
iactura locupletetur *iuxta text. in l. ſi di-
uerſa ff. de tranſact. & in l. ediles 25. in
fine ff. de edil. edict. & l. 1. vbi gloſ. verb.
maximè C. de reſcind. vendit. Ioſeph. de
Roſa conſult. 56. num. 5. Cyriac. controu.
500. numer. 34. cum ſeqq. Menoch. conſ.
644. num. 14. & conſ. 888. num. 3. cum
ſeq. Simoncell. de Decret. lib. 3. tit. 7. nu.
8. cum duob, ſeqq. Add. ad Gregor. deciſ.
354. num. 17. Rota in rec. deciſ. 252. nu.
7. part. 11. & in Sabinen. nullitatis con-
tractus 27. Iunij 1672. ſub princ. verſ.
cum ſit de natura coram Reuerendiſſimo D.
meo Albergato, & in Romana Palatij 9.
Aprilis 1674. §. ſi enim intendit coram bon.
me. Priolo.*

Ea verò, quæ bonificare, ſeù reſti-
tuere debet Franciſca latè deducta ſunt
in dd. deciſionibus præcedentis inſtan-
tiæ, & in ſententia ſubſecuta, & ſunt
primò alimenta ſibi per dd. Iugales ſpa-
tio annorum decem, & nouem cum di-
midio præſtita, & quidem in annuis ſcut.
40. monetæ Romandiolæ, ſiuè ſcut. 30.
54. monetæ Romanæ, cum in tali quan-
4 titate taxata fuerint † per D. Cardina-
lem Legatum petente, & acceptante
ipſamet Franciſca ad firmata per Rotam
deciſ. 78. num. 1. & ſeqq. par. 1. recent.
& ſit conſuetudo Ciuitatis Rauennæ ta-
xandi alimenta pro Pupillis, & Minori-
5 bus, non ſolum in prædicta quantitate,
ſed maiori, quam conſuetudinem eſſe
in hac materia præ cæteris attendendum
latè firmat *dicta prima cauſa deciſio §. in-
cipiendo cum quatuor ſeqq. & 2. §. & qui-
dem.*

Secundò veſtiarium, quod pro eodem
temporis ſpatio conſecuta fuit in annuis
ſcutis duodecim monetæ Romanæ, cum
hæc quantitas ſit potiùs tenuis, quàm
6 rigoroſa, & alias † in maiori habito re-
ſpectu ad præciſam naturæ neceſſitatem
taxauerit: *Rota deciſ. 1229. ſub num. 1.
verſ. & pro quolibet coram Coccino.*

Tertiò Onera Cameralia, & commu-
nitatiua per Gambos iuxta quantitatem
firmatam in dicta ſecunda deciſione, &
in ſententia ſoluta pro bonis ipſi Franci-
ſcæ reſtitutis, cum enim hæc ſint onera
7 fructibus infixa ſolui † debene ab eadem
Franciſca, cui fructus bonorum reſtitu-
untur *l. hactenus, & l. ſi pendentes §. ſi
quid Cloacarum ff. de vſufruct. & l. qua-
ro 28. ff. de vſu, & vſufruct. legat.*

Quartò capitalia duorum cenſuum ex-
tinctorum, nempè illius ſc. 100. ad fauo-
rem Conuertitarum, & alterius ſc. 200.
ad fauorem Conuentus Fratrum S. Ni-
colai Rauennæ, vna cum ſuis fructibus,
tàm decurſis, & per Gambos ſolutis an-
te illorum extinctionem dd. Creditori-
8 bus, quia geſſerunt vtile † negocium pro
Franciſca, quæ per dictam ſolutionem
remanſit liberata, vt firmat *dicta prima
cauſa deciſio §. Præterea inter credita iun-
cto §. inter cenſus autem*, & meliuùs *ſe-
cunda §. 4. Bonificanda cum ſeq.* quàm
cum fructibus, qui decurriſſent extin-
9 ctione non facta † vti tamen recompen-
ſatiuis ex ratione, & auctoritatibus latè
deductis in eiſdem deciſionibus. *In 1.
ſcilicet §. Nihilominus pro huius regulæ li-
mitatione cum ſeq. & in 2. §. quo verò, ac
notat Cyriac. contr. 500. numer. 34. cum
ſeqq.*

Quintò Fructus aliorum quatuor cen-
ſuum per dd. Iugales translatiuè acqui-
ſitorum, & tàm ſoluti eorumdem Cre-
10 ditoribus ante † acquiſitionem, quàm
poſtea decurſi, vt eoſdem cenſus refe-
rendo firmat eadem 1. *deciſio §. viceuerſa
cum ſex ſeqq. & 2. §. 5. bonificandos cum
nouem ſeqq.* in quibus reſpondetur obie-
ctis, ſi enim dd. Iugales præfatos cenſus
non acquiſiuiſſent, ſed illorum fructus
ſoluiſſent Creditoribus eſſent deducen-
di, eidemque bonificandi, ità pariter
deduci, & bonificari debent, facta ac-
quiſitione, per quam euaſerunt Domini
cenſuum, vt firmant prædictæ deciſio-
nes.

Sextò Dos dictæ Iacobæ in ſc. 2000.
tum quia ſcut. 800. per Franciſcam con-
trouerſa fuerunt eidem Iacobæ legata
per Eneam Patruum, cui multæ detra-
11 ctiones in bonis controuerſis † præten-
ſis fideicommiſſarijs Equitis Aldobran-
dini Aui competebant, vt oſtendit *dicta
2. deciſio §. Quantum verò cum ſeqq.* Tum
quia fuerunt etiam eidem promiſſa in ca-
pitulis matrimonialibus per Hippolitum
Iunio-

Iuniorem Fratrem, & reſpectiuè Patrem
Franciſcæ, apud quem vti vltimum ex
maſculis, ad quorum fauorem tantùm d.
12 Eques fideicommiſſum condiderat, bona
libera remanſerunt, illius quæ debitis
obnoxia *iuxta text. in l. cum Pater §. li-
bertis in fine, & l. qui ſolidum §. Prædium
ff. de legat. 2. Rota coram Gregor. deciſ.
542. num. 8. & deciſ. 228. num. 7. par. 15.
rec. & in Romana dotis 2. Aprilis proximè
præteriti §. Quare cum deficientia ad med.
coram me*, & obſeruat. *d. deciſ. 4. maij
1675. §. Nihilominus quoad dotem cum
tribus ſeqq.* & alia diluuntur obiecta fieri
ſolita contra legalitatem dd. Capitulo-
rum.

Septimò fructus eiuſdem dotis ad ra-
tionem ſeptem pro centenario, & anno
13 iuxta taxam *ſtatuti Rauennæ lib. 3. rubr.
18. verſ. & quæ diximus*, vt reſpondit.
*Rota in Rauennaten. Dotis, & fructuum
3. Iunij 1672. §. finali coram R. p. d. meo
Emerix*. In nihilo releuante, quod pro
eadem dote fuerit datum Prædium in ſo-
lutum, quia cum ab initio fuerit conſti-
tuta in d. quantitate ſc. 2000. & euenerit
14 euictio prædij † abſque facto, & ne-
gligentia Iacobæ reuiuixerunt primæua
iura dotis ex ſpeciali illius priuilegio,
itaut idem ſit, ac ſi datio inſolutum facta
non fuiſſet ex clara diſpoſitione *text. in
l. qui res 98. in principio, vbi communiter
DD. ff. de ſolut. & in ſpecie notat Cyriac.
contr. 500. numer. 25. Rota coram Bichio
deciſ. 259. num. 8. & deciſ. 288. num. 3.*
cum alijs pleno calamo *allegatis in 2. de-
ciſione §. ſeptimo conſecutiuè*.

Octauò melioramenta, ſeu reſarci-
menta facta in Domo Rauennæ in quan-
titate firmata *in d. deciſ. 12. Iunij 1676.
§. 8. bonificanda* vna cum alia ſumma im-
penſa per Inquilinum, & eidem bonifi-
cata mediante ſententia fauorabili ab eo
15 reportata, cum † enim hæc ex teſtium
depoſitionibus appareant liquida, & ne-
ceſſaria præterquàm quoad ſcut. 42. de
quibus infra in totum veniunt per Fran-
ciſcam bonificanda, & refundenda, vt
firmat *ſupradicta deciſio d. §. 8. bonifican-
da, & altera 4. Maij 1675. §. reficienda
cum allegatis*; Quo verò ad dd. ſcuta 42.
vti impenſa in eleuatione d. Domus non
neceſſaria, licet valdè vtili, & quoad
alia melioramenta facta in prædio Lauar-
16 næ probata ſolum in † genere, placuit

iterum Dominis ad parcendum vlterio-
ribus expenſis illa arbitrari in ſcut. 50.
donec Iugales de Gambis ea melius li-
quidauerint iuxta firmata *in deciſ. 892. in
fine coram Seraphino, & deciſ. 695. nu. 8.
& ſeq. coram Merlino, & notat d. 1. deci-
ſio §. reſpectu autem*.

Vltimò refundenda ſunt per Franci-
ſcam ſcut. 106. 41. monetæ Romandiolæ,
quæ dd. Iugales ſoluerunt, partim Mo-
nialibus de Aldobrandinis pro earum le-
gatis, & partim alijs Creditoribus Fran-
ciſcæ, prout ipſa admittebat, vt aduer-
tit *d. deciſio 12. Iunij 1676. §. nono deni-
que*.

Ea autem, quæ Franciſcæ per eoſdem
Iugales veniunt bonificanda, ſunt pari-
ter omnia per ipſos recepta ex cauſa
tranſactionis, ſcilicet omnes illæ partitæ,
quæ firmatæ ſunt in ſæpè citatis deciſio-
nibus Reuerendiſſimi D. Decani, *in pri-
ma ſcilicet §. econtra cum ſeqq. & in 2. §.
vice autem verſa cum ſeqq.* ac in ſenten-
tia ſubſecuta, ad quas Domini approba-
tiuè ſe retulerunt.

Nec obſtat, quod dicebatur per Fran-
ciſcam in præcedentibus cauſæ propoſi-
tionibus ad excludendos Iugales de
Gambis à conſecutione ſuorum credito-
rum ſuper bonis controuerſis, nempè ſi-
bi prius deberi legatum ſcut. 1200. reli-
ctum per d. Equitem Aldobrandinum
fœminis deſcendentibus.

Quia vltra quod cum prætenſum le-
gatum non pendeat à tranſactione, non
eſt præſentis inſpectionis, modo enim
tantùm quæritur, quid hinc inde debea-
tur annullata d. tranſactione. Quantum
attinet ad ſupradicta alimenta, & veſtia-
rium præſtita eidem Franciſcæ onera Ca-
meralia, & communitatiua ſoluta pro
eiſdem bonis melioramenta in ipſis facta
cenſum impoſitum per ipſummet Equi-
tem ad fauorem Petri Soræ Veneti ante
dictum legatum, certè ſunt deducenda,
vt ſuadet qualitas horum creditorum, vt
ſuperiùs fuit firmatum.

Quò verò ad dotem dictæ Iacobæ, eiuſ-
que interuſuria, hæc pro eadem ſumma
ſcut. 1200. vti pariter deſcendens à dicto
17 Equite, illiq; in gradu proximior Fran-
ciſca eſt præferenda; *Rota coram D. Car-
dinali Otthobono deciſ. 15. num. 21. & ſeq.*
& firmauit in hac cauſa 20. *Maij 1667.
§. ſimiliter coram Eminentiſſimo D. Car-*

pineo

puncto Vrbis Vicario impreſſa in rec. deciſ. 107. par. 15. Alia verò ſcut. 800. ſunt pariter deducenda attentis ſupradictis promiſſione Hippoliti, & legato Eneæ, vt firmat *d. deciſ. 12. Iunij 1676. §. ſexto dixerunt cumſeq.*

Reſpectu autem cenſus ſcut. 300. ad fauorem Conuertitarum, & alterius ſc. 200. ad fauorem Monaldini, ceſſat difficultas, quia in his adeſt obligatio Petræ de Spretis, quæ habebat obligata bona D. Equitis pro reſtitutione ſuæ dotis ſc. 2000. auri eidem ſolutorum, vt firmauit etiam ſupradicta deciſio Eminentiſſ. Carpinei §. *Præterea, & vltima Reuerendiſſimi D. Decani d. §. Quod verò cum ſeq.*

Circa verò cenſum ſcut. 200. ad fauorem Patrum S. Nicolai impoſitum per Tutorem Franciſcæ, iſtc vti impoſitus pro redimendis Bonis controuerſis à fiſco occupatis ob aſſer. homicidium com-
18 miſſum ab Hippolito eius Patre, apud quem etiam bona d. Equitis libera remanſerunt vt ſupra eſt deducendus tamquam pretium bonorum redemptorum, vt firmat *d. vltima deciſio §. Quantum verò.*

Vnde cum reſtringatur difficultas ad cenſum ſcut. 150. impoſitum per dictum Eneam, & Iacobum Fratrem ad fauorem Miccolæ, & ad alium ſcut. 100. impoſitum per eundem Eneam tantum ad fauorem dd. Conuertitarum Rauennæ ipſi duo benè ſubſtinentur ſuper detractionibus in longè maiori quantitate eiſdem
19 Eneæ, & Iacobo † competentibus in bonis d. Equitis, & ab alijs ſunt proinde deducendi, vt firmat ſepè allegata *deciſio 12. Iunij 1676. §. Quantum verò cum ſequen.* vbi ad hunc effectum in ſpecie firmatur, quod medietas bonorum, & cenſuum exiſtentium Imolæ, & Franciſcę reſtitutorum ſunt propria ipſius Eneę vt potè ab eo empta à Franciſco Aldobrandino eius Conſobrino.

Et ità pro confirmatione ſententię Rotalis Domini reſponderunt Iugalibus de Gambis tantùm informantibus, Franciſca verò pluries citata, & informare negligente.

ROMANA VINEAE.

Lunæ 28. Iunij 1677.

ARGVMENTVM.

De admiſſione poſitionum, & quatenus ſint admittendæ etiam ſi probatio poſſit fieri per ſcripturas. Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 191.* quando intret.

SVMMARIVM.

1 *Poſitiones adinuentę ſunt ad releuandum Ponentem mediante confeſſione ab onere probandi.*
2 *Affictus factus à Iudice citato Curatore hæreditatis eſt validus.*
3 *Probatio quæ poteſt fieri per ſcripturas non debet fieri per alium modum.*
4 *Limita in poſitionibus quæ releuant Ponentem ab onere extrahendi ſcripturas.*
5 *Poſitiones ſunt admittendæ dummodò faciant aliqualiter ad cauſam omiſſa diſputatione pertinentiæ, vel impertinentiæ.*
6 *Fructus non dicuntur niſi deductis expenſis.*
7 *Nullitas non poteſt opponi poſt annum ex ſtatuto Vrbis ceſſante ſpolio.*
Et dictum ſtatutum habet locum in quibuſcumque Curijs.

DECISIO LX.

DVm inter Romanos deliberatarios controuerſę vineæ, & Albritium illius conductorem de viribus Inſtrumenti affictus diſceptaretur petijt Albritius reſponderi poſitionibus, ſuper quibus conſultis Dominis dedi dubium *An poſitiones eſſent admittendæ*, quod fuit affirmatiuè reſolutum.

Moti ſunt ex eo, quod ſunt releuantes, cum tendant ad ſaluandas nullitates Inſtrumento affictus oppoſitas, & ad releuandum Ponentem ab onere alterius
1 probationis mediante † confeſſione partis, ad quem effectum adinuentæ fuere *Rota in rec. deciſ. 511. numer. 3. & ſeqq. par. 4. tom. 3. & deciſ. 245. num. 1. & ſeqq. part. 14. cum alijs in Romana, ſeu*

Albanen. Bonorum 1. *Iulÿ* 1676. §. *Primo coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*.

Releuantia ſingularum poſitionum videbatur adeſſe, cum primæ poſitiones
tendant ad probandam deputationem
Curatoris, qui vti talis in Inſtrumento
affictus fuit citatus, qua exiſtente pro-
2 batione nullitas defectus † Curatoris
ceſſaret, & ex hoc capite Inſtrumentum
affictus non claudicaret *Rota apud Poſth. de ſubaſt. deciſ.* 191. *num.* 1.

Et licet pretenderent Informantes pro
3 Romanis non † eſſe admittendas, dùm
per ſcripturas poteſt haberi talis proba-
tio, nihilominus Dominis viſæ ſunt ad-
mittendæ, cum in poſitionibus non mi-
litet regula in remiſſoria paſſim admiſſa,
quod non debeat probari per teſtes, quod
poteſt probari per ſcripturas, ſed ſemper
ſunt admittendæ, cum ſint adinuentæ ad
releuandum ponentem ab onere extra-
4 hendi ſcripturas, & probandi vt ad rem
aduertit *Michalor. de poſition. cap.* 55. *nu.* 22. *& Rota in rec. deciſ.* 40. *num.* 13. *par.* 13. *& dec.* 245. *num.* 7. *par.* 14.

Nec mouit Dominos alia exceptio,
quod etiamſi ceſſaret hæc nullitas Cura-
toris, tamen adeſſent aliæ, ex quibus In-
ſtrumentum corrueret; nam vltra quod
ex admiſſione ſequentium poſitionum
ceſſabunt etiam iſtæ, vt infra: ſufficit,
quod iſtæ poſitiones faciant aliqualiter
5 ad cauſam, vt ſint † admittendæ etiam
omiſſa diſputatione pertinentiæ, vel im-
pertinentiæ, vt lites abbreuientur *Rot. in rec. d. deciſ.* 511. *num.* 10. *& ſeqq. par.* 4. *tom.* 3. *qua eſt Merlin. inter eius impreſſas deciſ.* 92. *eodem num.* 10. *& coram Vbaldo dec.* 286. *num.* 1. *& ſeqq.*

Hinc reliquæ poſitiones faciliùs viſæ
ſunt admittendæ: concernunt ſiquidem
probationem expenſarum, quæ ſingulis
annis requiruntur pro colligendis fructi-
6 bus in vinea, de qua † agitur, quibus
deductis cum fructus non dicantur niſi
deductis expenſis *l. ſi à Patre* 39. *S. fin. ff. de petit. hæredit. l. fructus* 7. *ff. ſolut. matrim.* non erit modicum pretium affictus
ſcutorum 163. qua pretij modicitate ſe-
cluſa contractus redit ad Iuſtitiam, ceſ-
ſatque ſpolium quibus ceſſantibus intrat
diſpoſitio ſtatuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 191.
vetantis poſt annum a die ſententiæ op-
7 poni nec per viam actionis, nec per viam
replicationis quaſcumq; nullitates etiam
notorias, vt probat *Fenzon. ibidem num.* 102. *cum ſeqq. & Rot. coram Merlin. dec.* 217. *num.* 4. *& in rec. deciſ.* 79. *num.* 6. *&* 7. *par.* 7. *&* 388. *num.* 18. *& ſeqq. par.* 14. *& deciſion.* 243. *numer.* 7. *&* 8. *part.* 15. quod ſtatutum vti deciſorium habere
8 locum in omnibus Curijs † fuit antiqua
Rotæ opinio *apud Achill. deciſ.* 10. *de conſtit.* continuata *apud Merlin. d. deciſ.* 217. *eodem num.* 4. & amplexa *in rec. d. deciſ.* 388. *num.* 20. *par.* 14.

Ex quibus cum appareat de illarum
maxima releuantia, cum tamen aliqualis
ex ſupradictis ſufficeret admittendas eſſe
Domini reſponderunt vtraque &c.

BONONIEN. PRIMOGENITVRAE DE GHISLERIIS.

Lunæ 28. *Iunÿ* 1677.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria conceditur data releuantia in prophanis, etiam ſi ſit alias conceſſa dummodò clarius in ſecunda probetur, quod fuit in prima deductum.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in prophanis conceditur data re-
leuantia materiæ articulatæ.*
2 *Retentio datur pro melioramentis.*
3 *Releuantia materiæ probatur ſi articuli
tendant ad victoriam cauſæ.*
4 *Remiſſoria ſemel conceſſa poteſt iterum con-
cedi ad probandum clarius, & diſtin-
ctius, quod iam fuit probatum, & teſtes
primò examinati deſeruiunt pro fumo.*

DECISIO LXI.

COnceſſerat Rota Senatori Franciſco Mariæ de Ghislerijs Immiſſionem in poſſeſſionem Tornaturarum 600. cum domo magna, & alijs membris vti de pertinentibus ad fideicommiſſum Franciſci Senatoris de Ghislerijs ad fauorem Senatoris Franciſci Mariæ purificatum, vt ex ſententia coram R. p. d. meo Taya præuijs duabus deciſionibus emanata; à qua interpoſita appellatione, & cauſa mihi commiſſa cum clauſula *Conſtito*,

quod

quòd ſit locus Egidianæ, fratres de Cal-
uis Poſſeſſores controuerſorum bonorum
petierunt remiſſoriam ad effectum pro-
bandi melioramenta in contronerſis Bo-
nis facta, quam licet alias datam, iterum
concedendam eſſe fuit reſponſum.

Concurrunt ſiquidem in præſenti ca-
ſu omnia pro concedenda remiſſoria ne-
ceſſaria requiſita, nam ſumus in propha-
nis, & adeſt releuantia materiæ, quàm
ſufficit quoquo modo ad cauſę victoriam
1 conducere, vt † quoties opus fuerit re-
miſſoria concedatur iuxta regulas notiſſi-
mas, de quibus per *Rotam coram Buratto
deciſ. 816. num. 1. & ſeq. Ibique Add. lit-
tera A. & coram Dunozetto Iun. deciſ. 6.
per tot. & in rec. deciſ. 51. num. 10. part.
10. & deciſ. 252. à num. 1. par. 15. & in
Aſculana Aquarum 1. Iulij 1669. coram
R. p. d. meo Bourlemont, & in Bonon. ma-
trimonij 27. Iunij 1674. & in Toletana,
ſeù Granaten. penſionis 10. Decembris eiuſ-
dem anni coram R. p. d. meo Emerix.*

De releuantia non videtur poſſe dubi-
tari, dum articuli tendunt ad proban.
melioramenta in bonis controuerſis, qui-
bus probatis certum eſt dari retentionem
2 poſſidenti, & non poſſe † concedi im-
miſsionem fideicommiſſario *ad text. in
l. ſi in area ff. de cond. indeb. l. Paulus §.
Domus ff. de pign. Rota coram Bichio deciſ.
304. num. 11. & 12. & in rec. deciſ. 149.
num. 12. par. 13. cum alijs in Romana Sal-
uiani 15. Martij proximipreteriti §. poſita
coram R. p. d. meo Rondinino*, vndè dum
3 articuli tendunt ad † victoriam cauſę cer-
ta eſt releuantia materiæ *Rota in rec. dec.
254. num. 3. part. 15. cum alijs in Bonon.
Succeſſionis prima Iulij 1675. §. & quidem
in fine coram R. p. d. meo Bourlemont, &
in Praten. Parochialis 7. Maij proximi-
præteriti §. releuantia ad finem coram
me.*

Non obſtante, quod alias fuerit con-
ceſſa remiſſoria, & ſuper eadem materia
fuerint examinati teſtes, quia dùm ex
deciſione huius cauſæ 26. *Iunij 1676. §.
cæterum coram R. p. d. meo Taya* apparet
de illorum inſufficientia, ex quo dicitur
illos non eſſe Peritos, nec Agrarios, nec
probatum eſſe ſtatum antiquum, nec
quid impenſum, & quid melioratum be-
nè potuit concedi noua remiſſoria ad
proban. diſtinctius, & clarius id quod in
alijs probationibus fuit confusè dedu-
4 ctum, & ad † corroborandas, & coadiu-
uandas antiquas probationes, nàm iſto
caſu licet, & prò ſecunda vice remiſſo-
riam petere, & reportare, quaſi potius
probationes antiquæ deſeruiant prò fu-
mo materiæ articulatæ: *Rota in rec. deciſ.
303. num. 18. par. 9. & deciſ. 361. nu. 2.
& duobus ſeqq. par. 14. & deciſ. 252. nu.
6. & 7. part. 15. & in citata Aſculana
Aquarum 1. Iulij 1669. §. non obſtat ad
finem coram R. p. d. meo Bourlemont, & in
d. Toletana, ſeù Granaten. Penſionis 10.
Decembris 1674. §. fin. & in dicta Bonon.
Matrimonij 27. Iunij eiuſdem anni §. non
refragante coram R. p. d. meo Emerix.*

Et ita vtraque &c.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. Iulij 1677.

ARGVMENTVM.

Confirmatur pręcedens deciſio xxvij. & ite-
rum firmatur diuiſionem eſſe ad æquali-
tatem reducendam. Teſtamentum ex
pręteritione an ſit nullum. Melioramen-
ta quando impediant immiſsionem.

SVMMARIVM.

1 *Periti relationi iudicialiter electi ſtandum eſt.*
2 *Diuiſio eſt reducenda ad æqualitatem per ſupplementum partis deficientis.*
3 *Domus fideicommiſſaria debetur vocato vna cum penſionibus.*
4 *Bona data in dotem vigore* Auth. res quæ *exeunt ex fideicommiſſo, & in illud non reincidunt.*
5 *Et debentur æqualiter hæredibus dotata.*
6 *Teſtamentum eſt nullum ex præteritione filij, aut nepotis.*
7 *Clauſula codicillaris non ſubſtinet præteritionem factam ignoranter.*
8 *Melioramenta nec in genere, nec in ſpecie probata non retardant immiſſionem.*
9 *Melioramenta compenſantur cum fructibus.*

DECISIO LXII.

FVndamenta deciſionis 20. Aprilis co-
ram me ędite in hodierna propoſitione
diſcnſſa Dominis placuerunt ideoque in
deciſis permanendum reſponderunt.

Quantum enim attinet ad ea, quæ in
deciſione 12. *Iunÿ 1673. coram bo. mem.
Priolo* in hac cauſa emanata fuerunt iam
firmata rationes in eadem adductæ ſicuti
in alia coram me ædita, ità, & in hodier-
na cauſæ propoſitione viſæ ſunt ſubſi-
ſtentes.

Quo verò ad ea in quibus, vel deciſio
præcedens bon. mem. Prioli reuocatur,
aut de nouo deciditur in eadem deciſio-
ne 20. *Aprilis coram me* iterum ex ijſ-
dem, & ex ſequentibus in confirmatio-
nem iuerunt.

Petitum ſiquidem ſupplementum ſcut.
315. pro adequatione partium rectè fuiſ-
ſe decretum erediderunt, dum ex Peri-
1 torum iudicialiter † electorum relatione
cui ſtandum eſt *Rot. in rec. deciſ.* 178. *nu.*
5. *par.* 14. *& in alÿs*, conſtitit de inæqua-
litate portionum in diuiſione inter partes
facta vnicuique obuentarum ideoque
inſtè fuit receſſum à deciſis *coram bo. me.*
2 *Priolo*, & dictum deberi ſupplementum,
vt illæ ad æqualitatem reducantur *iuxta
tradita per Ciriac. contr.* 514. *& Micha-
lor. de fratribus par. 3. cap. 39. num. 2. &
pluribus ſeqq. & in deciſ. qua confirmatur*
§. *quo verò*.

Penſiones Domus Sancti Marci per
Franciſcum q. Vincentij pariter deberi
dixerunt, dum conſtat eſſe fideicom-
miſſariam ex adductis pro identitate *in
Summ. veteri à num. 2. vſque ad* 7. vnde
dum iſta domus non cadebat, ſub diui-
ſione, ſederat fideicommiſſaria penſiones
3 per Aduerſarium † debitæ veniunt ſub re-
ſtitutione, vt firmatur *in deciſione, qua
reuidetur* §. *ac pari Iure*.

Immiſſio in prædium *della ſerrata* de-
beri pro medietate huic parti iuſte pari-
ter fuit decretum; Nam licet illud fuerit
cònſignatum in cauſam reſtitutionis do-
tis Iuniparæ, ac proinde vigore *Auth.
reſque C. com. de leg.* exierit de fideicom-
4 miſſo, & in illo nõ † reincidat ex traditis
per Rot. in rec. deciſ. 312. *num.* 46. *part.* 6.
& coram Roys deciſ. 117. *num.* 36. tamen
cum inteſtata ſucceſſio Iuniperæ æquali-
5 ter ſpectet ad collitigantes † vtrique de-
bita eſt Immiſſio §. *ſi igitur* 2. *inſtit. de
hared. ab inteſt. ven. Auth. ceſſante C. de
legitim. hared. & in deciſione qua confir-
matur* §. *quo verò ad pretium*.

Non refragante inſtiturione ſolius
Vincentij in hæredem per Iuniperam fa-
6 cta, quia cum ipſa † ignoraſſet ſuperui-
uentiam Franciſci ex Camillo altero filio
prædefuncto Nepotis, & tunc degentis
in Inſula Cretenſi quem præterijt eius
teſtamentum remanet nullum ex cumu-
latis *per Rot. in rec. deciſ.* 770. *num.* 2. *&
ſeqq. par.* 2. *& deciſ.* 74. *num.* 10. *par.* 5.
& coram Peutinger. deciſ. 290. *num.* 1. *&
ſeqq.* nec conualidatur ex clauſula codi-
7 cillari, quæ nihil † operatur in prætteri-
tione ignoranter facta, vt diſtinguendo
firmatur *in Romana Succeſſionis de anno
1665. coram Eminentiſſimo Carpineo im-
preſſa in rec. deciſ.* 303. *num.* 5. *part.* 14.
confirmata 18. *Februarÿ* 1669. *cor. eodem*
vltra alios allegatos in *deciſione qua reui-
detur* §. *In nibilo relevante*.

Neque ad retardandam immiſſionem
admiſſa fuit exceptio melioramentorum
nuper adducta per ſcribentes pro alia
parte in memoriali pro habenda dilatio-
ne porrecto; nam cum de illis non con-
ſtet neque in genere, neque in ſpecie
8 non poteſt ex hac exceptione † immiſſio
retardari: *Rota coram Dunoz. Iun. deciſ.*
577. *num.* 9. *& coram Bich. deciſ.* 27. *nu.*
15. *& deciſ.* 304. *num.* 18. *& ſeqq. & in
alÿs paſſim*.

Et vlterius cum collitigans viginti ab
hinc annis circiter occupet medietatem
huius Prædij *della Serrata* debitam huic
parti obſtat eidem compenſatio cum
9 fructibus, & ſic interim † non venit re-
tardanda immiſſio: *Rota coram Buratt.
deciſion.* 441. *numer.* 7. *verſic. praſer-
tim, & in recent. deciſion.* 581. *num.*
14. *& pluribus ſeqq. part.* 13. *& deciſ.*
395. *num.* 6. *& ſeq. part.* 14.

Et ità vna tantum Parte informante
altera ſæpius monitu, & expectata, &
adhuc dilationem curante reſolutum
fuit &c.

OR-

ROMANA HAEREDITATIS

DE LANVVIIS.

Veneris 3. Decembris 1677.

ARGVMENTVM.

Articuli pro examine in Curia peragendo facillimè ſunt admittendi, non inſpecta ſaltem rigoroſè illorum releuantia. Donatio,& Renunciatio dubia poteſt à Donante,& Renunciante declarari. Declaratio Perſonæ nobilis pro exoneratione conſcientiæ, ſub qua deceſſit plurimùm attendi debet.

SVMMARIVM.

1 *Articuli pro examine faciendo in Curia facile admittuntur.*
2 *Declaratio Renunciantis ſuper ipſa Renunciatione attendi debet ad concedendum ſuper illa examen.*
3 *Clauſula cæterata* Præſenti &c. *plures habet intellectus.*
4 *Donatio,& Rnunciatio obſcura poteſt à Donante, & renunciante etiam ex interuallo declarari.*
5 *Maximè à perſona nobili, & pia.*
6 *Articuli admittuntur etiamſi materia directè, vel indirectè, & pro ſolo adminiculo ad cauſam faciat.*
7 *Nec eſt neceſſaria diſcuſſio, ſaltem rigoroſa releuantiæ.*
8 *Articuli in dubio releuantiæ, aut non releuantiæ materiæ ſunt admittendi.*
9 *Fides iurata præſtat ſumum pro admittendis articulis.*
10 *Declaratio facta pro exoneratione conſcientiæ debet omni meliori modo ſubſtineri.*
11 *Maximè facta à perſona Religioſa, & pia.*
12 *Etſi ſub eadem declaratione deceſſit.*

DECISIO LXIII.

SVper inteſtata Succeſſione R.p.d. Hieronymi Lanuuij agitata diu fuit controuerſia inter Monaſterium S. Annæ de Vrbe, & D.Theodonarium eidem R.p.d. Lanuuio in quinto conſanguinitatis gradu coniunctum; Prætendebat quippe Theodonarius Monaſteriū agens ex perſonis Monialium Placidæ, & Scholaſticæ defuncti Hieronymi Sororum excludere, ex quo antequam profiterētur ampliſſimā renunciationem feciſſent, & ſe de medio penitus ſubſtuliſſent, ideoque coram R.p.d.meo Taia latè,longèque diſceptata lite,tandem fuit per tranſactionem ſublata, & extincta.

Inſurrexit Monaſterium S.Scholaſticæ Reatis ſucceſſionem prætendens ex perſona Sororis Placidæ de Sanctis eidem defuncto in quinto pariter gradu coniūcto,& coram me per appellationem ſubſubrogato inſtaurata, ſeu de nouo excitata lite inſteterunt Moniales S.Annæ ſuper admiſſione quorūdam articulorum, & Parte renuente illas admitti propoſui dubium, an eſſent admittendi, quod fuit per DD. affirmatiuè reſolutum.

In hanc admiſſionem inclinarunt DD. quia Articuli fuerunt producti ad effectum examinandi teſtes in Curia, quod citiſſimè valet expediri, & proinde cùm
1 ceſſet omnis vmbra, & ſuſpicio † calumniæ, facillimè veniunt articuli admittendi, & examen concedendum. *Rota in recent. deciſ.416. num.7. & ſeqq. part.5. & coram Bichio deciſ. 48. numer.11. & deciſ. 269. num.1. & 2. & in Romana Adminiſtrationis 5. Maij 1673. §.1.coram bo.me. Priolo, & in Romana dotis, & fructuum 27. Iunij 1672. §.Primo ad finem coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Releuantiam materiæ articulatæ proponebant Scribentes pro Monaſterio S. Annæ, ac alijs litis conſortibus: quia tota difficultas huius cauſæ conſiſtit in eo, an Sorores Placida, & Scholaſtica renunciantes voluerint ſe abdicare de medio à ſucceſſione Fratrum Renunciatariorum, etiam in concurſu extraneorum, vel potiùs ab inteſtato ſuccedere iiſdem Fratribus ab inteſtato ſine filiis decedentibus, hoc autem apertè dilucidari dicebant ex verbis per ipſas Renunciantes in actu Renunciationis prolatis, iuxta iuratam declarationem ab iiſdem factam, & ante caſum ſucceſſionis pluries affirmatam alijs Monialibus, quæ id ipſum deponebant mediante iuramento:
2 huiuſmodi autem declarationem † licèt factam ab ipſis Renunciantibus ſufficientem præbere releuantiam, vt debeat formiter

miter probari, mediante admiſſione articulorum, *dixit Rota coram Eminentiſſimo D. Cardinali Otthobono deciſ.24. per totam, & ſignanter à num.6.*

Hæc autem eò magis ſtringere dicebant, quia in Renunciatione de qua agitur adeſt cæterata ſtipulatio notarij 3 *præſenti &c.* † quę non minus poteſt extendi pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, quam pro hæredibus ſanguinis, & iſtis deficientibus pro incluſione Renunciantium, vti hæredum Renunciatariorum decedentium ab inteſtato, necnon adſunt alia verba adeò dubia, & ambigua, vt Rota ipſa varijs deciſionibus hinc inde emanatis variauerit; Poſita autem aliqua dubietate ſolet valde deferri 4 declarationi ipſarum Renunciantium, † aut Donantium, quonam ſenſu renunciare, aut donare intellexerint, etiam ſi declaratio fiat ex interuallo, *Crauett.conſ.234. nu.4. Decian.conſ.7.nu.99.lib.1. Rota cor. Eminentiſſimo D. Cardinali Otthobono deciſ. 195.num.18. & coram Seraphin. deciſ. 837. num.14. & coram Cardin. Celſo deciſ. 141.num.13. & 14. & poſt Collectat. Bonden.deciſ.50.num.6. & in recent.deciſ.238. num.5.par.3.* vbi ampliat, quando decla- 5 ratio † fit à perſonis Nobilibus, & Pijs, *& deciſ.402. num.31. & ſeq. par.9. & deciſ.84.num.20. & ſeqq.par.19.*

Verùm (quidquid deducerent Informantes) Dominis non fuit viſum opus aggredi diſputationem ſuper releuantia materię articulatę, cùm ſimus in prophanis, quo caſu ſufficit ad admittendos articulos, vt materia quoquo modo, ſiue 6 directè † ſiue indirectè, etiam pro ſolo adminiculo conferat ad cauſam, *Rota coram Dunozett. iunior. deciſ.545.num.4. & in recent. deciſ.282.num.5. & deciſ.342. num.13. & deciſ.362. numer.3.part.15. & deciſ.33.num.1. & deciſ.88. num.9. & deciſ.164.num.7. & deciſ.181.numer.1.part. 16. & in Romana Deuolutionis Domus 8. Februarij 1672. §.finali in fine coram bo. memor. Priolo*, abſque eo quod ſit ne- 7 ceſſarium diſcutere, aut firmare illorum † releuantiam, ſaltem rigoroſè, *Rota coram Gregor. deciſ.28. num. 3. & coram Biebio deciſ.47.num.12. & in præciſis terminis coram Eminentiſſimo D. Card. Otthobono deciſ.24. num. 5.* cum in dubio an materia 8 ſit releuans, vel irreleuans † ſemper ſit reſpondendum pro admiſſione articulorum, *Rota in recent.deciſ.282. num.1. & ſeqq. & deciſ.342.num.12.par.15.*

Faciliùs DD. huic articulorum admiſſioni aſſenſerunt, cùm detur fides iuratæ Monialium ſuper materia ipſa articula- 9 ta † quæ ſufficientem veritatis fumum videbatur inducere, *Boeac. de litter. Remiſſorial. cap.4.nu.52.* & relatis alijs concordantibus, *Rota in citata Romana Deuolutionis Domus 8. Februarij 1672. ſub principio coram bo.mem.Priolo.*

Maximè cum declaratio de qua agitur ſit facta pro exoneratione propriæ 10 conſcientiæ, quo caſu † fauore animæ facta cenſetur, & ſuſtineri debet omni meliori, & efficaciori modo *Rot.in recen. deciſ.63. num.10. & ſeqq. par.11. & deciſ. 241.num.11.par.15. & coram Coccin. dec. 2242. num. 19. & 20.* & fuerit emiſſa à 11 perſonis Religioſis, † quibus plurimùm deferendum eſſe, *dixit Rota in recent.deciſ.11. num.9.par.7. & deciſ.312. num.7. par.9.* & ex obitu earumdem declaran- 12 tium ſub eadem declaratione † maximum ipſa recepit veritatis adminiculum *Rota inter diuerſ. deciſ.594. num.1. & in recent. deciſ.312.num.8.par.9. & coram Buratto deciſ.530. num.3.*

Et ita vtraque &c.

BONONIEN. PECVNIARIA

Veneris 10. Decembris 1677.

ARGVMENTVM.

Tranſactio prima per ſecundam an, & quãdo nouetur ſolutio in quam cauſam cadat Euictio quomodo debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio prima non inouatur per ſecundam nullam, & inualidam.*

2 *Euictio debetur ad ratam damni paſſi de tempore euictionis.*

3 *Releuatio non debetur ei, qui ſummam damni iam eſt conſequutus.*

4 *In Iudicijs non ſufficit dicere, ſed oportet probare.*

5 *Solutio cadit in cauſam duriorem.*

6 *Cauſa durior dicitur illa in qua adeſt fideiuſſor.*

7 Obli-

7 *Obligatione principali per ſolutionem ceſſante ceſſat etiam fideiuſſoria.*

8 *Tranſactio facta erronee ex cauſa, quæ ceſſauerat reſoluitur.*

9 *Solutio in cauſam duriorem cadit ex miniſterio legis.*

10 *Fideiuſſor poteſt accedere obligationi iam contractæ.*

DECISIO LXIV.

EMit anno 1626. Ioannes Franciſcus Roſſenus à Scipione Morbiolo Prædium in communi Granaroli pro pretio libr. 13300. quod de anno 1638. in vim tranſactionis ceſſit pro libr. 15. mil. Sebaſtiano, & Vincentio de Roſſenis, quibus cum fuiſſet euictum à Floriano, & alijs de Ioannettis, vigore auiti fideicommiſſi, fuerunt ab ipſo Io. Franciſco ſolutæ pro eorum indẽnitate libr. 8500. cumque idem Io: Franciſcus egiſſet contra Io: Baptiſtam de Natalibus poſſeſſorem Prædij mediatè prouenien. à Franciſco de Nicolis, qui in emptione Prædij fideiuſſerat pro euictione ad fauorem eiuſdem Roſſeni pro rata ſcut. 8000. fuit inter hos de anno 1652. inita tranſactio in qua facta narratione, quod Roſſenus erat damnificatus in ſcut. 5000. ex ijs Natalis promiſit ſoluere libras 3000. certis modis, & pactis, & reliquum cum reportaſſet releuationem à Iacobo Barberio, & alijs ad eam obligatis. Cum deinde anno 1656. egiſſet Natalis contra obligatos ad releuationem, fuit inter omnes noua inita tranſactio in qua Ioacchino Roſſeno Succeſſori Io. Franciſci primi tranſigentis fuerunt delegati pro debitoribus quidam Corticelli ad quorum inſtantiam, cùm fuiſſet reſciſſa & annullata hæc ſecunda tranſactio, iſte rediens ad primam vigore illius cõtra Natalem, ſeù eius hæredes egit, & ad Rotam tandem deuoluta cauſa, cum de viribus tranſactionum diſceptaretur contra Roſſenum ex prima tranſactione agentem Domini, vt infra reſponderunt.

Et licet non fuerit apud eos dubitatum, primam tranſactionem nullatenus fuiſſe nouatam per ſecundam, vt potè in obſeruatam à partibus, & quod plus eſt reſciſſam, & per ſententiam Iudicis annullatam, cum nouatio primę tranſactio-
1 nis per ſecundam † inualidam, & nullam non valeat indući etiam ſi alias partes nouandi animum habuerint *l. nouatione 18. ff. de nouat. l. nouatione 4. ff. de fideiuſſ. Alex. conſ. 193. numer. 4. lib. 6. Merlin. de pign. lib. 5. quæſt. 30. num. 26. Coſta de facti ſcient. & ignor. diſt. 86. nu. 3. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 31. nu. 24. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 56. num. 19. Rota diuerſ. deciſ. 715. num. 8. par. 1. & in rec. deciſ. 114. num. 5. par. 14.* omiſſis conſultò alijs ad excluſionem nouationis per informantes pro Roſſeno deductis.

Nihilominus Roſſenum vigore dictæ primę tranſactionis non valere agere contra Natalem cenſuerunt moti ſunt ex eo quod cum Io: Franciſcus Roſſenus ſoluerit pro ſe liberando à moleſtijs illatis per alios de Roſſenis, quibus Prædium à Fratribus de Ioannettis fuerat euictum, tantummodo libr. 8500. & in eadem tranſactione narrauerit ſe remanere damnificatum in ſolis libr. 5000. vt in prima tranſactione *Summ. vtriuſque partis num. 1.* ſubindeque exegerit à Iacobo Barberio primo venditore, & de euictione obligato libr. 8000. *vt in Sum. Natalis num. 2.* ipſe eſt ſatisfactus de toto eo in quo dicebat fuiſſe damnificatum & proinde non potuiſſe cõſequi euictionem a Io: Baptiſta de Natalibus Succeſſore Nicoli pro rata euictionis fideiubẽ-
2 tis, cum non valeat † plus prætendere, quam id in quo eſt damnificatus de tempore euictionis, ſiue damnum ſit ſupra, vel infra pretium rei de tempore emptionis *iuxta textum in l. re euicta la 2. ff. de euict. cum alijs apud Vincentium de Franch. deciſ. 297. num. 1. & ſeqq. & Rota in rec. deciſ. 184. numer. 24. part. 9. & deciſ. 330. ſub num. 1. par. 10.* quam ſummam cum ſit conſequutus ei obſtat regula do-
3 lo petis, quod intus habes. Nec poteſt vlteriorẽ petere releuationem *l. dolo facis ff. de dol. except. in puncto Rota in rec. dec. 256. num. 18. par. 9. & in Anconitana, ſeu Piſauren. releuationis indemnitatis 5. Maij proximi preteriti §. altera pars in fine coram me.*

Nec placuit reſponſio, quod Roſſenus intellexerit ſe damnificatum in lib. 5000. vltra alias 8000. quas intendebat exigere à Barberio, quia hoc nullibi in eadem trãſactione legitur. Imo potius contrariũ videtur depræhendi; in ea enim dicitur

Io:

Io: Baptiſtam de Natalibus pro ſua indemnitate agere debere contra eundem Barberium, & Marchionem Magnanum, & cum fuerit ab iſtis cõſequutus indemnitatem teneatur eidem Roſſeno ſoluere alias lib. 2000. quare patet ad ſenſum non poſſe intelligi de libris conſequendis à Barberio, dum pro ijs agere debebat ipſe Natalis, non Roſſenus.

Minus viſa eſt ſubſiſtens altera reſponſio data pro parte eiuſdem Roſſeni, quod ſcilicet etiam ſi ipſe ſolucrit Sebaſtiano, & Fratribus pariter de Roſſenis ſolas lib. 8500. non ideo fuerunt pro integro pretio euictionis, ſed illis ſoluiſſe hanc ſummam reportata ceſsione pro toto pretio rei euictæ, & conſequenter mediante ceſsione euaſiſſe creditorem totius ſummæ lib. 13000. pro quibus emerat Prædium, & proinde pro tota dicta ſumma releuationem iure merito petere potuiſſe, quia cum iſta ceſsio non exhibeatur, nec in facto iuſtificetur non eſt de hac
4 exceptione curandum † cum in Iudicijs non ſufficiat dicere, ſed oporteat probare *Barboſ. axiom. 20. numer. 2. & 3. & axiom. 191. num. 1. cum vulgatis*.

Hinc nec ſuſtineri dictam primam tranſactionem Domini reſponderunt. Siquidem dum Io: Baptiſta Natalis ſe obligauit pro dd. libr. 5000. & pro ijs tranſegit cum Roſſeno, ex eo quod ſucceſſerat in quoſdam Prædio Franciſco Nicolo qui pro euictione fideiuſſerat pro libr. 8000. ad fauorem Roſſeni; & cum ex eadẽ cauſa euictionis idem Roſſenus exegerit à Barberio lib. 8000. ille ceſſerunt quidem in ſolutionẽ euictionis, ſed
5 in cauſam, ſeù partitam duriorem *iuxta textum in l. 1. & l. in ijs 5. & l. cum ex pluribus cauſis 95. ff. de ſolut. Rota coram Merlino deciſ 507. num 3. & in rec. deciſ. 301. num. 3. par. 4. tom. 2. cum alijs in deciſ. 202. num. 4. par. 13.* cauſa & par-
6 tita durior certè erat † iſta, in qua Nicolus fideiuſſerat, vt notant *textus ſupra allegati, & ex ijs Corn. conſ. 295. in princ. lib. 3. Menoch. de arbitr. cap. 493. num. 8.* cum alijs apud *Cancer. var. reſol. lib. 2. cap. 6. num. 207. & apud Rotã coram Buratt. deciſ. 284. num. 1. ibiq. Add. litt. A.* igitur dum per ſolutionem factam à Bar-
7 berio ceſſauit obligatio † fideiuſſoria illi acceſſoria Nicoli per *textum in l. 1. ff. de fideiuſſor.* ceſſauit per conſequens obligatio ipſius Natalis, qui credens Nicolum debitorem ad id correſpectiuè tranſegit, & ſe obligauit qua proinde obligatione per ſolutionem, vt dictum eſt ceſſante, & deficiente, dicitur erroneè
8 tranſegiſſe, & ſe † obligaſſe *iuxta textum in l. cum putarem 36. ff. famil. erciſ. & alys textibus concordantibus Doctoribus, & Rota deciſionibus cumulatis firmat Valerian. de tranſact. tit. 69. qu. 3. fin. num. 1. & 2. Rota coram Buratt. deciſ. 282. num. 1. & per tot. & coram Merlino deciſ. 603. num. 1. & deciſ. 799. num. 16. & bene in Meleuitana euictionis 2. Decembris 1675. §. ex facto & 29. Martij 1677. per tot. coram R.p.d. meo Calatain*.

Neque officit quod venditio facta à Barberio, vigore cuius tenebatur de euictione in lib. 8000. fuerit facta de anno 1616. venditio verò Prædij in qua fideiuſsit Nicolus fuerit facta de anno 1626. ſic cum diſtet vnus actus ab alio per annos decem non poſsit dici ſolutionem ceſsiſſe in leuamen fideiuſsionis de tempore venditionis non interpoſitæ. Quia dum fideiuſsio acceſsit venditioni in caſum euictionis pro lib. 8000. & pro euictione fuit facta ſolutio ab ipſo Barberio in lib. 8000. *vt in Summ. Natalis num. 2.* lex efficit cauſam duriorem illam cui aſſiſtit fideiuſsio & in eam præſumit cedere ſolutionem per indè ac ſi ipſe in hanc
9 cauſam † nominatim ſoluiſſet, cum paria ſint id expreſsè agere, ac interpretatiuè per interpretationem legis *Rot. in rec. deciſ. 392. num. 4. par. 16.* nec eſt neceſſe vt fideiuſſio ſit contemporanea principa-
10 li obligationi, ſed eiſdem iam contractæ accedere poteſt *§. fideiuſſor. inſtit. de fideiuſſ.*

Et ità vtraque &c.

ASCVLANA BONORVM.

Mercurij 19. Ianuarij 1678.

ARGVMENTVM.

Sententia lata abſq; citatione vnius ex correis quando ſit nulla in totum; lata contra mortuum an ſuſtineatur, & quando ſcientia mortis ex quibus præſumatur. Periti relationi an & quando ſtandum, & quan-

quando præſumatur Idoneus ; ſuſpectus allegatus an, & quando poſſit procedere, & ex quibus cenſeatur ſuſpicioni renunciatum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia nulla & iniuſta non tranſit in iudicatum.*
2 *Sententia lata non citato Corrao habente aquale intereſſe eſt nulla in totum.*
3 *Sententia lata contra mortuum non ſubſiſtinetur, & vide* ibidem.
4 *Declara dummodo notitia mortis Iudici, aut parti non peruenerit.*
5 *Scientia mortis præſumitur inter præſentes.*
6 *Scientia præſumpta eſt vera ſcientia.*
7 *Canonici præſumuntur præſentes in loco reſidentia & vbi habent domicilium.*
8 *Principali mortuo citari debet Procurator, vti Dominus litis effectus.*
9 *Perito Tertio ex officio à Iudice deputato eſt ſtandum licet ab alijs diſcordet.*
10 *Mandatum ſpeciale requiritur ad allegandam ſuſpicionem.*
11 *Allegatio ſuſpicionis facta à Procuratore abſque ſpeciali mandato non poteſt in præiudicium partis à principali ratificari.*
12 *Suſpicioni cenſetur renunciatum per proſecutionem Iudicij.*
13 *Citationis defectus ſanatur per comparitionem.*
14 *Citationis defectus in deputatione Periti interueniens ſanatur per ſcientiam partis.*
15 *Et examen cum Interrogatorijs de ipſo Perito factum.*
16 *Proteſtatio non recedendi à ſuſpicionis allegatione dicitur contraria facto ſi quis proſequitur acta.*
17 *Peritus præſumitur qui talis à Iudice denominatur & adhibetur in rebus ſimilibus.*
18 *Peritus præſumitur habilis dum eſt electus à publico.*
19 *Peritus præſumitur habilis, dum eius electioni quis acquieuit.*
20 *Fides extraiudiciales lite pendente procurata nihil probant.*
21 *Peritus conſiderans in ſua relatione omnes circumſtantias rei benè probat.*

DECISIO LXV.

FRanciſcus Antonius Sgariglia in eius vltimo ſub quo deceſſit elogio Capitulũ Aſculanum ſibi inſtituens hæredem mãdauit eidem vt Prædium Campi longi venderet DD. Vincentio, & Ioſepho de Sgariglis eius conſanguineis iuſto prætio à duobus Peritis æſtimando & cum diſtributione ſolutionum, quibus partes conuenire potuiſſent, *vt in Sum. vtriuſq; partis num.* 1. prò qua venditione effectuanda, fuit coram Vicario Ripano Iudice de partium conſenſu delegato, deuentum ad electionem peritorum, in quorum diſcordia tandem fuit deputatus tertius, & vltimus, licet ſextus numero peritior ex officio Franciſcus Franciſchinus publicus agrimenſor, & bonorum æſtimator *Sum. illorum de Sgariglis num.* 3. qui retulit etiam ſub interrogatorijs Capituli bona eſſe valoris *flor.* 2900. *eodem Sum. num.* 4. cui relationi acceſſit Io. Baptiſta Vagnolus peritus prò parte illorum de Sgariglis deputatus pariter cũ interrogatorijs Capituli *d. Sum. num.* 5. cumque remaneret æſtiman. Columbarium in eodem prædio ſitum, idem Iudex mandauit procedi ad vlteriora in æſtimatione etiam eiuſdem cum ſubſequuta vtriuſque periti deputatione *cit. Sum. num.* 6. cuius æſtimationẽ ambo periti concordes, & vniformes retulerũt eodem *Sum. num.* 7. his peractis Iudex de partibus pronunciauit non conſtare de legitima æſtimatione prædij, nec eſſe exequen. Teſtatoris voluntatem quæ ſententia cum fuiſſet in curia confirmata, ab ea neglecta appellationis interpoſitione fuit per Signaturam Iuſtitiæ mihi commiſſa cauſa cum clauſula *de cauſis reſtit. in integrum*, ad cuius formam propoſui dubium *an conſtet de cauſis reſtit. in integr.* affirmatiuè reſolut. ob nullitatem, & iniuſtitiam quæ effectum rei iudicatæ impediunt, † iuſtamque præbent cauſam
1 reſtitutionis in integrũ *Rot. coram Greg. dec.* 459. *n.* 1. *&* 2. *& coram Buratt. deciſ.* 399. *num.* 1. *coram Eminentiſſ. Card. Ottheb. dec.* 161. *nu.* 1. *&* 2. *& in rec. dec.* 94. *num.* 2. *&* 3. *par.* 15. *& dec.* 219. *num.* 1. *par.* 16. *cum alijs vulg.*

Nullitas reſultat ex omiſſione citatio-

nis D.Antonij Philippi filij IoſephiSgariglij vnius ex Collitigan. hoc iudicio pẽdente defuncti, cum quo iudicium ipſum fuerat inſtructum, iſte enim cum haberet æquale intereſſe cum alio collitigan-
2 te, † erat omnino citandus, itaut iſta nullitas, quæ eſt ex tribus reddat nullam ſententiam, nedum quoad non citatos, ſed etiam quoad omnes *Rot. coram Greg. dec.319. num.1. & 2. ibiq; adden. num.7. & apud poſth. de manut. dec.44. num.4. & in rec. dec. 594. numer.2. part.4. & deciſ. 192. numer. 11. part. 13. & in Romana reſciſſionis contractus 5. Aprilis 1677. §. nec obſtat coram R.p.d. meo Bourlemont.*

Nec obſtat, quod ſententia lata con-
3 tra mortuum † ſuſtineatur quia quid quid ſit de hac conclusione in genere, quam latè impugnat *Scacc. de ſent. & re iudic. gloſ. 14. quæſt. 25. num. 74. verſ. 1. igitur concludendum, & ſeq. quam n.76. & 77. cum Guidopap.* & alijs extendit, etiamſi nec Iudici, nec parti innoteſcat,
4 recepta eſt limitatio, † quoties mors ad notitiam Iudicis, aut partis deuenit vt firmat *Rot. poſt Merlin. de pign. deciſ. 76. num. 11. & in rec. deciſ.38. numer. 6. par.7.* de ſcientia autem partis non eſt dubitandum quia obitus Ioſephi viri
5 nob. ſecutus in Ciuitate Aſculana, † vbi erant præſentes Canonici, inter quos conſanguinei, in quibus propterea ſcientia mortis præſumitur, & præſumptionibus, & coniecturis ita probata, dicitur vera ſcientia *Rot. in rec. dec.283. num. 6. cum ſeqq. par. 9.* præſentia autem Cano-
6 nicorum in d. Ciuitate etiam de Iure † præſumitur cum verſemur inter eos, qui
7 ſunt eiuſdem Ciuitatis, & habent in † ea domicilium, & reſidentiam a d tradita *per Gratian. deciſ. Marc. 15. numer. 13. Rot. coram Mantic. deciſ. 291. numer. 4.*

Ingraueſcit nullitas vltimæ ſententiæ in Curia latæ, de qua hodie agitur, quia non fuit citatus neque procurator ab eodem Ioſepho defuncto conſtitutus in
8 Ciuitate Ripana, † qui erat Dominus litis effectus iuxtà praxim in cauſis prophanis traditã *à Ridolph. par.3. cap.1. nu. 76.* ex qua omiſſione inſanabilis reſultat defectus citationis, vt ſunt vulgata iura.

Iniuſtitia oritur ex denegata vẽditione Sgariglis iuxta forma relationis Franceſchini ſexti, & vltimi Peritioris ad æſtimandum prædium electi, qui cum fuiſſet in diſcordia partium a Iudice ex officio deputatus, *vt in Sum. Sgarigli num.3.* eius relatio erat omnino attendenda, licet ipſe fuerit ab alijs diſcors, cum hæc ſit differentia inter tertium peritum à parti-
9 bus aſſumptum, † & inter tertium a Iudice ex officio deputatum cui ſemper, & omninò ſtandum, ne detur proceſſus in infinitum *iuxtà Text. in l. Item ſi vnus §. fin. vbi gloſ. in verſ. authoritati in fin. ff. de recept. arbit. & diſtinctionem Baldi in l. Iubemus 34. num.2. & 3. C. de appell. Surd. conſ. 452. num.6. & ſeqq. Gabr. de arbitr. concl. 1. num. 2. & 4. Eſcobar. de ratiocin. cap. 32. ſub nu.23. verſ. Ego tamen Niger de ſubbaſt. cap.15. §.15. num.17. Ridolph. in eius prax. par.1. cap.8. num.136. Grat. diſcept.228. nu.10. & 11. adden. ad Buratt. dec.56. n.8. Rot. coram Peuting. dec. 291. num.9. & coram Dunoz. iun. dec.934. nu. 3. & dec. 1008. num.14. & coram bo. m. Celſ. dec.309. num.9. & in rec. dec.26. nu. 20. par. 10.* cum alijs *apud Egregium Aduocatum D.Petrum Pacionum in eius vtiliſſimo tract. de locat. & conduct. cap. 34. §. 5. numer. 92.* & fuit etiam conſideratum *in Romana Societatis Sutoriæ 9. Ianuarij 1671. §. non tamen, & §. Rat. diuerſitatis coram bo. me. Priolo, & fuit a ctum in cit. Romana Reſciſſionis Contractus 5. Aprilis 1677. §. & licet coram R.p.d. meo Bourlemont.*

Nec refert, quod Procurator Capituli iſtum tertium Peritum allegauerit ſuſpectũ, & ideò eius relatio non ſit attenden. quia vltrà quod id fecit Procurator abſq; ſpeciali mandato ad allegan. ſuſpicionẽ
10 requiſito † *iuxtà elegantem Textu in l. nõ ſolum 39. §. fin. ff. de Procur. Larr. deciſ. Granat. 48. nu.12. Rota coram Card. Celſ. dec. 246. num. 11. & 12. & coram Greg. dec.368. num.1. ibique adden. num.8.* non refragante ſuperuenta Capituli ratificatione, quia dum ſuperuenit poſtquam Franſciſchinus functus erat officio ſuo, & re amplius non integra, & poſt ius
11 quæſitum † Sgariglis ex relatione facta à Perito, ſubſequens ratificatio non ſuffragatur, vt in puncto *Farin. in fragm. par. 2. verbo Iudex num. 407. verſ. Item quod Larr. d. dec.48. num.12. in fine* & dũ poſteà Capitulum fuit paſſum procedi ad vlteriora in electione aliorum Peritorũ

prò

prò æſtimando Columbario ad normam
Peritiæ Franciſchini indè per ſe æſtiman-
do, imò Peritum prò ſui parte abſque
vlla reclamatione elegit, vt in *Sum. Sga-*
12 *rigli nu.6.* cenſetur ſuſpicioni,† & appel-
lationi, ſi quam interpoſuerat renunciaſ-
ſe, & relationi acquieuiſſe *Rot. coram*
Celſ. d. dec.246. num.13. & dec.356. num.
6. & coram Dunoz. iun. dec. 639. num. 9.
& dec.669. num.2. ad med. & in fine, &
coram Ninot. dec.15. num.5. & in rec. dec.
98. num.2. & ſeq. par.14. & dec.183. nu.
4. par. 15. & in cit. Romana reſciſſionis
Contractus §. & licèt.

Nec pariter facit, quod Capitulum
13 non fuerit collegialiter † citatum ad in-
tereſſendũ, quia dum Procurator Capi-
tuli comparuit,& plures actus Iudiciales
fecit, per hos actus cenſetur ſanatus de-
fectus citationis *Rot. coram Celſ. dec.211.*
num. 7. ſufficit etiam ad tollendum hoc
defectum citationis in deputatione Pe-
14 riti, † quod pars iudicialiter id ſciuerit
ex cumulatis *per D. Pacionum vbi ſupra*
num. 16. vbi ampliat ſufficere compari-
tionem coram ipſo Perito, vnde in præ-
15 ſenti videtur † exuberare examen ipſius
Periti cum interrogatorijs eiuſdem Ca-
pituli ad tradita *per Rotam coram Buratt.*
dec.164. num.15. & in rec. dec.185. num.
31. par.11. non attenta proteſtatione in
exhibitione interrogatorium præmiſſa
de non receden. à ſuſpecti allegatione,&
16 appellatione, † quia vti contraria facto
remãſit penitus inutilis *Ridolph. in prax.*
par.1. cap.2. num. 180. D. Pacion. vbi ſu-
pra cap.4. num. 12. Rot. coram Caualer.
dec. 349. num. 3. cum alijs per adden. ad
Greg. dec.292. num.4.

Nec viſæ ſunt ſubſiſtere obiectiones
contra Peritiam, & legalitatem Francc-
ſchini deductæ, nam quod ipſe non ſit
Peritus, corruit ex facto, dum ex *Sum.*
Sgarigli num.10. apparet ipſum à Ciuita-
te Firmi,& alijs fuiſſe aſſumptum ad Ca-
taſtri compilationem in qua certè peritia
17 non modica requiritur, † & alia prædia
ad fauorem particularium æſtimaſſe *d.*
Sum. num. 11. iuncta denominatione vti
talis de eo facta à Iudice in deputatione,
quæ omnia ſunt indubitata teſtimonia
eius ſufficientiæ,cum tamen ſola deputa-
tio à publico habilitatem ſuperlatiuam
in eo arguat, itaut ei ſoli ſit ſtandum, vt
18 pluribus relatis firmat *D. Pacion. in d.*
eius tract. cap.34. §.5. num. 28. & in om-
nem caſum ſemper vrgeret acquieſcen-
tia ex proceſſu ad vlteriora deducta,vt ſu-
19 perius fuit dictum, † *& firmat Rot. co-*
ram Dunoz. iun. d. dec.669. num.1. & ſeq.

Nec eiuſdẽ bona fama in aliquo tur-
batur ex eo, quod dicat ſe informaſſe
à Colonis huius Prædij circà fructus, illi
autem negent ſe tales informationes de-
diſſe, nam vltrà quod per fidem extraiu-
dicialem, ac lite pendente procuratã de-
20 poſuerunt, † & ideò nihil probant *Rot.*
coram Bich. dec. 525. num.7. & dec. 645.
num. 2. cum vulg. remouetur totaliter
obiectum, tam ex lectura eiuſdem depo-
ſitionis cum interrogatorijs factæ datæ in
Sum. Sgarigli nu. 40. in qua dicit ſe æſti-
maſſe habita ratione ad omnes qualita-
21 tes rei æſtimatę, † reddendo optimam
cauſam ſuæ Peritiæ habita quidem ratio-
ne ad fructus, non autem ſe reſtringit tã-
tum ad illos, ſed conſiderat omnes cir-
cumſtantias rei, & proinde plene probat
Rot. coram Dunoz. iun. dec.846. nu.26.

Et ita vtraq; &c.

BONONIEN. PRIMOGENITVRAE DE GHISLERIIS.

Luna 24. Ianuarij 1678.

ARGVMENTVM.

Aegidiana quando intret. Subrogatio in
locum bonorum fideicommiſſariorum
quid operetur, & quando inducatur.
Melioramenta quomodo probentur, &
Augumentum valoris rei num illis ſit
tribuendum. Teſtis mendax an probet.
Oblatio prætij rei melioratæ quando ad-
mittatur aduerſus vindicantem rem ip-
ſam.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana intrat in ſententia valida, &*
iuſta lata in poſſeſſorio inter perſonas,
& bona laicalia.
2 *Aegidiana ceſſat quando adeſt perſona Ec*
cleſiaſtica.
3 *Aegidiana vt intret attenditur tempus ſen-*
tentiæ.
4 *Aegidiana ceſſat quoad omnia bona ſi in*

ſententia ſint comprahenſa aliqua bona eccleſiaſtica.

5 *Emphyteutica non probatur ex ſola renouatione contra Tertios.*

6 *Sententia validitas reſultat ex actis.*

7 *Iuſtitia ex deciſionibus.*

8 *Subrogatio bonorum in locum fideicommiſſariorum efficit eadem fideicommiſſaria, & ſuper illis datur Immiſſio.*

9 *Obſeruantia tollit anteriorem dubietatem & obſcuritatem.*

10 *Exceptio certæ rei, non excludit generalitatem in alia re iam aſſignata.*

11 *Confuſio non impedit immiſſionem in bonis diuerſis.*

12 *Aſſignatio rei cum clauſula* ad habendum *excludit ſubrogationem loco fideicommiſſi declara* vt num. 15.

13 *Aſſignatio facta cum clauſula* detractis detrahendis *facit præſumere omnem detractionem prius fuiſſe deductam.*

14 *Contractus correſpectiui habentur pro vno, & eodem.*

15 *Clauſulæ* ad habendum, *& ſimiles non alterant contractum cui apponuntur.*

16 *Clauſulæ* ad habendum & in perpetuum *non extendunt emphyteuſim pactionatam.*

17 *Melioramenta vt reficiantur debet probari ſtatus antiquus.*

18 *Et quid impenſum, & quid melioratum, vt quod minus eſt reficiatur.*

19 *Melioramenta poſt terminum præfixum nõ liquidata non impediunt immiſſionem, ſed ſufficit cautio.*

20 *Melioramenta cõpenſantur cum fructibus.*

21 *Teſtis mendax non attenditur.*

22 *Mendax in vno præſumitur in omnibus.*

23 *Teſtes patientes exceptiones in perſonis, & dictis non probant.*

24 *Augumentum pretij rei ob tempus non concluditur prouenire ex melioramentis.*

25 *Sed potius ex beneficio temporis.*

26 *Maximè data cauſa alterationis ex Inundatione aut ſimili.*

Pretia rerum ex beneficio temporis mutantur vt num. 25.

27 *Augumentum rei debet cedere in vtilitatem Domini.*

28 *Poſſeſſor rei fideicommiſſariæ qui eam meliorauit poteſt offerre pretium rei, & illam retinere.*

29 *Limita quando fideicommiſſum conſiſtit in re & de melioramentis non conſtat.*

30 *Et iſto caſu offerri debet æſtimatio præſentis temporis.*

31 *Et intrat concluſio in poſſeſſore conuento hypothecaria, non reiuendicatione.*

DECISIO LXVI.

FRanciſcus Senior de Ghiſlerijs inſtituit anno 1493. perpetuum deſcenſiuum fideicommiſſum fauore Virgilij Sen. eius filij, qui paternæ affectionis circa Domus conſeruationem hæres Primogenituram perpetuam ordinauit anno 1521. ad fauorem Bonapartis, & Franciſci eius filiorum, aliorumque deſcendentium maſculorum in infinitum cum pactis, & conditionibus, de quibus in ea: ſequuto obitu Bonapartis, ortiſque inter Creditores, ac inter filios ſolitis diſſidijs prò firmando ſtatu, ac quantitate tàm fideicommiſſi Franciſci Sen. quàm Primogenituræ Virgilij deuentum eſt ad compromiſſum in perſonas Inſignium tunc temporis II. CC. Laurentij à Pinu, & Galeatij Maluaſiæ, qui laudum promulgarunt anno 1542. in quo detractis detrahendis portionem hæreditatis Franciſci Sen. liquidarunt in ſumma librarum 13. m., quo verò ad Bona Primogenituræ Virgilij pariter detractis detrahendis in ſumma librarum 27125. conſtituerunt, addita in vtriuſque liquidatione expreſſa fideicommiſſorum reſeruatione, quæ non intendebant alterare, vel immutare, ſed in ſuo robore remanere. In executionem huius laudi anno 1543. deuenerunt filij ad diuiſionem, & in ſatisfactionem portionum ſub dictis fideicommiſſo, & Primogenitura comprehenſis aſſignarunt petiam Terræ aratiuæ Tornaturarum 600. cum Palatio, Domibus Colonorum, Puteo, Horto, Viridario, alijſque pertinentijs, poſitam in Villa Altedij Comitatus Bononiæ, nec non aliam Domum, ſeu Palatium cum alijs ſuis iuribus, & pertinentijs, vt de omnibus conſtat *ex præterito Summario Actoris numer. 1. 2. 3. & 4.*

Factus eſt locus Primogenituræ, & fideicommiſſo, cuius vltimi vigore Reuerẽdiſſimus Ghiſlerius olim noſtri Ordinis Coadiutor emeritus, & poſteà Epiſcopus Imolen. obtinuit immiſſionem in duobus Prædijs in Communi Sancti Auguſtini exiſtentibus, vti ſubrogatis in locum medietatis Palatij vt ſupra aſſignati,

& in

& in vim Breuis S.M. Iulij III. alienati, vt ex Sententia A.C. per Reuerendiſſimũ D. meum Albergatum Decanum confirmata *Sum. prat. Actoris num.* 5. quo vita intereà functo Senator Franciſcus Ghiſlerius immiſſionis inſtantiam proſequens vigore Primogenituræ Virgilij Sen. ad ſui fauorem purificatæ eam obtinuit in Tornaturis ſexcentum vt ſupra aſſignatis aduerſus illos de Caluis tertios Poſſeſſores vigore emptionis à Virgilio Iuniore factæ per ſententiam R.P.D. mei Taiæ tribus deciſionibus præmiſſis, altera *ſub die 27. Aprilis* 1674. altera 17. *Iunij* 1675. *coram Reuerendiſs. Decano*, & altera 26. *Iunij* 1676. *coram d. R.P.D. Taia*, à qua ſententia interpoſita appellatione, mihique commiſſa cum clauſula, *Conſtito, quod ſit locus Aegidiana*, propoſitoque dubio, An ſit locus Aegidianæ, vel Sententia ſit confirmanda *ſub die 28. Iunij proximè præteriti* fuit dilata reſolutio, & conceſſa Caluis remiſſoria ad dilucidanda magis in ſpecie melioramenta ſuper his bonis aliàs oppoſita, cuius vigore, Teſtibus examinatis, fuit ſub hodierna die denuò propoſitum ſupraſcriptum dubium, quod ad fauorem Senatoris Franciſci Domini reſoluerunt.

Intrare quidem Aegidianam exiſtimatunt, cum agatur de Sententia lata in poſſeſſorio inter perſonas laicas ſuper bonis merè laicalibus, & appareat iuſta,
1 & valida, vt †infrà, quibus cócurrentibus ſemper intrat Aegidiana *Rota coram Dunoz. Iun. dec.* 1006. *num.* 1. *& in recent. dec.* 93. *num.* 2. *&* 3. *par.* 8. *& deciſ.* 502. *num.* 1. *par.* 14. *cum alijs in Romana, ſeu Balneoregien. fideicommiſſi* 29. *Martij* 1677. *in principio coram R.P.D. meo Emerix.*

Non refragantibus duabus exceptionibus ad excluden. Aegidianam oppoſitis. Prima enim, quòd in libello fuerit nominatus Reuerendiſſimus Ghiſlerius Epiſcopus Imolen. qui vti Perſona Eccleſiaſtica facit ceſſare Aegidianam, ceſ-
2 ſat quia vltra † quod per commiſſionem auocatoriam cauſæ ad Curiam, de qua *Summario præterito Actoris numer.* 6. cenſetur à libello receſſum: certum eſt quod cauſa abindè citra fuit in Curia proſecuta ad inſtantiam Franciſci cum ſeruatione terminorum ſubſtantialium, & prolatione ſententiæ abſque vlla mentione
3 Reuerendiſſimi Epiſcopi, † qui intereà fato ceſſit, hoc ſufficit ad hoc, vt intret Aegidiana, ad quem effectum tempus ſententiæ non anterius attenditur *Rota in rec. deciſ.* 51. *num.* 14. *&* 15. *par.* 5. *& dec.* 118. *num.* 1. *&* 2. *par.* 16. *coram Dunoz. Iun. dec.* 793. *ſub num.* 2. *ac ferè per totam, & in d. Romana, ſeu Balneoregien. fideicommiſſi* 29. *Martij* 1677. *§. non obſtat coram R.P.D. meo Emerix.*

Secunda, quod in ſexcentis Tornaturis, de quibus agitur comprehendantur decem emphyteoticæ Eccleſiæ, quæ faciant ceſſare Aegidianam, non ſolùm reſpectu ipſarum, ſed etiam reſpectu alia-
4 rum ſub eodem capitulo ſententiæ † cótentarum *Rota in recent. dec.* 283. *num.* 17. *& ſeqq. par.* 9. *& coram Celſo dec.* 285. *nu.* 4. *&* 5. ceſſare viſa eſt Dominis, quia qualitas iſta emphyteotica nunquam fuit expreſſa, nec enunciata, tàm in aſſignatione facta iſtorum bonorũ prò Primogenitura, quàm in venditione ipſis Caluis facta, & ſola renouatio, quæ af-
5 fertur facta paulò antè motam † litem abſque vlla relatione, aut mentione antiquæ inueſtituræ cum ſolis Caluis Reis hanc qualitatem contra Tertios non valet probare *ex deductis in Romana Caſtri Orciani* 15. *Iunij* 1672. *§. Rurſus dicebant coram R.P.D. meo Emerix.*

Sententiam demùm eſſe confirmandã,
6 alteram † dubij partem amplectentes ad effugien. omnem ſcrupulum communiter Domini cenſuerunt ſtante eius validita-
7 te, & Iuſtitia, † quarum prima ex actis reſultat *ad vulgatam Caputaq. dec.* 260. *par.* 2. & ſecunda *ex deciſionibus coram Reuerendiſſ. Domino meo Decano, & R.P.D. meo Taia* in hac cauſa emanatis abundè liquet.

Purificationem Primogenituræ in perſonam Senatoris Franciſci Actoris, eiuſque perſonæ legitimationem non impugnabant Scribentes pro Caluis, inculcabant iterum defectum poſſeſſionis dictarum Tornaturarum 600. de tempore mortis Teſtatoris requiſitæ ad immiſſionem obtinendam, eamque deducebant, ex quo probetur Virgilium Sen. Primogenituræ Inſtitutorem ſolas Tornaturas 128. quæ minima pars eſt de Tornaturis 600. emiſſe: At Domini hanc exceptionem reijciendam dixerunt, quia dum ex facti ſpecie ſupra relata apparet Teſtatoris

ris ſucceſſores iſta bona loco eorum, quæ
ſub Primogenitura eadebanr aſſignaſſe,
8 & ſubrogaſſe, † habētur perindè, ac ſi fi-
deicōmiſſaria originaliter extitiſſēt, & ſu-
per eis valet exerceri remedium *l. fin. C.
de Edict. Diu. Adr. toll. Pacif. de Salu. In-
terd. in ſpect. 3. cap. 4. numer. 338. & ſeqq.
Surd. dec. 15. numer. 22. Rota in rec. deciſ.
320. numer. 1. & ſeqq. par. 5. & dec. 164.
num. 15. par. 7. & coram Celſo deciſ. 181.
num. 34. & coram Merlino dec. 316. num.
21. & 22. & in Bonon. fideicommiſſi de
Ghislerijs 19. Februarij 1674. §. fundа-
mentum, & §. multominus coram Reueren-
diſſimo Mattheio, & in deciſione huius cau-
ſa 17. Iunij 1675. §. quod Prædium coram
Reuerendiſſimo D. Decano, & in deciſione
26. Iunij 1676. ſub §. contrarium tamen
coram R. P. D. meo Taia*.

Nec ſubrogatio valet dici obſcura, ex
quo iſta bona Altedi fuerint aſſignata nō
ſolùm prò Primogenitura, ſed etiam prò
fideicommiſſo Franciſci, quia iſta obſcu-
ritas, ſi quæ adeſt, fuit abundè per po-
ſterius clarificata, dum in diuiſione prò
vtroque fideicommiſſo iſta bona, & Pa-
latium, ac aliæ Domus fuerunt aſſigna-
ræ, & dum poſtea Reuerendiſſimus Ghis-
lerius vigore dicti fideicommiſsi Franci-
ſci Sen. habuit immiſſionem ſuper præ-
dijs S. Auguſtini ſubrogatis loeo Palarij,
in vim derogationis Apoſtolicæ venditi,
& vinculo particularis fideicommiſſi ab
eodem Franciſco ſubiecti, vt ex *deciſioni-
bus coram Reuerendiſsimis DD. Decano,
Caſtrillo, & Mattheio* de ſtylo ſupponen-
dis, vtique bona Altedi remanent ſubie-
cta Primogenituræ Virgilij ex hoc enim
9 actu veluti ab obſeruantia, † quælibet
anteeedens dubietas, & obſcuritas abun-
dè tollitur *Rota in rec. dec. 78. num. 9. &
dec. 287. num. 7. par. 14. cum vulgatis*, cum
tamen fruſtanea ſit hæc obiectio, dum
per mortem Reuerendiſſimi Ghiſlerij
vtrumque fideicommiſſum ad fauorem
Senaroris Franciſci eſt purificatum, & ſic
ſemper, vel ex vno, vel ex altero fidei-
commiſſo eſt facienda reſtitutio.

Minùs refragatur allegata cōfuſio Tor-
naturarū 600. deducta ex exceptione fa-
cta per diuidētes de bonis acquiſitis per
Virgilium, & Bonapartem ab Angelo
Guaſtauillano, quia huiuſmodi exceptio
non limitat quantitatem Tornaturarum
600. ſpecialiter aſſignatam, certiſque fi-
10 nibus deſignatam, † ſed dumtaxat fuit
appoſita ad limitandam generalitatem
omnium bonorum aliàs acquiſitorum
tàm per Virgilium, quàm per Bonapar-
tem poſteà immediatè ſubiectam, vt con-
ſiderauit *Rota in dec. R. P. D. mei Taiæ 26.
Iunij 1676. §. Reſeruatio*, & proindè dùm
conſtat de certis, & determinatis confi-
nibus iſtarum ſexcentum Tornaturarum
in præteritis abundè dilucidatis, & non
11 petatur † immiſſio in his acquiſitis à
Guaſtauillano, hæc exceptio confuſionis
non impedit quin debeatur immiſſio in
bonis certis, & diuerſis, vt reſpondendo
huie obiecto firmauit *Rot. in Anconitana
fideicommiſſi de Fattolis 14. Maij proxi-
ximè præter. §. Nihilominus coram me*.

Nihil pariter mouit ſubſumpta repli-
catio, quod ſuper his bonis competat
detractio legitimæ, ac aliorum creditorū,
12 & quòd aſſignatio, † vti continens clau-
ſulam *Ad haben.* excludat ſubrogationem
loco bonorum Primogenituræ *ex traditis
per Rotam in recent. dec. 385. num. 3. & 4.
par. 15.* quo enim ad detractiones, dum
laudum à Pinu, & Maluaſiæ liquidant
ſummas fideicommiſſi, & Primogenitu-
ræ *detractis detrahendis*, & ſubſecuta di-
13 uiſio, † & aſſignatio ſub eadem clauſu-
la eſt concepta præſumitur quæcumque
detractio prius deducta, & defalcata, vt
reſpondit *Rota in Bonon. fideicommiſſi de
Amorinis 5. Iunij 1668. §. Primò coram
R. P. D. meo Taia, & in deciſione huius
Cauſa 17. Iunij 1675. §. Neque retentio
coram Reuerendiſſimo Domino meo Alber-
gato Decano*; Clauſula verò *Ad haben.* ni-
hil prorſus operatur, quia dum in laudo
ſupranominato reſeruantur expreſsè Iu-
ra Primogenituræ, & fideicommiſſi, & in
aſſignatione ſubſecuta in executionem
laudi fit reſtitutio prò fideicommiſſo, iſti
actus, vti correſpectiui prò vno, & eodē
14 ſunt iudicandi, † cum vnus alteri inſit, &
eſt perindè, ac ſi laudum ipſum ſubro-
gaſſet, vt conſiderauit *Rota in Romana
Dotis 2. Aprilis 1677. §. Quare dum poſtea
coram me*; & iſtæ clauſulæ vti acceſſoriæ
non alterant naturam contractus, & ſunt
intelligendæ ſecundum ſubiectam mate-
riam, quæ cum non ſit indifferens patitur
reſtrictionem, & compatibilitatem ad
terminos contractus, qui peragitur, & in-
15 telliguntur prò tempore, † quo ipſe ſti-
pulans poſſidet, & prò ſucceſſoribus ip-

ſis

ſis Primogenituræ, vt ferè in terminis
aduertunt, *Cyriac. controu. 415. num. 68. & ſeqq. & Rot. in recent. dec. 70. num. 7.
& ſeqq. par. 9.* & in terminis huiuſmet
diuiſionis firmauit *Rota in Bonon. fideicō-
miſsi de Ghislerijs 23. Ianuarij 1671. §.
Sed DD. & pluribus ſeqq. & 16. Iunij
1673. §. Nec coram Reuerendiſſimo Alber-
gato, & 19. Februarij 1674. coram R. P.
D. meo Mattheio §. At quia, & ſeqq.* Sicu-
ti practicatur in emphyteuſi pactionata
eccleſiaſtica, cuius naturam clauſulę *Ad
haben. & in perpetuum* non alterant, nec
16 immutant, † ſed reſtringuntur ad limi-
tes conceſſionis, & ad perſonas ſeu ge-
nerationes in illa expreſſas, vt multis
cumulatis firmat *Rot. in rec. dec. 350. num.
4. & ſeqq. par. 16. & in Romana Domus
in Burgo 13. Iunij 1672. §. Nec aduerſa-
tur coram R.P.D. meo Vicecomite, & in
Bonon. ſeu Ferrarien. Emphyteuſis 21. A-
prilis 1673. §. At quando coram R. P. D.
meo Emerix.*

Repetita melioramentorum exceptio
immiſſionem retardare non valet: Siuè
enim attendantur depoſitiones teſtium
antiquorum, quàm poſt vltimam remiſ-
ſoriam examinatorum melioramenta nō
videntur probata, quia non probatur ſta-
tus antiquus bonorum, de quibus agitur
17 antè prætenſas meliorationes, † vt eſt
neceſſe ex cumulatis per *D. Pacion. in eius
tract. de locat. & conduct. cap. 34. §. 4. nu.
18. Rota in rec. dec. 337. num. 18. & 19.
par. 10.* quo nō probato eſt ferè impoſſi-
18 bile probare aliud requiſitum, † nempè
quid impenſum, & quid melioratum, vt
quod minus eſt reficiatur iuxtà *Text. in
l. in fundo 39. ff. de rei vindic. cum alijs
apud D. Pacion. d. cap. 34. §. 4. num. 17. &
Rota in rec. dec. 80. num. 14. par. 15. & dec.
337. num. 18. par. 16. & poſt Torr. de pact.
fut. ſucceſſ. dec. 178. num. 14.* maximè cum
parti aduerſę fuerit præfixus terminus ad
illa liquidanda in ſpecie, quo caſu ſatis
eſt conſultum poſſeſſori per cautionem
19 ab Actore præſtandam † de ijs reficien-
dis, poſt ſecutam liquidationem *D. Pa-
cion. vbi prox. num. 11. & 12. & Rota in
dec. huius cauſa 17. Iunij 1675. §. Alijs
verò coram Reuerendiſſ. Albergato Decano,*
& quoad liquidata in ſpecie in libris
1433. iam ſatis prouiſum eſt per compē-
20 ſationem facien. cum † fructibus à die
motæ litis perceptis, cum quibus me-
lioramenta de iure compenſantur *l. fru-
ctus 33. in fine ff. de rei vindic. D. Pacion.
d. cap. 34. §. 4. numer. 15. cum alijs in deci-
ſione Reuerendiſſimi Decani §. Minuſque,
& in alia R. P. D. mei Taia, §. At verò.*

Nec vlla ſtatus antiqui probatio deſu-
mi poteſt ex enunciatiua emiſſa in Breui
S. mem. Iulij III. pro obtinenda fideicō-
miſſi derogatione impetrato; Nam licet
ibidem dicatur Capſinam ictu fulminis
combuſtam, & bona ex fluminis inunda-
tione damnificata fuiſſe, tamen nihil con-
cluditur, aut probatur quid impenſum
in refectione Capſinæ, & ideò non appa-
ret quid ſit reficien. quo verò ad inun-
dationem fluminis damnum ex ea cauſa-
tum non fuit perpetuum, ſed temporale
in fructibus aliquorum annorum, non
verò ſuper proprietate, & intrinſeca
qualitate terrarum, quæ, vt dicunt Teſtes
Summario præterito Senatoris nu. fin. ex
dicta inundatione fuerunt bonificata, &
meliorata.

Iſta autē ſufficiēs melioramentorū prò-
batio nō valet elici ex duobus Teſtib. vi-
gore nouæ remiſſorię examinatis: Nam
ambo ſunt Coloni Partis aduerſæ, &
vnus eſt eius Debitor, & fatetur neſcire
ſtatum, in quo erant bona, quando per-
uenerunt in Caluos, & audiuiſſe ab ipſo
Caluo fuiſſe in eis factas meliorationes,
alter verò pariter deponit de auditu, &
vterque audet deponere non adfuiſſe
Domos, ſed ſolùm Palatium, abſque
arboribus, & tamen ex publicis Inſtru-
mentis aſſignationis, nempè, & ipſiuſmet
venditionis Caluo factæ contrarium
apertè conuincitur, vndè tales Teſtes
de mendacio conuicti non ſunt attendē-
21 di † *Rota in recent. dec. 52. numer. 8. par.
16.* cùm mendaces in vno præſumantur
22 mendaces † in omnibus, vt ait *Rota in
recent. 269. num. 7. par. 16.* & vti patien-
tes exceptiones tùm in perſonis, tùm in
23 dictis † nihil probant *Rota coram Za-
rat. dec. 85. num. 9.*

Neque ad rem noſtram quidquam
concludit notabile augumentum pretij
horum bonorum à libris 30. m. circiter,
prò quibus fuerunt aſſignata ad libras
110 m. in quibus hodie æſtimantur, quia
24 tale augumentum † ab aſſertis meliora-
mentis prouenīſſe non concluditur, quia,
vt aduertit *deciſio Reu. P. D. mei Taia in
§. Ad notabile augumentum*, Tornaturæ

128.

128. quas emit Virgilius Teſtator de annis 1516. 1518. & 1519. fuerunt emptæ ſolo pretio librarum 1715. adeòque Tornaturæ 630. habita proportione ad ſupradictas 128. erant valoris circiter 8700. & tamen de anno 1577. venditæ fuerunt Caluo pretio librarum 34650. Vndè ſi ab anno 1516. ad annum 1577. tàm inſigne augumentum valoris receperunt mirandum non eſt ſi ſpatio ferè vnius ſæculi nouum, & quidem magnũ
25 receperint incrementum, † cum ſtabilium pretium in dies creſcat, & rerum valor in dies varietur, & mutetur *ad tex. in l. pretia rerum* §. *fin. ff. ad l. falcidiam cum alijs in terminis Territorij Bononienſis allatis per Rotam in rec. dec.* 115. *num.* 4. *& ſeqq. par.* 16. *& in deciſione huius cauſa coram Reuerendiſs. D. meo Albergato*, §. *Neque ſpecialis* maximè data cauſa
26 alterationis † ex inundatione Sapinæ, vt dicunt Teſtes ſupra relati, vt in puncto aduertit *Rota in recentior dict. dec.* 115. *numer.* 7. *par.* 16. quod augumentum cede-
27 re debet † in vtilitatẽ Senatoris Ghiſlerij Domini, *Rota apud Torr. de pact. fut. ſucceſſ. dec.* 178. *num.* 18. *cum alijs in deciſ. Reu. P. D. mei Taia* §. *Præſertim.*

Ad oblationem per Poſſeſſores factã de reſtituendis Libris 27125. quæ aſſeruntur quantitas Primogenituræ, Domi-
28 ni non † cenſuerunt reſpondendum, cũ Primogenitura, non conſiſtat in quantitate, ſed in Tornaturis ſubrogatis, vt fuit dictum, & cum melioramenta non ſint probata, & auctum ſit pretium rei ex beneficio temporis, & inundationum Sapi-
29 næ quod commodo Domini cedit, † quando etiam intraret *Theorica Bartoli in l.* 2. *C. dè præd. & omnibus rebus nauicul. lib.* 11. *relata à Lancellotto Gall. conſ.*
30 113. vera † æſtimatio rei eſſet offerenda, & ſic temporis præſentis, & preteriti, *vt admittunt dicti Doctores mox allegati*, qui tamen loquuntur in terminis Tertij Poſ-
31 ſeſſoris † conuenti hipothecaria, non autem rei vendicatione.

Et ita vtraque &c.

Fuit reuocata 22. Apr. eiuſdem anni.

TIBVRTINA SERVITVTVM

Luna 14. Februarij 1678.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ex quibus probetur. Manutentio ad terminos poſſeſſionis datur. Silua, ſi pro pluribus ſufficit, poteſt diuidi in præiudicium habentis ius lignandi.

SVMMARIVM.

1 *Sententia antiqua probat etiam ſine actis.*
2 *Poſſeſſio probatur ex ſententia lata pro manutentione.*
Manutentio, ſoli poſsidenti datur ibidem.
3 *Poſſeſſio probatur ex teſtibus ad perpetuam quando non adeſt concurſus aliarum probationum.*
4 *Manutentio debet concedi ad terminos poſſeſſionis* & num. 8.
5 *Silua ſi ſufficiat pro alijs poteſt concedi etiam in præiudicium Iuris lignandi alterius.*
6 *Et poteſt fieri determinatio certa partis pro habẽte vſum, & reliquum aſſignari Domino.*
7 *Nudum factũ in manutentione attenditur.*
9 *Poſſeſſorium ſuſpenſo petitorio debet prius terminari, & ante illius terminationem Iudex habet manus ligatas.*

DECISIO LXVII.

Reſponderũt Domini manutenen. eſſe communitatem homines, & incolas Caſtri Sancti Poli in poſſeſſione iuris glandãdi ſoluto vno bononeno pro quolibet porco, & paſcendi cum animalibus ſuis, & lignandi in Tenuta Montis, ſeu Mõte Podio pro eorum vſu tantum iuxtà formam antiquæ ſententiæ A.C. fuſcherij latæ de anno 1577. de qua *Sum. vtriuſque* partis *num.* 1. quæ ſententia
1 tamquam † antiqua probat etiam ſinè actis *Rota coram Puteo dec.* 328. *lib.* 2. *& coram Gregor. dec.* 535. *num.* 8. *& coram Caualer. dec.* 22. *num.* 5.

Fundamentum manutentionis concedendæ fuit probatio poſſeſsionis dictorũ
2 iurium † deducta nedum ex ſupradicta ſen-

ſententia ſuper manutentione lata, quæ ſoli poſſidenti conceditur *Poſth. de manut. obſer. 29. numer. 10. & Rota coram Mantica dec. 252. nu. 2.* verum etiam ex teſtibus deponentibus de libera poſſeſſione, & vſu dictarum ſeruitutum in tota ſilua, & qualibet eius parte, *vt in Sum. Communitatis num. 3.* qui licèt examinati ad perpetuam rei memoriam abſq; partis citatione probant ad effectum manu-
3 tentionis, † dum non agitur in concurſu aliarum probationum *Poſth. de manut. obſer. 38. numer. 49. cum alijs in Vaſionen. Prioratus 21. Iunij 1666. coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano:* ad cuius proindè poſſeſſionis terminos manuten-
4 tio eſt † concedenda ad vulgatum textum *in l. ſi manifeſte*, ibique *gloſ. C. ac ſeruit. & Aqua & §. retinenda inſtit. de interd. & Rot. in rec. dec. 632. num. 3. ad finem par. 3. & dec. 76. numer. 1. & dec. 97. num. 9. par. 5. & dec. 15. num. 13. par. 6. & dec. 180. num. 1. par. 15. & coram Gregor. dec. 569. num. 1. &* ibi *Add. & coram Caualer. dec. 510. num. 4.* & in alijs paſſim.

Poſſeſſionem non impugnabant informantes pro DD. de Vrſinis, nec diſſentiebant conceſſioni manutentionis fauo-
5 re Communitatis, † ſed potiſſimum inſiſtebant in eo, quod ijſdem vti Dominis liceret vti ſilua, dum ea ſufficit non ſolũ pro ſeruitio communitatis, ſed etiam pro alijs ad tradita *per Cancer. var. reſol. lib. 3. cap. 4. num. 56.* & per conſequens eſſet facienda repartitio ſiluæ, ita vt facta determinatione certæ partis pro vſu com-
6 munitatis reliquum remaneret † Vrſinis Dominis iuxtà *textum in l. certo generi 13. §. Si totus ff. de ſeruit. ruſtic. præd. vbi gloſ. in figuratione caſus, Bartol. alijque ſcribentes.*

At Domini nihil circa hoc firmare voluerunt conſiderantes in præſenti agitan-
7 tum † ſummarijſſimo poſſeſſorio manutentionis, in quo nudum factum attenditur, & manutentio conceditur ad ſta-
8 tum, † & terminos poſſeſſionis, in qua quis reperitur, vt ſupra fuit dictum, & prætenſionem prædictam eſſe extrà terminos manutentionis, ſed potius petito-
9 rium concernere dixerunt, † quod cum fuerit in actis ſuſpenſum, non poteſt intentari, niſi prius ſummarijſſimo finito, & terminato, cùm aliàs Iudex habeat manus ligatas, vt ait *Gipſ. dec. Bonon. 138. numer. 8. & pluribus ſeqq. & poſth. de manut. obſeruat. 7. numer. 15. 21. & ſeqq.* Et ita vtraque &c.

ROMANA DOTIS

Veneris 11. Martij 1678.

ARGVMENTVM.

Apparet ex ipſo Summario.

SVMMARIVM.

1 *Nemo præſumitur iactaſſe ſuum.*
2 *Dos promiſſa in caſu ceſſationis præſtationis videtur loco præſtationis ſubrogata.*
3 *Subrogatio efficit vt res ſubrogata aſſumat naturam rei cui ſubrogatur.*
4 *Acquirens rem ſubrogatam idem eſt ac ſi rem cui ſit ſubrogatio acquiſiuiſſet.*
5 *Ratificatio vt valeat debet conſtare de ſcientia ſpecifica nullitatis.*
6 *Relatio operatur vt omnia inſtrumenta pro vno habeantur.*
7 *Correſpectiuitas contractuum vnicum contractum efficit.*
8 *Contractus correſpectiui non poſſunt in parte approbari, & in parte non.*
9 *Ratificatio valet vti nouus actus.*
10 *Ratificatio contractus læſiui eſt nulla.*
11 *Læſio vltrà dimidiam habet locum etiam in tranſactione.*
12 *Commodum qui ſentit bonorum debet ſentire incommodum onerum.*

DECISIO LXVIII.

Confirmarunt hodie Domini deciſionẽ æditam coram me 2. *Aprilis* proximè elapſi, exiſtimantes deberi Lauiniæ dotem ſc. 3500. vigore inſtrumenti donationis inter Marcum Antonium, & Principem Paulum celebrati ſub die 18. *Septembris* 1613. cuius caſum eueniſſe, nec hodie dubitarunt, nec taxationem exceſsiuam cognouerunt, & ideo mandatum pro dicta ſumma ab A.C. relaxatũ ad vlteriorem exequutionem perducẽdum iterum reſponderunt.

Non impugnabant in hodierna propoſitione Scribentes pro Principe taxam

V dotis

dotis, & euentum conditionum, ſub quibus dotatio in memorato inſtrumento 18. *Septembris* 1613. fuerat promiſſa, ſed in ſubſtantia, mutato cortice verborum repetebant eadem obiecta, quod uempe Princeps cum nihil habuerit vigore dicti inſtrumenti 18. *Septembris* 1613. nihil teneatur tradere pro dote, cum dos ex bonis in dicto inſtrumento dimiſſis eſſet extrahenda, & ſi aliquid fuerat côſequutus, id non vigore huius vltimi inſtrumẽti, ſed vigore tranſactionis anni 1607. & ratificationis 2. *Septembris* eiuſdem anni 1613. & alterius inſtrumenti 17. *Septembris* pariter 1613. receperat, quorum vigore ad dotationem non tenebatur, dum in ijs non erat promiſſa, ſed ſolum in vltimo ſub die 18. *Septembris* ſtipulato.

At Domini tolli hæc omnia de facili crediderunt, aduertendo in primis, quod contrahentes ſatis habuerunt pro ſufficienti ad conſtituendum hanc dotem Patrimonium dimiſſum in hac vltima donatione; dum ex eo ſoluere promiſit Princeps Paulus annua ſc. 600. filijs, & deſcendentibus maſculis Marci Antonij donantis, eaque abſque vlla controuerſia per annos 50. & vltra fuerunt ſoluta, cum aliter Princeps Paulus, & eius ſucceſſores non fuiſſent tam fatui, vt pro ventoſa renunciatione vellent non modi-
1 cam præſtationem † promittere, eamque promptè ſoluere *contra Tex. in l. cum de indebito* 25. *verſ. qui enim ſoluit ff. de probat.* quarè non ſolum correſpondet, ſed longè ſuperat hanc quantitatem dotis, quæ cum ſit promiſſa in caſum deficientiæ lineæ maſculinę, & ceſſationis
2 dictæ præſtationis, videtur in † eius locum ſuffecta, & ſubrogata, vt conſiderat præterita *deciſio* §. *Aduertendo inſuper*.

Vlterius in tranſactione anni 1607. certum eſt Marcum Antonium ceſſiſſe & renunciaſſe omnia iura fideicommiſſorũ Antimi, & Honorij, quæ ad ſe, & ad Patrem pertinere prętendebat, in cuius inſtrumenti confirmatione à S.M. Paulo V. obtenta, fuit iniunctum onus fratribus de Sabellis renunciatarijs & donatarijs inueſtiendi ſc. 5000. quæ ad ſummam ſc. 60000. multiplicarentur, & ſtarẽt loco dd. bonorum in concordia, & tranſactione côprehenſorum ſubijſdem fideicommiſſis, quibus bona ipſa erant obnoxia, vt *in præſenti Sum.* Lauiniæ *num.* 3. ex quo patet, quod dictum inueſtimentum loco bonorum fuit ſubrogatum, tum ex præcepto Pontificis, tum ex natura ſub-
3 rogationis, † quæ efficit, vt res ſubrogata aſſumat naturam, & qualitatem rei cui fit ſubrogatio *Rot. corã Dunozett. iun. dec.* 495. *numer.* 16. *& dec.* 514. *num.* 8. 9. 10. *&* 12. *& coram Coccin. dec.* 1489. *numer.* 1. quare dum poſtea Marcus Antonius in donatione 18. *Septembris* 1613. iſtud multiplicum, & alia quæcunque inueſtimenta, & iura præſentia & futura, fauore Pauli & Federici & eorum deſcendentium ceſſerit, & donauerit, apertum remanet donaſſe ſc. 60000. cũ enim donatarij inueſtimẽtum eorum loco ſub-
4 rogatum conſequuti ſint, † vigore talis ſubrogationis, ſummam ipſam, cui eſt ſubrogatum acquiſiuiſſe dicuntur *Rot. coram Dunozet. Iun. dec.* 650. *num.* 13.

Inſuper donatio de qua eſt ſermo ſtipulata 18. *Septemb.* comprehendit omnia bona & iura, quæ prętenduntur renunciata de anno 1607. vt *in Sum. Lauiniæ præterita poſitionis numer.* 4. *littera B.* ibi *ceſſit donauit &c. quæcunque bona & iura, & inſuper quibuſcunque bonis ad eorum & earum fauorem quomodolibet ceſſis, & renunciatis in Inſtrumento concordiæ & tranſactionis inter eos celebratæ die* 30. *Octobris* 1607. *ſeu &c.* Vnde dum in hac donatione fuerunt comprehenſa iura, & bona in tranſactione anni 1607. deducta, non poteſt dici, nihil ex hac donatione fuiſſe receptum.

Non releuante quod bona de anno 1607. renũciata cum ſubſequuta ratificatione 2. *Septembris* 1613. non poſſent ſub hac vltima donatione cadere, quia donatarij non indigebant, & ideo vti iam antecedenter donata, non ſint connumeranda inter bona donata die 18. *Septembris* dicti anni 1613. quia iterum Dominis placuit reſponſio, quod tranſactio anni 1607. tam ex defectu ſolemnitatũ, quam ex capite ænormiſſimę læſionis, probabiliter claudicabat, & ratificatio emiſſa 2. *Septembris* non erat ſufficiens, dum non conſtat de indubitata ſcientia ratificantis nullitatum actus ratificati ex-
5 preſſa & explicita, † non autem ſub inuolucro verborum, vt firmant relati *in dec. cauſæ* 2. *Apr. proximi præteriti* §. Nec obſtat, qua propter dum Princeps Paulus donatarius, mediante hac noua donatio-

natione ſub 18. *Septembris* cum relatione ad præcedentes contractus, † quæ
6 relatio operatur, vt omnia inſtrumenta pro vno habeantur *Rot. coram Bichio dec. 644. numer. 6.* rem curauit ponere in tuto, perinde eſt, ac ſi omnia bona in vim huius vltimę donationis acquiſiuiſſet, cum hęc ſit natura correſpectiuorum vt omnes contractus pro vno debeant iudicari, & non valeant præſcindi à quali-
7 tatibus † totum contractum informantibus, quia eſſet illum in parte approbare, & in parte reprobare, quod in contractibus correſpectiuis nullatenus licet vt be-
8 ne † *Rota coram Merlin. dec. 313. ſub numer. 4. verſ. ex verbis, & num. 5. & in rec. dec. 346. numer. 4. par. 16.* vltra alios *in deciſione qua reuidetur §. penultimo*.

Non refragante reſponſione data, quod iſta ratificatio contineat in ventre nouam donationem eorundem iurium in tráſactione anni 1607. dimiſſorum, vnde ſi non valet vti ratificatio, valeat vti actus
9 nouus † donationis *ex Rot. coram Coccin. deciſ. 1439. numer. 21. & ſeq.* Nam quidquid ſit, an in hoc inſtrumento interuenerint ſolemnitates in donationibus à maioribus faciendis requiſitæ, hoc eſt indubitatum, quod ſtante enormiſſima læſione in tranſactione anni 1607. inter-
10 cedente de qua infra, † contractus ſi tamquam ratificatio accipiatur eſt nulla *Rot. coram Coccin. dec. 1035. num. 7.* ſi vero tamquam noua donatio, & tranſactio conſideretur, pariter intrat eadem nullitas, vt infra oſtenditur.

Fruſtra autem contendebant ſcribentes pro Principe; tranſactionem anni 1607. fuiſſe validam, & non læſiuam, dũ Marcus Antonius renuncians nullum habebat ius ſuper bonis renunciatis, ſtāte quod Chriſtophorus eius Pater fuerat reiectus per ſententias bo. me. Cottæ, & Blanchetti noſtri ordinis olim Auditorũ, quia & ſi Domini ſuperuacaneum cenſuerint aggredi quęſtionem, an ſint ſeruata omnia ſolemnia *Stat. Vrb. & iuris communis*, attamen non ſubſiſtere crediderunt Chriſtophorum fuiſſe excluſum per ſententias Cottæ, & Blanchetti, quia illæ loquuntur de fideicommiſſo Antimi, ſuper quo Chriſtophorus diù inſteterat, pręteudens ad illud venire ex portione Ludouici, Antonelli & aliorum, ſuper quo, cum ſuccubuiſſet, tacuit, & reperto Teſtamento Honorij Patrui, vigore illius egit, eodem vita functo, Marcus Antonius illius filius obtinuit deciſionem fauorabilem ſuper purificatione ad eius fauorem *coram Coccino inter eius impreſſas* 264. cui fideicommiſſo cum pretenderetur Chriſtophorum renunciaſſe, fuit particulariter diſputatum, & pro excluſione reſolutum *coram eodem Coccino in deciſ. 285. & 318.* & ſucceſſiuè fuit deuentum ad tranſactionem cum dicto Marco Antonio de anno 1607. ex quo facto ex dd. deciſionibus iuſtificato, apparet Marcum Antonium cedentem tunc temporis bonũ ius fouiſſe in hęreditate Honorij, quæ ex Stat. Vrb. purificabatur in dicto Marco Antonio in conditione poſito *ex d. deciſ. 264. Coccini*, ad quam cum dicatur ſpectaſſe medietas Albani, quæ eſt valoris ſc. 75270. vt ex fide Peritorum *præſenti Sum. Lauiniæ num. 1.* nec non alia Caſtra, quæ non erant modici valoris, & vice verſa habuerit in recompenſam annuam vitalitiam pręſtationem ſc. 750. apparet ænormiſſima læſio, longe vltra di-
11 midiam, † valutato dubio litis euentu *iuxta l. 2. C. de reſcind. vend.* quæ etiam in tranſactione habet locum *Rot. poſt. Salgad. in laberynt. credit. dec. 24. numer. 19. & in recent. dec. 73. numer. 4. p. 16. & in Rom. tranſactionis 19. Aprilis 1660. §. 2. & 28. Iunij eiuſdem anni §. 1. & ſeqq. coram bo. me. Veroſpio, & in Senogallien. hæreditatis ſub hac propoſitione coram me*, quod bene cognouit S.M. Paulus V. qui non aliter voluit confirmare hunc contractum, niſi cum conditione faciendi multiplicum ad ſc. 60000. aſcendens in locum bonorum renunciatorum ſubiectũ & ſubrogatum, quod poſtea in vltima donatione fuit ipſi Principi Paulo ad id obligato remiſſum, & condonatum, quæ omnia fuerunt à Dominis conſiderata, vt conſtaret, quam probabilis eſſet timor nullitatis primæ tranſactionis, & quam lucroſa, & pinguis vltima donatio, vigore cuius, cum hæredes Principis Pauli omnia bona Marci Antonij poſſideant,
12 debent onus † donationis eius deſcendentium ſufferre, iuxta regulam *Text. in cap. qui ſentit onus 55. de reg. iur. in 6. cum alijs vulgatis*.

Et ita, approbando in reliquis fundamenta præcedentium deciſionum, Domini reſponderunt. Vtraq; &c.

SENOGALLIEN. HAEREDITATIS

Veneris 11. Martij 1678.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria ad probandam læſionem bonorum in tranſactione dimiſſorum conceditur data releuãtia etiamſi aliàs ſuper eiſdem fuerit factum examen, & publicata dicta teſtium & quomodò id procedat.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria conceditur in prophanis concurrente quacumque releuantia materiæ.*

2 *Læſio enormiſſima intrat quoties conſtat de vili valore bonorum.*

3 *Læſio intrat etiam in tranſactione.*

4 *Releuantia materiæ probatur ex quo articuli tendunt ad victoriam cauſæ.*

5 *Examen nouum poſt didicita teſtificata non admittitur ſuper ijſdem.*

6 *Limita ſi articuli non ſint omnino ijdem, ſed aliqualiter noui.*

7 *Item ſi proceſſus non fuit originaliter traditus parti quia in curia non dicuntur didicita teſtium dicta.*

DECISIO LXIX.

TRanſactionem inter Dialeam Tutricẽ Alexandri, & aliorum de Albertinis, & Catharinam Eugeniam ſuper inteſtata hæreditate Franciſci Mariæ Albertini cẽlebratam impugnauit eadem Catharina, cuius inſtantiam Paſquinus hæres proſequens, eamque enormiter læſiuam prætendens exhibuit articulos ad probandũ valorem bonorum hinc inde obuentorũ, & diſputato dubio *an eſſet concedenda remiſſoria* Domini in affirmatiuam inclinarunt.

Aſſiſtunt Petenti omnes regulæ, quod nempè ſumus in prophanis, & adeſt rele-
1 uantia † materiæ, quam ſufficit quoquo modo ad cauſæ victoriam conducere, vt quòties opus fuerit remiſſoria concedatur *Rota coram Buratto dec. 816. num. 1. & ſeq. ibiq. add. litt. A & coram Dunoz. iur. dec. 6. per totam, & in rec. dec. 51. numer. 10. par. 10. & dec. 252. à num. 1. par. 15. cum alijs in Bononienſis Primogenituræ de Ghislerijs 28. Iunij 1677. §. concurrunt coram me.*

Releuantia materiæ articulatæ viſa eſt adeſſe, dum omnes articuli tendunt ad probandum valorem bonorum obuentorum Albertinis, & illorum quæ fuerunt aſſignata Catherinæ, quæ ſi conſtabit re-
2 ſpectu Albertinorum † eſſe maximi valoris, & reſpectu Catherinæ minimi vtique erit locus ænormiſſimæ læſioni ex remedio *l. 2. C. de reſcind. vendit.* quam habere locum etiam in tranſactione firmant
3 communiter † *DD. quos refert Barboſ. in collectan. ad dictam l. num. 36. Cancer. var. reſol. par. 1. cap. 13. num. 34. Valeron. de tranſact. tit. 6. quæſt. 2. numer. 68.* quare
4 dum † articuli tendunt ad victoriam cauſæ certa eſt releuantia materiæ *Rota in rec. dec. 254. num. 3. par. 15. cum alijs in Praten. Parochialis 7. Maij 1677. §. releuantia ad finem coram me & incitata Bononienſis Primogenituræ de Ghislerijs 28. Iunij eiuſdem anni § de releuantia ad finẽ pariter coram me.*

Et licet pro parte illorum de Albertinis obijceretur nõ eſſe locum nouo examini, dum articuli nuper exhibiti ſunt ijdem met, qui fuerunt dati coram A.C. vigore quorum teſtes pro parte Catharinæ fuerunt examinati, & tranſmiſſus proceſſus remiſſorialis ad curiam & dicta te-
5 ſtium fuerunt didicita, † & publicata, quo caſu nouum examen non permittitur *cap. fraternitatis, & cap. Intimauit de teſtibus Clement. fin. eodem tit. auth. at qui ſemel C. de probat.* nihilominus quidquid
6 ſit an articuli † ſint in cortice verborum, vel in ſubſtantia diuerſi, vel adſit aliquis nouus cum antiquis commixtus quod ſufficeret ad remiſſoriam denuo concedẽdam *Rot. in rec. dec. 252. num. 9. par. 15. & dec. 88. numer. 14. & 194. num. 7. par. 16.* placuit Dominis reſponſio, quod hic non conſtat quod didicita fuerint teſtificata, dum non doceatur ad manus partis proceſſum originalem deueniſſe, ita vt ad
7 hunc † effectum non ſufficiat ſola conſignatio ſũmarii facta Procuratori, quæ in curia non efficit publicationem teſtiũ ex eius ſtylo fundato in notoria curialiũ probitate vt aduertit *Rot. cor. Seraph. dec. 688. ſub nu. 2. & cor. Buratt. d. 228. n. 20. cũ alijs apud add. ad Greg. d. 497. n. 8.* & propterea non eſſe denegandum nouum examen ibi-

ibidem firmatur & domini reſponderunt Vtraq; &c.

LEODIEN. ELECTIONIS

Veneris 18. Martij 1678.

ARGVMENTVM.

Electio ſi fieri debeat infra certum tempus poteſt capitulum vnum ex diebus in dicto tempore exiſtentibus determinare. Contemptus an electionem annullet, & quis de eo poſſit dare, & quando cenſeatur remiſſus. Abſens quando ſit expectandus aut vocandus. Electio abſque ſpecificatione nominum eligentium quando ſit nulla. Inſtrumentum vnum deducens an & quando aliud plenius & melius poſſit deducere.

SVMMARIVM.

1 *Electio facienda infra triginta dies in quocumque ex dictis diebus fiat dicitur fieri in termino.*

2 *Dictio* infra *demonſtrat actum eſſe expediendum infra illud tempus.*

3 *Determinatio diei ad faciendam electionem poteſt fieri à maiori parte capituli, & præſumitur facta ex iuſta cauſa.*

4 *Contemptus non annullat electionem ipſo iure; ſed quatenus contemptus contemptum proſequatur.*

5 *Et ſolus contemptus & non alius poteſt de eo dare.*

6 *Contemptus per acquieſcentiam cenſetur receſſiſſe à contemptu & electionem à maiori parte factam approbaſſe.*

7 *Allegans capitularis abſentiam debet allegare rationem certi redditus, vt expectetur.*

8 *Alias non eſt expectandus & electio eo non expectato facta eſt valida.*

9 *Abſens non eſt expectandus quando neſcitur vbi degit.*

10 *Et ſolum intelligitur expectandum eſſe quãdo ſcitur eſſe in loco vicino ex quo poteſt vocari.*

11 *Inſtrumentum electionis abſque nominibus eligentium eſt nullum.*

12 *Declara procedere in ijs caſibus, in quibus eſt facienda comparatio numeri ad numerum vel omnes debent conſentire.*

13 *Sed quando electio eſt facta à maiori parte capituli per nomen collectiuum ſpecificatio nominum non eſt neceſſaria.*

14 *Notarij ſolent facere fides ſuccinctas inſtrumentorum ad effectum poſtea plenius extendendi.*

15 *Inſtrumentum plenius eſt attendendum.*

16 *Maximè adminiculatum.*

17 *Inſtrumentum deſumptum ex matrice habetur pro originali.*

18 *Inſtrumentum originale in diſcordia aliorum attenditur.*

19 *Inſtrumentum producens cenſetur illud approbare.*

20 *Productio & exhibitio extraiudicialis inſtrumenti defectuoſi non excludit aliud plenius & quin ei ſit ſtandum.*

21 *Productio tituli inualidi præſumptionem validi non excludit.*

DECISIO LXX.

Litteras Comitis Claudij de Poittiers ſuper collatione Abbatiæ Collegiatæ Eccleſiæ Cynacen. vti vacantis ob nullitatem electionis in perſonam Ioannis Petri de Sprimont à Capitulo factæ dixerat Rota eſſe exequendas per ſententiã R.p.d. Rondinini, quam poſtea infirmando *coram R.p.d. meo Bourlemont* reſponſum fuit dictas litteras non eſſe exequendas, ſed conſtare de valida electione Sprimont. Ab hac vltima ſententia ad me per appellationem cauſa deuoluta propoſui dubium; *an dicta ſententia Rotalis eſſet confirmanda vel infirmanda*; & pro confirmatione attenta illius validitate, & iuſtitia Domini reſponderunt.

Validitas non controuertitur, & iuſtitia liquet ex fundamentis luculentiſſimæ deciſionis in præcedenti inſtantia editæ *die 23. Ianuarij 1677. coram R.p.d. meo Bourlemont*, in qua etiamſi omnia obiecta Poittiers abundè tollantur, attamen pro eo informantes vel eadem repetebant, vel alia replicabant, quæ Dominis viſa ſunt non ſubſiſtere.

Non ſubſiſtit quod electio fuerit nulla ex quo fuerit abbreuiatus terminus datus à cõſtitutionibus *Sixti V. & Vrb. viij.* mandantibus fieri electionem intra menſem à die vacationis, quæ cum ſecuta fuerit die 2. *Auguſti* 1671. ſub trigeſima poſt vacationem, non autem ſub die 21. eiuſdem menſis Auguſti peragi debebat;

nam

nam Domini conſiderabant, quod Con-
ſtitutiones Apoſtolicæ non ſtatuunt ali-
quem terminum in quo deberet fieri
electio, ſed tantũ dicunt fieri debere in-
tra 30. dies, iſto enim caſu non poteſt in-
trare quæſtio abbreuiationis termini, dũ
non deputatur aliqua dies ante tempus
ad faciendam electionem datum, ſed po-
tius dicitur determinatio vnius diei ex
1 pluribus † datis ad eligendum, & in
quocumque ex dictis diebus infra 30.
exiſtentibus electio fiat dicitur fieri in
termino *Paſſer. de elect. cap. 13. numer.
33. verſ. terminus igitur*, & alij cumulati
*in deciſione 23. Ianuarij 1677. coram R.p.
d. meo Bourlemont §. amplius iſta non ſuit.*

Idque bene comprobat dictio illa *in-
fra*, quę ſignificat, quod actus ſit expe-
2 diendus † infra illud tempus, & in quo-
cumque die celebretur, dicitur in termi-
no celebratus *iuxta doctrin. Pariſ. de
reſignat. lib. 12. quaſt. 8. num. 25. & alij
per Barboſ. dict. 161. numer. 4. & bene in
deciſione adita in hac cauſa 6. Aprilis 1674.
§. etenim, & ſeq. cor. R.p.d. meo Rondinino.*

Iſtaque pręfixio & determinatio diei
rectè fieri valuit, dum à maiori parte Ca-
pituli proceſſit, quo caſu præſumitur iu-
ſtam cauſam ad fuiſſe, vt probant innu-
3 meri † relati *in deciſ. 6. Aprilis 1674. §.
potuerunt proinde coram R.p. d. meo Ron-
dinino*.

Non releuante proteſtatione Canoni-
ci Succæ, nè determinaretur dicta dies
21. pro electione facienda, ex eo quod
Canonicus de la Rocchette eſſet abſens,
& breui rediturus; iſta namque contra-
dictio Canonici Succæ, aut deducitur ad
effectum annullandi electionem, ex quo
Canonicus de la Rocchette abſens ea nõ
obſtãte nõ fuerit expectatus, & idcò tan-
quam in eius contemptum facta electio
dicatur nulla: Siquidem etiamſi Cano-
nicus de la Rocchette poſt reditum ad-
heſerit proteſtationi per Succam factæ,
attamen cum vlterius contemptum non
fuerit proſecutus, ceſſat iſta nullitas, quę
non infringit actum ipſo iure, ſed quate-
4 nus contemptus † contemptum proſe-
quatur *Modern. Gonzal. in cap. cum inter
18. ſub numer. 10. & in cap. bonæ memoriæ
36. num. 7. de elect. Sigiſmund. à Bonon. de
elect. dub. 10. per tot. Tambur. de iur. Abb.
tom. 1. diſp. 5. quaſt. 3. numer. 3. & pluri-
bus ſeqq. Paſſer. alios cumulans de elect.
cap. 11. numer. 118. & ſeqq. Rot. coram
Buratt. dec. 351. num. 4. & 5.* nec valet
proſecutio contemptus quæ fit à Tertio,
5 nempè † a Comite Poirtiers, quia de
hoc ſolus contemptus & non alius dare
poteſt *Lauor. de elect. tit. 4. cap. 17. num.
15. Sigiſmund. à Bonon. eod. tract. dub.
10. numer. 3. & Paſſer. cap. 11. num. 120.
& Rota coram Buratt. d. dec. 351. num. 4.*
Imò dum Canonicus de la Rocchette
poſt eius reditum & adhæſionem prote-
ſtationi à Succa factæ paſſus eſt poſſeſ-
ſionem Abbatiæ à Sprimont capi, per
hanc acquieſcentiam dicitur à contem-
6 ptu † receſſum, & electio tacitè appro-
bata, dum agitur de electione à maiori
parte facta, *vt reſpondet Butr. in cap. ſicut
numer. 25. de elect. Lauor. eod. tract. tit. 4.
cap. 17. num. 22. verſ. & ſatis eſt & ſeq. &
Lotter. de re beneſ. lib. 3. quaſt. 17. numer.
116. necnon deciſio 23. Ianuarij 1677. cor.
R.p. d. meo Bourlemont §. nullitas verò*.

Aut verò deducitur ad oſtendendam
irrationabilitatem iſtius abbreuiationis,
ſeù determinationis, & pariter non reſi-
ſtit; nam Succa qui oppoſuit de reditu
Canonici de la Rocchette nullam alle-
gauit rationem cèrti reditus illius prout
7 etiam † non interrogatus tenebatur in
his rebus, quæ non cadunt ſub ſenſu
corporis *Sigiſmund. à Bonon. de elect. dub.
102. num. 9.* & ideo non meruit aliquam
fidem, & Capitulum eius dicto non at-
tento rectè proceſſit ad determinationẽ
diei electionis, & electio ſubſecuta eſt
8 valida, vt † optimè huic obiecto reſpon-
det *deciſio R.p. d. mei Bourlemont §. am-
plius iſta, & ſeq.* vbi omnia diluuntur,
quæ reſponſiones Dominis iterum pla-
cuerunt.

Quinimò cum Capitulum nullam ha-
beret notitiam diſceſſus Rocchette ab
Vrbe Romana (in qua adhuc commora-
batur *die 25. Iulij 1671.* vt conſtat ex
mandato procuræ ad lites in perſonam
Iacobi Delſart per eum ibidem facto ſub
eadem die per acta Sebaſtiani Franciſco-
nij noſtræ Rotæ Notarij) nec loci in quo
tempore electionis degeret, non erat ex-
9 pectandus, † nec iſto caſu applicatur de-
ciſio *Mantica 288.* quia illa loquitur in
Patrono ſciente, quod Compatronus
morabatur in loco vicino, nempè intra
10 quindecim milliaria, † ex quo poterat
vocari, vt declaratur per *Paſſerin. de elect.*
cap.

cap.11. num.86. & 87. in fine, *& Barboſ.*
de Canon. cap. 39. num. 8. ibi *& ſuperior*
pro certo haberet non longè abeſſe, *& dixit*
prius Io. Andr. in cap. quia propter 42.
col.9. in princ. Ibi *niſi ſciat Capitulum eſſe*
in loco à quo vocari poſsit de elect.

Repetita obiectio, quod non fuerint
deſcripta nomina eligentium in inſtru-
mento electionis, de qua omiſſione dice-
batur conſtare ex inſpectione inſtrumen-
ti per electum in Dataria exhibiti ad ef-
fectum obtinendi confirmationem Apo-
ſtolicam ſuæ electionis, cuius ſumptum
exhibitum fuit per ſcribentes pro Comi-
te de Poittiers, ex quo nominum omiſ-
11 ſione vitiari electionem† deducebant *ex*
Gloſſ. in cap. final. verbo tales ad fin. de
procurat. Io. Andr. in cap. quanto num.4. de
his quæ fiunt à prælat. & Rota dec. 29. in
fine de procurat. in antiquis non fuit viſa
releuare; nam quidquid ſit in actibus, in
quibus debet de hoc conſtare ad effectũ
faciendi collationem numeri ad numerũ,
vel in alijs in quibus debent omnes con-
12 ſentire † quo caſu eſt neceſſaria talis
expreſſio, in quibus terminis procedunt
doctrinæ allegatæ, & explicat præcedens
deciſio *coram R.p.d. meo Bourlemont §. nec*
obſtant adducti: Cenſuerunt Domini ta-
lem expreſſionem nominum ſingulorum
non fuiſſe neceſſariam, dum agitur de
electione facta à Capitulo, & Canonicis,
13 & ſic per nomẽ collectiuũ, † & à maiori
parte tunc enim licet expreſſio vtilis di-
catur, non tamen eſt neceſſaria, *vt di-*
ſtinguendo tradunt Oltrad. conſ.100. per
tot. & ſignanter numer.4. Abb. in cap. quan-
to 5. n.7. & in cap. vnico n.7. & 8. de Syndic.
cum alijs cumulatis in præterita deciſ. R.
p. d. mei Bourlemont §. hinc conſequitur.

Inſtrumentum verò quod prætenditur
exhibitum in Dataria, quidquid ſit, an
vti ſumptũ de ſũpto, & in actis nõ produ-
cto probet, etiam circũſcripta ſuperiori
reſponſione nihil aduerſatur; nam etiã-
ſi in illo non ſint deſcripta nomina eligẽ-
tium non excludit aliud plenius cum de-
ſcriptione nominũ poſteà in Rota produ-
ctũ, quia illud exhibitum in Dataria fuit
tantũ ad effectũ obtinendi confirmationẽ
electionis adhoc vt conſtaret eam fuiſſe
ſecutam in perſonam Sprimont per ſuc-
cinctam fidem, & reſtrictionem ſubſtan-
14 tiæ, † vt ſolent facere Notarij ad effectũ
poſtea plenius illud extendendi, *vt teſta-*
tur Rot. coram Buratt. dec. 932. numer.1.
quarè dum poſteà fuit in actis productũ
inſtrumentum plenè extenſum, illud eſt
attendendũ, cum in alio præſumatur vel
15 ex errore, † vel breuitatis gratia omiſ-
ſum, quod in ſecundo ſuppletur *Rot. cor.*
Rembold. dec. 239. numer. 3. & in Bono-
nien. ſeu Ferrarien. emphyteuſis 21. April.
1673. §. finali coram R.p.d. meo Emerix,
maximè cum ſit adminiculatum ex fide
Baſtionarij, & Secretarij Capituli depo-
16 nentium de intereſſentia † omnium Ca-
pitularium, vnde eo magis tali inſtru-
mento eſt ſtandum *Rot. in rec. dec.79. nu.*
13. par. 16. & huic obiecto latè reſpon-
det *deciſio R.p.d. mei Bourlemont. §. Tan-*
to magis, imò dum dictum inſtrumen-
tum in Dataria exhibitum ſit tantum co-
pia, nec appareat eſſe originale, & vice
verſa inſtrumentum vltimo loco produ-
17 ctum continens nomina † Capitularium
ſit leuatum à Notario rogato ex propria
Matrice, quod habetur pro originali *Ro-*
ta coram Bich. dec.75. num.8. & dec.643.
num.4. & 5. & coram Gregor. deciſ. 454.
numer.1. & coram Peutinger. dec.328. nu-
18 *mer. 10.* † illi in diſcrepantia aliorũ om-
ninò ſtandum eſt *Rota in rec. dec.544. nu-*
mer. 5. & ſeqq. par. 4. tom 3. & coram
Manzaned. dec.550. numer.8. & licet per
productionem dicti primi inſtrumen-
ti defectuoſi, vt prętenditur, in Dataria
19 exhibiti quatenus ſubſiſteret, † videatur
illud approbaſſe, illa oſtenſio facta in
Dataria non fuit productio iudicialis, ſed
exhibitio extraiudicialis, quæ non ex-
cludit exiſtentiam alterius inſtrumenti
20 plenioris, † & quin ſit ſtandum origina-
li, & ad illud ſemper recurrendum, *vt aẽ*
Surd. conſ.141. à numer.8. & Gratian. di-
ſcept.187. n.21. & ſeqq. producẽs enim ad
vnum effectum inſtrumentum ſeù titulũ
inualidum, non ſibi præiudicat, quin ad
alium effectum valeat melius inſtrumen-
tum, & meliorem titulum producere,
21 cum productio inualidi † præſumptionẽ
validi non excludat *Rota coram Dunozet.*
iun. dec. 79. num.12. & dec.96. num. 10.

Obiectum quod non fuerit ſeruata
forma *cap. quia propter de elect.* Dominis
non placuit, ideoque ſicut in anteceden-
tibus deciſionibus fuit reiecta, ità, & ho-
diè neglexerunt cum earundem funda-
mentis tranſeuntes.

Et ita vtraq; &c.

GE-

GERVNDEN. CANONICATVS

Mercurij 23. Martij 1678.

ARGVMENTVM.

Sumas ex ipſo Summario.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria conceditur quando articuli tendunt ad verificationem gratiæ.*
2 *Fumus materiæ articulatæ eruitur ex aſſertione alias à Rota emiſſa.*
3 *Fumum probat qualibet leuiſſima probatio.*
4 *Articuli vnius releuantia etiam in beneficialibus ſufficit, vt detur remiſſoria in omnibus.*
5 *Remiſſoria non poſſidenti in beneficialibus conceditur facta renunciatione futuro ſequeſtro.*

DECISIO LXXI.

Canonicatum in inſigni Collegiata Sācti Fælicis Gerunden. per obitum Pauli Combelles de menſe Iulij 1676. ſequutum vacantem, de quo etiam tempore vacauit Sedes Apoſtolica per mortem S. M. Clementis X. contulit Capitulum Ioanni Ros, qui poſſeſſionem accepit; & de eodem Abbas dictæ Eccleſiæ prouidit Antonium Miquel Præcentoriam in eadem Eccleſia & alibi alia beneficia obtinentem, qui ad Sedem Apoſtolicam recurrens facta narratiua vacationis Canonicatus tempore quo Sedes Apoſtolica vacabat, & quod ad Abbatem prouiſio ceſſantibus reſeruationibus ſpectabat, & quod ipſe prouiſus Præcentoriam cum Canonicatu abſque diſpenſatione retineri ſolitam, ac alia beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam non requirentia obtineret, & quod eadem 24. ducatos auri de Camera, & Canonicatus vna cū incertis 40. non excederent prouiſionem ab eadem Sede Apoſtolica, & commiſſionem pro illius executione mihi directam obtinuit, & cum pro iuſtificatione narratorum exhibuiſſet articulos dedi dubium an eſſet concedenda remiſſoria per Dominos affirmatiuè reſolutum.

Articuli enim tendunt ad verificandā narratiuam gratiæ, quo caſu dicuntur
1 eſſe releuantes, † & remiſſoria conceditur *Caputaq; dec. 57. par. 3. & Rot. in rec. dec. 578. num. 1. par. 2. & coram Bich. dec. 398. numer. 1.*

Fumus veritatis materiæ articulatæ, qui ad obtinendam remiſſoriam in beneficialibus requiritur non videbatur deeſſe. Nam principalis narratiua, quod ius conferendi ad Abbatem ſpectaret ſuper quo potiſſimum ſcribentes pro Ros prouiſo à Capitulo inſiſtebant habet pro ſe aſſertionem emiſſam *in dec. 268. nu. 6.*
2 *& 7. coram Bichio,* † quam Domini ſufficientem eſſe pro fumo crediderunt; cùm ad hūc effectum qualibet leuiſſima pro-
3 batio † ſufficiat *Rot. in rec. dec. 73. numer. 2. par. 16. & in alijs paſſim.* Dato autem fumo reſpectu iſtius articuli non poteſt dubitari de releuantia articulorum cùm omnia in gratia expreſſa debeant verificari & tamen vnius tantum releuantia
4 etiam in † beneficialibus vt remiſſoria concedatur ſufficit *Rot. coram Dunoz. iun. deciſ. 691. num. 2. cum alijs ibi cumulatis,*

Verùm cum petens remiſſoriam non poſſideat cenſuerunt Domini dandam
5 eſſe remiſſoriam † facta per eum renunciatione futuro ſequeſtro, vt in his caſibus practicatur *teſte Scacc. de Iudic. lib. 2. cap. 8. num. 777. in fine Seuerol. de litter. remiſſor. cap. 17. ſub numer. 1. Rot. diuerſ. dec. 919. par. 3. lib. 3. & coram Coccin. dec. 2159. numer. 9. repetita in rec. deciſ. 585. num. 8. par. 5. cum alijs apud Ridolphin. in prax. par. 1. cap. 12. numer. 91.*

Et ita vtraq; &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MALVETIIS.

Lunæ 28. Martij 1678.

ARGVMENTVM.

Perito Tertio ex officio electo ſtandum maximè ſi ab eius relatione non fuerit reclamatum. Immiſſio num valeat ex detractionibus retardari quando Immiſſio petitur contra poſſidentes ex iuribus hæredum grauatorum, & quando ex fructibus detractiones ſint conſumptæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sententia in iudicatum tranſacta pro veritate habetur.*

2 *Perito tertio ex officio electo ſtandum eſt.*

3 *Relatio Periti à qua pars non reclamauit cenſetur acceptata.*

4 *Immiſsio datur fideicommiſſario pro indiuiſo quando detractiones ſunt certa ratione loci & quota.*

5 *Detractiones in quantitate impediunt immiſſionem.*

6 *Creditor hæredum grauatorum non impedit immiſſionem ſuper reſiduo excepta legitima.*

7 *Succeſſor non poteſt plus Iuris habere quàm eorum habebat Auctor.*

8 *Fructus in detractiones imputantur.*

9 *Detractiones conſumpta ex fructibus non impediunt immiſsionem.*

10 *Fructus ſtabilium calculantur ad quinque pro centenario.*

DECISIO LXXII.

IMmiſſio conceſſa Lutio per tres ſententias conformes de partibus in iudicatũ tranſactas dilata fuit per exceptionem detractionum, ſeu creditorum retenſorum à Pannina, & Portia ſuper bonis fideicommiſſarijs ab ijſdem poſſeſſis, & ſuper his aſſumpta diſputatione prodijt ſentẽtia *coram R.p.d.meo Taia* concedens ijſdẽ poſſidẽtibus retentionẽ bonorum fideicommiſſariorum ratione detractionum eiſdẽ competentibus. A qua cum appellaſſet Lutius, mihique curaſſet committi cauſam, & cum hodie propoſuiſſem dubium *an ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda* reſponderunt DD. eam eſſe declaran.

Ratio reſolutionis fuit, quia Lutius ſuppoſitis detractionibus fauore dd. Panninæ, & Portiæ pro nunc inſiſtebat ſuper modo eas facien. petens in eo, quod excedit detractiones ſibi concedi immiſſionem ad formam trium ſententiarum de partibus in iudicatum tranſactarum, ex
1 per conſequens † pro veritate habendarum *iuxta tex. in l.prima ff. de re iudic. Rot. in rec. dec. 127. par. 15. & in alijs in Spoletana fideicommiſſi 29. Ian. 1677. §. quæ ſententia coram me.* Vnde ſententiam *R.p.d. mei Taia* quoad immiſſionẽ, & retentionem reſpectiue vt infra concedendam DD. declararunt.

Præſuppoſito igitur valore ſtatus hæreditatis Laurentij Maluetij Teſtatoris iuxta relationem tertij Periti in lib. 102160. de qua *Sum. Lutij numer.* 1. cui
2 vti tertio, † & ex officio electo ſtandum eſt *iux. tex. in l.item ſi vnus §.fin. vbi gloſ. in verb. authoritati in fine ff. de recept. arbitr. Rot. coram Card. Celſo dec. 309. num. 9. alijſque allegatis D. Pacion. in eius tract. de locat. cap. 35. §. 5. numer. 92. & Rota in Aſculan. bonorum 19. Ian. proximepreteriti §. iniuſtitia coram me:* Imo dum ab eiuſdem relatione non fuit appellatum, ſed
3 iuxta illius † tenorem fuit in cauſa proceſſum cenſetur acceptata, & approbata *l. non diſtinguemus 33. §. cum quidam ff. de recept. arbitr. Rot. coram Dunozet. Iun. dec. 639. num. 9. & dec. 669. num. 3. & in Piſauren. redditionis rationis 20. Feb. 1668. §. quantum verò cum ſeq. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Bonon. Domunculdarum 8. Feb. 1672. §. additis maxime coram R.p.d. meo Bourlemont.* demptis à d. ſtatu libris 3400. pro prætio 20. bubulcarum deficiẽtium in prædio Plumatij nõ calculato valore mobilium iuxta deciſiones in cauſa *coram R.p.d. meo Taia* emanatis 13. *Maij* 1675. & 2. *Apr.* 1677. remanet idem ſtatus nitibus in lib. 98760. ex quibus demptis lib. 49380. pro legitima filiorum Teſtatoris, quam debent conſequi Pannina, & Portia dd. filiorum Creditrices remanet reſiduum, quod eſt librarum 49380. pro fideicommiſſo, in quo proinde danda eſt immiſſio Lutio fi-
4 deicommiſſario, † ſaltem pro indiuiſo, dũ ſtatus hæreditatis eſt indubitatus, & detractiones ſunt certæ ratione quotæ *Adden. ad Gregor. dec. 185. numer. 4. & dec. 206. numer. 13. Rot. coram Caualer. dec. 573. & coram Buratt. dec. 63. numer. 10. ibique adden. in fine alios cumulat, & in Interamnen. fideicommiſſi 22. Iunij 1671. coram R.p.d. meo Rondinino.*

Non obſtat quod Pannina, & Portia non prætendant legitimam, ſed libras 15630. pro intereſſe euictionis paſſæ, & melioramentorum Palatij euicti item libras 37500. pro dotibus Panninæ Senioris, & alias libras 4500. pro dotibus filiarum Monialium ipſius Teſtatoris, vt ex deciſionibus cauſæ, quæ credita cum
5 ſint † in quantitate impediant immiſſio-

nem etiam pro indiuiſo *Rot. coram Dunozet. Iun. dec.* 910. *numer.* 4. Nam Domini aduertebant reas poſſidentes non eſſe Creditrices ipſius fideicommiſſi, ſed ſolum hæredum grauatorum, & proinde ſuper eorum legitima eſſe ſatisfaciendas, quæ cum ſit certa ratione quotæ non poteſt reddi incerta ex quantitate ſuper deducenda, quia regulatur tanquam accidens acceſſorium ipſi ſubſtantiæ, & per
6 conſequens † relicta legitima pro creditis non valet ſuper reſiduo retardari petita immiſſio, vt fuit dictum *per Rot. coram Dunozet. Iun. dec.* 637. *numer.* 1. *& deciſ.* 846. *numer.* 44. *cum duob. ſeq. & in rec. dec.* 180. *numer.* 14. *par.* 11. *& dec.* 277. *numer.* 15. *& ſeq. par.* 13. *& dec.* 142. *numer.* 14. *par.* 16. quemadmodum enim ipſi hæredes grauati ſi viuerent non poſſent hâc immiſſionem pro indiuiſo impedire, ita
7 nec ſorores † poſſidentes ex illorum perſonis cum plus iuris. quàm ipſi habere non poſſint *l. nemo plus iuris ff. de reg. iur. Roderic. de ann. reddit. lib.* 2. *qu.* 19. *numer.* 19. *Peregrin. de iure fiſci lib.* 7. *tit.* 7. *numer.* 13. *Rot. coram Gregor. deciſ.* 95. *numer.* 5.

Minus officit replicatio quod vltra quantitatem legitimæ remaneant libræ 8258. quæ vti in quantitate impediant dictã immiſſionem, quoniam dum ab anno 1664. Sorores prædictæ poſſederunt reliquum fideicommiſſi conſiſtentis in libris 41130. vltra legitimam & creditum
8 ſupradictũ, † & ex illis vti in bonis conſiſtẽtibus perceperint fructus, qui in detractiones imputãtur, *Rot. coram Feuting. dec.* 340. *num.* 2. *& coram Duuozet. iun. d. dec.* 846. *num.* 42. *cum ſeq.* illud fuit ex ijs abſortum, & conſumptum, & proinde
9 non valet † immiſſionem impedire *Fuſar. de ſubſtit. quaſt.* 629. *num.* 46. *& ſeq. Merlin. de legit. lib.* 2. *tit.* 2. *quaſt.* 32. *nu.* 22. *Rot. in rec. dec.* 352. *numer.* 7. *par.* 15. cum vulgatis, qui fructus calculati ad rationem quinque pro quolibet centenario
10 iuxta taxam † legalem in dubio attendẽdam *iux. gloſ. in auth. perpetua C. de Sacroſ. Eccleſ. Rot. in rec. dec.* 480. *numer.* 4. *par.* 14. *& dec.* 2. *numer.* 16. *par.* 15. *& in Maceraten. pecuniaria prima Iunij* 1674. *§. quantum coram R. p. d. meo Rondinino* extenuant, & lõge ſuperant hoc creditũ, vt apparet ex calculo pro parte Lutij exhibito.

Et ita eodem tantum informante reſponſum fuit.

FERENTINA CENSVS.

Lunæ 28. *Martij* 1678.

ARGVMENTVM.

Cenſus an, & quando dicatur potius retrouenditus, quàm ceſſus, maximè, ſi id fiat à Procuratore conſtituto, & cenſus erat Pupilli. Attentata an, & quando ſint geſta poſt appellationem interpoſitam ex vi connexitatis cauſarum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator excedendo fines mandati dicitur gerere aliud negocium, qàm ſibi eſt commiſſum.*
2 *Procurator cenſetur gerere id, quod gerere debebat, metiendo voluntatẽ à poteſtate.*
3 *Cenſus dicitur retrouenditus, non ceſſus, quando verba incipiunt per retrouenditionem, licèt in aliqua parte ſonarent in ceſſionem.*
4 *Cenſus non poteſt à minore cadi ſine ſolemnitatibus, & cauſa.*
5 *Retrouendi, tamen poteſt ſine ijs.*
6 *Cenſus cenſetur retrouenditus, non ceſſus, quando id fuit factum à muliere ſine ſolemnitatibus.*
7 *Cenſus cenſetur retrouenditus, non ceſſus, quando praceſſit diſdicta.*
8 *Obſeruantia admittitur ad probandum, an cenſus fuerit ceſſus, vel retrouenditus.*
9 *Ceſſio iurium in retrouenditione cenſut famulatur contractui.*
10 *Clauſulæ promiſſionis euictionis, & ſimiles non immutant retrouenditionem cenſus, cùm non ſint contraria.*
11 *Cauthala abundans non vitiat, nec immutat contractum.*
12 *Liquidatio prætermiſſa reddit nullam executionem.*
13 *Appellatio deuoluit omnia ad Iudicem, ad quem vigore clauſulę* quam, & quas.
14 *Attentata dicuntur omnia geſta coram alio Iudice ratione connexitatis.*
15 *Attentata non euitantur per ignorantiam Inbibitionis, dum Procurator comparuit à quo potuerunt certiorari, & cenſentur certiorati.*

16 *Igno-*

16 *Ignorantia excuſat à pœnis attẽtatorum, non ab illorum reuocatione.*

17 *Commiſſio Signaturæ cum clauſula* omnia ad Rotam, *declarat cauſam ab initio ad Rotam deuolutam, & omnia coram alio Iudice geſta facit attentata.*

DECISIO LXXIII.

PIrrus Imperiolus Epiſcopus Eſinus anno 1616. curauit ſibi retrouendi cenſum in ſorte ſcutorum 200. & alium pro rata ſcutorum 36. impoſitos per Franciſcum, & Antimum de Imperiolis de ãno 1580. fauore Blaſij Ciotti, *vt in Summ. Monialium numer. 6.* Et deinde de anno 1617. hæredes inſtituens Alexium Dionyſium, & Marcellum ex Antimo fratre nepotes, ad eorum fauorem ordinauit fideicõmiſſum ſuper eius bonis patrimonialibus tam in Terra Fruſinonis, quàm in alijs locis Campaneæ exiſtentibus eodem *Summar. num. 2.* Vigore huius fideicommiſſi egerunt anno 1676. ſeu antiquam litem anni 1631. inſtaurarũt Flaminius, & Stephanus de Imperiolis, & ab A.C. Caprara obtinuerunt Immiſſionem in poſſeſſionem medietatis cuiuſdã Caſalis de anno 1618. per Alexium, & Marcellum nomine Dionyſij fratris de Imperiolis venditi Monaſterio S. Claræ Ciuitatis Ferentini, *Summar. præd. num. 3.* Reſeruato Iure ijſdem Imperiolis agendi ſuper alia medietate vigore Credirotum ab eis prætenſorum. Ab hac ſententia appellarunt Moniales, mihique cauſam appellationis committi curarunt ad quorum fauorem emanauit ſolita citatio ad dicendum contra Commiſſionem cum ſubſequuta Inhibitione. Cum autem poſtea egiſſent Imperioli coram alio Iudice pro obtinenda aſſociatione ſuper alia medietate vigore cenſus, vt ſupra per Epiſcopum acquiſiti, eamque obtinuiſſent, fuit reaſſumpta cauſa, & reiterata Inhibitio Rotalis, & habito per Actores recurſu ad Signaturam Iuſtitiæ, iſta bis reſcripſit omnia ad Rotam cum facultatibus A.C. quare dedi dubium. An conſtaret de attentatis ſuper circumſcriptione poſſeſſionis ab Imperiolis captæ, eoq. propoſito *die 5. Iulij* 1677. non fuit reſolutum, ſed dictum, quod videretur de bono Iure, etiam ad effectum attentatorum, quod hodie propoſitum; & reſolutum fuit fauore Monaſterij, & Monialium Sanctæ Claræ.

Fundamentum boni Iuris viſum eſt in eo conſiſtere, quod Imperioli non valuerint agere pro cenſu controuerſo, vti adhuc vigente, tamquam acquiſito ab Epiſcopo Pirro fideicommittente, quia cenſus non fuit tranſlatiuè, ſed extinctiuè per effectiuam retrouenditionem acquiſitus, pro quo reflectebant DD. quod Mater, & Tutrix Creditorum Cenſus cõſtituit Procuratorem ſpecialem ad retrouendendum cenſum, vt in *Summar. Mo-*
1 *naſterij nu. 7.* † vnde attento tenore mandati, quod diligenter à Procuratore eſt cuſtodiendum, cuius fines excedendo dicitur aliud gerere negocium, quàm quod ei fuit demandatum, *l. diligenter ff. mandati, Ciriac. contr. 278. num. 4. Rot. in rec. dec. 79. num. 3. part. 6.* cenſetur id actum,
2 quod † fieri debebat, metiendo voluntatem à poteſtate, & dum Inſtrumentum in Prothocollo eſt inſcriptum retrouenditio cenſus, vt in *Summar. Monaſterij*
3 *num. 6.* & Procurator incepit † per verba *retrouendidit &c. hanc autem retrouenditionem &c.* cenſetur facta vera retrouenditio, etiamſi in aliqua parte verba ſonarent in ceſſionem, *Rot. poſt Cenc. de cenſibus deciſ. 369. num. 1. & coram Card. Celſo dec. 116. num. 11. & ſeq. & poſt Merlin. de pignor. deciſ. 67. num. 10. & coram Peutinger. deciſ. 337. num. 10.*

Præcipuè, quia Creditrix cenſuum erat Mulier, & Tutrix pupillorum, ad quos ſpectabat cenſus, quæ, cum teneretur pro ijs vtilia facere, non valuiſſet cẽ-
4 ſum cedere † ſine ſolemnitatibus, vtilitate, & cauſa, cum fuiſſet alienatio voluntaria, & viceuerſa retrouenditio, vti
5 actus neceſſarius † poterat ab ea quoquo modo expleri, vnde, dum Iudex, qui interpoſuit decretum in mandato procuræ ſolam retrouenditionem continente, ad eam ſolam actus ſubſequutus eſt refe-
6 rendus, † ne dicatur actum prohibitum voluiſſe facere, *vt in puncto Rota coram Peutingerio deciſ. 298. num. 5. & 6. & d. deciſ. 337. numer. 4. & ſeqq. & coram Card. Celſo d. 116. num. 12.* maximè cum præceſſerit diſdicta, quæ in ſola retro-
7 uenditione, † non verò in ceſſione tranſlatiua eſt neceſſaria, *Cenc. de cenſib. quæſt. 103. num. 17. verſ. & in hanc ſententiam, Rot. poſt Merlin. de Pign. d. dec. 67. n. 8. & 9.*

His omnibus adſtipulatur obſeruantia ſubſequuta; nam ab anno 1616. de quo fuit ſequuta extinctio, nunquam fuerunt ab aliquo petiti, aut exacti fructus, quæ quidem obſeruantia, ſicut in omnibus
8 contractibus ad eos interpretandos † admittitur, ita in præſenti multum facit, *Rota poſt Merlin. de Pignor. d. deciſ. 153. n. 4. & coram Card. Celſo d. deciſ. 116. num. 14. & coram Peutingerio deciſ. 298. n. 8. & 9. & deciſ. 337. num. 7. & 8. & poſt Oleam de ceſſ. Iur. dec. 16. num. 10.*

Hinc nihil facit, quod ſubſequatur ceſſio Iurium ampliſſima, quia dicta ceſſio famulatur contractui, qui principaliter
9 agitur, † & operatur ſolum ad effectum repetendi ſortem, vel ad alios effectus, *Rota coram Merlin. deciſ. 666. ſub num. 2. & Rot. poſt Merlin. de Pignor. d. dec. 67. nu. 11.* prout etiam bene ſe ad inuicem compatiuntur promiſſio euictionis; & de faciendo conſentire, & aliæ in Inſtrumento retrouenditionis appoſitæ, quia etiam ſi videantur impropriæ, non tamen ſunt contrariæ, cum ſicuti apponuntur in In-
10 ſtrumento venditionis cenſus † fauore Emptoris, ita potuerint apponi in retrouenditione fauore venditoris, vt verè dicatur interuenire in omnibus actus retroſimilis, *Rota coram Peutingerio d. deciſ. 337. num. 12. & 13. & poſt Cenc. de cenſ. deciſ. 369. ſub num. 1. verſ. placuit enim, & bene etiam poſt Oleam de ceſſ. Iur. d. dec. 16. num. 14.* licèt enim iſtæ clauſulæ ſint ſuperfluæ, tamen vti abundans cautela
11 non vitiant, † nec immutant contractum, *l. non ſolent 95. ff. de regul. Iur. & l. teſtamentum 17. C. de teſtam.*

Nec releuat, quod, etſi non valuerint Imperioli obtinere aſſociationẽ pro fructibus, qui non debentur ex cenſu extincto, tamen pro ſcutis 142. 80. pro fructibus antecedenter decurſis ab Epiſcopo fideicommittente ſolutis potuerit relaxari mandatum, & per conſequens pro dicta ſumma ſubſtineri aſſociationem; quia fuit animaduerſum, dicta ſcuta 142. 80. non fuiſſe ſoluta pro fructibus ſolius cenſus ſcutorum 200. pro quo egerunt Imperioli, ſed etiam pro alio, vnde ſtante hac incertitudine, debebat præcedere
12 liquidatio, † quæ prætermiſſa nullam reddit executionem, *Rota coram Gregor. deciſ. 224. num. 1. & in rec. deciſ. 689. nu. 3. par. 1. & deciſ. 442. ſub num. 1. part. 2. & coram Seraphin. deciſ. 473. nu. 1. & 2. cum alijs apud Statil. de Salu. interd. Inſpect. 4. cap. 1. num. 4. & 5.*

Conſtito igitur de bono Iure Monaſterij viſum eſt conſtare de attẽtatis ab Imperiolis commiſſis, quia petita per eos Immiſſione vigore fideicommiſſi Epiſcopi Pirri ad totum hoc caſale poſſeſſum à Monialibus, vt in *eius Summar. 5. Iulij proximè præteriti, numer. 2.* & ſubſecuta ſententia Immiſſionis ſuper medietate reſeruato Iure agendi ad aliam medietatem pro creditis fideicommittentis eodẽ *Summ. num. 3.* appellarunt Moniales ad Rotam cum clauſulis *quam, & quas annexis, & connexis, totoque negocio princi-*
13 *pali &c.* vigore † quarum omnia fuerũt deuoluta ad Rotam, *Celſ. deciſ. 362. nu. 2. cum ibi cumulatis,* cum ſucceſſiua citatione ad dicendum contra, & Inhibitione Iuriſdictionem firmante, *Summ. prædicto num. 4. & 5.* vnde non potuerunt poſt Inhibitionem adire alium Iudicem, attento, quod agitur ſuper ijſdem rebus, & de eodem fideicommiſſo, quæ omnia ratio-
14 ne connexionis † redduntur attentata, *Rota coram Card. Celſo dicta deciſ. 362. nu. 4. & coram Arguell. deciſ. 31. num. 1. 21. & ſeqq. & in recent. deciſ. 192. nu. 1. & ſeqq. & ferè per totam, & ſignanter num. 11. & duobus ſeqq. part. 15. & in Fulginaten. fideicommiſſi 19. Ianuar. 1674. & 15. Martij 1677. §. Et planè in facto coram R. p. d. meo Taia.*

In nihilo obſtate, quod Aſſociatio fuerit petita à filijs Flaminij, qui præſumuntur ignorare Commiſſionem, & Inhibitionem Rotalem. Nam vltra quod in Iudicio Aſſociationis fuerunt per eos repetita eadem Iura producta in Iudicio Immiſſionis vnà cum ſententia A. C. Capraræ ad Rotam in totum deuoluta, *Sum. Monialium 5. Iulij num. 6.* & in vtroque
15 Iudicio idem † comparuit Procurator, à quo præſumuntur informati, & certiorati; vt in his terminis *Poſth. de manut. obſeru. 48. num. 30. cum ſeq.* Iſta ignorantia
16 valet quidem excuſare † à pœnis in Inhibitione contentis, non autem à reuocatione attentatorum ratione connexitatis commiſſorum, *Rota in rec. deciſ. 283. num. 13. part. 9. & deciſ. 91. num. 4. par. 11. & in Meleuitana Canonicatus 4. Febr. 1664. §. nec releuat coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.* Quæ etiam comprobata videntur,

tur,

tur, ex quo Signatura Iuſtitię bis per Imperiolos adita cognouit hanc cauſam nõ
17 potuiſſe † extra Rotã agitari, dum omnia ad illam remiſit, quæ reſcripta declaclarant Cauſam à principio fuiſſe ad Rotam deuolutam, itaut omnia coram alio Iudice geſta remanſiſſent attentata, *Rota in rec.deciſ. 134. num.7. part.6. & deciſ.208.num.6.part.10.*

Et ita omiſſis alijs cõcernentibus fideicommiſſum, & illius purificationem in alia diſputatione cognoſcendis DD. reſponderunt.

Vtraque &c.

BONONIEN. PRIMOGENITVRAE DE GHISLERIIS.

Veneris 22. Aprilis 1678.

ARGVMENTVM.

Tota Deciſio verſatur circa probationem melioramentorum, & in ea diſcutiuntur probationes ſtatus antiqui medij, & præſentis ad melioramenta dignoſcenda deductæ, & aliqua circa teſtium probationes.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana non intrat, quando inter bona in ſententia comprehenſa adſunt aliqua emphiteotica Eccleſiæ.*

2 *Emphiteuſis Eccleſiaſtica ad effectum euitandi Aegidianam leuioribus probationibus concluditur.*

3 *Aegidiana, vt excludatur leuiores probationes ſufficiunt.*

4 *Aegidiana non intrat, quando ſententia eſt iniuſta.*

5 *Melioramenta dant retentionem Poſſeſſori, qui meliorauit.*

6 *Melioramenta, vt probentur, debet probari quid impenſum, & quid melioratum.*

7 *Et ideo neceſſaria eſt probatio ſtatus antiqui.*

8 *Status antiquus probatur ex enunciatiuis Inſtrumentorum antiquorum.*

9 *Maximè ſi ſint adminiculata ex teſtibus.*

10 *Ex denunciationibus fructuum factis à Colonis.*

11 *Status antiquus probatur ex multis ſimul iunctis.*

12 *Valor modicus, ex coniunctione probationum arguitur.*

13 *Valor probatur ex venditionibus rei.*

14 *Status probatur ex multis ibi ponderatis.*

15 *Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda.*

16 *Peritorum relationes ſolent ſufficere ad probanda melioramenta.*

17 *Teſtes adminiculati eò magis probant.*

18 *Teſtes in antiquis admittuntur etiam, ſi aliqualiter inhabiles.*

19 *Teſtis deponens de re, quam vidit tempore pubertati proximo probat.*

20 *Quod melioratum probatur ex cognitione eius, quod primæuo ſtatui, & valori acceſſit.*

21 *Quid impenſum per materiæ, & operarum æſtimationem.*

22 *Valor ex beneficio temporis augetur.*

23 *Quando verò adeſt cauſa extrinſeca meliorамentorum augmentum melioramẽtis non tempori attribuitur, & melioramenta reficiuntur.*

24 *Fructus melioramentorum debentur melioranti etiam poſt motam litem.*

25 *Melioranti ſolet quandoque Rota concedere retentionem, ſoluto valore Prædij cum fructibus à die motæ litis fideicommiſſario illud vindicanti.*

DECISIO LXXIV.

REſponderant Domini ſub die 24. Ianuarij proximipreteriti coram me intrare Aegidianam, & eſſe confirman. Sententiam R. p .d. mei Taiæ concedentem Immiſſionẽ Senatori Franciſco Ghiſilerio vigore Primogeniturę Virgilij Senioris ſuper Prædiũ Alredi à Caluis poſſeſſum; cuius deciſionis fundamenta in hodierna Trutina diſcuſſa viſa ſunt non ſubſtineri ex nouiter in facto dilucidatis, & clariori methodo expoſitis, ideoque recedendum eſſe dixerunt.

Quidquid ſit, An valeat euitari Aegidiana ex eo, quod inter bona controuerſa adſint Tornaturæ decem Terræ Emphiteoticæ Eccleſiæ, quarum reſpectu ſicut Aegidiana non poteſt intrare, ita nec
1 reſpectu aliarum † ſub eodem capitulo Sententiæ contentarum, vt firmatur *in deciſione, quæ reuidetur* §. *Secunda*, & qualitas emphiteotica, licèt non probetur per expreſſam inueſtituram, tamen ex renouatione anni 1631. relatiuè ad primam

inam conceſsionem, *vt in præſenti Summ.*
Calui num. 5. videtur ſatis demonſtrari,
dum illa eſt facta de tempore non ſuſpe-
2 cto. nec agitur † ad effectum deuolutio-
nis, ſed tantum ad effectum, ne intret
Aegidiana, pro cuius excluſione leuiores
3 probationes † ſufficere dixit *Rota coram*
*Carillo deciſ.*180.*num.*6.*& coram Arguell.*
*deciſ.*45.*num.*9.*repetita in recent.deciſ.*89.
*num.eodem part.*10.

Attamen ex capite iniuſtitiæ Senten-
4 tiæ Aegidianam non poſſe intrare † re-
ſponderunt, vt alias dixit *Rota coram*
*Eminentiſſ. Otthob. deciſ.*155.*num.*15.*& in*
*rec.deciſ.*354.*num.*6.*&* 499.*num.*1.*par.*9.
*& deciſ.*83.*ſub num.*1.*part.*15.*& in alÿs*
paſſim.

Iniuſtitiæ fundamentum conſiſtit in
denegatione retentionis, quam loco im-
5 miſsionis Franciſco, erat † concedenda
Caluis ob melioramenta in Prædio con-
trouerſo facta, quibus ſtantibus compe-
tit Poſſeſſori retentio, *l. in Area ff.de con-*
dit.Ind. & l.Paulus §.*Domus, ff.de pignor.*
Rota coram Bichio deciſ. 304. *num.* 11. *&*
12. *& in recent.deciſ.*149.*n.*12.*&* 13.*p.*13.
& in Rauennaten. Saluiani 19. *Februarÿ,*
& 15. *Iunÿ* 1674. *coram R.p.d.meo Eme-*
rix, & firmatur in Deciſ. huius Cauſæ ſu-
per Remiſſoria 28. *Iunÿ* 1677. §. *De rele-*
uantia coram me.

Melioramenta apparuerunt probata,
nam iuxta regulam *Textus in l. in fun-*
6 *do* 39. *ff. de rei vindic.* mandantis probari
quid impenſum, & quid melioratum, vt
quod minus eſt refici valeat, ad quem ef-
fectum neceſſaria ſtatus antiqui, & præ-
7 ſentis probatio † exiſtimatur à Docori-
bus, *& Rota, vt patet ex relatis à D.Pa-*
*ciono de Locat.& conduct.cap.*34.§.4.*n.*17.
& 18. *& aduertitur in deciſione, qua reui-*
detur §. *Repetita*. In præſenti caſu ſtatus
antiquus deducitur ex pluribus; Et pri-
mo ex inſtrumento aſsignationis iſtorum
bonorum pro Primogenitura factæ de
anno 1543. in vim præcedẽtis laudi Lau-
rentij à Pinu, & Galeatij Maluaſiæ lati
de anno 1542. *Summar. num.* 3. in quo
Inſtrumento enunciatur Prædium con-
trouerſum per verba: *Vnam petiam*
terra aratiua arboratæ, pratiuæ paſculi-
uæ, & valliua Tornaturarum ſexcẽtarum,
& vltra, vel circa &c. cum vna domo ma-
gna, ſiue Palatio duobus domibus pro Co-
lonis Tegea Puteo aſſignatam pro ſolis li-
bris 27125. *vt in Summ. num.*4. Secundo
ex Inſtrumento alienationis dd.bonorum
de anno 1577. in Authores Calui factæ,
in quo enunciatur vna poſſeſsio Terræ,
aratiuæ, arboratæ pratiuæ, paſcuæ, &
beduſtæ cum vno Palatio, ſiue domo,
furno, puteo, domo pro Colonis &c.
*Summ.num.*13. quę venditio fuit pro ſo-
lis libris 34650. non obſtante, quod iam
fuiſſent iſta bona aliqualiter meliorata
per Virgilium Iuniorem, *vt in Summ. n.*
8 12. quæ deſcriptiones † in prædictis In-
ſtrumentis emiſſæ ad probandum ſtatum
antiquum valde ſunt attendendæ, *Rota*
*in recent. deciſ.*149.*num.*19.*par.*13.*& de-*
ciſ. 191.*num.*5.*par.*15.*& coram Coccin.de-*
*ciſ.*826.*num.*1.*verſ. & propterea*; Potiſſi-
9 mum quia comprobatur † ex depoſitio-
ne Teſtium formiter examinatorum,
*Summ.num.*17. *Rot.in rec. d.deciſ.*149.*nu.*
19.*par.* 13. & ex denunciationibus factis
à Maſſaris de annis 1572. & 1575. pro-
ximioribus tempore venditionis, *Summ.*
*num.*14. ex quibus conſtat, quod bona
tunc temporis ferè nullũ reddebant fru-
ctum, dum ſemina vix duplicabant, qui-
10 bus accedunt alię † denunciationes de
anno 1599. vſque ad annum 1620. eun-
dem fermè tenuem fructum comproban-
tes, *Summ.nu.*15. quæ omnia ſimul iun-
11 cta, & vnitim conſiderata ſtatum anti-
quum demonſtrant ex firmatis *in Rauen-*
naten. Saluiani 19. *Februarÿ* 1674. §. *Ex*
quibus cum ſeq. & 10. *Iunÿ eiuſdem anni,*
§. *melioramenta enim coram R.p.d. meo*
Emerix.

Ex his infertur ad valorem antiquum
de tempore, venditionis, dum modica
quãtitas fructuum remanet comprobata
ex denunciationibus ſupra relatis, ex
ijs enim inſimul coniunctis modicus va-
12 lor † arguitur, *Rota in Romana Appar-*
tamenti 23. *Ianuarÿ* 1673. §. *Eo faciliùs*
coram R.p.d. meo Burlemont, & ex depo-
ſitionibus Teſtium referentium, quod de
eo tempore bona poterant valere 20. aut
25. libræ pro qualibet tornatura, vt *in*
*Summ. num.*17. *&* 23. & tandem ex aſſi-
gnatione horum bonorũ pro libr.27125.
facta, & venditione eorumdẽ anno 1577.
ſequuta in Caluos pro pretio 13 librarũ
34650. ex † quo probari valorẽ tradit *An-*
*dreol.contr.*390.*n.*28. *& Rot.cor. Dunoz.*
*Iun.dec.*672.*n.*10. *& cor.Peuting. dec.*33.
*n.*3 *& ſeqq.& dec.*50. *num.*2.*& ſeqq.*

Vltra

Vltra antiquum ſtatum medium quo-
que præmittebant informantes pro Cal-
uis; nam ex denunciationibus ſupra re-
latis de quibus, *Summ.num.*15. apparet,
quod hæc bona ab anno 1604. ad 1615.
nihil reddiderunt, aut ſaltem parum, &
ſignanter de anno 1604. iſta bona fuerũt
effecta immunia à collectis ex eo, quod
14 fuerunt penitus † infructifera, *Sum.n.*19.
& de anno 1615. fuit reſciſſum inſtru-
mentum affictus horum bonorum in li-
bris annuis 2000. conuenti, ex quo flu-
minis Sapinę iuundatio omnia deuaſta-
uerat, & diruperat, *Summ.num.*20. quo-
rum ſtatus comprobatur ex Inuentario
hæreditario bonorum Ioannis Baptiſtæ
Calui de anno 1609. confecti in quo iſta
bona pratiua, valliua, & buſchiua, domus,
palatium, & tegetes ruinoſæ, & dirutæ
ob fluminis inundationem deſcribuntur,
Summ. num. 21. ex quibus comprobari
ſtatum non videtur poſſe ambigi ex ſu-
perius firmatis.

Antiquo, & medio ſtatu præcognito,
modernus probatur ex depoſitionibus
Teſtium citata parte examinatorum, de
quibus, *Summ.num.*17. *& plurib.ſeqq.* in
Summa librarum 110. mil. quorum dicta
non ſunt rigidè examinanda, & cauillan-
15 da, ſed benigna interpretatione † coa-
diuuanda, *Rota in recent. deciſ.*379.*n.*20.
*par.*13. *& coram Coccin. deciſ.*1823. *nu.*7.
& in Anconitana fideicommiſſi de Fatiolis
14. *Maÿ* 1677. *ſub* §. *Altera exceptio co-
ram me;* Nam etſi paterentur aliquas ex-
ceptiones; tamen quia adſunt etiam re-
16 lationes † peritorum, quæ ſolæ ſuffic-
tent, *Rota in recent.deciſ.*305.*n.*7.*part.*16.
17 Eo magis † debent admitti tamquam
adminiculati, *Rota coram Celſo deciſ.*352.
*num.*8.*& in rec.deciſ.*368.*num.*10.*par.*15.
præcipuè, quia quatenus deponunt de
ſtatu antiquo ab anno 1577.& ſic ab an-
nis cẽtum citrà n6 eſt facilè reperire te-
ſtes adeo annoſos, vt de eo tẽpore præci-
valcant depónere, & ideo dum agitur
de re antiqua non ſunt repellẽdi, etiamſi
18 aliqualiter eſſent † inhabiles, *Rota. in
recent.deciſ.*318.*num.*8.*par.*13.*& dec.*246.
*nu.*13.*par.*15. Qua ratione nec ſunt ſper-
nendi, ex quo aliquis deponat de ſtatu
bonorum, quem viderat in decimo ſuæ
ætatis anno, quia dum tempus non eſt
19 pubertati remotiſſimum, † & agitur de
rebus, quæ ſub ſenſu corporeo cadunt,
poſſunt bene de his deponere ex cumu-
latis per *Fariuacc. de Teſtib.quæſt.*58. *nu.*
53. *& ſeq. & in Anconitana Fideicommiſ-
ſi de Fatiolis* 14. *Maÿ* 1677.§.*Exceptiones
coram me*.

Ex his etiam viſum eſt probari quid
impenſum, & melioratum, nam ſuppoſi-
to valore antiquo in libris 34650. ex In-
ſtrumento venditionis, ac Teſtibus de
bonorum ſtatu deponentibus comproba-
to, & moderno in libris 110. mil. vt de-
ponunt Teſtes, inter quos periti, *Summ.
num.*24. *& ſeqq.* qui deponunt, quid po-
tuerit impendi in his plantationibus, &
melioramentis, quod iuxta calculum pro
Caluis exhibitum eſt ſumma lib. 81180.
& monetæ ſcutorum 16236. melioratum
verò deducto valore libr. 110.mil.ad ſcut.
22.mil. remanet in ſcut. 15200. quæ pro-
batio viſa eſt ſufficiens ad hunc effectũ, cũ
probato ſtatu antiquo probetur quid me-
20 lioratum ex cognitione eius, † quod pri-
mæuo ſtatui, & valori acceſſerit, & quid
21 impenſum † per materiæ, & operarum
æſtimationem, vt refert materiam exami-
nans *D. Pacion.de Locat. & conduct. c.*34.
§.4.*num.* 17. & 18. & bene etiam *Rota in
Rauennaten. Saluiani* 10. *Iunÿ* 1674. §.
Melioramenta coram R.p.d.meo Emerix.
22 Neque obſtat, † quod ex fluminis inũ-
datione, & beneficio temporis pretium
iſtorum bonorum fuerit auctum, vt pro-
batur *in deciſione, quæ reuidetur* §. *penul-
timo*. Nam fuit animaduerſum, quod
adfuit cauſa variationis, & augumenti
pretij per additionem aliarum 117. Tor-
naturarum, & per reſtitutionem, & am-
pliationem antiqui Palatij ab aquis Flu-
minis Sapinæ vendicati, ac per ædifica-
tionem quatuor aliarum domorum pro
Colonis, totidemque ſtabulorum, tege-
tum, aliorumque ædificiorum, *Summ.nu.*25.
ac pro coſtructione aggerum conſidera-
bilis altitudinis, longitudinis, & latitu-
dinis, *Summ. num.* 27. pro impediendo
fluminis impetu, per plantationem vi-
tium, mororum celſorum, vlmorum, a-
liarumque arborum, *Summar. num.* 28.
per conſtructionem foueorum, maceta-
toriorum, & aliarum ſimilium meliora-
tionum per Teſtes, & Peritos, vt ſupra
relatarum, *num.* 26. quæ nec ex benefi-
cio temporis, nec fluminis inundatione
prouenire valent, cum alias flumina cum
ſtabulis armenta trahant, & licèt Teſtes
dati

dat in *Summar. Senatoris 28. Iunij 1677.*
n. fin. dicāt bona fuiſſe ex inūdatione ele-
uata; tamen ex præſenti *Summ. Calui nu-*
mer. 26. §. Iuxta 23. apparet fuiſſe quidē
eleuata, ſed mediante opera ipſorum
23 de Caluis per materiæ ſuperiniectionē; †
atque ideo reiecta ratione augumenti
ex beneficio inundationis, quæ non po-
tuit addere melioramenta, & temporis
reficienda eſſe melioramenta, cum iſto
caſu præſumptio cedat veritati reſpon-
derunt *Honded. conſ. 77. num. 21. lib. 2. Ro-*
ta coram Bichio deciſ. 179. num. 3. Duran.
deciſ. 153. num. 15. & ſeqq. & in Bononien.
Domuncularum 8. Februarij 1672. *§. Ad-*
ditis, coram R. p. d. meo Bourlemont, & in
Romana læſionis 11. Martij 1676. *§. Nec*
dici coram eodem.

Fruſtra autem contendebatur retentio,
ex quo melioramēta ſint reddita illiqui-
da ex fructibus pendente lite perceptis,
quia cum iſti fructus proueniant ex me-
24 lioramentis, † vt ſupra probatis, de-
bentur melioranti, vti Domino, non au-
tem compenſantur etiam poſt motam li-
tem. *Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 112.*
nu. 52. & ſeqq. Rota coram Bich. dec. 406.
num. 12. & ſeqq. & in rec. dec. 405 nu. 11.
par. 14. & deciſ. 305. num. 10. par. 16. & co-
ram Coccino deciſ. 1272. per tot. & in Ro-
mana Vinea 10. Iunij 1676. *§. Et prædicta*
coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.

Verum ad eliminandas difficultates
circa ſcrupuloſam melioramētorum pro-
bationem, & vtrique Parti conſulendum
cenſuerunt Domini amplectendam eſſe
in præſenti æquitatem aliàs à Doctoribus
propoſitam à Rota amplexam, & à Poſ-
ſeſſore oblatam, vt nempè reſtituatur Se-
25 natori Agenti † valor Prædij de tempo-
re aſſignationis eiuſdem pro Primogeni-
tura, qui eſt librarum 27.125. vnà cum
fructibus à die motæ litis, vt alias practi-
cauit *Rota in Romana Fideicommiſſi de*
Spiritibus coram bon. mem. or. Bichio inter
eius impreſſas deciſ. 199. num. 34. repetita
in recent. deciſ. 318. num. 40. par. 9. & ſic
vtraque Pars ſuum haberet intentum,
Poſſeſſor retinendo ſua melioramenta,
& fideicommiſſarius valorem fideicom-
miſſi ſubiectæ conſequendo.

Et ita vtraque &c.

CIVITATIS CASTELLANAE CENSVS.

Veneris 29. Aprilis 1678.

ARGVMENTVM.

Dos voluntariè aucta à Tutrice pro Pupillo, num debeatur Aditio Matris, an & quomodo probetur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum in dubio præſumitur validum.*
2 *Inſtrumentum facit rem claram, & manifeſtam.*
3 *Inſtrumentum cum obligatione Camerali habet executionem paratam contra obligatum, & eius hæredes.*
4 *Cenſus eo ipſo, quod tranſit in eius debitorem, extinguitur.*
Actio, & paſſio in eodem ſubiecto non datur ibidem.
5 *Mulier non poteſt augere voluntariè dotem ſine ſolemnitatibus.*
6 *Ciuitas Caſtellana eſt intra diſtrictum.*
7 *Tutor in contractu pro Pupillo gerendo, debet adhibere cauſam, & decretum Iudicis.*
8 *Pupillus non tenetur approbare dotem exceſſiuè promiſſam ſine ſolemnitatibus.*
9 *Minor non poteſt dotem exceſſiuam ſine ſolemnitatibus promittere.*
10. *Hæres non poteſt impugnare factum defuncti.*
11. *Aditio hæreditatis maternæ eſt probanda, cum non detur ſuitas.*
12 *Per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſint.*
13 *Aditio non probatur ex actu dubio, & æquiuoco, qui potuit fieri citra Ius, & nomen hæredis.*

DECISIO LXXV.

MAndatum A. C. fauore Ioannis Ba-
ptiſtæ Pichinoli contra Fantibaſſum,
& alios relaxatum pro fructibus cenſus
pro rata ſortis ſcut. 750. eſſe exequen.
Domini reſponderunt innixi eius validi-
1 tati, pro qua † in dubio præſumitur, *Ro-*
ta in rec. deciſ. 85. nu. 13. par. 6. & iuſtitiæ,
dum fuit actum ex Inſtrumento impoſi-

tionis

tionis factæ ab Auctoribus Fantibaſſi, quod facit rem claram, & manifeſtam, & vti Obligatione Camerali Vallatum ha-
3 bet executionem paratam † contra obligatum, eiuſque hæredes, *Zacch. de oblig. camer. quæſt. 4. n. 5. & ſeq. & Rota poſt eum d. 93. n. 23. & d. 253. n. 2. cum vulgatis.*

Nec obſtat, quod Cenſus fuerit datus in dotem Marię vni ex filiabus Thimotei Domini cenſus nuptæ q. Marco Fantibaſſo Cenſus debitori, & ſic fuerit ipſo iure extinctus, & compenſatus ne in eodem
4 ſubiecto † detur actio, & paſſio *contra text. in l. frater à fratre 38. ff. de condict. indeb. & l. Vranius 72. ff. de fideiuſſor.*

Nam iſta aſſignatio in dotem facta fuit à Matre Ioannis Baptiſtæ, quæ etiam ſi eſſet Tutrix non valuit dictam aſſignationem facere, quia Pater in eius Teſtamento legauit vnicuique ex filiabus pro dote tantùmodo ſcuta mille, *vt in Summ. n. 2. litt. A.* Vndè † ipſam non valuit volùtariè augere dotem ad ſcuta 1750. ſine ſolemnitatibus, vel Statutarijs Vrbis *lib.*
6 *1. cap. 151.* ex quo Ciuitas Caſtellana † eſt intra quadrageſimum diſtrictualem lapidem, vel ſaltem cum Iudicis decreto, & probatione cauſæ in his contractibus per
7 Tutores pro pupillis † gerendis de iure communi requiſitis per *text. in l. lex, qua Tutores 22. §. Præcipimus C. de adminiſtr. Tut.* Quare Ioãnes Baptiſta pupillus non
8 tenebatur hanc dotationem † ſinè ſolemnitatibus in exceſſu approbare, *Rota poſt Salgad. in Labirint. Credit. dec. 27. n. 20.* im-
9 mò nec ipſemet valuiſſet ſine ſolemnitatibus hanc dotem in exceſſu promittere, vt fuit deciſum *in Sutrina dotis, & fructuum 19. Februarij 1674. & 12. Iunij 1675. coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano.*

Nec ſubſiſtit, quod Ioannes Baptiſta vti hæres Matris eius factum non valeat impugnare *ad text. in l. cum à Matre C. de rei vendic.* quia quicquid ſit an Mater in hoc contractu ſit ad aliquid obligata, & per conſequens ceſſet iſta facti obſeruantia viſa eſt remoueri difficultas, quia non conſtat, quod Ioannes Baptiſta ſit hæres
10 Matris, & aditio † vti quid facti ab Allegante eſt probanda cum in Matre non detur ſuitas, *Altograd. conſ. 81. per tot. lib. 1. Magon. deciſ. lucen. 62. n. 14. Rot. in Rec. deciſ. 191. n. 3. & ſequen. part. 4. tom. 2. & dec. 165. n. 49. part. 7. & dec. 141. n. 1. & 2. part. 10. & dec. 433. nu. 10. p. 13.* & quidem per
11 actus † qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſint, *Rota coram Caualer. deciſ. 431. & 454. in vtraq. n. 1. & cor. Merlin. deciſ. 129. num. 1. & deciſ. 873. n. 3.* talis autem non eſt expeditio monitorij ſuper ſeparatione legitimæ, ac Dotis Maternę, quia in eo Io. Baptiſta nominatur tãtum hæres Thimotei, non autẽ matris, & cùm conſtet matrem adminiſtraſſe bona filij, *Summ. num. 7.* iſta ſeparatio potuit peti,
12 vti à creditore matris † & ſic iſte actus, vti æquiuocus, & dubius, qui potuit fieri citra ius, & nomen hæredis nõn concludit aditionem, *Bonden. collect. 47. nu. 12. Rota coram Greg. deciſ. 165. num. 2. & coram Buratt. deciſ. 207. num. 4.* & ibi *Add. num. 16. & 17. & coram Bich. deciſ. 66. n. 16. & in rec. deciſ. 210. nu. 15. par. 5. & deciſ. 145. num. 13. & 14. par. 14.*

Et ita Io. Baptiſta tantum informante altera parte per menſes monita, & expectata &c.

BONONIEN. PECVNIARIA.

Lunæ 2. Maij 1678.

ARGVMENTVM.

Tranſactio in dubio ſeruanda, & qualiter pro ea reſpondendum. Ceſſio pro minori prætio reportata, an valeat itàut totum poſſit exigi ad explanationem Textus *in l. per diuerſas, & l. Ab Anaſtaſio C. mandati.* Solutio in duriorem cauſam de Iure ceſſiſſe præſumitur, & hæc præſumptio quando procedat, & quomodo excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactionem habens dicitur habere intentionem fundatam.*
2 *Tranſactio non nouatur per aliam nullam, reſciſſam & inobſeruatam.*
3 *Pro tranſactione in dubio reſpondendum.*
4 *Ceſſio minori pretio acquiſita non valet.*
5 *Pacta, & onera in venditione appoſita dicuntur pars pretij.*
6 *Ceſſio poteſt minori pratio reportari, & totum exigi quando creditum eſt clarum.*

7 *Item quando reportatur caſſio per viam tranſactionis.*

8 *Item limita ex Statuto Bononiæ.*

9 *Nomina debitorum de Iure poſſunt emi in contanti pro ſumma minori.*

10 *Solutio ex miniſterio legis cadit in cauſam duriorem.*

11 *Fideiuſſor non dicitur qui recipit partem pretij, & gerit negocium ad vtilitatem propriam, ſed Corraus.*

12 *Solutio cadit in cauſam duriorem fideiuſſoris quando prouenit ex pignore, in quo intercesſit fideiuſſio; ſecus ſi ex alio.*

13 *Solutionem cadere in cauſam duriorem eſt præſumptio, quæ contraria præſumptione tolli poteſt.*

14 *Et per obſeruantiam, & actus ſubſecutos declaratur.*

15 *Voluntas declaratur etiam ex actu nullo.*

16 *Nemo præſumitur iactare ſuum.*

17 *Euictio debetur pro tota ſumma euictionis.*

18 *Tranſactio, in qua non interceſſit dolus, nec etiam ex Inſtrumentis de nouo repertis retractatur.*

19 *Ad tranſactionem ſubſtinendam prætenſiones non ſunt examinandæ cum rigore cum quo ſit re integra.*

DEÇISIO LXXVI.

DVAE intercelſerunt tranſactiones inter Natalem, & Roſſenum, altera de Anno 1652. altera verò de Anno 1656. in quarum prima promiſſionem pro libris 5000. Roſſenus reportauit; in ſecunda verò eandem ferè ſummam à diuerſis tamen debitoribus ſoluendam, qua vltima tranſactione annullata, & reſciſſa cum Roſſenus vellet agere ex prima tranſactione per ſecundam nullam, & inualidam non nouata fuit reiectus per ſententias, & in gradu appellationis per Deciſionem 10. Decembris proxime præteriti coram me, cuius fundamenta ex noua facti conprobatione viſa ſunt non ſubſiſtere, ideòque pro illius receſſu DD. reſponderunt.

Roſſenus enim nititur in tranſactione, cum
omnibus ſolemnitatibus celebrata, ideo-
1 que dicitur † habere intentionem funda-
tam ex traditis per *Valer. de Tranſact. in*
proem. num. 40. *& ſeq.* & non fuit per ſe-
2 cundam nouata, dum iſta fuit † nulla re-
ſciſſa, & in obſeruata ex cumulatis *in de-*
ciſ. quæ reuidetur §. *Et licet non fuerit.*

Nec ſubſiſtit, quod fuerit inita ex falſa cauſa, dum Roſſenus erat iam ſatisfactus de ſumma per Natalem in tranſactione promiſſa: facto enim ab initio reaſſumpto apparuit Dominis non ſubſiſtere. Si quidem Roſſenus Prædium à Morbiolo emptum pro libris 13300. ceſſit alijs Roſſenis eius Conſanguineis pro ſumma librarum 15000. qui euictionem paſſi à Ioannettis conuenerunt Roſſenum cedentem, & contrà eum reportarunt Sententiam releuationis pro ſumma librarum 15000. pro quo pretio Prædium fuerat ceſſum, vt in præſenti Summario Roſſeni *Nu.* 3. qui agnoſcens bonã fidem ſoluit eiſdem libras 8500. ſuſcipiendo in ſe onus ſoluendi expenſas, & fructus per Roſſenos pendente lite perceptos reportando ceſſionem Iurium iuxtà Clauſularium Bononienſe latiſſimè extendẽdam Summario moderno Roſſeni *Num.* 5. vnde dùm vigore præfatæ ceſſionis erat effectus Creditor totius ſummæ euictionis Iuſtè petijt reſiduum librarum 5000. vſque ad ſummam per eundem Roſſenum in em-
ptione Prædij expoſitam, & conſequen-
3 ter error, ſeù falſa cauſa à tranſactione †
excluditur pro qua ſemper in dubio re-
ſpondendum, *Valeron. de trãſact. in proem.*
num. 38. *Rota coram Gregor. dec.* 386. *num.*
11. *cum vulgatis.*

4 Neque redargui valet iſta † ceſſio vti
minori prætio acquiſita iuxtà *textum in l.*
per diuerſas, & in l. Ab Anaſtaſio C. man-
dati, quia vltrà quod vltra libras 8500.
effectiuè ſolutas Roſſenus ſuſcepit in ſe
5 onus fructuum, & expenſarum, quas po-
terant Ioannetti prætendere à cedente,
quod onus, ſeù pactum eſt pars pretij *leg.*
fundi partem ff. de Contraben. Empt. Surd.
conſ. 451. *num.* 35. *&* 36. *Mantica de tacit.*
lib. 4. *tit.* 20. *num.* 42. *Rot. in rec. deciſ.* 77. *nu.*
15. *par.* 6. *& in Auenionem Munerum* 20.
Aprilis 1671. *ſub* §. *primo coram R. P. D.*
meo Rondinino. In præſenti ceſſat omni-
nò difficultas tum quia creditum euictio-
nis erat vndequaque liquidum, & cla-
rum ſtante obligatione Camerali in In-
ſtrumentis venditionum appoſitis, ex
Sententia ad euictionem condemnante,
6 quo caſu ceſſat ratio † dictorum textu-
um, ſed Creditor qui non ad redimen-
das lites ceſſionem habuit, poteſt exige-
re integrum creditum ceſſum, quamuis
minus ſoluerit, *Salgad. in labyr. Credit.*
par. 1.

par.1.cap.13.§.2.num.22.& ſeqq. Andreol. contr.262. num.33. Cancer.var.reſol.lib.3. cap.1.num.163. & ſeqq. Sanſelic.dec.120. nu.3.cum ſeqq. Olea de ceſſ.Iur.tit.6.q.10. num.57. Rota poſt.eum dec.46.nu.3.& dec. 47.num.7.& apud Cenc.de cenſ. dec.357.n. 14.& in rec. deciſ.303.n.12.par.1.& 147. num.32.par.11.& 228.n.10.par.13.& in Firmana Cenſus 25. Iunij proximi præteriti §. Exactio coram R.P.D.meo Rondinino, tum quia iſta Ceſſio proceſſit per viam
7 tranſactionis, & concordiæ,† quo pariter caſu ceſſat ratio dictarum legum, *Rot.poſt Oleam.de Ceſſ.Iur. deciſion.46.nu.3.& deciſ.47.num.5.quarum vltima eſt repetita in rec. dicta dec.228.nu.8.par.13.* tùm etiam
8 quia in Ciuitate Bononiæ adeſt † particulare Statutum *lib.3.rubr.de Donat.§.fin.* expreſsè diſponens, quod contractus, & Inſtrumenta Ceſſionum, & venditionum Iurium, & actionum valeant, & teneant ſiuè fiant pro minori, ſiuè pro maiori quantitate, quàm ſit debitum ex quo ceditur actio vel Ius, & ex tali ceſſione poſſit talis ceſſionarius agere, experiri, petere, & exigere illud quod in ceſſione erit deductum, vt ſunt ferè eadem verba Statuti, quod non aberrat à Iure non re-
9 probante quin minori † prætio ſoluto in contanti poſſint emi nomina debitorum pro integra actione, vt conſuluit *Caſtrenſ.conſ.393.num.5.verſ.fin.* Ibi: quis enim eſſet ille fatuus qui pro actione competente ad centum daret manualiter centum, & poneret ſe in dubio exigendi, &c. *lib.* 2. & relatis votis Theologorum, *Ciriac.contr.169.n.27.& contr.170.nu.16.* & alijs cumulatis fuit dictum *per Rot. in Romana Cenſus 5. Maij 1673. §.de Tertia coram R. P. D. meo Vicecomite*.

Minùs poteſt deduci error, ſeu falſa cauſa ex eo quod Natalis ſe obligauerit ad libras 5000. correſpectiuè ad fideiuſſionem Nicoli, quæ tamen iam erat extincta per ſolutionem librarum 8000. factam per Barberium, quam in cauſam
10 duriorem miniſterio legis ceſſiſſe firmat decisio, quæ reuidetur *a §.Hinc nec ſubſtineri, & §. ſeq.* Nam vltrà quod Nicolus non videtur iſto caſu poſſe dici verè fideiuſſor ſed Corræus, dum ipſe non gratuito, & ex liberalitate geſſit negotium alienum, ſed ex quo recepit libras 5900. ex prætio Prædij venditi ſe obligauit de
11 euictione † fauore Roſſeni qui proinde dicitur geſſiſſe negotium ad vtilitatem propriam. *Inſtit.de fideiuſſ.in princ. Barthol.in l. reoſ. num.1.ad finem ff. de duob. reiſ. Santern. de Aſſecurat. par. 3.cap.157. Hyppolit. de Marſil. de fideiuſſ.num.2.*

Aduerterunt quod Nicolus ſe obligauit in venditione facta per Morbiolum; ſolutio verò librarum 8000. fuit facta à Barberio, qui vendiderat Prædium ipſi Morbiolo, & ideò non intrant termini ceſſionis ſolutionis in duriorem cauſam qui procedunt in eodemmet debitore; At quando ſolutio fit ex pignore
12 obligato per alium, cuius contemplatione non fuit datus fideiuſſor ſi pecunia proueniat ex pignore in illius cauſam poteſt declarari ceſſiſſe ſolutio non autem in fideiuſsoriam; vt diſtinguunt. *DD. in l.ob triginta 73.ff.de ſolut. & bene Gabr. Conſ.48.ſub num.2.lib.2. & Spad.conſ.191. num.3. & ſeq. lib. 3.* & ideò dum ſolutio prouenit ex pignore Barberij, non verò ex Morbiolo debitore cum fideiuſſione Nicoli non eſt locus præſumptæ ſolutioni in Cauſam duriorem, fideiuſſionis, ſed potius in cauſam pignoris dum Barberius ſoluens habebat ſolam obligationem pignoris, non verò fideiuſsoriam ex DD. mox relatis.

Inſuper non eſt probatio probata, & neceſsaria, quod ſolutio cedat in cauſam duriorem, ſed ſimplex præſumptio, quæ alia contraria præſumptione, vel conie-
13 ctura † tolli poteſt. *Gratian.diſcept.223. n.67. & diſcept. 962.n.46. Add.ad Buratt. dec.541.n.7.in fine, & Rot.diuerſ.dec.674. num.7.par.1.& in rec.dec.49.n.39.par.11.* & per obſeruantiam, & actus ſubſequu-
14 tos benè dilucidatur † in quam cauſam ceſserit ſolutio *Roman.conſ.94. nu.2. Rot. coram Bich.dec.423.num.38.*

Quæ obſeruantia benè depræhenditur ex duabus tranſactionibus, quæ inter has partes fuerunt ſtipulatæ, nam in prima viuentibus ipſis Debitoribus totum factum fuit narratum, & tamen fuit pro indubitato ſuppoſitum deberi euictionem in ſumma librarum 5000. vltrà 8000. exigendas à Barberio, & clarius in ſecunda data præterito Summario Roſſeni *Nu.* 2. legitur pactum: *quod D. Natalis debeat facere litem contra bona per Nicolum tempore dictæ obligationis poſſeſſa pro obtinenda totali indemnitate, &c.* quod non potuiſſet dici ſi obligatio Nicoli per ſolutio-

nem a Barberio interim factam extinctam fuiſset, vnde ex hac tranſactione licet
15 nulla, & reciſsa, † adhuc animus, & intentio declaratur *l. fin. ff. de reb. eorum qui ſub tutel. & l. 2. C. de confirm. Tut. Rot. in rec. dec. 281. num. 7. par. 1. & coram Cocin. dec. 2223. num. 24.*

Accedit in comprobationem ſolutio per Natalem facta de libris 1000. Sturolo, quæ licet ſit per Roſſenum accepto ferenda inter libras 5000. nihilominus declarat verè non fuiſſe extinctam à principio fideiuſſoriam obligationem Nicoli,
16 cum alias Natalis † non fuiſſet adeo fatuus, vt voluiſſet iactare ſuum contrà regulam *textus in l. cum de Indebito ff. de prob.*

Quæ omnia facilius ſunt amplectenda ad ſubſtinendam tranſactionem caudidè, & apertè factam ad extinguendam litem cum magna condonatione fauore Nata-
17 lis dum Roſſenus † habebat ceſſionem pro tota ſumma euictionis, quæ in Sententia erat librarum 15000. quas proinde poterat prætendere, vt firmatur *in dec. qua reuidetur §. nihilominus poſt med.* & fideiuſſio Nicoli erat pro libris 8000. & nihilominus Roſſenus pro ſolis libris 5000. ſub conditionibus, & dilationibus recipiendis fuit contentus; vnde multo magis eſt ſeruanda tam iuſta tranſactio,
18 quæ † ſecluſo dolo nec etiam ex Inſtrumentis de nouo repertis retractari licet *per textum in leg. ſub prætextu 19. C. de Tranſact. Ciriac. contr. 128. num. 34. cum alijs per Valleron. de tranſact. tit. 6. quæſt. 3. nu. 13. & ſeqq.* Quare multo minus debet infringi ex ſimplici præſumptione contrarijs coniecturis, & actibus ſublata aut ſaltem debilitata, ita vt non merea-
19 tur attendi, vel criticari cum illo ſtricto examine quod in re integra, & non tranſacta ſolet adhiberi. *Rota coram Merlin. dec. 799. num. 19. verſ. illudq; & ſeqq. & deciſ. 854. num. 4. verſ. neq; eſt amplius diſquirendum cum duobus ſeqq. & in Eugubina Tranſactionis 27. Ianuarij 1672. §. quatenus, & 20. Iunij eiuſdem anni §. Quippe coram bon. mem. Priolo.*

Et ita &c. Vtraque &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE FVENMAIOR.

Mercurij 4. Maij 1678.

ARGVMENTVM.

In Beneficijs Diæceſis Calaguritanæ Dignior præferri debet ideoque diſcutitur quiſnam talis dicatur.

SVMMARIVM.

1 *In Beneficijs Calaguritanis Dignior eſt præferendus.*
2 *Sacerdos antiquior, & Senior præferri debet in Beneficio.*
3 *Sacerdos approbatus ad curam animarum alijs eſt dignior.*
4 *Beneficium debetur ei qui inſeruiuit Eccleſia vbi ſitum eſt.*
5 *Sacerdos Pauper præfertur Diuiti in Beneficio.*

DECISIO LXXVII.

CVM ad Beneficium vacans in Parocchiali Eccleſia de Fuenmaior Calaguritanæ Diæceſis, per obitum Petri Sanjuan concurrerent Philippus de Vſquarez, & Antonius de la Plaza, fuerunt ambo æqualiter ad ſimplicia tantùm ab Examinatoribus Synodalibus approbati, à quorum mala relatione, vti non approbatus etiam ad Curata, & ab omnibus inde ſequutis appellans Antonius Mihi Cauſam committi curauit, qua non obſtante Beneficiati præſentarunt Philippum, qui collationem, & inſtitutionem reportauit ab Ordinario: Vnde propoſui Dubium *An, & cui Beneficium eſſet adiudicandum*, quod fauore Antonij fuit reſolutum;

Concurrunt enim in ipſo omnia requiſita notiſſimæ Conſtitutionis S. M. Clementis VIII. ſuper Collatione Beneficiorum Diæceſis Calaguritanæ dum ipſe eſt filius naturalis, & Patrimonialis dictæ Eccleſiæ Parocchialis, vt enunciatur in Sententia Ordinarij, *Summ. nu. 5.* Et eſt di-
1 gnior Philippo † altero Coopponitorum, vndè erat omninò eidé preferēdus iuxtà dictam

dictam Conſtitutionem, de qua *Rota coram Eminentiſſimo Ottobono dec.222.n.1. & 2.& in recent. deciſ.262.nu.8.parte 10. & in alijs ſæpiſſime*.

Quod Antonius ſit dignior, & magis idoneus conſtitit Dominis, Tùm ex eo quod Antonius eſt ſenior ætate vti natus 17. *Ianuarij* 1636. Philippus verò eſt natus 12. *Februarij* 1645. ex fide Baptiſmatis vtriuſque *Sum. num.* 6. necnon antiquior Sacerdotio, vt ex litteris teſtimonialibus, & alijs *Sum. numer.*7. *Litte-*
2 *ra A* quæ ad hunc effectum † prelationis Rota multùm ponderare ſolet, *vt coram Peuting. dec.343. numer.1. & 7. & coram Eminentiſſ. Ottobono dec.123. numer.9. & 10. & coram Dunoz. Iun. dec. 950. & coram Card. Celſo dec. 215. vtrobique num. 3. & in Calaguritana Beneficij, de Logrognio 28.Iunij 1675. coram R. p. d. meo Emerix, & 2. Martij 1676. coram R.p.d. meo Vicecomite, & 14. Decembris eiuſdem anni coram R.p.d. meo Bourlemont*; Tùm ex eo quod Antonius fuit aliàs approbatus ad curam animarum ab ipſis Examinatoribus Synodalibus, *Sum. num.* 3. & ſic in curia denuò de ordine Rotæ exa-
3 minatus, † pariter ad curam animarum habilis, & idoneus fuit repertus, *Sum. num.* 4. ex quo efficitur quis habilior, & dignior, *Rot. coram Eminentiſſ. Ottobono dec. 86. num.4. & dec.248. num. 8. & coram Bich. dec.639. numer.*4. Tum etiam ex quo Antonius per plures annos inſeruiuit Eccleſiæ, in qua ſitum eſt
4 beneficium; † vnde ei tanquam de gremio beneficium eſt ad iudicandum, *cap. Nullus, & cap.Obitum diſt.61. Rot. coram Merlin. d.6. n.1. & 2.& cor.Card.Celſ.deciſ.* 174. *numer.* 1. & 2. *coram Reuerendiſſ. Royas dec.* 486. *num.*4. & *DD. Calaguritana Beneficij de Logrognio de annis* 1675. & 1676. *coram RR. PP. DD. meis Emerix, Vicecomite, & Bourlemont*.

Inſuper Antonius eſt pauper, & nullum aliud poſſidet beneficium; Econuerſò verò Philippus poſſidet Cappellaniam in Eccleſia Parochiali Sancti Iſidori Villę Matriti annui redditus ſc.300. &
5 vltrà illarum partium, † vt deponunt Teſtes *Sum. num.* 8. vndè eo fortiùs pręferendus eſt Antonius, eique adiudicandum beneficium, *Rot. coram Dunoz. Iun. dec.* 933. *numer.* 4. & 5. & *coram Eminentiſſ. Ottobono dec.*248. *num.*9.& 16. & *in recent. dec.*160. *numer.* 2. & 3. *par.*12 & *in Calaguritana beneficij de Elqueta* 4. *Martij* 1675. *S.Vlterius coram R.p.d. meo Matthæio*.

Et ita, Antonio tantùm informante, altero ſæpius monito &c. reſolutum fuit &c.

ANCONITANA FIDEICOMMISSI DE FATIOLIS.

Veneris 13. *Martij* 1678.

ARGVMENTVM.

Ad immiſſionem obtinendam in Remedio *l.fin. C. de Edict. Diu. Adr. Toll.* requiritur poſſeſſio Teſtatoris vſque ad obitum ideo diſcutitur in preſenti deciſione quatenus per teſtes talis poſſeſſio probetur quando penes alium ex ipſa aſſertione Teſtatoris probatur adeſſe; & varia circa teſtium dicta,& exceptiones deducũtur. Probationes, an & quando coniungantur. Et poſſeſſio Teſtatoris in eodem loco quando faciat præſumere bona in eodem à filijs poſſeſſa ab ipſo prouenire. Detractiones quando efficiantur illiquidæ ad effectum impediendi immiſſionem fideicommiſſario.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium dicta debent diligenter inſpici, & ponderari.*
2 *Poſſeſſio penes duos eodem tempore eſſe non poteſt.*
3 *Inſtrumentum publicum præualet teſtibus.*
4 *Confeſſio partis præfertur mille teſtibus.*
5 *Confeſſio Auctoris non poteſt ab hærede impugnari.*
6 *Poſſeſſio alicuius ſtante poſſeſſione vera Domini refertur ad detentationem iure familiaritatis.*
Teſtes deponentes de alicuius poſſeſſione,quæ verè eſt apud Dominum intelliguntur de detentatione Iure familiaritatis ibidem & num.17.
7 *Poſſeſſio Iure familiaritatis non ſufficit ad immiſſionem obtinendam.*
8 *Teſtis annorum quinque non probat ea quæ vidit.*
9 *Secus ſi deponeret de rebus viſis tempore pubertati proximo.*

Indu-

10 *Inducens vnum teſtem falſum facit ſuſpicari de fide aliorum.*

11 *Teſtis non poteſt deponere de re geſta ab aliquo qui obierat ante eius natiuitatem.*

12 *Teſtis de auditu non probat.*

13 *Teſtis dictum à cauſa ſcientia reſtringitur, & regulatur.*

14 *Teſtis mendax in vno præſumitur mendax in alijs.*

15 *Dictiones ò latine* aut, *&* vel *denotant ambiguitatem, & obſcuritatem.*

16 *Teſtis dubitatiuè deponens non probat.*

18 *Teſtis pauper, & vilis minus probat.*

19 *Teſtes ad perpetuam rei memoriam vt probent debent examinari cum decreto Iudicis, & examen debet parti intimari.*

20 *Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam ſi diu ſuperuixerint, & non fuerint repetiti nihil probant.*

21 *Probationes imperfecta non poſſunt coniungi.*

22 *Et coniuncta plus non concludunt quam ſeparata.*

23 *Vnio probationum imperfectarum eſt imperfectorum multiplicatio.*

24 *Hæres poſſidens in loco quo poſſedit Teſtator præſumitur eadem met bona ab eo prouenire.*

25 *Limita ſi doceatur de acquiſitionibus hæredum.*

26 *Fideicommiſſarius debet oſtendere bona à Teſtatore poſſeſſa aliàs repellitur.*

27 *Poſſeſſio Teſtatoris eſt probanda in remedio* l.fin.

28 *Detractiones in quantitate impediunt immiſſionem hæredi etiam pro indiuiſo.*

29 *Præceptum inueſtiendi nullo dato cohærede reſoluitur in conſilium.*

30 *Inueſtimento fauore alicuius faciendo poteſt quis renunciare.*

31 *Exiſtentia vnius temporis non concludit ad aliud.*

32 *Mobilia non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, ſed intrat præſumptio conſumptionis quando interceſſit longum tempus, & non adeſt præceptum Teſtatoris nec probantur vendita.*

33 *Pro credito dotis anteriori cōpetit retentio.*

34 *Detractiones non efficiuntur illiquida ad impediendam immiſſionem ex aliqua imputatione certa quæ ſtatim poteſt liquidari.*

35 *Detractiones certa in quota, & quantitate concedunt retentionem hæredi grauato donec liquidentur imputationes.*

DECISIO LXXVIII.

REdierunt Domini ad decifa coram bo. me. Priolo 13. *Iunij* 1672. recedentes à duabus reſolutionibus 27. *Nouembris* 1676. *&* 14. *Maij* 1677. *coram me* æditis, & cenſuerunt immiſſionem à Peregrino Iuniore in bonis fideicommiſſarijs Peregrini ſenioris petitam eſſe denegandam, exiſtimantes non eſſe probatam identitatem, & poſſeſſionem bonorum Peregrini ſenioris in remed. *l. fin C. de edict. diu. Adr. Toll.* requiſitam, & competere adhuc Mariæ Felici Reæ, & poſſidenti detractiones, quæ nec conſumptæ, nec turbidæ ſunt effectæ ſuper quibus reſolutiones, quæ reuidentur ſunt fundatæ.

Probatio identitatis conſiſtit in depoſitionibus Teſtium in præteritis relatis; At in præſenti eorum dictis diligentius
1 inſpectis, † & ponderatis, vt fieri debere monet *Textus in l. 3. §. 1. & ſeq. ff. de Teſtibus* viſa eſt non probata identitas, & poſſeſſio ſtante enim præcedenti aſſignatione bonorum facta filijs per Peregrinū vſque de anno 1570. cum ceſſione veræ poſſeſſionis, & liberæ fruitionis, quod etiam faſſus fuit idem Peregrinus in eius Teſtamento condito de anno 1601. aſſerens à die ſupradictæ aſſignationis citra filios eorum portiones reſpectiuè continuè pacificè, & quietè poſſediſſe, & tunc poſſidere, & frui, & legitur in particula relata præſenti *Summario impræſſo* Mariæ Felicis *numer.* 13. hinc vel Teſtes falſum
2 depoſuerunt, † cum eiuſdem rei poſſeſſio non poſſit eodem tempore eſſe pænes duos *l. 3. § ex contraria ff. de aquir. poſſeſſ. l. ſi vt certo §. ſi duobus Vehiculum vbi gloſſ. in verb. dominium, & Caſtrenſ. numer. 7. ff. commod. Rot. in recent. dec.* 205. *numer. 3. par. 8. &* 520. *num. 5. par. 14. & coram Bich. dec. 36. numer. 9.* vel Teſtium depoſitiones non ſunt attendendæ contra
3 Inſtrumentum publicum, † quod ipſis Teſtibus ſemper debet preualere *gloſſ. in cap. 3. verb. Teſtium verſ. item contra deprobat. Bero conſ. 90. numer. 5. lib. 3. Rota coram Cardinali Celſo dec. 38. numer. 9. & coram Dunoz. Iun. dec.* 841. *numer.* 18. *&* 886. *numer. 10. & in recent. dec. 24. numer. 12. par. 14.* & dum adeſt dicta confeſſio Peregrini ſenioris in eius Teſtamento emiſſa

4 emiſſa Teſtes, † & ſi eſſent mille, illam
non eneruant, aut infringunt, ſed ſemper
præfertur, *Rot. coram Duran. deciſ.* 214.
*num.*4. *& in recent. dicta deciſ.*24. *numer.*
11. *par.* 14. quàm confeſſionem non va-
lent impugnare Actores dicto Peregrino
ſuccedere prætendentes, nec ſuum Au-
5 thorē † de mendacio redarguere. *Nogue-
rol. allegat.*25. *num.*85. *Cyriac.contr.*256.
*numer.*1. *& ſeqq. Rot. in recent. deciſ.*318.
numer. 12. *par.*10.

Vlterius quatenus dicta Teſtium poſ-
ſint ſaluari, & admitti eorum probatio,
quæ apud Dominos viſa eſt valdè dubia
ob exceptiones eorundem inferius con-
ſiderandas, Teſtes nihil probarent quo-
ad poſſeſſionem veram, ſed ad ſummam
concluderent detentationem, ſeù poſſeſ-
ſionem facti iure familiaritatis, ſtante prę-
cedenti aſſignatione de qua ſupra, ad
6 quàm actus poſſeſſionis † alterius attenta
Domini poſſeſſione, & titu o refertur, &
dicta Teſtium ſunt intelligenda, vt di-
ſtinguendo tradunt *Maſcard. de probat.
tom.* 3. *concl.* 1188. *numer.* 9. *&* 10. *&
Poſth. de manut. obſeruat.* 26. *numer.* 20.
Rota coram Durar. dec. 268. *num.* 15. *&*
16. *& in recent. deciſ.*277. *num.*9.*par.*8.*&
deciſ.* 293. *num.* 10. *par.* 13. *& deciſ.*222.
num. 7. *par.*14.

Quarè nulla poteſt dari Immiſſio in
vim talis poſſeſſionis iure familiaritatis,
cum iſta nullius ſit roboris, & momenti,
7 & nullum tribuat ius, † aut actionem, *latè
Poſth. de manut. obſeruat.*54. *numer.*2. *&
ſeqq. ac per totam*, & in noſtris terminis
Rota in recent. dicta dec. 277. *num.*9. *in
fine par.*8. *& dec.*293. *num.*11. *par.*13.

Nullam conſtituunt probationem Te-
ſtes fauore Actoris examinati cum red-
dantur ſuſpectiſſimi Primus enim de tē-
pore depoſitionis factæ de anno 1673.
erat annorum 58. & à tēpore mortis Pe-
regrini ſenioris defuncti de anno 1620.
vſque ad tempus examinis, decurſi ſunt
anni 53. quarè Teſtis de tempore Obitus
dicti Peregrini cum eſſet annorum quin-
que, eſt valdè inueriſimile, immò ferè
impoſſibile quod poſſit deponere de re-
8 bus eo tempore geſtis, cum Pueri in illa
ætate quidquid vident ignorant, *Roman.
conſ.*157. *num.*11. *verſ. quod autem, Nar-
bon. de ætat. anno* 7. *quæſt.* 2. *per tot. &
anno* 14. *qu.*44. *num.* 2. *&* 3. *Rota coram
Seraph. dec.* 1069. *num.* 3. *&* 1076. *num.*
6. *& coram Dunoz. Iun. dec.* 886. *numer.*
11. & contraria procedunt de ijs quæ
9 viderunt tempore proximo Pubertati; †
vt diſtinguendo declarat *Rot. in recent. de-
ciſ.* 293. *numer.* 7. *& duob. ſeqq. par.* 13.

Et licet huius Teſtis fidem agnouerint
non integram ipſimet ſcribentes pro A-
ctore, de quo proindè non fuit habita
aliqua ratio in deciſione, quę reuidetur
§. Exceptiones: attamen ex hoc Teſte
poteſt argui ad alios, quia ſicuti fuit in-
ductus vnus Teſtis ſuſpectus, ita, & alios
10 non integros eſſe, † poteſt quis ſuſpica-
ri, *Farinac. de Teſtibus qu.*67. *numer.*256.
*Ruin. conſ.*36. *numer.*9. *lib.*4. cum alijs *in
Taurinen. profeſſionis* 10. *Maij* 1675. §. 2.
& 4. *coram R.p.d. meo Vicecomemite.*

Secundus Teſtis ſeptuagenarius repel-
litur ex proprio dicto, dum iuxtà decimū
Interrogatoriū dicit cognouiſſe Peregri-
num ſeniorē ab annis 50. citrà, & tamen
ab anno mortis Peregrini ſequutæ de
anno 1620. vſque ad annum 1673. exa-
examinis decurrerant pluſquam 50. an-
ni, vnde non potuit dictum Peregrinum
cognouiſſe, dum per aliquot annos antè
11 obierat, † nec per conſequens eum vi-
diſſe poſſidere, cum vtrumque ſit in co-
gnitione, vt benè ratiocinatur in ſimili
*Rota coram Dunoz. Iun. dec.*804. *num.*10.

Tertius Teſtis licet animosè deponat
de poſſeſſione Peregrini ſenioris, tamen
iuxtà 13. in redditione cauſæ ſcientiæ di-
cit ſcire, quia audiuit à Patre, & alijs, vn-
de tamquam Teſtis de auditu, ex vulga-
12 tis non probat, † non attenta animoſita-
te eius dicti, quia reſtringitur à cauſa
ſcientiæ, & ratione, quæ dictum ſaluat;
13 vel deſtruit, *Alex. conſ.* 120. *num.*6. *lib.*5.
*Rota Ianuen. dec.*71. *ſub num.*10. *& Rota
noſtra in recent. dec.*222. *num.*5. *par.*4. *to.*
2. *& coram Dunoz. Iun. dec.* 731. *numer.*
22. *&* 23. *& dec.*899. *num.*2. *& coram
Coccin. dec.*1279. *num.*21. *& deciſ.* 1887.
*num.*16. imò ex datis in prę́ſenti Summa-
rio Mariæ Felicis *num.*6. deponit de poſ-
ſeſſione filij Peregrini, & fatetur neſcire,
de quo tempore deſierit poſſidere Pere-
grinus, vnde nullo modo probat poſſeſ-
ſionem de tempore Obitus.

Quartus Teſtis conuincitur mendax,
dum ipſe eſt annorum 74. & deponit de
poſſeſſione Peregrini ſenioris ante factā
aſſignationem de anno 1590. vt *in d. Sum.
numer.*10. ad quem effectum deberet eſſe
anno-

annotum 83. vndè palpatur manibus eius
falſitas, dum deponit de rebus geſtis tem-
pore, quo non erat natus, quarè non po-
teſt in alijs in hoc Teſte fieri fundamen-
14 tum, quià mendax in vno † præſumitur
mendax in alijs propter indiuiduitatem
Iuramenti, *Rota in recent. dec. 269. num. 7.
& 8. par. 16. & in Bononien. Primogenitu-
ra de Ghiſlerijs 24. Ianuarij proximè præ-
teriti coram me §. Iſta autem ſufficiens.*

Quintus Teſtis nihil probat, quià vt
legitur *in dicto Summario. Mariæ Felicis
num.* 11. expræſsè fatetur non cognouiſſe
Peregrinum Seniorem, nec ſcire quæ-
nam bona ab eodem fuerit poſſeſſa.

Sextus Teſtis Annorum 72. non con-
cludit veram poſſeſſionem Peregrini Se-
nioris vſque ad obitum eiuſdem, nam
eius depoſitio data *dicto Summ, num* 12.
ſuper 28. tendit ad probandam poſſeſſio-
nem Peregrini Senioris antè aſſignatio-
nem factam filijs, quæ cum ſequta ſit de
Anno 1590. non poteſt ab hoc Teſte ſe-
ptuagenario tantum referri. Super Ter-
tio verò licet videatur deponere de poſ-
ſeſſione Peregrini vſque ad obitum, ta-
men deponit per verba dubitatiua, ibi
*mentre viſſe, ò ſino che aſſegnò le parti a'
15 ſuoi figliuoli*, † quæ dictio *ò* latinè *Aut*,
& *vel*, denotat ambiguitatem, & obſcu-
ritatem, *Barboſ. diction. 415. num. 11.* vn-
16 dè nihil probat † *Rota in recent. dec. 351.
num. 19. par. 4. tom. 2. & dec. 18. num. 5. par.*
16. vel ad ſummum eius dictum eſſet in-
telligendum de poſſeſſione Iure familia-
17 ritatis attenta dicta præambula † aſſigna-
tione fauore filiorum, vt ratiocinatur *Ro-
ta coram Duran. deciſ. 268. num. 15. & 16.
& in recent. deciſ. 277. n. 9. & 10. par. 8. &
deciſ. 293. num. 10. & 11. par. 13.* quæ poſ-
ſeſſio, vt fuit dictum, non eſt ſufficiens
ad Immiſſionem obtinendam, vltraquod
etiam hic Teſtis eſt vilis, pauper, & men-
dicus, & viuit ex elemoſinis, vt in præ-
terito *Summ.* Mariæ Felicis *Num. 9.* Vndè
18 eò magis † debilitatur eius dictum, *Ro-
ta apud Poſth. de manutent. deciſ. 166. n. 43.*

Neque iſti Teſtes valent adminiculari
ex Teſtibus ad perpetuam rei memoriam
examinatis, quia nihil pœnitus probant,
dum non fuit in eorum examine ſeruata
forma *cap. quoniam frequenter, vt lite non
conteſtata*, nempè quod fuerint examinati
19 cauſa cognita cum decreto † Iudicis, &
citatione Partis, neque Mariæ Felici fuit
denunciatum illos fuiſſe examinatos, ſi-
nè quibus requiſitis nihil probant, *Me-
noch. præſumpt. 54. num. 2. & 3. lib. 2. Fari-
nacc. de Teſtibus quæſt. 76. nu. 129. & ſeqq.
& ſignanter num. 267.* quibus mors nihil
auget, quia cum poſt examen diù ſuper-
20 uixerint, & Pars illos repetere † non cu-
rauerit, hinc magis incaleſcit iſta nulli-
tas; *Felin. in cap. quoniam frequenter nu-
mer. 4. verſ. adde etiam ad Ius ſpeciale,
Noal. conſ. 85. num. 3. Ciriac. contr. 601. nu.
19. Rota in recent. deciſ. 3. num. 4. par. 2.*

Hinc viſum fuit non poſſe aliquam
fieri coniunctionem, aùt adminiculatio-
nem probationum ad inuicem, dum om-
21 nes in genere ſuo † ſunt debiles, imper-
22 fectæ, & reiectæ † nam iſto caſu nihil
amplius concludunt, quam ſi ſeparatim
conſiderentur, *Rota apud Poſth. de manut.
deciſ. 166. num. 55.* cum alijs *in Bononien.
Cenſus 14. Iunij 1677. §. Altera præſum-
ptio coram me*: cùm aliàs imperfectorum
23 vnio, eſſet imperfectorũ † multiplicatio,
vt ait *Laurent. deciſ. Aueniouen. 71. num. 7.*

Nec aliquid valet deſumi ex Iuris
præſumptione, quod bona per filios poſ-
24 ſeſſa, vti exiſtentia † in loco, in quo poſ-
ſedit Teſtator præſumantur ab eo proue-
nire, *iuxtà Fulgoſ. conſ.* 145. Iſta enim
præſumptio nihil concludit, dum coſtat
de intermedijs acquiſitionibus hæredum
grauatorum de quibus datur notula in
magna quantitate, *in Summario* Mariæ
Felicis *num. 5. & 6.* nam iſto caſu ceſſat
25 præſumptio, † & Conſil. Fulgoſij non in-
trat, *vt diſtinguit Peregrin. de fideic. art.
44. num. 22. & 23. Add. ad Gregor. dec. 575.
num. 11. verſ. exhibito verò alio nouo titulo,
Rota in Recent. deciſ. 295. nu. 11. par. 1. cum
alijs in deciſ. 75. num. 1. par. 10.* quæ acqui-
ſitiones vti factæ in eiſdem locis in qui-
bus dicitur Teſtatorem poſſediſſe cõfun-
dunt, & reddunt incerta bona fideicom-
26 miſſaria, † itaur debeat denegari immiſ-
ſio, cum vocatus debeat oſtendere, & di-
gito mõſtrare bona fideicommiſſo ſubie-
cta *iuxtà doctrinam Iacobin. à S. Georgio in
Rubr. ff. de rei vendic. num. 25. quam ſequi-
tur Surd. conſ. 151. n. 49. Rot. coram Merlin.
deciſ. 653. num. 2. & in recent. deciſ. 175. nu.
3. verſ. quæ omnia par. 6. & deciſ. 121. n. 9.
& 146. num. 3. & 151. num. 4. par. 15. & in
Bononien. Fideicommiſſi de Bargellinis 11.
Ianuarij 1675. §. Minus, & ſeq. coram
R. p. d. meo Emerix.*

Neque

Neque pariter deduci poteſt aliquod
adminiculum ex Partita Cataſtri, & ex
quodã Monitorio per A.C. expedito ab
Antonium vnum ex prætenſis hæredibus
grauatis Peregrini ſenioris, quia tam
Cataſtrum, quàm Monitorium conti-
nent tantummodo nomen hæredum, &
nullam faciunt mentionem Peregrini ſe-
nioris, & ſic nihil prorſus concludunt, dũ
vis non ſtat in poſſeſſione hæredum, quæ
non eſt in quæſtione, ſed in probanda
27 poſſeſſione † Peregrini ſenioris fidei-
committentis, quæ eſt neceſſaria pro ob-
tinenda Immiſſione ex remedio *l. fin. C.
de edict. diu. Adr. toll.* ex quo agitur.

Competere vlterius dicebant Domini
Mariæ Felici detractiones, nedum legiti-
mę, & trebellianicæ debitæ ex perſona
Marci Antonij, verum etiam Dos Dia-
mantis Auię, conſiſtens in ſcutis 1500.
& pretium Salmarum 18. Terreni alie-
natarum à Leonardo Patre, & Auctore
Peregrini, ex cuius Iuribus agunt Nap-
pij, vt conſtat *ex præſenti Sum.* Mariæ
Fælicis *num.* 26. quæ detractiones cum
conſiſtant in quãtitate, reddunt detractio-
nes quotitatiuas incertas, ratione loci, &
28 quotæ, † & immiſſionem prorſus impe-
diunt etiam pro indiuiſo, ex cumulatis in
prima deciſione huius cauſæ 13. *Iunij
1672. §. non denique ad finem coram bo.
me. Priolo, & in Bononien. fideicommiſſi de
Maluetijs 28. Martij proximè præteriti
§. non obſtat coram me.*

Agnouit deciſio, quæ reuidetur ſub-
ſiſtentiam detractionum, eaſque eatenus
denegauit, quatenus vel conſumptæ, vel
illiquidæ ſint redditę ex fructibus ſc. 180.
ab anno 1629. fauore Antonij inueſtien-
dorum, vel ex pecunijs, & mobilibus ex
hæreditate Peregrini ſenioris habitis.

Verum hodie Dominis non placuit
exceptio prætenſi inueſtimenti quia dicta
ſcuta 180. apparent ſoluta Antonio per
Petrum hæredem Peregrini ſenioris ad
formam eiuſdem Teſtamenti *Sum.* Mariæ
Fęlicis *num.* 18. quę licèt eſſent inueſtien-
da, tamen dum in hoc Inueſtimento nul-
lus fuit datus Cohæres, ordo, & pręce-
29 ptum illud faciendi, † reſoluitur in ſim-
plex conſilium, *Rot. coram Vbald. deciſ.
457. num. 3. & ſeqq. & coram Dunoz.
Iun. dec. 910. numer. 15. & dec. 136. num.
16. par. 12.* cum alijs *per Add. ad Buratt.
dec. 509. numer. 6.* cui Inueſtimento vti
reſpicienti commodum ipſius Antonij
30 hæredis potuit † abſque dubio renun-
ciare, *Ruin. conſ. 46. numer. 7. lib. 5. Rot. in
Interamnenſis dotis 7. Febr. 1661. §. quod
autem in Inueſtimento coram Eminentiſſ.
D. Card. Cerro.*

Nec minus pecunię valent reddere il-
liquidas detractiones; quia non conſtat
illas adfuiſſe in hæreditate Patris, dum
ex Teſtamento Peregrini, cuius Parti-
cula fuit data *in Sum.* reſponſionis Mariæ
Fælicis *num.* 2. apparet, quòd ipſe lega-
uit cuidam eius laboratori Prædium
emendum pro pretio ſcutorum 50. quæ
dicit ſperare ſe relicturum in Capſa, niſi
expenſę infirmitatis eius intentionem
fruſtrarent; At hinc non deducitur per
neceſſe, quod adfuerint tempore eius
31 obitus, † cum ab exiſtentia vnius tem-
poris ad aliud non valeat inferri, *Rot. in
recent. dec. 259. ſub num. 6. par. 1.*

Mobilia pariter non ſunt imputanda,
cum ſint fragilioris materiæ, quorum
vſus intelligitur à Teſtatore conceſſus
hæredibus, & ex lapſu tanti temporis,
pręſumuntur conſumpta, & nulla intrat
32 reſtitutio, † dum non adeſt præceptum
Teſtatoris, nec probentur vendita, vt be-
ne diſtinguit *Merlin. de legitim. lib. 2. tit.
2. quæſt. 6. num. 1. & 2. & num. 14. Rot.
coram Martin. Andr. dec. 80. num. 7. & in
recent. dec. 423. num. 5. & 6. par. 13. & in
Bononien. fideicommiſſi de Maluetijs 13.
Maij 1675. §. hodie repropoſita coram
R. p. d. meo Taya.*

Dos Diamantis, licèt in alia deciſione
fuerit reiecta ſub prætextu, quod fuerit
excomputata in bonis aſſignatis per Pa-
trem in eius vita, attamen aduertebant
Domini, in hoc verſari æquiuocum, nam
licet Pater voluerit certiorare filios in
bonis aſſignatis, compræhenſam eſſe do-
tem maternam, non per hoc creditum
ipſum dotis ſubſtulit, quin aduerſus auo-
care prætendentes ipſa bona poſſint hanc
exceptionem opponere, & bona defen-
33 dere, & retinere, † prout competit de
iure, ſtante anterioritate crediti dota-
lis, *iuxtà tradita per Rotam in Militen.
Cenſus 5 Julij 1677 coram R. p. d. meo Eme-
rix;* vltra quod prædicta aſſignatio facta
per Peregrinum ſeniorem in vita, in qua
aſſeritur, dicta excomputatio dotis non
eſt attẽdenda, vt firmatur in deciſione *bo.
me. Prioli, à §. neq; aduerſatur. vſq; ad fin.*

Facilius autem inclinarunt Domini retentioni concedendæ Mariæ Felici, quia nulla adeſt imputatio, quæ valeat reddere illiquidas detractiones; nam ſeclusis mobilibus, & pecunijs nullatenus ex ſupra firmatis imputandis vnica imputatio ſc. 180. quatenus ſubſiſteret, vti certa non valet cauſare illiquiditatem de-
34 tractionum, † nec impedit retentionem, cum habeatur pro liquido id, quod ſtatim poteſt liquidari, *Rot. coram bo. me. Celſo dec. 1. num. 9. & coram Dunozett. iun. deciſ. 645. n.12. & coram Peutinger. dec. 359. numer. 5. & in Ceſenaten. Bonorũ 15. Maij 1651. coram Reuerendiſſ. D. meo Albergato Decano ſub §. quæ alienationes.*

Quapropter dum detractiones in quota, & quantitate ſunt certæ, quoad ſubſtantiam, donec fiat liquidatio imputationum tribuunt hæredi grauato reten-
35 tionem, † ne ille cogatur dimittere bona, & iterum petere Immiſſionem, *Surd. conſ. 248. num. 16. Purpurat. conſ. 104. num. 7. in fine, Merlin. de legitim. lib. 5. tit. 4. q. 10. num. 8. in fin. & Rot. coram Buratt. dec. 115. numer. 12.*

Et ita vtraq; &c.

ROMANA CENSVVM.

Lunæ 16. Maij 1678.

ARGVMENTVM.

Cenſus extinctio an dicatur recte facta ſi citatio ad recipiendum fuerit reproducta lapſo bimeſtri diſdictæ ex impedimento Sedis vacantis, & depoſitum fuerit factum pariter bimeſtri elapſo, & quando quis excuſetur, & an ipſa citatio deſeruire poſſit pro diſdicta.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus facta diſdicta, & depoſito ſortis, & fructuum infra duos menſes remanet extinctus nec fructus amplius currunt.*
2 *Depoſitum, vt releuet debet eſſe cum decreto Iudicis & num. 8.*
3 *Tribunalia ſilent in actibus iudicialibus tempore ſedis vacantis.*
4 *Tempus à lege præfixum impedito non currit.*
5 *Et impedito tantum temporis eſt reſtituendum quantum per impedimentum fuit ablatum.*
6 *Cenſus poteſt extingui abſque depoſito, & ad aliud deuenitur ſolum quando Creditor renuit recipere.*
7 *Impedimentum quod poteſt euitari non excuſat.*
9 *Depoſitum iuſte fit quando Debitor non certificatur de voluntate Creditoris recipiendi.*
10 *Depoſitum haberi debet pro facto quando Creditor oblationem non acceptauit.*
11 *Cenſus habetur pro extincto licet depoſitum fuerit factum poſt lapſum bimeſtre quando non effluxit longum tempus.*
12 *Diſdicta cenſus non habet certam formã & citatio ad recipiendum pro ipſa poteſt deſeruire.*

DECISIO LXXIX.

Cvm Patres Venerabilis Hoſpitalis Sãcti Ioannis Colabitæ de Vrbe vulgo *Fate ben Fratelli* extinguere vellent duos annuos perpetuos Cenſus in ſorte ſc. 1000. pro quolibet fauore fratrum de Ferrinis de anno *1639. & 1640.* reſpectiuè impoſitos, ſubiectoſque arctiſſimo fideicommiſſo Demophontis Patris fecerunt diſdictam, eamque ſub die 12. *Nouembris 1654.* in actis reproduxerunt; Cumque poſtea ſub die 6. *Ianuarij* ſubſequentis anni 1655. eoſdem Emptores citaſſent ad recipiendum, alias deponi, nec citatio potuiſſet reproduci vſque ad diem 19. eiuſdem menſis, ſtante obitu fa. me. Innocentij X. die 7. defuncti, per cuius Nouendiales Exequias omnia Tribunalia ſiluerunt, recuſarunt Emptores Depoſitum acceptare vti factum extra lapſum duorum Menſium, & prætendentes Cenſus non fuiſſe extinctos, conuenerunt PP. pro ſolutione fructuum, ſed reiecta prætenſione per Locumtenentem Eminentiſſimi Cardinalis Vicarij, ab eius ſententia prouocarunt Emptores, Cauſaque Illuſtriſſimo Ottallori commiſſa, & per me illius ſuffectum reaſſumpta, dedi dubium *An Cenſus de quibus agitur ſint extincti*, ad quod Domini affirmatiuè reſponderunt.

Præceſſit enim diſdicta, & infra duos Menſes Pars fuit citata ad recipiendum, & ea recuſante recipere fuit factum Depoſitum ad formam Inſtrumentorum impo-

poſitionis vna cum omnibus fructibus de
1 mandato Iudicis, † quibus adimpletis Cenſus remanſerunt extincti, nec amplius fructus currunt *Cenc. de Cenſ. quæſt. 111. num. 21. & 22. Rota in rec. deciſ. 19. n. 1. par. 13. & dec. 266. pariter n. 1. par. 14.*

Neq; obſtat quod Depoſitum factum non fuerit infra bimeſtre à die reproductionis diſdictæ ſequutæ ſub die 22. *Nouembris* 1654. ſed decem dies poſt, nempè ſub die 22. *Ianuarij* 1655. Quia cum
2 Depoſitũ † ad hoc vt releuet debeat eſſe cum decreto, & auctoritate Iudicis *Cenc. de Cenſ. d. quæſt. 111. num. 26. & ſeq. Rota in rec. dec. 326. num. 11. par. 13.* & decretum non potuerit interponi in citatione executa die 6. Ianuatij 1655. in die ſequenti, quæ alias fuiſſet Iuridica, niſi obdormitio Sa. me. Innocentij X. per nouem ſolitos Exequiarum dies ſuſpen-
3 diſſet † Iuriſdictionem Tribunalium in actibus iudicialibus iuxta diſtinctionem *Rotæ coram Eminentiſſ. Otthobono deciſ. 94. num. 3.* tempus interim currere non
4 potuit ob ſupradictum impedimentum, † dum agitur de tempore præfixo à lege iuxtà *Text. in l. quib. dieb. vbi Bart. & cæteri ſcribentes ff. de condict. & demonſtr. Antonell. de temp. legal. lib. 1. cap. 15. num. 2. & Surd. dec. 189. numer. 26. Rota coram Seraph. dec. 997. num. 3.* Imò tantum tem-
5 poris eſt reſtituendum, † quantum per impedimentum ablatum fuit *Fontanell. dec. 99. num. 3. & 4. & Rota coram Seraph. d. dec. 993. num. 9.* & ſic diebus Nouendialium Exequiarum demptis apparet omnia geſta fuiſſe in tempore.

Non reſiſtit quod Cenſus extingui po-
6 terat abſque depoſito, † & ad illud deueniatur quando Creditor renuit recipere *Cenc. de Cenſ. d. quæſt. 111. num. 24. & Rota poſt eum dec. 296. num. 13.* Ideoque potuerint Patres Debitores euitare impedimentum Sedis Vacantis, offerendo Ferrinis Creditoribus ſortes Cenſuum, illorumque fructus, & cum hoc non fecerint,
7 diei, † non valeant legitimè impediti, dũ aderat alius modus actum explendi, *iuxta doctrinam Fælin. in cap. ex tranſmiſſa 10. num. 1. & 2. ac per tot. de præſcript. Sebaſt. Medic. de caſib. fortuit. par. 1. qu. 4. num. 14. & quæſt. 9. num. 17.*

Nam reſpõdebatur quod hic non agitur de ſorte Cenſuum liberè ſoluenda, ſed de Cenſibus arctiſſimo fideicommiſſo ſuppoſitis, quorum ſortes ex lege conuentionis in Inſtrumentis impoſitionum adiecta *Sum. Patrum num. 1. & 2.* debebant effectiuè deponi, vel in Sacro Monte Pietatis, vel in Banco Sancti Spiritus Vrbis ad effectum denuo inueſtiendi cum oneribus, & vinculis fideicommiſsi, qua-
8 re dum Depoſitum erat neceſſarium, † neceſſaria etiam erat Iudicis auctoritas ad hoc vt depoſitum eſſet validum *ex Cenc. & Rota ſuperius allegatis in §. Neque obſtat.*

Vlterius videbatur Dominis conſtare de renitentia Creditorum, ideoque locũ fuiſſe Depoſito, quia ipſi citati ad recipiendum ſortem, & fructus non ſe exhibuerunt promptos, & paratos in recipiẽdo, quare Debitores non potuerunt cer-
9 tificari de voluntate Creditorum, † quæ fuit cauſa legitimam deueniendi ad Depoſitum, vt videtur ſentire *Cenc. de Cenſ. d. quæſt. 111. num. 24. in principio*, & ex hac oblatione Creditores fuerunt poſiti in Mora, & debitores ab ea ſunt excuſandi,
10 & depoſitum debet haberi pro facto, vt punctualiter firmat *Rota coram Peutinger. dec. 78. num. 5. & ſeqq.*

Facilius Domini inclinarunt in hanc ſententiam; quia lapſus temporis à die finiti bimeſtri, vſque ad diem facti Depoſiti non eſt adeo, effrenatus, vt poſſit dici culpoſus, cum potius Debitores dici poſſint diligentes, & Creditores negligentes ex ſupradeductis, nam iſto caſu Rota ſemper conſueuit pro extinctione
11 reſpondere conſulens æquitati, † ne Creditor nimis onerofus, & debitor nimis delicatus ſit, vt alijs reſpondit *coram Peutinger. dec. 78. num. 13. vſque ad finem.*

Demum pro extinctione videbatur ineuitabile illud quod Conſtitutio Beati Pij V. ſuper Cenſibus nullam ſtatuat determinatam formam faciendi diſdictam, quare potuit bene pro ea deſeruire ipſa citatio ad recipiendum cum ſubſequuta
12 intimatione Depoſiti † faciendi pro die, & hora certis, qua attenta depoſitum eſſet infra bimeſtre, & per conſequens Cenſus eſſet legitimè extinctus *Rota poſt Cenc. de Cenſ. dec. 276. num. 1. & ſeqq. & dec. 277. num. 8. & ſeqq. & coram Coccin. dec. 1778. numer. 4. & in rec. dec. 172. numer. 2. & 3. par. 14.* maximè cum Depoſitum ipſum fuerit denuo intimatum, ex quo eo magis probatur voluntas, & ſcien-

ſcientia Contrahentium ex vulgatis. Et ita vtraq; &c.

PRATEN. PAROCHIALIS.

Veneris 3. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

In Parochialium collatione requiritur concurſus ex Bulla *B. Pij V. 33.* & ex *S. Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 18. ideò eleganter diſcutitur an illius omiſſio præiudicet Patronis in Parochialibus de Iurepatronatus, & quid ipſi teneantur agere, vt deuolutionem euitent.

SVMMARIVM.

1 *Rota ſuccedit loco Executorum.*

2 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ.*

3 *Concurſum non fuiſſe ſeruatum probatur ex atteſtatione Vicarij Generalis.*

4 *Et ex confeſſione Partis.*

5 *Parochialis in qua non fuit ſeruata forma Concilij, & Bulla Piana eſt reſeruata.*

6 *Concurſus omiſſio in Parochialibus præiudicat Ordinario non Patronis.* Declara vt num. 10. & 11.

7 *Concurſus eſt neceſſarius in Parochiali de Iurepatronatus Eccleſiaſtico.*

8 *Et Patronus tenetur nominare Clericos ad examen, & ex ijs eligere digniorem, & Epiſcopo præſentare.*

9 *Ordinarius tenetur inſtituere præſentatum ad Parochialem à Patrono etiamſi alias non ſit dignior.*

10 *Concurſus omiſſio, aut protractio præſentationis ab Ordinario proueniens poſt factam à Patrono nominationem pro concurſu Patrono non præiudicat.*

11 *Patronus tenetur Clericos nominare ad concurſum, & ordinarium denunciare, vt illum indicat.*

12 *Præſentatio facta à Patrono antè nominationem, & approbationem in concurſu eſt nulla.*

13 *Deciſio* 1238. Seraphini *declaratur quia in ea Epiſcopus neglexerat inſtitutionem, & præſentatio fuerat valida.*

DECISIO LXXX.

CVM Ioſeph Orlandus reportaſſet à Sanctiſſ. Prouiſionem Parochialis Sancti Iacobi vti deuolutam ad Sedem Apoſtolic. ob non ſeruatũ Concurſum in Parochialibus *ex Sac. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. ex Bulla 33. B. Pij V.*
1 requiſitum, Literas Apoſtolicas † in Rota loco executorum ſuccedente, *ex vulg. Clem. Auditor. de reſcript.* præſentauit, & deſuper propoſito per me dubio *an eſ-*
2 *ſent exequendæ*: Affirmatiuè † ſtante illarum iuſtificatione Domini reſponderũt. *Cap. ſi Capitulo de conceſſ. Præben. in 6. cum concordantibus apud Rot. in recen. dec.* 184. *num. 1. par. 16.*

De iuſtificatione literarum non poteſt dubitari, quia Parochialis de qua agitur vacauit *die 11. Septemb.* 1674. per obitum Michaelis de Neſis, vt non controuertitur, & intra ſex menſes non fuit ſeruatus Concurſus à dicta Bulla Demandatus, vt probatur ne dum ex atteſtatione Vicarij Generalis Epiſcopi Pratenſis cui in re-
3 bus ſpectantibus ad † ſuum Officium plena eſt adhibẽda fides *Rota apud Poſth. de manut. num. 11. & ſeqq. & in rec. deciſ.* 154. *num. 11. par.* 5. & in pnncto *dec.* 17. *ſub numer. 3. verſ. Iuſtificatio autem par.* 16. verum etiam ex ipſa met partis Confeſſione, quæ ad ſubſtinendam prouiſionẽ abſque concurſu allegauit conſuetudinem immemorabilem, & ad eam proban-
4 dam produxit articulos, † & obtinuit remiſſoriam, vt patet ex deciſione coram me ædita *die 7. Maij anni præteriti.* Quæ confeſſio contra ipſum Cicogninum confitentem optimè probat, vt firmat in puncto *Rota in recen. in d. dec.* 317. *n.* 7. *par.* 16. & bene etiam *coram Bich. dec.* 257. *nu.* 4. *& duobus ſeq.* quibus probatis clara eſt re-
5 ſeruatio à Concil. Trid. & Bulla Piana inducta, & per conſequens clara eſt iuſtificatio litterarum Orlandi *Rot. in recen. d. deciſ.* 317. *numer. 1. par.* 16.

Non ſubſiſtit quod diſpoſitio Sac. Cõcil. Trid. *in d. cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* & Bulla Piana 33. illi conformis habeat
6 tantummodo locum quando prouiſio, † & Collatio ſpectat ad ipſum Ordinarium non vero quando ſpectat ad inferiores Collatores, & Patronos, quibus negligẽtia Ordinarij cuius eſt indicere Concurſum

præ-

prę̨iudicare non debeat *ex Gonz. ad reg. 8.*
Cancellar. gloſ. 6. numer. 125. *& ſeq. Lotter. de re beneſic. lib. 2. quaeſt. 31. num. 8.*
& duobus ſeq. Pirr. Corrad. in Prax. beneſic. lib. 3. cap. 4. cum alijs pro Cicognino deductis.

Quia dum in prę̨ſēti agitur de iurepatronat. Eccleſiaſt. iuxta ſenſum vtriuſq;
7 Partis † in eo requirebatur Concurſus, vt expreſsè diſponit *Sacr. Concil.*
in d. Capitulo 18. ibiq. notat Barboſ. num. 136. & Garz. de beneſic. lib. 9. cap. 2. num. 261. Mareſcot. var. reſolut. lib. 1. cap. 52. num. 7. adden. ad Gregor. deciſ. 494. num. 5. & ad Burat. dec. 25. numer. 12. ad quem tenebantur Patroni nominare infra decem, dies aut aliud ſimile tempus Epiſcopo, & examinatoribus perſonas idoneas ad curam, vt ſe examini ſubicerent,
8 & poſtea † ex approbatis eligendo digniorem Epiſcopo præſentare, vt eum inſtituat, vt expreſſe diſponit dicta Bulla
33. B. Pij V. §. primo & Sac. Conc. d. Cap. 18. ibi. *Is quem Patronus Digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit Epiſcopo præſentare teneatur &c.* quem ſic approbatum, & præſentatum, teneatur
9 Ordinarius inſtituere, † etiamſi alias dignior non ſit *Barboſ. ad Concil. d. Capitulo 18. num.* 137. At ſi Ordinarius, vel poſt factam nominationem pro faciendo concurſu negligat illum indicere, vel poſt
10 concurſum confirmatum, † & factam à Patronis præſentationem inſtitutionem ſuſpendat, & protrahat, quia tunc malitia Ordinarij non debet vertere in damnum Patronorum. Voluit Summus Pontifex, quod ſi Ordinarius formam Sacr. Concil. non ſeruet, vacatio redeat ad Patronos, quibus non præiudicet, vt eſt germanus ſenſus *Bullę B. Pij V.* §. 4. quem gloſarunt Authores ſuperius Allegati, qui in hoc ſenſu loquuntur, & ſunt intelligendi; At hic non eſt caſus noſter, quia
11 Patroni non † fecerunt bene nominationem ad Concurſum nec Epiſcopo denunciarunt, vt edicta proponeret, & curaret, vt Concurſus fieret ſuo tempore, vt eſt neceſſe, ex traditis *per Pariſ. de reſignat. lib. 8. quaeſt. 9. ſub numer.* 102. *verſ. quoties vacauerit* vbi ex mente Sac. Congreg. Concilij, *& Viuian. de iurepatr. lib. 10. cap. 1. numer.* 49. ſed tantummodo præſentarunt Cicogninum, & prò illius
12 inſtitutione inſteterunt, † quæ vti facta ante dictam nominationem, & approbationem erat omnino nulla, vt proſequitur *Barboſ. in Collectan. ad d. cap. 18. numer.* 143. & ſic intrat deuolutio ad Sedem Apoſtolicam ex Sac. Concil. & ex Bulla ſuperiùs conſideratis; & non applicatur *deciſ. 1238. coram bo. me. Caroli Seraph.* quia in ea Præſentatio fuerat valida, & tantum inſtitutio prætendebatur facta contra formam Cōcilij, quæ cum ſpe-
13 ctet ad Odinarium † non potuit præiudicare Patrono.

Et ita omiſſis, quæ concernunt immemorabilem de qua adhuc non extat aliqua probatio, Domini reſponderunt.

Vtraq; &c.

CERVIEN. BONORVM.

Mercurij 8. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Ineſt Summario.

SVMMARIVM.

1 *Laudemia de Iure communi debentur ad rationem duorum pro centenario.*
2 *Caſenæ quoad Laudemia ſeruari debet ius commune quacumque conſuetudine, vel pacto non obſtante.*
3 *Epiſcopus non poteſt in præiudicium ſucceſſorum prauentiuè renouare.*
4 *Laudemium debetur Epiſcopo renouanti.*
5 *Renouatio relatiua ad antecedentes Inueſtituras cenſetur illis conformis & non præſumitur alteratio.*
6 *Mandatum exceſſiuum non executum ſuſtinetur pro ſumma debita.*

DECISIO LXXXI.

CVM Epiſcopus Ceruien. obtinuiſſet à R.p.d. meo Taya mandatum de aſſociando ad bona controuerſa per Lucatellos poſſeſſa, niſi ſoluerent ſcuta 3039. 30. pro Laudemijs debitis ex cauſa renouationum dd. Bonorum, commiſſa mihi fuit cauſa appellationis cum clauſula *ſi quid exequendum*, ad cuius tenorem propoſito hodie per me Dubio, reſponderũt Domini affirmatiuè, iuxta modum inferius exprimendum.

Et

Et primo dixerunt dictam ſummam Laudemiorum in ſc.3039. eſſe moderandam, nam Peritus omnia Laudemia calculauit ad rationem quinque pro centenario, & tamen quoad bona ſita in Territorio Cæſenæ debentúr tantum ad rationem duorũ pro quolibet cẽtenario iuxta diſpoſitionem iuris communis ad quin-
1 quageſimam † pretij taxans Laudemium *in l.fin.§.& ne auaritia C.de iur.Emphyt.* ex particularibus Indultis Apoſtolicis *Pij IV. Greg. XIII. & Clem. VIII.* in bonis Emphyteuticis Ciuitatis Cæſenæ, ſeruan.
2 non obſtante quacumque † conſuetudine, vel pacto, *vt fuit deciſum per Rotã coram Buratto dec.831. per totam*, quam etiã refert, & ſequitur *Fulgin.de iur. emphyt.tit. de Laudem. quæſt. 1. ſub num. 5.* & in deciſ. huius cauſæ 1. *Aprilis* 1675. *coram R.p.d. meo Taya.*

Secundo dixerunt eſſe bonificanda ſc. 1250. ſoluta Epiſcopo ſpreto pro Laudemijs bonorum tunc per concordiam in
3 emphyteuſim renouatorum, † nam licet Epiſcopus non poſſit in præiudicium ſucceſſorum præuentiuè facere renouationes, & ſucceſſores ſupplantare tamen fuit animaduerſum, quod aderant multa, quorũ renouatio aduenerat ante an.1650. quo fuit facta tranſactio, vt ex calculo pro Lucatellis dato *Sum. numer.* 1. ideoque bene potuit Epiſcopus ſpretus pro ijs re-
4 nouationem facere, † & Laudemia percipere, cum ſit fructus Epiſcopatus, & Domino renouanti debeantur *Burſatt. conſ. 56. numer.16. Hartman. Piſtor. quæſt iur. lib.1. quæſt.50. num.2. Borell.in ſum. deciſ. tom.1. tit.35. num.3. Fulgin.de iur.emphyt. tit. de Laud. quæſt.8. num.14. Rota coram Dunozett. iun. dec.799. num.12.*

Non obſtante quod in hac tranſactione fuerint alteratæ antiquæ inueſtituræ quoad tempus, & Canones, quia contrarium apparet ex lectura ipſius tranſactionis, dum renouatio legit. facta *ad formam antiquarũ quoad tempus, Canones, generationes, & alia &c. prout, & ſecũdum antiquas Inueſtituras, & prout omnia & ſingula bona concedi conſueuerunt, & conceſſa fuerunt &c. & cum alijs pactis ſolitis, & conſuetis, quoad aliam, &c.* Ex quibus verbis liquet, quod Canon ſolitus fuit reſeruatus, & in reliquis fuit habita omnimoda relatio ad præcedentes inueſtituras, ex qua † omnis voluntas alterationis excluditur, cum relatum ſit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, itaut alteratio non admittatur, niſi de ea expreſſe conſtet, vt in punctualibus terminis deciſum fuit *in Romana Domus in Burgo 19. Nouembris 1670. impreſſa in rec. par. 16. dec 350. num.10. & 11. in eadem 13. Iunij 1672. §.Inſtrumentum coram R.p.d. meo Vicecomite.*

His ſummis detractis, & defalcatis dixerunt Domini mandatum eſſe exequendum, non autem in totum reuocandum, vt prætendebant Lucatelli, quia licet ſit exceſſiuum, tamen cum non ſit exequutioni demandatum, ſubſtinetur in ſumma verè debita, cum pro illa eſſet denuò
6 relaxandum, † & ideò æquitati conſulendo, ſemper conſueuit noſtrum tribunal pro rata illud ſubſtinere, *vt coram Bichio dec. 552. num. 19. & 20. & coram Duran. dec. 388. num. 4. & alijs cumulat adden. ad Buratt. dec. 91. numer. 6. & in Montis Faliſci Cenſus 2. Decembris 1675. §.Nec releuat aſſ. nullitas coram me.*

Et ita vtraq; &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE LINIS.

Luna 13. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Matrimonium contractum coram alio quam proprio Parocho eſt nullum, & ex eo nec putatiuum inſurgit matrimonium.

SVMMARIVM.

1 *Filij poſiti in conditione cum qualitate legitimitatis debent filiationem, & legitimitatem probare.*

2 *Matrimonium contractum coram alio quã proprio Parocho, aut Sacerdote de licentia Epiſcopi eſt omnino nullum.*

3 *Matrimonium putatiuum ſufficit ad legitimitatem prolis.*

4 *Matrimonium coram alio quam Parocho contractum eſt nullum ex defectu formæ, & nec putatiuum dicitur.*

5 *Sententia in iudicatum tranſacta facit de albo nigrum.*

DE-

DECISIO LXXXII.

IAcobus, Ioannes Baptiſta, & Antonius fratres de Linis inſtituerunt iudicium immiſſionis vti vocati ad fideicommiſſum quondam Equitis Alexandri Senioris de Linis &c. & ſuper bonis per Ioſephum Carolum Canobium poſſeſſis, ſed per ſententiam A.C. reiecti cauſam appellationis mihi committi curarunt, & dato per me dubio an ſit danda immiſſio coq; propoſito, & non reſoluto die 23. *Martij* fuit hodie negatiuè reſolutum.

Fratres enim prædicti etſi poſſent dici vocati vti poſiti in conditione in Teſtamento præfati Equitis Alexandri (ſuper quo Domini non reſponderunt) tamen cum ſint poſiti in conditione cum quali-
1 tate † legitimitatis deberent probare nedum eſſe filios Franciſci, vt prætendunt, ſed etiam eſſe legittimos *Iaſ.conſ.106.nu. 7. & ſeqq. lib. 1. Rota coram Coccin. deciſ. 2342.nu.55. & ſeqq.& coram Carillo dec. 190. numer.24. & coram Bich. deciſ. 101. numer. 1. & ſeqq. & in Bononien. inueſtiturarum 12. Decemb.1670.§.Rurſus coram bo. me. Priolo; & in Romana Immiſſionis 20. Febr. 1673. §.1. verſ.Et non ſolum coram Illuſtriſſ.D.meo Calataiu Magno Status Mediolani Cancellario.*

Huiuſmodi legittimitas nedum eſt probata, ſed excluditur ex quo inter Franciſcum, & Mariam aſſertos Parentes dictorum fratrum de Linis nullum adfuit validum, & legittimum Matrimonium cum aſſeratur contractum, nec coram proprio
2 Parocho, † nec quoquam alio Sacerdote de ipſius, aut Ordinarij licentia, ſed corã quodam Religioſo, qui nec Parochus erat, nec aliquam habebat licenriam, vnde hoc matrimoniũ eſt omnino nullum, & irritum ex decret. Oecumenici Lateranẽſis Concilij ſub Innocentio III. *in cap. cũ inhibitio de clandeſtina deſponſatione* innouato, & roborato in Tridentino *ſeſſ. 24. de reform. cap.1.*

Hoc autem principio nullo, & irrito dato non intrat quæſtio bonæ fidei vnius
3 ex Coniugibus ita † vt reſultet matrimonium putatiuum quod videtur ſufficere ad legittimitatem prolis ad effectum ſucceſſionis *iuxta text. in cap. ex Tenore vbi ſcribentes qui fil. ſint legit. Peregr. de fideicommiſſis art. 24. numer. 72. Rota coram Seraph. deciſ.1099. à numer.1. & coram Caualer. dec. 10. à numer. 3.* nam vltra quod in præſenti excluditur quecumque bona fides dum licentia Vicarij materno idiomate conſcripta de qua *Sum. impreſſo primæ poſitionis Actorum numer. 18.* eſt cõceſſa Curato Eccleſiæ Parochialis Balnei, & tamen matrimonium fuit contractum coram Religioſo, qui nec Curatus erat, nec licentiam, aut aliquam facultatem habebat, aut habere enunciauit, & ſic non applicantur doctrinæ mox allegatæ.

Videbatur Dominis ceſſare hanc diſputationem, quia dum Concilium Trid. præſentiam proprij Parochi pro forma requirit, & matrimonia aliter contracta irritat, & annullat nulla poteſt dici adeſſe bona fides forma neglecta, & non impleta, quia illa non ſeruata actus in eſſe
4 non producitur, † itaut nec putatiuum Matrimonium valeat induci quicquid eſſet dicendum ſi adeſſet tantum impedimentum ab vno ex coniugibus ignoratũ, & non concurreret clandeſtinitas vt diſtingunt *Peregr. de fideicommiſſis art. 24. num. 74. Caſtill. contr. iur. lib. 2. cap. 11. numer. 8. Ceuall. com. contra commun. qu. 697. numer.7. 11. & ſeqq.* & infinitis authoritatibus, & declarationibus Eminentiſſimorum Sac.Concil.Trid. interpretum cumulatis *Giurb. ad conſuet. Meſſan. cap. 1. gloſ.1. nu.38. & cap.5.gloſ.5. n.6. Lancellot. Gall. conſ.15. num.14.& ſeqq. Grat. diſcep.83.à numer.16. ad 23. Faiard.de legittim. per ſubſequens matrim. memb. 3.à num. 177. Chriſtoph.creſp. de Valdaura tom.1. obſer. 23. quæſt.13. nu.114. & ſeq.*

Quod eo fortius venit dicendum dum iſtud Matrimonium iam fuit declaratum nullum per binas ſententias alteram Vicarij Generalis Bononiæ, alteram A.C.
6 quæ cum tranſiuerint † in iudicatum faciunt de albo nigrum, & pro veritate ſunt habendæ *l.res iudicata 207. ff. de reg. iur. cum alijs in Spoletana fideicommiſſi 29. Ianuarij 1677. §. qua ſententia coram me,* & quicquid ſit an excludant matrimonium putatiuum, vel non, ceſſat ex ſupradictis hæc quæſtio dum vtrumque à Sac.Conc. Trid. fuit ſublatum.

Et ita ex ſupradictis tantum in ſecunda cauſæ propoſitione vtraque parte informante Domini reſponderunt.

CAE-

CAESARAVGVSTANA PENSIONIS.

Lunæ 20. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Non eſt neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio in poſſeſſione exigendi penſionem datur contra ſucceſſorem ex ſolutionibus ab Anteceſſores factis.*

2 *Manutentio conceditur etiam in gradu appellationis, & quouſque penſio non ſit in petitorio declarata nulla durat effectus poſſeſſorij.*

DECISIO LXXXIII.

DIxerunt Dominj eſſe concedendam manutentionem Falcon in poſſeſſione ſeu quaſi exigendi annuam penſionem ducator. 24. de Camera aduerſus Sancto Modernum poſſeſſorem ſimplicis beneficij ſub inuocatione Diuæ Mariæ, ſeu Marthæ ſiti in Cathedrali Cæſarauguſtana, quia conſtat de quampluribus ſolutionibus à Petrò Beluis Beneficiato Anteceſſore factis *Sum. numer.* 1. quę ad ef-
1 fectum † manutentionis ſuffragantur etiã contra ſucceſſorem, qui nunquam ſoluerit *Guidop. dec. 629. ex numer. 1. & per tot. Add. ad Greg. dec. 57. num. 16. Tondut. de Penſ. cap. 37. num. 14. & 15. Rota in rec. dec. 547. ſub numer. 4. par. 1. & coram Vbald. deciſ. 24. numer. 3. cum alijs in Corduben. Penſionis 5. Iulij 1677. S. ex pluribus enim coram Illuſtriſſimo D. meo Magno Cancellario Mediolani.*

Neque obſtat, quod ſimus in gradu appellationis quodque Vicarius Capitularis Iudex attigerit ordinariam cognitionem admittendo poſitiones, quarum onus aſſumpſerat in ſe Titulatis inducturus teſtes ad probandum id quod poſitũ fuerat etenim non attentis exceptionibus petitorium reſpicientibus datur manutẽtio etiam in gradu appellationis, & in quacumque parte Iudicij quouſque in
3 Iudicio ordinario † quæſtio proprietatis quæſtionem poſſeſſionis abſorbeat, & donec nullitas non ſit declarata durat effectus poſſeſſionis *Poſth. de manut. obſer. 8. num. 45. Rot. coram Vbald. dec. 24. ex nu. 1. & in rec. deciſ. 339. numer. 20. 28. & ſeqq. par. 9.*

Et ita per contradictas, &c.

MONTIS FALISCI CENSVS.

Lunæ 20. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Capias ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Debita hæreditaria diuiduntur pro rata inter hæredes.*

2 *Inſtrumentum publicum habet executionem paratam etiam contra hæredes.*

3 *Additio hæreditatis probatur ex diuiſione bonorum hæreditariorum.*

4 *Cenſus ſi fuerit ſanatus efficitur, ac ſi à principio fuiſſet validè conſtitutus.*

5 *Ratio vbi eadem viget eadem debet eſſe iuris diſpoſitio.*

DECISIO LXXXIV.

OBtinuit Capitaneus Marcus Stephanuccius Ceſſionarius Felicis de Aptis Cenſus in ſorte ſcut. 4000. pro rata tamen ſcut. 3000. mandatum executiuum pro ſolutione fructuum, ac præſtatione fideiuſſoris contra Catarinam, Margaritam, & Camillam tres ex quinque filiabus, & hæredibus Capitanei Romei Pennoni debitoris Cenſus nempè contra Margaritam, & Catarinam ſer. ſer. & contra Camillam priùs in partibus legitime citatam, & hic in curia ob eius contumaciam per audientiam Contradictarum, & ab eo commiſſa cauſa ad Inſtantiam Margaritę, nomine etiam aliarum ſororum per Signaturam Iuſtitiæ cum clauſula *de præfixione termini*, & coram me ſub die 2. *Decembr.* 1675. diſputato dubio *an mandatum A.C. eſſet exequendum*, reſolutum fuit pro executione pro duabus tantum ex quinque partibus, hodie verò inſtetit iterum dictus Stephanuccius pro diſputatione dubij contra alias ſorores reſo-

reſoluti aduerſus Camillam per con-
tradictas condemnatam, contra quàm
affirmatiuè abſque controuerſia fuit re-
ſolutum.

Camilla enim eſt vna ex quinque fi-
liabus, & hæredibus Romei Patris de-
1 bitoris Cenſus, † meritò fuit condemna-
ta ad ſolutionem quintæ partis d. Cenſus
ſibi tangentis *iuxta text. in l.2. C. ſi vnus
ex plur. hæred. & Gloſ. in l. prima verſ. in
omnibus C. commun. de leg.* ideoque, &
contra ipſam pro ſua rata eſt exequendũ
mandatum cum ipſa fuerit legittimè
citata in partibus, & deindè in curia per
audientiam contradictarum vt in præſen-
ti *Sum.* Stephanuccij *num. vnico*, iuxta
notorium ſtylum curiæ, & conſtat de cen-
ſu ex inſtrumento publico habente exe-
2 cutionem paratam etiam † contra hære-
des *Rota poſt Zacch. de oblig. Camer. dec.
93. numer. 23. & dec. 253. numer. 2. & in
alijs.*

Titulus hæreditarius in Camilla filia
Romei Patris non valet controuerti &
probatur ex diuiſione eius bonorum hæ-
reditariorum facta inter quinque filias
interquas vna eſt Camilla, quæ fuit data
3 *in Sum. præcedentis deciſ. num. 3.* ex † qua
benè probatur aditio *Rot. cor. Eminentiſſ.
Ottobono dec. 4. numer. 15. & cor. Dunoz.
iun. dec. dec. 576. num. 24.*

Nec poteſt controuerti validitas cen-
ſus ex quo non interuenerit pecunia nu-
merata, quia cum Summus Pontifex con-
ceſſerit aduerſus hanc nullitatem com-
miſſionem Sanatoriam directam A.C. iſta
4 effecit cenſum † vſque à principio vali-
dum, itaut fructus non valuerint in ſor-
tem imputari vt latè reſpondetur *in dec.
in hac cauſa contra alias ſorores edita 2.
Decembris 1675. §. nec ad impediendam,
& ſeqq.* cuius fundamentis Domini in
5 omnibus † adhæſerunt, cum enim eadem
ſit ratio, eadem debet eſſe iuris diſpoſi-
tio *iuxta text. in l. Illud ff. ad l. Aquil.*

Et ita per contradictas &c.

ROMANA FRVCTVVM DOTIS

Mercurij 22. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 137.* intrat in dote conſtituta in Vrbe etiamſi contrahentes ſint forenſes dummodo ibi matrimonium debeat durare, & domicilium ibi habeant, & ad eius formam debentur fructus in reſtitutione dotis. Mater Tutrix filiorum an poſſit petere fructus ſuæ dotis ſit fuerit negligens in ſibi ſoluendo.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotales ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario debentur in Vrbe pro dote poſt factam interpellationem.*
2 *Interpellatio pro reſtitutione dotis deducitur ex Iudicio pro ea moto.*
3 *Statutum Vrbis de reſtitutione dotis attenditur etiam inter forenſes, quando contractus eſt factus in Vrbe, ibique matrimonium exerceri debet, & tempore diſſolutionis ibi coniuges habitant.*
4 *Mater Tutrix filiorum tenetur proprium Creditum ſub vſuris exiſtens ſoluere aliàs ei non debentur fructus cum dicatur in culpa.*
5 *Nec excuſatur ex quo fecerit inueſtimẽta.*
6 *Et debet ſtatim inſtare pro ſolutione aliàs dicitur in culpa.*
7 *Tutor tenetur eandem diligentiam contra ſe, quàm contra alios adhibere.*

DECISIO LXXXV.

CVM per obitum Benedicti Coſtæ diſſolutum fuiſſet matrimonium inter ipſum, & Comitiſſam Mariã Contractum iſta egit coram A.C. pro reſtitutione ſuæ dotis, & mandatum, ac ſententiam fauorabilem reportauit, pro cuius executione emanarunt deciſiones coram Illuſtriſſimo D. Ottallora, ſignãter in *recen. 376. p. 14.* & coram R.p.d. meo Taia in gradu appellationis pariter in *rec. d. 3. & 55. p. 15.* & cum Signatura Iuſtitiæ mandatum cũ clauſula *ſine præiudicio* approbaſſet, re-

portauit actualem ſolutionem ſc. 10400. pro dote reſeruatis iuribus pro fructibus. Quare cum mihi cauſa per appellationem fuerit deuoluta. & ſuperuenerit à Signatura Iuſtitię Commiſsio procedendi cum facultatibus A.C. dedi dubium an mandatum ſit relaxandum pro fructibus dotalibus, quod fuit in hodierna propoſitione negatiuè reſolutum.

Non dubitant DD. deberi fructus ſtare Statuto Vrbis *lib.1.cap.137.* & credito
1 dotis ex Capitulis matrimonialibus, † & ex publico Inſtrumento poſt interpellationem ad rationem ſeptem cum dimidio pro quolibet centenario *Rot. coram Dunoz. Iun. deciſ. 893. numer.8.& in rec. dec.342. num.11.part.11.& in Romana augumenti dotis 8. Iunij 1663. §.2. coram Eminentiſſimo Cerro*, & de interpellatione ſatis videbatur conſtare, ex inſtitutione, & conteſtatione litis ſuper reſtitu-
2 tione dotis, † & alijs actis iudicialibus *Rot. coram Dunoz. Iun. dicta dec.893.n.7.*

Intrare etiam Statutũ Vrbis ijs videbatur, cum inſtrumentum dotale celebratum fuerit in Vrbe vigore cuius agitur contra bona ſtipulantis ſoceri; maritus natus erat in Vrbe, ibique cum Vxo-
3 re erat permanſurus, † & tempore diſſoluti matrimonij domicilium in Vrbe habebant quibus cõcurrentibus Stauto Vrbis eſſe locum firmauit inter has partes *Rota, in recen. dicta dec.376.numer.10.& ſeq.par. 14.*

Verum ex vnico ſequenti motiuo dixerunt non eſſe relaxandum mandatum, quia cum Comitiſſa Maria Attrix fuerit Tutrix eius filiorum, & amplum eorundem Patrimonium adminiſtrauerit, potuit; immo debuit ſibi ſatisfacere, & extinguere proprium creditum ſub grauiſſi-
4 mis Vſuris exiſtens; † ita vt illud non extinguens, dicatur in culpa *iuxta Tex. in l. Quoties §.ſic rec. ff. de adminiſtrat. tut. l.3. §. vſuras ff. de contrar. act. tutel. Soccin.ſen.conſ.126.n.5.lib.1.Surd.de Alim. tit.1. quaeſt.45. nu.64. & 65.& tit.3. qu. 7. numer.16. & 18. Grat. diſcept.129. nu. 27. & ſeqq. & diſcept.563. numer.42. & 43. Celſ. Vgo conſ.75. num.9. Cancer. variarum reſol. par.1. cap.9. numer.44.e 45. Fontanell. de pact. nupt.clauſ.7.gloſ.3.par. 7. à numer.60.per tot.66. Noguerol. alleg. 40. numer.30. Carena reſolut.114.numer. 30. & 40. Rot.poſt Eſcobar.de ratiocin.adminiſt. dec. 16. num.13. & in rec.dec.131. numer.13.par.12.* Ita vt, nec etiam excu-
5 ſetur † ſi fecerit inueſtimenta, quia debebat debitum ſub grauibus vſurijs potius extinguere, quàm debile inueſtimentum conficere *iuxta tex. in dicta l.3. §. vſuras verſ. Quid ergo ſidere ff.de contrar. act. tutel. Rot. in recen. deciſ.370.num.24. par. 15.*

Parum releuante quod filij impugnauerint dotem, quia obiectum procederet ſi conſtaret ipſam ab initio inſtetiſſe pro illius ſolutione; ſed cum non fece-
6 rit, † & non curauerit exactionem,& ſolutionem prædictam dicitur in culpa, vt firmant DD. ſupra allegati, quibus addi poteſt *tex. in l.debitor meus 14.& 16.gloſ. in verbo retenturum ff.-de negoc.ff. eſtis Vrſill. ad afflict. deciſ.13. numer.19.Montan. de tutel. cap. 32. regul.9. num. 17. & ſequen.* nã tutor tenetur non minorem di-
7 ligentiam adhibere contra alios, † quàm contra ſemet ipſum pro vtilitate pupilli *l.quoties §. Item ſi temporali ff. de admin. tut. Surd. conſ.296. num.31. Rot. in recen. dec.252. num.16.par.16.*& firmant etiam plerique DD. ſuperius allegati.

Et ita vtraq; &c.

VITERBIEN. FIDEICOMMISSI

Merc. 22. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Capias, ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Exceſſus ab allegante eſt probandus plenè, & concludenter.*

2 *Immiſſio conceditur probatis requiſitis.*

3 *Sententia non ſunt per indirectum reuocanda.*

4 *In communione, & Societate inteutari debet remedium diuiſionis.*

5 *In Societate omnium bonorum ſunt communicanda etiam bona nomine proprio acquiſita.*

DECISIO LXXXVI.

OBtinuit Monaſterium Sancti Auguſtini Viterbij ex perſona Sororis Colum-

ſumbæ ibidem profeſſæ immiſſionem in medietatem Hæreditatis Horatij Gnazzę fratris vna cum Franciſco Gnazza altero fratre per Vicarium Generalem Viterbien. conceſſam per, A.C. & per Sacram Rotam coram Reuerendiſsimo D.meo Decano confirmatam, & denuo per Signaturam Iuſtitię cum clauſula ſine præiudicio canonizatam, & plenè conſummatam, quàm tamen prætendens exceſſiuam Franciſcus perijt à me (cui in deuolutiuo cauſa eſt commiſſa) ſubſcribi, & proponi dubium *an conſtet de exceſſiua executione*, quod fuit negatiuè reſolutum.

Agitur enim de executione iam facta præcedentibus tribus conformibus per Signaturam Iuſtitiæ canonizatis, quæ cum habeat præſumptionem pro ſe de-
1 bet probari † ab allegante fuiſſe exceſſiuam, & quidem plenè, & concludenter *Rota dec. 45. numer. 1. de Appellat. in nou. & coram Bich. dec. 157. numer. 14. & in rec. dec. 310. num. 19. par. 13. & dec. 120. numer. 11. par. 15.*

Nec quidquam facit prætenſio Franciſci, quod ipſe vti vocatus in teſtamento Pauli vigore reciprocæ inter Franciſcum, & Horatium ordinatæ omnia eius bona capere poſſit, quia vltrà quod non conſtat de identitate bonorum ſubiectorum prædicto fideicommiſſo videbatur Dominis hanc non eſſe exceptionem ſuper hoc dubio proponendam poſt executionem, & canonizationem ſententiarum, ſed bene ante illarum executionem, vel nouo iudicio petendo immiſſionem, & ſolita requiſita ad illam obti-
2 nendam probando, † ſcilicet fideicommiſſi exiſtentiam, illius purificationem, ad ſui fauorem, vel propriam vocationē, & bonorum identitatem *iuxta textum in l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. Toll. Rot. in rec. dec. 108. & 121. in vtraque numer. 1. par. 16. cum alijs vulgatis:* nè aliàs detur inconueniens, quod ſententiæ iam ca-
3 nonizatæ, † & vti tres conformes facientes rem iudicatam per indirectum, & incidenter reuocentur, quando per ſolam reſtitutionem in integrum eſſent reuidēdę *Rot. in rec. dec. 31. num. 8. & dec. 142. numer. 14. & 16. par. 16.*

Eadem reſponſione tollitur aliud obiectum, quod Franciſcus debeat conſequi medietatem alterius medietatis bonorum propriorum Horatij vigore communionis, & Societatis omnium bo-
4 norum inter ipſos prætenſę, † quia ſuper hoc pariter intentandum eſt ſuum remedium diuiſionis *ff. & C. famil. Erciſc. & commun. diuid.* & eſſent diuidenda, & communicanda nedum bona propria Horatij, ſed etiam ipſius Franciſci, cum hæc ſit natura ſocietatis omnium bonorum, vt poſſit vnus ſocius bona per aliū
5 etiam nomine † proprio acquiſita ad communicandum compellere *Ciriac. contr. 560. num. 36. & 37. Hector Falic. de Societ. cap. 14. ſub numer. 6. & poſt eum, & alios Michalor de Fratrib. par. 2. cap. 8. numer. 1. & ſeqq.*

Et ita vtraq; &c.

ROMANA VINEAE.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur Regula *textus in l. Emptorem 9. C. locati* an ſucceſſor ſingularis teneatur ſtare locationi, & quid in Creditore qui ſucceſſit per ſubhaſtationem in re ſui debitoris per Iudicem ex officio lòcata per modum prouiſionis, & quando dicatur tacitè acceptata ipſa locatio per proceſſum ad vlteriora in deliberatione cum clauſulis præſeruatiuis affictus per Iudicem interpoſitis. Aſſignatio ad exigendum an transferat dominium.

SVMMARIVM.

1 *Conductor locatione durante moleſtari non debet.*
2 *Succeſſor ſingularis non tenetur ſtare locationi.*
3 *Limita in ſucceſſore neceſſario per ſententiam Iudicis.*
4 *Succeſſor verò ſingularis per viam priuationis non tenetur ſtare.*
5 *Succeſſor per viam ſubhaſtationis tenetur ſtare locationi per Iudicem ex officio iacente hæreditate facta &* ſeqq.
Creditor ſuccedit Debitori ſicut Emptor ſiuè adiudicatio fiat à parte, ſiuè à Iudice dicto num. 5.
6 *Factum Iudicis quoad omnes effectus factum*

ctam Partis reputatur.

7 *Succeſſor ſingularis independenter à quocumque Iure locatoris non tenetur ſtare locationi.*

8 *Fructus non dicuntur niſi deductis expenſis.*

9 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 191. *vetat poſt annum à die ſententiæ opponere quaſcumque nullitates.*

10 *Et iſtud ſtatutum eſt deciſorium, & ſeruandum in quibuſcumque Curijs.*

11 *Aſſignatio alicuius rei ad exigendum abſque datione in ſolutum importat commodum ius exigendi, non translationem dominij.*

12 *Locatio facta à Iudice per modum prouiſionis ceſſat facta de liberatione.*

13 *Declara in locatione indefinita, ſed ſi facta ſit ad certum tempus durat durante tempore.*

14 *Locationis tempore durante durare debet ipſa locatio.*

15 *Clauſula* ſine præiudicio *reddit actum cui ineſt conditionalem.*

16 *Deliberatio facta cum mandato continente clauſulam* ſine præiudicio *cum ca. cenſetur facta.*

17 *Succeſſor ſingularis qui ſcinit rem eſſe locatam tenetur ſtare locationi.*

18 *Decretum acceptaſſe videtur, qui procedit ad vlteriora vigore illius.*

19 *Succeſſor ſingularis tacitè, aut expreſsè conſentiens tenetur ſtare locationi.*

DECISIO LXXXVII.

VIneam hæreditariam q. Ioannis Petri de Romanis cuius hæreditas iacebat inſtantibus Proprictarijs alijſque Creditoribus dictæ hæreditatis A.C. locauit ex officio Angelo Antonio Albritio vti vltimo, & plus offerenti ad nouennium incipien. à die rogati Inſtrumenti nempè 26. Decembris 1670. pro annua penſione, & affictu ſcut. 163. crogan. ſcilicet 112. in ſolutione annui canonis, & reliqua ſcuta 51. in melioramenta & reſarcimenta expendenda & cum alijs pactis in inſtrumento contentis. Durante pacificè præfato affictu Hyeronimus Auguſtinus, & Ioannes Franciſcus Fratres de Romanis filij ſupradicti Ioannis Petri & eius Creditores pro dote materna in ſumma ſcutorum biſmille, & vltra obtinuerunt de anno 1674. ſibi ipſis pro eorũ credito Vineam paternam deliberari; Et licèt mandatum de deliberando fuiſſet relaxatum *ſine præiudicio affictus* inſteterunt nihilominus præfati Fratres de Romanis deliberatione ſequuta coram A.C. pro euacuatione Albritij Affictuarij, qui manutentionem fauorabilem ab eodem A. C. reportauit. A qua Fratres de Romanis appellantes obtinuerunt manuteneri in poſſeſſione Vineæ, & per ſententiam declarari nullum, & inualidum inſtrumentum affictus; Appellauit Albritius mihique cauſa appellationis commiſſa cum clauſula *cum facultate manutenendi quem de Iure* dedi primo loco dubium *an, & de cuius bono iure conſtet* quod propoſitum 30. *Aprilis*, & ob non tranſportationem integram Actorum & 28. *Iunij* 1677. ob admiſſionem poſitionum non reſolutum hodie pro tertia vice repropoſitum fuit fauore Albritij reſolutum.

Bonum ius Albitrij fundatur in Inſtrumento locationis ei à Iudice per nouen-
1 nium facto † quo durãte non debet moleſtari *iuxtà text. in l. ede 3, C. de locat. & Conduct.* cui locationi, licèt Romani vti
2 ſingulares ſucceſſores ſtare † nõ teneãtur iuxtà regulam *textus in l. Emptorem 9. C. de locat.* tamen quia ſucceſſerunt in vineã per ſententiam Iudicis, & ideò ſunt ſuc-
3 ceſſores † neceſſarij illi ſtare tenentur *iuxtà textum in l. venditor 8. §. 1. ff. de bon. Auth. Iud. poſſid. & limitando regulam textus in l. Emptorem tradunt Barboſa in collectan. ad eandem numer. 26. Gratian. diſcept. 37. num. 21. cum ſeqq. Antonin. de Amat. reſ. 63. numer. 4. Camer. var. reſol. par. 1. cap. 14. numer. 35. verſ. quod iſta Donat. Anton. de Martin. reſol. Iur. lib. 1. cap. 259. numer. 21. ibique Rodecr. in addit. numer. 18. Mareſcott. var. lib. 1. cap. 18. numer. 3. Scapuccin. de ſingular. ſucceſſ. limit. 8. numer. 4. cum ſeq. & limit. 9. per totam Antonell. de temp. legal. lib. 1. cap. 39. numer. 38. Rota coram Gregor. dec. 68. numer. 8.* cum alijs cumulatis *per D. Pacion. de locat. cap. 61. num. 58. & melius numer. 262. & ſeq.*

Nec videbatur applicari limitatio quod Romani veniant ex propria perſona, non autem ſuccedant locanti vti ſucceſſores,
4 ſed per viam † priuationis, ideoque intret regula quod finito iure datoris finitur & ius acceptoris *ex Pacion. vbi ſupra nu-*

numer.60. & ſeq. & Rota coram Merlin. dec. 627. numer.4. & ſeqq. ſiquidem aduertebant Domini quod Romani egerũt vti Creditores hæreditatis Patris, qua iacente Iudex fecit locationem controuer-
5 ſam; † & ſic ſicuti Creditor dicitur ſuccedere in ius debitoris ad formam Emptoris ſiuè adiudicatio fiat à Iudice, ſiuè à parte vt tradit *Poſth. de ſubhaſt. inſpect. 44. num. 63. & ſeqq.* ita in preſenti caſu dicendum eſt cum iudex geſſerit negocium vice hæreditatis debitricis cui cum ſucceſſerint Romani debitores tenentur ſtare cum notoria ſit regula quod factum iudicis factum partis eſſe reputatur quo-
6 ad † omnes effectus vt vltra *Poſt. mox allegatum* multis cumulatis in terminis pariter ſubhaſtationis dixit *Rot. in rec. deciſ. 270. numer. 15. par. 14.* & ideò non conſtare videbatur de aliqua differentia inter vnum & alium caſum. Et contraria ſolum procedunt, & ſunt intelligenda in eo qui ſuccedit independẽter à quocumque iure antecedentis poſſeſſoris, vt eſt
7 Beneficiatus, † aut Auocans rem iure fideicommiſſi, aut alio iure à debitore locante non dependẽte, vt erat caſus Merlin. & omnium qui poſſunt in contrarium allegari.

Minus reſiſtit alia limitatio quod attenta nullitate contractus locationis ſingularis ſucceſſor di ſtare non teneatur. Quia non videbatur ſubſiſtere nullitates attento quod agatur de affictu Vi-
8 neæ iuſto pretio conuento ſtipulatæ, † nã deductis expenſis ſine quarum deductione fructus non dicuntur *l. ſi a Patre 39. §. fin. ff. de Petit hæredit. l. fructus 7. ff. ſolut. matrim.* quas conſtitit eſſe in ſumma notabili iuxtà notulam in præſenti poſitione pro parte Albritij datam penſio annua ſcut. 163. non videbatur læſiua, & per conſequens non adeſt ſpolium, aut læſio quibus ceſſantibus intrat diſpoſitio Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 191.* vetantis poſt
9 annum à die ſententiæ opponi, † nec per viam actionis, nec per viam replicationis quaſcumque nullitates etiam euidentes & notorias, vt probat *fenzon. ibidem numer. 102. cum ſeqq. & alijs cumulatis Rota in Romana Reintegrationis 13. Maij 1676. §. tanto magis & 30. Aprilis 1677. §. placuit denique coram R.p.d. meo Bourlemont & in deciſione huius cauſæ ſuper admiſſione poſitionum 28. Iunij 1677. §. hinc reliqua*, vbi vlterius firmatur quod iſtud
10 Statutum eſt deciſionum, † & ſeruandum in omnibus curijs.

Nec vis Statuti valet euitari ſub prætextu quod vinea ſit ſubiecta canoni & dominio Eccleſiaſtico, quia de hoc nullatenus conſtat, & exactio canonis quæ fit à Cappellano S. Simeonis non fit iure proprio, ſed in vim temporalis aſſignationis mercedis debitæ eidem Cappellano factæ à DD. de Bonauentura Dominis directis vineæ, quæ aſſignatio non importat aliquam translationem dominij ipſius rei dùm non interceſſit datiò in ſo-
11 lutum, † ſed tantum commodius ius exigendi, & mandatum ac ſpecialem hypothecam ſuper ipſa Vinea vt multis cumulatis firmat *Rot. in rec. dec. 365. numer. 2. par. 14. & dec. 343. pariter nu. 2. par. 15.*

Fruſtra autem impugnatur duratio locationis ſub prætextu, quod ſit facta per modum prouiſionis, quę ceſſare debuit facta deliberatione fauore fratrum de
12 Romanis, † qui effecti fuerunt Domini, & per conſequens expirare etiam debuit locatio quia quidquid foret dicendum, ſi locatio fuiſſet facta abſque vlla definitione temporis; in præſenti euitatur obiectum tum ex quo fuit facta per modum
13 prouiſionis quidem, † ſed ad nouenniũ, & ideò in nouennio verificatur prouiſio, quod cum adhuc duret durare debet lo-
14 catio † *vulgata l. ede 3. C. locati.* Tum etiam quia Iudex qui fecit deliberationem mandauit procedi ad vlteriora *ſine præiudicio affictus*, & cum eadem præſeruatiua conceſſit mandatum de deliberando, ex quo duo ſequuntur fauore conductoris; alterum nempè quod iura conductionis cenſeantur præſeruata, & deliberatio cum hac conditione cenſeatur completa iuxtà naturam dictæ clauſulæ,
15 quæ actum † cui ineſt conditionalem reddit *Rota coram Bich. dec. 341. num. 10.* & alijs multis cumulatis firmatur *in voto ſeu deciſ. 536. numer. 101. & ſeq. par. 14.* & cenſetur cùm hac clauſula facta deli-
16 beratio. † dum ad eam fuit proceſſum vigore mandati talem clauſulam continenti bene *Rota coram Coccin. deciſ. 695. numer. 5.* Alterum quod dum Romani notitiam habuerunt huius locationis ex ſupradictis apertiſſimè reſultantem cen-
17 ſeatur tacitè acquieuiſſe † dictæ locationi, & per conſequens tenentur ſtare lo-

ca-

ćationi *Carocc. de locat. tit. de ſucceſſ. quæſt. 25. numer. 24. Scapuccin. de ſingular. ſucceſſ. limit. 13. numer. 1. cum ſeq. Donat. Anton. de Marin. reſol. iur. lib. 1. cap. 259. num. 23. ibique Rodoer in addit. numer. 18. Rota coram Eminentiſſ. Otthob. dec. 59. numer. 4. & alijs cumulatis D. Pacion. in citato tract. de locat. d. cap. 61. numer. 86. & ſeqq.*

Procedebant vlterius Domini, & conſiderabant fuiſſe per Romanos conſenſum in locationem tum quia coram R.p.d. Muto Iudice alterius inſtantiæ à cuius ſententia Albritius appellauit ad Rotam fuerunt diſcuſſa melioramenta in controuerſo inſtrumento affictus promiſſa. Tum quia citando Proprietarios pro conſenſu deliberationi vineæ, & ad recipiendum laudemium reportarunt decretum conditionale *ſine præiudicio affictus vineæ facti Albritio*, vt Summario ſuper bono jure primę poſitionis Albritij *numer. 6.* ex quo fit quod procedendo ad conſenſum, & ſolutionem laudemij vigo-
18 re talis decreti † videantur illud acceptaſſe *ex traditis per Salgad. in labyr. Cred. par. 2. cap. 6. numer. 15. & ſeqq.* & per conſequens conſenſiſſe dictæ loca-
19 tioni, † qui conſenſus, aut expreſſus aut tacitus ad hũc effectum ſufficit *D. Pacion. vbi ſupra d. cap. 61. numer. 50. & ſeq.*

Et ita vtraq; &c.

ROMANA VINEAE.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Manutentio conceditur Conductori durante locatione.

SVMMARIVM.

1 *Conductor manuteneri debet in ſua poſſeſſione locatione durante.*

2 *Ad manutentionem concedendam nudum factum poſſeſsionis attenditur.*

3 *Nec attenduntur nullitates reſpicientes titulum, quæ remittuntur ad petitorium.*

4 *Factum Iudicis habet præſumptionem pro ſe, & contra illud exceptiones debent eſſe claræ.*

5 *Clauſula* ſine præiudicio *præſeruat Ius anterioris poſſeſſionis.*

DECISIO LXXXVIII.

COnſtito de bono iure Angeli Antonij Albritij conductoris Vineæ, vt ex alia deciſione deſuper extenſa dixerunt Domini eidem dandam eſſe manutentioné, quia de eius poſſeſſione non dubitatur ex Inſtrumento affictus, quo durante
1 debet in eius poſſeſſione † manuteneri *Ciarlin. contr. 93. num. 22. Fontanell. dec. 237. numer. 3. Poſth. de manut. obſeru. 52. num. 17. Rota poſt eum dec. 269. num. 1. & coram Vbald. dec. 547. numer. 1. cum ſeqq.*

Non releuantibus nullitatibus inſtrumento affictus oppoſitis, quia vltra quod ſunt reiectæ in deciſione ſuper bono iure
2 in hoc † iudicio attenditur nudũ factum vulgato §. *retinendæ inſtit. de interd.* reiectis ad petitoriũ omnibus exceptionibus
3 validitatem † tituli reſpicientibus. *Poſth. de manut. obſ. 42. per totam Rota coram Bich. dec. 418. num. 14. & 15. & dec. 416. num. 14. & ſeqq.*

Præcipuè cum agatur de locatione iudicialiter facta, quę habet pro ſe prę-
4 ſumptionem † boni iuris, adeout contrariæ exceptiones debeant eſſe claræ, & indubitatæ, ita vt nullo velaminę offuſcari poſſint *Rota apud Poſth. de manut. deciſ. 9. num. 19. & ferè per totam.*

Deliberatio verò facta illis de Romanis continet clauſulam *ſine præiudicio inſtrumenti affictus* & per conſequens non
5 præiudicat locationi, † ſed præſeruat ius anterioris poſſeſſionis Albritij *ex latè traditis per add. ad Gregor. dec. 332. num. 6.* & firmatur etiam in deciſione ſuper bono iure.

Et ita vtraq; &c.

COLONIEN. CANONICATVS.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Canonicatus qui conferri debet Magiſtro, aut Doctori an requirat actualem gradum an verò ſufficiat ex poſt interuenire, & quid in hoc faciat obſeruantia. Item an requiratur ætas habilis ad ſacerdotium infra annum, ſeù ſacerdotium actua-

actuale. Incompatibilium adeptio quando inducat vacationem ita vt debeatur collitiganti ſubrogatio.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata intrat ſi non fuit appellatum infra decendium.*

2 *Etiamſi procedatur per contradictas quando quis fuit à principio perſonaliter citatus.*

Appellatio à die habitæ notitiæ non ſuffragatur in ſententia lata per contradictas quando quis à principio fuit perſonaliter citatus ibidem.

3 *Reſtitutio in integrum non datur aduerſus ſententiam validam & iuſtam.*

4 *Læſio eſt concludenter probanda quando agitur de reſtitutione in integrum pro reuocatione ſententiæ.*

5 *Electus à maiori parte præfertur electo à minori.*

6 *Requiſita electi probantur ex atteſtatione Rectoris Vniuerſitatis.*

7 *Electus habens requiſita neceſſaria præferri debet.*

8 *Qualitas requiſita per viam modi ſufficit expoſt ſuperuenire.*

9 *Verba diſpoſitiua clara attenduntur potius, quàm verba Prohemij obſcura.*

10 *Status vltimus multum attenditur ad dignoſcendam qualitatem Beneficij.*

11 *Status vltimus ad inſtantiam alicuius Canonicatus non poteſt ab eodem impugnari.*

12 *Obſeruantia declarat indulta, & priuilegia Apoſtolica.*

13 *Obſeruantia interpretatiua probatur ex quolibet actu.*

14 *Interpretatio ex obſeruantia deductus attenditur etiamſi contrarius intellectus de iure eſſet verior.*

15 *Aetas 14. annorum ſufficit ad Canonicatum Eccleſiæ Collegiatæ.*

16 *Item in Canonicatibus Germaniæ de conſuetudine.*

17 *Sacerdotium non eſt neceſſarium in actu collationis quando requiritur tantum cauſatiuè ad acquiſitionem fructuum.*

18 *Sacerdotalis præbenda ex propria ſignificatione intelligitur de actu Sacerdote.*

19 *Sed quando adeſt conſuetudo interpretatiua contraria intelligitur de ſacerdotali impropriè.*

20 *Canonicatus vacat per adeptionem Decanatus requirentis pariter reſidentiam.*

21 *Diſpenſatio incompatibilium non inducitur ex expreſſioue iuris ad aliud beneficium incompatibile competentis.*

22 *Subrogatio gratioſa debetur Collitiganti tam ſi Beneficium vacet per obitum, quam per quamcumque caſſionem.*

DECISIO LXXXIX.

AD Canonicatum vacantem in Eccleſia S. Gereonis Colonien. per obitum q. Henrici Nicaſij duo fuerunt præſentati à Rectore, & Prouiſoribus Vniuerſitatis Studij Generalis Coloniæ, ad quos ex Indulto S.M. Bonifacij IX. ius nominandi ad Canonicatus, quos primæ gratiæ vocant ſpectat nempè Henricus Vuillelmus ab Houuel Artium, & Philoſophiæ Doctor à maiori parte qui fuit ab Abbate S. Martini Executore in Indulto deputato inſtitutus, & ſucceſſiuè poſſeſſionem adeptus fuit, à maiori verò parte fuit nominatus Franciſcus Gaſpar Sierſtorff. Artium liberalium Philoſophiæ, ac iuris vtriuſque Doctor, qui conſimilem inſtitutionem, & poſſeſſionem reportauit; Orta inter iſtos ſic nominatos Inſtitutos, & Poſſeſſores lite cauſaque ad Rotam appellante Enrico deuoluta, & Franciſco contumace fuit coram Reuerendiſſ. D. meo Decano diſputatum Dub. *an, & de cuius bono iure conſtet etiam affectum manutentionis* prodijtque fauorabilis reſolutio Henrico informanti ſub die 26. *Iunij* 1676. ad cuius formam lata ſententia ſuper inſtitutione etiam promulgatũ fuit decretum ſuper manutentione præfati Enrici à quibus nulla interpoſita appellatione Signatura Iuſtitiæ commiſit mihi cauſam reſtitutionis in integrum reſcribendo *de cauſis reſtitutionis in integrum prout de iure, & de præfixione termini* ex cuius mente emanauit dubium *an conſtet de re iudicata, vel potius de cauſis reſtitutionis in integrum* quod hodie propoſitum affirmatiuè quoad primam & negatiuè quoad ſecundã partem reſolutum fuit.

Conſtat namque de re iudicata, quia appellatio ex altera parte interpoſita,
1 emanauit poſt decem † dies de iure datos ad appellandam quo caſu abſque dubio intrat res iudicata *auth. hodie Cod. de appellat. cap. Romana & cap. non ſolum eodem*

eodem tit. in ſexto, etiam ſi proceſſum
fuerit per contradictas, quia cum Fran-
chen fuerit vſque ab initio perſonaliter
citatus dicitur effectus verus contumax
2 itaut ei † non ſuffragetur interpoſuiſſe
appellationem à die habitæ notitiæ, vt
diſtinguunt *Bartol. in l. fin. num. 14. ff. de
in integrum reſtitutione Rot. coram Bichio
dec. 2. numer. 8. & 9. & coram Eminentiſſ.
Ottobono dec. 44. à num. 1. & ſeqq. & in
rec. dec. 396. numer. 1. par. 1.*

De cauſis verò reſtitutionis in integrũ
nullibi conſtat, quia ſtante validitate, &
3 iuſtitia ſententiæ ceſſat læſio, † & per
conſequens etiam reſtitutio in integrum
*Rot. coram Dunoz. iun. dec. 804. num. 4. &
coram bo. me. Card. Celſo dec. 181. num. 3.
cum ſeq.* & læſio probanda eſſet conclu-
denter dum agitur ad effectum reuoca-
tionis ſententiæ non autem de ſola com-
4 miſſione cauſæ † ſuper reſtitutione in in-
tegrum iuxtà *dec. 323. coram Buratt. cum
alijs per adden. ad eiuſdem dec. 116. num.
15. & per adden. ad Gregor. dec. 459. ſub
lit. A.*

Validitas autem ſententiæ non vide-
batur controuerti; iuſtitia verò apparuit
conſiderãdo, quod Enricus Vuillelmus eſt
5 præelectus a maiori † numero eligentiũ,
nempè à tribus, Franchen vero à minori
numero nempè à duobus, & ſic prælatio-
nem aſſequi debet *capit. quoniam de Iu-
repatronatus Rebuff. conſ. 84. num. 1. Rot.
Rot. coram Buratt. dec. 809. num. 1. & co-
ram Bichio dec. 444. numer. 27. & coram
Peutingerio dec. 202. nu. 1. & 11. & coram
Eminentiſſ. Ottbob. dec. 89. num. 7. cum
alijs in deciſ. Reuerendiſſ. D. mei Decani §.
etenim*; nec non habet requiſita indulti
6 Bonifaciani de quibus †. conſtat ex ſo-
lemni atteſtatione Rectoris Vniuerſitatis
Colonien. cui ſtandũ eſſe inquit *Rebuff.
de nominat. quæſt. 10. num. 11. Anton. Ben-
geus de Benef. Eccleſiaſtic. tit. de Canoni-
cat. inſtit. §. 3. de form. condit. & qualit.
Scolaſt. Nominat. numer. 20. cum ſeq. &
Stephan. Baunij de benef. diſput. 5. tit. de
nominat. per Accadem. quæſt. 3. ſub litt. E
verſ. 5. & ſeqq.* Vnde facilius eidem ſic
7 qualificato † debetur prelatio, & inſtitutio
*Spada conſ. 195. num. 15. lib. 2. Rot. coram
Bich. deciſ. 444. numer. 6. & 17. & coram
Rembeldo dec. 34. numer. 1. & in rec. deciſ.
717. num. 1. & ſeqq. par. 4. tom. 3. & dec.
216. n. 3. par. 3. & dec. 454. n. 3. & 4. p. 13.*

Non refragãte quod idem Henricus de
de tempore factæ nominationis ſeù præ-
ſentationis in aliqua ex Cathedris Vni-
uerſitatis Colonien. actu non legeret;
Quia placuit Dominis reſponſio, quod
indultum Bonifacianum imponit onus
legendi per viam modi, non autem con-
ditionis cum imponatur onus legendi
poſt adeptum Canonicatum non autem
per antea ibi *Poſtquam huiuſmodi Canoni-
catus, & prebenda fuerint adepta in ea
facultate in qua magiſtra extiterint, vel
Doctrices in prædicto ſtudio continuo legere
teneantur &c.* Vnde qualitas lecturæ non
eſt neceſſaria de tempore ipſius nomina-
8 tionis, † ſed ſufficit ex poſt adimpleri
*Menoch. conſ. 262. numer. 6. & ſeqq. Rot.
in rec. dec. 717. num. 11. & ſeqq. p. 4. tom.
3. & dec. 43. num. 3. cum ſeqq. par. 14. &
dec. 103. num. 26. verſ. 2. reſpondebatur, &
ſeqq. par. 15. & in dec. Reuerendiſſ. Deca-
ni §. nec obſtat.*

Et licet in prohemio eiuſdem indulti
Bonifaciani exprimatur pro ratione au-
gumentum numeri legentium ideinque
exprimant ſubſequentia confirmatoria
Alexandri 5. & Nicolai V. tamen id nihil
ſtringit ad concludendum, quod lectura
requiratur in actu adeptionis Canonica-
tus, ſed poſſint æquè benè adaptari mo-
do, ac conditioni maximè cum in illis
legantur *verba, vt eo promptius ad huiuſ-
modi laudabile exercitium excitentur*, quæ
benè concludunt ſufficere qualitatem
ex poſt ſuperuenire; Videbatur ceſſare
quælibet hæſitatio ex claris verbis ſupra
relatis, quæ cum expreſsè admittant ſuf-
9 ficere qualitatem ſuperuenientem, † &
ſint emiſſa in diſpoſitiua iſta ſunt potius
attendenda, quam enunciatiua in prohe-
mio non ſatis apertè explicata *Rot. coram
Coccin. dec. 1504. num. 44. & 68. & dec.
dec. 1680. num. 39. & in rec. dec. 239. nu.
9. par. 8. & poſt Torr. de pact. fut. ſucceſſ.
dec. 108. num. 10.*

Omnemque ſubſtulit difficultatem ne
dum vltimus ſtatus, quia nempe Nica-
ſius ex cuius obitu vacat Canonicatus,
illum obtinuit etiam ſi actu non eſſet le-
10 ctor, † qui vltimus ſtatus multum in
hac materia dignoſcendi qualitatem Be-
neficij attenditur *cap. conſult. de Iurepa-
tronatu, & Rot. in rec. dec. 206. num. 5. &
ſeqq. par. 15. & in Colonien. Parrocchialis
28. Martij 1672. coram Illuſtriſſ. Do-
mino*

mino Calataiu Magno Status Cancellario Mediolani, qui Status fuit expreſsè agnitus à Franchen, dum obtinuit illum Canonizzari mediante dec. Rotali corā Illuſtriſſ. Domino meo Matthęio ſub die
11 prima Febr.1675.& propterea † non poteſt ab eodem amplius impugnari *Rot.coram Bich. dec.*312. *num.*20. *& deciſ.* 351. *numer.*25. *& in recent. dec.*384. *ſub num.* 2. *verſ. & tanto minus par.* 2. *& in citata Colonien. Parochialis* 28. *Martij* 1672.*coram Illuſtriſſ. Calataiu*.

Verum etiam obſeruantia ſubſequuta, dum iſti Canonicatus primæ gratiæ fuerunt collati Doctoribus, tantùm licèt in aliqua ſcientia antecedenter actu non legerent, quæ quidem obſeruantia multū
12 facit ad † probandam qualitatem beneficij cum ex ea quodlibet priuilegium aut Apoſtolicum indultum dilucidetur, & declaretur *Barboſ. de Vniuerſ. Iur. Eccleſ. lib.*1. *cap.*39. *§.*3. *num.*19. *Rot.coram Card. Celſo dec.* 367. *num.* 19. vltra alias *in dec. huius cauſæ §. nec obſtat*, & eſſet
13 ſufficiens quilibet actus, † dum agitur de ſimplici interpretatione; quæ ſic ex obſeruantia deducta eſſet attendenda,
14 etiam ſi contrarius Intellectus de † iure eſſet verior *Rot. coram Eminentiſſimo Otthob. dec.*167. *num.* 12. *& in rec. dec.*216. *num.*6. *&* 520. *numer.* 10. *& ſeq. par.*13. *& in alijs paſſim*.

Ceſſat etiam obiectum nullitatis Collationis ex eo deductum, quod Henricus non eſſet in ætate in qua poſſet infra annum ad ſacerdotium promoueri, quia cū
15 verſemur in Canonicatu Eccleſiæ† Collegiatæ ſufficit ætas 14. annorum *Garz. de benef. par.* 7. *cap.*4. *n.*39.*& ſeqq.Grat. diſcept.*482. *numer.*11.*& ſeqq. Peringh.in ius Canon. lib.*1. *tit.*14. *§.*2. *ſub num.*12.*in fine Rot. in rec. deciſ.*78. *numer.* 11. *par.*9. & benè reſpondet *dec. Reuerendiſſ. Decani §. minus releuat*.

Idque potiſſimum locum habet in Canonicatibus Germaniæ in quibus ex generali illius conſuetudine ſufficit ætas
16 14. annorum, † vt reſtatur *Cocchier. ad regul. Cancell. regul.* 17. *de ætate Canon. numer.*10. *circa finem Roſ. de execut. Litterarum Apoſtolicarum par.* 1. *cap.* 5. *ſub numer.* 294. *verſ. quod ſecus eſt Perrinch. in ius Canon. lib.*1. *tit.* 14. *dicto §.*2. *num.* 12. *propè finem Rot. in rec. dec.* 205. *num.* 15. *& ſeq. par.*10. & ex particulari huius Eccleſiæ S. Gereonis in qua Prouiſi non percipiunt fructus Canonicatuum, & præbendarum niſi, & poſtquam cum effectu fuerint Sacerdotes ex quo fit ſacer-
17 dotium † requiri merè cauſatiuè, & ad effectum dumtaxat requirendi fructuoſam reſidentiam *Rot. in rec. dec.* 421. *ſub num.*1. *par.*1. *cum alijs in dec. cauſæ §. quin imò*.

Nec qualitas ſacerdotalis probatur neceſſaria in his Canonicatibus primę Gratiæ ex denominatione Pontificis facta in Indulto loquente de præbenda ſa-
18 cerdotali,† nam etiam ſi ex propria eius ſignificatione poſſit venire; tamen quia adeſt generalis, & particularis conſuetudo, & obſeruantia interpretatiua talis denominatio debet intelligi de ſacerdotali impropriè,& iuxtà prædictā conſue-
19 tudinem, † & obſeruantiam, non verò inſtricto, & germano ſignificatu *Alex. conſ.*9. *numer.*2. *lib.*5. *Rot. in recent. deciſ.* 29. *num.*2. *par.* 3.

Demum præcipuè mouit vnum ex Dominis adeptio Decanatus in Collegiata Sancti Seuerini cum ſubſequuta poſſeſſione per Franchen facta, quæ cum
20 pariter requirat † reſidentiam fecit vacare Canonicatum, de quo agitur ob incompatibilitatem *Gonz. ad reg.*8.*gloſ.*15. *num.*19. *Rot. in rec. dec.*298. *à num.*3. *ad* 7. *par.* 14. pro cuius retentione non poteſt iuuari expreſſione per eum facta ins prouiſione Decanatus de iure ſibi ad Canonicatum competenti, quia hæc non
21 ſufficit † ad inducendam diſpenſationem retentionis incompatibilium *Gonz. vbi proximè gloſ.*15. *numer.* 27. *& plurib. ſeqq. Cocchier. ad regul.* 52. *de diſpenſ. ad duas Parrocchiales in fine verſ. an autem expreſſio*, vbi refert Gonz. eumque nega-
22 tiuam tenuiſſe teſtatur, † & per conſequens clarius reſultat bonum ius Henrici cum ei debeatur ſubrogatio gratioſa *iuxtà text. in cap.*1. *&* 2. *vt lit. pend.* cuius diſpoſitio æquè locum habet in vacatione per obitum aut quamcumque ceſſionem *Rot. coram bo.me.Card.Celſo deciſ.*179. *numer.*7.

Et ita vtraq; &c.

COLONIEN. CANONICATVS ſuper manutentione.

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio anterior eſt manutenenda, Poſterior an attendatur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor anterior eſt manutenendus.*
2 *Etiamſi poſſeſſio ſit anterior per horam, aut momentum.*
3 *Poſſeſſio titulata fortius eſt manutenenda.*
4 *Poſſeſſio poſterior obtenta non citato anteriori poſſeſſore non eſt manutenibilis.*
5 *Poſſeſſio capta ſine præiudicio Iuris alterius intelligitur legitimè poſſidentis.*

DECISIO XC.

IN conſequentiam dubij in re Iudicata fauore Henrici in hodierna propoſitione reſoluti dixerunt Domini eidem dandam eſſe manutentionem, quia de eius
1 anteriori † poſſeſſione Capitulariter capta conſtat *Poſth. de manut. obſeruat. 71. numer. 2. & ſeqq. Rot. coram bo. mem. Cardinali Celſo dec. 82. num. 1. & in Marſicana manutentionis 1. Iunij 1674. coram R. p. d. meo Bourlemont* etiamſi anteriori-
2 tas eſſet † horæ, aut momenti *Poſth. dicta obſeruat. 71. numer. 9. cum ſeq. cum alijs in decif. Reuerendiſſ. Decani §. finali.*

Eoque fortius quia ex deductis in deciſ. ſuper re Iudicata conſtat de valido
3 titulo, † & iure huius partis quo caſu eo magis poſſeſſio ſic titulata venit manutenenda *Rota coram Eminentiſſ. Otthob. dec. 168. num. 3. & coram Bich. deciſ. 461. pariter numer. 3. & coram Caualer. deciſ. 379. numer. 5. & in dicta Marſicana manutentionis §. tanto fortius coram R. p. d. meo Bourlemont.*

Non releuante poſſeſſione deinde capta per franchen quia vti poſterior, &
4 obtenta non citato † Enrico Anteriori poſſeſſore non eſt manutenibilis *Poſth. de manut. obſeru. 21. num. 36. Rot. in recent. dec. 352. num. 1. & 3. par. 10. cum alijs in citata Marſicana manutentionis §. docuit namque.*

Nil pariter facit proteſtatio capituli emiſſa in actu traditæ poſſeſſionis, quod ſcilicet non intendebat Iuribus partium
5 præiudicare † quia dicta clauſula eſt apta ſolum præſeruare Iura Alterius actu, & legitimè poſſidentis qualis tunc non erat franchen, & ſic non obſtat *Onded. conſ. 86. numer. 52. lib. 2. Thomat. dec. 174. nu. 47. Rot. coram Caualer. dec. 446. num. 3. verſ. ſimiliter, & num. ſeq. & in recent. deciſ. 513. numer. 3. verſ. quia fuit reſponſum par. 1. dec. 379. numer. 11. par. 16.*

Et ita vtraq; &c.

FOROLIVIEN. MAIORATVS

Lunæ 27. Iunij 1678.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum in vna linea ingreſſum nō debet ab ea egredi donec linea non ſit perfecte euacuata, & ex quibus verbis perpetuitas fideicommiſſi inducta cenſeatur cum alijs de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum ingreſſum in vna linea in ea durat donec ſit perfectè euacuata.*
2 *Verba* de Deſcendente in deſcendentem *inducunt perpetuum fideicommiſſum in linea in qua eſt ingreſſum.*
3 *Verba* ſemper & omni tempore vſque in infinitum *tractum ſucceſſiuum important nec reſtringuntur ad certum genus, aut gradum.*
4 *Subſtitutio facta ſi quis decedat ſine filijs euaneſcit ſi cum illis moriatur.*
5 *Verba* in eius defectum *propriè intelliguntur ſi numquàm extiterit.*
6 *Teſtator ſi in vna parte vocauit deſcēdentes abſque qualitate maioris ætatis idem cenſetur voluiſſe etiam in alia.*
7 *Teſtamenti vna pars aliam declarat.*
8 *Statutum Foroliuij* rubr. 35. lib. 7. de fil. in condit. poſit. *diſponit filios in conditione poſitos cenſeri diſpoſitiue vocatos, & qualiter.*
9 *Verba poſita in fine & per viam regulæ totam diſpoſitionem qualificant.*

10 *Poſ-*

10 *Poſſeſſori anteriori debetur manutentio.*
11 *Poſſeſſio poſterior capta cum clauſula* dummodo poſſeſſio ſit vacans &c. *ſi ſit plena & appareat de alterius bono iure reſoluitur ac ſi non eſſet capta.*

DECISIO XCI.

Siluius Senior de Torellis cupiens ſuam hæreditatem ſemper conſeruari in eo ex filijs trium ſuorum nepotum cui nomen eſſet Siluij, vel Antonij inſtituit primo loco vnum ex filijs maſculis Antonij vel Siluium appellatum Equitis Titi ſui nepotis, quibus non extantibus inſtituit, & ſubſtituit vnum filium maſculum ex Io. Baptiſta, & Lelio de Torellis alteris eius pariter nepotibus, qui vno ex dictis nominibus vocaretur qui tamen tenerentur reſtituere hæreditatem filio Equitis Titi quandocumque naſceretur dummodò vnum ex prædictis nominibus haberet: quo non extante, & dicto Antonio, vel Siluio quandocumque decedenti ſubſtituit vnum alium maſculum eiuſdem nominis ex dicto Antonio, ſeù Siluio ſic prædefuncto: Et in eius defectum vnum alium maſculum ex deſcendentibus dictorum Io. Baptiſtæ, & Lelij dicti nominis qualitatem habentem, & ſi plures eſſent eiuſdem nominis tunc voluit ex eis maiorem natu præferri etiam quod non eſſet proximior vltimo defuncto addita declaratione quod intendebat eius hæreditatem in vno maſculo ex deſcendentibus ſuorum nepotum qualitatem dicti nominis habente perpetuò cõſeruari, Grauans vlterius omnes Inſtitutos, vel Subſtitutos ſine filij ſic nominatis aut aliquo deſcendente ab eis deſcendentes, vt reſtituant hæreditatem primo filio maſculo ex deſcendentibus dictorum nepotum dictum nomen habenti vt latius *Sum.* vtriuſque partis *numer.* 1.

Ex Tito nulli vmquam nati ſunt filij, ideoque hæreditas ingreſſa fuit in lineã Lelij vnius ex Nepotibus Siluij Senioris, eamque conſequutus fuit Antonius Lelij filius, & ex eo Siluius eius filius, ex quo ortus eſt Antonius cõtra quem prætendens alter Antonius dictus etiam de Guidis in linea Io. Baptiſtæ vti Senior & Maiornatu auocare bona controuerſiam deduxit coram A.C. qui poſt conceſſam manutentionem eidem Antonio filio Siluij generaliter in omnibus bonis illam deindè reſtrinxit quoad bona Foroliuij tantum; vnde adita per Antonium de Guidis Signatura Iuſtitiæ mihique commiſſa cauſa cum clauſula *ſine præiudicio* dedi dubium *An ſit danda Immiſſio Antonio de Guidis in bonis Foroliuij, & an & cui ſit danda manutentio in Bonis Rauennæ*, quod fuit in omnibus fauore Antonij Torelli Iunioris reſolutum Aſſiſtit enim Antonio Iuniori regula, quod hæreditas ſemel ingreſſa in eius linea, non debet ab ea egredi, donec extet perſona capax, & habilis, ita vt ſit perfectè finita, & euacuata, vnde cum Antonius Iunior
1 ſit de linea admiſſa, † habens requiſita neceſſaria ipſe tantum eſt vocatus, & cæteros excludit *cap.* 1. *de natur. & ſucceſſ. feud. Soccin. in l. ſi cognati numer.* 40. *verſ. & ſic regulat. fideicommiſſum ff. de reb. dub. Molin. de Primogen. Hiſpan. lib.* 3. *cap.* 4. *numer.* 14. *ibique add. infinitos cumulat & cap.* 9. *ſub numer.* 1. *Peregrin de fideicom. art.* 27. *numer.* 14. *&* 15. *Rot. in rec. dec.* 681. *numer.* 3. *par.* 2. *& coram Merlino dec.* 520. *numer.* 14. *& deciſ.* 864. *numer.* 33.

Talis etiam fuit mens Teſtatoris, qui inſtituit, & ſubſtituit filium Io. Baptiſtæ & Lelij, qui Antonius, aut Siluius vocaretur, eoque decedente eius filium pariter vnum ex dictis nominibus habente, & licèt non videatur vocaſſe eorum filios, tamen inferius declarauit quod hæreditas vadat inperpetuum de deſcendẽte in deſcendentem maſculum ſic nomi-
2 natum, † quæ verba *de deſcendente in deſcendentem* idem ſonant ac de filio in filium, & inducunt perpetuum deſcenſiuũ fideicommiſſum in linea, in qua fideicõmiſſum eſt ingreſſum *Soccin. Iun. conſ.* 188. *numer.* 6. *&* 7. *lib.* 2. *Peregrin. de fideicom. art.* 32. *num.* 43. *Simon. de Prætis de interpret. vltim. volunt. lib.* 3. *ſolut.* 10. *numer.* 19. *&* 20. *fol.* 284. *Marta de clauſul. par.* 3. *clauſ.* 13. vnde clara apparet voluntas Teſtatoris, quod donec extet vnus ex linea admiſſa non fiat tranſitus ad aliam dum dixit id ſeruari *ſemper &*
3 *omni tempore vſque in infinitum*, † quæ tractum ſucceſſiuum important non poſſunt reſtringi, aut limitari ad certum genus, aut certos gradus *Pariſ. conſ.* 92. *numer.* 36. *ad* 39. *lib.* 2. *Decian. conſ.* 1. *n.* 23.

& *conſ. 59. numer. 18. & 19. lib.* ...

Dum igitur adhuc durat linea primo loco admiſſa non eſt locus ſubſtitutioni maioris natu, in qua prætendit venire Antonius de Guidis, quia Teſtator ad illam deuenit ſi Antonius primo loco inſtitutus deceſſiſſet ſine aliquo maſculo, in cuius defectum vocauit maſculum deſcendentem ex Io. Baptiſta, & Lelio maiorem natu, qui caſus non euenit, quia Antonius primo loco inſtitutus deceſſit cum Siluio, & Siluius cum Antonio Iu-
4 niore, † qui eſt vnus ex litigantibus, ideoque dum conditio non euenit non eſt factus locus ſubſtitutioni *Rot. in rec. dec. 221. numer. 1. & 255. num. 2. & ſeq. & dec. 258. numer. 8. par. 15. cum alijs notiſſimis* neque factus eſt locus tali ſubſtitutioni per obitum Siluij, quia Teſtator voluit habere locum in *eius defectum*, non in eius obitum; illa enim verba *in eius defectum* propriè loquendo intelli-
5 guntur † quatenus numquam fuiſſet in rerum natura *l. nam etſi ſub conditione §. poſt defectum ff. de iniuſt. rupt. irrit. teſtam. l. de quibus ff. de leg. & l. 1. ff. de inſtit. act. Bero. conſ. 102. numer. 18. lib. 2. Mantica de coniect. lib. 11. tit. 6. num. 2. in fine verſ. vnde licèt ſecundum propriam & bene etiam Gratian. diſcept. 773. numer. 23. & Rot. in rec. dec. 453. num. 6. par. 2.*

Et quod vere Teſtator ſenſerit debere durare lineam, non verò fieri ſaltum declarat altera pars Teſtamenti, in qua prohibendo alienationem bonorum in caſum controuentionis, & conſenſus omnium Vocatorum vocauit vnum ex filijs Comitis Pomponij Torelli de Parma & voluit in eis transire hæreditatem de deſcendente in deſcendentem nulla habita
6 ratione † maioris ætatis, vnde idem debet cenſeri ſenſiſſe in alia parte in qua vocauit deſcendentes propriorum Ne-
7 potum, † cum vna pars teſtamenti aliam declaret *l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. de legat. 1. Rota coram Bich. dec. 7. numer. 8. & dec. 101. numer. 3. & 498. num. 8. & coram Arguell. dec. 16. numer. 28. & in alijs paſſim.*

Et videbatur tollere omnem difficultatem Statutum Foroliuij *rubr. 35. lib. 7. de filijs in conditione poſitis* mandans filios in conditione † poſitos cenſeri diſpoſiti-
8 ue vocatos ſiue diſpoſitio ſit facta ab aſcendente ſiue ab alio quouis extraneo Teſtator enim expreſsè illos poſuit in conditione ibi: *Et ſi contingeret quod dictus hæres inſtitutus, vel aliàs ſubſtitutus, decederet non extante aliquo filio deſcendente ab eo &c. Sum. Antonij Iunioris numer. 1. litt. G.* nec iſta verba reſpiciunt potius vnam quam aliam ſubſtitutionē, ſed de omnibus loquuntur & ad omnes referuntur, & poſita in fine generaliter
9 & per viam † regulæ totam diſpoſitionē qualificant *Lara in compend. vitæ humanæ cap. 30. num. 79. Rot. in rec. dec. 76. num. 22. p. 13.* quare dum Siluius ſubſtitutus deceſſerit cū Antonio filio qui vti poſitus in conditione eſt vocatus non euenit alter caſus ſubſtitutionis maioris natu ex ſupra allegatis.

Hinc patet non eſſe dandam immiſſionem Antonio de Guidis in bonis Foroliuij, dum nullum habet ius, nullamque oſtendit vocationem; Et quoad bona Rauennæ dandam eſſe manutentionem Antonio Iuniori, quia conſtat de eius poſſeſſione, & quidem anteriori ex depoſitionibus teſtium eius *Sum. num. 2.* cui
10 proinde debetur † manutentio *vulgato §. retinendæ inſtit. de interdict. cum vulgaribus*. Non refragante Antonio de Guidis poſſeſſione capta, quia vti capta nemine citato eum ſolita clauſula *dummodo poſſeſſio ſit vacans & ſine præiudicio haben-*
11 *tium meliora Iura &c.* cum † eſſet plena, & appareat de potiori iure Antonij Iunioris reſoluitur & eſt ac ſi non fuiſſet appræhenſa ex cumulatis per *Rot. in rec. dec. 279. numer. 10. & ſeq. & dec. 323. num. 7. & 8. par. 15. & dec. 24. num. 4. & 5. par. 16.*

Et ita vtraq; &c.

NEAPOLITANA AEDIFICII

Veneris 1. Iulij 1678.

ARGVMENTVM.

Regula *l. Altius C. de Seruit. & Aqua* concedens cuique vſque ad cælum ædificare, num habeat locum ſi luminibus Chori Eccleſiæ officiat ædificium, vel ſufficiat ſpatium Pragmaticę Ciuitatis Neapolitanæ, aut legale intercedere, vel lumen aliunde haberi poſſe.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Altius tollere cuique licet vſque ad cælum.*

2 *Etiamſi luminibus vicini officiatur, dummodo id ex æmulatione non fiat.*

3 *Etiamſi præiuditium ſit Monaſteriorum, & locorum piorum.*

4 *In Ciuitate Neapolis licet cuique ædificare dummodo intercedat ſpatium duodecim palmorum ex particulari Pragmatica.*

5 *Pragmatica concedens ædificare dummodo intercedat ſpatium duodecim palmorum ligat etiam Clericos & eccleſiaſticas perſonas.*

6 *Seruitus altius non tollendi conuentionalis probari debet.*

7 *Legalis ex præſcriptione non probatur ex quo quis per mille annos non fabricauerit, niſi præceſſerit prohibitio, & acquieſcentia.*

8 *Altius tollere non licet quando luminibus Scholarum publicarum officiatur.*

9 *Declara id procedere in ædificijs coniunctis ſecus quando intermediat via publica cum ſpatio legali.*

10 *Spatium duodecim palmorum ex conſuetudine Ciuitatis Neapolis ſuccedit loco ſpatij legalis.*

11 *Experimenta præferuntur cæteris probationibus.*

12 *Altius tollere non permittitur quando loca publica penitus inutilia, & obſcura redderentur.*

13 *Secus quando non tollitur totaliter lumen, vel poteſt aliunde ſufficiens haberi.*

D E C I S I O XCII.

PAtres Prædicatores S. Dominici Maioris Ciuitatis Neapolis inceperāt ædificare nouum Dormitorium è conſpectu Chori Eccleſiæ S. Petri ad Maiellam Ordinis Cæleſtinorum eiuſdem Ciuitatis, ſed impediti fuerunt ab ijſdem Patribus Cæleſtinis, qui coram Reuerendiſſimo Nuncio Neapolitano ſub die 12. Maij 1673. nouum opus nunciarunt, ex quo fabrica conſtruenda luminibus eorum Chori officeret. Quapropter varijs factis per prædictum Nuncium experimētis, mandauit, vt pro maiori, & reali experientia luminis murus extruendus vere eleuaretur vſque ad prætenſam altitudinem facta tamen per Patres Dominicanos legitima obligatione de illum demoliendo caſu quo facto tali experimēto ex eodem muro ita obſcuraretur lumen ingrediens per feneſtram magnam Chori prædicti vt in eo non remaneret lumen ſufficiens pro recitandis diuinis officijs. Ab hoc decreto appellarunt Patres Cæleſtini cauſaque ad A.C. deuoluta iſte pronunciauit per ſententiam diffinitiuam non licere Patribus Dominicanis altius extollere. A cuius ſententia cum prouocaſſent PP. Dominicani mihique cauſam appellationis committi curaſſent dedi dubium *An liceat Patribus Prædicatoribus altius extollere*, eoque die 11. *Ianuarij* 1677. propoſito, & non reſoluto fuit dictum quod fieret acceſſus iuxta modum exprimendum; Ad cuius tenorem ſubdelegato Iudice in partibus cum inſtructione, & facultatibus neceſſarijs, tranſmiſſoque proceſſu deſuper fabricato & in actis producto, & publicato, iterum propoſui dubium ſupraſcriptum quod fuit affirmatiuè reſolutum.

Aſſiſtit enim Patribus Prædicatoribus
ædificare volentibus regula deſumpta
ex l. altius 8. C. de Seruit. & Aqua permit-
1 tente vnicuique in ſolo † proprio ædifi-
care vſque ad cælum etiamſi luminibus
2 vicini † officiat dummodo id ex æmula-
tione non fiat vt firmarunt in terminis
3 ædificiorum † præiudicantium Eccleſijs
& Monaſterijs *Marant. reſponſ. iur. 21.
numer. 2. & ſeqq. tom. 3. Iul. Capon. diſcept. forenſ. 381. numer. 5. Rot. in rec. dec.
587. 599. & 611. par. 5. & coram clar.
me. Card. Celſo dec. 375. numer. 1. cum
ſeqq. & fuit dictum etiam in alia Neapolitana Fabrica 27. Iunij mox elapſi* §. 1.
coram R.p.d. meo Emerix.

Idque facilius ſtante Pragmatica, ſeù
ſpeciali conſuetudine Ciuitatis Neapo-
4 lis incipiente † *ſiquis habet ſubtit. de
Seruit.* ex qua permittitur cuique ædifi-
care in proprio ſolo, quotieſcumque in-
ter vnum, & alterum ædificium interſe-
cat ſpatium duodecim palmorum, quæ
conſuetudo ligat etiam Eccleſias, & per-
5 ſonas eccleſiaſticas ex rationibus, †
quas tradunt *Capiclatr. dec. 50. numer.
20. cum ſeq. & dec. 66. num. 23. & deciſ.
95. numer. 4. lib. 1. & dec. 157. num. 2. &
3. lib. 2. Marotta diſcept. forenſ. 35 numer.*
44. & admittitur per *Rot. coram Card.*

Celſo dicta dec. 375. numer. 3. & in dicta Neapolitana Fabrica §. vnde.

Nec valent repelli Patres Dominicani aliqua Seruitute altius non tollendi fauore Patrum Cæleſtinorum inducta;
6 nam † ſeruitus conditionalis non probatur; legalis verò ex præſcriptione non tollendi non inducitur etiam ſi quis per
7 mille † annos facultate extollendi non uerit vſus, niſi præceſſerit prohibitio, & acquieſcentia *vt firmant Theſaur. deciſ. 23. ſub numer. 4. Thomat. deciſ. 119. num. 9. Marant. dicto reſponſ. 21. numer. 42. & ſeq. tom. 3. Rub. de validit. leg. cap. 10. num. 13. cum ſeqq.* & *Rota coram Buratt. deciſ. 38. num. 5. & in citata Neapolitana Fabrica §. ueq. poteſt dici.*

Neque applicatur limitatio regulæ altius tollendi deducta ex eo quod lumini-
8 bus Scholarum † officiatur iuxta tradita per *Cepoll. de Seruit. Vrban. Præd. cap. 39. numer. 4. verſ. 10. & vltimo fallit*, quarum beneficium extendi ad omnia loca pia prætendebatur per PP. Cæleſtinos, quaſi exinde arguatur æmulatio obſcurandi chorum de quo agitur, & videndi celebrationem diuinorum officiorum imponendo hanc ſeruitutem dicto Choro. Quia animaduerſum fuit primo quod hic non ſumus in domibus inter ſe co-
9 niunctis, & cohærentibus, † in quibus videtur poſſe procedere limitatio, ſed in ædificio intermediato, & interſecato à via publica, & per conſequens dum adeſt ſpatium legale ceſſat prætenſa æmulatio, & ſucceſſiue adducta limitatio *iuxta textum in l. Meniana C. de Aedific. Priuat.* ibi *niſi ſpatium per decem pedes liberi aeris habuerint*, ibique obſeruat *Angel. & tradunt Franc. Marc. dec. 501. numer. 22. & 26. Antonell. de loco legal. lib. 2. cap. 23. qu. 2. n. 27. & Capon. Citata controu. 381. num. 7.* & in præſenti adeſt via publica, quæ eſt latitudinis palmorũ
10 treſdecim, † & ſic excedentis duodecim palmos quod eſt ſpatium ſuccedens loco legalis ex Municipali Pragmatica, ſeù conſuetudine *vt aduertit Capicelatr dicta deciſ. 50. ſub numer. 23.* & admittit *Rot. coram Celſo dicta dicta dec. 375. num. 4.* ibi *legale ſpatium duodecim pedum.*

Secundo quia tam ex antecedẽti Nuncij Neapolitani, quàm ex noua Iudicis à Rota deputati relatione, & experimentis
11 per eum factis ad curiam tranſmiſſis, † quæ cæteris probationibus ſolent anteponi *Rimin. ald. Sen. conſ. 358. numer. 22. Corn. conſ. 113. num. 3. lib. 2. Barz. dec. 2. numer. 5. verſ. & eſt multum & Poſth. de manut. obſeru. 101. numer. 5.* apparuit hanc muri ſeù noui Domitorij conſtructionem non officere luminibus Chori Patrum Cæleſtinorum dum ea non obſtãte officia diuina commodiſſimè peragi, & celebrari poſſunt nam idẽ Iudex à Rota deputatus iuxtà inſtructionẽ ſibi trãſmiſſam eleuare fecit fabricã ligneam cũ tecto eiuſdem altitudinis, & amplitudinis veræ fabricæ conſtruendæ, & deinde electis hinc inde cantoribus ad canen. in Choro Cæleſtinorum de facto ipſi Cantores præuio iuramento tam pro vna, quã pro altera parte electi optimè legerunt, & cantarunt etiam in diſtantia plurium palmorum tam in Graduali magni caracteris, quàm in Antiphonali minoris formæ & quidem ſingulis horis, nempè hora 9. & hora 13. cum ſeqq. de mane, & hora veſpertina 19. & 23. ad completorium de menſe Maij *Sum. S. Dominici num. 2. per totum* vnde non debet impe-
12 diri eleuatio, † quæ prope loca publica prohibita tantum cenſetur, quando illa pœnitus obſcura, & inutilia redderentur *Honded. conſ. 81. numer. 29. & 36. vol. 1. Vrceol. contr. forenſ. 75. num. 5. Rota corã Buratt. dec. 631. num. 8. & coram Dunoz. Iuu. dec. 404. numer. 6.*

Item ex eodem Experimento conſtat Chorum Patrum Cæleſtinorum aliunde ac multifariam poſſe habere lumen nemnempe vel per dilatationem feneſtræ, nec non illius reductionem ad antiquam amplitudinem reaperiendo illas partes
13 quæ † ab ipſis Cæleſtinis muratę ex ipſo acceſſu apparuerunt, vel per aperitionem lateralium, quo caſu non debet impediri eleuatio nè publicum bonum impediatur, & æquitas ſuper qua fundatur ius prohibendi iniquitas efficiatur *vt affirmant Honded. dicto conſ. 81. numer. 31. & 36. vol. 1. Vrceol. dicta conſult. 75. num. 7. Rub. de validit. legal. cap. 10. num. 49. & ſeqq. cum num. 60. & ſeqq. & bene ait Rot. in rec. dec. 372. numer. 7. par. 1. rec. & coram Buratt. dec. 631. numer. 8. & coram Duran. dec. 450. numer. 3.*

Et ita vtraque parte in prima propoſitione audita, & PP. Dominicanis tantum in hac ſecunda informantibus reſponſum fuit &c.

BO-

BONONIEN. ASSOCIATIONIS.

Veneris 1. *Iulij* 1678.

ARGVMENTVM.

De Statuto Bononiæ faciente rem iudicatam poſt duas ſententias conformes. Retentio pro dote non detur nepti in Bonis Aui quando non adeſt fideicommiſſum, & de differentia inter vnum, & alium caſum.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ duæ conformes ex Statuto Bononiæ habent vim trium & debent exequi.*
2 *Et ſufficit primam ſententiam fuiſſe latam Bononiæ, & inter Ciues, licèt ſecunda ſit lata in curia.*
3 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
4 *Deliberatio bonorum facta fauore alicuius vti hæreditariorum probat antiquam debitoris poſſeſſionem & modernam rei conuenti.*
5 *Aſſociatio competit ſuper omnibus bonis debitoris vigore clauſulæ conſtituti & pacti precarij de tempore Inſtrumenti vel poſtea poſſeſſis.*
6 *Retentio non datur pro credito poſteriori contra anterius.*
7 *Fideicommiſſo exiſtente perpetuatur hæreditas & fideicommiſſarius dicitur ſuccedere Teſtatori.*
8 *Et tenetur ad debitum ad quod Teſtator tenebatur, vel veriſimiliter exſoluiſſet.*
9 *Hæreditas inteſtata fit patrimonium proprium adeuntis.*
10 *Et non retinet onus dotandi neptes, ſed poteſt alienari, & obligari.*

Reſponderunt DD. Mandatum de aſſociando per binas ſententias in præcedentibus Inſtantijs Comiti Zambeccario conceſſum pro fructibus Cenſus libr. 3000. à Comite Rainaldo de Areoſtis an. 1632. impoſiti, fore exequendum, quia cũ prædictæ duę ſententiæ ſint validæ, & iuſtæ conſtituunt propterea in hoc iudi-
1 cio poſſeſſorio † rem iudicatam *ex Statut. Bonon. rubr. de appell. §. præterea &* mandatum in illis decretum debet exequi *Rot. coram Carill. dec.* 291. *num.* 1. *cum ſeqq. & in Bononien. Bonorum prima Iulij* 1665. *§. adeout coram R.p.d. meo Bourlemont.* Nil refragante quod vltima ſententia ſit lata in curia; Nam vt diſpoſitio præfati Statuti procedat; ſufficit pri-
2 mã ſententiam † fuiſſe latam Bononiæ, & agi inter Bononienſes Statutis dictæ Ciuitatis ſubditos, *Peuting. dec.* 185. *numer.* 2. *in rec. dec.* 9. *num.* 7. *&* 8. *par.* 14. *cum alijs in Bonon. Prædij* 18. *Martij* 1672. *&* 23. *Ianuarij* 1673. *coram R.p.d. meo Emerix.*

Validitas non controuertitur, & iuſtitia euidenter reſultat, quia conſtat de credito, ex inſtrumento cenſus *Sum. num.*
3 1. quod faciat † probationem probatam ac rem claram, & manifeſtam *Bald. in l. quoties Cod. de Iudic. cum concordan. per Rot. in rec. dec.* 356. *num.* 1. *par.* 14. atque etiam quod bona, ſuper quibus petitur aſſociatio, fuerint poſſeſſa à Co. Rainaldo Debitore poſt impoſitum cenſum, conſtat ex deliberatione de eiſdem, tamquam hæreditarijs illius facta anno 1674. fauo-
4 re † Comitiſſæ Franciſcæ Eleonorę Poſſeditricis, quę deliberatio probat antiquam poſſeſſionem Debitoris, & modernam rex conuentæ *Rot. coram Bich. deciſ.* 415. *numer.* 5. *& in alijs*, quibus extremis concurrentibus vigore clauſulæ Cõſtituti, & pacti præcarij in Inſtrumen-
5 to † appoſiti, eſt locus aſſociationi ſuper omnibus bonis per Debitorem tempore contracti debiti, vel deinde poſſeſſis *Rot. in rec. dec.* 72. *num.* 1. *& ſeqq. & dec.* 179. *in principio par.* 9. *& coram Vbald. dec.* 19. *num.* 3. *&* 4. *par.* 1.

Nec ſubſiſtit, qood Comitiſſæ Franciſcæ Eleonorę liceat vigore dotis ſibi à præfato Co. Rainaldo eius Patre promiſſæ retinere bona controuerſa, eaque à petita per Comitem Zambeccarium aſſociatione defendere, quoniam vel iſtud Ius Dotis deſumitur tamquam ex bonis paternis, & non obſtat, nullamque valet
6 concedere retentionem, † quia Creditũ Cenſus eſt longè anterius *Merlin. de pignor. lib.* 3. *quæſt.* 45. *numer.* 6. *& ſeqq.*

Vel prætendit ex iſtis bonis tamquam prouenientibus à Comite Rainaldo Seniore Proauo eiuſdem Comitiſſæ Franciſcæ Eleonoræ, & pariter vana eſt prætenſio, quia nõ docetur de aliquo fideicommiſſo

7 miſſo ab eodem conſtituto, † quo caſu ſicuti hæreditas quodãmodo perpetuatur & fideicommiſſarius dicitur ſuccedere Teſtatori *l. vnum ex familia §. ſi de falcidia ff. de legat. 2. Fuſar. qu. 274. n. 1. ac per tot. & qu. 484. num. 6. Ioſeph. de Roſa conſult. 2. numer. 42. & ſeqq.* ita per conſequens benè procedit concluſio, vt fideicommiſſarius teneatur ad debitum
8 pro quo vel ipſe Teſtator tenebatur, † vel quod veriſimiliter ex ſoluiſſet, vt conſiderat *Molin. de primog. Hiſpan. lib. 4. cap. 6. num. 4. & 5.*

Sed bona per ſucceſſionem inteſtatam deuenerunt ad Deſcendentes, quo caſu cum efficiantur, Patrimonium ade-
9 untium † reſoluto penitus priſtino ſtatu *iuxta gloſſ. in l. 1. §. veteres verb. per vnũ ff. de acquir. poſſeſſ. Rot. coram Merlin. dec. 390. num. 3. & dec. 429. num. 17.* vbi libera, & propria non retinent iſtud onus dotandi neptes, & deſcendentes, &
10 hæres ea poteſt obligare, † & alienare, vt ſibi placet *Andreol. contr. 259. num. 26. verſ. at bona eorum, & in Bononien. fideicommiſſi de Leonibus 15. Iunij 1672. §. non obſtat coram Reuerendiſſ. Domino meo Albergato Decano.*

Et ita vtraq, &c.

ROMANA SALVIANI.

Veneris 1. Iulij 1678.

ARGVMENTVM.

Euictio num debeatur ei qui euictionem promiſit quando prætenditur ex iure ſuperuento.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor de iure debet indemnis releuari.*
2 *Saluianum conceditur probata poſſeſſione, & hypotheca.*
3 *De Euictione agere non poteſt qui eadem exceptione repelli poteſt.*
4 *Limita ſi euictio eueniret ex facto poſt venditionem eueniente.*
5 *Euictionem promittens ex dato, & facto ſuo tantum non tenetur ſi euictio ab alio naſcatur.*
6 *Et non impeditur agere ex nouo iure ſuperuento circa quod dicitur nouus homo.*
7 *Deliberationem paſſus locorum montium debet conſequi illorum fructus abſque alia liquidatione.*

DECISIO XCIV.

Fideiuſſit bo. me. Bernardinus Maffæius pro Dominico, & Petro Vincentio de Caualerijs ad Montem Ferrariç Recuperatæ Aratorum communiter dictum pro locis 120. admiſſis, & ab eis promiſſionẽ releuationis indemnitatis reportauit. Benedictus hęres dicti Bernardini paſſus fuit ex cauſa dictæ fideiuſſionis deliberationem 39. locorum montium pro ſcutis 3420. Damnum paſſum reſarcire quærẽtes hęredes Maffæi intentarunt iudicium immiſſionis ex remedio vtilis Saluiani ſuper Vinea per Ioannem Thomam de Blanchis poſſeſſa à fratribus de Caualerijs proueniente, & pro dote Montis aſſignata, & cum ſententiam fauorabilem reportaſſent commiſſa mihi appellationis cauſa dedi, & propoſui dubium, *an & pro qua ſumma eſſet danda immiſſio*, quod vt infra fuit pro immiſſione reſolutum.

Apparuerunt ſiquidem iuſtificata omnia extrema in hoc iudicio requiſita; nam conſtat de credito Maffæi, qui cum ſoluerit iuſte petit releuationem ne dum ex obligatione Dominici, & Petri Vincentij principalium debitorum, ſed etiam de
1 iure, † iuxtà quod fideiuſſor ſemper debet indemnis releuari *cap. 2. de fideiuſſ. Rot. in rec. dec. 305. num. 1. par. 13. & in Bononien. Cenſus 3. Martij 1673. §. conſtat coram Reuerendiſſ. Decano.* Poſſeſſio Dominici, & Petri Vincentij probatur nedũ ex ipſa aſſignatione iſtius Vineæ pro dote Montis facta in chirographo *Sum. nu. 1.* ſed etiam ex ipſius vineæ diſtractione facta à Petro Vincentio pro releuatione inſolidum obligato in Cæſarem Palazzolum à quo deuenit in Blanchum modernum poſſeſſorem *Sum. numer. 4. 5. & 6.* quibus requiſitis concurrentibus non
2 poteſt † denegari Saluianum *l. 1. ff. & C. de Salu. interd. Rot. in rec. dec. 11. numer. 1. & 2. par. 12.* cum alijs *in alia Romana Saluiani 29. Martij 1677. §. ſententia enim coram me.*

Non obſtat vnica exceptio, quod Maffæus vineam controuerſam emerit à Caualerio, eamque poſtea eidem Caualerio retro-

retroceſſerit in ſolutionem dotis eius vxo-
ris, ideò dum pro ea tenetur de euictione
fauore Caualerij non poſſit ſuper ea age-
re, ſed repellatur exceptione quem de
3 euictione † tenet actio eundem agentem
repellit exceptio de qua *in l.vindicantem
17.ff. de euict.*
Aduertebant enim hanc regulam limi-
tari in caſu præſenti, in quo Maffæus de
tẽpore retroceſſionis, quæ fuit anno *1625.*
adhuc non erat Creditor releuationis, dũ
nullum damnum paſſus fuerat quod tantũ
euenit de anno *1648.* de quo eius loca
montium fuerunt ſubhaſtata, & delibera-
ta *vt in Sum. num. 3.* tunc enim licet quis
4 obligatus ſit pro euictione, † de ea tamen
non tenetur, cum caſus ſequentes poſt
venditionem ad venditorem non perti-
neant, vt pro limitatione regulæ eſt tex-
tus *in l.Lucius Titius 11. ff. de euict.* quem
refert, & ſequitur *Roman. conſ.503. num.
13. & Surd. conſ. 70. num. 18. Mareſcott.
var. reſol.lib.2.cap.19.num.41. Gratian.di-
ſcept. 745. num. 53. Valeron. de Tranſact.
tit.4. quæſt.2. num.58. Rota penes Poſth.de
manut. dec. 247. numer.16.*
Fortius quia Maffæus promiſit de eui-
ctione pro dato, & facto ſuo tantum, &
euictio ſequitur ex facto ipſius Caualerij
5 primi † venditoris, quo caſu Maffæus ad
nihil tenetur *Rot. in rec. dec. 457. num. 1.
& per totam par. 9.* & virtute huius obli-
gationis reſtrictæ non impeditur agere ex
6 nouo iure ſuperuento, † quia quoad illud
dicitur nouus homo iuxtà celebre *Bald.
conſ. 167.Titius vendidit lib. 1. relatum per
add. ad Alexand. conſ. 18. litt. y verbo hæ-
redis lib.5. Mangil. de euict. qu.19. nu.51.*
Summa autẽ debita à Caualerijs Maf-
fæo eſt nedum illa, quam fuit coactus
ſoluere ex locis montium, ſed etiam fru-
ctus locorum montium, quos ipſe perce-
pturus fuiſſet, ſi loca montium ei non
7 fuiſſent diſtracta ad rationem, † quam
reddidiſſent abſque alia probatione, aut
liquidatione *Mareſcott. var. reſol. lib. 2.
cap. 79. num. 5. & ſeqq. Leotard. de vſur.
quæſt. 80. num. 28. & ſeq. Rota poſt Cenc.
de cenſ. dec.58. num. 1. & duobus ſeqq. &
coram Seraph. dec.1114.ſub num. 2. & latè
poſt Galleſ. de reſtit. in integr.dec.4. nu.13.*
pro qua ſumma proindè dandam eſſe im-
miſſionem Domini reſponderunt vnica
tantum parte informante.

BONONIEN. ASSOCIATIONIS.

Sabathi 26. Nouembr.1678. Rot.Martiniana.

ARGVMENTVM.

Bona Aui non ſunt obligata & hypotheca pro Dotibus neptum quando Bona tranſiuerunt abſque fideicommiſſo in Patrem, & Creditores eius præferuntur eius filijs: Secus tamen eſt quando adeſt fideicommiſſum, & ratio differentiæ vtriuſque caſus enucleatur.

SVMMARIVM.

1 *Deliberatio bonorum probat poſſeſſionem antiquam debitoris, & modernam emptoris.*

2 *Pactum Pracarij vigore Statuti Bononiæ concedit aſſociationem ſuper bonis per Debitorem tempore contractus, & poſteà poſſeſſis.*

3 *Sententia ex actis declaratur.*

4 *Creditor anterior præfertur hypothecæ dotali poſteriori.*

5 *Dos filiæ in bonis Patris debita non habet hypothecam ſuper illis nec debetur iure actionis, ſed ex officio Iudicis.*

6 *Hæreditas poſtquam eſt adita fit patrimonium adeuntis non retenta primaua origine.*

7 *Et non remanet affecta oneri dotationis aut alimentorum neptum, ſed Creditores ſuper illa præferuntur.*

8 *Pater tenetur dotare filias, & liberatur ex hoc onere Auus.*

9 *Auus tenetur dotare non propter ſe, ſed propter filium.*

10 *Auus quando facit fideicommiſſum tenetur ad dotem neptum.*

11 *Et cenſetur dotes legaſſe neptibus in ſubſidium.*

12 *Soror ex Statuto excluſa propter dotem poteſt in ſubſidium pro ea agere contra bona per fratres alienata.*

DECISIO XCV.

MAndatum de aſſociando Comiti Zambeccario conceſſum pro fructibus Cenſus librarum 3000. per Rainaldum de Areoſtis impoſiti exequendum eſſe reſpondit *Rota ſub die 1. Iulij proximi-*

præteriti, & hodie in deciſis perſiſtendo idem confirmauit.

Conſtitit enim Dominis de requiſitis ad obtinendam aſſociationem neceſſarijs, quia bona Viadagolæ, ſuper quibus conceditur fuerunt ſubhaſtata, & deliberata ad inſtantiam Comitiſſæ Franciſcæ poſſidentis vti hæreditaria Comitis Rainaldi debitoris Cenſus, & ab eo in R.p.d. bo. me. Azonem Archiepiſcopum Aueniouen. eius fratrem titulo hæreditario peruenta, vt *in Sum.* Comitiſſæ *num.2. & 3.*
1 quæ ſubhaſtatio, † & deliberatio benè probat antiquam Comitis Rainaldi, & Modernam Comitiſſæ poſſeſſionem *Bich. dec.415. num.5.* vnde vel bona ſpectauerunt in totum ad Rainaldum, vel ſolùm pro medietate vti communia inter ipſum, & Archiepiſcopum Auenionenſem fratrē, rectè ad ea fuit conceſſa aſſociatio pro indiuiſo pro vna ex duodecim vncijs, non tantum quoad bona cenſita, ſed etiam quoad alia virtute pacti precarij in Inſtrumento cenſus appoſiti, quod vigore
2 clauſularij Bononiæ † concedit aſſociationem ſuper omnibus bonis tam tēpore contractus, quam poſt per debitorem poſſeſſis, vt vltra cumulatos in deciſione quæ reciderur §.*validitas in fine*, firmauit *Rot. in Bononien. Pecunaria 19. Ian. proximi præteriti §.cum enim A.C. coram Illuſtriſſ. D. meo Calataiu Magno Status Mediolani Cancellario*. Præſertim reflectendo quod cenſus fuerat impoſitus etiam nomine dicti bo. me. Archiepiſcopi Auenionen *eodem Sum. Comitiſſæ num.* 1.

Non ſubſiſtente quod ſententia A.C. Cauallerini ſit reſtricta ad bona cenſita, ideoque vltra non debeat extendi. Obiectum enim ceſſat ex facto, dum præfata ſententia in parte diſpoſitiua abſolutè cōfirmat alteram iudicis de partibus, quæ indiſtinctè concedit mandatum de aſſociando ad poſſeſſionem vnius exduodecim vncijs bonorum Viadagolæ, de quibus in actis *Sum. præterito Comitis Zambeccarij num.2.* & ex libello conſtat fuiſſe in actis petitam aſſociationem generaliter non ſolum quoad cenſita, verum etiam ad omnia, & quæcumque bona alias quomodolibet obligata, & hypothecata in vim pacti Conſtituti, & obligationis Cameralis *d.Sum. num.5.* nec refert, quod narratiua prædictæ ſententiæ A.C. Cauallerini incipiat per hæc verba *de & ſuper executione mandati de aſſociando ad poſſeſſionem vnius ex duodecim partibus bonorum in Communi Viadagolæ cenſuatorum* quoniam cum immediatè ſubdatur *de quibus in actis, & proceſſu cauſæ* addita inſuper clauſula relatiua *rebuſque alijs in actis latius deductis*. Exinde ſequitur quod ſententia ſit lata, & concedat aſſociationem ſuper omnibus bonis in libello
3 expreſſis, † & de iure ſententiæ ſemper ex actis benè declarantur, nec in illis attendi debet cortex, dubius verborum, ſed ſimplex veritas præcipuè in ſupremis Tribunalibus *Rota coram Penia dec.490.num.1. & ſeqq. ac num. 4. & 5. cum alijs vulgatis*.

Neque viſum eſt Dominis competere Comitiſſæ Franciſcæ retentionē ex capite doris ſibi debitæ, quia filia in concurſu Creditorum Patris non poteſt pro ſua dote poſteriori illos arcere, ſed iſti Credito-
4 res † habentes anteriorem hypothecam expreſſam præferri debent, vt vltra allegatos in deciſione quę confirmatur firmat *Boſſ. de dote cap. 4. num.19. Peregrin. dec. Patau. 95. à num. 4. vſque ad 9. Caren. reſol.197. numer.2. Rot. in rec. dec.150.numer. 3. par. 7.* licet enim Pater teneatur dotare filiam nō tenetur tamen iure actionis, ſed tantum competit officium iudicis, & nullam habet ſuper eius bonis hy-
5 pothecam, † itaut tantum deducto ære alieno dos debeatur *Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 3. qu.62. num. 11. Gratian. diſcept.366. num.9. & ſeqq. Afflict. dec.162. numer. 6. Merlin. de pignor. lib.3. qu.45. per tot. Boſſ. de Dot. cap.6. num.85. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ.5. gloſ. 8. par.2. num. 52. & ſeq. Peregrin. de fideic. art.56. num. 149. iuxta med. & d. dec. Patauin.95. numer.5. & ſeq. Caſtill. dec.90. num.29. cum ſeqq.*

Idque procedit etiamſi bona proueniāt à Rainaldo Seniore Auo, quia dum iſte deceſſit inteſtatus nullo ordinato fideicommiſſo eius bona tranſierunt libera in filium & effecta ſunt eius proprium patri-
6 monium † nulla retenta originis primeuę conditione *Cancer. var. reſol. par.1. cap.1. num.46. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 24. num. 65. & ſeqq. fol. mihi 561. Rot. in rec. dec.329. num.59. par.6. & dec. 322. num.9. & 10. par.10. & poſt Merlin. de legit. dec. 49. numer. 4.* & ideo in eis nullum rem an ſit infixum onus reale pro dote,

dore, aut alimentis nepotum, & Pater po-
tuit ſuper eis hypothecas, † & debita con-
ſtituere, & ea alienare, & eius Credito-
res ſemper præferri debent, *Salgad. in Labyr. Credit. par. 1. cap. 24. num. 110. cum duobus ſeqq. Boſſ. de Alim. cap. 7. nu. 354. in fine verſ. & quia licet Pater, & de Dote cap. 6. n. 85. verſ. namquis, Andreol. contr. 359. nu. 26. cum alijs in præterita deciſ. §. penult. & vltimo.*

Et ratio, differentiæ vtriuſque caſus
eſt, quia quando filius ſuccedit Patri in
eius bonis liberè, & abſque aliquo fidei-
commiſſo efficitur diues, & ideo onus
dotandi tranſit ad ipſum, & efficitur eius
proprium debitum, & ad illud non tene-
tur vt hæres Patris, vel Aui reſpectiuè, ſed
8 vt Pater tanquam effectus ſui iuris, † &
quodcumque onus dotandi, quod in Auo
poſſet conſiderari finitur, & terminatur,
Ruin. conſ. 138. ſub num. 1. in fine verſ. & quamuis etiam lib. 4. Aretin. conſ. 17. ſub num. 15. Riminald. ſen. conſ. 257. num. 20. cum ſeqq. Menoch. conſ. 185. ſub num. 12. verſ. ſecundo accedit Cæphal. conſ. 485. ſub num. 50. verſ. poſt mortem autem cum ſeq. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. qu. 8. num 35. Peregrin. de fideicom. art. 37. nu. 18.

Quando autem Auus decedit, cum fi-
deicommiſſo eius filius eſt tantum Domi-
nus ſuæ legitimæ, & reliqua bona ſunt in
alienabilia, quæ legitima cum non ſit ſuf-
ficiens pro dotibus, recurrendum eſt ad
Auum, qui non tenetur dotare propter ſe,
9 ſed propter † filium, *Hond. conſ. 90. num. 28. & ſeqq. lib. 1. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. d. quæſt.* 8. Quare Imperator Iuſtinianus
vidēs quod ex ordinatione fideicommiſ-
ſi Aui hanc ſubſidiariam obligationem
effugerent, & inde mulieres, & viri maxi-
mè læderentur iuſſit, vt iſto caſu eius bo-
10 na eſſent † pro dotibus deſcendentium
obligata, vt colligitur *ex auth. de reſtit. & ea quæ parit. collat. 4. tit. 4.* quam ſuccin-
ctè regiſtrauit *in eius C. in tit. commun. de legat. auth. res quæ*, & ideo Teſtatores
quando hæredum fidei eorum bona com-
mittunt ſe conformantes cum diſpoſitio-
ne iuris videntur aſſumere onus dotandi
fœminas deſcendentes, quod filijs eſſet
annexum, & videntur ſuper bonis fidei-
11 commiſſarijs, † quæ libera inhæredes
fuiſſent tranſitura, tacite legaſse dotes ip-
ſis neptibus, & deſcendentibus, quatenus
bona libera propriorum Parentum non
adſint *Merlin. de pignor. lib. 3. d. qu. 45. nu. 15. & ſeq. Rot. diuerſ. dec. 889. nu. 3. par. 4. & in alijs paſſim.* Ideoque iſto caſu vera
eſt regula quod bona tranſeant cum one-
re ſuo ad quoſcumque vadant, & omnes
deciſiones, & doctrinæ per ſcribentes pro
Comitiſſa allagatæ, vel loquuntur in
huiuſmodi terminis exiſtentiæ fideicom-
miſſi alicuius Aſcendentis, vel quando
bona alienarentur per fratrem, & in ijs ſo-
ror ex Statuto excluſa propter dotem de-
12 bet † congruè dotari quia tunc filia etiam
contra tertium in ſubſidium tamen agere
poteſt vt aduertit *Merlin. de pignor. lib. 3. d. qu. 45. num. 21. & ſeqq.* ſed nulla ex di-
ctis auctoritatibus, vel deciſionibus ap-
plicari poteſt quando bona tranſeunt ab-
ſque fideicommiſſo, iure hæreditatis inte-
ſtatæ ſucceſſionis in aliquem, quia tunc
in eum tranſeunt libera, & immunia ex
ſupra allegatis.

Et ita vtraq; &c.

TARRACONENSIS SACRISTIAE.

Luna 28. Nouembris 1678.

ARGVMENTVM.

Confeſſio quando probet: In fructuum reſti-
tutione cuius temporis valor inſpici
debeat. Expenſæ an detrahendæ ex
valore fructuum, & quæ, & alia de ex-
penſarum iudicialium taxatione cum alijs
in Summario contentis.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio propria melior omnibus probationibus.*
2 *Maximè reiterata.*
3 *Confeſſio iudicialis plenè probat.*
4 *Confeſſio à parte acceptata plenè probat & fit irreuocabilis.*
5 *Valor fructuum attenditur de tempore venditionis quando ſunt ex certa re, & ſunt conſumpti.*
6 *Culpa non poteſt conſiderari in eo qui fecit id, quod faciunt alij diligentes Patres familias.*
7 *Penſio domus non computatur inter fructus, niſi probetur locatio.*
8 *Domus ſunt infructifera per ſe niſi locentur.*

9 *Fructus non dicuntur niſi deductis expenſis.*

10 *Expenſæ in colligendis fructibus ſunt bonificandæ cuicumque poſſeſſori ètiam malæ fidei.*

11 *Expenſæ ſolitæ fieri in colligendis fructibus quoad quantitatem leuibus probationibus liquidantur.*

12 *Producens computum, ſeù librum in quo ſunt adnotati fructus & expenſæ tenetur in totum approbare.*

13 *Etiamſi productio ſit facta per compulſum.*

14 *Expenſæ inutiles non ſunt reficiendæ.*

15 *Expenſæ pro rata victoriæ hinc inde compenſantur.*

56 *Expenſarum taxatio multum pendet ab arbitrio Iudicis.*

DECISIO XCVI.

IN executionem reſolutionis rotalis ſuper purgatione attentatorum coram me æditæ *die* 16. *Maij* 1677. fuit ad liquidandos fructus à Ioanne Martino Perello attentate ex Sacriſtia controuerſa perceptos ſubdelegatus Iudex in partibus coram quo productis iuribus, & examinatis teſtibus compilatus fuit proceſſus, quo ad curiam tranſmiſſo, & in actis producto ad petitionem partium non concordantiũ propoſui hodie dubium *an, & ad quam ſummam eſſent liquidandi fructus, & taxandæ expenſæ*, cui Domini reſponderunt fructus eſſe liquidandos in duplis 229. & expenſas hinc inde compenſandas.

Prima pars reſolutionis fundabatur in expreſſa, & explicita confeſſione ipſius Ioannis Martini, qui præueniendo futuram liquidationem ſub die 13. *Septembr.* 1677. interpellauit Procuratorem Canonici Bono quod fructus diſtinctè ſpecificati aſcendebant deductis expenſis ad libras 1262. conſtituentes duplas his paniæ 229. & totidem ex eorum venditione retraxiſſe quas offerebat ſoluere, & prõptè exburſare *Sum. Boni num.* 1. *& Perelli num.* 3. in qua proinde ſumma videbatur faciẽda liquidatio dum ita fuit confeſsus
1 † ipſemet Debitor qua cõfeſſione ad nulla maior probatio dari poteſt ad *text. in l. quidam* 12. *ff. ſi cert. petatur l. cum te C. de tranſact. cap. per tuam de probat. Rot. in rec. dec.* 74. *&* 127. *num.* 1. *&* 356. *numer.* 12. *par.* 17. *cum alijs vulgatis*. Præſertim
2 dum fuit † per eundem reiterata *Rota in rec. dec.* 37. *num.* 20. *par.* 14. & emiſſa ac præſentata coram Iudice de partibus vt *in Sum. Perelli num.* 15. cui vti iudiciali eo magis ſtandum *l. generaliter* 13. *C. de nõ numer. pecun. Rot. in rec. dec.* 314. *num.* 6.
3 *par.* 15. † *& dec.* 140. *num.* 2. *par.* 17. & dum fuit ab ipſo Bono per productionem
4 acceptata † *Sum. Perelli num.* 4. plenè probat & fit irreuocabilis *Rot. in rec. dec.* 231. *num.* 5. *par.* 12. *& dec.* 421. *num.* 3. *&* 4. *par.* 14.

Neque poteſt prætendi augumentum à Bono ex quo fructus de quibus agitur maioris fuerint valoris, & cariori pretio vendi potuerint: nam præmiſſo quod fructus Sacriſtiæ vti conſiſtentes in decimis pro maiori parte ſunt inferioris conditionis, & non facile conſeruantur vt deponunt teſtes *Sum. Perelli num.* 7. *&* 8. etiamſi alio tempore carius vendi potuerint, & verè valuerint vt dicunt teſtes, tamen de tempore venditionis non fuerunt maioris valoris quam fuerint venditi vt concordant teſtes *Sum. Perelli nu.* 6. quod
5 tempus † eſt attendendum in hoc caſu, in quo fructus ex certo beneficio debiti ſunt conſumpti, & non extant *Natt. conſ.* 599. *num.* 4. *& ſeqq. Gratian. diſcept.* 243. *num.* 56. *&* 57. *Munoz. de ratiocin. cap.* 17. *nu.* 4. *verſ. ſi verò ſit Tutor Montan. de Tutor. & Curat. par.* 2. *cap.* 1. *numer.* 120. *Rot. coram Mantica dec.* 281. *num.* 6. *in principio, & in fine*. Neque eſt grauandus Perellus maiori æſtimatione ex quo non expectauerit tempus quo fructus creuerunt, quia cum fructus vt dictum eſt eſſent malæ qualitatis & non facile conſeruandi, & quod plus eſt ipſemet Procurator Boni fructus huius Sacriſtiæ ſemper vendidit de tempore recollectionis pretio tũc currenti vt patet *ex Sum. Perelli num.* 11. nul-
6 la penitus † culpa imputari poteſt Perello dum egit id, quod communiter ab alijs diligentibus Patribus familias imo ab ipſamet parte agebatur ex traditis *per Rot. in rec. dec.* 191. *num.* 9. *par.* 17.

Nec viſa fuit DD. in calculo reddituũ connumeranda partita penſionis domus, quia non probatur fuiſſe per Perellum
7 locata † cum ſolum teſtes dicant fuiſſe per Ioannem Pont. inhabitatam, quare non debetur ex ea penſio niſi probetur effectiua locatio, cum alias domus de per
8 ſe ſint † infructiferæ in Ciuitatibus paruis vt eſt iſta Tarraconę *Rot. in rec. dec.*

259.

259. nu. 32. & dec. 304. num. 15. par. 5. & coram Eminentiſſ. Ottboben. dec. 193. num. 7. & ſeqq. & coram Bich. dec. 143. num. 5. & coram Peutinger. dec. 225. num. 10. & 11. & poſt Merlin. de Pignor. dec. 143. numer. 17.

Nec ad augendum valorem fructuum
ſunt demendæ expenſæ in eis colligendis
per Perellum factę vt prætendebant ſcri-
bentes pro Bono, quia imo viſæ ſunt bo-
9 nificandæ nam † fructus numquam dicũ-
tur niſi deductis expenſis *l. ſi à Patre 39. §.
fin. ff. de petit. hæredit. l. fructus 7. ff. de ſo-
lut. matrim.* & ſunt bonificandæ cuicum-
10 que † poſſeſſori etiam malæfidei *gloſ. in
cap. grauis 11. verbo fructus de reſtit. ſpo-
liat. Rota coram Coccin. dec. 2371. num. 4.*
& quidem in ſumma librarum 428. dum
totidem à Perello fuerunt impenſæ vt de-
ponunt teſtes *eius Sum. num.* 13. & ſunt
expenſę ſolitę, & veriſimiles, cum ſit no-
torium pluribus opus eſſe expenſis ante-
quam frumentum ad Horrea traducatur,
ideo ſtante veriſimilitudine, & ſubſtantia
expenſarum certa, quantitas nedum ex
præfatis teſtibus, ſed etiam leuiori-
11 bus probationibus † liquidatur Rota in
puncto alijs adductis *in Romana ſeù Veli-
terna Affictus 22. Maij 1662. §. quarum
prima coram bo. me. Veroſpio.*

Sed tollit omnem difficultatem in hac
cauſa productio facta per Bonum de no-
tula fructuum per Perellum perceptorũ,
in qua cum adſint etiam expenſæ contra-
poſitæ illorum valori non poteſt Bonus
hanc confeſſionem Perelli ſcindere, & di-
uidere, & in parte fauorabili acceptare,
ſed debet illam cum ſua qualitate, & in
totum approbare cum contineat vnicum
12 factum † complicatum, & connexum non
repugnet Iuri, vt omiſſis generalibus de
confeſſione, in pũcto librorum, & notula-
rũ continentiũ exitum & introitum *Rota
in rec. d. 516. n. 1. d. 1. p. 14. & dec. 389. n. 5.
p. 16. & in cit. Rom. ſeù Veliterna Affictus
22. Martij 1661. cor. bo. me. Veroſp. §. Quã-
cumque & §. ſeq.* vbi ampliat etiamſi pro-
13 ductio eſſet † facta per compulſum.

Ex his reſultat fundamentum alterius
partis reſolutionis, quod ſcilicet expenſæ
hinc inde ſint compenſandæ, quia dum
bonus habebat iuſtificationem fructuum
ab ipſa confeſſione Perelli fruſtra proceſ-
ſit ad vlteriorem liquidationem, in qua
cum nihil vltra confeſſionem ipſius pro-
bauerit expenſæ in liquidatione factæ re-
manſerunt prorſus inutiles, ſuperfluæ, &
14 non † neceſſariæ, & propterea non
ſunt reficiendæ *add. ad Buratt. dec. 921 nu.
13. cum alijs per Rotam in Fanen. dotis, &
expenſarum 7. Iunij 1675. §. verum etiam
ad finem coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-
no.* Et cum Bonus vicerit tantum in ſum-
ma duplarum 229. per Perellum oblata-
rum, & ipſe vicerit in omnibus alijs par-
15 tis, † dixerunt Domini eſſe expenſas
hinc inde compenſandas, vt alias fecit
Rota coram Mantica dec. 116. *num.* 2. ab
16 arbitrio † enim Iudicis taxatio expenſarũ
vt plurimum pendet *Rota in rec. dec. 117.
num. 12. par. 13.*

Et ita vtraq; &c.

BONONIEN. PECVNIARIA.

Lunę 5. Decembris 1678.

ARGVMENTVM.

Nouatio primi actus ex ſecundo quando inducatur. Denunciatio litis, & moleſtiarum quando ſit neceſſaria. Solutio in quam cauſam cedat cum alijs in Summario collectis.

SVMMARIVM.

1 *Actus per ſecundum non nouatur quando fuit reſciſſus, & annullatus, ſed cenſentur iura ex eo competentia reſeruata.*

2 *Moleſtias non intimans dicitur in culpa & ex ijs non poteſt iuuari.*

3 *Minor contrahens contra formam Statuti nec ciuiliter, nec naturaliter obligatur.*

4 *Denunciatio litis & Moleſtiarum non eſt neceſſaria vbi nulla competunt defenſiones.*

5 *Denunciatio præfata non eſt neceſſaria quando non agitur pro euictione, ſed pro conſequenda re libera.*

6 *Correlatiuorũ vno deficiente deficit aliud.*

7 *Obſeruantia declarat contractus.*

8 *Animus etiam ex actu nullo declaratur.*

9 *Solutio cedit in duriorem cauſam declara* num. 11.

10 *Cauſa durior illa dicitur in qua eſt datus fideiuſſor.*

11 *Solutio proueniens ex vno Inſtrumento non*

poteſt

poteſt adaptari debito prouenienti ex alio.

DECISIO XCVII.

PRimam Tranſactionem anno 1652. inter Roſſenum, & Natalem initam ſubſtineri reſpondit Rota ſub die 2. Maij huius anni, cuius reſolutionis vires hodie diſcuſſæ fuerunt perſiſtendo in deciſis per DD. approbatæ.

Non enim viſa fuit nouata hæc prima Tranſactio per ſecundam, quia vltrà multas reſponſiones in prçteritis datas excluditur quæcumque nouatio ex pacto in ſecunda tranſactione appoſito, quod eatenus ad ſecundam deueniebatur, quatenus implerentur omnia in ea adiecta, & promiſſa, Vndè cum ſecunda tranſactio non habuerit locum vti reſciſſa, & reuocata omnia iura ex prima tranſactione competentia cenſentur reſeruata, & ex eis agi poteſt, *Rota poſt Cenc. de Cenſ. dec. 289. &*
1 *poſt † Pacific. de Salu. interd. dec. 146. in vtraque num. 4. cum alijs in Bononien. Immiſſionis 24. Ianuarij proximeprateriei §. fin. coram Illuſtriſſ. D. meo Calataiù Magno Status Mediolani Cancellario.*

Neque poteſt retardari reditus Roſſeno ad iura primæ tranſactionis, ex quo ipſe non intimauit Natali litem motam ſuper nullitate ſecundæ tranſactionis, &
2 per conſequens † cum ex eius culpa dicta reſciſſio euenerit, non poſſit ex ea commodum reditus ad primæua iura reportare, *iuxta text. in l. Harennius 63. ff. de euict. & l. ſi ſtatus C. eodem, cum alijs per Informantes pro Natali*; Quoniam cum non controuertatur Corticellos, qui in tranſactione ſecunda ſe obligarunt fauore Roſſeni intuitu Natalis eius debitoris tunc temporis eſſe minores 25. annis, qui ex Statuto Bononiæ *de contract. cum minor. lib. 3.* prohibentur contrahere, alteri ſe obligare, bona ſua immobilia, vel iura vendere, cedere, obligare, ſeù renunciare alicui iuri ſibi competenti, vel competituro, niſi certis adhibitis ſolemnitatibus, quæ in iſto caſu non interuenerunt,
3 clara † eſt nullitas obligationis minoris, qui nec ciuiliter, nec naturaliter in iſto caſu obligatur ex cumulatis *in Eugubina Cenſus 15. Ianuarij 1677. §. Iniuſtitia coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, quapropter cum nullç competerent defenſiones,
4 omiſſio † denunciationis litis in nihilò prçiudicat dum illa fuiſſet ſuperflua attẽta claritate nullitatis, *Alex. conſil. 63. ante num. 11. lib. 6. Crauett. conſil. 83. nu. 6. & conſil. 179. pariter nu. 6. Rota in recent. dec. 292. num. 4. par. 16. & dec. 387. num. 12. par. 17. & coram Arguell. dec. 106. nu. 24.* Immò cum Sententia de Partibus fauore Roſſeni lata regiſtrata in primo eius Summario *n. 3.* condemnet Natalẽ ad obſeruãtiam primç tranſactionis niſi remoueat obſtacula, vt poſſit adimpleri ſecunda, non videtur neceſſaria aliqua intimatio mole-
5 ſtiarum, † cum non agatur pro euictione, ſed pro remotione impedimentorum, & pro conſequenda re libera, & non impedita, vt multis cumulatis firmauit *Rota in recen. d. dec. 387. num. 8. par. 17.*

Neque obſtat, quod Roſſenus exegerit à Barberio primo venditore libras 8000. quç tamen erant exigendç per Natalem, correſpectiuè ad quam exactionẽ Natalis promiſerat libras 5000. & ideò cum ceſſet iſta exactio à Roſſeno præuentiuè facta, ceſſet etiam obligatio Natalis ſoluendi Roſſeno libras 5000. iuxta natu-
6 ram † correlatiuorum, quorum vno deficiente, aliud etiam corruit, *l. Alumnæ §. Seia ff. de adim. legat. Rota coram Buratt. dec. 469. num. 6. & duob. ſeqq.* cum alijs vulgatis; Nonenim ſubſiſtit, quod Natalis habuerit reſpectum ad exactionem faciendam per ipſum à Barberio, quia potius ſuppoſuit illam faciendam eſſe ab ipſo Roſſeno, dum ipſe aiebat remanere rutum pro libris 8000. & ſolum damnificatum pro libris 5000. vt legitur in prima tranſactione, *primo Sum. Natalis nu. 1. lit. B.* & idem reperitur in ſecunda tranſactione, in qua Roſſenus dicit, quod ſtantibus alijs Authoribus, & Releuatoribus erat ſolum damnificatus de libris 5000. quas libras 8000. Roſſenus medio tẽpore exegit à dicto Barberio, ex quibus apparet, quod pro libris 8000. Roſſenus recognoſcebat in ſuos debitores alios Releuatores, & ſolum pro libris 5000. volebat agere contra Natalem, qui ſucceſſerat Nicolo, non verò Barberio, & licet in dicta prima tranſactione ipſe promittat ſoluere libras 2000. pro reſiduo librarum 5000. quoties releuationem obtinuerit à Barberio, & alijs obligatis, tamen hoc pactum non concludit, quod ipſi eſſent ſoluendæ à Barberio præfatæ libræ 8000.

Immò

Immò obſeruantia declarauit, quod ipſe intelligebat releuari ab alijs, dum egit contra Marchionem Magnanum poſſeſſorem Prædij olim per Nicolum Authorem Natalis poſſeſſum, quæ lis dedit cauſam ſecundæ Tranſactioni, in qua expreſsè dicitur, quod Natalis *debeat facere litem contra bona per dictum Nicolum tempore dicta obligationis poſſeſſa pro obtinenda totali indemnitate*, vt *in primo Summario Roſſeni numer.*2. quare cum iam Roſſenus, vt dictum eſt, dictas libras 8000. exigere tutus eſſet à Barberio, illa reſeruatio agẽdi contra Barberium, & alios per Natalẽ facta, debet cenſeri appoſita ex abundanti, & intelligi pro alijs Iuribus non tàm contra Barberium, quàm contra alios, vt
7 docuit obſeruantia, † quæ eſt optima contractuum interpres, & pactum in ſecunda tranſactione appoſitum id etjam dilucidauit, cum ex ea licèt nulla animus Con-
8 trahentium † ſatis declaretur ex adductis *in deciſione, qua reuidetur*, §. *Quæ obſeruantia*.

Repetitum obiectum erroneitatis tranſactionis, ex quo Natalis verè non eſſe debitor, dum Nicolus fideiuſſor eius Author per ſolutionem librarum 8000. per Barberium factam eſſet liberatus cum ſolutio debeat cedere in duriorem cauſam
9 qualis † dicitur illa, in qua eſt datus fideiuſſor, non videbatur DD. habere aliquã
10 ſubſiſtentiam, † quia Barberius vendidit an.1616. tornaturas 55. pro libris 8000. Morbiolo, qui de anno 1626. dictas tornaturas 55. à Barberio emptas cum alijs 32. contiguas vendidit pro libris 13300. Roſſeno, in qua interuenit pro fideiuſſore Nicolus, vndè dum ſolutio facta Roſſeno per Barberium prouenit ex Inſtrumento anni 1616. diuerſo ab illo 1626. & ex diſtincta partita non poteſt adaptari partitæ
11 fideiuſſoriæ † ex ſecundo Inſtrumento debitæ vti diſtinctæ, & diuerſæ, *Rota in rec. dec.*112. *num.*26. *par.*17. & fortiùs intrant omnes reſponſiones *in deciſione*, quę reuidetur deductæ *in* §. *Minus poteſt* vſque ad finem, cum quibus DD. tranſierunt.

Et ita Parte vtraque informante deciſum fuit, &c.

CERVIEN. BONORVM.

Luna 12. *Decembris* 1678.

ARGVMENTVM.

Inueſtitura ſecunda num dicatur alterata & diuerſa à prima ſi fiat in ea mentio diuerſę ſummæ canonis, & diuerſorum pactorum & quidoperetur relatio ad antiquas, & an tempus petendarum renouationum ſit de ſubſtantia itaut illius immutatio vitiet cum alijs quæ videre potes in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Purgatio mora admittitur ſi infra terminum præfixum petatur renouatio & ſoluantur laudemia.*
2 *Caducitas non excuſatur ſi non ſoluatur laudemij quantitas liquida, vel ſaltem offeratur.*
3 *Soluere plus debito, & iactare ſuum nemo præſumitur.*
4 *Alleganti incumbit onus probandi.*
5 *Actor debet probare fundamentum ſuæ intentionis.*
6 *Epiſcopus Succeſſor non tenetur bonificare ſolutum Anteceſſori nulliter, niſi Eccleſia ei ſucceſſerit, vel ſit verſum in eius vtilitatem.*
7 *Inueſtitura eſt nulla ſi in ea ſit alteratus, vel diminutus canon.*
8 *Epiſcopus non poteſt ſupplantare ſucceſſorem praueniendo inueſtituras.*
9 *Relatio ad antiquas inueſtituras nihil operatur quando noua eſt diuerſa à primis.*
10 *Pacta Priuatorum Conſtitutionibus publicam vtilitatem reſpicientibus non præiudicant.*
11 *Laudemia debentur Epiſcopo renouanti tãquam fructus Epiſcopatus.*
12 *Laudemia debentur vſufructuario.*
13 *Laudemia remiſſa ſunt benificanda ac ſi fuiſſent realiter ſoluta.*
14 *Verba* Pro omni & toto eo, &c. *important condonationem & remiſſionem reſidui.*
15 *Renouationes tot dicuntur quot ſunt corpora.*

16 *Renouatio facta de Inueſtituris maturatis, & de alÿs maturandis ſubſtinetur quoad maturatas ſi ſint diuiduæ.*

17 *Proœmium animum declarat.*

18 *Relatio ad antiquas inueſtituras attenditur potius quam expreſſio in Inueſtitura facta.*

19 *Relatio ad antiquas Inueſtituras facit vt ab eis non niſi per inconciliabilia pacta cenſeatur receſſum.*

20 *Obſeruantia multum deſeruit ad declarandum errorem & demonſtrandam veritatem.*

21 *Renouatio facienda ſingulis certis annis in emphyteuſi perpetua non reſpicit ſubſtantiam, ſed faciliorem probationem dominÿ.*

22 *Renouatio immutans accidentalia emphytheuſis non eſt nulla.*

23 *Inueſtitura immutans tempus renouationis petenda non facit damnum Eccleſia.*

24 *Mora non incurritur ſi non eſt liquida quantitas laudemÿ.*

25 *Maximè ſi Dominus directus impugnet quantitatem.*

26 *Reformari dicitur quando actus in aliam formam ponitur.*

DECISIO XCVIII.

FRatres de Lucatellis poſſidentes diuerſa bona de directo Dominio Eccleſiæ Ceruienſis ſub varijs inueſtituris, & temporibus locata obtinuerunt de omnibus vnicam renouationem & & Inueſtituram à clar. me. Card. Vicecomite tunc Epiſcopo de anno 1595. quam vti nullam, & inualidam alter Epiſcopus ſucceſſor impugnauit, & ea poſthabita obtinuit mandatum de aſſociando ad bona controuerſa ob non adimplementum conditionum in antiquis Inueſtituris contentarum, quod Rota ſub *die 23. Martÿ 1648. coram bo. me. Ghiſlerio in deciſ. 165. par. 10. rec.* confirmauit cum modo vide licet niſi intra tres menſes Lucatelli peterent renouationem ad formam antiquarum Inueſtiturarum concedens ijſdem moræ purgationem de æquitate Canonica, & noſtri Tribunalis benignitate paſſim concedi ſolitam, cui Reſolutioni cum vtraque pars acquieuiſſet fuit coram Eminentiſſimo D. Card. Otthobono 18. *Iunÿ* 1649. dubitatum Primò an deberetur Laudemium non ſolum de bonis ipſis, vel etiam de melioramentis: ſecundo an pro æſtimando valore bonorum eſſet attendendum tempus, quo fuerunt vendita, & acquiſita bona, vel tempus faciendæ renouationis; tertio an plura deberentur Laudemia, quot erãt renouationes ad formam antiquarum Inueſtiturarum faciendæ, vel tantùm vnicũ ad formam vltimæ Inueſtituræ Epiſcopi Vicecomitis de anno 1595. ad primum fuit reſponſum Laudemia deberi tantum de bonis, non de melioramentis, quę adhuc non erant deuoluta: Ad ſecundum eſſe attendendum valorem currentem de tempore emptionis, & acquiſitionis, quia agitur de renouationibus à dictis acquiſitionibus originem trahentibus: Et ad tertium fuit dictum tot eſſe ſoluenda Laudemia, quot erant renouationes ad formam pręcedentium Inueſtiturarum faciendæ, quia Inueſtitura anni 1595. non poterat attendi vti nulla, & inſubſiſtens, vt in deciſione Eminentiſſimi Otthoboni inter eius impreſſas 183. deinde anno 1650. bo. me. Pomponius Spretus tunc temporis Epiſcopus per viam Tranſactionis renouauit fratres de Lucatellis prędictos, & Laudemia recepit ea concordando in ſumma ſcutorum mille auri, monetæ 1500. certis modo, & forma ſoluendorum: Sed Epiſcopo tranſigente defuncto, nouoq; electo noua inſurrexit diſputatio ſuper aſſociatione ad eadem bona, quæ ex deciſione 17. *Maÿ* 1658. coram bo. me. Veroſpio fuit denegata Epiſcopo, ex quo cōpetebat fratribus de Lucatellis purgatio moræ, eiſque fuit aſſignatus terminus triũ menſium ad renouationem poſthabita Tranſactione petendam: In proſecutione Inſtantiæ ſuper renouatione Inueſtiturarum fuit coram R.P.D. meo Taia propoſitum dubium ad quid teneantur emphiteutæ & *ſub die* 1. *Aprilis* 1672. fuit reſolutum teneri Lucatellos ſoluere Laudemia pro bonis Ceruiæ ad rationẽ quinq; pro centenario pro bonis vero Cæſenæ ad rationem duorum, & ſummas Epiſcopis anteceſſoribus, vti nulliter renouantibus, non eſſe bonificandas: Deputato ad hunc effectum Perito Curiali, vt Laudemia liquidaret, ille eadem liquidauit in ſc. *3039. 30.* qua liquidatione peracta obtinuit Epiſcopus ob negligentiam illorum de Lucatellis mandatum de aſſociando ad bona controuerſa, vti deuoluta, à quo

Signa-

Signatura appellationem commiſit cum
Ciauſula ſi quid exequendum ad cuius
formam propoſito per me dubio *an man-
datum eſſet exequendum* Domini pro exe-
qutione reſponderunt correcta tamen
ſumma Laudemiorum ad duo pro cente-
nario quoad bona Cæſenæ, & bonificata
ſumma Epiſcopo Spreto per Tranſactio-
nem de anno 1650. per fratres de Luca-
tellis ſoluta, vt ex deciſione 8. *Iunÿ pro-
ximipreteriti coram me*, cuius Reſolutionis
vires cum in hodierna trutina diſcute-
rentur Domini eam eſſe reformãdam iux-
ta modum reſponderunt.

Informantes pro Epiſcopo inculcabãt
fuiſſe in præterita deciſione æquiuocatũ,
ſupponendo quod mandatum de aſſociã-
do fuerit conditionaliter niſi ſolutis ſcu-
tis 3039. 30. relaxatum, quod dicebant
abſolutè ob negligentiam fratrum de Lu-
catellis in petendo renouationes fuiſſe
conceſſum; Ideoque dum fuerunt negli-
gentes inpetendo renouationem, & ſol-
uendo Laudemia non eſſe Locum vlterio-
1 ri excuſationi, cum de † iure purgatio
moræ admittatur quatenus infra tempus
præfixum petatur renouatio, & ſoluantur
Laudemia, vt paſſim Rota ſeruat, & nouiſ-
ſimè in *Imol. Bonor. 20. Iun. proximipreteri-
ti cor. Reuerend. ſs. D. meo Decano in §. finali.*

Nec excuſandos dicebant Emphiteu-
tas ſub prætextu illiquiditatis quantitatis
Laudemiorum, quia ſumma per Peritum
calculata eſt ſcutorum 3039. 30. ex qui-
bus 2138. prætenduntur debita Epiſcopo
Spreto, qui renouationem fecit anno
1650. bonificanda Lucatellis, quibus à
dictis ſcutis 3039. 30. deductis remane-
ret ſumma liquida in ſcutis 901. 30. quæ
2 debebant à Lucatellis offerri, † alias à Ca-
ducitate excuſari non valent *Fulgin. de
iur. emphit. tit. de ſolut. Can. quæſt. 2. nu. 7.
Faber. in eius C. lib. 3. tit. 9. definit. 1. de plus
petit. Hodiern. ad Surd. dec. 65. nu. 8. Rota
coram Verallo dec. 268. num. 1. par. 2.*

Impugnabant præteritæ deciſionis fun-
damenta & deducebant contra primum
circa calculationem Laudemiorum, non
ſubſiſtere, quod Peritus omnia Laudemia
etiam quoad bona Cæſenæ calculauerit
ad rationem quinque pro cẽtenario; quia
Peritus in bonis Cæſenæ non calculauit
ad vllam rationem, ſed ignarus valoris
bonorum illa calculauit iuxtà quantitatẽ
in alijs Inueſtituris ſolutam, quę præſu-
mitur iuſta & debita ad formam conſtitu-
tionum Apoſtolicarum ad rationẽ duorũ
3 pro centenario, cum nemo præſumitur †
plus debito ſoluiſſe, & iactare ſuum
*ad text. in l. Cum de indebito ff. de pro-
bat. Rota coram Bichio deciſ. 556. num. 5.
& in rec. dec. 188. num. 9. par. 16.* & cum
exceſſus nunquam præſumatur fratribus
4 de Lucatellis † allegantibus incumberet
onus illum iuſtificandi *Rot. in rec. dec. 384.
numer. 1. par. 14.* & deberent ipſi, qui ſunt
Actores, & petunt purgationẽ moræ oſten-
dere valorem bonorum, vt exinde contra
5 † Calculationem Periti Laudemia taxari
poſſent, cum hoc ſit fundamentum eorum
intentionis *ad Textum in l. Actor. C. de pro-
bat. l. qui accuſare C. de edendo cũ vulgatis.*

Impugnabant pariter bonificationem
ſummæ ſolutę Epiſcopo Spreto in Con-
cordia anni 1650. ex eo, quod Concor-
6 dia † fuerit nulla, & ideo pro renouatio-
nibus nullis Laudemia percipi nõ potue-
rint, nec à ſucceſſore ſint bonificanda, dũ
non probantur verſa in vtilitatem Eccle-
ſiæ, vel Eccleſia ipſi Epiſcopo ſucceſſerit
*iuxta Textum in Cap. relatum 12. de Te-
ſtam. & firmatur in deciſione huius cauſæ
1. Aprilis 1675. §. De prima ſolutione, &
ſeqq. coram R. P. D. meo Taia.*

Nullitatem Tranſactionis deducebant
Primò, quia fuit alterata forma antiquarũ
Inueſtiturarum, quoad Canonem, qui
prius erat librarum 20. monetæ, & libra-
rum quinque ceræ, & in Tranſactione
7 fuit reductus ad † libras decem monetę,
& librã vnam ceræ quæ variatio, & dimi-
nutio eſt adeo eſſentialis, vt ipſa ſola pro
nullitate ſufficiat *fulgin. de iur. Emphit. tit.
de ſolut. Canon. q. 13. n. 23. Rot. in rec. dec. 191
n. 5. & 6. p. 13. & in Bononien. Inueſtiturarũ
12. Maÿ 1661. coram R. P. D. meo Taia.*

Secundo alteratæ prætenduntur anti-
quæ Inueſtituræ quoad tempus, quia fuit
conuentum, quod omnes Inueſtituræ in-
ciperent à die Tranſactionis, licet aliquæ
iam eſſent præteritæ, & per aliquot annos
ante incepiſſet nouus curſus aliarum re-
nouationum, vel aliæ nondum aduéniſ-
ſent, quod eſt præiudiciale ſucceſſoribus;
qui per hunc actum videntur ſupplanta-
ti, ne poſſint impoſterum ſuis ſperatis tẽ-
8 poribus † exigere Laudemia pro renoua-
tionibus, quas facere potuiſſent ſi Epi-
ſcopus Spretus non pręueniſſet *Cap. 1. Qui*

*ſucceſſ. ſeud. dare teneantur Gabr.conſ.82.
num.42. lib.1. Rot. in rec. dec.39. num.36.
par.8.& dec.165. num.9.par.10.*

Nec nullitatem, & alterationem poſſe
ſaluari dicebant ex relatione habita ad
ad antiquas Inueſtituras, quia dum dimi-
nutus fuit Canon, & præuentum tempus
9 Inueſtiturarum, † relatio nihil operatur,
nec ſaluat nullitatem vti contraria facto
*Rota in rec. dec. 314. num. 16. verſ. quia
in caſu, & dec.513. nu.28.par.5. & deciſ.
354. nu.4.par. 17.*

Verum his obiectis non obſtantibus
fundamenta deciſionis iterum DD. pla-
cuerunt. Primum enim fundamentum
ſuper calculatione Laudemiorum ad ra-
tionem duorum centenario quoad bona
in Territorio Cæſenæ ſubſiſtit, dum Peri-
tus non debebat Conuentiones Partium
attendere, ſed iuxtà verum valorem bo-
norum de tempore acquiſitionis ſuam re-
lationem regulare, dum adſunt Conſtitu-
tiones Apoſtolicæ ad dictam ſummam
Laudemia taxantes, quę proinde ſunt
attendendæ, non pacta Priuatorum quæ
10 his Conſtitutionibus † publicam vtilita-
tem reſpicientibus præiudicare non valēt
l.ſi quis in conſcribendo C. de pact. & in no-
ſtris terminis fuit deciſum *per Rotam co-
ram Buratto deciſ. 83. & firmat deciſio
quæ reuidetur §.Et primò.*

Placuit, & aliud fundamentum deci-
ſionis bonificandam eſſe ſummam ſolutā
Epiſcopo Spreto pro Laudemijs renoua-
tionum anno 1650. realiter decurſarum,
11 quia † illa vti fructus Epiſcopatus, non
videtur dubium Epiſcopo renouanti de-
beri ſicuti debentur vſufructuario tan-
12 quam † fructus *Soccin. iun. conſ.70.num.4.
lib. 3. Menoch. conſ.66. num.19. Altograd.
conſ.89. nu.30.lib.1. Fulgin. de iur.emphit.
tit. de Laudem. qu. 21. nu.1. & ſeqq. Rota
coram Seraphino dec.222. ſub nu.2.*

Vltra ſummam effectiuè ſolutam dixe-
runt DD. eſſe bonificandum reſiduum
vſque ad ſummam ſcutorum 2138. ad
quam aſcendunt Laudemia decurſa tem-
pore Tranſactionis Epiſcopi Spreti, *vt in
Summario deciſionis fratrum de Lucatellis
num.1.* quæ cum fuerint condonata ab ip-
ſo Epiſcopo tranſigente, & renouante tūc
13 illorum † Domino bonificari debent pe-
rinde ac ſi fuiſſent effectiuè, & realiter
perſoluta *Coſta de retrotract. caſu 11. cap.
8. num.9. Burg. de Laudem. par.1. inſpect.
4. num.137. in addit.* quæ condonatio ap-
paret ex receptione ſummę in Tranſactio-
ne conuentæ in illis verbis *pro omni, & to-
to eo, quod prætendere poſſet occaſione Lau-
demiorum*, quæ verba reſidui condonatio-
14 nem, † & remiſſionem important *Amat.
reſol. 97. num.1. Surd. dec.217. nu.14. &
ſeq.Rota cor.Card.Celſo dec.124.n.°6.in fine.*

Nec videbatur obſtare nullitas præfa-
tæ Tranſactionis nam licet quoad reno-
uationes, quę adhuc non erant maturæ
fuerit ſemper habita pro inualida itaut
poſt habendam dixerit Rota in deciſione
annui 1658. *coram bo.me. Veroſpio.* Nulla
tamen viſa eſt cadere difficultas quoad
eas, quę iam aduenerant de tempore
Tranſactionis, quę poterant ab Epiſcopo
renouari, & Laudemia pro eis recipi vti
fructus Epiſcopatus, vt ſupra fuit di-
ctum, & cum tot dicantur ſtipulationes,
quot ſunt renouationes, & corpora reno-
uanda *iuxta egregium Textum in l.1. § ſed
ſi mihi ff. de verb. oblig.* ibi *nam ſi tot ſunt
15 ſtipulationes, † quot Corpora, duæ ſunt quo-
dammodo ſtipulationes vna vtilis alia inu-
tilis, neq; vitiatur vtilis per hanc inutilem,*
licet actus corruat quoad non maturatas,
16 vti inutilis remanet validus † quoad ve-
rè decurſas ſtante rei diuiduitate propter
quam vtile per inutile non vitiatur, vt di-
ſtinguunt *Barboſ. de Epiſcop. alleg. 95. nu.
11. Molin. de Primog. Hiſpan. lib.1.cap.21.
ſub num.28. verſ. in ſecunda ſpecie & verſ.
ſi verè nullum Intereſſe prætendi poſſit Ca-
rocc. de Locat. & Conduct. par.2.qu.6.num.
163. cum ſeq. ſol. mihi 67. cum alijs cumu-
latis per D. Pacion. eod. tract. cap.14. §.7.
num.8. & num.34. & ſeq.*

Neque alterationes ſuperius obiectæ
à ſcribentibus pro Epiſcopo turbare vi-
debantur: Nam quoad primam reductio-
nis Canonis de 20. libris monetæ ad de-
cem & librarum quinque ceræ ad vnam
vltra quod in ipſo Calculo dato pro par-
te Epiſcopo *præſenti in Sum. nu.7.* Canon
eſt librarum decem circiter monetæ, & li-
brarum quinque cerę DD.conſiderabant,
quod Tranſigentes in prœmio Tranſa-
ctionis præmiſerunt proteſtationem velle
deuenire ad renouationem *ad formam
antiquarum quoad tempus Canones & alia,*
& in diſpoſitiua concordarunt *pro ſolita
& annua penſione, & Canone librarum de-
cem* ex quibus apparet animus non rece-
17 dendi ab antiquis † inueſtituris, qui ex
proe-

proemio ſolet deſumi, & proindè pactum
potius quàm numerica Canonis taxatio,
18 quæ † potuit ex ignorantia, aut ex erro-
re ſcribentis procedere attendi debet
*Surd. conſ.202. numer.19. Rota in rec. dec.
281. num.4. par.1. & coram Coccin. deciſ.
307. num.7.* tantę enim eſt vis relatio ad
antiquas Inueſtituras, vt ſolum per expreſ-
ſa contraria incompatibilia & inconcilia-
19 bilia pacta ab eis ceſſeatur † receſſum, vt
diſtinguit *Rot.rec.dec.350.n.10.& 11.par.
16.& deciſ. 354. numer.4.par.17.* & ita
procedunt deciſiones, & doctrinæ in
obiecto allegatæ.

Addebant vlterius ſcribentes pro Lu-
catellis, quod verè iſta expreſſio fuit er-
ronea, quia Canon fuit ſemper oblatus, &
ſolutus in libris 16. monetæ, & libris dua-
bus ceræ, quæ ſummæ inſimul compen-
ſatæ correſpondere dicebant antiquo Ca-
noni, cum illud plus in pecunia ſoluatur
in compenſationem trium librarum ce-
20 ræ, † quæ obſeruantia optimè deſeruit
ad declarandum errorem & veritatem
demonſtrandam *Rota inrec. dec.39.numer.
6.par.9.& dec.260. num.14.par.16. cum
vulgatis.*

Aliud obiectum alterationis temporis
minus fuit viſum ſubſiſtere, nam aduerti
debet, quod omnes Inueſtituræ, de qui-
bus agitur ſunt, vel perpetuæ, vel ad ter-
tiam generationem cum pacto renouandi
de 29. in 29. de 50. in 50, & 60. in 60. re-
ſpectiuè annos, vnde iſto caſu renouatio
21 non reſpicit † ſubſtantiam emphiteuſis,
ſed ſolum faciliorem probationem Domi-
nij, vt probat *Fulgin. de iur. emphit. tit. de
contract. emphit. qu.33. ſub num.4.& ſub
numer.8.& tit. de reuocat. qu.1. ſub num.
14. verſic. ſed declara, & Add. ad Gregor.
dec. 348. ſub littera B.* Vnde dum Epiſco-
pus Spretus in renouatione, quam fecit,
non adiecit nouas generationes, nec pro-
rogauit tempus renouationis faciendæ, &
ſolum addidit, quod omnia tempora re-
nouationum ſub vnica die inciperent, vi-
detur potius accidentalia, quàm ſubſtan-
22 tialia † mutaſſe, ex quorum mutatione
certum eſt non incurri nullitatem *Fulgin.
de Iur. emphit. tit. de contr. emphit. qu.9.
ſub num.14. verſic. declara ſupradictam,
& tit. de var. Caducit. qu.1. num.37. §. ſed
his non obſtantibus verſic. Aut mutatur
forma.* Et hæc vnio videtur facta qua-
dam commoditatis gratia ad euitandum
incommodum ſolutionum ſeparatarum,
23 quæ licet † non importet aliquam vtili-
tatem Eccleſiæ, vt aduertit in hac cauſa
dec. 165. ſub num.19. par. 10. rec. non ta-
men importat aliquod damnum cum
Laudemia, quæ debebat in pluribus vici-
bus Epiſcopus Succeſſor recipere vnica
vice, & ſolutione conſequatur. & non
intrant termini ſupplantationis, aut præ-
uentiuæ renouationis, quia Epiſcopus
Spretus renouationes maturatas tantum
fecit, ſeù feciſſe dicendum eſt ex funda-
mentis ſupra recenſitis, non autem futu-
ras non maturatas, pro quibus nec Lau-
demia recepit, itaut in aliquo poſſit dici
Succeſſorem fraudaſſe.

Sed ad tollendam omnē anſam dubie-
tatis in futurum dixerunt DD. quod in re-
nouatione facienda fiat vnum Inſtrumen-
tum pro quolibet Corpore cum pactis
antiquarum Inueſtiturarum, & in quoli-
bet ex eiſdem Inſtrumentis debeat decla-
rari nouam Inueſtituram incepiſſe à tem-
pore, quo vltima defijt abſque eo quod
habeatur aliquis reſpectus ad dictam in-
nouationem factam in Inſtrumento Tran-
ſactionis anni 1650. inter Epiſcopum
Spretum, & Lucatellos initæ, quia hoc
modo erit Conſultum indemnitati præ-
ſentis Epiſcopi, & Succeſſorum.

Hinc excuſandos dicebant DD. Luca-
tellos ſi Laudemia non ſoluerunt, vel non
depoſuerunt, quia nunquam conſtitit de
Liquida illorum quantitate, ſed ex præ-
miſſis apparet de exceſſiua Calculatione
Petiti, quæ donec non ſit correcta non
poteſt conſtare quid debeant ſoluere Lu-
catelli, quia illiquiditate, & exceſſiuita-
24 te † attenta nō eſt Locus Caducitati, nec
nec vlla mora poteſt dici incurſa *Gratian.
diſcept.42. num.42. Staiban. reſol.173. nu.
12. de Marin. reſolut. lib.2. cap.109. num.
12. Gizzarell. dec.20. num.5. & 15. &* di-
xit *Rota in Anconitana dotis 1. Iulij 1643.
coram Eminentiſſimo Domino Card. Cerro.*
Maximè dum pro parte Epiſcopi mode-
25 ratio † impugnatur, & tota ſumma peti-
tur, vt diſtinguit *Gratian. in Loco mox ci-
tato, & Hodiern. ad Surd. dec.65. num.12.*

Et in hunc modum dixerunt DD. de-
ciſionem iam æditam eſſe reformandam,
26 quia † reformari ſemper dicitur, quando
actus præcedens in aliam formam ponitur,
vt accipitur *in l. vectigalia & explicat ibi
gloſſ. in verbo reformare ff. de Publican.*

❧ *Vectigal.* vtraque &c.

ROMANA ASSECVRATIONIS.

Lunę 12. Decembris 1678.

ARGVMENTVM.

Aſſecuratio qualiter fiat ſuper Cambio contracto ſuper naui & an requiratur pecuniarum oneratio, & excedere valorem quando dicatur. De Probatione naufragij, & illius caſus. Barattaria ſemper intelligitur excluſa & qualiter probanda ſit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valida & iuſta eſt confirmanda.*

2 *Aſſecurationi eſt locus probato caſu ſiniſtro.*

3 *Naufragium probatur ex teſtibus examinatis infra annum in loco naufragio magis propinquo.*

4 *Barattaria ſemper intelligitur in aſſecuratione exceptuata.*

5 *Sententia lata in contumaciam contra abſentem in Iudicio criminali non probat in Iudicio ciuili.*

6 *Conſulatus qui fiunt ad probandum naufragium attenduntur pro illius realitate canonizanda.*

7 *Sententia lata cum legitimis Contradictoribus facit Ius quoad omnes.*

8 *Dubitans non eſt facilis ad ſoluendum.*

9 *Barattaria probanda eſt concludenter.*

10 *Oneratio non eſt probanda quando non ſit ſimpliciter aſſecuratio, ſed aſſecuratur cambium ſuper naui contractum.*

11 *Aſſecuratio facta vltra valorem nauis reduci debet vide* num. 13.

12 *Res inter alios acta non praiudicant.*

13 *Aſſecuratio vt dicatur excedere valorem non ſufficit quod excedat valorem nauis, ſed excedere debet valorem cambij ſi in eo conſiſtat aſſecuratio.*

14 *Scripturam approbans in parte ſauorabili non poteſt eam in parte praiudiciali reprobare.*

15 *Exemplum plenè probat ſi fuerit enunciatum, veriſimile, & adminiculatum.*

DECISIO XCIX.

VEla dare ventis ex Portu Liburni, cum duę deberent naues, altera nempè nuncupata *la Madonna del Carmine* pro itineri Conſtantinopolitano, & altera nūcupata *Arme di Gieruſalemme* pro itinere Cipri Ioannes Honoratus de Cuges Nauarcus primæ petias 2000. & Franciſcus de Cuges Nauarcus ſecundę petias 2100. ad cambium maritimum ſuſceperunt ab Abraham Iacobo Sadique Mercatore Hębreo Liburnenſi, qui iuxtà naturam huius contractus in ſe ſuſcepit totum riſicū, atque periculum, & viceuerſa nauarci ſi naues ſaluę redirent promiſerunt eidem ſortem cum fructibus ad rationem viginti pro centenario reſtituere; cum autem Mercator Hæbreus curaſſet vtrumq; cambium per alios ad ſui fauorem aſſecurari ſoluto anticipato pręmio ſcut. 17. & 16. reſpectiuè pro centenario, & eueniſſet vtriuſque nauis naufragium, ex quo cambiorum orta eſt Hæbreo ammiſſio, petijt ab Aſſecuratoribus ratam per eos aſſecuratam, pro quibus prodijt coram *R. p. d. meo Taia* ſententia vna cum mandato præuijs duabus deciſionibus 13. *Iunij* 1674. & 13. *Maij* 1676. Appellauerunt Aſſecuratores, & cum mihi committi cauſam appellationis curaſſent, propoſui hodiè dubium, *An ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda* & cum conſtet de validitate, & iu-
1 ſtitia Iure merito † DD. confirmandam eſſe reſponderunt, *Rota coram Peuting. dec. 145. numer. 1. & dec. 453. num. 14.*

Validitas non erat apud ſcribentes in controuerſia & Iuſtitia patet, quia dum ex tenore conuentionis Aſſecuratores promiſerunt ſoluere ratam per eos aſſecuratam, ſecuto caſu ſiniſtro nauium, &
2 & de vtriuſq; nauis † naufragio per legitimas probationes conſtet, per conſequēs factus eſt locus eorū obligationi *ad text. in l. fænerator, verſ. ſi nauis ff. de naut. fænor. & tradunt Giballin. de vniuerſ. rer. human. negociat. lib. 4. cap. 11. conſectar. 2. verb. 6. quaritur, & dixit Rota coram Dunoz. Iun. dec. 460. per tot. & 513. ſub numer. 6. & 913. & in rec. dec. 54. & 151. & in vtraq; num. 1. par. 6. & dec. 420. nu. 5. par. 16. & dec. 400. num. 4. par. 17.*

De naufragio vtriuſq; nauis dubitari

non

non poteſt, nam quoad nauim *Arme di*
Gieruſalemme probatur per Teſtes, & Cō-
ſulatum factum in loco Leonicæ Regni
Ciptij, & Pars ipſa non impugnabat;
Quo verò ad illam *Madonna del Carmine*
probatur ex Teſtibus examinatis, & con-
ſulatu facto in Inſula Miconis *Sum. deciſ.*
13. Maÿ 1676. à numer. 1. ad ſextum ex
quibus non eſt dubium probari naufra-
3 gium, † cum ſit facta probatio infrà annū,
& in loco illi magis propinquo iuxtà no-
tabilem doctrinam *Bartol. in l.2. C. de*
naufrag. lib. 11. de qua etiam facti, & iu-
ris conſultiſſimus, vti in cauſa ſcribens,
*R.p.d. de Luca lib.8.de Credito diſc.*111.*nu.*
12. *Capic. latr. dec. 60. per totam Rota co-*
ram Coccin. in dec. 66. in fine, & dec. 119.
num.3.& in Romana Aſſecurationis 26.Iu-
nÿ 1673. §.Verum quia coram Reuerendiſſ.
Damaſceno, & in alia Romana Aſſecura-
tionis 7. Febr.1676.coram R.p.d. meo Pau-
lutio, quæ habetur *in rec.deciſ.420.numer.*
8. *par.* 16. & in deciſione huius Cauſæ
13. *Iunÿ 1674. §.non obſtitit coram R.p.d.*
meo Taia.

In nihilo refragante quoad perſatam
nauim Carmelitanam obiecta Baracteria
d.Capitanei nauis de qua extat Proceſſus
Criminalis in Conſulatu Marſiliȩ fabrica-
tus, cuius caſus legitur, & ſemper intel-
4 ligitur † exceptus in aſſecuratione, vt ad-
uertit *Rota in recent. dec.420. num.15.par.*
16. *& dec. 400. num. 3.par.17.* nam quic-
quid ſit, An ex depoſitionibus Teſtium
in d.proceſſu examinatorum, aliqua fraus,
aut prætenſa Barattaria verè concludatur
Iſte proceſſus tanquam artificioſè in con-
tumaciam nauarci abſentis, nemine pro
eo citato, aut comparente fabricatus, &
5 ſententia † deſuper lata in Iudicio Ciuili
attendi non debent, *Alex. in l.ſæpè numer.*
64. ff. de re iudic. Farin.in prax.qu.11.nu.
92. Add. ad Greg. dec. 371.in fine Rota in
rec. dec. 14.num.5.& dec.665.ſub num.3.
par.1. & coram Coccin. dec.119.num.2.&
dec.1111. num.4.& coram Buratt. dec.94.
num.1.& coram Seraphin. dec. 723.& nu.
12. & in Colonien. Canonicatus 4. Maÿ
1668. §.ſententia coram R.p.d. meo Vice-
comite.

Iſtaq; exceptio Barattariæ prorſus ex-
cluditur ex Conſulatu Miconis tempore,
& loco proximioribus naufragio facto,
qui naufragiū d.nauis tanquam euentuale
canonizat, præſtita per nauarcum omn
diligentia pro naui ſaluanda cum exclu-
ſione fraudis, & Barattariæ, cui Conſula-
6 tui † omninò eſſe deferendum ad proba-
tionem veritatis, ait *Rota in recent. deciſ.*
480.ſub num.4. par.3.& dec.258. num.4.
par. 6. & dec.47. num.3. & 4.par 7. Idq;
eo magis cum dictus conſulatus Miconis
fuerit Liburni approbatus per ſententiam
7 latā † à Conſulatu d.Portus Piſis reſidē-
te ſer. ſer. cum legitimis Contradictori-
bus, nempè aliquibus Aſſecuratoribus
& fideiuſſione Hauarci quæ facit ius quo-
ad omnes coæquale habentes intereſſe
iuxtà vulgatum *Text. in l.Ingenuum ff. de*
Stat. homin. Rota coram Vbaldo dec.2. nu.
2.& coram Eminentiſſ. Ottob. dec.98. num.
14. & omiſſis alijs generalibus, tradit in
puncto *Rota in rec. dec.400. num. 15.par.*
17. quæ amplius fuit approbata per effe-
ctiuam ſolutionem in partibus de ſummis
aſſecuratis factam, quod non feciſſent.
Si vere naufragium non fuiſſet euentuale,
8 cum nemo † dubitans velit ſuum iactare,
vt ad propoſitum aduertit *Rota coram*
Merlin. dec. 754. num. 14. & melius in
rec. dec.400. num.15. par.17. Attento præ-
ſertim, quod ſumus in barattaria quȩ vti
delictum ſemper etiam ex probabilitate
excludenda venit, & requirit ad ſui ca-
nonizationem probationes ex omni parte
9 indubitatas † & perneceſſe concludentes,
vt ex Straceh. de aſſecurat. gloſ.31. numer.
2. & 3. Rocch. reſponſ. 34. num.23. tom.1.
Odd. conſ. 31. num.2. reſpondit Rota in rec.
dec. 120. num. 8.par.14. & dec.420. num.
11.par.16. & latè huic obiecto reſpondet
deciſio huius Cauſæ 13. *Maÿ 1676.§. op-*
ponebatur ſecundo loco & ſeq. coram R.p.d.
meo Taia.

Minus obſtat altera exceptio, quod nō
conſtet de effectiua oneratione petiarum
2000. ad Cambium ſuper itinere nauis
Carmelitanæ ſuſceptarum, itaut verè poſ-
ſit dici adeſſe periculum, quod eſt ſubie-
ctum aſſecurationis, nam DD. dicebant
eſſe diſtinguendos terminos ſimplicis aſ-
ſecurationis nauis, & pecuniæ traiectitiæ
ab aſſecuratione Cambij maritimi, nam
oneratio poteſt quidem in primo caſu de-
ſiderari, non autem quando quis dat pe-
cunias ad Cambium maritimum & ſuſci-
pit in ſe omnia nauis infortunia, & ſuper
10 ipſo Cambio † facit ſe aſſecurare, nam
iſto caſu non eſt propria aſſecuratio, ſed
quædam ſuſceptio periculi, & ſponſio,
pro

pro qua non eſt neceſſaria probatio onerationis, cum vt plurimum pecuniȩ ipſæ non onerentur, ſed ſoleant deſeruire ad nauem inſtruendam, & iter parandum, vt diſtinguendo vnum Caſum ab alio *firmat Rota in Romana Aſſecurationis 26. Iun. 1673. §.vnicum obiectum, & ſeqq. coram Reuerendiſſimo Damaſceno, & dilucidè R.p.d. de Luca d.diſc.111. d num.3. vſque ad 11. lib.8. de credit. & in prima huius cauſæ deciſione §.ſed vltra id*, & melius examinādo ſingillatim apocam aſſecurationis fuit firmatum *in ſecunda à §. primo repetebatur vſque ad §.opponebatur ſecundo loco*, quæ reſponſiones in omnibus DD. placebant, nec viſæ ſunt repetendæ, cum ibi egregiè habeantur extenſæ.

Non obſtat pariter quoad nauim Arme
11 di Gieruſalemme † fuiſſe in varijs partibus Europæ procuratas plures aſſecurationes, quæ cum valdè excederent valorē nauis, & illarum mercium occaſionem dederint cuidam reductioni in Ciuitate Marſiliæ, perquam fuit declaratum Aſſecuratores ibi comparentes teneri tantum ad rationem 18. pro quolibet centenario; nam vltra optimam reſponſionem *in ſecūda Deciſione Cauſa §. opponebatur tertio & ſeq.* datam, & à DD. approbatam, quod hæc reductio tanquam alibi facta vti res inter alios acta nō valeat prȩiudicare aſſecurationi hic Romæ factȩ: Placebat etiam alia, quod in caſu prȩſenti ſubiectum aſſecurātionis fuit Cambium maritimum
12 ab † Abraham cum nauarco initū. Ideoq; parum referunt aſſecurationes aliorum ſuper mercibus, quȩ non cadunt ſub iſta
13 aſſecuratione, † vt cæteris adductis reſpondit *Rota in cit. Rom. Aſſecurationis 26. Iunij 1673. §. quo verò coram Reuerendiſſ. D.meo Damaſceno, & tradit Giurb. obſer. 73. numer. 28. & R.p.d. de Luca diſc. 106. num.18. verſ. ſed pariter. & numer.22. lib. 8. de Credito.*

Non placuit DD. obiectio, quod non exhibeātur apocæ originales Cambij maritimi à nauareis ſubſcriptæ, quia vltra quod exiſtentiam ipſorum Cambiorum approbauerunt aſſecuratores ipſi, dum illa aſſecurauerant, & illorum, vigore ſuā mercedem, & præmium aſſecurationis conſecuti ſunt, & ideò non debent hodiè
14 in caſu ſibi † præiudiciali eam impugnare iuxtà regulam 38. *de regul. Iur. in 6. & l.8. C. de his quibus, vt Indign. & ibi gloſ. vnic. in fine, & firmat ſecunda Deciſio Cauſa §.at dupliti reſponſione*, dùm iſtæ apocæ fuerunt tempore non ſuſpecto per ipſos Debitores recognitȩ mediantibus duobus publicis notarijs, & de ipſis Aſſecuratores inet mentionem fecerunt in ipſa aſſecurationis apoca, quando præmium ſupradictum receperunt, impereeptibile videtur dicere, quod non conſtet de earum exiſtentia, & quod tot perſonæ voluerint infallitatem ineundam conſpirare; Vnde ſtante hac veriſimilitudine, & adminiculis
15 receptionis † prȩmij, & illius enunciatiuæ plenè probare, & ſi ſit exemplum ſæpiſſimè dixit Rota in Deciſionibus *in vltima Cauſa deciſione § final. cumulatis & in Bonon. Bonorum 21. Iunij 1675. §. coniectura & ſeq. coram me, & in Praten. Coadiutoriæ 25. Iunij 1677. coram R.p.d. meo Emerix, & in eadem 31. Ianuarij 1678. coram R.p.d. meo Vice Comite.*

Et ita vtraq; &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MALVETIIS.

Veneris 13. Ianuarij 1679.

ARGVMENTVM.

Immiſſio non retardatur fideicommiſſario à Creditoribus hæredum grauatorum pro indiuiſo & ſi ſint poſteriores dotibus non poſſunt retinere bona libera illorum, ſed prius ex illis dotes ſunt detrahendæ, & ſufficit fideicommiſſario vt offerat bona illis tangentia non creditum.

SVMMARIVM.

1 *Relationi tertij Periti ex officio electi ſtandum eſt.*

2 *Maximè ſi ab eius relatione non fuerit reclamatum.*

3 *Immiſſio datur fideicommiſſario pro indiuiſo dum detractiones ſunt certa ratione quota.*

4 *Creditores hæredum grauatorum non poſſunt impedire immiſſionem pro indiuiſo ſicut nec poſſent ipſi hæredes grauati.*
Nemo plus iuris in alium transferre poteſt quam ipſe habeat ibidem.

5 *Dos*

5 *Dos vigore* Auth. res quæ *prius detrahi-*
tur ex legitima grauatorum quam ex bo-
nis fideicommiſſi.

6 *Et non poteſt detrahi ex bonis fideicommiſ-*
ſi relictis bonis liberis pro Creditoribus
poſterioribus.

7 *Immiſſio non retardatur ex credito ſatiſ-*
facto.

8 *Fideicommiſſarius vt immiſſionem obtineat*
aduerſus Creditores grauatorum non te-
netur offerre creditum, ſed ſufficit, vt of-
ferat bona illis debita.

DECISIO C.

DIxerunt Domini die 28. *Martij* anni
proximè elapſi declarandam eſſe Sen-
tentiam R.p.d. mei Taię concedentē retē-
tionem Marchioniſſæ Portiæ, & Panninę
aduerſus Immiſſionē per Lutium in bonis
hæreditarijs Laurentij Maluetij petitā, &
reſpectiuè conceſſam, quod nempè data
retentione dictis Sororibus in medietate
bonorum pro legitima hæredum graua-
torum, in alia medietate concederetur
Immiſſio pro indiuiſo Lutio Actori: hæc
vnica tantum parte informante deciſio
emanata, fuit vtraque parte audita die
17. *Iunij* pariter anni prĝteriti ad trutinam
reuocata, & non reſoluta, & tandem ſub
hac die confirmata.

Certus enim DD. videbatur ſtatus hæ-
reditatis Laurentij Maluctij Teſtatoris
demptis libris 3400. pro valore 20. bubul-
carum deficientium in Prædio Plumatij, in
libris 98760. iuxtà tenorem relationis
1 tertij † Periti ex officio electi, cui omninò
ſtari debet *Rot. in rec. dec.* 132. *numer.* 24.
par. 15. *& dec.* 281. *num.* 1. *& dec.* 315. *nu.*
2. *par.* 16. maximè dum ab eius relatione
non fuit appellatum, ſed ſecundum eius
normam partes ipſæ paſſæ ſunt ad vlte-
2 riora † in cauſa procedi, & diſputari *Rot.*
in rec. dec. 251. *num.* 10. *par.* 17. *& latè in*
deciſione quæ reuidetur §. *Præſuppoſito.*

Et per conſequens cum Portia, & Pan-
nina ſint Creditrices hęredum grauatorū,
non autem fideicommiſſi, debent ſatisfie-
ri ſuper eorum legitima vt dicitur in ipſa
met Sententia R.p.d. mei Taiæ, quæ legi-
tima eſt medietas dictæ hæreditatis, & in
alia medietate debetur immiſſio pro in-
diuiſo Lutio fideicommiſſario dum detra-
3 ctiones † ſunt certæ ratione quotæ iuxtà
ſtylum Rotæ relatū *per Add. ad Gregor. dec.*
185. *numer.* 4. *& Rot. in rec. dec.* 6. *num.* 10.
par. 16. *& dec.* 178. *num.* 9. *cum ſeq. par.* 17.
& non poteſt impediri ſub prætextu retē-
tionis pro detractionibus & creditis ſoro-
ribus debitis, quia ſicuti ſi viuerent ipſi
hæredes grauati non poſſent impe-
4 dire † immiſſionem pro indiuiſo ex ca-
pite legitimæ ita nec illam valent retar-
darē ſorores ipſorum Creditrices ex re-
gula quod nemo plus Iuris de qua *in l. ne-*
mo plus iuris ff. de regul. iur. Rota coram
Gregor. dec. 362. *num.* 7. *& plenè reſpondet*
alia deciſio §. *non obſtat.*

Nihil facit quod dotes Panninæ Senio-
ris, & filiarum Monialium ſint detrahen-
dę ex ipſo fideicommiſſo vigore *Auth. res*
quæ C. commun. de legat. Quia cum vt ſu-
pra dictum eſt adſit legitima hæredum
grauatorum ex hæreditate detrahenda,
5 ex ipſa † prius ſolui debent dotes ante
quam deueniatur ad bona fideicommiſſa-
ria cum remedium *Auth. res quæ* ſit ſubſi-
diarium *Rota coram Gregor. dec.* 666. *num.*
9. *cum ſeqq. & coram Peuting. dec.* 351. *nu.*
num. 25. *cum ſeqq. & in rec. dec.* 531. *in fi-*
ne par. 13. & ideò dotes, & ſignanter illa
Panninæ quæ eſt anterior quocumque
credito prius detrahi debet ex ipſa legiti-
6 ma † libera, non autem ipſa legitima re-
tineri pro creditis poſterioribus, & peti
reſiduū in bonis fideicommiſſi cōditiona-
liter tantū & in ſubſidiū alienabilibus. *No-*
guerol. alleg. 4. *nu.* 39. *& alleg.* 40. *nu.* 60. *&*
ſeq. Ciriac. controu. 328. *n.* 33. *cū ſeq. Franch.*
dec. 519. *per totā ibiq. benè declarat Moderr.*
Additionator de Luca n. 3. *Salgad. in Labyr.*
Credit. par. 2. *cap.* 5. *à n.* 15. *vſq; ad finem.*

Et quatenus etiam Creditum excedens
legitimam eſſet detrahendum ex Aſſe fi-
deicommiſſario; tamē cum ab anno 1664.
de quo hæc lis inchoauit ſorores prædi-
ctæ perceperint fructus totius fideicom-
miſſi, qui calculati ex ſola rata librarum
41130. quæ remanerent nitidæ pro fidei-
commiſſo ad rationem quinque, aut qua-
tuor pro centenario non ſolum æquant
creditum ſororum, ſed illud longè exce-
7 dunt, † non poſſunt immiſſionem euitare
prętextu crediti omninò ſatisfacti, & ex-
tincti vt firmatur *in præcedenti deciſione*
§. *finali.*

Non obſtat quod Creditor non tenea-
tur accipere in ſolutum bona ſui debito-
ris, & quod fideicommiſſarius pro obti-
nenda Immiſſione teneatur offerre in-

grum

tegrum Creditum. Quia vt fuit dictum ſorores præfatæ non ſunt Creditores fideicommiſſi,ſed tantum hæredum grauatorum, & ideo fideicommiſſarius,qui non vult immiſſionem in bonis grauatorum non tenetur eorum debita ſoluere, ſed liberatur offerendo portionem bonorum ipſis grauatis debitam, non autem tenetur fideicommiſſarius pecuniam effectiuã refundere dum bona tantum grauato debetur, cuius iura, & non vltra experiri poſſuut ſorores prædictæ ex ſuperius firmatis. Si vero aliqua portio remanet deducenda ex fideicommiſſo fuit conſumpta ex fructibus & non poteſt impedire immiſſionem,vt fuit dictum in antecedenti §. Reliqua obiecta DD. non ſunt viſa releuantia vti contraria Sentētię R.p.d. mei Taiæ fauorabili ipſis ſororibus qua ſuppoſita in hac Inſtantia proceſſum fuit.

Et ita vtraq; &c.

CORDVBEN. BENEFICII.

Veneris 13. Ianuarij 1679.

ARGVMENTVM.

Nuncius Hiſpaniarum quomodo procedere debeat in collatione beneficiorum. Narratiua valoris quomodo probanda, & an iuuet narratiua partis.

SVMMARIVM.

1 *Nuncius Hiſpaniarum non poteſt conferre beneficia ducatorum 24. niſi prius ei conſtiterit de valore.*

2 *Nuncius Hiſpaniarum dicitur contuliſſe ante factam informationem ſi in ipſa collatione commiſit informationem ſuper valore.*

3 *Litteræ Apoſtolicæ non habent viam executiuam, quando ſuper illarum non executione emanauit Sententia.*

4 *Valor per non exceſſum non dicitur probatus ex probationibus per aſcenſum.*

5 *Gratia dicitur ſubreptitia ſi eſt obtenta ſub falſa narratiua valoris.*

6 *Narratiua ducatorum 30. per non exceſſum probatur ex alia partis 24.*

7 *Declara ſi illa partis fuerit acceptata ſecus ſi impugnetur.*

8 *Valor non probatur ex narratiua partis, quæ apparet erronea ex teſtibus de maiori valore deponentibus.*

DECISIO CI.

Perpetuum ſimplex Beneficium, ſiue Præſtimonium loci de la Parilla Corduben. Diæceſis vacans per obitum Franciſci de Vegas Contulit Reuerendiſſimus Nuntius Hiſpaniarum Gundiſaluo Antonio de Sarrauia cum ſolita narratiua 24. ducatorum auri de Camera per non exceſſum, idemque à Sede Apoſtolica ſub narratiua ducatorum 30. pariter per non exceſſum à Sede Apoſtolica impetrauit Ferdinandus de Chaues, cum autem in partibus orta fuiſſet his ſuper validitate prouiſionum Gundiſaluus ſententiam fauorabilem abſolutoriam reportauit, ex Cauſa per appellationem mihi Commiſſa dedi dubium *An litteræ Apoſtolicæ ſint iuſtificata, & exequendæ* per DD. negatiuè reſolutum.

Non dubitarunt DD. Prouiſionem Reuerendiſſimi Nuntij d. Gundiſaluo factam eſſe nullam, & inualidam, quia proceſſit antequam ſibi conſtiterit ex Teſtibus fide dignis de valore ducatorum 24. per non
1 exceſſum, † vt eſt neceſſe iuxtà formam facultatum Reuerendiſſimo Nuntio à Sede Apoſtolica conceſſarum quas refert *Garz. de Benefic. par. 5. cap. 3. num. 84. & Sæpiſſimè dixit Rot. & ſignanter in Illerden. Benefic. 27. Iunij 1670. §. & tanto magis, & 28. Nouembris eiuſdem anni §. ſubſiſtit etiam coram Illuſtriſſimo D. meo Calataiu Magno Status Mediolani Cancellario, & in Aſtoricen. Benefic. 1. Aprilis 1672. §. Petrus verò, & 5. Decembris eiuſdem Anni §. quod autem coram eodem Reuerendiſſimo D. Calataiu, & in Burgen. Benefic. 27. Iunij 1672. §. nullitas vero, & 14. Aprilis 1673. §. quamuis enim, & ſeqq. coram Reuerendiſſimo D. Caſtrillo Archiepiſcopo Cæſaraugustan. & alijs cumulatis in alia Aſtoricen. Benefic. 6. Iunij 1678. §. non obſtat anterior prouiſio coram R.p.d. meo Vicecomite.*

Quod autem Reuerendiſſimus proceſſerit ad Collationem ante habitam formalem Informationem veri valoris clarè apparet ex tenore ipſius Collationis in qua committitur verificatio dicti valoris
2 coram certo Iudice facienda, † quæ excludit antecedētem valoris cognitionē

&

& ſic gratia remanet nulla, *vt firmant omnes deciſiones in antecedenti §. allegatæ.*

Attamen Litteras Apoſtolicas Ferdinandi non eſſe exequendas dixerunt duplici fundamento primo quia Ferdinandus fuit reiectus in partibus per ſententiam declarantem validam prouiſionem Reuerendiſſimi Nuncij, cum abſolutione ab impetitis per Ferdinandum ideoque Litteræ A-
3 poſtolicæ † remanſerunt vulneratæ ita vt pro earum executione agi non valeat executiuè *Lother. de re benef. lib. 1. qu. 11. nu. 114. Gonzal. ad regul. 8. gloſſ. 6. num. 203. & ſeqq. Rot. coram Bich. dec. 667. numer. 2. & 3. & coram Coccino dec. 78. per tot. & coram Zarate dec. 103. num. 2. & ſeqq.*

Secundo quia non videbantur Iuſtificatæ; nam omiſſa diſputatione aliorum in litteris narratorum, quæ nec apud Dominos, nec apud hinc inde ſcribentes videbantur controuerſa non ſubſiſtit narratiua valoris in ducatis 30. per non exceſſum; teſtes enim deponunt; quod hoc Beneficium habet in fructu Faneeas 50. tritici, & 24. Hordei iuxtà Taxmias compulſatas, quæ iuxtà pretium relatum per quinquennium à teſtibus *Sum.* Gundisſalui *num. 5.* aſcendrint ad regalia 1900. quæ redacta ad monetam Argenteam, & deductis expenſis conſtituunt ſummam longè excedentem ducatos 30. ideoque ex hac pro-
4 batione † per aſcenſum non dicitur probatus valor per non exceſſum narratus *Rot. coram Greg. dec. 13. numer. 5. & dec. 147. numer. 1. ibique Add. litt. A. & deciſ. 379. numer. 2. & coram Bich. dec. 244. numer. 20. & ſequen.* cum valor narratus ſit Pars Gratiæ eo non iuſtificato gratia re-
5 manet nulla, † & ſubreptitia, nec eſt locus illius executioni; vt eſt communis concluſio *de qua Felin. in cap. ad aures concluſ. 7. in fin. de reſcript. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 1. num. 62. Rot. coram Cardinali Celſo dec. 76. num. 15. & coram Bich. dec. 244. numer. 18. & in recent. dec. 73. num. 15. par. 14.*

Nec placuit reſponſio, quod valor in
6 ducatis 30. per † non exceſſum ſit iuſtificatus ex ipſa narratiua Partis in ducatis 24. per non exceſſum ita vt ſi non excedit 24. multo minus 30. quia poſſet procedere motiuum ſi Ferdinandus ipſam narratiuam Gundiſalui acceptaſſet cum eam impugnet, & vti falſam redarguat aſ-
7 ſerendo † fructus ad longè maiorem ſummam aſcendere *Sum. Gundiſalui numer. 4.* non poteſt dicta narratiua vti, & in ea ſe fundare *iuxtà regulam Text. in cap. ex eo 38. regul. Iur. in 6. Rot. in rec. dec. 353. numer. 53. par. 9. & coram Eminentiſſ. Otthob. dec. 109. numer. 15. & ſeqq.* maximè eum ex Teſtibus per Ferdinandum examinatis conſtet de erroneitate Confeſſionis, quæ ſicuti non præiudicat Confitenti
8 ita † nec iuuare poteſt Ferdinandum ad effectum probandi valorem per non exceſſum *Rot. coram Dunozett. Iun. dec. 694. numer. 4.*

Et ita vtraq; &c.

PRATEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 23. Ianuarij 1679.

ARGVMENTVM.

Omiſſio concurſus in Parochialibus de Iurepatronatus Eccleſiaſtico quando Patrono præiudicet, vel non, & quid Patronus teneatur agere, vt ei omiſſio non præiudicet.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ.*
2 *Patronus Eccleſiaſticus tenetur pro Parochiali plures Clericos Examinatoribus nominare, & vnum ex renunciatis habilibus Epiſcopo præſentare.*
3 *Nominatio plurium Clericorum in Parochialibus de Iurepatronatus eſt de forma.*
4 *Præſentatio conditionalis nihil ponit in eſſe.*
5 *Præſentatio quæ dicatur, & per quæ verba fiat.*
6 *Præſentatio ad Parochialem facta ante nominationem ad concurſum eſt nulla.*
7 *Concurſus omiſſio non præiudicat Patronis, ſed ſolùm Ordinario ad quem ſpectat eu indicere.*
8 *Declara dummodo Patronus fecerit validam nominationem ad concurſum, & validam præſentationem.*
9 *Præſentatio facta contra formam Concilij non impedit deuolutionem.*
10 Seraphin. deciſ. 1238. *declaratur.*
11 *Concurſus non requiritur in Parochialibus de Iurepatronatu laico, ſed ſolum examen Præſentati, & Inſtituti.*
12 Deciſio 1238. Seraphini *loquitur in Iurepatronatu laico.*

ﬆa contra formam Sacri Concilij, & Bul-
9 læ eſt † omnino nulla, & inualida, & per conſequens non poteſt impedire deuolutionem *Gonzal. ad regul.* 8. *gloſ.*8. *num.* 40. *& ſeq. Rota coram Bich, dec* 461. *numer.*21.

Hinc non applicantur doctrinæ allegatæ pro Cicognino quia procedunt ſuppoſitis terminis habilibus adimpletæ formæ Concilij, & Bullæ, quæ ex ſupra-
10 dictis † non fuit ſeruata, & deciſio 1238. *coram bo.me. Seraphino* pariter loquitur in terminis præſentationis validæ, in qua Ordinarius in Inſtitutione peccauerat eam faciendo contra formam Concilij, & Bullæ, dum agebatur de Iurepatronatus laicorum, in quo non habet locum Bulla, & Concilium, ſed ſufficit quod præſentatus
11 ab Examinatoribus † examinetur & idoneus repertus inſtitui debet iuxtà præſcriptum Sacri Concilij *ſeſſ.*24. *cap.*18. *de reform.* & notant poſt alios *Add. ad Greg. deciſ.* 494. *num.* 4. & quod dicta deciſio Se-
12 raphini emanauerit † in cauſa Parochialis de Iurepatronatus laicali liquet ex antecedenti deciſione illius cauſæ coram Robuſterio *inter diuerſ. par.*4. *dec.* 649. *in principio* vbi ſupponit præſentationem fa-
13 ctam † infra quadrimeſtre eſſe validam, quod tempus datur tantum Patronis laicis *c.cum propter de Iurepatr. c.vnico* S.*verum eodem tit. in 6. & eandem deciſionem Seraphini* ita intellexit *Rota coram Manzaned. dec.*182. *num.*4.

Quæ de nouo dicuntur circa inhabilitatem Orlandi DD. non placuere, quia conſtat de eius approbatione ad hoc beneficium facta per Examinatores Vrbis de qua in litteris ſuæ prouiſionis *præſenti Sum. numer.* 1. & Ordinarius Pratenſis defunctus teſtatus fuit eundem exercuiſſe ſpatio quatuor annorum curam animarũ, & ad hoc vlterius non tenetur, cum eius litteræ ſint in forma gratioſa, quæ cum non
14 ſoleant † expediri niſi verificatis omnibus narratis non egent alia iuſtificatione *Rot. in rec. dec.*90. *ſub num.* 6. *& dec.*247. *num.* 6. *par.* 17. *& in alijs paſſim.*

Et ita vtraq; &c.

FAVENTINA PENSIONIS.

Veneris 27. Ianuarij 1679.

ARGVMENTVM.

Penſio reſeruata cum clauſula *Dummodo remaneant centum &c.* quando ſit nulla in totum ob clauſulæ non verificationem, & quando releuetur Penſionarius ab onere verificationis; vel quando ſit reducenda.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* dummodo remaneant centum &c. *verificari debet de tempore gratiæ alias penſio eſt nulla.*

2 *Et verificari debet omni tempore cum habeat tractum ſucceſſiuum.*

3 *Congrua debetur deductis oneribus Eccleſiæ.*

4 *Teſtes non deponentes præciſe non probant maximè in concurſu aliorum melius ſpecificantium.*

5 *Fides informis & facta lite pendente non probat.*

6 *Penſionarius releuatur ab onere probandi remanere centum ex obſeruãtia* 30. *annorum.*

7 *Dummodo obſeruantia trigenaria ſit perfecta, completa, & continuata.*

8 *Penſio ab initio validè conſtituta ſi expoſt non remaneant centum reducitur non annullatur in totum* & num.10.

9 *Penſionarius non tenetur ad verificationẽ clauſulæ* dummodo &c. *quando Titularis narrauit fructus Papæ & ſe obligauit ad penſionem.*

11 *Rota alias admiſit oblationem Penſionarij de adminiſtrando fructus Eccleſiæ ſubeundo onera illius & ſoluendo congruam Rectori.*

DECISIO CIII.

Pro nullitate penſionis ducatorum 70. reſeruatæ ſuper fructibus Eccleſiæ Parochialis S. Stephani Caroleti Fauẽtinæ diœceſis pronunciauit A.C. & duæ prodierunt deciſiones 20. *Martij &* 11. *Decembris* 1676.*coram Illuſtriſſ. D.Calataiu*, coram quo 18. *Martij* 1678. repropoſita, &

& non reſoluta cauſa ſuper reſolutis, ego eius vice ad Magni Cancellarij Status Mediolani munus tranſeuntis ſuper ijſdẽ DD. conſului qui reformandas eſſe deciſiones reſponderunt.

Standum alij in deciſis dicebant. Cum enim penſio ſit reſeruata ſuper fructibus Parochialis quorum valor fuit narratus aſcẽdere ad ducatos 180. auri de Camera adiecta clauſula *dummodo remaneant centum ducati ſimiles pro Rectore* Penſionarius arctatur ad verificationẽ dictæ clau-
1 ſulæ nedum de † tempore impetrationis alias penſio redditur in totum nulla *Rot. in rec. dec.* 196. *nu.* 11. *& duobus ſeqq. par.* 7. *& dec.* 69. *nu.* 1. *par.* 16. *& dec.* 220. *num.* 2. *&* 25. *par.* 17. verum etiam de præſenti cum habeat tractum ſucceſſiuum, & verificari debeat omni, & quocumque tem-
2 pore † *Rota coram Seraphin. dec.* 951. *nu.* 4. *& coram Caual. dec.* 383. *& coram Bich. dec.* 225. *num.* 12. *& in prima deciſione huius cauſæ* §. *quidquid enim*, *& in ſecunda* §. *ſubſiſtit enim*.

De tempore reſeruationis nulla apparet facta iuſtificatio. De præſenti verò nõ reſultat in valore narrato nam ex octo teſtibus per ipſum Penſionarium examinatis conſtat Parochialem habere in redditu ex Primitijs, & fructibus vnius Poſſeſſionis corbas 180. frumenti, & 17. bladæ, quæ ad rationem iuliorum octo pro qualibet corba reſpectu frumenti, & ſex reſpectu bladæ vt alias calculauit Penſionarius in quadam fide per eum producta *Sum. Rectoris num.* 3. conſtituunt ſummam ſcutorum 157. ex quibus demptis ſcutis
3 94. pro expenſis, † & oneribus neceſſarijs Eccleſiæ vt adhunc effectum ſemper practicauit *Rota & ſignanter corã Buratt. dec.* 418. *in principio & firmauit* 1. *deciſio huius cauſæ* §. *finali* non remanent niſi ſcuta 60. circiter annua vt ex calculo *Sum. Rectoris nu.* 4. quę nec pro penſione, nec pro congrua ſufficiunt, vt firmat *vtraque deciſio* §. *finali*.

Neque maioris valoris probationem conſtituunt teſtes examinati de ann. 1651. ſuper Statu Beneficiorum Diœceſis Fauentinæ, quia illi fuerunt examinati ad perpetuam rei memoriam in alia cauſa, nec præciſe depoſuẽ de effectibus cõtrouerſæ Parochiæ, nec de oneribus quibus
4 eſt ſubiecta, † & ideo nihil probãt maximè in concurſu aliorum teſtium præciſe deponentium, vt firmant *deciſiones cauſæ in* §. *penultimo*.

Sicuti non meretur attendi fides extraiudicialis vltimo loco exhibita, cum ſit lite pendente procurata, & informis;
5 quæ proinde in propoſito † nullam fidẽ facit *Rota coram Buratt. dec.* 468. *num.* 3. *& coram Dunoz. Iun. dec.* 880. *num.* 4. *& in rec. dec.* 120. *num.* 3. *&* 4. *par.* 17. *& in alijs paſſim*.

Nec releuari dicebant Penſionarium
6 ab onere † iuſtificationis ex lapſu 30. annorum, quia non concurrit continuata obſeruantia ſolutionum. Nam ab anno 1636. de quo fuit reſeruata penſio vſque ad annum 1648. de quo obijt Burgius primus Titularis datur vnum tantum Inſtrumentum quietantiæ de anno 1641. pro terminis vſque tunc decurſis, & poſt obitum Burgij non probatur exacta penſio niſi per ſexennium, licèt Seuerolus Secundus Titularis vixerit viginti annis, & dato etiam quod Seuerolus ſemper ſoluerit cumulatis quinque annis primi Titularis cum viginti vitæ ſecundi non adeſſet obſeruantia trigenaria, quæ re-
7 quiritur † perfecta completa, & continuata *Rota coram Greg. dec.* 57. *num.* 5. *& coram Dunoz. Iun. dec.* 880. *num.* 10. *& in rec. dec.* 265. *num.* 5. *&* 6. *par.* 15.

Alij autem dubitantes de viribus deciſionum ad receſſum inclinabant Conſiderantes quod Penſio ab initio fuit validè conſtituta, & reſeruata, & ideo licèt ex põſt beneficium fuerit effectum dictæ Pẽſionis incapax ex quo de præſenti non remaneant centum pro Rectore, tamen
8 non eſſe locum annullationi † Penſionis in totum, ſed conuenienti reductioni, vt tradunt *Garz. de Beneſic. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 400. *& ſub num.* 424. *vbi refert per extenſum deciſionem Orani*, *& ſignanter verſ. nam Papa Tondut. de Penſion. qu.* 88. *num.* 17. *& ſeqq. Rota in rec. dec.* 306. *num.* 22. *par.* 10. *& coram Seraphin. dec.* 951. *num.* 4. *& coram Bich. dec.* 255. *num.* 12. & optimè ſic diſtinguendo pariter firmatum fuit *in Maioricen. Penſionis* 8. *Iunij* 1674. §. *Alij autem diſtinxerunt coram R. p. d. meo Rondinino vbi alia cumulantur*.

Quod autem de tempore reſeruationis beneficium eſſet capax Penſionis reſeruatæ, & remanerent centum per Pontificem præſeruata ad fauorem Rectoris deducebant ex eo quia ipſe met Titularis medio

iuramento narrauit Pontifici reſeruanti fructus Parochialis in certa ſumma, & vlterius ſuſcepit in ſe onus iuſtificandi va-
9 lorem narratum vnde † ex confeſſione ipſius Titularis remanet iuſtificatus valor, & Penſionarius ad dictam verificationem non tenebatur, vt tradit *Lotter. de re benefic. lib.1. qu.38. num.49.& ſeq. Rot. in rec. dec.25. ſub num.3.par.8.& dec.187. num.13. par.11. & dec.83. num.3. par.17. & in Romana Penſionis 15. Ianuarij 1627. coram bo.me. Cardinali Virili*. Vnde dum à principio remanebant centum attenta narratiua Titularis facta in ducatis 180. à quibus detractis 72. pro Penſione remanebant ducati 108. etiamſi clauſula *dummodo &c.* debeat iuſtificari etiam in futurum, & non appareat centum rema-
10 nere eſt locus † reductioni, & modificationi, non autem nullitati in totum vt tradit *Rota in rec. dec.306. num.21. & 22. par.10.* cum alijs ſuperius relatis.

Placuit demum repetita oblatio pro parte Penſionarij, quod ipſe vult ſubire omnia onera neceſſaria Parochiæ, & ſoluere centum Rectori pro ſua congrua reſeruata, & ideo dixerunt Domini non eſſe ei denegandam adminiſtrationem redditunm Eccleſiæ cum hoc tendat ad vtri-
11 uſque litigantis commodum, † & fuit alias practicatum in cauſa Calaritana Penſionis in præſenti Rota coram R.p.d. meo Rondinino propoſita: quo verò ad terminos per Penſionarium exactos quos Rector prætendit male ſoluiſſe,& Penſionarius ritè exegiſſe de his DD. verbum non fecerunt.

Et ita reformarunt vtraq; &c.

MACERATEN. CANONICATVS.

Lunæ 13. Martij 1679.

ARGVMENTVM.

Conditio quod Reſignans habeat aliundè viuere in Reſignatione appoſita à quo poſſit opponi, & ex quibus dicatur iuſtificata. Idoneitas Reſignatarij ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ.*
2 *Conditio quod Reſignans habeat aliundè viuere appoſita in reſignatione reſpicit commodum reſignantis, & de ea non poteſt à Tertio opponi.*
3 *Maximè poſt mortem ipſius Reſignantis.*
4 *Iuſtificata dicitur ſi probetur poſſediſſe beneficia, & bona redditus conſiderabilis.*
5 *Conſuetudo Regionis attenditur pro determinanda honeſta ſubſtentatione Clerici quando non eſt determinata quantitas.*
6 *Subſtentatio congrua quæ requiritur pro Canonico ceſſat Canonicatu reſignato.*
7 *Reſignatio abdicat omne Ius à Reſignante.*
8 *Idoneitas probatur ex approbatione in examine facto in Curia etiamſi in partibus fuerit reprobatus.*
9 *Maximè ſi ante, & poſt examen fuit ab ipſo Epiſcopo reprobante approbatus.*
10 *Examen faciendum abſque oppoſitoribus non requirit partis citationem.*

DECISIO CIV.

Reſignauit Antonius Maria Vlixeus Canonicatum, & Præbendam Maioris Eccleſiæ Maceraten. fauore Antonij pariter Vlixei, & fuerunt expeditæ Litteræ Apoſtolicæ ſub duplici conditione, quod reſignans aliundè commodè viuere valeat, & Reſignatarius per diligentem examinationem ad dictum Canonicatum, idoneus fuerit repertus, & directæ fuerũt Vicario Generali Maceraten. qui declarauit illas non eſſe iuſtificatas, nec exequendas. Interpoſita appellatione interim obijt Reſignans; & Epiſcopus Canonicatum vti vacantem per obitum contulit Antonio Franciſco Saraceno, contra quem proſequens appellationem Antonius Vlixeus Reſignatarius reportauit à R.p.d. Parauicino ſententiam ſuper executione Litterarum reſignationis reuocatoriam illius Vicarij Generalis, & commiſſa cauſa per Signaturam Iuſtitię cum clauſura *Parito Litteris arbitrio* fuit propoſitum Dubium *An intret arbitrium prò retardatione Litterarum*, & Domini non intrare reſponderunt.

Litteræ enim videbantur iuſtificatæ, dũ veri-

verificatur vtraq; conditio eis adiecta,
1 ideoq;earum † executio retardati non debet *cap. ſi Capitulo Ibique gloſ. in verbo Exequatur de Conceſſ. Preb. Rota coram Eminentiſſ. Ottobono dec.261. num.1. & in rec. dec.80. num.1. & ſeq. par.11.cum alijs vulgatis*.

Prima conditio quod Reſignans poſſet aliundè commodè viuere, vltra quod eſt appoſita tantum fauore ipſius Reſignan-
2 tis, † & de ea à Tertio opponi non poteſt *R. p. d. de Luca de Beneſic. diſc. 22. num. 11. & Rota coram Royas dec.492. num.12. & in Tridentina Parochialis 5. Decembris 1646. §. quia animaduerterunt coram Eminentiſſ. Cardin. Cerro* & præſertim poſt
3 obitum † ipſius Reſignantis *Sarnen. in reg. de Triennal. qu.39. in fine Rota coram Seraph. dec. 457. ſub num. 5. & in recent. dec.107. num. 9. & 10. par.10. & dec.112. nu.29. in fine, & nu.30. par.16.*

In præſenti viſa eſt iuſtificari nedum quia Reſignans poſſidebat duo Beneficia in totum valoris ſcutorum 50. *Sum. Vlixeri num. 6. 7. & 8.* & Cappellaniam de Iurepatronatus familiæ Vlixeæ, cuius redditus conſiſtunt in cenſu ſcutorum 500. in ſorte *d.Sum. num.10.* nec non ei fuerũt aſſignati fructus vnius Prædij aſcendentes à ſcuta 58. vt ex Notula *Sum.num.11.* quę omnia cum conſtituant notabilem ſummã
4 negari † non poteſt, quin ea ſit ſufficiens prò commoda vitæ ſubſtentatione, vt tradunt *Pariſ. de reſignat. lib.5. qu.6.nu.155. & ſeq. Garz. de Beneſ. par.2.cap.5.nu.114. & 116. & ſeqq. Rota in rec. dec.161. num. 4. par. 5. & in dicta Tridentina Parochialis 5. Decemb. 1646. coram Eminentiſſ. D. Card. Cerro §. Quia cum in diaceſi*.

Potiſſimè qnia in Conſtitutione Synodali Patrimonium Clerici ſtatuitur in ſcutis annuis 36. ex quo ſufficientia Ho-
5 neſtæ ſubſtentationis de † ſumi ſolet in hac materia, in qua cum de Iure non ſit determinata quantitas conſuetudo regionis attenditur *Menoch. de arbitr. lib.2.caſ. 216. num.14. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. par.2. alleg.19. num.8. & ſeqq. & ſub n.12.* non attẽto particulari decreto Cardinalis Centini olim Epiſcopi Maceraten. ſuper certo redditu Canonicis aſſignando de cuius obſeruantia non conſtat,quia etiam data validitate, & vſu non erat ne-
6 ceſſarius † talis redditus in Reſignante, cum per reſignationem ceſſaret in eo Titulus Canonicatus, & omne Ius ab eo abdicaretur Iuxta Theoricam Doctorum
7 † *in cap. accepta de reſtit. Spoliat. & Rota coram Coccino deciſ. 1591. la ſeconda num. 34. & 35.* & fortius hodie cum per mortem ceſſauerit etiam neceſſitas ſe alendi ex allegatis ſupra.

Secunda conditio circa idoneitatem Antonij Reſignatarij, probatur ex relatione Examinatorum Vrbis, quibus citata parte fuit per Iudicem appellationis commiſſum non obſtante reiectione in
8 examine † in Partibus facto *Rota coram Seraph. dec. 968. num. 7. verſ. Accedit & coram Greg. dec.527. num.2. & coram Dunoz. Iun. dec.931. num. 8. verſ.non obſtat, & num.9. & coram Zarate dec.69. num.6.*

Maximè dum ab eodem Epiſcopo fuit ante promotus ad Sacerdotium, & diù fuit Canonicus in Collegiata Sancti Saluatoris eiuſdem Ciuitatis, & ab Examinatoribus Vrbis fuit habilis reputatus, quare non tranſit ſine ſuſpicione reprobatio facta in examine coram Epiſcopo, cui non erat delegatum examen, dum ante,&
9 poſt † ſemper fuit repertus habilis,& idoneus, vt conſiderat *Rota coram Seraph.dec. 968. num.8. & 9. & in rec. dec.348. num. 3. ad fin. par. 10. & dec.329. numer. 10. & 11. par.14. & dec.252. nu.3. par.17.*

Neq; obſtat, quod illud nouum examen factum in Curia proceſſerit abſque partis citatione ad intereſſendum examini, quia cum in præſenti non ageretur de aliquo Beneficio per concursũ conferendo, in quo alij adeſſent oppoſitores, ſed de probanda idoneitate ſolius Vlixei in
10 partibus reprobati † ſatisfuit demandare examen in Curia, & ſolus examinari abſq; noua partis citatione, vt diſtinguit *Rota coram Carilio dec.229. nu.3. & coram Peuting. dec.138. num.4.*

Defectus denique peblicationis tollitur ex deductis ex parte Antonij cum quibus Domini tranſierunt.

Et ita deciſum fuit R.p.d. meo Rondinino vice mei ægrotantis cauſam de ordine Rotæ referente vtraq; &c.

REA-

REATINA ALIMENTORVM

Veneris 21. Aprilis 1679.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & ſumptus litis debentur Pauperi fouenti bonum Ius, ideo de vtriuſq; requiſiti probatione agitur in præſenti deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta debentur conſtito de bono iure, & paupertate tantum.*
2 *Teſtes in cauſa diuerſa examinati non probant, niſi formiter repetantur.*
3 *Alimenta, & ſumptus litis decernuntur ne lis ob paupertatem derelinquatur.*
4 *Cauſa ſcientiæ dictum teſtis ſaluat, vel deſtruit.*
5 *Alimenta, vt debeantur debet probari quem non habere tot bona ſufficientia pro ſui, & litis ſubſtentatione.*
6 *Et debet coarctari negatiua quod aliunde haberi non poſſint.*
7 *Alimenta non debent concedi poſſidenti, aut aliunde habenti.*
8 *Nec ijs qui ſunt habiles ad laborandum proprijs manibus.*
9 *Sententia lata per contradictas præſumitur potius ob contumaciam, quam ob iuſtitiam lata.*

DECISIO CV.

Commiſſa mihi cauſa appellationis à ſententia A.C. per contradictas lata fauore Gabrielis, & Dominici de Renzatis reuocatoria alterius de partibus contra eoſdem de Renzatis pronunciatę abſolutoriæ fauore Franciſci Mariæ, & Ioſephi de Colellis à petita reintegratione ad poſſeſſionem vnius petij terræ ab ijſdem poſſeſſis, Fratres de Renzatis petierunt à Signatura Iuſtitię vt pręſtationẽ alimẽtorum demandaret, quę mihi reſcripſit *cum facultate illa ſubminiſtrandi*; quare ad eius normam dedi in primis dubium *An alimẽta, & ſumptus litis eſſent ſubminiſtranda* quod fuit per DD. negatiuè reſolutum.

Non videbatur enim cõſtare de vtroq; extremo adhunc effectum requiſito, paupertate nempè, & bono iure quorum vno
1 deficiente † actio quoque ad alimenta petenda ceſſat, & deficit *ad textum in l. ſi inſtituta §. de inofficioſo ff. de Inofficioſ. teſtam. Rot. coram Caualer. dec. 467. num. 1. & 554. num. 11. & coram Eminentiſſ. Ottbobon. dec. 152. num. 1. & ſeqq. cum alijs in Romana Saluiani 2. Martij 1676. §. his accedit, & in Spoletana fideicommiſſi 1. Iulij euiſdem anni in principio coram me.*

Quo enim ad paupertatem iſta non apparuit ſufficienter probata, quia vltra quod teſtes ad illam probandam adducti ſunt examinati in alia diuerſa cauſa ad alium finem, & inter diuerſas perſonas, qui propterea contra Colellos in dicto
2 Iudicio non † citatos nullum gradum probationis faciunt, niſi formiter repetantur *iuxtà textum in cap. inter dilectos verſ. nec atteſtationem de fide Inſtrum. cum alijs per Rot. coram Caualer. dec. 223. numer. 5. & in rec. dec. 305. numer. 7. par. 7.*

Conſiderabant DD. quod omnes teſtes loquuntur de Dominico vno tantum ex Collitigantibus, non autem de Gabriele alio litis conſorte, ideò non probata paupertate illius, qui poteſt litem ſubſtinere non intrat ratio decernendi alimenta, & ſumptus litis, quę conſiſtit in eo nè lis
3 propter † paupertatem derelinquatur iuxtà celebrem *text. ibiq; Bart. Angel. & Caſtr. in l. fin. C. de ordin. cognit. cum alijs allegatis in Nonantulana Bonorum 18. Martij 1667. coram Eminentiſſ. Cardin. Carpineo Vrbis Vicario §. Etenim & in alijs paſſim.*

Inſuper teſtes allati parum ſunt attendendi cum nullam reddant cauſam ſcientię, quę tamen in teſte dictum ſaluat, aut
4 deſtruit, † & ab ea regulatur iuxta plenè deducta *in Anconitana fideicommiſſi de Fatiolis 13. Maij 1678. §. Tertius licet coram me:* nec deponunt quod petens alimenta
5 ſit adeo Pauper, vt † non habeat tot bona, quę ſint ſufficientia pro ſuę perſonę, & litis ſubſtentatione *iuxtà text. in l. Paupertas §. ſed & propter paupertatem & ibi gloſ. in verbo Imparem ff. de excuſat. Tut. Add. ad Gregor. dec. 189. ſub numer. 7. verſ. paupertas & Rot. coram Carillo dec. 295. num. 5. cum alijs in cit. Romana Saluiani 2. Martij 1676. §. In præſenti autem, & 1. Iulij euiſdem anni §. quoad bonum Ius coram me.*
6 Et quidem coarctando negatiuam quod nempè illa aliunde haberi non poſſint iuxtà

iuxtà cumulata in dicta *Romana Saluiani coram me in loco mox citata*.

Et tollit omnem difficultatem probatio exhibita pro parte illorum de Colellis ex qua habetur iſtos Fratres de Renzatis plura ſtabilia poſſidere in Ciuitate,
7 & Territorio † Reatis vnde non debet decerni iſta, præſtatio alimentorum aliunde habenti *Rota coram Emin. Ottbob. dec. 152. num. 2. & in rec. dec. 54. num. 3. & 4. par. 15. & in firmana fideicommiſſi ſupra allegata* §. *Imo potius*.

Maximè cum probetur iſtos Fratres eſſe Induſtrioſos, & vitam agere emendo, & vendendo oues, boues, & ſimilia animalia cum alienis pecunijs negociando, & ſint vlterius vilis conditionis quibus non eſt indecorum proprijs manibus laborare; ideo non debet ijs præſtari alimenta dum ſunt habiles ad victum propria induſtria proprijſq; laboribus comparandum cum
8 quis prius † oporteat in ſudore vultus ſui veſci pane *vt tradit Scannarol. de viſit. carcer. lib. 2. cap. 7. numer. 7.* & firmatur etiam in terminis fortioribus *in citatis Romana Saluiani, & Firmana fideicommiſſi in vtraque ad finem*.

Bonum Ius non probatur, quia Colelli habent pro ſe Sententiam de partibus denegantem Fratribus de Renzatis petitam reintegrationem, quam licet reuocauerit A.C. tamen reuocatio proceſſit per contradictas, & ideo iſta Sententia reuocatoria non poteſt præbere præſumptionē
9 boni Iuris, † cum præſumatur lata potius propter contumaciam, quam propter Iuſtitiam *Scacc. de Sentent. & re Iudic. gloſ. 14. qu. 12. num. 47. Add. ad Gregor. deciſ. 371. nu. 10.* cum alijs *in Romana fideicommiſſi Proſperi Senioris de Caffarellis 15. Martij 1675.* §. *nec effectiuè in fine coram R.P.D. meo Bourlemont*.

Et ita reſolutum fuit propoſita cauſa mei vice adhuc ægrotantis per R.P.D. meum Emerix vtraq; &c.

FINIS.

INDEX

LOCVPLETISSIMVS RERVM, ET VERBORVM Quæ in hoc Volumine Deciſionum continentur.

A

ABſens vt expectetur ad electionem faciendam debet allegari ratio certi reditus deciſ. 70. n.7.

Alias non eſt expectandus, & electio eo non expectato facta eſt valida deciſ. 70. num. 8.

Non eſt expectandus quando neſcitur vbi degit deciſ. 70. num. 9.

Et ſolum intelligitur expectandum quando ſcitur eſſe in loco vicino, ex quo poteſt vocari deciſ. 70. num.10.

Acceptare.

Acceptaſſe decretum videtur qui procedit ad vlteriora vigore illius deciſ. 87. nu. 18.

Acceſſorium.

Acceſſorium ſortitur naturam ſui principalis deciſ. 3. num.23.

Accollans.

Accollans cenſum euadit illius debitor ac ſi à principio impoſuiſſet deciſ. 51. n. 2.

Acquiſitio.

Acquiſitio Iurium litigioſorum eſt prohibita *ex Statuto Vrbis lib. 1. cap.* 118. deciſ. 11. num. 9.

Sed non procedit quando eſt commixta cum alijs bonis, & Iura veniunt in conſequentiam deciſ. 11. num.10.

Acquirens.

Acquirens Bona confiſcata mediante ſolutione illa efficit proprium patrimonium deciſ. 16. num. 2.

Et ſuper illis poteſt conſtituere fideicommiſſum deciſ. 16. num. 3.

Cenſum tranſlatiue poteſt petere eius fructus deciſ. 59. num. 10.

Rem ſubrogatam idem eſt ac ſi rem cui ſit ſubrogatio acquiſiuiſſet deciſ. 68. num. 4.

Acta.

Acta integra eſſe debent deciſ. 28. nu. 7.

Tranſportari debent in termino præfixo; alias moderari debet inhibitio deciſ. 28. num. 1. & 5.

Tranſportari debent ab eo, qui vult cauſam proſequi deciſ. 28. nu. 2.

Declara procedere quando quis petit ſententiam confirmari, vel infirmari, ſed ſi vult induci rem iudicatam tenetur ea producere qui eam vult effugere deciſ. 28. nu. 3. & 4.

Tranſportari debent ea, quæ detegunt iuſtitiam, vel iniuſtitiam ſententiæ deciſ. 28. num. 8.

Tranſportari debent ab eo, qui dicit ſententiam nullam, & iniuſtam deciſ. 46. num. 8.

Actorum.

Actorum integritas probatur ex fide Notarij de ea teſtantis deciſ. 28. nu. 9.

Limita ſi ex ipſo extractu, vel aliundè conſtet defectu dec. 28. num. 10.

Tranſportatio probatur ex fide Notarij deciſ. 14. nu. 12.

Tranſportatio iuriſdictionem Iudicis conſolidat dec. 28. nu.6.

Non tranſportatio rem iudicatam inducit deciſ. 28. num. 3.

Actio.

Actio ad damna oritur ex denunciatione moleſtiarum deciſ. 4. num. 5.

Actor.

Actor fundamentum ſuæ intentionis probare debet deciſ. 98. nu. 5.

Actus.

Actus antecedens ex ſubſequentibus declaratur deciſ. 31. numer. 11. deciſ. 44. num. 19.

Conſecutiui ſunt attentata quando ſuper eis præceſſit inhibitio dec.54. nu.7.

Secus ij, ſuper quibus non cadit in-

hibitio deciſ. 54. num. 9.
Primus non nouatur per ſecundum reſciſſum, & annullatum, ſed cenſentur reſeruata Iura ex eodem competentia, deciſ. 97. num. 1.

Aditio.

Hæreditatis probatur ex alienatione bonorum deciſ. 16. num. 31.
Ex confeſſione deciſ. 26. num. 7.
Ex diuiſione bonorum hæreditariorum deciſ. 84. num. 3.
Ex poſſeſſione bonorum deciſ. 16. num. 30.
Non probatur ex actu dubio, & æquiuoco, qui potuit fieri citra Ius & nomen hæredis deciſ. 75. num. 13.
Maternæ eſt probanda, nec præſumitur, cum non detur ſuitas dec. 75. nu. 11.
Et per actus qui citra Ius, & nomen hæredis fieri non poſſint deciſ. 75. nu. 12.

Adminiſtrator.

Fabricæ non verſatur circa gubernium Eccleſiæ deciſ. 38. numer. 5. & deciſ. 58. num. 5.
Generalis rationem reddere poteſt etiam ſine libris deciſ. 7. num. 9.
Libros conficere non tenetur dum non adminiſtrauit deciſ. 7. num. 9.
Rationem reddere cogi non poteſt, niſi probetur exegiſſe dec. 7. num. 2.

Admiſſio.

Ad cauſam facta cum clauſula *docto de intereſſe* retrotrahitur facta iuſtificatione ad diem decreti deciſ. 15. num. 3.
Facta non dicitur niſi poſt probatum intereſſe dec. 32. nu. 4.
Futura importatur ex verbis *conſtito de intereſſe admittat* deciſ. 32. nu. 6.
Tranſactione ſopita cauſa non datur dec. 32. nu. 3.
Alia vide in v. *commiſſio*.

Admiſſionis.

Decretum retrotrahitur ad principium commiſſionis dec. 45. nu. 8.
Ante admiſſionem non poteſt quis gaudere effectu litis dec. 32. nu. 5.

Admiſſus.

Ad cauſam acta ſua facit vſque ad tempus admiſſionis etiamſi poſtea interceſſerit tranſactio inter alios colligitantes deciſ. 23. nu. 2.

Docere poteſt quandocumque de intereſſe dec. 32, nu. 1.
Terminum certum non habet ad docendum de intereſſe dec. 15, num. 8. & dec. 45, nu. 10.
Alia vide in v. *Intereſſe*.

Aetas.

Aetas quatuordecim annorum ſufficit pro Canonicatu Eccleſiæ Collegiatæ deciſ. 89. num. 14.
Item in Canonicatibus Germaniæ de conſuetudine deciſ. 89. nu. 15.

Affictus.

Affictus factus à Iudice citato Curatore hæreditatis eſt validus dec. 60. nu. 2.

Agnatus.

Agnati retinent nomen familiæ, non vero filij, & deſcendentes fœminarum deciſ. 24. nu. 6.

Alimenta.

Creditor concreditori preſtare non tenetenetur deciſ. 21. num. 1.
Et ſumptus litis ex fructibus non ex capitali detrahi debent deciſ. 21. nu. 2.
Decernuntur ne lis ob paupertatem derelinquatur deciſ. 105. nu. 3.
Non præſtantur ab eo, qui non poſſidet deciſ. 21. nu. 3.
Vt debeantur requiritur bonum Ius, & paupertas copulatiuè, & ſi vnum deficiat non debentur deciſ. 41. nu. 1.
Et quod aliunde haberi non poſſint dec. 41. nu. 7.
Vt denegentur ſufficit habilitas in propria induſtria dec. 21. num. 9. dec. 41. nu. 8. deciſ. 105. nu. 8.
Etiam in fœminis dec. 21. num. 10. & deciſ. 41. nu. 9. & de ratione num. 10.
Iudicis officio præſtanda requirunt bonum Ius, & paupertatem plenè probatam deciſ. 21. nu. 4. dec. 105. nu. 1.
Non debentur aliunde habenti deciſ. 41. num. 5. dec. 105. num. 7.
Nec habenti filios maſculos habiles ad ſubſtentandam matrem dec. 41. nu. 6.
Paupertas ad hunc effectum eſt probanda per teſtes formiter examinatos, vel per publica documenta deciſ. 21. num. 6. deciſ. 41. nu. 4.
Et probari dabet quod illa petens non habeat tot bona ſufficientia ad ſubſten-

tandum ſe & litem deciſ. 21. num. 7. deciſ. 41. num. 3. dec. 105. nu. 5.

Coarctando negatiuam, quod aliunde habere non poſſit dec. 21. nu. 8. dec. 105. nu. 6.

Taxantur arbitrio Iudicis dec. 59. nu. 4.

Et ſecundum conſuetudinem locorum deciſ. 59. nu. 5.

Veſtiarium Rota taxauit in ſcutis duodecim annuis, & alias plus dec. 59. nu. 6.

Alienatio.

Alienationes prohibita vſque ad certum tempus non cenſetur poſt illud permiſſa, ſed remanet prohibitio ex ipſo fideicommiſſo deciſ. 18. num. 6.

Declara id procedere in prohibitione ſimplici ad tempus; ſecus ſi per viam denegatæ potentiæ dec. 18. nu. 7.

Alienationis prohibitio ad tempus inducit fideicommiſſum ſub conditione ſi poſt tempus permiſſum non alienauerit deciſ. 18. num. 2.

Prohibitio comprehendit etiam hæredis iuſtitutionem quando eadem ſubeſt ratio dec. 18. nu. 12.

Maximè quando eſt facta cum clauſula *nullo modo* dec. 18. num. 13.

Allegans.

Allegans probare tenetur dec. 98. nu. 4.

Alternatiua.

Alternatiua diſpoſitionem dubiam incertam, & æquiuocam efficit dec. 10. nu. 2.

Efficitur ex dictione *ſeu* dec. 25. nu. 15.

Electionem dat diſponenti deciſ. 10. numer. 5.

Prius nec poſterius inducit, ſed actum tribuit cuilibet ex alternatis inſolidum, quando regitur ab vnico verbo, & oratione dec. 10. nu. 9.

Reſtringitur ad vnum, quando ad illius tantum fauorem eſt verificabilis deciſ. 10. nu. 17.

Succedere facit vnum per vulgarem quando alter eſt incapax ſucceſſionis dec. 10. nu. 18.

Et hoc de tempore purificatæ conditionis dec. 10. nu. 19.

Verificari ſufficit in vno ex alternatis dec. 25. nu. 16. & deciſ. 49. nu. 4.

Altius.

Altius tollere cuique licet vſque ad cælum dec. 92. num. 1.

Etiamſi luminibus vicini officiatur, dummodo id ex æmulatione non fiat deciſ. 92. num. 2.

Etiamſi præiudicium ſit monaſteriorum, & locorum piorum dec. 92. nu. 3.

Non licet quando luminibus ſcholarum publicarum officiatur dec. 92. nu. 8.

Declara id procedere in ædificijs coniunctis; ſecus quando intermediat via publica cum ſpatio legali dec. 92. num. 9.

Non licet quando loca publica penitus inutilia, & obſcura redderentur deciſ. 92. num. 12.

Secus quando non tollitur totaliter lumen, vel poteſt aliunde ſufficiens haberi dec. 92. nu. 13.

Animus.

Animus etiam ex actu nullo declaratur deciſ. 97. nu. 8.

Antidata.

Antidata ſuſpicio oritur ex defectu ſubſcriptionis trium teſtium dec. 11. nu. 23.

Sed videtur id procedere in apocis obligatorijs, in quibus requiritur ſubſcriptio teſtium ad formam *l. ſcripturas* non verò inquietantijs dec. 11. nu. 26.

Suſpicio ceſſat, ſi ſcriptura tempore non ſuſpecto ſit producta, & per partem, & Iudicem admiſſa dec. 11. nu. 24.

Ad Antidatam inducendam ſufficiunt coniecturæ, & ſimplices præſumptiones deciſ. 37. numer. 11.

Aperitio.

Aperitio oris commiſſa cum clauſula *arbitrio* concedi ſolet dec. 29. nu. 25.

Declara dummodo adſit iuſta cauſa, & conſtet de læſione; alias ſecus deciſ. 29. num. 26. & 27.

Concedi non debet ſine iuſta cauſa deciſ. 29. nu. 1.

Deneganda eſt in gratia conceſſa pro extinguendis litibus, quæ habuit ſuum effectum deciſ. 29. nu. 3.

Apoca.

Apoca priuata non probat anterioritatem dec. 37. num. 9.

Maxime concurrente inueriſimilitudine, & coniecturis, de quibus deciſ. 37. num. 10.

Simulata non præſumitur ad effectum repellendi Creditores, ſi illi de eo tem-

pore non vrgebant deciſ. 12. num. 19.

Vera præſumitur ſi habeat relationem ad inſtrumenta vera dec. 12. num. 20.

Appellans.

Appellans non tenetur docere de commiſſione cauſæ coram Iudice à quo non habente Iuriſdictionem deciſ. 40. num. 9.

Appellare.

Appellari non debet à ſententia iuſta deciſ. 4. num. 8.

Appellatio.

Admiſſa ſimpliciter retrotrahitur ad diem interpoſitionis, & cauſat attentata geſta medio tempore deciſ. 40. num. 12.

Etiamſi appellatio ſit commiſſa ſub banca, quia donec reformetur commiſſio eandem vim habet dec. 40. num. 15.

A die habitæ notitię non ſuffragatur in ſententia lata per contradictas quando quis à principio fuit perſonaliter citatus dec. 89. num. 2.

Deuoluit omnia ad Iudicem ad quem vigore clauſulæ *quam, & quas* deciſ. 73. num. 13.

Appellatione.

Interpoſita attentata ſunt omnia geſta ante, vel poſt ſignatam commiſſionem deciſ. 40. num. 14. & 21.

Declara dummodo appellatio ſit interpoſita infra decem dies; ſecus ſi commiſſio venerit abſque appellatione, & executio fuerit facta poſt decem dies abſque vlla inhibitione deciſ. 40. nu. 22.

Arbor.

Arborum cæſatio, & inciſio in quibus differant deciſ. 20. num. 5.

Architectus.

Architectus probat circa ſuam materiam dec. 58. nu. 2.

Argumentum.

Argumentum à contrario ſenſu etiam in contractibus valet deciſ. 22. num. 9.

Articuli.

Articuli admittuntur etiamſi dubitetur an probationes fuerint releuantes deciſ. 19. num. 4.

Admittuntur etiamſi materia directè, vel indirectè, & pro ſolo adminiculo ad cauſam faciat deciſ. 63. nu. 6.

Pro examine faciendo in Curia facile admittuntur deciſ. 63. num. 1.

Super materijs ſuper quibus iam fuit examinatum non ſolent admitti deciſ. 19. num. 6.

Limita ſi materia ſit magis diſtincta deciſ. 19. num. 67.

Item ſi contineant aliquid noui deciſ. 19. num. 8.

Et iſto caſu conceditur examen etiam poſt didicita teſtificata dec. 19. num. 9.

Obiectiui quando principaliter concernunt Ius dantis admittuntur deciſ. 19. num. 10. & 11.

Releuantes in prophanis ſunt admittendi deciſ. 19. num. 1.

Releuantia non eſt rigoroſè diſcutienda deciſ. 63. num. 7.

Releuantiæ in dubio ſunt admittendi deciſ. 63. num. 8.

Arundines.

Arundines ex ſilua cædua veniunt appellatione fructuum deciſ. 25. num. 20.

Et ex ipſis ſolui debet primitia deciſ. 25. nu. 21.

Aſſecuratio.

Aſſecuratio facta vltrà valorem nauis reduci debet dec. 99. nu. 11.

Sed ſi conſiſtat in Cambio, debet non ſolum excedere valorem nauis, ſed etiam valorem Cambij deciſ. 99. nu. 13.

Aſſecurationi locus eſt probato caſu ſiniſtro deciſ. 99. num. 2.

Vide etiam *Barattaria naufragium, nauis, oneratio.*

Aſſignatio.

Aſſignatio bonorum facta per Patrem in vita filijs, obſeruata, & teſtamento confirmata valet deciſ. 53. num. 24.

Cum clauſula *ad habendum* excludit ſubrogationem loco fideicommiſſi deciſ. 66. num. 12.

Contrarium ſi fiat in executionem laudi, in quo præſeruatur fideicommiſſum deciſ. 66. num. 14. & 15.

Cum clauſula *detractis detrahendis* facit præſumere omnem detractionem prius fuiſſe deductam deciſ. 66. num. 13.

Rei ad exigendum abſque datione in ſolutum importat commodius ius exigendi, non tranſlationem dominij dec. 87. nu. 11.

Aſſiſtentia.

Aſſiſtentia de ſtylo Regni Neapolis importat

tat immiſſionem in Saluiano, & alijs remedijs poſſeſſorijs deciſ. 7. num. 1.

Attentata.

Attentata ſunt poſt appellationem geſta deciſ. 20. num. 1.

Etiamſi appellatio ſit admiſſa cum clauſula *ſine præiudicio* quādo non ſunt compræhenſa in ſententia deciſ. 20. num. 3.

Poſt commiſſionem ſignatam, vel ante geſta ſunt attentata deciſ. 40. num. 14. & num. 21.

Declara dummodo ſit appellatum infra decem dies; ſecus ſi commiſſio venerit abſque appellatione, & executio fuerit facta poſt decem dies abſque vlla inhibitione deciſ. 40. num. 22.

Connexitatis ratione ſunt geſta omnia coram alio Iudice deciſ. 73. num. 14.

Continuatione excluduntur deciſ. 54. numer. 3.

Declara dummodo continuetur vt prius deciſ. 54. num. 4.

Secus ſi diuerſo modo adeundo Iudicem deciſ. 54. num. 5.

Vel ſi ſuper ipſa continuatione emanauerit inhibitio deciſ. 54. num. 6.

Conſecutiui actus ſunt attentati quando præceſſit inhibitio deciſ. 54. num. 7.

Conſecutiui actus, ſuper quibus non fuit inhibitum non ſunt attentata deciſ. 54. num. 9.

Executio facta poſt decem dies datos ad appellandum eſt attentata deciſ. 9. num. 13.

Ignorantia inhibitionis non excuſat ab attentatis, dum Procurator comparuit a quo potuerunt certiorari, & cenſentur certiorati deciſ. 73. num. 15.

Excuſat a pænis attentatorum, non ab illorum reuocatione deciſ. 73. nu. 16.

Poſt inhibitionem omnia geſta ſunt attentata deciſ. 20. num. 9. deciſ. 48. nu. 32.

Et debent ex officio per Iudicem reuocari deciſ. 20. num. 10.

Etiamſi pars non inſtet dec. 20. nu. 11.

Iudicium introductum coram vno Iudice ſuper ſcriptura per alium executa eſt attentatum deciſ. 12. num. 21.

Maxime ſi adſit commiſſio cum clauſula *quam, & quas &c.* deciſ. 12. nu. 22.

Mandatum de manutenendo datur pro purgatione attentatorum deciſ. 9. num. 5. & deciſ. 40. num. 18.

Et pro expenſis executiuum deciſ. 9. num. 6. & deciſ. 40. num. 19.

Manutentio datur inſtanti pro purgatione executionem paſſo, nec ſe habenti pro ſpoliato deciſ. 9. num. 14.

Monitorio infra annum reproducto cauſantur deciſ. 54. num. 11.

Monitione extraiudiciali non cauſantur deciſ. 54. num. 16.

Poſt pendentiam litis in Rota geſta ſunt attentata deciſ. 50. num. 7. & deciſ. 54. num. 1.

Poſſeſſio capta poſt interpoſitam appellationem eſt attentata ſi appellatio poſtea ſimpliciter admittatur deciſ. 40. num. 12.

Etiamſi appellatio ſit commiſſa ſub bancha donec commiſſio reformetur deciſ. 40. num. 13.

Probantur confeſſione partis deciſ. 54. num. 2.

Procurator ſine ſpeciali mandato attentata principali ſuo non cauſat deciſ. 54. num. 16.

Purgantur remouendo impedimenta, & reficiendo damna, & expenſas deciſ. 20. num. 12. & deciſ. 40. num. 19.

A Iudice læſo deciſ. 54. num. 8.

Per ſequeſtrationem poſſeſſionis, & fructuum tantum deciſ. 54. num. 23.

Sed id procedit quando ſunt turbida, ſed quando ſunt clara purgantur vſque ad obulum deciſ. 54. num. 24.

Purgata ſufficienter dicuntur per ceſſionem quando non conſiſtunt in aliquo facto deciſ. 54. num. 18.

Remouentur ex non vſu dec. 54. n. 17.

Renunciatum dicitur attentatis patiendo diſcuti negocium principale deciſ. 54. num. 19.

Repoſitio in priſtinum requiritur cum effectiua ſolutione, & non ſufficit depoſitum vnius iulij &c. deciſ. 54. nu. 21.

Et depoſitum admittitur obtenta commiſſione præfixionis termini ad liquidandum, & parte negligente deciſ. 54. n. 22.

Reuocanda ſunt & in priſtinum reſtituenda deciſ. 20. num. 4.

Ante omnia deciſ. 50. num. 2.

Vltima ſunt in primis purganda deciſ. 54. num. 20.

Augumentum.

Augumentum, & decrementum ſtant commodo & incōmodo emptoris dec. 3. n. 25.

Officij ortum ex induſtria exercentis ſpectat ad Dominum ipſius officij deciſ. 3. num. 27.

Alia

Alia vide in *V. Officium*.

Pretij rei ob tempus non concluditur prouenire ex melioramentis deciſ. 66. numer. 24.

Sed potius ex beneficio temporis dec. 66. num. 25.

Maxime data cauſa alterationis ex inundatione, aut ſimili deciſ. 66. num. 25. & 26.

Proueniens ex caſu fortuito ſpectat ad Dominum deciſ. 3. num. 30.

Rei ſpectat ad Dominium deciſ. 5. nu. 24. deciſ. 66. num. 27.

Auocatio.

Auocatio pecuniæ datur ſi mala fide fuerit exacta deciſ. 48. num. 33.

Auus.

Auus dotare tenetur non propter ſe, ſed propter filium deciſ. 95. num. 9.

Fideicommiſſum ordinans tenetur ad dotes neptum deciſ. 95. num. 10.

Legaſſe cenſetur iiſdem dotes in ſubſidium deciſ. 95. num. 11.

B

Barattaria.

Barattaria exceptuata ſemper intelligitur in aſſecuratione dec. 99. num. 4.

Probanda eſt concludenter deciſ. 99. numer. 9.

Beneficium.

Calaguritanum debetur digniori dec. 77. num. 1.

Collatum non habenti qualitates a Teſtatore requiſitas poteſt alteri eas habenti conferri deciſ. 36. num. 6.

Debetur ei, qui inſeruiuit Eccleſiæ vbi ſitum eſt deciſ. 77. num. 4.

Debitum habentibus certas qualitates iiſdem debetur etiamſi ſit reſeruatum deciſ. 35. num. 5.

Nec poteſt impetrari a Papa tacita hac qualitate deciſ. 35. num. 6.

Diuiſio, & permutatio inæqualis beneficiorum cum ſcientia Papæ ſubſtinetur deciſ. 29. num. 10.

Obtinens per obitum beneficiati non poteſt illius titulum impugnare deciſ. 30. num. 9.

Bona.

Bona Clericorum ſunt immunia ab oneribus laicis deciſ. 22. num. 1.

Limita ſi imponantur authoritate Apoſtolica deciſ. 22. num. 2.

Confiſcata acquiſita mediante ſolutione fiunt patrimonium acquirentis deciſ. 16. num. 2.

Et ſuper illis poteſt conſtitui nouum fideicommiſſum dec. 16. num. 3.

In dotem data vigore *Auth. res quæ* exeunt e fideicommiſſo, & in illud amplius non reincidunt deciſ. 62. nu. 4.

Et debentur æqualiter hæredibus dotatæ deciſ. 62. num. 5.

Empta a Clericis, vel eis donata ſunt ſubiecta gabellis in Regno Neapolitano deciſ. 22. num. 10.

Tenentur ad onera fixa, & inuariabilia deciſ. 22. num. 12.

Fideicommiſſaria penes vltimum remanent libera deciſ. 59. num. 12.

Hęreditaria probantur ex Inſtrumento empti onis defuncti dec. 17. num. 4.

Hæredis legari poſſunt a Teſtatore deciſ. 16. num. 24.

Patris libera ad filios cohęredes ęqualiter ſpectant dec. 17. num. 1.

Poſſeſſa per grauatos in loco vbi poſſidebat fideicommittens præſumuntur eſſe illius, dum non docetur de intermedijs acquiſitionibus deciſ. 42. nu. 2. dec. 53. num. 9.

Pupillorum diſtrahi non poſſunt ſine ſolemnitatibus Iuris, & Conſtitutionis Marchiæ deciſ. 17. num. 31.

Bononia.

Bononia Ciuitas floret Iuris Conſultis dec. 8. num. 11.

Bulla vide *Conſtitutio*.

C

Caducitas.

Caducitas non excuſatur, ſi non ſoluatur laudemij quantitas liquida, vel ſaltem offeratur deciſ. 98. num. 2.

Cambia.

Solidatio cambiorum facta in ſumma minori ipſa ſorte non poteſt dici increuiſſe ex fructibus deciſ. 23. num. 10.

Spacijs non tranſmiſſis non debentur deciſ. 23. num. 3.

Pręſumuntur tamen pręceſſiſſe quando ſolida-

ſolidatio fuit facta per inſtrumentum deciſ. 23. num. 4. & 5.

Canonicatus.

Vacat per adeptionem Decanatus requirentis pariter reſidentiam deciſ. 89. nu. 20.

Canonici.

Præſentes præſumuntur in loco reſidentiæ vbi habent domicilium deciſ. 65. nu. 7.

Canonicus.

Canonicatu reſignato non eget adeo congrua ſubſtentatione, quæ requiritur pro Canonico deciſ. 104. nu. 6.

Capitulum.

Non poteſt allegare obſeruantiam, aut ſtatum pro ſe, dum contrarium facto proprio approbauit deciſ. 34. num. 33.

Cauſa.

Admiſſio ad cauſam cum clauſula docto de intereſſe retrotrahitur facta iuſtificatione ad diem decreti deciſ. 15. num. 3.

Vide etiam in V. *Admiſſio*, *commiſſo*, *intereſſe*.

Ceſſante ceſſat effectus deciſ. 7. num. 7.

Contractus minoris quando non eſt in ſcriptis redigenda præſumitur ex interuentu Iudici deciſ. 55. num. 5.

Credendi ſe excluſum ceſſat ex deciſionibus rotalibus deciſ. 8. num. 7.

Durior ad effectum ceſſionis ſolutionis dicitur illa, in qua adeſt fideiuſſor deciſ. 64. num. 6. deciſ. 97. num. 10.

Præuentiua cognitio cauſæ poteſt eſſe inanis aſſumi non debet dec. 45. num. 13.

Scientiæ dictum teſtis ſaluat, vel deſtruit deciſ. 78. num. 13. deciſ. 105. num. 4.

Cauthela.

Abundans non vitiat, nec immutat contractum dec. 73. nu. 11.

Angeli allegata ad defendendum Ius proprium verificatur in ſimplici hypotheca deciſ. 44. num. 4.

Et mulieres ea paſſim ad hunc effectum vtuntur deciſ. 44. num. 6.

Non ſuffragatur hæredi non reddenti rationem deciſ. 55. num. 17.

Vt impediat executionem mādati debet iuſtificari per claras probationes deciſ. 55. num. 8.

Ceſſio.

In debito proprio reſoluitur in liberationem deciſ. 51. num. 3.

Iurium in retrouenditione cenſus famulatur contractui deciſ. 73. num. 9.

Minori pretio acquiſita non valet deciſ. 76. num. 4.

Reportari poteſt minori pretio, & totum exigi quando creditum eſt clarum deciſ. 76. num. 6.

Item ſi reportatur per viam tranſactionis deciſ. 76. nu. 7.

Item ex ſtatuto Bononię deciſ. 76. numer. 8.

Cenſuarius.

Inuitus cogi poteſt ad compenſandum cenſum cum debito liquido deciſ. 11. nu. 22.

Cenſus.

Acquirens cenſum tranſlatiue poteſt petere eius fructus dec. 59. num. 10.

Cædula Banchi mediante in Regno Neapolis conſtitui poteſt dec. 48. num. 3.

Maximè ſi pecunia ſit depoſitata ad effectum inueſtiendi deciſ. 48. num. 4.

Et ſit relicta in Banco ad effectum ſoluendi creditoribus imponentis dec. 48. num. 5.

Cum cædula Banchi conſtitutus vt infringatur debet probari per diligentias in Bancho non numeratio, & non exiſtentia pecuniæ deciſ. 48. num. 6.

Caſſio Iurium in cenſus retrouenditione famulatur contractui deciſ. 73. num. 9.

Compenſatur cum credito liquido etiam inuito creditore deciſ. 11. num. 22.

Conſtitutus in dubio præſumitur iuſtus, & validus deciſ. 48. num. 17.

Et contrarium aſſerens tenetur probare aliter, quam per viſionem inſtrumenti dec. 48. num. 18.

Diſdicta non habet certam formam, & citatio ad recipiendum pro ipſa poteſt deſeruire dec. 79. num. 12.

Euictionis promiſſio, & ſimiles clauſulæ non immutant retrouenditionem cenſus, cum non ſint contrariæ deciſ. 73. num. 10.

Extingui poteſt abſque depoſito, & ad illud denenitur ſolum quando creditor renuit recipere deciſ. 79. num. 6.

Extinguens cenſum ad alium pertinentem repetit ſolutum actione negociorum geſtorum dec. 59. num. 8.

Nec

Nec non fructus, qui decurriſſent ſi cenſus non fuiſſet extinctus deciſ. 59. numer. 9.

Extinguitur eo ipſo quod tranſit in eius debitorem cum non detur actio, & paſſio in eodem ſubiecto dec. 75. num. 4.

Extinctio gradatim cenſu pro rata extincta fructus non debentur dec. 11. nu. 27.

Pro extincto habetur licet depoſitum fuerit factum poſt lapſum bimeſtre, quando non effluxit longum tempus dec. 79. numer. 11.

Extinctus remanet facta diſdicta, & depoſito ſortis, & fructuum infra duos menſes dec. 79. num. 1.

Imponi poteſt ſuper alio cenſu deciſ. 48. numer. 15.

Et ſuper iure exigendi in perpetuum deciſ 48. num. 16.

Impoſitio ſuper alio cenſu dicitur venditio iuris ad annuum redditur deciſ. 48. numer. 13.

Et imponens tenetur ſoluere fructus vti obligatus in ſolidum cum primo cædente dec. 48. num. 14.

Impoſitus pro diſſoluendo ære alieno Pupilli cum ſubſequta verſione ſubſtinetur etiam ſine ſolemnitatibus deciſ. 51. numer. 11.

Pro redimendis bonis à fiſco debetur vti pretium bonorum redemptorum deciſ. 59. nu. 18.

Ab hærede grauato ſubſtinctur ſuper detractionibus ipſi competentibus deciſ. 59. nu. 19.

Intereſſe dicitur ipſa ſors cum fructibus & liquidatur ex ipſo inſtrumento deciſ. 1. num. 4.

Minor cenſum cędere non poteſt ſine ſolemnitatibus, & cauſa deciſ. 73. nu. 4.

Retrouendere tamen poteſt ſine ijs dec. 73. num. 5.

Obſeruantia admittitur ad probandum an cenſus fuerit cæſſus, vel retrouenditus deciſ. 73. nu. 8.

Poſſeſſio probatur ex illius aſſignatione, & cæſſione dec. 48. nu. 22.

Poſſidens cenſum dicitur illius Dominus, & poſſeſſor, & qualiter dec. 48. nu. 21.

Retrouenditus non cæſſus dicitur quando verba incipiunt per retrouenditionem, licet in aliqua parte ſonarent in cæſſionem deciſ. 73. nu. 3.

Cenſetur quando fuit factum à muliere ſine ſolemnitatibus dec. 13. nu. 6.

Item quando præceſſit diſdicta deciſ. 73. num. 7.

Reuiuiſcit ſi aſſignatio pro illius extinctione facta annulletur dec. 14. num. 13.

Sanatio efficit ac ſi ab initio valide fuiſſet impoſitus deciſ. 14. nu. 2. deciſ. 64. numer. 4.

Et retrotrahitur ad diem impoſitionis etiam quoad fructus deciſ. 14. nu. 3.

Stabilia inter computatur deciſ. 1. nu. 7.

Et id quod loco cenſus ſuccedit deciſ. 1. nu. 8.

Citatio.

Defectus citationis ſanatur per comparitionem dec. 65. num. 13.

In deputatione Periti ſanatur per ſcientiam partis deciſ. 65. nu. 14.

Et per examen cum interrogatorijs de ipſo Perito factum deciſ. 65. num. 15.

Intereſſe ad effectum citationis debet concernere ſingulariter eius perſonam deciſ. 38. num. 10.

Requiritur, vel ob diſpoſitionem Iuris, vel ob particulare intereſſe dec. 38. num. 6.

Ciuitas.

Ciuitas Caſtellana eſt intra diſtrictum deciſ. 75. nu. 6.

Clauſula in genere

Promiſſionis euictionis, & ſimiles non immutant retrouenditionem cenſus, cum non ſint contrariæ dec. 73. nu. 10.

Renunciari poteſt clauſulis impedientibus audiri deciſ. 35. num. 7.

Non ſolum expreſſè, ſed etiam tacitè deciſ. 35. num. 8.

Clauſula in ſpecie.

Ad habendum excludit ſubrogationem pro fideicommiſſo dec. 66. nu. 13.

Declara vt nu. 15.

Et *inperpetuum* non extendunt emphiteuſim pactionatam dec. 66. num. 16.

Et ſimiles non alterant contractum cui apponuntur deciſ. 66. nu. 15.

Arbitrio Rota relaxat rigorem Iuris æquitate ſuadente; alias importat idem ac clauſula prout de Iure deciſ. 2. num. 1.

Ceſſit dedit, & tranſtulit appoſita in renunciatione compræhendit etiam futura deciſ. 8. num. 14.

Codicillaris non ſubſtinet preteritionem filij aut nepotis factam ignoranter deciſ. 27. nu. 5. dec. 62. num. 7.

Conſti-

Conſtito in ſui verificatione requirit partis citationem dec.45. nu.6.
Conſtito de Intereſſe admittat eſt conditionalis, & importat admiſſionem futuram dec.32. nu.6.
Detractis detrahendis appoſita in aſſignatione facit præſumere omnem detractionem prius fuiſſe deductam dec. 66. num.13.
Dummodo remaneant centum, &c. in reſeruatione penſionis adiecta verificari debet de tempore gratiæ; alias penſio eſt nulla dec.103. nu.2.

Et verificari debet omni tempore, cum habeat tractum ſucceſſiuum deciſ. 103. num.2.

Vide etiam in V. *Penſio & Penſionarius*.
Parito dat Iuriſdictionem conditionalem poſtquam appellans paruerit dec.35. numer.1.

Sed vbi addita eſt alia *arbitrio Rota* modificatur eius rigor dec.35.nu.2.

Et iudex poteſt ex ſolo fumo nullitatis executionem retardare deciſ. 35. numer. 3.

Saltem donec fiant meliores probationes dec. 35. num.4.
Præſenti &c. in renunciatione appoſita plures habet intellectus dec.63. nu.3.
Quàm & quas cum incidenti & dependenti operantur, vt lis pendere dicatur ſuper omnibus cauſis motis, & mouendis in articulo controuerſo connexitatem habentibus dec. 12. nu.22.
Si ita eſt requirit verificationem narratorum citata parte deciſ. 2. nu. 8. & dec.9. numer.9.
Si ità eſt, dummodo, &c. Amoto, &c. faciunt Executorem mixtum,& illius ſententiã reddunt appellabilem dec.2. num.3.vide nu.4. & 5.& dec.6. nu.1.& deciſ.9.num. 10. & ſeqq.

Maximè quãdo litteræ ſunt directæ ad excluſionem alterius prouiſi Apoſtolici dec.6. nu.2.

Vel ſententia Executoris eſt aliqualiter nulla, vel iniuſta dec.6. nu.3.
Sine Præiudicio præſeruat Iura dec. 51. numer.14.

Præſeruat Iudici à quo facultatẽ exequendi contenta in ſua ſententia tantum dec. 20. nu.2.

Præſeruat Ius anterioris poſſeſſionis dec. 88. nu.5.

Reddit actum, cui ineſt conditionalem dec.87. num.15.

Clericus.

Bona Clericorum ſunt immunia ab oneribus laicis dec. 22. nu.1.

Limita ſi impoãntur authoritate Apoſtolica dec. 22. nu.2.

Empta vel eis donata ſunt ſubiecta gabellis in Regno Neapolitano deciſ. 22. num. 10.

Et tenentur ad onera fixa,& inuariabilia dec. 22. nu. 12.
Spurij fauore clericus nec de patrimonialibus diſponere poteſt dec.16. nu.14.

Fallit ſi leget pro alimentis dec.16.numer.15.

Dummodo ſint moderata; alias teſtamentum corruit dec.16. nu.16.
Vniuerſitas Clericorum non admittitur ad tractatus qui expediuntur vna cum Capitulo dec. 38. nu. 7. dec.58. num. 6.

Collatio.

Canonicatus acceptata dat Ius etiam antè adeptionem poſſeſſionis dec.2. nu.4.
Sub Conditione facta deficit deficiente conditione dec. 34. nu. 2.
Libera Epiſcopi dicitur licet teneatur vni ex Canonicis conferre dec.34. nu.11.
Libera Epiſcopo remanet ſi Capitulum cuicumque Iuri renuncier dec.34. nu.12.
Non ſortita effectum ob reſeruationem non inducit ſtatum, aut obſeruantiam deciſ. 34. nu.34.

Colonus.

Prælationem habet in re ſui Domini dec. 3. nu.36.
Socius dicitur dec. 3. nu.35.

Commiſſio.

Admiſſionis ad cauſam cum citatione reproducta, & decreto cauſat litem dec. 45. nu.1.

Cum clauſula *conſtito de intereſſe* iuriſdictionẽ non tribuit vſquequo probatio facta non fuerit dec.45. nu.2.

Declara id procedere ſi intereſſe à principio non adeſſet,ſed ſi aderat, & ſolum erat probandũ ſuſpendit Iuriſdictionem quoad executionem non quoad ſubſtantiam dec.45. num.3.

Tribuit aliqualẽ Iuriſdictionem Iudici, dum tenetur partem citare pro intereſſe cognoſcendo dec.45. nu.7.
Signatura cum clauſula *omnia ad Rotam*

declarat cauſam ab initio ad Rotam deuolutam, & omnia coram alio Iudice geſta facit attentata dec.73. nu.17.

Commodum.

Bonorum qui ſentit debet ſentire incommodum onerum dec.68. nu.12.

Spectat ad eum ad quem ſpectat incommodum dec.3. nu.26.

Commutatio.

Ab Arbitrio Epiſcopi multum pendet dec. 58. nu.4.

Clerici non habentes intereſſe non ſunt citandi in commutatione legatorum dec.58. num. 8.

Epiſcopus ſolus cum hæredibus, ſeu Executoribus teſtamentarijs expedit commutationem legatorum dec.38. nu.8. deciſ. 58.nu.7.

Etiamſi hæredes, aut Executores irrationabiliter diſſentiant dec. 38. nu. 9.

Legati eſt facienda quando adeſt moralis impoſſibilitas illud exequendi deciſ. 58. num. 2.

Qualitas non immutata non eſt exprimenda in commutatione legati dec.38. nu.12.

Nec ea quæ facilius Papam induceret ad concedendum dec. 38. num. 13.

Compenſatio.

De Credito liquido cum cenſu datur etiam inuito Creditore qui poteſt ad id cogi dec.11.num.22.

Opponens compenſationem debitum fatetur dec.47. nu. 4.

Computum.

Nomen eſt genericum applicabile notulæ propriorum Creditorum dec.7.nu.10.

Conceſſum.

In vno caſu in alijs cenſetur denegatum dec.22. nu.7.

Concilium Tridentinum.

Decreta omnia Concil. Trid. continent decretum irritans dec.52. nu.5.

Immemorabilem in quo caſu tollat dec.52. num. 4.

Concurſus.

Omiſſio in prouiſione Parochialis probatur ex atteſtatione Vicarij generalis deciſ. 80. num. 3.

Et ex confeſſione partis dec.80. nu.4.

Omiſſio præiudicat Ordinario non Patronis dec.80. nu.6. dec. 102. nu.7.

Declara ſi poſt factã nominationem ad concurſum per Patronos Ordinarius protrahat concurſum indicere deciſ. 80. nu.10. dec. 102. nu.8.

Secus ſi Patronus non preſentet Clericos nec Ordinario denunciet, vt concurſum indicat dec. 80. num. 11. dec. 102. num. 8.

Et ita declaratur deciſio 1238.*Seraphini*, quia in ea Epiſcopus neglexerat inſtitutionem, & præſentatio fuerat valida dec.80. nu.13. dec.102.nu.10.

Item loquitur dicta deciſio in Iurepatronatu laico dec. 102. nu. 12.

In Parochiali de Iurepatronatu eccleſiaſtico concurſus eſt neceſſarius dec.86. num.7.

Et Patronus tenetur nominare clericos ad examen, & ex ijs eligere digniorem, & Epiſcopo præſentare dec.80.nu.8.dec. 102. nu.12.

Secus in Patronatu laico, quia in eo ſolum examen præſentati, & inſtitutio ſufficit dec.102. nu.11.

Conditio.

Collatio deficit ſi deficiat conditio ſub quæ fuit facta dec.34. nu.2.

Poteſtatiua non retrotrahitur dec.32.nu.7.

Purificata habetur pro pura dec. 49. nu.2.

Quod Reſignans habeat aliundè viuere appoſita in reſignatione reſpicit commodum reſignantis, & de ea à tertio non poteſt opponi dec.104. nu.2.

Maximè poſt mortem ipſius reſignantis dec.104. num.3.

Iuſtificata dicitur ſi probetur poſſediſſe beneficia, & bona redditus conſiderabilis dec.104. nu.4.

Conductor.

Debitor penſionis repellitur exceptione fruſtra petis &c. ſi petat creditum, quod habet cum locatore dec.55. nu.9.

Locatione durante moleſtari non debet dec. 87. nu.1.

Manuteneri debet in ſua poſſeſſione durante locatione dec. 88. nu.1.

Confeſſio.

Acceptata à parte plenè probat, & fit irreuocabilis dec.96. nu. 4.

Contra Confitentem plenè probat d.25. nu.7.

De-

Decocti eſt ſuſpecta & non probat deciſ. 1. num. 20.

Inuериſimilis redditur ſuſpecta dec. 1. nu. 17.

Iudicialis plenè probat dec. 96. nu. 3.

Partis teſtibus præfertur d. 47. n. 7. d. 78. n. 4.

Non Poſſidendi eſt dubia an intelligatur de actuali, vel ciuili dec. 2. nu. 14.

Et intelligitur de actuali ſi de ciuili conſtet dec. 6. nu. 6.

Propria impugnari non poteſt dec. 47. numer. 12.

Melior omnibus probationibus dec. 96. num. 2.

Maximè reiterata dec. 96. num. 2.

Præſumitur facta recepta parua ſumma, ſi quis ſit ſolitus id facere dec. 1. nu. 21.

De Recepto eſt gratuita remiſſio, & ſapit donationem dec. 1. nu. 11. dec. 11. numer. 16. & 18.

Solutionem veram contra tertium regulariter non probat dec. 1. nu. 14.

Amplia ſi ex circumſtantijs reddatur ſuſpecta dec. 1. nu. 15. dec. 11. num. 19.

Suſpecta eſt ſi contineat ſolutiones in pluribus vicibus abſque vlla quietantia deciſ. 1. nu. 18.

Amplia ſi ſummæ ſint conſiderabiles, & ſoluens ſit ſolitus reportare quietantias de ſummis minoribus dec. 1. nu. 19.

Confuſio.

Beneſicium non impedit immiſſionem quando bona ſunt diuerſa dec. 53. nu. 11. dec. 66. num. 11.

Congrua.

Debetur deductis oneribus Eccleſiæ deciſ. 103. nu. 3.

Penſionario fuit alias à Rota permiſſum ſoluere Congruam Rectori onera Eccleſiæ ſubire, & fructus eiuſdem adminiſtrare dec. 103. nu. 11.

Coniectura.

Fortiores præualent dec. 1. nu. 24.

Imperfectæ, & non concludentes non iunguntur dec. 55. nu. 13.

Nec plus faciunt vnitæ quam ſeparatæ dec. 55. nu. 15.

Iunctæ iuuant ſi vti ſingulæ non proſunt dec. 55. nu. 12.

Vt Iungantur requirunt aliquam fundamentalem ſubſiſtentiam dec. 55. nu. 14.

Conſenſus.

Compatronorum in reſignatione præſumitur ex taciturnitate longi temporis in Iurepatronatu pingui, & conſpicuo deciſ. 30. num. 8.

Reſignationi præſtitus ſufficit ad quaſi poſſeſſionem præſentandi acquirendam dec. 30. nu. 6.

Conſtitutio.

85. *Gregor. XIII.* priuans beneficio non capientes poſſeſſionem intra nouem menſes intelligitur contra negligentes deciſ. 2. num. 10.

Et pro illius adimplemento ſufficiunt diligentiæ dec. 2. num. 11. & 15.

Debent tamen tunc præſentari litteræ Executori cui ſunt directæ dec. 2. nu. 12.

Poſſeſſio eius vigore capi debet in vim mandati Iudicis Executorialis dec. 2. nu. 18.

Conſuetudo.

Immemorabilis non abrogatur, niſi ſpecificè de ea fiat mentio dec. 52. nu. 7.

Alia vide in V. Immemorabilis.

Lex eſt quoad quantitatem, primitiæ deciſ. 2. nu. 22.

Neapolis concedens ædificare dummodo intercedat ſpatium duodecim palmorum ligat etiam Clericos & eccleſiaſticas perſonas dec. 92. nu. 5.

Et ſpatiũ ex ea præfinitum ſuccedit loco ſpatij legalis dec. 92. nu. 10.

Regionis attenditur pro determinanda honeſta ſubſtentatione Clerici quando non eſt determinata quantitas dec. 104. nu. 5.

Conſulatus.

Fieri ſolitus ad probandum naufragium attenditur pro illius realitate canonizanda dec. 99. nu. 6.

Continuans.

Continuans non attentat dec. 54. nu. 3.

Declara dummodo continuet vt prius dec. 54. nu. 4.

Secus ſi diuerſo modo adeundo Iudicem dec. 54. nu. 5.

Vel ſi ſuper ipſa continuatione emanauit Inhibitio dec. 54. num. 6.

Contractus.

Nullus non impugnatus ab Auctore non poteſt nec impugnari ab hærede dec. 51. numer. 10.

Correſpectiui pro vno habentur dec. 49. n. 14. dec. 66. nu. 14.

Et omnes ſimul ſunt conſiderandi, vt vnum ſubſtantiale, non verò ſolæ qualitates dec.49. nu.15.

Approbari in parte, & in parte reprobari non poſſunt dec.68. nu.8.

Declarare eum poſſunt contrahentes deciſ. 17. nu.24.

Contradictor.

Legitimus ſemper quis dicitur quoties de inualiditate tituli non conſtet per rem iudicatam dec.9. nu.15.

Copia.

Vide etiam *Exemplum*, *Tranſumptum*.

Abſque originali non probat dec. 17. nu.18.

Etiamſi ſit inſerta in Inſtruméto publico abſque Iudicis authoritate deciſ. 17. num. 19.

Correlatiuus.

Correlatiuorum vno deficiente deficit aliud dec. 97. nu.6.

Correſpectiuus Correſpectiuitas.

Correſpectiuitate ſtãte omnes contractus inſimul ſunt conſiderandi vt vnum ſubſtãtiale, non verò ſolæ qualitates dec. 49. num. 15.

Correſpectiuitas contractuum vnicum contractum efficit dec. 68. nu.7.

Contractus correſpectiui pro vno habentur dec.49. nu.14.

Creditor.

Anterior præfertur hypothecæ dotali poſteriori dec.95. nu.4.

Hæredum grauatorum non impedit immiſſionem ſuper reſiduo excepta legitima dec.72. nu.7.

Cum obligatione informa Cameræ poteſt plura Iudicia eodem tempore inſtituere dec.23. nu.13.

Poſſidens pignus debitoris poteſt vtiliter illud periturum vendere dec.31.nu.8.dec. 44. num. 3.

Succedit Debitori ſicut Emptor ſiuè adiudicatio fiat à parte, ſiuè à Iudice dec. 87. num.15.

Creditum.

Pecuniarium non poteſt ex ſola dilatione fieri fructiferum dec.39. nu.2. & 23.

Proueniens à cenſu fideicommiſſario ſuccedit loco ipſius cenſus dec.11. nu.12.

Et efficitur obnoxium fideicommiſſo ſicut ipſe cenſus dec.11. nu.13.

Culpa.

Conſiderari non poteſt in eo, qui fecit id, quod faciunt alij diligentes Patres familias deciſ.96. num.6.

D

Damna.

A*ctio ad Damna* oritur ex denunciatione moleſtiarum cum negligentia deciſ.4. num.5.

Aut Intereſſe debẽtur ex promiſſo, ex cõmiſſo, aut ex diſpoſitione legali dec.56. n.3.

Et requiritur culpa ad caſum ordinata & quod ſi præordinatio non fuiſſet caſus non eueniſſet dec.56. num. 4.

Datio inſolutum.

Cenſetur facta ſi per verba tranſlationem dominij importantia fuerit conuentum, vt non facta certo tempore ſolutione pignus cædat in illius cauſam dec.44. n.7.

Diſtingue, quod ſi datio ſit facta pro quantitate crediti non valet dec.44. n.8.

Si autem pro iuſto valore pignorum valet dec.44. nu. 13.

Sed iſto ſecundo caſu donec ſequatur ſtimatio contractus non eſt perfectus de. 44. num.15.

Fieri debet à Parte, vel à Iudice dec.31.nu. 6. dec. 47. num.2.

Aliàs acceptio facta cenſetur in pignus dec.31. num.7. dec.47. num.3.

Et ad eam refertur perceptio fructuum dec. 47. num.3.

Etiãſi aliqua bona vendiderit, & dixerit Iure proprio poſſidere deciſ. 31. numer.8. & 9.

Induci non poteſt ex actibus æquiuocis dec. 31. num. 10.

Non interceſſiſſe dationem in ſolutum probatur ex effectiua ſubſequenti datione dec. 44. num.18.

Sibi ipſi per partem ipſam fieri non poteſt dec. 44. num.1.

Etiamſi conſtet de eius voluntate de. 44. num. 2.

Debita.

Hæreditaria diuiduntur pro rata inter hæredes dec.84. num.1.

Decima.

Duplex de Iure ſolui prohibetur dec.25.n.9.

Deciſio.

Antiquæ deciſiones in cauſa æditæ non ſunt incidenter reuocandæ dec.34. num.8.

Contraria bonum Ius pro alimentis habendis excludere videtur dec.41. num. 2.

1238.*Seraphini* declaratur procedere quando Epiſcopus neglexit inſtitutionem ad præſentationem validam dec.80. numer. 13. dec.102. num.10.

Irem loqui in Iurepatronatu laico dec. 102. num. 12.

Declaratio.

Nihil noui addit, ſed oſtendit quod iam factum fuerat dec.4. num.4.

Pro exoneratione conſcientiæ facta debet omni meliori modo ſubſtineri dec.63. n.10.

Maximè facta à perſona religioſa, & pia dec. 63. num. 11.

Etſi ſub eadem declaratione deceſſit deciſ.63. num.12.

Renunciantis ſuper ipſa renunciatione attẽdi debet ad concedendum ſuper illa examen dec. 63. num.2.

Decoctus.

Confeſſiones Decoctorum ſunt ſuſpectæ,& non probant dec. 1. num. 20.

Decretum.

Acceptaſſe videtur qui procedit ad vlteriora vigore illius dec. 87. num.18.

Admiſſionis cauſam retrotrahitur ad principium commiſſionis dec.45. num.8.

Irritans non infringit cõſuetudinem centenariam, & immemorabilem dec.52. n.6.

Præſumptionem habet pro ſe, quod omnia fuerint adimpleta dec. 30. num.7.

Deliberatio.

Bonorum facta fauore alicuius vti hæreditariorum probat antiquam debitoris poſſeſſionem, & modernam rei conuenti dec.93. num.4. dec.95. nu.1.

Facta cum mandato continente clauſulám *ſinè præiudicio* cum ea cenſetur facta deciſ. 87. num.16.

Paſſus deliberationem locorum montium conſequi debet illorum fructus abſque alia liquidatione dec.94. num.7.

Denunciatio.

Litis, *& moleſtiarum* non eſt neceſſaria vbi nullæ competunt defenſiones dec.4. nu. 6. dec. 97. num.4.

Nec quãdo agitur pro cõſequenda te libera, non pro euictione dec. 97. nu. 5.

Moleſtiarum ſufficit, vt quis poſſit agere de euictione, & pro damnis dec.1. num. 5. dec.4. num.5.

Maximè ſi damna proueniant ex Iudicio denunciato dec.1. num.6.

Omiſſio non vitiat niſi oſtendatur adfuiſſe rationes quæ poſſenr deduci dec.4. num.7.

Omittens dicitur in culpa dec.97. num.2.

Depoſitum.

In Dominium illius tranſit in cuius faciem eſt factnm dec. 48. num.28.

Limita in depoſito conditionato dec. 48. num. 29.

Habetur prc facto, quando Creditor oblationem non acceptauit dec. 79. num. 10.

Iudicis decretum requiritur vt releuet deciſ. 79. num. 2. & 8.

Iulij non ſuffragatur pro purgatione attentatorum dec.54. num.21.

Er ſolum intrat obtenta commiſſione præfixionis termini ad liquidandum parte negligente dec.54. num.22.

Iuſtè ſit, quando debitor non certificatur de voluntate Creditoris recipiendi dec. 79. numer. 9.

Deſcendens.

Ex fæminis in Iurepatronatu familiari non ſuccedit dec. 30. num.10.

Deſcendentia.

A Patronis veris arguitur ex quaſi poſſeſſione præſentandi dec. 30. num.4.

Probatur ex fidibus, matrimoniorum, baptiſmatum, & teſtibus dec.42. uum.1.

Deſertio.

Cauſæ Euitatur ſi in termino dato ad appellandum arripiatur iter ad curiam dec.40. numer. 10.

Eo magis ſi infrà illud tempus factæ fuerint diligentiæ dec.40. num.11.

Inducitur ex non tranſportatione actorum dec.28. num.3.

Detractiones.

Certæ in quota & quantitate concedunt retentionem hæredi grauato donec liquidentur imputationes dec.78. num.35.

Conſumpta ex fructibus non impediunt immiſ-

miſſionem deciſ. 72. num. 10.
Ex Fideicommiſſo particulari non poſſunt fieri, niſi prius diſcuſſis bonis liberis deciſ. 16. nu 28.
Et ex eo non fiunt niſi in ſubſidium dec. 16. num. 29.
Illiquida efficiuntur ex fructibus, pecunijs, & mobilibus, & nou retardant immiſſionem dec 53. num. 18. & num. 23.
Non efficiuntur ad impediendam immiſſionem ex aliqua imputatione certa, quæ ſtatim poteſt liquidari dec. 78. n. 34.
In quantitate immiſſionem impediunt d. 72. numer. 5.
Etiam pro indiuiſo dec. 78. n. 28.

Dictio in ſpecie.
Infrà demonſtrat actum eſſe expediendum infrà illud tempus dec. 70. n. 2
Nunc reſpicit tempus præſens, nec poteſt trahi ad futurum dec 10. num. 6.
O latinè *Aut*, & *Vel* denotant ambiguitatem, & obſcuritatem dec. 78. num. 15.
Olim, & *Quondam* oſtendunt obitum eius cui apponuntur dec. 26. num. 6.
Quandoquidem idem eſt, ac *quoniam* deciſ. 56. num. 16.
Quoniam arguit rationem mouentem dec. 56. num. 17.
Seu cadit inter diuerſa dec. 25. num. 14.
Et ſecum fert alternatiuam d. 25. n. 15.
Vel eſt alternatiua dec. 49 num. 3.

Dilatio.
Conceſſa ſub vſuris reſoluitur eo ipſo, quod non debentur vſuræ illi correſpectiuæ dec. 39. num. 8.

Diſcretiua.
Loqutio diuerſitatem pactionum inducit deciſ. 17. nu. 30.

Diſpenſatio.
Incompatibilium non inducitur ex expreſſione Iuris ad aliud beneficium incompatibile competente dec. 89. num. 2.

Diſſentiens.
Irrationabiliter habetur pro conſentiente dec. 38. num. 9.

Diuerſitas.
Voluntatis arguitur ex diuerſo modo diſponendi deciſ. 18. num. 8.

Diuiſio.
Ad æqualitatem per æqualitatem portionum reduci debet dec. 17. n. 1. dec. 62. num. 2.
Et permutatio Beneficiorum inæqualis cum Scientia Papæ ſuſtinetur deciſ. 29. n. 10.

Dolus.
Et falſitas in Notario publico non præſumitur, & ab allegante eſt probandus deciſ. 12. num. 9.
Excluditur ex ignorantia facti dec. 56. n. 11.
Et ex qualibet cauſa etiam iniuſta deciſ. 56. num. 12.
Intrans actione ſi laudum ei præceſſerit deciſ. 29. num. 22. & 23.
Non præſumitur deciſ. 56. num. 9.

Dominium.
Bonorum probatur ex ſolutione prætij dec. 17. num. 6.
Item ex perceptione fructuum deciſ. 17. num. 7.
Confeſſione inter confitentes probatur deciſion. 51. num. 7.
Duo inſolidum eiuſdem rei habere non poſſunt dec. 3. num. 13.
Genitiuum ipſius denotat rei cui apponitur deciſ. 51. num. 5.
Officij ad quem ſpectet vide V. *Officium*.
Participans de fructibus quaſi partem dominij habere dicitur dec. 3. num. 32.
Poteſtas eſt liberè diſponendi deciſ. 3. nu. 5.
Probatur ex venditione inter contrahentes deciſ. 51. num. 4.
Ex verbis *A diſpoſitione* deciſ. 3. n. 4.
Ex verbis *Per li frutti del mio Curſoraro* fauore ſcribentis deciſ. 3. nu. 20.
Pronomen mio dominium denotat deciſ. 3. num. 13.

Domus.
Fideicommiſſaria debetur vocato vnà cum penſionibus deciſ. 62. num. 3.
Infructiferæ ſunt per ſe, niſi locentur deciſ. 96. num. 8.
Penſio non computatur inter fructus, niſi probetur locatio deciſ. 96. num. 7.

Donans.
Commutare, & variare in totum poteſt donationem à partibus non acceptatam deciſ. 10. num. 4.
Declarare poteſt donationem incertam, & dubiam per ſecundam dec. 10. num. 3.
Etiam ex interuallo deciſ. 63. num. 4.
Maximè, ſi ſit perſona nobilis, & pia deciſ. 63. num. 5.
Declaratio facta à Donante eſt ſeruanda deciſ. 10. num. 16.

Donatarius.
Præfertur illæ ex duobus Donatarijs cui primo res eſt tradita dec. 10. num.11.

Donatio.
Antecedenter donata non cadunt ſub teſtamento dec.27. num.6.
Et renunciatio obſcura poteſt à Donante, & Renunciante etiam ex interuallo declarari dec.63. num.4.
Maximè à perſona nobili, & pia deciſ. 63. num. 5.
Inter Patrem, & Filium morte confirmatur dec. 42. num.6.
Reſtricta ad bona paterna non comprehendit materna dec.27. num.7.
Seù *Aſſignatio* onerosa effectuata non indiget inſinuatione à Conſtitutione Marchiæ requiſita dec. 42. num.5.

Dos.
Anterioritatem habet à die mortis fideicommittentis in bonis fideicommiſſarijs dec. 31. num. 3.
Et præfertur cuicumque intermedio Creditori dec.31. num.4.
Etiam vltimi grauati dec.31. num.5.
Auth. res quæ vigore detrahenda prius detrahitur ex legitima Grauatorum, quàm ex bonis fideicommiſſi dec. 100. num. 5.
Et non poteſt detrahi ex bonis fideicommiſſi relictis liberis pro Creditoribus poſterioribus dec.100. num.6.
Extracta ex fideicommiſſo vigore *Auth. res quæ* in illud amplius non reincidit deciſ. 62. num.4.
Et debetur æqualiter hæredibus dotatæ dec. 62. num.5.
Filiæ debetur ex omnibus bonis Patris dec. 49. num.7.
Fructus dotis v. in V.fructus.
Hypothecam non habet dos debita filiæ in bonis Patris ſuper illis, nec debetur Iure actionis, ſed ex officio Iudicis dec. 95. num. 5.
Iura dotis reuiuiſcunt ſequta euictione rei in dotem datæ dec.59. num.14.
In legato dotis præfertur proximior in gradu ipſi leganti deciſ.59.num.17.
Pars dotis reſeruata *per le ſpille*, & pro exéplis *di ſuo guſto* habetur pro parafernо,& eſt infructifera dec. 39. num.18.
Promiſſa in caſum ceſſationis præſtationis videtur loco præſtationis ſubrogata dec. 68. num.2.
Per grauatum detrahitur ex bonis fideicommiſſi, in quibus ei competunt detractiones dec.59. numer.11.

Dubitans.
Ad ſoluendum facilis eſſe non ſolet deciſ.99. num.8.

E

Eccleſia.
Parochialis grauari non poteſt abſque conſenſu Rectoris dec. 10. num.14.
Nec cogi poteſt ad illum præſtandum dec. 10. num.15.

Edificare.
Cuique licet in Ciuitate Neapolis dummodo intercedat ſpatium duodecim palmorum ex particulari Pragmatica, ſeù Conſuetudine dec. 92. num.4.

Egidiana.
Ceſſat quando in caſu ſunt Clerici dec. 31. num.1. dec. 66. num.2.
Item quando ſententia eſt iniuſta dec. 31. num. 2. dec. 74. num.4.
Item quoad omnia bona, ſi in ſententia ſint compræhenſa aliqua bona eccleſiaſtica dec.66. num.4.
Etiam emphyteotica Eccleſiæ deciſ. 74. num.1.
Emphyteuſis ad effectum Egidianæ euitandę leuioribus probationibus iuſtificatur deciſ.74. num.2.
Intrat in ſententia valida & iuſta lata inter perſonas, & bona laicalia dec. 66. nu.1.
Probationes leuiores ſufficiunt ad Egidianam excludendam dec.74. num.3.
Tempus ſententiæ ad effectum Egidianæ attenditur dec. 66. num. 3.

Electio.
Abſente non expectato facta valet ſi non ſit certus eius reditus dec.70. nu.7. & 8.
Item ſi neſciatur vbi degat deciſ. 70. numer. 9.
Et expectandus ſolum eſt ille, qui eſt in loco vicino ex quo poteſt vocari dec. 70. numer. 10.
Ex contemptu alicuius Capitularis non annullatur ipſo Iure, ſed quatenus ille contemptum proſequatur dec.70. num.4.
Et ſolus contemptus. & non alius poteſt de eo dare dec.70. num. 5.
Approbata per contemptum cenſetur ſi acquieuerit dec..70. num. 6.

Dies electionis determinari poteſt à maiori parte Capituli, & præſumitur facta ex iuſta cauſa dec. 70. num.3.
Facienda infra triginta dies, in quocumque ex dictis diebus fiat, dicitur fieri in termino dec. 70. num.1.
Inſtrumentum electionis abſque nominibus eligentium eſt nullum dec. 70. num. 11.
Declara procedere in caſibus, in quibus facienda eſt comparatio numeri, ad numerum, vel omnes debent conſentire dec. 70. num.12.
Sed quando electio eſt facta à maiori parte Capituli per nomen collectiuum ſpecificatio nominum non eſt neceſſaria dec. 70. num.13.

Electus.
A maiori parte præfertur electo à minori dec. 89. num.5.
Habens requiſita neceſſaria præferri debet dec. 89. num.7.
Requiſita Electi probantur ex atteſtatione Rectoris Vniuerſitatis dec. 89. num.6.

Emphiteuſis.
Deuoluitur ad Eccleſiam finita linea Iueſtiti dec. 57. num.5.
Deuoluta Emphiteuſi competit Domino directo aſſociatio dec. 57. num. 1.
Vel manutentio dec. 57. num. 2.
Deuolutione firmata effectus illius eſt dare aſſociationem vel manutentionem Domino directo dec. 57. num. 4.
Eccleſiaſtica pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus compræhendit ſolum deſcendentes ab Inueſtitis, non Tranſuerſales dec. 57. numer. 6.
Non poteſt deuenire ad manus mortuas dec. 57. num.7.
Maximè ſi vltra prohibitionem legis concurrat alia hominis dec. 57. num. 10.
Nec quoad fructus, & quomodo id procedat dec. 57. num. 11.
Hæreditaria non pertinet ad eum, qui non eſt hæres habitu, vel actu dec. 57. nu. 8.
Comprehenditur ſub generali inſtitutione dec. 57. num.9.
Non probatur ex ſola renouatione contra Tertios dec. 66. num. 5.

Emphiteuta.
Prælationem habet in alienatione proprietatis deciſ. 3. num.37.

Emptio.
Iurium litigioſorum eſt prohita ex *Statuto Vrbis lib. 1. cap.* 118. dec. 11. num.9.
Sed non procedit quando eſt commixta cum alijs bonis, & Iura veniunt in conſequentiam dec. 11. num. 10.

Emptor.
Augumentum, & decrementum rei emptæ ſpectat ad Emptorem dec. 3. num.25.

Enunciatiua.
Iuris proprij referri poteſt ad hypothecam deciſ. 31. nu.9.

Epiſcopus.
Confirmans Donationem veriſimiliter eſt informatus de mente Donantis deciſ. 10. numer. 10.
Renouare præuentiuè in præiudicium ſucceſſorum non poteſt dec. 81. num.3. dec. 98. num. 8.
Succeſſor bonificare non tenetur ſolutum Anteceſſori nulliter, niſi Eccleſia ei ſucceſſerit, vel ſit verſum in eiuſdem vtilitatem dec. 98. num.6.

Epiſtolæ.
Probant contra ſcribentem dec. 51. num.1.

Euictio.
Agere pro euictione non poteſt qui eadem exceptione repellitur dec. 94. num. 3.
Limita ſi euictio eueniret ex facto poſt venditionem eueniente dec. 94. num. 4.
Contingere ſtatim dicitur quando quis eo gnouit poſſe ſequi dec. 4. num. 10.
Debetur etiamſi res ſit euicta ſinè Iudicio, quando verè erat euincenda dec. 4. nu.9.
Ad ratam damni paſſi de tempore euictionis debetur dec. 64. num. 2.
Pro tota ſumma euictionis debetur dec. 76. num.17.
Dotis. Iura reuiuiſcunt euicta re in dotem data dec. 59. num.14.
Moleſtias denunciare ſufficit, vt quis pro pro damnis & euictione agere poſſit deciſ. 1. num. 5.
Maximè ſi damna proueniant ex Iudicio denunciato dec. 1. num.6.
Promittens euictionem ex dato, & facto ſuo tantum non tenetur ſi euictio ab alio naſcatur dec. 94. num.5.
Et non impeditur agere ex nouo Iure ſuperuento, circa quod dicitur nouus homo dec. 94. num.6.

Exa-

Exactio.

Crediti iterata non permittitur dec.51.n.16.

Examen.

Clerici faciendum abſque oppoſitoribus citationem partis non requirit deciſ. 104. numer. 10.

Nouum poſt didicita teſtificata non admittitur ſuper iiſdem dec.69. num. 5.

Limita ſi Articuli non ſint omnino iidem, ſed aliqualiter noui dec. 69. nu.6.

Item ſi proceſſus non fuit originaliter traditus, qui à alias in Curia non dicuntur dicta teſtium didicita dec. 69. nu.7.

Exceptio.

Certa rei nō excludit generalitatem in aliare iam aſſignata dec.66. num. 10.

De Iure Tertij opponi non poteſt deciſ. 14. num. 10.

Differt à regula, & in cæteris eam confirmat dec.18. num.9.

Turbida executionem fideicommiſſo claro non retardat dec. 16. num.1.

Nec executionem obligationis Cameralis dec.14. num. 16.

Vnius caſus in alijs non exceptuatis firmat contrariam regulam dec. 22. num.8.

Excipiens.

Contra propriam confeſſionem tenetur exceptionem plenè probare dec.23.num.9.

Exceſſus.

Ab Allegante eſt probandus plenè, & concludenter dec. 86. num. 1.

Nullitatem vt inducat debet eſſe expreſſus in decreto dec.14. num.8.

Executio.

Facta intra decem dies datos ad appellandum eſt attentata dec.9. num.13.

Et datur manutentio executionem paſſo non habenti ſe pro ſpoliato & inſtanti pro purgatione dec.9. num.14.

Ritè cæpta eſt terminanda dec. 26. num.1.

Executor.

Litterarum Apoſtolicarum tenetur citare poſſeſſorem beneficij, ex cuius defectu impetratur dec.9. num.7.

Maximè ſi in mandato de prouidendo adſint clauſulæ *ſi ità eſt &c. dummodo &c. amoto &c.* dec. 9. num. 8.

Mixtus redditur ex præfatis clauſulis deciſ. 9. numer. 10.

Ita vt teneatur aſſumere partes Iudicis, & poſſeſſorem citare dec.9. num.11.

Et eius ſententia redditur appellabilis ad vtrumque effectum dec.9. num.12.

Exemplum.

Plenè probat, ſi fuerit enunciatum, veriſimile, & adminiculatum dec.99. num.13.

Exemptio.

Decimarum conceſſa eſt nulla ſi non fuit narrata conuentio ſuper illarum ſolutione dec.34. num.19.

Gabellarum in vno caſu ſtipulata in alijs denegata cenſetur dec.22. num.7.

Exiſtentia.

Vnius temporis non concludit ad aliud dec. 78. num.31.

Expenſæ.

Fructuum recolligendorum gratia factæ bonificantur cuicumque poſſeſſori etiam malæ fidei dec.96. num.10.

Et quoad quantitatem leuioribus probationibus iuſtificantur dec.96. num.11.

Inutiles non ſunt reficiendæ dec. 96. nu.14.

Pro rata victoriæ hinc inde compenſantur dec. 96. num. 15.

Taxatio multum pendet ab arbitrio Iudicis deciſ. 96. num. 16.

Experimentum.

Præfertur cæteris probationibus d.92. n.11.

F

Factum.

I*Vdicis* quoad omnes effectus factum partis reputatur dec.87. num.6.

Habet præſumptionem pro ſe, & contra illud exceptiones debent eſſe claræ dec. 88. num.4.

Principis inopinatum dicitur caſus fortuitus dec. 3. num.29.

Facultas.

Capiendi poſſeſſionem propria authoritate cenſetur renunciata per aditionem Iudicis dec.44. num.6.

Probandi & remiſſoria in dubio concedenda dec. 52. num.12.

Et non ſunt examinanda merita ante factas probationes dec.52. num.13.

Falſitas.

Et dolus in Notario publico non præſumitur, & ab allegante eſt probandus deciſ. 12. num. 9.

Suſpicio falſitatis ſufficit vt tollatur in ciuilibus fides ſcripturæ dec. 52. num. 10.

Idem in confeſsione dec. 1. num. 22.

Et ſufficit vnica præſumptio deciſ. 1. num. 23.

Falſum.

Dicens abſque iuramento, & abſque conſideratione propriè non mentitur dec. 56. numer. 8.

Credens dicere verum non punitur dec. 56. num. 14.

Maximè ſi per ignorantiam & ſine dolo dec. 56. num. 15.

Pœna falſi vt quis teneatur requiritur mendacium cum dolo, & animo fallendi admixtum dec. 56. num. 6.

Et tria copulatiuè requiruntur mutatio veritatis cum dolo, & iactura dec. 56. num. 7.

Faſcinæ.

Appellatio è *fructuum* veniunt ex Silua cædua dec. 25. num. 20.

Primitiæ ex illis ſolui debet dec. 25. nu. 21.

Fatalia.

In ſententia de partibus incipiunt currere, à die qua veriſimiliter potuit cauſa appellationis committi dec. 40. num. 6.

Et ad cauſam committendam ſex mèſes permittuntur dec. 40. num. 7.

Fauor.

Alicuius fauore introducta non debent in eius odium retorqueri dec. 54. nu. 10.

Fideicommiſſarius.

Bona fideicommiſſaria oſtendere tenetur alias ei denegatur immiſſio dec. 53. num. 10. dec. 78. num. 16.

Creditum offerre non tenetur Creditoribus Grauatorum, vt immiſſionem obtineat, ſed ſufficit, vt offerat bona illis debita dec. 100. num. 8.

Fructus rei fideicommiſſariæ conſequitur dec. 27. num. 2.

Teſtatori ſuccedere dicitur dec. 93. num. 7.

Et tenetur ad debitum ad quod Teſtator tenebatur, vel veriſimiliter ex ſoluiſſet dec. 93. num. 8.

Fideicommiſſum.

Acceptans vnum fideicommiſſum non poteſt bona vigore alterius prætendere deciſ. 16. num. 23.

Agnoſci debet, & non ſufficit extare dec. 16. num. 21.

In Bonis alteri debitis, vel donatis non ſubſiſtit dec. 55. num. 19.

Clarum non retardatur per exceptiones turbidas dec. 16. num. 1.

Detractiones ex fideicommiſſo particulari fieri non poſſunt, niſi prius diſcuſſis bonis liberis dec. 16. num. 28.

Et ex eo non fiunt niſi in ſubſidium dec. 16. num. 29.

Facultati alienandi non repugnat, quia remanet in re non alienata dec. 18. num. 3.

Hæreditas perpetuatur per fideicommiſſum, & fideicommiſſarius dicitur ſuccedere Teſtatori dec. 93. num. 7.

Et tenetur ad debitum ad quod Teſtator tenebatur, vel veriſimiliter ex ſoluiſſet de. 93. num. 8.

Ingreſſum in vna linea in ea durat donec ſit perfectè euacuata dec. 91. num. 1.

Limitari poteſt, vt habeat locum ſolum quatenus alienatio non ſequatur dec. 18. numer. 5.

Particulare conſeruari debet per hæreditatem alienantis dec. 16. num. 32.

Pro Primogenitis ex linea Maſculina fæminas cenſetur excludere dec. 16. num. 8.

Fideiuſſor.

Accedere poteſt obligationi iam contractæ dec. 64. num. 10.

De Aliquem repræſentando per illius mortem excuſatur dec. 56. num. 2.

Indemnis de Iure debet releuari d. 94. nu. 1.

Non dicitur qui recipit partem pretij, & gerit negocium ad vtilitatem propriam, ſed Corræus dec. 76. num. 11.

Fides.

Adminiculatæ plurium probant deciſ. 44. numer. 21.

Extraiudiciales lite pendente procuratæ nihil probant dec. 65. num. 20.

Informis lite pendente facta non probat dec. 103. num. 5.

Iurata præſtat fumum pro admittendis articulis dec. 63. num. 9.

Filiatio.

Approbata per Defunctum non poteſt per hære-

hæredem impugnari dec. 26. num. 5.

Filij.

Conferre tenentur bona Patris, vt æqualiter diuidantur dec. 17. num. 15.
Fratrum ſuccedunt inter ſe ineapita dec. 8. num. 3.
Hæredes neceſſarij ſunt ſuorum Parentum dec. 26. num. 4.
Patri ſuccedunt ſaltem in legitima dec. 49. num. 5.
Poſiti in conditione cum qualitate legitimitatis debent filiationem, & legitimitatem probare dec. 82. num. 1.

Fratres.

Germani æquales defuncto in gradu, illi æqualiter ſuccedunt dec. 17. num. 2.
Poſſeſſio Iure familiaritatis inter eos præſumitur dec. 17. num. 12.
Et in rata propria cenſetur ſe gerere Iure dominij, & in rata fratris vti Procuratores & Condomini dec. 17. num. 13.

Fructus.

Arundines veniunt appellatione fructuum ex Silua cædua dec. 25. num. 20.
Bonorum percipiens teneatur ad onera Cameralia, & Communitatiua dec. 59. n. 7.
Cenſus non debentur pro rata extincta deciſ. 11. num. 27.
Compenſantur cum fructibus dec. 47. nu. 5.
Conuenti debentur etiamſi deſit mora deciſ. 47. num. 15.
Crediti dati in dotem debentur eo ipſo quod Maritus ſubſtinet onera matrimonij dec. 47. num. 7.
Etiamſi datum ſit in dotem abſque ſcientia Debitoris dec. 47. num. 8.
Dilatione ſola peti non poſſunt deciſ. 39. num. 23.
Et ſoluti imputantur in ſortem deciſ. 39. num. 3. & de ratione num. 4.
Dotis debiti vigore *Statuti Vrbis lib. 1. c. 157.* debentur etiam pro quarto dec. 39. n. 11.
Debentur quatenus debitor ſit conſtitutus in mora dec. 39. num. 12.
Secus ſi per viam tranſactionis ſit ei conceſſa dilatio cum tunc eſſet mora, deciſ. 39. num. 13.
In Vrbe debentur ad rationem ſeptem pro centenario poſt factam interpellationem deciſ. 85. num. 1.
Rauennæ ex Statuto taxantur ad rationem ſeptem pro centenario dec. 59. n. 13.
Expenſæ deduci debent, & niſi eis deductis fructus dicuntur deciſ. 60. num. 6. dec. 87. num. 8. deciſ. 96. num. 9.
Faſcina veniunt appellatione fructuum ex ſilua cædua deciſ. 25. num. 20.
Imputantur in detractiones deciſ. 72. num. 9.
Loco damnorum, & intereſſe debentur concurrentibus mora debitoris, & occaſione inueſtiendi cum notitia eiuſdem dec. 47. num. 13.
Melioramentorum debētur melioranti etiam poſt motam litem dec. 74. num. 24.
Rationem reddere non tenetur fructuum non poſſidens bona deciſ. 7. num. 5.
Rei fideicommiſſariæ vocato debentur deciſ. 27. num. 2.
Stabilium non præſumuntur eſſe vltra quinque pro centenario dec. 14. num. 15. dec. 72. num. 11.
Valor fructuum attenditur de tempore venditionis quando ſunt ex certa re, & ſunt conſumpti deciſ. 96. num. 5.

Fumus.

Eruitur ex aſſertione aliàs à Rota emiſſa dec. 71. num. 3.
Et ex qualibet leuiſſima probatione dec. 71. num. 4.
Veritatis reſultat ex fidibus recognitis deciſ. 52. num. 14.

Fundamentum.

Gratiæ eſt iuſtificandum deciſ. 2. nu. 9. deciſ. 6. num. 4.
Intentionis plenè eſt probandum dec. 17. num. 14.

Fundans.

Se in Statuto debet probare in ſuo caſu verba verificari dec. 38. num. 8.

Fundatio.

Noui conuentus requirit conſenſum Ciuitatis approbationem Sedis Apoſtolicæ, & alia de quibus remiſſiuè dec. 10. num. 13.

G

Gratia.

Corruit ſi non fuit narrata concordia ſuper re inita dec. 34. num. 13.
Exemptionis decimarum eſt nulla ſi non fuit narrata conuentio ſuper illarum ſolutione dec. 34. num. 19.

Interpretari debet, vt in nihilo ſit præindicialis dec. 34. num. 13.
Motu proprio non cenſetur conceſſa ſi in litteris non exprimatur dec. 34. num. 9.
Redargui poteſt de ſubreptione quando eſt Tertio præiudicialis dec. 34. n. 10.
Nulla eſt ſi Papæ non innotuerit concordia per eum, cui concedit facta dec. 34. nu. 5.
Præiudicialis Tertio in minimo eſt ſubreptia dec. 34. num. 14.
Etiamſi taceat ſolum Ius præſentandi actiuum dec. 34. num. 15.
Præiudicialis de ſui natura ſubſtinetur etiã ſi non deroget regulæ de Iur. quæſ. non toll. dec. 34. num. 17.
Declara dummodo Papæ Ius Tertio competens innotuerit dec. 34. nu. 18.
Principis in dubium reuocari non debet ſinè iuſta, & magna cauſa dec. 29. num. 1.
Perpetuari debet dec. 39. num. 28.
Sede Epiſcopali vacante obtenta habet præſumptionem, quod Papa per eam noluerit Eccleſiæ præiudicare deciſ. 34. numer. 6.
Sub falſo ſuppoſito extorta eſt nulla ex defectu intentionis dec. 34. num. 4.
Subreptitia fortius dicitur ſi præiudicet Iuri ex contractu oneroſo prouenienti deciſ. 34. num. 16.
Item ſi eſt obtenta ſub falſa narratiua valoris dec. 101. num. 5.

H

Hæreditas,

Aditio Hæreditatis V. Aditio.
A*Dita* poſtquam eſt fit proprium patrimonium Adeuntis non retenta primæua origine dec. 95. num. 6.
Et non remanet affecta oneri dotationis, aut alimentorum neptum, ſed Creditores ſuper illa præferuntur deciſ. 95. num. 7.
Alienantis tenetur conſeruare fideicommiſſum particulare dec. 16. num. 32.
Clerici diſponentis fauore ſpurij applicatur Cameræ dec. 16. num. 5.
Conſanguineo proximiori defuncto de tempore mortis defertur deciſ. 8. nu. 1.
Æqualis in gradu proximis æqualiter defertur dec. 8. num. 2.
Inteſtata fit proprium patrimonium Adeuntis dec. 95. num. 9.
Et non retinet onus dotandi neptes, ſed poteſt alienari, & obligari deciſ. 95. numer. 10.
Repudiatio Hæreditatis inducitur ab exactione proprij crediti ab ipſa hæreditate dec. 8. num. 5.
Declara dummodo in Repudiante adſit certa ſcientia delatæ hæreditatis, vel non habeat iuſtam cauſam credendi ſe excluſum dec. 8. num. 6.

Hæres,

Actione perſonali tenetur ſolum pro virili dec. 14. num. 1.
Beneficio legis, & Inuentarij vti non poteſt, ſi præfixo termino rationem non reddat dec. 26. num. 8.
Sed tenetur ad ſolutionem debitorum etiam de proprijs bonis dec. 26. num. 9.
Bona defuncti retinens repellitur ab alijs cohæredibus exceptione fruſtra petis quod intus habes dec. 17. num. 3.
Bona debitis obnoxia poſſidens debet ea ſoluere dec. 55. num. 21.
Ceſſionarij poteſt venire ex eius Iuribus dec 47. num. 1.
Confeſſionem ſui Authoris impugnare non poteſt dec. 51. num. 6. dec. 78. nu. 5.
Contrahens nomine proprio habetur pro noua perſona dec. 11. num. 5.
Creditum ſolutum ſuo Authori petens repelli poteſt exceptione dolo petis &c. dec. 51. num. 13.
Diſponere de bonis ſui hæredis quilibet poteſt dec. 16. num. 24.
Factum defuncti impugnare non poteſt deciſ. 16. num. 25. dec. 39. nu. 14. dec. 75. num. 10.
Fiduciarius eſt ſolum adminiſtrator, & Cuſtos dec. 46. num. 1.
Filiationem per defunctum approbatam impugnare non poteſt dec. 26. num. 5.
Obligans ſe de proprio, & exprimens cauſam hæreditatis cenſetur demonſtrare, non limitare obligationem dec. 11. num. 6.
Obligatione defuncti tenetur dec. 49. num. 1.
Obligatio hæredis facta nomine hæreditario non obligat vltra vires hæreditarias dec. 11. num. 1.
Declara dummodo fiat hæreditario nomine, & reddatur ratio dec. 11. nu. 2.
Secus ſi contineat obligationem propriorum bonorum & hæredum d. 11. n. 3.
Poſsidens in loco, in quo poſſedit Teſtator præſumitur eadem met bona à Teſtatore prouenire deciſ. 78. num. 24.

Limi-

Limita ſi doceatur de acquiſitionibus hæredum deciſ.78. num.25.

Rationem non reddens bonorum defuncti ad eius debita tenetur deciſ.55. num.16.

Et ei non ſuffragatur Cauthela Angeli deciſ.55. num.17.

Redarguere de mendacio defunctum non poteſt deciſ.17. num.5.

Hæres grauatus.

Cenſum extinguere non poteſt niſi ex cauſa neceſſaria, & per numerationem pecuniæ dec. 11. num.14.

Creditum pecuniarium remittere poteſt per confeſſionē de recepto dec. 11. num.11.

Contrarium firmatur eadem deciſ. 11. num. 15. & ſeqq.

Donare non poteſt in præiudicium fideicommiſſi dec. 11. num.17.

Fideicommiſſum ſubuertere non poteſt per confeſſionem dec.1. num. 9. & 12.

Amplia ſi adſit ſuſpicio ſimulationis dec.1. num.10. & 11.

Remittere gratis non poteſt, licet poſſit exigere iuxtà *textum in l.antè reſtitutam 104. ff. de ſolution.* dec.1. num. 10. & 11.

Vltimus eſt Dominus omnium bonorum dec. 49. numer.6.

Hiſtoria.

Hiſtoryſ deferendum eſt dec. 24. num. 8.

Hypotheca.

Præſcribi, vt poſſit per decennium requiritur ſcientia alienationis,& præſentia Creditoris dec. 23. num. 14. & 15.

I

Identitas.

ADminiculatur ex Inſtrumentis acquiſitionum vbi bona prætenſa vocantur pro confine dec.53. num. 12.

Bonorum probatur ex teſtibus dec. 53. nu.1.

Confeſſione grauatorum probatur deciſ. 53. num. 7.

Contra habentes cauſam ab hærede grauato facilius probatur dec.53. num.3.

Probatur non parum ex deſcriptione facta in teſtamento dec.53. num.4.

Ex deſcriptione in Cataſto dec.53.numer. 5.

Ex Inhibitione ſuper bonis vti fideicommiſſarijs obtenta dec. 53. nu.6.

Idoneitas.

Clerici probatur ex approbatione in examine facto in Curia etiamſi in partibus fuerit reprobatus dec.104. num.8.

Maximè ſi ante, & poſt examen fuerit ab ipſo Epiſcopo reprobante approbatus deciſ. 104. num. 9.

Ignorantia.

Excuſat à pœnis attentatorum, non ab illorum reuocatione dec. 73. num.16.

Iuris æquiparatur ignorantiæ facti, quando eſt talis, vt nec ſapientibus potuerit innoteſcere dec. 8. num. 9.

Non eſt allegabilis à I. V. Doctore dec. 8. num.10.

Minuſque quando per Conſilium Doctorum tolli poteſt dec.73. num.16.

Illatio.

A diuerſis fieri non valet deciſ. 34. num. 35.

Immemorabilis.

Interrumpitur per quemcumque actum cōtrarium dec. 52. num.9.

Non abrogatur, niſi de ea ſpecificè fiat mentio dec.52. num.7.

Tribuit meliorem titulum de mundo deciſ. 52. num.2.

Immiſſio.

Aequaliter ſuccedenti debetur dec.27. nu.3.

Confuſione bonorum non impeditur quando bona ſunt diuerſa dec. 53. num. 11.

Credito ſatisfacto non retardatur deciſ.100. num.7.

Datur pro indiuiſo fideicommiſſario quando detractiones ſunt certæ ratione loci,& quotæ dec. 72. num.4. dec.100. num.3.

Detractionibus factis illiquidis ex perceptione fructuum dec. 53. nu.18. & 23.

Conſiſtentibus in quantitate retardatur dec.72. num.5.

Ex l.final. datur pro rebus etiā naturaliter, & ciuiliter tantū, & alias quomodolibet à Teſtatore detentis dec.53. num.16.

Et datur etiam hæredi hæredis *ibidem.*

Extremis probatis debetur dec. 10. num. 1. dec. 86. num.2.

Fideicommiſſario non retardatur per Creditores hæredum grauatorum, ſicut non impediretur per eoſdem met hæredes dec. 103. num.3.

Impedimentum Impeditus.

Impedimentum quod poteſt euitari non excuſat

cuſat deciſ. 79. numer. 7.
Tempus præfixum à lege Impedito non currit dec.79. num.4.
Et tantum temporis eidem eſt reſtituendum quantum per impedimentum fuit ablatum dec. 79. num.5.

Impetrans.

Beneficium ob non factas publicationes, & non adeptam poſſeſſionem infra nouem menſes tenetur hanc narratiuam iuſtificare dec.2. num.9. dec. 6. num. 4.
Certo modo tenetur ipſe quoq; infra nouem menſes publicare, & poſſeſſionem capere, aut facere diligentias dec.2. num.16.
Et ſi non probet hæc adimpleuiſſe non meretur executionem ſuæ prouiſionis dec.2. num.17.

Impugnans.

Diſpoſitionem aliquam contra illam concludentem probationem afferre deciſ. 33. numer. 7.

Incommodum.

Qui ſentit debet ſentire commodum dec. 3. num. 26.

Inhibitio.

Moderanda eſt præfixo termino ad tranſportandum acta ijs non tranſportatis deciſ.28. num.1. & 5.
Rotalis ſiuè iuſta, ſiuè iniuſta eſt timenda dec. 9. num.1. dec.20. num.8.
Tam in Curia, quàm extrà dec. 9. nu. 2. & de ratione num. 3.
Etiamſi conſtet nulliter,& iniuſtè fuiſſe conceſſum dec.9. num.4.

Inſinuatio.

Ex lapſu 40. annorum cum obſeruantia præſumitur dec.53. num.25.

Inſtitutio.

Facta vigore præſentationis prouenientis à non habente facultatem eſt nulla deciſ. 37. num.8.
A laico vxorato facta non ſubſtinetur deciſ. 43. num. 4.
Poſterior non præiudicat habenti Ius quæſitum per anteriorem inſtitutionem deciſ. 37. num. 6.
Sententia Inſtitutionis lata cum legitimo Contradictore, & cognitione cauſæ vti grauans eſt appellabilis dec. 40. num. 1.
Etiamſi Inſtitutio proceſſerit per decretum interloquutorium dec.40. nu. 3.

Inſtrumentum.

Deſumptum ex matrice habetur pro originali dec.70. num.17.
Electionis vide in V. *Electio.*
Obligatione Camerali vallatum habet executionem paratam contra obligatum, & eius hæredes dec.75. num.3. dec.84.n.2.
Originale in diſcordia aliorum attenditur dec. 70. num. 18.
Plenius eſt attendendum dec.70. num.15.
Maximè adminiculatum dec.70. n.16.
Producens cenſetur illud approbare dec. 70. num. 19.
Sed ſi ſit defectuoſum non excludit aliud plenius, & quin ei ſit ſtandum dec. 70. num.20.
Publicum facit probationem probatam dec. 48. num. 2. dec. 93. num.3.
Præualet teſtibus dec.78. num.3.
Quarantigiatum non retardatur per exceptiones non probatas dec.19. num.2.
Exequi debet quando eſt dubium an cambia debeantur, vel non dec.23. n.11.
Rem claram, & manifeſtam facit dec.75.n.2.
Separari poteſt in actibus diuiduis d.4. nu.1.
Simulatum executionem non meretur deciſ. 19. num. 2.

Intereſſe.

Admiſſionis ad cauſam ſufficit à parte non controuerti dec. 15. num.1.
Probatur ex deciſione rotali æquale Ius firmante dec. 15. num. 2.
Probari debet cum citatione partis dec. 45. num.5.
Et non debet fieri tempore limitato dec. 45. num.10.
Et ſufficit quod non interceſſerit præſcriptio dec. 45. num. 11.
Citari vt quis debeat,debet concernere ſingulariter eius perſonam dec.38. num.10.
Liquidatio non eſt neceſſaria, quando fuit conuentum per Inſtrumentum d.47.n.16.
Taxatio veriſimilis, & abſque fraude etiam à principio ſubſtinetur dec. 47. num. 17.
Rationabilis & iuſta præſumitur dec. 47. num. 18.
Et contrarium prætendens tenetur probare dec.47. num.19.

Interpellatio.

Pro dotis reſtitutione deducitur ex Iudicio pro ea moto dec. 85. num. 2.

Inuentarium.

Acceptaſſe dicitur eo vtens dec. 17. num. 8.
Bonorum non exiſtentiam probat dc.7.nu.3.

Etiam

Etiam ſi non ſit factum cum ſolemnitatibus Inuentarij hæreditarij dec.7. n.4.
Hæredi ſuccurrit quoad obligationes deſcendentes à defuncto, non autem deſcendentes ex facto proprio dec.11.nu.4.
Præſumptionem habet pro ſe quod omnia bona in eo deſcripta ad hæreditatem pertineant dec. 17. num. 8.
Teſtamentarium defectuoſum habetur ac ſi non eſſet factum dec.16. num.27.
Tutelare non ſupplet hæreditarium dec.16. num. 26.

Inueriſimilitudo.

Arguitur ex ſolutionibus minutatim factis de ſumma ingenti dec. 1. num.16.

Inueſtimentum.

Negligens ſibi iniunctum tenetur ad illius fructus dec. 42. num.3. dec.53. num.17.
Renunciare quis poteſt Inueſtimento ad ſui fauorem faciendo dec. 78. num.30.

Inueſtitura.

Immutans tempus renouationis petendæ nõ facit damnum Eccleſiæ dec. 98. num.23.
Nulla eſt ſi diminutus vel alteratus in ea ſit canon dec.98. num.7.

Iudex.

Decretum de exequendo mandatum nullum ſinè citatione partis facere non poteſt dec. 40. num.15.
Dotis in taxatione præſumitur bona propria dotandæ imputaſſe, quando alias dos pinguior deberetur dec. 49. num.10.
Inferior pendente appellatione exequi non poteſt mandata Superiorum dec.40.n.16.
Tollens vnum Ius non cenſetur in alio velle præiudicare dec.20. num.6.
Vxoratus eſt incapax actuum eccleſiaſticorum, & inſtituendi clericos ad beneficia dec. 40. num. 5.

Iudicium.

In Iudicijs non ſufficit dicere, ſed oportet probare dec. 64. num. 4.

Iuramentum.

De Statutis obſeruandis intelligitur de validis, & vſu receptis dec.34. num.25.

Iuriſdictio.

Iudicis per tranſportationem actorum conſolidatur dec.28. num.6.

Ius.

Abſenti non quæritur quando deeſt ſtipulatio Notarij dec.17. num.23.
Exigendi quid annuum in perpetuum pro immobili habetur dec. 48. num.26.
Percipiendi fructus dotales num poſſit cædi vide remiſsiuè d.47. n.9. & duobus ſeqq.
Quæſitũ alicui non poteſt amplius ab eo auferri dec. 10. num. 20.
Papa non ſolet ei derogare, niſi exprimatur dec. 14. num. 4.
Tertij tollere Princeps numquam præſumitur dec. 29. num. 9.

Iuſpatronatus.

Gentilium dicitur ex verbis *de agnatione* deciſ. 24. num. 2.
Non probatur ex quo ſoli maſculi ſemper præſentauerint, niſi probetur extitiſſe fœminas, aut alios hæredes extraneos, qui fuerint reiecti dec.24. num.14.
Limita ſi id fuerit ſeruatum per tempus diuturnum in familia numeroſa, & Iurepatronatu conſpicuo dec. 24. nu. 15.
Spectat tantum ad eos, qui ſunt de familia dec. 24. num.22.
Et pertinentia probatur ex probatione deſcendentiæ à fundatore dec.24. nu.23.
Verbum *Hæredes* in eo reſtringitur ad ad hæredes ſanguinis dec.24. num.19.
Hiſtoriæ probant qualitatem Iuriſpatronatus dec. 24. num. 9.
Maximè quando initij memoria non extat dec. 24. num.10.
Inſcriptiones ad probandum Iuſpatronatus attenduntur dec.24. num.7.
In *legitima* filij an tranſeat Iuriſpatronatus, vel potius in totum ad hæredẽ vniuerſalem remiſsiuè deciſ.13. num.1.
Obſeruantia attenditur ad probandum qualitatem Iuriſpatronatus dec. 24. num.11.
Et dicitur concludentiſſima probatio deciſ. 24. num.11.
Et ad hunc effectum de ſe ſola ſufficit deciſ. 24. num. 13.
Pertinentia Iuriſpatronatus præſcribitur ex præſentationibus per 40. annos aduerſus compatronum dec. 5. nu.4. dec.29. nu.8.
Probatur ex laudo per præſentationes obſeruato dec. 5. num.6.
Ex probatione deſcendentiæ à fundatore in gentilitio dec.24. num.23.
Qualitas leuibus probationibus contenatur quando ſupponitur illius exiſtentia deciſ. 24. num.1.

Reſer-

Reſeruatum Poſteris & ſucceſſoribus per lineam maſculinam deſcendentibus eſt familiare, & agnatitium deciſ. 24. num. 4.
Pro certa familia dicitur gentilitium dec. 24. num. 5.
Pro poſteris, & deſcendentibus, maſculos, & fœminas comprehendit deciſ. 43. num. 2.
Spectare declaratum ad certos de familia non excludit totam familiam ſi non adſit taxatiua dec. 24. num. 16.

Ius præſentandi.

Alicuius fauore probatur ex laudo pro ſe lato dec. 5. num. 2.
Maximè ſi adſit obſeruantia præſentationum dec. 5. num. 6.

L

Laudemium.

Ceſena ſeruari debet Ius commune quoad quantitatem laudemij quacũque conſuetudine, vel pacto non obſtante deciſ. 81. num. 2.
De Iure communi debetur ad rationem duorum pro centenario deciſ. 81. num. 1.
Epiſcopo renouanti debetur dec. 81. num. 4.
Tamquam fructus Epiſcopatus deciſ. 98. num. 11.
Remiſſum eſt bonificandum ac ſi realiter fuiſſet ſolutum dec. 98. num. 13.
Vſufructuario debetur dec. 98. num. 12.

Laudum.

Acceptatum à maiori parte omnes ligat deciſ. 5. num. 3.
Aſſiſtentiam Iuris pro ſe habet & in eo non poteſt conſiderari dolus dec. 29. num. 23.
Et ſententia in Iudicatum tranſacta ſunt executioni demandanda, donec de contrario conſtet per tres conformes, & diuerſas ſententias dec. 5. num. 7.
Ius præſentandi probat fauore eius, cuius fauore fuit latum, dec. 5. num. 2.
Amplia ſi ſit obſeruatum per præſentationes dec. 5. num. 6.

Læſio.

Enormiſſima intrat quoties conſtat de vili valore bonorum dec. 69. num. 2.
Probanda eſt concludenter, quando agitur de reſtitutione in integrum pro reuocatione ſententię dec. 89. num. 4.
Pro tranſactione à Papa approbata infringẽda debet eſſe maior, quàm in alijs materijs dec. 29. num. 11.
Et debet eſſe enormiſſima dec. 29. num. 12.
Et ad eam euitandam ſufficit dubius litis euentus dec. 29. num. 14.
Et quid modicum datum, ac remiſſum dec. 29. num. 16.
Et receſſus à lite dec. 29. num. 17.
Vltra dimidiam habet locum etiam in tranſactione dec. 68. num. 11. deciſ. 69. num. 3.
Vide etiam in V. *Tranſactio.*

Legatum.

Cauſam piam concernens, & non perſonam facilius commutatur dec. 38. num. 11.
Commutari debet in alium vſum, ſi adimpleri non poteſt iuxta modum à Teſtatore præſcriptum dec. 38. num. 1. deciſ. 58. n. 1.
Et eligi debet vſus magis expeditus, & rationabilis dec. 38. num. 2.
Et hoc Arbitrium remittitur conſcientiæ ordinarij dec. 38. num. 3.
Nec eſt ab eius Iudicio recedendum deciſ. 38. num. 4.

Liber.

Familiaris non probat fauore ſcribentis deciſ. 11. num. 21.
Conficere eos non tenetur qui non adminiſtrauit dec. 7. num. 6.

Liquidatio.

Prætermiſſa reddit nullam executionem deciſ. 73. numer. 12.

Lis.

Extincta ad petitionem vnius non debet ab eodem peti ſuſcitari dec. 29. num. 18.
Niſi conſtaret de euidenti illius victoria dec. 29. num. 19.
Finiri lites & Iurgia intereſt Reipublicæ deciſ. 29. num. 2.
Introducta dicitur ex præſentatione commiſſionis, citatione, & decreto d. 45. n. 1.
Pendere dicitur quoad petentem admitti ad cauſam ab ipſa die petitionis d. 15. nu. 4.
Renunciatio tacita litis reſultat ex taciturnitate decennali dec. 29. num. 7.

Littera.

Apoſtolicæ certo modo obtentę non habent de Iure viam executiuam contra alium prouiſum Apoſtolicum deciſ. 2. num. 2.
Et retardantur ſi adſit aliqua validita-

tis

tiis, & Iuſtitiæ turbiditas dec.3. num.7.
Iuſtificatæ ſunt exequendæ dec.80. nu. 2. dec. 102. num.1. dec. 104. num.1.
Non habent viam executiuam, quando ſuper illarum non executione emanauit ſententia dec. 101. num.3.
In forma gratioſa ſolent expediri iuſtificatis prius omnibus narratis, & idcò non indigent alia verificatione dec. 103. numer. 14.
Prouiſionales habentur pro mandato de immittendo dnm Litteræ Apoſtolicæ continent ſolum mandatum de prouidendo dec. 6. num.9.
Verba litterarum Apoſtolicarum non ſunt capienda prout ſonant in partibus, ſed prout in Cancellaria dec.6. num. 11.

Locatio.

Continuata præſumitur de Iure in hæredes dec.55. num. 7.
Et ex Statuto Bononiæ deciſ.55. nu.8.
Culpa locatoris non effectuata non attenditur. dec. 55. num.10.
Durare debet durante ipſius tempore deciſ. 87. num. 14.
Facta à Iudice per modum prouiſionis ceſſat facta deliberatione rei dec.87.num.2.
Declara id procedere in locatione indefinita ſecus in locatione ad certum tempus, quæ durat eo durante dec.87. nu.13.

Loquutio.

Indefinita æquipollet vniuerſali deciſ. 30. numer. 1.

Lucrum.

Dotis redactum ad Creditum pecuniarium non eſt fructiferum dec. 39. num. 1.
Debetur in quantitate, ſi dos eſt in quantitate dec.39. num.21.
Ad formã *Statuti Vrbis lib.1. cap. 131.* an acquiratur plenè matri filijs prædecedentibus dec. 39. num.20.
Eſt quarta portio dotis trahendæ ad æſtimationem bonorum tempore obitus dec. 39. num.22.

M

Mandatum.

A *D præſentandum* dari poteſt vacatione ſequuta dec.33. num.3.
Conſtitui poteſt etiam per litteras deciſ. 37. num.1.
Confirmandi alienationem rei Eccleſiæ cum clauſula *ſi in euidentem* ſuſpendit executionem donec vtilitas probetur deciſ. 45. num. 4.
Exceſſiuum quoad vnam partem eſt nullum in totum dec. 14. num.5.
Sed quando non eſt executum ſubſtinetur pro ſumma debita dec. 14. num. 6. dec. 81. num.6.
In dubio præſumitur validum dec. 75. nu. 1.
Speciale requiritur ad appellandum dec. 29. num. 6.
Item ad allegandam ſuſpicionem dec. 65. num. 10.

Manutentio.

Conceditur ad terminos poſſeſſionis dec.67. num. 4. & 8.
Etiam in gradu appellationis, & quouſque penſio non ſit in petitorio declarata nulla durat effectus poſſeſſorij dec. 83. num. 2.
Factum nudum poſſeſſionis attenditur pro manutentione dec. 67. nu.7. dec.88. nu.2.
Nec attenduntur nullitates reſpicientes titulum, quæ remittuntur ad petitorium dec. 88. num.3.
In poſſeſſione exigendi penſionem datur cōtra ſucceſſorem ex ſolutionibus per Anteceſſorem factis dec. 83. num. 1.
Locatori etiam debetur pendente lite ſuper vſurpatione dec.40. num. 17.
Poſſidenti conceditur dec. 12. num. 1.
Etiam ex præcario deciſ. 12. num.4.
Poſſidenti ſoli datur dec. 67. num.2.
Pro purgatione attentatorum datur deciſ. 9. num.5. & 14.

Mater.

Dotem ſoluens communi filiæ debet à marito releuari, & poteſt reſtitutionem dotis pro releuatione accipere dec. 31. nu. 13. dec. 44. num.22.
Tutrix filiorum tenetur proprium creditum ſub vſuris exiſtens ſoluere; aliàs ei non debentur fructus, cum dicatur in culpa dec. 85. num.4.
Nec excuſatur ex quo fecerit inueſtimenta dec. 85. num.5.
Et debet ſtatim inſtare pro ſolutione aliàs dicitur in culpa dec. 85. num. 6.

Matrimonium.

Contractum coram alio, quàm proprio Parocho, aut Sacerdote de licentia Epiſcopi eſt omnino nullum dec. 82. num. 2.
Et eſt nullum ex defectu formę ita vt nec putatiuum dicatur dec.82. num.4.
Putatiuum ſufficit ad legitimitatem prolis dec. 82. num.3.

Melioramenta.

Appellatione melioramentorum veniunt etiã ædificia de nouo facta dec.57. numer.17.

Augumentum rei tribui debet melioramentis, & non tempori, & refici debent dec. 74. num.23.

Compenſantur cum fructibus dec.62. num.9. dec. 66. num.10.

Deuoluuntur eum emphyteuſi quando euenit caſus, & adeſt pactum dec.57. nu.12.

Intelligitur tamen de melioramentis, quæ fiunt gratia rei conſeruandæ non de magnis ædificijs dec. 57. num. 16.

Contrarium quando adeſt pactum deciſ. 57. num.18.

Fructus melioramentorum debetur melioranti etiam poſt motam litem deciſ. 74. numer. 24.

Immiſſionem non retardant, ſi non ſint nec in ſpecie, nec in genere probata deciſ. 62. num. 8.

Et poſt præfixum terminum, ſi non fuerint liquidata ſufficit cautio deciſ. 66. numer. 19.

Liquida, & neceſſaria ſunt in totum bonificanda dec. 50. num.15.

Magna non deuoluuntur in emphyteuſi data ad meliorandum abſque pacto deuolutionis dec. 57. num.20.

Et ita declarantur deciſiones *Bononien. Domuncularum* 22. *Iunij* 1670. *coram Reuerendiſſ. Decano, & 8. Febr.* 1672. *coram R.p.d. Bourlemont* dec.57. num. 21.

Probari ſufficienter ſolent ex relationibus Petitorum dec.74. num.16.

Probari debet vt reficiantur Status antiquus dec.66. num.17. dec.74. num.7.

Et quid impenſum, & melioratum, vt quod minus reficiatur dec. 66. num. 18. dec. 74. num.6.

Quid melioratum probatur ex cognitione eius quod primæuo ſtatui, & valori acceſſit dec.74. num.20.

Quid Impenſum per materiæ, & operarum æſtimationem dec. 74. num.21.

Reficiuntur quando emphyteuſis deuoluitur abſque culpa dec. 57. num. 23.

Limita quando adeſt pactum deciſ.57. num.14.

Maximè quando pactum eſt conceptum in quocumque caſu deuolutionis dec. 57. num. 15.

Retentionem poſſeſſori, qui meliorauit concedunt dec.74. num.5.

Et Rota quandoque ſolet eam concedere ſoluto valore prædij eum fructibus à die motæ litis fideicommiſſario illud vindicanti dec.74. num. 25.

Status antiquus quomodo probetur vide in V. *Status*.

Vtilia in genere probata Rota taxare ſolet in aliqua ſumma, donec melius liquidentur dec. 59. num. 16.

Mendacium.

Aſſerens contra id quod mente, & animo credit mendacium dicit, ſi autem falſum dicat putans dicere verum fallitur, non mentitur dec.56. num. 5.

Committitur etiam, quando id quod eſt dubium pro vero aſſeritur dec.56. num.13.

Doloſum nec ſufficit, vt quis ex eo teneatur ad damna, niſi probetur ex eo ſpecificè damna interueniſſe dec.56. num.18.

Pœnam falſi, vt quis incurrat debet eſſe cum dolo, & animo fallendi admixtum deciſ. 56. num. 6.

Et tria copulatiuè requiruntur mutatio veritatis cum dolo, & iactura d.56.n.7.

Mendax.

In vno præſumitur in omnibus dec.66. numer. 22.

Mercator.

Fructus petere non poteſt ex credito pecuniario ob dilationem dec. 39. num. 5.

Meum.

Dicitur quod prouenit ex re mea deciſ. 3. num. 22.

Pronomen mio denotat dominium deciſ. 3. num. 21.

Miniſter.

Stipendiatus augumentum rei adminiſtratæ acquirit Domino etiamſi proueniat ex propria induſtria dec.3. num.28.

Minor.

Contrahens contra formam Statuti nec ciuiliter, nec naturaliter obligatur dec. 97. num. 3.

De Iure communi obligatione perſonali non exigit cauſam dec. 55. num. 6.

Dotem exceſſiuam ſinè ſolemnitatibus promittere non poteſt dec. 75. num. 9.

Mobilia.

Non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, ſed intrat præſumptio conſumptionis quãdo interceſſit longum tempus & non adeſt præceptum Teſtatoris, nec probantur vendita dec. 78. num.32.

Moleſtias.

Non intimans moleſtias dicitur in culpa deciſ. 97. numer. 2.

Monaſterium.
Acquirit quidquid acquirit Monachus deciſ. 26. num. 2.
Monitio.
Extraiudicialis poteſt fieri etiam coram Iudice laico dec. 54. num. 15.
Et non cauſat attentata dec.54.nu.16.
Monitorium.
Infra annum non reproductum non cauſat attentata dec.54. num.11.
Super executione litterarum Apoſtolicarũ reſoluitur in ſimplicem citationem quãdo quis eſt citandus nec facit ſtatum legitimæ poſſeſsionis dec.2. num. 20.
Mora.
Inducitur ex interpellatione dec.47. nu.14.
Non incurritur ſi non eſt liquida quantitas laudemij dec. 98. num. 24.
Maximè ſi Dominus directus impugnet quantitatem deciſ. 98. num. 25.
Purgatio moræ admittitur ſi infra terminum præfixum petatur renouatio, & ſoluantur laudemia deciſ. 98. num. 1.
Mors.
Deducitur ex dictionibus *olim* & *quondam* dec. 26. num.. 6.
In Partibus longinquis probatur per famã illarum partium dec. 26. num.3.
Mulier.
Anterioritatem habet pro dote in bonis fideicommiſſarijs à die mortis fideicommittentis dec.31. nu.3. deciſ. 44. nu.23.
Et præfertur cuicumque intermedio Creditori dec.31. num.4. dec.44. nu.23.
Etiam vltimi grauati dec.31. num. 5.
Tam in conſtitutione, quam in reſtitutione dotis dec.44. num.24.
Augere voluntariè dotem ſine ſolemnitatibus non poteſt dec. 75. numer. 5.
Cautelam Angeli paſſim allegant mulieres vt defendant bona ſibi obligata pro dote dec.44. num. 5.
Circa reſtitutionem vſurarum non excuſatur dec.39. numer.9.
Solemnitates in contractu ſibi vtili ſeruare non tenetur dec. 39. num. 15.

N

Narratiua.
CAuſam finalem demonſtrat deciſ. 29. num. 15.
Ducatorum 50. per non exceſſum probatur ex alia partis facta in 24. deciſ.101.nu.6.
Declara ſi illa partis fuerit acceptata, ſecus ſi impugnetur dec. 101. num.7.
Fortius ſi appareat erronea ex teſtibus de maiori valore deponentibus dec. 101. num.8.
Naufragium.
Probatur ex teſtibus examinatis infra annũ in loco naufragio magis propinquo dec. 99. num.3.
Realitas naufragij canonizatur ex conſulatibus, qui fiunt ad illud probandum deciſ.99. num.6.
Nemo.
Plus Iuris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habeat dec.100. num.4.
Plus petere poteſt quàm is, quem repræſentat dec. 17. num.26.
Præſumitur iactare ſuum deciſ. 68. num. 1. dec. 76. num. 16.
Nec ſoluere plus debito dec.98. nu.3.
Nomina.
Debitorum de Iure emi poſſunt incontanti pro ſumma minori dec.76. num.9.
Notarius.
Atteſtans de re extra eius officium probat ſolum vti teſtis dec. 25. num.13.
De Actorum integritate teſtans probat dec. 28. num. 9.
Limita ſi ex ipſo extractu, vel aliunde, conſtet de defectu dec.28. num.10.
Dolus, & falſitas in eo non præſumitur, ſed ab Allegante eſt probandus dec.12.nu.9.
Fides ſuccinctas inſtrumentorum facere ſolent ad effectum poſtea plenius extendendi dec. 70. num.14.
Negligentia in Notarij in ammiſſione apocæ non præiudicat Creditori dec. 12. nu.12.
Scripturas productas cuſtodire tenetur, alias ad intereſſe dec. 28. num.12.
Et grauati poteſt, vt de ijs reddat rationem, vel ſubminiſtret expenſas pro noua extractione dec.28. num.13.
Et ſucceſſores ad id condemnantur dec. 28. num.14.
Nouatio.
Primi actus non inducitur per ſecundum reſciſſum, & annullatum, ſed cenſentur Iura ex eo competentia reſeruata deciſ. 64. num.1. dec.76. num.2. dec.97. nu.1.
Nullitas.
Poſt annum opponi non poteſt ex Statuto Vrbis ceſſante ſpolio dec. 60. num. 9.
Et dictum Statutum habet locum in quibuſcumque Curijs dec.60. num.8.
Nuncius.
Hiſpaniarum non poteſt conferre beneficia

Ducatorum 24. niſi prius ei conſtitent de valore deciſ. 101. num. 1.

Et dicitur contuliſſe ante factam informationem, ſi in ipſa collatione commiſit informationem ſuper valore deciſ. 101. num. 2.

O

Obligans.

Se ad ſolutionem cenſetur omnia neceſſaria inſpexiſſe dec. 23. num. 6.

Itaut impugnanti incumbat onus probandi contrarium dec. 23. num. 6.

Etiamſi conſiſtat in negatiua deciſ. 23. numer. 7.

Obligatio.

Faciendi extinguitur cũ perſona d. 17. n. 17.

Fideiuſſoria ceſſat ceſſante per ſolutionem obligatione principali dec. 64. num. 7.

Generalis omnium bonorum compræhendit cenſum dec. 48. num. 20.

Hæredis facta hæreditario nomine non obligat vltra vires hæreditarias dec. 11. nu. 1.

Declara dummodo fiat hæreditario nomine, & reddatur ratio dec. 11. num. 2.

Non autem ſi contineat obligationem propriorum bonorum, & hæredum dec. 11. num. 3.

Quarantigia, continet hypothecã d. 23. nu. 2.

Obligatio Cameralis.

Abſenti Ius non tribuit deficiente Notarij ſtipulatione dec. 17. num. 23.

Clauſulam quorum intereſt includit dec. 17. num. 22.

Exceptione moleſtiarum non retardatur, ſed requiritur actualis euictio dec. 4. num. 3.

Turbida non retardatur dec. 14. nu. 16.

Iudicia plura eodem tempore inſtitui poſſunt eius vigore dec. 23. num. 13.

Promiſſionem damnorum, & intereſſe continet dec. 1. num. 3.

Obſeruantia.

Cenſus an fuerit ceſſus, vel retrouendictus ex obſeruantia probatur dec. 73. num. 8.

Clericos, vel presbyteros intellexerit Teſtator declarat dec. 36. num. 4.

Contractus probatur ex poſſeſſione eius vigore facta dec. 53. num. 26.

Declarat dec. 97. nu. 7.

Dubietatem, & obſcuritatem anteriorem tollit dec. 66. num. 9.

Errorem declarat, & veritatem demonſtrat dec. 98. num. 20.

Indulta & priuilegia Apoſtolica declarat dec. 89. num. 12.

Interpres eſt optima cuiuſcumque diſpoſitionis deciſ. 33. num. 9.

Interpretatio ex ea deducta attenditur etiãſi contrarius intellectus de Iure eſſet verior dec. 89. num. 14.

Interpretatiua probatur ex quolibet actu dec. 98. num. 13.

Iuriſpatronatus qualitatem non parum probat dec. 24. num. 11.

Et dicitur concludentiſſima probatio dec. 24. num. 12.

Et de ſe ſola ad hunc effectum ſufficit dec. 24. num. 13.

Oritur ex non facto dec. 16. num. 22.

Probatur ex actibus per litem probatis dec. 34. num. 30.

Fortius ex actibus ab ipſa parte admiſſis deciſ. 34. num. 32.

Quoad vnum ſuffragatur quoad alia ex eodem fonte prouenientia deciſ. 34. nu. 31.

Ratificationem inducit deciſ. 17. num. 9.

Recedendum ab ea non eſt deciſ. 3. num. 12.

Scripturis informibus dat fidem dec. 12. numer. 16.

Maximè ſi ſit proxima confectioni ſcripturæ dec. 12. num. 17.

Obtinens.

Beneficium per obitum Beneficiati non poteſt illius titulum impugnare deciſ. 30. num. 9.

Occultatio.

Facta præſumitur ab Intereſſatis deciſ. 12. numer. 11.

Officialis.

Datariæ officialibus deponentibus de intelligentia reſeruationes decreti in officijs plurimum deferendum eſt dec. 3. nu. 10.

Epiſcopi Vicarius vocatur vltra montes dec. 2. num. 13. dec. 6. num. 12.

Officium.

Augumentum officij ortum ex Induſtria exercentis ſpectat ad Dominum ipſius officij dec. 3. num. 27. & ſeqq.

Curſoratus certos habet redditus dec. 3. numer. 3.

Dominium dignoſcitur ex emptione facta de proprijs pecunijs dec. 3. num. 7.

Ex facultate percipiendi fructus dec. 3. num. 8.

Ex obligatione appoſita in ſupplicatione quod emens teneatur pro fraudibus officialis, & de ratione dec. 3. num. 9.

Spectare ad eum cuius fauore fuit reſer-

ſeruatum decretum ſemper tenuit Curia, & Rota dec.3.nu.11.

Inſpicitur ad hunc effectum perſona cuius fauore reſeruatur libera diſpoſitio dec. 3. num.16.

Non probatur ex nudo nomine, & titulo dum ex alterius pecunijs apparet emptum dec.3. num.17.

Prælatio in emptione officij debetur ex æquitate illud actu exercenti dec.3.nu.21.

Spectat ad Ementem cum ſuis pecunijs, & reſeruatione decreti, & ad officialem ſpectat exercitium dec. 3. num.1.

Et emente mortuo eius dominium tranſit ad hæredes etiam in officijs conſiſtentibus in labore, & induſtria dec. 3. num.3. 4. & 6.

Titulus & dominium reſidere poteſt in vno in alio vtilitas fructuum. dec. 3. num.18.

Quoad vnum, dominium penes alium reſidere poteſt dec.3. num.15.

Oneratio.

Non eſt probanda quando non fit ſimpliciter aſſecuratio, ſed aſſecuratur cambium ſuper naui contractum dec. 99. num. 10.

Optio.

Facultatiua eſt non magis quàm collatio dec.34. num.36.

P

Pactum.

Capiendi poſſeſſionem non præſcribitur decennio, ſed requiruntur 30. anni dec. 23. num. 16.

Datio in ſolutum quod cenſeatur facta pro iuſto pretio non ſequuta ſolutione certo tempore valet dec.44.num.13.

Declara quod determinatio pretij non poteſt pendere ab arbitrio Creditoris dec.44. num. 14.

Et donec determinatio non ſequatur contractus non eſt perfectus, & dominiũ non cenſetur tranſlatum dec. 44. nu. 15.

Diſponendi vt quis non poſſit de re ſua non valet dec. 3. num.14.

Legis commiſſoriæ eſt reprobatum in pignore dec. 44. nu. 9.

Siuè ſit conceptum iuxtà illius formã, ſiuè per aliam ſimilem decis. 44. num.10.

Etiamſi ſit in dote dec. 44. num. 11.

Dominium pignoris in debitorem non transfert dec. 44. num.12.

Etiamſi ſit data facultas vendendi pignus, quia eſt facultatiuum deciſ. 44. num. 16.

Et donec perfectè deueniatur ad alienationem remanet hypotheca deciſ. 44. numer. 17.

Onera, & pacta in venditiones pars pretij dicuntur dec.76. num. 5.

Perſonalia à perſona paciſcentis non ægrediuntur dec.17. num.20.

Et ab ea dependent dec.17. num.18.

Nec tranſeunt ad hæredes deciſ. 17. numer. 29.

Precarij continet poſſeſſionem conſtitutarij, & hæredum dec. 12. num.3.

Vigore Statuti Bononiæ concedit aſſociationem ſuper bonus per Debitorem tempore contractus, & poſtea poſſeſſis dec. 95. num.2.

Priuatorum pacta Conſtitutionibus publicã vtilitatem reſpicientibus non præiudicãt dec. 98. num. 10.

Tertio non proſunt pacta inter alios acta dec. 17. num.21.

Papa.

Tertio præiudicare numquam cenſetur dec. 34. num. 4.

Paraſernum.

Eſt quid diſtinctum non gaudens priuilegio dotis dec.39. num.16.

Eſt purum creditum, & non facit fructus dec.39. num.17. & 18.

Parochialis.

Præſentari ad eam debet Sacerdos actu, vel habitu annorum 25. cum alijs requiſitis, de quibus remiſsiuè dec. 29. num.13.

Reſeruata eſt Sedi Apoſtolicæ, ſi in ea non fuerit ſeruata forma Concilij Tridentini, & Bullæ Pianæ dec. 80. num.5.

Parochus.

Aſſiſtentiam Iuris habet pro decimis in bonis intra limites ſuæ Parochiæ exiſtentibus dec. 25. num.10.

Limita exiſtente alio in poſſeſsione Iuris decimandi dec.25. num.11.

Item ſi Parochus non indigeat, & habeat aliunde reditus dec. 25. num.12.

Participans.

De fructibus rei videtur habere quaſi partẽ dominij dec.3. num.32.

Et poteſt vocari Socius dec.3.num.33.

Participium.

Fundandum eſt futuri temporis, & non poteſt intelligi de præſenti dec. 10. num.7.

Pater.

Dotare filias tenetur, & liberatur ex hoc one-

onere Auus deciſ. 95. numer. 8.

Patronus.

Clericos nominare ad concurſum Parochialis tenetur, & Ordinario denunciare, vt illum indicat dec.80. num.11.

Eccleſiaſticus in Parochiali tenetur nominare Clericos ad examen, & ex ijs eligere Digniorem, & Epiſcopo præſentare dec. 80. num.8. dec. 102. num.2.

Et talis nominatio plurium Clericorũ eſt de forma dec. 102. num. 3.

Laicus habet quadrimeſtre ad præſentandũ dec. 102. num.13.

Variare non poteſt recedendo à priori præſentatione dec. 37. num.16.

Dũmodo tamen ſit legitima d.37.n.17.

Et quando præſentatio prior fuerit exhibita Superiori inſtituere debent alias ſecus dec. 37. num.18.

Pœnitere, & variare poteſt quando præſentatio eſt facta in ſcriptis nõ Superiori deciſ. 37. num. 14.

Pro famulo tenetur dec. 3. num. 9.

Paupertas.

Alimentorum cauſa probanda eſt per teſtes formiter examinatos, vel per publica documenta dec. 21. num.6.

Et probari debet, quod illa petens nõ habeat tot bona ſufficientia ad ſubſtentandum ſe, & litem dec.21. num.7.

Coarctando negatiuam, quod aliundè habere non poſſit dec. 21. numer. 8.

Pecunia.

Auocatio pecuniæ datur ſi fuerit mala fide exacta dec. 48. num.33.

Depoſita in faciem alicuius tranſit in eius Dominium dec. 48. num.28.

Limita in depoſito conditionato deciſ. 48. num.29.

Extans venit ſub generali obligatione loco rei dec.48. num.23.

Et ſaluianum ſuper illa poteſt exerceri dec.48. num.24.

Penſio.

Domus non computatur inter fructus, niſi probetur locatio dec. 96. num.

Reducitur non annullatur in totum ſi à principio fuerit validè conſtituta, & ex poſt non remaneant centum deciſ. 103. numer. 8. & 10.

Penſionarius.

Adminiſtrare poteſt fructus Eccleſiæ, & ſubire onera, & ſoluere congruam Rectori, & id fuit aliàs à Rota admiſſũ d.103.n.11.

Clauſulam dummodo remaneant centum, &c. verificare non tenetur quando Titularis narrauit fructus Papæ, & ſe obligauit ad penſionem dec. 103. num.9.

Item nec quando concurrit obſeruantia 30. annorum dec. 103. num.6.

Dummodo tamen obſeruantia trigenaria ſit perfecta, completa, & continuata dec. 103. num.7.

Peritus.

Conſiderans in ſua relatione omnes circumſtantias rei bene probat deciſ. 65. numer. 21.

Electus à publico præſumitur habilis deciſ. 65. num. 18.

Item dum quis eius electionis acquieuit dec.65. num.19.

Præſumitur qui talis à Iudice denominatur, & adhibetur in rebus ſimilibus deciſ.65. numer. 17.

Tertius ex officio deputatus à Iudice probat, licèt ab alijs diſcordet dec.65. nu. 9. dec. 72. num. 2.

Permutatio.

Et Diuiſio beneficiorum inæqualis cum ſcientia Papæ ſubſtinetur dec. 29. nu. 10.

Poſitiones.

Admittendæ ſunt etiamſi probatio poſſit fieri per ſcripturas, cum releuent ab extractione dec. 60. num.4.

Dummodo faciant aliqualiter ad cauſam omiſſa diſputatione pertinentiæ, vel impertinentię dec. 60. num.5.

Inuentæ ſunt ad releuandum Ponentem mediante confeſſione ab onere probandi dec. 60, num. 1.

Poſſeſſio.

Alicuius ſtante poſſeſſione vera Domini refertur ad detentationem Iure familiaritatis dec. 78. num.6.

Capienda infra nouem menſes ex Conſtit. 85. Greg. XIII. debet eſſe in vim mandati Iudicis executorialis dec. 2. num. 18.

Et capi debet conuocato Capitulo ad ſonum Campanæ iuxtà ſtilum loci dec. 2. numer. 19.

Capta poſt appellationem interpoſitam eſt attentata dec. 40. num. 2.

Etiamſi appellatio fuerit interpoſita ab Inſtitutione conceſſa per decretum interloquutorium dec. 40. nu. 3.

Eo magis ſi ſententia ſit nulla ex defectu Iuriſdictionis dec. 40. num. 4.

Et appellatio ſimpliciter poſtea admittatur dec. 40. num. 12.

Declara dummodo appellatio interpona-

ponatur infra decem dies; ſecus è contra, & poſſeſſio capiatur abſque vlla inhibitione dec.40. num.22.

Sinè mandato eſt nulla dec.34.num.3.

Sinè præiudicio Iuris alterius intelligitur legitimè poſſidentis dec. 90. nu. 5.

Cenſus probatur ex illius aſſignatione, & ceſſione dec. 48. num. 22.

Fideicommittentis, & grauatorum iuſtificatur ex multis, de quibus dec. 42. num 1.

Habetur pro capta ſi Capitulum impediat dec. 2. num.6. dec.34. num.1.

Iure familiaritatis non ſufficit ad immiſsionem obtinendam dec.78. num.7.

Nomen eſt Iuris, quæ verificatur etiam de ſimplici detentatione dec.54. num.14.

Penes duos eodem tempore eſſe non poteſt dec. 78. num.2.

Poſterior capta non citato poſſeſſore dicitur ſpoliatiua, & non manutenibilis dec. 37. num. 7. dec.90. num.4.

Cum clauſula *dummodo poſſeſsio ſit vacans, &c.* ſi ſit plena, & appareat de alterius bono Iure reſoluitur, ac ſi capta non eſſet dec.91. num.11.

Probatur ex ſententia lata pro manutentione dec.67. num.2.

Ex teſtibus ad perpetuam, quando non adeſt concurſus aliarum probationum dec. 67. num.3.

Teſtatoris eſt probanda in Iudicio l.fin.dec. 78.num.27.

Teſtis de poſſeſſione deponens intelligi poteſt de ſimplici detentatione, quæ cadit ſub ſenſu dec.53. num.14.

Titulata fortius eſt manutenenda decis. 90. num. 3.

Poſſeſſor.

Anterior eſt manutenendus dec. 90. num. 1. dec. 91. num.10.

Etiamſi poſſeſſio ſit anterior per horam, aut momentum dec. 90. num.2.

Bonæ fidei nullitate aſſignationis non declarata facit fructus ſuos dec. 14. num. 14.

Condemnari non poteſt ad reſtitutionem fructuum antè condemnationem in negocio principali dec. 45. num.14.

Rei fideicommiſſariæ per eum melioratæ poteſt offerre pretium rei, & eam retinere dec. 66. num.28.

Limita quando fideicommiſſum conſiſtit in re, & de melioramentis non conſtat dec. 66. num.29.

Et iſto caſu debet offerri æſtimatio præſentis temporis dec. 66. num.30.

Et hoc procedit in poſſeſſore conuento hypothecaria non rei vendicatione dec. 66. num. 31.

Poſſeſſorium.

Suſpenſo Petitorio debet prins terminari, & ante illius terminationem Iudex habet manus ligatas dec. 67. num.9.

Poſſidens.

Cenſum dicitur illius Dominus, & Poſſeſſor, & qualiter dec.48. num.21.

Non poſſidens bona non tenetur reddere rationem de fructibus dec. 7. num.5.

Precarium.

Pactum Precarij continet poſſeſſionem Conſtitutarij, & hæredum decis. 12. numer. 3.

Vigore *Statuti Bononiæ* concedit aſſociationem ſuper bonis per Debitorem tempore contractus, & poſtea poſſeſſis dec. 95. num.2.

Præſcribitur 30. annis dec.23. num. 16.

Præceptum.

Inueſtiendi nullo dato cohærede reſoluitur in Conſilium dec.78. num.29.

Prælatio.

Colono competit in re ſui Domini dec.3.numer.36.

Emphyteutæ datur in alienatione Proprietatis dec.3. num. 37.

Officiali exercenti datur de æquitate in emptione officij dec.3. num.31.

Socio datur in diſtractione rei alterius ſocij dec. 3. num.33.

Præsbyter.

Nomen Præsbyteri non eſt incongruum verificari in ſimplici Clerico dec. 36. nu.1.

Sed quãdo nominatur diſeretiuè cum Clerico, tunc de vero Præsbytero verificatur dec.36. num.2.

Et eodem modo cenſetur prolatum in caſu ſubſequenti dec. 36. num.3.

Obſeruantia declarat qualiter id intelligatur dec. 36. num.4.

Præſumptio.

Cedit veritati dec.4. num.2. decis.48. nu:11.

Præſentatio.

Conditionalis nihil ponit in eſſe decis. 102. numer. 4.

Facta contra formam Concilij non impedit deuolutionem Parochialis dec. 102. n.9.

Fœminarum admiſſa firmat Statum, & quaſi poſſeſſionem earum fauore dec.43. nu. 3.

In Scriptura antequam fiat Superiori eſt ſimplex nominatio nullum Ius conſiderabile tribuens dec. 37. num.13.

Et

Et iſto caſu nedum variatio, ſed pœnitentia licita eſt Patrono deciſ. 37. nu. 14.

Non facta Superiori inſtituere debenti, nudum Ius tribuit dec. 37. num. 12.

Parochialis facta à Patrono ante nominationem, & approbationem in concurſu eſt nulla dec. 80. nu. 12. dec. 102. num. 6.

Qua dicatur, & per quæ verba deciſ. 102. numer. 5.

Secunda, & inſtitutio facta re integra tollunt Ius primo nominato dec. 37. num. 15.

Sortita effectum dicitur, ſi per obitum præſentati beneficium vacet deciſ. 33. numer. 10.

Vt habeat locum ſufficit, quod voluntas Patroni innoteſcat quoquo modo Ordinario deciſ. 37. num. 2.

Præſentatus.

Ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, vel deſcendentibus ab eis inſtitui dec. 30. num. 3.

A pluribus eſt inſtituendus deciſ. 30. num. 11.

A veris Patronis inſtitui debet dec. 33. num. 1.

Et inſtitutus ab Ordinario cum adeptione poſſeſſionis beneficij dicitur ſuper eo bonum Ius habere dec. 37. num. 4.

Et in ſua poſſeſſione eſt manutenendus dec. 37. num. 5.

Idoneitas præſentati probatur ex litteris præsbyteratus dec. 43. num. 5.

Item ex ſententia Ordinarij pro Inſtitutione prolata dec. 33. num. 4.

Qualitates in fundatione requiſitas non habens perinde eſt, ac ſi non exiſteret deciſ. 36. num. 5.

Et non impedit, quin beneficium poſſit alteri eas habenti conferri deciſ. 36. numer. 6.

Prætium.

In Particularibus non ſuccedit loco rei dec. 48. num. 25.

Limita quando res non extat, & eſt conſumpta, vel debitor non eſt ſoluendo dec. 48. num. 26.

Amplia ſiuè agatur ex cauſa lucratiua, ſiuè oneroſa quando prætium extat in ſpecie dec. 48. num. 27.

Stabilium in dies creſcit, & variatur dec. 66. num. 25.

Primitiæ.

Debentur ex faſcinis, & arundinibus deciſ. 25. num. 21.

Non debentur ex Concilio, neque ex præcepto diuino deciſ. 25. numer. 17.

Neceſſaria efficiuntur in bonis, & locis vbi adeſt conſuetudo dec. 25. num. 3. & 4.

Quantitas regulatur à Conſuetudine deciſ. 25. num. 22.

Perſonale dubium dicuntur, & non debentur in bonis, in quibus nullus habitat deciſ. 25. num. 6.

Solui debent ſecundum Conſuetudinem, & præter ipſam non poſſunt alterari deciſ. 25. num. 5.

De omnibus rebus de quibus à Deo repleti ſumus dec. 25. num. 19.

Sunt primi fructus terræ oblati Deo deciſ. 25. num. 1.

Voluntariæ ſunt origine, non neceſſariæ dec. 25. num. 2.

Princeps.

Numquam intelligitur voluiſſe aliquem lædere, & Ius tertij tollere dec. 29. num. 9.

Priuilegium.

Auth. res quæ non tranſit in ſingularem ſucceſſorem dec. 44. num. 25.

Probatio.

Imperfectæ probationes nõ poſſunt coniungi dec. 78. num. 21.

Et coniunctæ plus non concludunt, quàm ſeparatæ dec. 78. num. 22.

Quæ poteſt fieri per ſcripturas non debet fieri per alium modum dec. 60. num. 3.

Limita in poſitionibus, quæ releuant Ponentem ab onere extrahendi ſcripturas dec. 60. num. 4.

Via non eſt præcludenda probationibus ad victoriam cauſæ facientibus dec. 19. numer. 5.

Vnio imperfectarum probationum eſt imperfectorum multiplicatio dec. 78. nu. 23.

Procurator.

Attentata cauſare non poteſt ſinè ſpeciali mandato dec. 54. num. 13.

Cenſetur gerere id quod gerere debebat metiendo voluntatem à poteſtate deciſ. 73. num. 2.

Dominus litis effectus citari debet principali mortuo dec. 65. num. 8.

Fines mandati excedens dicitur gerere aliud negocium, quàm ſibi commiſſum deciſ. 73. num. 1.

Productio.

Cum clauſula Tenoris, &c. indicat actualem Iurium conſignationem dec. 28. n. 11.

Et Exhibitio extraiudicialis inſtrumenti defectuoſi non excludit aliud plenius, & quin ei ſit ſtandum dec. 70. num. 20.

Tituli

Tituli inualidi præſumptionem validi non excludit dec.70. num.21.

Producens.

Computum ſeu librum in quo ſunt adnotati fructus, & expenſæ tenetur in totum approbare dec.96. num.12.

Etiamſi productio ſit facta per compulſum dec.96. num.13.

Inſtrumentum cenſetur omnia in eo contenta approbare dec.51. num.8. dec.70.nu.19.

Et non poteſt illud impugnare deciſ. 51. num.9.

Præmium.

Animum declarat dec.98. num.17.

Prohibitum.

Ad tempus poſt illud cenſetur permiſſum dec.18. num.1.

Alienatione vſque ad certum tempus prohibita non cenſetur poſt illud permiſſa, ſed remanet prohibitio ex ipſo fideicommiſſo dec. 18. num. 6.

Declara id procedere in prohibitione ſimplici ad tempus; ſecus ſi per viam denegatæ potentiæ dec.18. num.7.

Alia vide in V. *Alienatio*.

Probibitio.

Alienandi ad tempus inducit fideicõmiſſum ſub conditione ſi poſt tempus permiſſum non alienauerit dec.18.num.2.

Comprævhendit etiam hæredis inſtitutionem quando eadem ſubeſt ratio deciſ. 18. num.12.

Maximè quando eſt facta cum clauſula *nullo modo* dec. 18. num.13.

Vide etiam in V. *Alienatio*.

Proteſtatio.

Non recedendi à ſuſpicionis allegatione dicitur contraria facto ſiquis acta proſequitur dec.65. num.16.

Prouiſio.

Incipit ſolum à die, qua Executor relaxauit mandatum de immittendo dec. 6. nu.10.

Prouiſus.

Acquirit Ius per collationem acceptatam etiam ante adeptionem poſſeſſionis dec 2.num.4.

Apoſtolicus ob cuius tituli defectum gratia certo modo impetratur dicitur legitimus contradictor dec.2. num.5. dec.6. nu.13.

Impeditus à Capitulo poſſeſſionem beneficij capere habetur pro poſſeſſore dec.2.nu.6.

Et non ſolum habetur pro poſſeſſore ciuili, ſed forſan etiam pro actuali d.26.n.8.

Pupillus.

Bona pupillorum diſtrahi non poſſunt niſi interueniant ſolemnitates Iuris, & Conſtitutionis Marchiæ dec. 17. num.31.

Cenſum imponens pro diſſoluendo ære alieno cum ſubſequuta verſione validè contrahit etiam ſine ſolemnitatibus deciſ. 51. numer. 11.

Dotem exceſſiuè promiſſam ſinè ſolemnitatibus approbare non tenetur dec. 75. numer. 8.

Ab vſurarum reſtitutione dubitatur vtrum excuſetur dec.39. num.10.

Q

Qualitas.

REquiſita per viam modi ſufficit ex poſt ſuperuenire dec. 89. num.8.

Quarantigia.

Importat clauſulas, & pacta executiua dec. 23. num. 12.

Quaſi poſſeſſio.

Præſentandi ex vnico actu acquiritur deciſ. 30. num.5.

Et ſufficit conſenſus reſignationi præſtitus dec.30. num.6.

Et ex ea arguitur deſcendentia à veris Patronis dec.30. num.4.

R

Ratificatio.

COntractus læſiui eſt nulla deciſ. 68. numer. 10.

Aequiparatur mandato dec.37. num.3.

Inducitur ex obſeruantia dec.17. num.9.

Valet vti nouus actus dec. 68. num. 9.

Vt valeat debet conſtare de ſcientia nullitatis facti, & Iuris in ratificante dec. 49. num. 12. dec.68. num.5.

Specificè, & clarè, non ſub inuolucro verborum dec. 49. num.13.

Ratio.

Declarandi magis eſt attendenda, quàm ipſa declaratio dec. 30. num.2.

Eadem vbi viget eadem debet eſſe Iuris diſpoſitio dec.49. num.16. dec.84. num.5.

Reddi ſufficienter poteſt etiam ſinè libris dum conſtat de redditibus bonorum deciſ. 7. numer. 8.

Etiam ſi agatur de Adminiſtratore generali dec. 7. num.9.

Semel reddita non docto de errore non poteſt impugnari dec.55. num.22.

Cum legitimo Contradictore facit Ius quoad omnes dec. 55. num. 23. & ſeqq.

Rector.

Parochialis Eccleſia non poteſt cogi ad præſtandum conſenſum, quo grauetur Eccleſia deciſ. 10. numer. 15.

Recurrens.

Ad Iudices laicos excommunicari poteſt deciſ. 50. num. 3.

Recurſus.

Ad Iudices laicos vti ad priuatos non eſt prohibitus dec. 54. num. 14.

Refectio.

Damnorum, & expenſarum quandoque ex commiſsione Papæ reſeruatur in fine litis dec. 40. num. 20.

Reformari.

Dicitur quando actus in aliam formam ponitur dec. 98. num. 26.

Relatio.

Ad antiquas inueſtituras nihil operatur, quã do noua eſt diuerſa à primis d. 98. n. 9.

Attenditur potius, quàm expreſsio in Inueſtitura facta dec. 98. num. 18.

Facit vt ab eis non niſi per inconciliabilia pacta cenſentur receſſum deciſ. 98. num 19.

Operatur expreſsionem omnium contentorum in relato dec. 22. num. 5.

Et quod omnia Inſtrumenta relata pro vno habeantur dec. 68. num. 6.

Periti Iudicialiter electi relationi ſtandum eſt dec. 62. num. 1.

A qua pars non reclamauit cenſetur acceptata dec. 72. num. 3.

Peritorum relationes ſolent ſufficere ad probanda melioramenta dec. 74. num. 16.

Tertij Periti relationi ex officio electi ſtandum eſt dec. 65. num. 9. dec. 100. num. 1.

Maximè ſi ab eius relatione non fuerit reclamatum dec. 100. num. 2.

Releuantia.

Materiæ articulatæ probatur ex eo, quod ex probatione reſultaret victoria cauſæ dec. 52. nu. 3. dec. 61. nu. 3. dec. 69. nu. 4.

Vnius articuli ſufficit in beneficialibus, vt detur remiſſoria in omnibus dec. 71. numer. 4.

Releuatio.

Non debetur ei, qui ſummam damni iam eſt conſequutus dec. 64. num. 3.

Remiſſoria.

Conceditur etiam in beneficialibus concurrentibus fumo, & releuantia d. 52. nu. 1.

In prophanis data releuantia materiæ articulatæ dec. 61. num. 1.

Concurrente quacumque releuantia dec. 69. num. 1.

In Articulis tendentibus ad verificationem gratiæ dec. 71. num. 1.

Denegatur ad probandum id, cuius contrarium apparet per Scripturas deciſ. 52. numer. 8.

In dubio concedenda dec. 52. num. 12.

Nec ſunt examinanda merita ante factam probationem dec. 52. num. 9.

Non poſsidenti in beneficialibus conceditur facta renunciatione futuro ſequeſtro deciſ. 71. num. 5.

Semel conceſſa poteſt iterum concedi ad probandum clarius, & diſtinctius, quod iam fuit probatum, & teſtes primo examinati deſeruiunt pro fumo dec. 61. numer. 4.

Renouatio.

Emphyteuſis relatiua ad antecedentes inueſtituras cenſetur illis conformis, & non præſumitur alteratio dec. 81. num. 5.

Facienda ſingulis certis annis in emphyteuſi perpetua non reſpicit ſubſtantiam, ſed faciliorem probationem dominij dec. 98. num. 21.

Facta de Inueſtituris maturatis, & de alijs maturandis ſubſtinetur quoad maturatas ſi ſint diuiduæ dec. 98. num. 16.

Immutans accidentalia emphyteuſis non eſt nulla dec. 98. num. 22.

Tot dicuntur renouationes, quot ſunt corpora dec. 98. num. 15.

Renuncians.

Ad Iura renunciata non habet amplius regreſſum dec. 8. num. 4.

Declarare poteſt ex interuallo renunciationem obſcuram dec. 63. num. 4.

Maximè ſi ſit perſona religioſa, & pia dec. 63. num. 5.

Declaratio renunciantis ſuper renunciatione attenditur ad concedendum ſuper illa examen dec. 63. num. 2.

Renunciari.

Poteſt clauſulis audientiam denegantibus dec. 35. num. 7.

Non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè dec. 35. num. 8.

Renunciatio.

Et Donatio obſcura poteſt à Donante, & Renunciante etiam ex interuallo declarari dec. 63. num. 4.

Maximè à perſona religioſa, & pia deciſ. 63. num. 5.

Futu-

Futura comprehendit ſi in ea adſit clauſula *ceſſit, dedit, & tranſtulit* dec.8. num.14.

Hæreditatum de præterito non trahitur ad hæreditates, & Iura de futuro deciſ. 8. num. 13.

Litis tacita reſultat ex taciturnitate decennali dec. 29. num.7.

Repudiatio.

Hæreditatis inducitur ab exactione proprij crediti ab ipſa hæreditate dec. 8. num. 5.

Declara, dummodo in Repudiante adſit certa ſcientia delatæ hæreditatis, vel non habeat cauſam credendi ſe excluſum dec. 8. num. 6.

Res.

Acta cum legitimo Contradictore facit Ius, & Statum dec. 55. num.24.

Nam *text. in l.Ingenuum ff. de Statu Homin.* habet locum etiam ſuper Statu rei dec.55. num.25.

Inter alios non præiudicant deciſ. 99. num. 12.

Donata antecedenter non cadit ſub Teſtamento deciſ. 27. num.6.

In particularibus ſuccedit loco pretij deciſ. 55. num.1.

Sua rei quiſque eſt moderator, & arbiter dec. 18. num. 4.

Res Iudicata.

Intrat ſi non fuit appellatum infrà decendium dec.89. num.1.

Etiamſi procedatur per contradictas quando quis fuit à principio perſonaliter citatus dec.89. num.2.

Oritur ex tribus ſententijs conformibus deciſ.55. num. 1.

Reſignans.

Beneficium ad fauore certæ perſonæ non priuatur Iure, & poſſeſſione, donec reſignatarius non capiat poſſeſſionem deciſ. 6. num.14.

Reſignatio.

Abdicat omne Ius à reſignante deciſ. 104. num. 7.

Conſenſus Patronorum in reſignatione præſumitur ex taciturnitate longi temporis in Iurepatronatu pingui, & conſpicuo deciſ. 30. num.8.

Præſtitus reſignationi ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem præſentandi dec. 30. num.6.

Reſtitutio.

In integrum ſinè læſione non datur dec. 29. num. 20.

In Beneficialibus requiritur læſio doloſa dec.29. num.21.

Poſt lapſum quadriennij non datur dec. 29. num. 24.

Nec datur aduerſus ſententiam validam, & iuſtam dec.89. num.3.

Pro reuocatione ſententiæ, vt detur reſtitutio debet læſio probari concludenter dec. 89. num.4.

Retentio.

Creditori in bonis Debitoris non datur, niſi Debitor prius ſit condemnatus dec. 17. num. 35.

Creditum ad effectum retentionis debet eſſe clarum per confeſſionem partis, rem Iudicatam, aut Inſtrumentum publicum dec. 17. num.37.

Datur pro credito dotis anteriori dec. 78. num. 33.

Pro melioramentis dec. 61. num. 2.

Denegatur pro credito turbido, & illiquido dec. 17. num.36.

Pro credito poſteriori contra anteriores dec. 93. num. 6.

Reus.

In duobus reis credendi ille præfertur, cui primo res eſt tradita dec.10. num. 11.

Rota.

Admiſit aliàs oblationem Penſionarij de adminiſtrando fructus Eccleſiæ ſubeundo onera illius, & ſoluendo Congruam Rectori dec.103. num.11.

Auditores Rota in beneficialibus non admittunt renunciationem Iuris, ſed bene renunciationem cauſæ dec.35. num.9.

Dubia ſuperflua diſputare non arctatur, ſed ſufficit, quod ſuper emergenti conſultat DD. in relatione cauſarum deciſ. 55. num. 4.

In abſtracto non diſputat, ſed in concreto, & ad effectum dec. 57. num. 3.

Sententias aliorum Tribunalium non attendit, niſi cognito de validitate, & iuſtitia dec. 16. num.9.

Declara hoc procedere ad effectum illam exequendi; ſecus ad effectum repellendi partem per viam exceptionis dec. 16. num.10.

Amplia ſi ſententia ſit tranſacta in iudicatum dec.16. num.12.

Et ſi lata ſit in Iudicio criminali dec. 16. num. 13.

Signatura Iuriſdictionem circa cauſarum commiſſionem controuertere non ſolet dec. 15. num. 9.

S

Sacerdos.

ANtiquior, & Senior præferri debet in beneficio decif.77. num.2.

Approbatus ad curam animarum alijs eſt dignior dec. 77. num. 3.

Pauper præfertur diuiti in beneficio dec. 77. num. 5.

Teſtis valdè probat dec. 12. num. 15.

Sacerdotalis.

Prabenda in propria ſignificatione intelligitur de actu Sacerdote dec. 89. num. 18.

Sed quando adeſt conſuetudo interpretatiua contraria intelligitur de Sacerdotali impropria dec. 89. num. 19.

Sacerdotium.

Non eſt neceſſarium in actu collationis, quādo requiritur tantum cauſatiuè ad acquiſitionem fructuum dec.89. num.17.

Salarium.

Augeri, & minui poteſt habito reſpectu ad laborem dec. 3. num. 19.

Saluianum.

Saluianum conceditur concurrente credito cum hypotheca, antiqua debitoris, & moderna rei conuenti poſſeſſione dec.23. numer. 1. decif. 48. numer. 1. decif. 94. numer. 2.

Super pecunijs, mobilibus, gemmis, & nominibus Debitorum decif. 48. numer. 24.

In rebus ex pecunia comparatis decif. 48. num. 31.

Non retardatur per exceptionem requirentes probationem extrinſecam,& altiorem indaginem dec.48. num.19.

Sanatio.

Cenſus efficit, ac ſi ab initio validè fuiſſet impoſitus dec.14. num.2.

Et retrotrahitur ad diem impoſitionis dec. 14. num. 3.

Sciens.

Et tacens conſenſiſſe præſumitur decif. 29. numer. 5.

Scientia.

Mortis præſumitur inter præſentes dec. 65. num. 5.

Præſumpta eſt vera ſcientia decif.65. num.6.

Scriptura.

Approbans Scripturam in parte fauorabili non poteſt eam in parte præiudiciali impugnare dec. 99. num.14.

Contraria Scripturæ non ſunt attendendæ dec. 52. numer. 11.

Fides tollitur Scripturæ ex ſola ſuſpicione falſitatis in ciuilibus dec. 52. num.10.

Informis recipit fidem ab obſeruantia decif. 12. numer. 16.

Maximè ſi obſeruantia fuerit proxima confectioni Scripturæ dec. 12. num.17.

Sæcularizatio.

Frater regularitatem nihil innouat dec. 34. num. 20.

Nec mutat ius conferendi decif. 34. num. 21.

Sedes.

Epiſcopali Sede vacante nihil eſt innouandum. dec.34. num.7.

Papali vacante in nouem diebus exequiarum Tribunalia quoad actusiudiciales ſilent decif. 79. num.3.

Sententia.

Aliorum Tribunalium ſententias Rota non attendit, niſi cognito de validitate,& Iuſtitia dec. 16. num.9.

Declara hoc procedere ad effectum illam exequendi, ſecus ad effectum repellendi partem per viam exceptionis dec. 16. num.10.

Antiqua probat etiam ſinè actis decif. 67. num. 1.

Appellare non tenetur proprijs ſumptibus ſpoliatus bonis à ſententia iuſta decif.16. num. 19.

Et ſufficit, quod ſit dubia, vt quis non teneatur appellare dec.16. num.20.

Appellari non debet à ſententia iuſta dec. 4. num. 8.

A qua non fuit appellatum, & appellatio nō proſequuta tranſit in iudicatum dec. 46. num.2.

Et probat bonum Ius illius, ad cuius fauorem fuit lata dec.46. num.4.

Et in dubio præſumitur valida, & iuſta dec.46. num.5.

Maximè ſtante lapſu 30. vel 40. annorum dec.46. num.6.

Colluſionis ſuſpicio ceſſat ſtante Iuſtitia ſententiæ dec. 16. num.6.

Continens relaxationem mandati abſq; quantitate intelligitur pro ſumma debita dec. 14. num.7.

Declaratur ex actis dec. 95. num. 3.

Duæ conformes ex Statuto Bononiæ habent vim trium, & debent exequi decif. 93. num. 1.

Et ſufficit primam fuiſſe latam Bononiæ,

niæ, & inter Ciues, licèt ſecunda ſit lata in Curia deciſ. 92. num.2.
Excedens metam deciſionum redargui poteſt dec. 21. num.5.
Executoris eſt iniuſta, ſi mandet exequi litteras non iuſtificatas dec. 6. num.5.
In iudicatum tranſacta executioni demandari debet donec de contrario conſtet per tres conformes, & diuerſas ſententias dec. 5. num.7.
Et facit ſtatum, & de ea cognoſci non poteſt, niſi prævia reſtitutione in integrum dec.16. num.11.
Et interim habet præſumptionem pro ſe, & ſtatum validitatis dec. 16. num.12.
Et facit de albo nigrum dec. 82. nu.5.
Et pro veritate habetur dec.33.num.5. dec.46. num.3.dec.72. num.1.
In Iudicio criminali lata per alia Tribunalia non poteſt à Rota cognoſci deciſ.16. numer. 13.
Inſtitutionis lata cum legitimo Contradictore, & cognitione cauſæ vti grauans eſt appellabilis dec.40. num. 1.
Iuſtitia ſententiæ probatur ex deciſionibus cauſæ dec. 59. num. 2. dec.66. num.7.
Lata contra abſentem in contumaciam in Iudicio criminali non probat in Iudicio ciuili dec.99. num.5.
Contra mortuum non ſubſtinetur dec. 65. num. 5. vide *ibidem*.
Declara dummodo notitia mortis Iudici, aut parti peruenerit dec.65. num.4.
Contra plures ſubſtinetur quoad citatos dec. 14. num.9. & 11.
Corræo habente æquale intereſſe non citato eſt nulla in totum dec. 65. num. 2.
Cum legitimis Contradictoribus facit Ius quoad omnes dec.99. num.7.
Per contradictas potius ob contumaciam, quàm ob inſtitiam lata præſumitur dec. 205. num.9.
Super nullitate Teſtamenti citato hærede granato afficit cæteros hæredes fideicommiſſarios dec. 16. num.7.
Non præiudicat non citatis dec. 15. num. 8.
Nulla numquam tranſit in iudicatum deciſ. 40. num. 8. dec. 65. num. 1.
Retrotrahitur regulariter ad diem petitionis dec. 45. num. 9.
Reuocari per indirectum non debet dec. 86. num. 3.
Rotalis eſt nulla ſi præceſſit abſque diſcuſſione particularis dubij in aliquo ex meritis dec.55. num.3.
Declara id procedere quando præceſſit diſputatio dubij generalis ſuper meritis dec. 55. num.4.
Sinè actis non poteſt dici iuſta, vel iniuſta deciſ. 46. numer. 7.
Tranſit in iudicatum per non proſequutionem appellationis dec.5. num.5.
Valida, & iuſta eſt confirmanda dec.55. num. 2. dec. 99. num.1.
Validitas ſententiæ ex reuolutione proceſſus apparet dec. 1. num. 1. dec.56. nu.1. dec. 59. num.1. dec.66. num.6.

Seruitus.

Altius non tollendi conuentionalis probari debet dec. 92. num. 6.
Et legalis non probatur ex præſcriptione ex quo quis per mille annos non fabricauerit, niſi præceſſerit prohibitio, & acquieſcentia dec. 92. num. 7.
Habenda eſt ſemper cum minori damno poſſibili Proprietarij dec. 20. num.7.

Signatura.

Iuriſdictio ſignaturæ circa commiſſionem cauſarum non ſolet à Rota controuerti dec.15. num.9.

Silua.

Sufficiens pro alijs poteſt concedi etiam in præiudicium Iuris lignandi alteri competens dec.67. num.5.
Et poteſt fieri determinatio certæ partis pro habente vſum, & reliquum aſſignari Domino dec.67. num.6.

Simulatio.

Apoca ad effectum repellendi Creditores non præſumitur, ſi illi de eo tempore non vrgebant dec. 11. num. 19.
Arguitur ex ſolutionibus minutatim factis de ſumma ingenti dec. 1. num.16.
Cauſam requirit dec.48. num.7.
Ceſſat ceſſante cauſa ſimulandi dec. 11. numer. 25.
Conſenſum ab actu remouet dec. 19. num. 3.
Excluditur ex veritate actus deciſ. 48. numer. 8.
Maximè mediantibus inſtrumentis publicis dec. 48. numer. 9.
Et ex ſolutione pretij mediante Bancho dec.48. num.10.
Etiamſi interueniat aliquod pactum inſolitum dec. 48. num.12.

Societas.

In Societate, & communione debet intentari remedium diuiſionis dec.86. num.4.
Et in eadem ſi ſit omnium bonorum ſunt communicanda etiam bona noui-

ne proprio acquiſita dec.86. num. 5.

Socius.

Colonus dicitur Socius dec. 3. num.35.

Gerere poteſt in re communi Iura dominij, & eam locare dec.17. num.11.

Amplia in fratribus, qui Iure familiaritatis inſimul vtuntur dec.17. num.12.

Et Iura dominij cenſentur gerere in rata propria vti Domini, & in rata fratris vti Procurator, & Condominus deciſ. 17. num. 13.

Participans de fructibus poteſt vocari ſocius dec.3. num. 32.

Prelatio competit ſocius in diſtractione rei alterius ſocij dec.3. num. 34.

Solutio.

Actionem, & obligationem tollit dec.51.numer. 12.

Cadit prius in fructus deinde in ſortem dec. 31. num.12. dec.44. num. 20.

In cauſam duriorem dec. 64. numer.5. dec. 76. num.10. dec.97. num.9.

Ex miniſterio legis dec. 64. numer. 9. dec. 76. num.10.

Cauſa durior dicitur illa in qua adeſt fideiuſſor deciſ.64. num.6. deciſ. 97. numer. 9.

Cadit in cauſam duriorem fideiuſſoris, quando prouenit ex pignore, in quo interceſſit fideiuſſio, ſecus ſi ex alio deciſ. 76. num. 12.

Cadere in cauſam duriorem eſt præſumptio, quæ contraria præſumptione tolli poteſt dec. 76. num.13.

Et per obſeruantias, & actus ſubſecutos declaratur dec. 76. num.14.

In cauſam fructuum non calculatur in cauſam ſortis deciſ.11. num.20.

Præſumitur ſequuta ex aſſignatione facta cum taciturnitate longi temporis dec.51. num. 15.

Proueniens ex vno Inſtrumento non poteſt adaptari debito prouenienti ex alio diuerſo dec.97. num.11.

Soror.

Excluſa à Statuto propter dotem, poteſt in ſubſidium pro ea agere contra bona per fratres alienata dec. 95. num.12.

Spatium.

Palmorum duodecim ex Conſuetudine Ciuitatis Neapolis ſuccedit loco ſpatij legalis dec. 92. num. 10.

Spurius.

Alimenta de Iure ciuili non conſequitur ex Patris hæreditate dec.16. num.17.

Contra de Iure Canonico, ſed ad meram neceſſitatem; ita vt propria induſtria eidem imputetur dec. 16. num.18.

Stabilia.

Non præſumuntur reddere vltra quinque pro centenario dec. 14. num.15.

Statutum.

A Capitulo conditum non ligat Epiſcopum, etiamſi in eo condendo interuenerit eius Vicarius dec.34. num.22.

Inobſeruatum, & vſu non receptum non attenditur dec. 34. num. 24.

Iuramentum de Statutis obſeruandis, intelligitur de validis, & vſu receptis dec.34. num. 25.

Statutum In Particulari.

Bononiæ excluſiuum fœminarum non habet locum in hæreditate Clerici deciſ. 8. numer. 8.

Bononiæ continuat poſſeſſionem defuncti in hæredem dec.12. num.2.

*Foroliuij rubr.*35. *lib.*7. *de fil. in condit. poſit.* diſponit filios in conditione poſitos cenſeri diſpoſitiue vocatos dec.91. nu. 8.

Vrbis lib. 1. *cap.* 118. prohibet acquiſitionem, ſeu emptionem Iurium litigioſorum dec. 11. num.9.

Sed non procedit quando eſt commixta cum alijs bonis, & Iura veniunt in conſequentiam dec. 11. num.10.

*Lib.*1. *cap.*137. de reſtitutione dotis attenditur etiam inter forenſes quando contractus eſt factus in Vrbe ibique matrimonium exerceri debet, & tempore diſſolutionis ibi coniuges habitant dec. 85. num. 3.

Lib. 1. *cap.*191. vetat poſſe opponi nullitates poſt annum ceſſante ſpolio deciſ. 60. num.7. dec. 87. num.9.

Habet locum in quibuſcumque Curijs dec. 60. num.8. dec.87. num.10.

Status.

Antiquus probatur ex enunciatiuis Inſtrumentorum antiquorum deciſ. 74. num.8.

Maximè ſi ſint adminiculatæ ex teſtibus dec. 74. num.9.

Et ex denunciationibus fructuum factis à Colonis dec.74. num. 10.

Probatur ex multis ſimul iunctis deciſ. 74. num. 11.

Et ex multis ibi ponderatis deciſ. 74. num. 14.

Vltimus ad inſtantiam alicuius canonizatus non poteſt ab eodem impugnari dec. 89. num. 11.

Atten-

Attenditur multum ad dignoſcendam qualitatem beneficij dec. 89. num. 10.

Et obſeruantia ſufficiunt ad prouiſionem ſubſtinendam dec. 34. num. 26.

Maximè inter prouiſum ab Epiſcopo, & à Capitulo dec. 34. num. 27.

Et quaſi poſſeſſio, vt excludatur neceſſe eſt, vt conſtet de Iure alterius claro per rem iudicatam, aut confeſſionem dec. 34. num. 28.

Nec ſufficiunt inſtrumenta publica ſi contra ea aliquid coloratum opponatur deciſ. 34. num. 29.

Ad ſuſtinendam præſentationem attenditur dec. 5. num. 1. dec. 33. num. 11.

In collationibus attenditur deciſ. 34. num. 37.

Item in Iurepatronatu deciſ. 13. numer. 2.

Subrogatio.

Bonorum in locum fideicommiſſariorum efficit eadem fideicommiſſaria, & ſuper illis datur immiſſio dec. 66. num. 8.

Efficit vt res ſubrogata aſſumat naturam rei, ſubrogatur deciſ. 68. num. 3.

Gratioſa debetur collitiganti tam ſi beneficium vacet per obitum, quàm per quamcumque cæſſionem dec. 89. num. 22.

Subſcriptio.

Trium teſtium ad formam *l. Scripturas* requiritur in apocis obligatorijs, non verò in quietantijs dec. 11. num. 26.

Si ſinè filijs euaneſcit ſi quis cum illis decedat deciſ. 91. numer. 4.

Succeſſor.

Authoris confeſſionem impugnare non poteſt dec. 53. num. 8.

Declarationi ſui Authoris ſtare tenetur deciſ. 17. num. 25.

Plus Iuris habere non poteſt, quàm eius Author habeat dec. 72. num. 8.

Singularis non tenetur ſtare locationi deciſ. 87. numer. 2.

Limita in Succeſſore neceſſario per ſententiam Iudicis dec. 87. num. 3.

Qui autem ſuccedit per viam priuationis non tenetur ſtare dec. 87. num. 4.

Per viam ſubhaſtationis tenetur ſtare locationi per Iudicem, ea officio iacente hæreditate factæ deciſ. 87. numer. 5. & ſeqq.

Singularis independenter à quocumque Iure locatoris non tenetur ſtare locationi dec. 87. num. 7.

Qui ſciuit rem eſſe locatam tenetur ſtare locationi dec. 87. numer. 17.

Tacitè, aut expreſsè conſentiens tenetur ſtare locationi dec. 87. num. 19.

Supplicans.

Approbare cenſetur omnia contenta in ſupplicatione dec. 29. num. 4.

Suſpicio.

Allegatio ſuſpicionis facta à Procuratore abſque ſpeciali mandato, non poteſt in præiudicium partis à principali ratificari dec. 65. num. 11.

Cenſetur eidem renunciatum per proſequutionem Iudicij dec. 65. num. 12.

Etiamſi proteſtetur non recedere à ſuſpicione, quia dicitur proteſtatio contraria facto dec. 65. num. 16.

Falſitatis ſufficit, vt tollatur in ciuilibus fides ſcripturæ deciſ. 51. num. 10.

Et vt tollatur fides confeſſioni deciſ. 1. numer. 22.

Et ſufficit vnica præſumptio deciſ. 1. numer. 23.

T

Tempus.

A *Lege* præfixum impedito non currit deciſ. 79. num. 4.

Et Impedito tantum temporis eſt reſtituendum, quantum per impedimentum fuit ablatum deciſ. 79. num. 5.

Tertius.

Facto proprio bona alterius non poteſt immutare deciſ. 17. num. 16.

Teſtamentum.

Clerici continens legata fauore Spurij corruit in totum deciſ. 16. num. 4.

Et hæreditas, ſic diſponentis applicatur Cameræ deciſ. 16. num. 5.

In quo filius eſt præteritus eſt nullum deciſ. 27. num. 4. & dec. 62. num. 6.

Et codicillaris illud non ſaluat, ſi præteritio eſt facta ignoranter dec. 27. num. 5. deciſ. 62. numer. 7.

Non comprehendit res antecedenter donatas deciſ. 27. numer. 6.

Pars vna teſtamenti aliam declarat dec. 91. numer. 7.

Teſtator.

Vocans in vna parte deſcendentes abſque qualitate maioris ætatis, idem cenſetur voluiſſe etiam in alia deciſ. 91. numer. 6.

Teſtis.

Annorum quinque non probat ea quæ vidit

dit deciſ. 78. numer. 8.
Secus ſi deponeret de rebus viſis tempore pubertati proximo dec. 78. num. 9.
Et quæ cadant ſub ſenſu corporeo deciſ. 53. num. 13. dec. 74. num. 19.
De Auditu non probat dec. 78. num. 12.
Deponens de poſſeſſione alicuius poteſt intelligi de ſola detentatione deciſ. 53. numer. 14. vbi de ratione.
Dictum à cauſa ſcientiæ reſtringitur, & regulatur deciſ. 78. numer. 13. deciſ. 105. num. 4.
Dubitatiuè deponens non probat deciſ. 78. num. 16.
Mendax non attenditur deciſ. 66. numer. 21.
In vno præſumitur mendax in omnibus deciſ. 66. numer. 22. deciſ. 78. numer. 14.
Non poteſt deponere de re geſta ab aliquo ante eius natiuitatem deciſ. 78. num. 11.
Pauper & vilis minus probat deciſ. 78. numer. 18.
Sacerdos valdè probat deciſ. 12. num. 15.

Teſti.

Abſque Iuramento, & extrà Iudicium teſtanti non creditur dec. 56. num. 19.
Deponenti ad excuſandum proprium factum non creditur dec. 56. num. 20.

Teſtes.

Adminiculati eo magis probant deciſ. 74. num. 17.
Admittuntur in antiquis etiamſi aliqualiter inhabiles dec. 74. num. 18.
Ad perpetuam rei memoriam examinati, & mortui faciunt magnum adminiculum dec. 53. num. 2.
Si tamen diù ſuperuixerint, & non fuerint repetiti nihil probant dec. 78. numer. 20.
Vt probent debent examinari cum decreto Iudicis, & examen parti intimari deciſ. 78. numer. 19.
De facto proprio deponentes melius probant dec. 25. num. 8.
Deponentes de alicuius poſſeſſione quæ verè eſt apud Dominum intelliguntur de detentatione Iure familiaritatis deciſ. 78. num. 6. & 17.
Exceptiones patientes in perſonis, & dictis non probant dec. 66. num. 23.
Falſum teſtem inducens, facit ſuſpicari de fide aliorum dec. 78. num. 10.
In cauſa diuerſa examinati non probant, niſi formiter repetantur dec. 105. num. 2.
Non deponentes præciſè non probant, maximè in concurſu aliorum melius ſpecificantium dec. 103. num. 4.

Teſtium.

Dicta ad concordiam ſunt reducenda etiam per ſuppletionem; & interpretationem deciſ. 55. num. 11.
Coadiuuanda ſunt non cauillanda deciſ. 53. num. 15. dec. 74. num. 15.
Diligenter inſpici, & conſiderari debent deciſ. 78. num. 1.

Tranſactio.

Approbata per Papam non infringitur niſi læſio ſit maior, quàm in alijs dec. 29. numer. 11.
Et læſio debet eſſe enormiſſima deciſ. 29. num. 12.
Cogitatum in tranſactione præſumitur de omnibus in controuerſiam deductis dec. 22. num. 4.
Comprehendit omnia in litem deducta, & connexa, etiam non expreſſa dec. 22. numer. 3.
Dolus excluditur in tranſactione cui præceſſit laudum dec. 29. num. 22. & 23.
Erroneè facta ex cauſa, quæ iam ceſſauerat reſoluitur dec. 64. num. 8.
Habens tranſactionem dicitur habere intentionem fundatam dec. 76. num. 1.
In dubio reſpondendum pro tranſactione dec. 76. num. 3.
Inducit rem iudicatam inter tranſigentes, non inter in ea non comprehenſos deciſ. 15. num. 5.
Maximè ſi ad excluſionem Tranſigentium Tertius deduxerit Ius ſuum in Iudicio dec. 15. num. 6.
Inſtrumentis de nouo repertis non retractatur, ſi in ea non interceſſit dolus dec. 76. num. 18.
Læſio, vt excludatur in tranſactione requiritur dubius litis euentus deciſ. 29. numer. 14.
Sufficit quid minimum datum, ac remiſſum dec. 29. num. 16.
Et receſſus à lite læſionem excludit dec. 29. num. 17.
Legitimè facta eſt ſeruanda deciſ. 22. numer. 13.
Lites dirimere tranſactionis eſt virtus deciſ. 22. num. 6.

Non præiudicat non vocatis dec.45.num.12.
Nulla eſt deficientibus ſolemnitatibus, & concurrente enormiſſima læſione dec.49. num. 11.
Prætenſiones ad tranſactionem ſubſtinendam non ſunt examinandæ cum rigore, cum quo fit re integra dec. 76. num.19.
Prima non nouatur per ſecundam nullam, & inualidam dec.64. num.1. dec. 76. numer. 2.
Reſciſſa tranſactione vnuſquiſque recuperat quidquid ex ea habuit decil. 59. num. 3.

Tranſigentes.

Præſumuntur ſe conformaſſe cum vniuerſali Regionis conſuetudine dec. 22. num.11.

Tranſumptum.

Admiſſum in Iudicio præſumitur à Iudice approbatum dec.12.num.18.
Et copia ſimplex non probant dec. 12. nu.5.
Sed ſi ſit tranſumptum publicum probat ſemiplenè dec. 12. num.6.
Et additis coniecturis, & adminiculis pleuè dec. 12. num.7.
Et pro adminiculo deſeruit recognitio manus facta per Notarium publicum, quæ ſi non adſit originale fieri non poteſt dec. 12. num.8.
Executum per Iudicem præſumitur habere ſuum originale deciſ. 12. num.14.
Obſeruantia dat fidem Tranſumpto dec. 12. num. 16.
Maximè ſi obſeruantia fuerit proxima confectioni ſcripturæ dec.12. num.17.
Publicum, & copia probat deperdito, vel occultato originali dec.12. num.13.

Trebellianica.

Ex fructibus perceptis conſumpta cenſetur dec. 42. num.4. dec.53. num.19.
Limita in filio primi gradus deciſ. 53. num. 20.
An habeat locum in Nepote ſubintrante in locum Patris deciſ. 53. num.21.
Vel ſuccedente vti hærede Patris dec. 53. num. 22.

Triennalis.

Poſſeſſio ſanat defectum non publicationis dec.9. num.16.
Et impetrationes certo modo inanes reddit dec. 9. num.17.

Tutor.

Authorizare non poteſt pupillum in actu, in quo habet intereſſe deciſ. 17. num.32.
Cauſam, & decretum Iudicis adhibere tenetur in contractu pro pupillo gerendo dec. 75. num.7.
Creditor pupilli poteſt ſibi ſatisfacere abſque ſolemnitatibus dec. 17. num.33.
Declara id procedere in ſatisfactione facienda in pecunia, ſecus in bonis deciſ. 17. num. 34.
Diligentiam eamdem contra ſe, quàm contra alios adhibere tenetur deciſ. 85. numer. 7.

Tutrix.

Contrahens pro pupillo eum obligat deciſ. 11. num. 7.
Contrahit validè abſque præſentia Pupilli Infantis deciſ. 11. num.8.

V

Vacatio.

P*Robatur* ex confeſſione collitigantis deciſ. 33. numer. 2.

Valor.

Augetur ex beneficio temporis dec. 74. numer. 22.
Sed quando verè adeſt cauſa extrinſeca melioramentorum, augumentum melioramentis, & non tempori tribuitur deciſ. 74. numer. 23.
Fructuum attenditur de tempore venditionis, quando ſunt ex terra re, & ſunt conſumpti deciſ. 96. numer. 5.
Modicus ex coniunctione probationum arguitur deciſ. 74. numer. 12.
Narratiua partis non probatur, ſi appareat erronea ex teſtibus de maiori valore deponentibus deciſ. 101. numer. 8.
Per non exceſſum non dicitur iuſtificatus ex probationibus per aſcenſum deciſ. 101. numer. 4.
Probatur ex venditionibus rei deciſ.74. numer. 13.

Venditor.

Et eius hæredes tenentur liberare Emptorem à moleſtijs, aliàs ad damna deciſ. 1. num. 2.

Verba.

De familia loquentia de tota familia intelligi debent deciſ. 30. numer. 1.
Diſpoſitiua clara potius attenduntur quàm verba proemij obſcura deciſ. 89. num. 9.
Enunciatiua in antiquis probant dec.24.n.3.
Poſita in fine, & per viam regulæ totam di-

ſpoſi-

ſpoſitionem qualificant deciſ. 91. num.9.

Verba in ſpecie.

A diſpoſitione ſecum ferunt dominium deciſ. 3. numer. 4.

De Agnatione important qualitatem gentilitiam Iuriſpatronatus dec. 24. num.2.

De deſcendente in deſcendentem inducunt perpetuum fideicommiſſum in linea, in quà eſt ingreſſum dec.91. num.2.

In eius defectum propriè intelligitur ſi numquam extiterit dec.91. num.5.

In tutti, e ſingoli caſi ſopradetti compræhendunt omnia pacta ſuperius expreſſa deciſ. 57. num.15.

Liberum tollit omnem obligationem, & grauamen dec.39. num.19.

Non nulli, & *Aliqui* accipiuntur quandoque in ſenſu vniuerſali, & omnes ſignificant dec.24. num.20.

Non nulli, & *Ipſi* non reſtringunt quando ex alijs de omnium compræhenſione apparet deciſ. 24. numer. 21.

Per li frutti del mio Curſerato important dominium, & poſſeſſionem ſcribentis dec.3. num. 20.

Poſteri, & *Succeſſores* compræhendunt etiam deſcendentes fœminarum dec. 24. num. 17.

Limita quando ſubiecta materia id non patitur, nam tunc reſtringuntur ad ſolos deſcendentes maſculos dec. 24. num. 18.

Pro omni, & toto eo, &c. important condonationem, & remiſſionem reſidui dec.98. num. 14.

Semper, & omni tempore vſque in infinitum tractum ſucceſſiuum important, nec reſtringuntur ad certum genus, aut gradum dec.91. num.3.

Vendere compræhendit ſolum alienationem inter viuos dec.18. num.10.

Limita quando eſt coniunctum cum verbo, *vel alienare* dec.18. num.11.

Vt haſtenus obſeruatum eſt ſtant conditionaliter dec.33. num.6.

Vicarius.

Epiſcopi citra montes dicitur Vicarius; vltra verò Officialis dec. 2. num.13.

Voluntas.

Declaratur etiam ex actu nullo dec. 76. numer. 15.

Diuerſitas voluntatis ex diuerſo modo diſponendi arguitur dec. 18. num. 8.

Vſura.

Exactio vſurarum licita fieri non poteſt ex partium conuentione dec.39. num.24.

Non pariuntur per pactum illicitum deciſ. 39. num. 6.

Percipi poſſunt à Debitore conſtituto in mora cum requiſitis *Caſtrenſ. in l.3.§.fin. ff. de eo quod certo loco* deciſ. 39. num.25.

Secus ex ſpontanea dilatione conceſſa deciſ. 39. num. 26.

Reſtituendæ ſunt, & in ſortem imputandæ etiamſi ſponte, & bona fidæ ſolutæ fuerint deciſ. 39. num. 7.

FINIS.